

Gyurcsó Júlia

Idősb Szinnyei József bibliográfia

**I. Nyomtatásban
megjelent írásai és
a róla szóló irodalom**

(1848-2010)

Gyuresó Júlia

Idősb Szinnyi József bibliográfia

I. Nyomtatásban megjelent írásai és a róla szóló irodalom
(1848-2010)

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Budapest, 2011

A kötet megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

Lektorálta és szerkesztette:

Prof. Dr. Sebestyén György egyetemi professzor
intézetigazgató, tanszékvezető, doktori programvezető
Eötvös Loránd Tudományegyetem

Az anyaggyűjtést végezte, a bibliográfiát összeállította, jegyzetekkel, annotációkkal,
mutatóapparátussal ellátta és a bevezető tanulmányokat írta:

Gyurcsó Júlia

ISBN 978-963-284-201-1 (Összkiadás)

ISBN 978-963-284-202-8 (I. kötet)

© Gyurcsó Júlia, 2011
© Eötvös Loránd Tudományegyetem, 2011

Kiadja az Eötvös Loránd Tudományegyetem
A nyomdai munkálatokat a Demax Művek Nyomdaipari Kft. végezte

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ	5
IDŐSB SZINNYEI JÓZSEF SZÜLETÉSÉNEK 180. ÉVFORDULÓJÁRA	6
ID. SZINNYEI JÓZSEF NYOMTATÁSBAN MEGJELENT ÍRÁSAI ÉS A RÓLA SZÓLÓ IRODALOM (1848-2010)	
ÚTMUTATÓ A BIBLIOGRÁFIA HASZNÁLATÁHOZ	17
BIBLIOGRÁFIA	31
1. ID. SZINNYEI JÓZSEF ÍRÁSAI (1852-1913).....	31
1.1. Könyvészeti munkák	31
1.2. Módszertani publikációk	51
1.3. Történeti jellegű írások.....	56
1.4. Egyéb publikált Szinnyei-irodalom.....	112
2. ÍRÁSOK ID. SZINNYEI JÓZSEFRŐL	121
2.1. Életében megjelent irodalom.....	121
2.2. Id. Szinnyei József halála (1913. augusztus 9.) utáni irodalom	194
3. MUTATÓAPPARÁTUS.....	288
3.1. Névmutató (szerzők, szerkesztők).....	288
3. 2. Tárgymutató	292
3.3. Címmutató I. (önálló-, összefoglaló művek, segédkönyvek, gyűjteményes munkák, egyetemi jegyzetek, évkönyvek, almanachok, monográfiák, különlenyomatok).....	312
3.4. Címmutató II. (folyóiratok, közlönyök, értesítők és hírlapok)	317
3.5. Címmutató III. (tanulmányok, cikkek, rendeletek, szócikkek).....	319
3.6. Évmutató	333
KRONOLÓGIA	336
RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	341

Előszó

„Habent sua fata libelli”¹ – írta egykor Terentius Maurus és íme itt egy újabb bizonyíték rá, hogy e megállapítás mennyire igaz. A 180 éve született id. Szinnyei József életútját és szakmai pályaképét demonstráló annotált bibliográfia² gépirata éppen hét évvel ezelőtt készült el, azóta várta napvilágra kerülését. Mindenki elismeréssel nyilatkozott róla, kiadását támogató lektori vélemény született a Debreceni Egyetemen, ajánló levelet kínált az Országos Széchényi Könyvtár, de az anyagi forrás hiányzott. Maradt gépiratban a kötet, azonban szerzőjét bejuttatta az Eötvös Loránd Tudományegyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolája és az Országos Széchényi Könyvtár Tudományos Igazgatósága kutatóműhelyébe, továbbá biztos alapul szolgált a levéltárakban és a könyvtárak kézirtatárában őrzött Szinnyei vonatkozású dokumentumok feltérképezéséhez, tételes átvizsgálásához, tartalmi feltárásához. A kézirtatos hagyaték összegyűjtését a nyomdakész kötet kiegészítése követte (2004-2010), majd id. Szinnyei József születésének 180. évfordulójára az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola Könyvtartudományi Programjának erkölcsi és a Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakmai Kollégiumának anyagi támogatásával lehetőség nyílt az immár teljes Szinnyei-bibliográfia megjelentetésére.

Az első kötet tartalmazza id. Szinnyei József *nyomtatásban megjelent* szellemi hagyatékát, önállóan kiadott, továbbá folyóiratokban, hírlapokban (napi- és hetilapokban), tudományos- és gyűjteményes munkákban, nyomtatott katalógusokban, kézikönyvekben, lexikonokban, könyvészeti munkákban (bibliográfiákban, repertóriumokban), könyvtári jelentésekben, beszámolóokban, gyarapodási jegyzékekben, évkönyvekben *magyar nyelven* publikált írásait és a róla, valamint műveiről szóló magyar nyelvű irodalmat. *Nem tartoznak a gyűjtőkörbe* azon nyomtatott dokumentumok, melyek kizárólag lábjegyzetben hivatkoznak id. Szinnyei József: „Magyar írók élete és munkái” című biobibliográfiájának egyes tételeire.

A második kötet id. Szinnyei József *kézirtatos hagyatékáról*, illetve egyéb releváns *levéltári dokumentumokról* informál.

A bibliográfia használatát *mutatóapparátus* segíti, CD melléklete pedig *elektronikus tartalomkeresővel* támogatja a gyors és hatékony visszakeresést.

Legyen e kiadvány főhajtás id. Szinnyei József emléke előtt, érzékeltesse az utókor háláját az *Országos Hírlapkönyvtár* létrehozásáért és a *Magyar írók élete és munkái* című 14 kötetes adattárért! Szolgáljon bizonyítékkul arra, hogy a könyveknek is érdemes türelmesen kivárniuk sorsuk jobbra fordulását.

Hálás szívvel mondok köszönetet doktori témavezetőmnek Prof. Dr. Sebestyén Györgynek, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Széchényi-díjas intézet- és tanszékvezető egyetemi tanárának bizalmáért, NKA pályázatom támogatásáért. Tisztelettel köszönöm a Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakmai Kollégiuma Kuratóriumának, hogy lehetővé tette Szinnyei-bibliográfiám megjelenését. Köszönettel tartozom Családomnak is kitartásukért, szeretetükért.

Gyurcsó Júlia

¹ Lat. jelentése: a könyveknek is megvan a maguk sorsa, története

² Gyurcsó Júlia: Id. Szinnyei József – bibliográfia : I. a nyomtatásban megjelent teljes Szinnyei-irodalom rendszerezett, annotált jegyzéke (1848-2003) : szakdolgozat. DE (Debrecen), 2004. – 315 p.

Idősb Szinnyi József születésének 180. évfordulójára

Id. Szinnyi József – a Nyitraivánkai Megyei Levéltárban található³ születési anyakönyvi bejegyzés szerint *Ferber József* – 1830. március 18-án Rév-Komáromban született Ferber Alajos szitásmester és Hikker Julianna gyermekeként. Szinnyi család-fája megtalálható *Nagy Iván* „Magyarország családai” című, 1858-ban kiadott könyvében.⁴

Szinnyi visszaemlékezései⁵ szerint családja köztisztelőben állt a virágzó szabad királyi városban. Komárom jóléte annak volt köszönhető, hogy „I. Ferenc császár 1809-ben, a Bécsét elfoglaló Napóleon elől – udvartartásával és kincseivel együtt – Komáromba menekült. Ekkor nyilvánította ki [...] a város szempontjából sorsdöntő óhaját, hogy Komáromot a Monarchia legerősebb, 200000 katona befogadására alkalmas erőrendszerévé kell kiépíteni. A hatalmas arányú építómunka 1809-ben kezdődött, és négy évtizeden át folyt. A nagymérvű építkezések, az egyre gyarapodó lakosság és a bennük állomásozó, évről évre nagyobb létszámú katonaság sok új munkaalkalmat hozott a városba.”⁶ Komárom – Pozsony és Kassa mellett – a reformkori Felső-Magyarország jelentős ipari központjaként funkcionált. A hajóácsok (superok) által készített, hatalmas tölgyfa hajókon szállították a gabonát, a Duna-menti malmok őrölt lisztet, boraikat, vagy éppen a híres komáromi tulipános ládákat Pest-Budára, Bécsbe, de akár Belgrádig is. Óriási fatelepek fogadták a Kárpátokból (Tótországból) tutajon érkező épületfát, amit aztán a fakereskedők továbbítottak az ország egész területére. „Közvetlenül a szabadságharc előtti években 496 mester (36 asztalos, 6 borbély, 110 csizmadia, 13 német varga, 10 fekete fazekas, 6 mázas fazekas, 19 halász, 25 hentes, 67 molnár, 24 magyar szabó, 20 német szabó, 13 szűcs, 16 takács, 5 ötvös, 6 kalapos, 4 könyvkötő, 1 könyvnyomó, 1 orgonacsínáló stb.), 490 mesterlegény és 235 inas, összesen tehát 1221 ember dolgozott a komáromi kézművesműhelyekben.”⁷

Ferber Alajos a szitásmesterség mellett kocsmát üzemeltetett, bornagykereskedést vezetett és bérbe vette a komáromi hidat, a révet és a helyi piacot. A tevékeny, szorgalmas családfő pontosan vezette üzletkönyveit, számadásait, mindemellett a közügyek is érdekelték és arénát építtetett kertjében a magyar színészeknek⁸. Amikor a családfő 43 évesen hirtelen meghalt, egyetlen élő fiúgyermeke, József ötéves volt. Szinnyi *Egy polgártemetés 1835-ben* című írásában⁹ örökíti meg azt a fájdalmat, melyet édesapja korai elvesztése jelentett a család számára. Egy év múlva a csendes, szelíd asszonyként jellemzett anya is követte férjét.

Szinnyi és három nővére apai nagynénjük családjába került, Feichtmayer János tekintélyes tímármester lett a gyámjuk. A "tímárházban" – ahogy Szinnyi nevezte – jólét és békeesség uralkodott, 1845 szeptemberében azonban újabb tragédia következett, meghalt nevelőanyja is. „Eltemettük vele – írja naplójegyzeteiben – reményünket,

³ „Születési Anyakönyv 1830.” Lsz: ZCM/149 Komarno B

⁴ Nagy Iván: Magyarország családai. IV. köt. Pest: Ráth Mór, 1858. p. 152.

⁵ Szinnyi József, id.: A Timár ház. Naplójegyzetek. 1835-1848. Komárom: Spitzer Sándor Könyvnyomdája, 1889. – 374 p. – Klny. a Komáromi Lapokból (élete első húsz évének története).

⁶ Idézi Kecskés László: Komáromi mesterségek. [Budapest]: Madách, 1978. p. 22.

⁷ Uo. p. 20-21.

⁸ Szinnyi József, id.: A komáromi magyar színészet története : egy polgár-maecenás. In: Komáromi Lapok, 1882. 42. sz. p. 1-2.

⁹ Szinnyi József, id.: Egy polgártemetés 1835-ben. Komárom: Ziegler, 1886.

vígaszunkat. Ő volt a timárház lelke, összetartója; nekem második anyám; szerettem, ő is fiaként szeretett és így másodszor jutottam árvaságra."¹⁰

Szinnyei *Timár-ház* című visszaemlékezése szerint eleven, vitatkozó kisfiú lévén, gyámja prókátornak (ügyvédnek) szánta, a hatalmas családi vagyon (naplójegyzetei szerint az apa 91195 forintot és virágzó üzleteket hagyott hátra) biztosította tanulmányai költségét. A Komáromi Szent Benedek Rendi Főgimnázium levéltárában őrzött 1839/40. sz. dokumentum arról tájékoztat, hogy Szinnyei az első osztályt jó eredménnyel zárta, de hittanból és magyar nyelvből kitűnő osztályzatot kapott.¹¹

A 2. és 3. osztályt Nyitrán, a kegyesrendieknél végezte. A Nyitraivánkai Megyei Levéltárban megtalálható id. Szinnyei Józsefnek az 1840/41. tanévben, a nyitrai Piarista Gimnázium 2., grammatikai osztályába, illetve az 1841/42. tanévben, a 3., grammatikai osztályába történő beiratkozását rögzítő dokumentum¹². A *nyitrai k. r. gymnasium Névkönyve 1840/41 – 44/45*¹³ is tanúskodik minderről. Azért került ide, hogy megtanuljon szlovákul és üzleti tárgyalásokat tudjon folytatni a Komáromba tutajokkal fát szállító felvidéki tótokkal. A gimnáziumi évkönyvekből az is kiderül, hogy második osztályban 16., harmadikban azonban már a 6. legjobb tanuló volt az osztályban.¹⁴ A látványos előrelépésben oroszlánrésze volt tanárának, Wolfarth József piarista szerzetes papnak, akit Szinnyei nagyon megszeretett. A klasszikus módszereket alkalmazó, kiváló nevelő gyakran vitte sétára tanítványait, miközben sok hasznos dologra tanította őket. Világi olvasmányokról is beszélt nekik, sőt az érdeklődőknek könyveket is kölcsönzött saját gyűjteményéből. Szinnyei egyre többet olvasott, és ekkor kezdte el gondosan feljegyezni olvasmányai címét, mely szokása azután egész életében megmaradt.

Visszatérve Komáromba, Sárkány Miklós bencés tanártól kölcsönzött, aki szívesen adott diákoknak nevezetes – a magyar irodalmat teljességgel tartalmazó – magángyűjteményéből és az olvasottakról rendszeresen ki is kérdezte őket. Beiratkozott az 1840. szeptember 1-jén megnyitott Siegler-féle kölcsönkönyvtárba is. Siegler Antal könyvkötő mester Heckenast Gusztáv pesti könyvkereskedő bizományosa volt, aki 3000 példányos kölcsönözhető állománya nyomtatott katalógusát is elkészítette. A könyvek többsége német nyelven íródott, de 189 magyar, 40 francia, 3 olasz és 33 angol munkát is tartalmazott – írja Szinnyei a *Timár-ház*ban.

A gimnázium 4-6. osztályát újra Komáromban végezte, kilencedik, hetedik, illetve negyedik volt az eminensek sorában¹⁵.

Nagynénje halála után a tizenöt éves ifjú gyámfelügyeletét sógora, Amtmann János sőtiszt vállalta. 1845 szeptemberében Pestre költöztek, Szinnyei a pesti egyetem 1. filozófiai osztályának bölcsészhallgatója lett. A történelmet szívesen tanulta, de a matematika komoly gondot jelentett számára. Ennek ellenére jól érezte magát a dinamikus fejlődő fővárosban. Eljárt a Nemzeti Színházba, szívesen időzött kávéházakban napilapokat, folyóiratokat olvasgatva. A Pilvaxban „csodálattal tekintgetett Petőfi Sán-

¹⁰ Idézi Pastinszky Miklós: Szinnyei József életútja munkásságának tükrében. [Budapest], 1974. [gépirat] p. 6. - Lelőhely: József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya: 920, P39.

¹¹ Alapi Gyula: Id. Szinnyei József élete és működése [Komárom, 1979.] [gépirat] p. 6. - Lelőhely: József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya: 920, A33.

¹² „Beiratkozási Anyakönyv 1840/41 – 1851/52” Lsz: PN 460.

¹³ Lsz: PN 263

¹⁴ Alapi Gyula: Id. Szinnyei József élete és működése [Komárom, 1979.] [gépirat] p. 6. - Lelőhely: József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya: 920, A33.

¹⁵ Uo. p. 7.

dor, Jókai Mór és író társaik felé. Megismerkedni nem merészelt velük, aminthogy meg kellett elégednie azzal, hogy Vörösmarty Mihályt az utca másik oldaláról csodálta, amikor [...] végigment a Hatvani utcán állig begombolt fekete atillájában, félmagas nemezkalapjában, spanyolnád sétabotjával.”¹⁶ Szinnyei örült, hogy részese lehet a fővárosi életnek, de miután algebrából megbukott és sógorával feloldhatatlan konfliktusba került, vissza kellett térnie Komáromba, ahol Karolin nővérének férje, az íróként is számontartott Beöthy Zsigmond megyei központi szolgabíró lett a gyámja. A tekintélyes rokon révén kapcsolatba került a hírlapok és folyóiratok szerkesztőivel, közben sikeres vizsgát tett a győri egyetem bölcsészkarán és tanulmányait a 2. filozófiai osztályban folytatta. Győrben rendszeresen megfordult Beöthy Zsigmond nagybátyja, a Hazánkat szerkesztő dr. Kovács Pál otthonában és a győri nyomdát üzemeltető Streibig családnál is. 1848 őszén beiratkozott a győri akadémia jogi karának első évfolyamára. *Komárom 1848/49-ben*¹⁷ című írásából tudjuk, hogy Győrben a tavaszi félév már lázas izgalomban telt. A márciusi események hatására a jogászok külön nemzetőrséget alapítottak, melynek Szinnyei is tagja volt.

Amikor a tanév június elején véget ért, a család Budára költözött, mert gyámja az áprilisban alakult, Batthyány Lajos vezette első független magyar kormány Vallás- és Oktatási Minisztériumában kapott fogalmazói állást.

A 18 éves Szinnyei eljárt a Pilvaxba, hallgatta Kossuth parlamenti felszólalásait, majd hazafias érzései nyomatékosítására kérelmezte a Magyar Királyi Belügyminisztériumnál német családnevének (Ferber) Szinnyeire változtatását. A Közlöny 1848. július 29-i számában a „Hivatlos hirdetések” rovat „Névváltoztatások” címszó 6397. sorszáma alatt közzétett információ szerint: „Ferber József vezetéknévének Szinnyei-re változtatása megengedtetvén, ezennel országszerte kihirdettetik.”¹⁸ Ezt követően Komáromba utazott, ahol Kossuth 1848. október 19-i látogatása hatására másnap jelentkezett katonának. Néhány nappal korábban, 16-án kezdte el írni – életrajzi és kortörténeti szempontból egyaránt figyelemre méltó – naplóját, amit azután élete végéig vezetett. (A 64 kötetes kéziratot a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattára őrzi.)

Október 21-én lépett be a 18. zászlóaljhoz. Gyenge testfelépítése miatt a komáromi vár főparancsnoki irodáján írnoki munkával bízták meg. November 26-án azonban a 37. zászlóalj közhonvéde, majd őrmestere lett. 1849. június 21-én nevezték ki hadnaggyá, majd augusztus 29-én főhadnaggyá a 203. honvédszászlóaljhoz.¹⁹ Közben, augusztusban már érkeztek hírek Arad elestéről, a világosi fegyverletételről, de a komáromi vár – Klapka tábornok vezetésével – szilárdan tartotta magát. Végül azonban a Windischgrätz hatalmas 2. hadtestével szemben hőiesen ellenálló komáromiak sem tehetek mást, október 3-án letették a fegyvert.

A kegyetlen megtorlások láttán Szinnyei komolyan foglalkozott az emigrálás gondolatával, végül mégis maradt és a Budáról Komáromba visszaköltözött Beöthy Zsigmond ügyvédi irodájában dolgozott, mint gyakornok. Közben francia és német

¹⁶ Pintér Jenő: Szinnyei József I. tag emlékezete. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1927. p. 7-8. – Klny. A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek. XIX. köt. 14. sz. – Lh.: MTAK Kézirattár: Ksk. 8.001/19.

¹⁷ Szinnyei József, id.: Komárom 1848-49-ben. Napló-jegyzetek. Budapest: Aigner Lajos – (Pallas Nyomda). 1887. VIII, 517 p. – Lh.: József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya: 943.9 Sz83.

¹⁸ Lásd: Közlöny. 50. sz. (1848. júl. 29.) p. 236. – Lh.: OSZK: FM 3/3475 vagy FM 3/86.

¹⁹ Szinnyei József, id.: Magyar írók élete és munkái. Budapest: Hornyánszky Viktor, 1909. XIII. köt. (Steiner-Télfy). 961. h.

novellákat, majd színműveket fordított magyarra, közülük néhányat közölt a Budapesti Viszhang²⁰ és a Hölgyfutár²¹ című lapokban.

Miután hozzájutott örökségéhez, nem folytatta tovább jogi tanulmányait, naplója pedig éveken át könnyelmű, féktelen életvitelről árulkodik, mulatságokról, vacsorákról, táncról, udvarlásról, szórakozásról tudósít. (Később, a Komáromi Lapok 1910. 2. számának 1-2. oldalán szabadkozik is emiatt.)

A hedonista életmód 1853 tavaszáig tartott, ekkor a világgal meghasonulva, családot alapított. Feleségül vette egy pozsony megyei földbirtokos lányát, Gancsházi Gancs Klementínát, akivel hamarosan Pozsonyba költöztek.

Id. Szinnyei József 1854-től tíz éven át a komáromi származású Samarjay Károly ügyvéd és író irodájában, 1864-től pedig a Hungária Biztosító Társaságnál állt alkalmazásban. Emellett – 1854 és 1861 között *Nagy Iván* számára – genealógiai és történelmi jellegű kutatásokat folytatott a pozsonyi könyvtárak és a vármegyei levéltár dokumentumaira támaszkodva. 1861-től folyamatosan jelentek meg helytörténeti jellegű (elsősorban komáromi vonatkozású) és hírlaptörténeti cikkei a *Vasárnapi Ujságban*, közben intenzív *hírlapgyűjtésbe kezdett*, csereviszonyba lépve bel- és külföldi gyűjtőkkel, kiadókkal. A magyarországi hírlapokat (megjelenésüket, megszűnésüket) ismertető közleményeit 1869-1894-ig a *Vasárnapi Ujságban*, 1895-1905 között a *Magyar Könyvszemle* rendes mellékleteként adta közre.

1869-ben id. Szinnyei József és családja a fővárosba költözött (a Hungária Biztosító fuzionált a Nemzeti Biztosító Társasággal), 1872-ben azonban csődbe ment a vállalat, ami gyökeres változást eredményezett a Szinnyei család életében: „az anyagi haszon miatt és hogy családomnak, ha nem is jólétet, de legalább a sorsban való megnyugvást szerezhetek, türtem a hajlamom és elvem ellen való kenyérkeresetet a humbugot, szédelgést, míg végre a pohár csordultig telt, beláttam, hogy ezen a pályán sem teremnek majdan számomra rózsák, inkább tövisek, miután a Nemzeti biztosító társaság is megbukott, tehát a második, melyet szolgáltam. Ebben az Isten intőkezét láttam, nehogy megöregedvén koldústarisznyát akaszszanak a nyakamba, habár szerény, de biztosabb pálya után láttam. Az egyetemi könyvtárhoz kineveztek alkönyvtárnoknak, tegnap tettem le az esküt s most ott működöm. Mennyi utánjárásomba, kérés, könyörgésbe került ezen hivatal elnyerése azt untató volna leírni [...] évi 700 frt fizetéssel jár, [...] szomorú dolog, ha tanult, művelt ember [...] örül ha még ily hivatalt is elnyerhet; [...] Így jutottam 1000 frt fizetés és legalább felényi mellékjutalék után 700 ftra itt Pesten, hol egy pincze lakás évi bére 150 frt...”²²

„*Könyvtári emlékek*” című írásából²³ megtudhatjuk, hogy kezdetben nehéz körülmények között dolgozott: A „farkasordítóban”, ahonnan ki kellett hoznia a kért könyveket, még télen is hidegebb volt, mint az utcán. A fő gondot mégis a száznolc-van-ezer kötetnyi számozatlan dokumentum jelentette. „*Az egyetemi könyvtár rendezéséről*”²⁴ szóló cikke azonban már nagy átalakulásról tudósít: 1875-ben (a régi helyén)

²⁰ Caballo negro y perro blanco = A fekete ló és a fehér eb (1852.) – pontos leírását és tartalmi kivonatát lásd a bibliográfiában.

²¹ Egy titok (1853.), Kisértet a vastag tölgy alatt (1853.), Atya és fiu (1854.), Cherubino és Celestini (1854.) – pontos leírásukat és tartalmi kivonatukat lásd a bibliográfiában.

²² Id. Szinnyei József 1872. dec. 31-én kelt levele Lammer Ferencznek MTAKK Ms. 798/50

²³ Szinnyei József, id.: Könyvtári emlékek I. In: Fővárosi Lapok, 1887. 94. sz. p. 679.

²⁴ Szinnyei József, id.: Az egyetemi könyvtár rendezéséről. – In: Magyar Könyvszemle, 1876. 1. évf. (jan.-febr.) p. 21-25.

felépült a könyvtár *mai* épülete, melynek berendezésében és a gyűjtemény költöztetésében, majd rendszerezésében – az 1875. április 26-án *ideiglenes első könyvtárőrre* (vagyis az igazgató utáni első számú tisztviselővé) előléptetett – Szinnyeinek *meghatározó* (irányító) szerep jutott. De ne szaladjunk ennyire előre, kövessük végig a kezdetektől a szakmai pályakép kibontakozását!

Az Egyetemi Könyvtár állományának rendezése során és a főváros más gyűjteményeinek anyagából Szinnyei újabb adatokkal egészítette ki korábbi kutatásait, lan-kadatlan szorgalommal gyarapította az életrajzi lexikon anyagát. A külföldi hírlapok beszerzéséről azonban le kellett mondania: „...midőn hírlapanyagom a 12 ezer számot meghaladta, meggondoltam a dolgot, mert nagy családom [...] és aránylag mindig kis szállásom volt, tehát a gyűjtéssel felhagytam és gyűjteményem *külföldi* példányait (minthogy akkor még hírlaptárról szó sem volt), egyik londoni gyűjtőmnek engedtem át.”²⁵ A magyar vonatkozású újságokat viszont továbbra is beszerezte, és miután tudatosult benne, hogy tartalmi feltárás nélkül a folyóiratok információs értéke idővel *elvész*, szorgalmazta cikkbibliográfiák létrehozását is. Ennek eredményeként kapott megbízást 1873-ban a MTA-tól a „*Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium*a” anyagának összegyűjtésére és a cikkbibliográfia megszerkesztésére.²⁶ Szinnyei nyolckötetes cikkbibliográfiát tervezett, de ebből csak három kötet valósult meg: 1874 novemberében látott napvilágot az *első magyarországi cikkbibliográfia*, a történelmet és segédtudományait feldolgozó magyar tudományos repertórium első osztályának I. kötete, az 1778-1873 között megjelent magyarországi folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítők releváns írásainak címével és lelőhelyével. Ezt a munkát két év múlva, 1876-ban a második osztály I. kötete követte „Természettudomány és mathematica” alcímmel, mely az 1778-1874. között kiadott hazai szaklapok, folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítők alapján készült. (A harmadik kötet – többek között finanszírozási okokból – csak közel tíz év múlva követte őket.)

A könyvészeti munkák mellett, az Egyetemi Könyvtárban is folyt a munka: 1876 január 28-án mind a 200000 kötet az új helyén sorakozott!²⁷ Minden egyes dokumentumot megszámoztak, katalogizáltak, a legkeresettebb és legértékesebb könyveket különválogatták. Az új olvasóteremben több, mint kilencezer kötetes kézikönyvtárat hoztak létre, melynek cédlázását, majd nyomtatott katalógusának elkészítését is Szinnyei végezte. 1876. február 1-jén²⁸ fogott hozzá a 9381 kötetből álló, 4423 mű formai feltárásához, és március 23-án már meg is jelent a kézikönyvtár nyomtatott, betűrendes címjegyzéke.²⁹ Ennek előszavából kitűnik, hogy Szinnyei szerette volna a műveket szakrendbe sorolni, mert meggyőződése, hogy az sokkal hasznosabb lett volna, de – időhiányában – ezt későbbre halasztotta.

Az 1876-os év egyéb vonatkozásokban is jelentős a Szinnyei életmű számbavételekor: A Természettudományi Társulat – Toldy Ferenc emlékére – száz arany pályadíjas pályázatot hirdetett, a természettudományi és matematikai szakirodalom bibliográfiájának elkészítésére. A tervdokumentációk közül id. és ifj. Szinnyei József közös beadványát fogadták el, melynek célja a matematika, fizika, kémia, leíró természetrajz,

²⁵ A Budapesti Ujságírók Almanachja 1908-ra, p. 227.

²⁶ Lásd: az Akadémia 1873. április 28-i üléséről készült Jegyzőkönyv 135. pontja. (In: A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője. 1873. 7. sz. p. 121.)

²⁷ Vértessy Miklós: Szinnyei József és Horvát Árpád. – In: Egyetemi Könyvtár Évkönyvei I. 1962. p. 98.

²⁸ Magyar Könyvszemle, (1876.) p. 24.

²⁹ Szinnyei József, id.: A budapesti királyi magyar tudományegyetem könyvtárának címjegyzéke. I. köt. Kézikönyvtár. – Bp.: Egyetemi Könyvnyomda, 1876. IV, 192.p.

orvostudomány, gazdaságtan és a műszaki tudományok bibliográfiájának összeállítása volt.

A fentiekén túl ebben az évben indult Szinnyei irodalomtörténeti repertóriumának közlése is a Figyelőben (melyet 14 éven át, 1889-ig számos publikáció követett).

1877-ben – amikor félmillió életrajzi- és könyvészeti adatokat tartalmazó cédulája volt már, – „*Egy magyar írók névtárának terve*” címmel, a Magyar Könyvszemle-ben közzétette a biobibliográfia tervét is. Tanulmányát bibliográfiatörténeti áttekintéssel indította, melyben szólt Czvitinger Dávid úttörő tevékenységéről, kinek 1711-ben megjelent Specimenje még latin nyelven vette számba a magyar írók műveit és elérte célját: bizonyította, hogy „egy nemzetnél sem vagyunk alávalóbbak”, továbbá megteremtette a magyar bibliográfia, azon belül pedig a biobibliográfia műfaját. Az írás érintette Horányi Elek, Bod Péter, Sándor István, Toldy Ferenc, Aigner Lajos, Márki Sándor, Ferenczy Jakab, Danielik József, Moenich Károly, Vutkovich Sándor, Szabó Károly és Kertbeny Károly könyvészeti tevékenységét is, majd a szerző arra a megállapításra jutott, hogy: „oly irodalomtörténeti segédkönyvvel, mely az írók életrajzát és szellemi termékeit hiánytalanul magába foglalná, mai napig nem rendelkezünk.”³⁰

A biobibliográfiai előzmények felvázolása után, Szinnyei jelezte szándékát a korábbi munkák szintetizálására, majd részletesen közölte elképzelését „egy lehető teljes, írók rövid életrajzával egybekötött, magyarországi könyvészetről, mely minden magyar írótól Magyarországon megjelent könyvek címét magában foglalná...”³¹ Szólt a tervezett mű szerkezeti felépítéséről is, és hangsúlyozta, hogy elsősorban „eredeti kútforrások”-ra szeretne támaszkodni, majd tételeken fel is sorolta, hogy mit tekint primér forrásnak: „...eredeti vagy első forrásul tekintem az önéletrajzokat, arcképek köriratát vagy aláírását, a gyászleveleket és az egykorú hirlapok nekrológjait s életrajzait [...] igen ajánlható a szerzők által írt előszó, mely igen gyakran életadataik egy részét foglalja magában, úgyszintén, ha életrajzuk van a műhöz csatolva.”³² Hangsúlyozta továbbá, hogy „A könyvek lecímezése magáról a könyvről történjék; a mennyiben könyvtáraink hiányossága miatt ez nem lehetséges, a gonddal szerkesztett részletes könyvészeti művek is segítségül veendők, de egyáltalán nem, vagy csak utolsó esetben használandók a könyvtári katalógusok, miután ezeknél a könyvek címei igen gyakran helytelenül rövidítettek és [...] az írási- és sajtóhibák igen gyakoriak.”³³

Sajnos az igényesen felépített, tanulmányértékű cikk nem hozott érdemi előrelépést (mecénást, kiadót) a biobibliográfia ügyében.

1878-ban a Természettudományi Társaság támogatásával „*Bibliotheca Hungarica Historiae Naturalis et Matheseos = Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete 1472-1875*” címmel megjelent id. és ifj. Szinnyei József – száz arannyal jutalmazott – közös pályaműve. E könyvészet egyedülálló, de mégsem annyira értékes, amint azt címe sugallja: hiányos adatai több helyen kiegészítésre szorultak. (Pótlásokat közölt hozzá később: Szabó Károly, Hellebrant Árpád és Apponyi Sándor.)

Szinnyei minden igyekezete ellenére 1878 októberében miniszter nem őt, a megbízott (ideiglenes) igazgatót nevezte ki a könyvtár élére, hanem Szilágyi Sándort. (Szinnyeit pedig 1879-ben véglegesítették első őri állásában.)

³⁰ Szinnyei József, id.: Egy „Magyar írók névtár”-nak terve. – In: Magyar Könyv-Szemle, 1877. p. 357.

³¹ U.o. p. 365.

³² U.o. p. 366-367.

³³ U.o. p. 367.

1880. december 8-án kezdeményezte a Magyar Tudományos Akadémiánál is az életrajzi lexikon megjelentetését³⁴, de az illetékes bizottság – bővítést javasolva – elutasította kérelmét: „ne csak az önálló kiadásban megjelent művek szerzői, hanem [...] a folyóiratokban [...] található értekezések írói is fölvétesse a névtárba”³⁵

Szinnyei a kudarc(ok) ellenére is kitartott elképzelése mellett és tovább dolgozott. Tevékenységéhez kiapadhatatlan forrásul szolgáltak a hírlapok (napi- és hetilapok), a folyóiratok, valamint a nagy könyvtárak (különösen a Széchényi könyvtár) katalógusai. Átnézte továbbá az összes addig megjelent bibliográfiát, életrajzgyűjteményt, használta Szabó Károly „Régi magyar könyvtár”-át és Petrik Géza könyvészeteit is.

1880-ban „*Alapítsunk hírlapkönyvtárakat!*” címmel cikket közölt A Hon című folyóiratban³⁶, melyben példákkal alátámasztva a hírlapirodalom kulturális jelentőségét, történelmi forrásértékét, valamint a „periculum in mora”³⁷ elvére is rávilágítva, felvetette egy országos hírlapkönyvtár létrehozásának szükségességét. Érvei meghallgatásra találtak: 1884. június 30-án Trefort miniszter³⁸ megszavaztatta a szükséges összeget és megállapodtak az országos hírlapkönyvtár – különgyűjteményként való – felállításának részleteiről. Helyét a Magyar Nemzeti Múzeumban jelölték ki, mert annak Országos Széchényi Könyvtára rendelkezett a legnagyobb és egyben legrendezettebb hírlapanyaggal.³⁹ Ezt egészítették ki a budapesti Egyetemi Könyvtár, az Akadémiai Könyvtár és a Nemzeti Casino anyagával, továbbá a Református Egyetem Ráday Könyvtárának duplumaival.

„Az új hírlaptár vezetésével és felállításával a kezdeményező id. Szinnyei József, akkor még az Egyetemi Könyvtár első öre, bizatott meg; feladatául az összes hazai hírlapok egybegyűjtése lőn kitűzve.”⁴⁰ Szinnyei megtette, ami embertől telhetik: a hírlapokban buzdította a közönséget a régi lappéldányok beküldésére; (1885-87-ig kormánysegéllyel⁴¹) beutazta az ország minden nevezetesebb városát és személyesen beszélt rá a könyvnyomtatókat és kiadókat a példányok pontos beküldésére, s figyelmeztette a hatóságokat a [...] törvény [...] betartásának ellenőrzésére.”⁴²

Id. Szinnyei József ekkor (1884 júliusától 1888 novemberéig) délelőtt a múzeumi könyvtárban, délután pedig az egyetem gyűjteményében végezte feladatait. Mindemellett 1884-1889-ig történeti repertóriumot közölt a Hazánkban. (Kurrens anyag felsorolása 35 kisebb közleményen át.) 1885-ben pedig megjelent a „*Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumának* „3.” kötete (I.-ső Osztály. Történelem és annak Segédtudományai, 2. kötet „Hírlapok, 1731-1880.” 1. rész.), amely az 1731-1880 között megjelent hírlapok történettudományi cikkeit tartalmazta. (Szinnyei 172

³⁴ MTAK Kézirattár RAL: 78/1880.

³⁵ A MTA 1881. okt. 29-én tartott, I.-ső Osztály értekezlete jegyzőkönyvéből. (MTAK Kézirattár RAL: 86/1881.)

³⁶ Szinnyei József, id.: Alapítsunk hírlap-könyvtárakat! – In: A Hon melléklete. – Reggeli kiad. – 18. évf. 271. sz. (1880. okt. 16.) p. [6].

³⁷ [ejtsd: periculum in mora] (lat.), jelentése: a késedelem veszélyes

³⁸ Nemeshanyi Hubáné: Id. Szinnyei József a Hírlaptár és a repertóriumok megalapítója : Szakdolgozat. - 1979. (Lh.: KI Könyvtártudományi Szakkönyvtár: D 2107.) c. munkája 13. oldalán *évesen szerepel*: „Eötvös József ... bízta meg Szinnyeit az anyag rendezésével” – Eötvös 1871-ben meghalt.)

³⁹ „Ez a könyvtár az 1848. évi XVIII. törvénycikk értelmében valamennyi hazai sajtótermékből, tehát a hírlapokból is, egy-egy példányra tartott igényt.” (Kereszty István: A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának hírlaposztálya. – In: Magyar Könyv-szemle, 1895. ÚF. 3. köt. p. 237.)

⁴⁰ Kereszty István: A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának hírlaposztálya. – In: Magyar Könyv-szemle, 1895. ÚF. 3. köt. p. 239.

⁴¹ Magyar írók élete és munkái. XIII. köt., 962. h.

⁴² Kereszty I. (1895.) p. 239.

hírlap 714 évfolyamát dolgozta fel benne.⁴³⁾ Sajnos azonban az Akadémia nem tudta tovább felvállalni a repertóriumok kiadásának költségeit, így a cikkbibliográfia csónkán maradt, pedig elkészült kötetei hasznos forrásként szolgáltak a történészek és a feltárt szakterületeken tevékenykedők, illetve kutatók számára.

Még ebben az évben, majd az újabb elutasítás után 1886-ban ismételten, indítvánnyal fordult az Akadémiához, ami ezúttal az életrajzok terjedelmessége miatt, továbbá forráshiányra hivatkozva mondott „nem”-et. Szinnyei mégsem adta fel: „A munka kiadása [...] elhalasztatott ugyan, de én az előírt terv szerint, évről-évre növekvő irodalmunkat szem előtt tartva, haladtam előre munkám megírásában.”⁴⁴

A nyolcvanas évek közepétől, naponta elkészítette 2 író életrajzát. Persze akadtak kivételes esetek is, amikor hetekig dolgozott egyetlen életúton. Általa nagyra becsült személyek (pl.: Jókai), továbbá közéleti szerepet betöltő akademikusok adatainak megszerkesztésére különös gondot fordított, nekik el is küldte kéziratát, vagy az első kefelemomatot lektorálásra.

A hírlaptárban 2 napidíjas és egy szolga segítette munkáját, de a lapok korszerű feldolgozásához, a repertóriumok és a katalógusok szerkesztéséhez, valamint az olvasók kiszolgálásához ez a személyzet kevésnek bizonyult. 1888. november 9-én Szinnyeit áthelyezték – immár *teljes* munkaidőben, *őri* minőségben – a Magyar Nemzeti Múzeum hírlapkönyvtárához.⁴⁵ Ezzel egy időben, az eredetileg önállónak indult hírlaptárat az OSZK osztályai közé sorolták be.

1889-re a lapok és folyóiratok bekötve, nyelvek szerint csoportosítva, betűrendben sorakoztak a polcokon. Szinnyei ugyanolyan szeretettel és odaadással gondozta és próbálta teljessé tenni a nemzet gyűjteményét, mint korábban a sajátját. Fáradhatatlanul dolgozott egy *európai színvonalú* hírlaptár létrehozásán: Betűrendes hírlapjegyzéket (könyv alakú repertóriumot) szerkesztettek az 1780. óta megjelent összes magyar lapról és a német időszak kiadványokról, pedig „a külföldi könyvtárak közül is csak a bécsi egyetemi, a kölni városi és a heidelbergi egyetemi könyvtárnak van külön a hírlapokról szóló betűrendes jegyzéke”⁴⁶ A bécsi udvari- illetve a nürnbergi német nemzeti múzeum könyvtárának példája nyomán 1886-ig cédulakatalógust is építettek az időszak kiadványokról, azon belül pedig külön a szerkesztőkről és a hírlapok megjelenési helyéről (a városokról). Utóbbira külföldön csak a német nürnbergi nemzeti múzeumban volt példa; Karlsruheban és az aacheni hírlapmúzeumban könyv alakban vezetett változat nem bizonyult elég áttekinthetőnek. Az általános hírlapkatalógus cédulái évfolyamonként tartalmazták a meglévő címeket, az egyes számokat és a hiányokat. A terjedelmes napilapokat negyedévenként; a többit és a hetilapokat félévenként; a havonta, vagy negyedévenként megjelenő periodikát pedig évente rendszerezték és dolgozták fel, továbbá reklamálták meg az esetleges hiányokat. Gyakran böngésztek antikvár katalógusokat is korábbi, hiányos évfolyamok pótlása céljából.

A hírlaptár rendelkezett bekötési naplóval, növedék-naplóval, statisztikai munkanaplóval, munkavégzési naplóval és kölcsönzési naplóval. (Kivételes esetben, egy-egy tekintélyes intézet, pl.: az Országgyűlési Képviselőház Könyvtára, vagy „országos nevű férfiú” pl.: Jókai részére, rövid használatra kölcsönöztek is.)

⁴³ Csapodi Csaba-Tóth András-Vértesy Miklós: Magyar könyvtártörténet. – Bp.: Gondolat, 1987. p. 317.

⁴⁴ Szinnyei József, id.: Magyar írók élete és munkái. Bp.: Hornyánszky Viktor Akad. Könyvkereskedése, 1891. I. köt. (Aachs-Bzenszki). Előszó. p. VI.

⁴⁵ Magyar írók élete és munkái. XIII. köt., 962.h.

⁴⁶ Kereszty I. (1895.) p. 244.

Szinnyei elérte célját: az *egyik fő műve*ként emlegetett hírlaptár (a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtárának Hírlaptára) anyagának rendszerezését és feldolgozását *európai színvonalú, szilárd alapokra* fektette!

Az 1889-es év a „bibliográfus Szinnyei” számára is kivételes jelentőségű volt: Elszántságát, kitartását végre siker koronázta az életrajzi lexikon ügyében! Október 21-én beterjesztett sokadik kérelmét az Akadémia elfogadta, és – azzal a feltétellel, hogy a munka kinyomtatásáról Szinnyei gondoskodik – hozzájárult a biobibliográfia kiadásához, felvállalta a szerzői tiszteletdíj folyósítását.

A nevezetes napra baráti körének (a fővárosba került komáromiakból álló „csütörtöki társaságnak”) egyik tagja, Erdélyi Pál így emlékezett: „Egy este ragyogó arccal lépett be; tudtuk már az Akadémia határozatát – Szinnyei öröme okát. Ezen a vacsorán mondta el az „Írók” kálváriáját, melyet 13 esztendő alatt járt meg. Fifikásnak kell lenni, mondotta, máskülönben nem megy a dolog!”⁴⁷

Hatvanéves (!) volt ekkor, de terve megvalósítása érdekében kora reggeltől késő estig írt, olvasott, vagy jegyzetelt. Adatgyűjtő korszakát gyakorlatilag lezárta, minden energiáját a feldolgozásra, rendszerezésre fordította. „Munka közben kétóránként némi pihenőt tartott, napjában több ízben megkerülte a múzeum épületét, délutánonként rövid időre ellátogatott egy közeli kávéházba, de aztán sietett vissza könyvei közé.”⁴⁸

1890. január 12-én látott napvilágot Szinnyei *másik fő műve*nek, a „*Magyar írók élete és munkái*” című bibliográfia első kötetének 1. füzeté. A 9 füzetből álló első kötet kezdő számának megjelenését még számos kicsinyes, rosszindulatú megjegyzés kísérte, de ahogy a kiadás feltartóztathatatlanul haladt előre, úgy halkultak a kritikák, és a bírálat helyét fokozatosan a tisztelet és a hála hangjai vették át. „Nemcsak abban különbözik elődeitől, hogy hasonlíthatatlanul több kútfőt felhasznál [...] , hogy a legmegbízhatóbb adatokat használja [...], hanem abban is, hogy minden adatának urát adja az életrajzok után, megnevezve minden forrást, a melyből adatait meríti.”⁴⁹

A kilencvenes évek második felétől a szakmai elismerések is megtalálták Szinnyeit. Címek, kitüntetések, előléptetések sora hirdette, hogy amit véghezvitt, az értékes és tiszteletre méltó.

„1896. szeptember 21-én a kereskedelmi miniszter az *ezredéves országos kiállítás* II. (közművelődés) csoport *jury-tagjának* nevezte ki, majd működéséért 1897. február 2-án ő felsége legfelsőbb elismerését és a miniszter köszönetét nyilvánította.”⁵⁰

1897-ben *királyi tanácsosi* címet kapott, melyhez a Magyar Könyvszemle az alábbi sorokkal gratulált: „Ő cs. és apostoli királyi felsége Szent-Pétervárott, f. évi április hó 29-én kelt legmagasabb elhatározásával idősb Szinnyei József, a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárőrének, ezen minőségben és az irodalom terén kifejtett tevékenysége elismeréséül a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

A nemzeti múzeumi könyvtárban ez a kitüntetés több rendbeli óvációkra szolgáltatott alkalmat, melynek alaphangját a tisztviselőknak Szinnyei József iránt való őszinte tisztelete és ragaszkodása adta meg. Ebbe vegyült azután a közelebb-távolabb álló tudo-

⁴⁷ Erdélyi P. [1979.] p. 4.

⁴⁸ *Andrássy Mária*: 150 éve született Szinnyei József bibliográfus. – In: Eseménynaptár, 1980. 1. sz. p. 36. (Lh.: OSZK)

⁴⁹ *Váczy János*: Magyar írók élete és munkái. I-III. köt. (Ismertető). – In: Magyar Könyv-szemle, 1894. 2. sz. p. 364.

⁵⁰ Magyar írók élete és munkái. XIII. köt., 963.h.

mányos és irodalmi körök üdvözleteinek hangja, a mi hogy erőteljes kórussá lett, nem csodálatos azok előtt, a kik Szinnyei József munkásságának természetét ismerik.

Igazi bibliográfus ő, a ki összes tudását, rendkívüli munkásságát mind arra használja, hogy másoknak a dolgán könnyítsen. S ma Magyarországon alig van a tudománnyal foglalkozó ember, a ki ne érezte volna az ő segédkezéseinek áldásait.

A Magyar Könyvszemle különben egyik legrégibb munkatársát üdvözli benne, s így több czimen csatlakozik azokhoz, a kik méltó kitüntetése alkalmából jó kívánságaikkal fölkeresték.”⁵¹

1899. május 5-én – elsősorban a magyar bibliográfia terén kifejtett munkásságáért – a *Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjai* közé választotta. 1901. október 7-i székfoglaló beszédében Sándor István bibliográfusnak állított emléket. „Az őszinte kegyelet lankadatlan buzgóságával gyűjtötte össze Szinnyei a Magyar Könyvesház szerzőjére vonatkozó adatokat, s az eddig majdnem ismeretlen úttörőnek élete folyását gondos és közvetlen forrásokon nyugvó életrajzban adja elő.”⁵² A székfoglalót követően a Magyar Könyvszemle így köszöntötte: „... üdvözölni kívánjuk a bibliografia lelkes munkását, abból az alkalomból, midőn ősz fűtökkal bár, de fiatal kedéllyel és tettvággyal elfoglalta az őt megillető helyet a legelső magyar tudományos testületben.”⁵³

1901-ben a hírlaptár *igazgató őrévé* léptették elő.⁵⁴

1905-ben a Komárom- Vármegyei és Városi Múzeum Egyesület *tiszteletbeli tagjává*, 1908-ban a Magyar Irodalomtörténeti Társaság, a Petőfi Társaság, 1911-ben pedig a Jókai Egyesület *tiszteleti elnökévé* választották.

1910-ben szülővárosában *Komárom szabad királyi város díszpolgára* címet vett át, a hírlaptárban pedig *osztályigazgatóvá* nevezték ki.⁵⁵ (Több mint negyedszázadon át, 1913-ban bekövetkezett haláláig állt a hírlaptár élén.)

A hazai elismerések mellett id. Szinnyei József teljesítménye külföldön is tekintélyt szerzett: „...neve a nemzetközi bibliografiai köztudatban a legjobb hangzásuk közé tartozik.”⁵⁶

Szinnyei számára azonban a teljes *belső* elégedettséget jelentő jutalom fő művének, az életpálya csúcspontját megtestesítő „Magyar írók élete és munkái” című, 14 kötetesre tervezett életrajzi lexikonának befejezése lett volna. Barátok, ismerősök, előfizetők sokasága kísérte feszült figyelemmel egyre gyengülő fizikumának és herkulesi akarateréjének drámai küzdelmét. „Bár hallottunk betegeskedéséről, de mindig megvígasztalt, s megerősített hitünkben, mert az Írók füzetait rendszeresen megkaptuk. Már el sem hittük, hogy betegeskedik, mert hogy lehetne beteg az, aki a füzeteket egymás után bocsátja ki s epikus nyugalommal írja, hogy a következő ekkor meg ekkor fog megjelenni.”⁵⁷

Id. Szinnyei József már közel negyedszázadon át dolgozott szinte megszakítás nélkül és „mindenki remélte, hogy a nyolczvanegyedik évébe lépett aggastyán befejezheti

⁵¹ Szinnyei József kitüntetése. – In: Magyar Könyvszemle, 1897. ÚF. V. köt. 221.p.

⁵² Id. Szinnyei József székfoglalója a Magyar Tudományos Akadémiában. – In: Magyar Könyvszemle, 1901. ÚF. IX. köt. 416-417.p.

⁵³ U.o. 417.p.

⁵⁴ Magyar írók élete és munkái. XIII. köt., 963.h.

⁵⁵ Tévesen szerepel Pastinszky Miklós: Szinnyei József életútja munkásságának tükrében. c. munkája (Gépírás, 1974. 31.p. - Lh.: József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya: 920, P39) 16. oldalán: „1897 áprilisában muzeumi osztályigazgatóvá... nevezték ki, 1910-ben pedig... a királyi tanácsosi címet nyerte el.” Helyesen: 1897-ben lett tanácsos és 1910-ben osztályigazgató.

⁵⁶ E. I.: Magyar írók élete és munkái. IV-VII. köt. (Ismertető.). – In: Magyar Könyvszemle, 1901. ÚF. IX. köt. 83.p.

⁵⁷ Erdélyi P. [1979.] p. 2.

nagy művét, hiszen már csak az utolsó füzet volt hátra. Hozzá is fogott [...] és elkészítette egy részét, mely Zichy Antal életrajzáig terjed. 1913. augusztus 1-én még befejezte ezt az életrajzot, de betegsége azután ágyba döntötte, s [...] augusztus hó 9-én d. e. 10 órakor el-húnyt...”⁵⁸ A Kerepesi úti temető 34-es parcellájában helyezték örök nyugalomra; nyelvészprofesszor fiával és annak feleségével közös sírja ma is megtalálható.

Id. Szinnyei Józsefnek sajnos nem adatott meg a jól elvégzett munka feletti elégedettség öröme. Műve befejezésével a Magyar Tudományos Akadémia Szinnyei Ferencet bízta meg, aki *édesapja jegyzetei, utalásai alapján* 1914. május 31-én készült el az utolsó életrajzzal.

A következetesen szerkesztett, könnyen kezelhető lexikonban minden tudományág egykori képviselői megtalálhatóak, így az elméleti kutatómunkák még gyakran napjainkban is a „Magyar írók”-ból indulnak ki, irodalmárok, helytörténészek, újságírók nélkülözhetetlen forrásává, állandó munkaeszközzé nőtte ki magát. Ezt bizonyítja a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének hasonló kiadása (1980-1981.), továbbá az Arcanum Adatbázis Kft. gondozásában, 2000-ben megjelent CD-ROM-os változat is. Ez utóbbi használatát – megoldva a tárgymutató hiánya okozta nehézségeket (!) – hatékony, sokoldalú keresőprogram segíti. (Az adatbázis lehetőséget kínál az adatok módosítására (javítás, kiegészítés), a szöveg vágólapra helyezésére, exportálására, valamint kinyomtatására is.)

Id. Szinnyei József pótköteteket is tervezett, melyek összegyűjtött anyagát „a Magyar Nemzeti Múzeumra hagyta abban a reményben, hogy talán akadnak olyan [...] önzetlen emberek, a kik folytatják ezt a soha véget nem érő, óriási türelmet és nagy önfeláldozást kívánó munkát...”⁵⁹ Akadtak: *Gulyás Pál* – szintén „Magyar írók élete és munkái” címmel, – 1915-ben (az Akadémia megbízására) felvállalta a folytatást, de sajnos a II. világháború, majd forráshiány miatt, csupán 6 kötet (A-D) jelent meg. A részben megszerkesztett anyag rendezésével 1981-ben *Viczián Jánost* bízták meg, melynek eredményeként 1990-ben megjelent a VII. kötet, amit 1995-ig további 10 követett, így ebben az évben Gulyás Pál munkáival együtt már a XVII. készült el (az L betűt befejezve). Ekkor azonban újból leállt a kiadás, és az eredetileg XX. kötetesre tervezett munka máig befejezetlen.

„Az írónak legnagyobb érdeme és jutalma, ha munkáját használják és azzal együtt említik nevét is. A mi *első* magyar bibliographusunknak emléke egy század múlva is él.”-mondta 1901-ben, akadémiai székfoglalójában, Sándor István (1750-1815) emléke előtt tisztelve Szinnyei. Újabb száz év elteltével pedig most mi mondhatnánk ugyanezt, hiszen fő művét, a „Magyar írók élete és munkái” című biobibliográfiát (amit nevezhetnénk általános életrajzi lexikonnak is, mert az író fogalmát tágan értelmezi), ma is használjuk, sőt „a Szinnyei”-ként emlegetjük!

Budapest, 2010. március 18.

Gyurcsó Júlia

⁵⁸ Szinnyei József, id.: Magyar írók élete és munkái. – Bp.: Hornyánszky Viktor, 1914. XIV. köt. (Telgárti-Zsutai). Utószó.

⁵⁹ U.o. p. [2.]

Útmutató a bibliográfia használatához

„A bibliográfiák az írásos vagy egyéb módon rögzített ismeretek, dokumentumok rendszerezett jegyzékei.”⁶⁰

A bibliográfiák egyik speciális típusa az életrajzi- vagy biobibliográfia, ami egy vagy több szerző írói munkásságát, életművét mutatja be.

Jelen munka **tárgya** (témája) id. Szinnyei József kulturális hagyatékának *tudományos szempontú* megjelenítése.

Az első kötet *teljességre törekvően* tartalmazza Szinnyei József önállóan *megjelent*, valamint folyóiratokban, hírlapokban (napi-, és hetilapokban), tudományos munkákban, nyomtatott katalógusokban, kézikönyvekben (lexikonokban, életrajzi gyűjteményekben, könyvészeti munkákban: bibliográfiákban, repertóriumokban), könyvtári jelentésekben, beszámolóokban, gyarapodási jegyzékekben, évkönyvekben magyarul *publikált* munkáit, továbbá a mások által – magyar nyelven – írt, Szinnyeivel kapcsolatos *publikációkat*.

A második kötet *teljességre törekvően* tartalmazza id. Szinnyei József több ezer dokumentumból álló *kézírtos hagyatékát* (naplóit, levelezését, jegyzeteit), továbbá a Szinnyeivel kapcsolatos *levéltári iratokat* és a könyvtárakban gépirat, vagy kézirat formájában őrzött releváns dokumentumokat.

Nem tartoznak a gyűjtőkörbe azon nyomtatott dokumentumok, melyek csupán id. Szinnyei József: „Magyar írók élete és munkái” című biobibliográfiája egyes tételeinek tartalmára *lábjegyzetben* hivatkoznak, továbbá a Szinnyei József-díjas kollégákkal – a kitüntetés kapcsán – készült írások.

A bibliográfia *célja*: a megemlékezés, a főhajtás id. Szinnyei József emléke előtt születésének⁶¹ 180. évfordulóján.

Szeretné továbbá felhívni a könyvtáros-társadalom figyelmét egy szerény, de rendezett sírhalomra „Nemzeti Panteon”-unk, a régi Kerepesi temető (ma: Fiumei úti sírkert) 34-es parcellájában, ahol történelmünk és kultúránk nagyjai (Kossuth Lajos, gr. Batthyány Lajos, Vörösmarty Mihály, Deák Ferenc, Arany János, Radnóti Miklós, Ady Endre, József Attila, Babits Mihály, Jókai Mór, Egressy Béni, Erkel Ferenc, Munkácsy Mihály stb.) között pihen id. Szinnyei József is, akinek – többek között – a tudományos kutatómunkák alapját képező (ma az Országos Széchényi Könyvtár keretében működő) Hírlaptár, továbbá a 29553 író adatait tartalmazó „Magyar írók élete és munkái” című életrajzi lexikon (biobibliográfia) létét köszönhetjük.

A könyvtártudomány és a könyvtáros pálya legkiválóbb, legelhivatottabb művelőinek járó, legmagasabb szintű szakmai kitüntetés 1992 óta id. Szinnyei József nevét viseli. Hasson id. Szinnei József összegyűjtött kulturális hagyatéka ösztönző erőforrásként, követendő példaként ránk utódokra, és ébressze fel bennünk a vágyat az elhivatott, „tudós” könyvtárossá válásra!

A Szinnyei-bibliográfia módszertani útmutatóként is felhasználható informatikus könyvtáros hallgatók és tájékoztató könyvtárosok számára.

⁶⁰ Katsányi Sándor (szerk.): A könyvtár kezelése. – Bp.: OSZK KMK, 1990. p. 263.

⁶¹ Id. Szinnyei József 1830. március 18-án, Rév-Komáromban született.

Időintervallum tekintetében a bibliográfia id. Szinnyei József édesapja születési éve (1792.) óta eltelt időszakot öleli fel, az adatgyűjtés lezárásának időpontja: 2010. december 31.

Dokumentumtípus vonatkozásában a jegyzék *nem válogat*.

Az *előállítás technológiája* tekintetében: *nyomtatott* (könyvek, azaz legalább 4 ív / 64 oldal terjedelmű munkák; nem időszaki kiadványok; időszaki kiadványok, azaz folyóirat, hírlap, évkönyv, sorozat, időszakosan megjelenő jelentések, beszámolók, közlemények, adattárak stb., vagy ezek részközleményei; aprónyomtatványok), *kézírtos* (levelek, naplók, jegyzetek), *gépiratos* (szakdolgozatok, disszertációk, előadások anyaga) és *elektronikus* (CD-ROM-on megjelenő és internet-alapú) dokumentumok egyaránt feltárássra kerültek.

Tartalom szerint (a tárolt információk jellege, minősége alapján): *elsődleges* (*primer*), *másodlagos* (*szekunder*) és *harmadlagos* (*tercier*) információtartalmú munkák; a megjelenés gyakorisága alapján: *egyszeri* alkalommal, illetve *periodikusan* (ismétlődően) megjelenő írások; publicitás szempontjából: *publikált* (nyomtatásban megjelent) és *nem publikált* dokumentumok szerepelnek a listán.

A bibliográfia *magyar, vagy külföldi szerzők* által írt (szerkesztett), *magyar nyelven megjelent* (írt) dokumentumok leírását tartalmazza.

A nyomtatásban megjelent írások tartalmát (a dokumentum azonosítására szolgáló, formai adatok után) – *minden esetben* – rövid (*informatív*) *annotációban* és tárgyszavakon keresztül közvetíti.

A bibliográfia **forrástartománya** egyaránt kiterjed elsődleges (pl.: levelek, naplók, könyvtári irattárak dokumentumai, sajtóközlemének, könyvtári katalógusok) másodlagos (pl.: bibliográfiák, lexikonok, repertóriumok) és harmadlagos forrásoknak (pl.: tanulmány, szemle, szakdolgozat) minősülő dokumentumokra.

Nemzeti könyvtárunk, az Országos Széchényi Könyvtár gyűjteménye (különösen Hírlapolvasója, Mikrofilmtára, Kézirattár és Régi Kiadványok Tára) a Könyvtári Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtára, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattár- és Régi Könyvek Gyűjteménye, a Régi Akadémiai Levéltár, az ELTE Egyetemi Levéltára, a Magyar Országos Levéltár, a Rév-Komáromi Járási Levéltár, a Nyitraivánkai Megyei Levéltár, a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár és a komáromi Jókai Mór Városi Könyvtár katalógusai, gyarapodási- és leltári jegyzékei, nyomtatott és elektronikus nyilvántartásai, XIX. és XX. századi folyóiratok, újságok, napi- és hetilapok tudományos munkák, szakdolgozatok, könyvtári jelentések, évkönyvek, beszámolók, levelek, naplók, könyvészeti munkák (bibliográfiák, életrajzi gyűjtemények, repertóriumok), kézikönyvek (lexikonok, enciklopédiák) CD-ROM-os és online elérhető számítógépes adatbázisok, integrált könyvtári rendszerek katalógusai (OPAC-jai), továbbá az internet számos információval szolgáltak id. Szinnyei József életére és munkásságára vonatkozóan.

A **keresési stratégia** a könyvtárak nyomtatott-, illetve cédulakatalógusainak és az időszaki kiadványok éves indexeinek (mutatóinak), ennek hiányában az egyes számok tartalomjegyzékeinek, továbbá teljes terjedelmének átvizsgálására épült.

Az így feltárt dokumentumok bibliográfiai adatai, lelőhelye, raktári jelzete, rövid tartalmi kivonata és tárgyszavai egy-egy *cédulára* kerültek.

Hasznos másodlagos forrásoknak bizonyultak a különféle könyvészetek illetve kézikönyvek, a Könyvek Központi Katalógusa (OSZK KKK), az online és CD-ROM-on elérhető számítógépes adatbázisok (pl.: NEKTÁR, MANCI, MEK stb.) továbbá távoli (egyetemi, megyei stb.) könyvtárak OPAC⁶²-jai, de a belőlük nyert információ alapján – minden lehetséges esetben – megtörtént a primér dokumentum felkutatása is.

A releváns dokumentumok számos esetben – rejtett bibliográfiák formájában – további forrásokhoz, „potenciális bibliográfiai tételekhez” vezettek.

A feltárt információk alapján *kronológiai jegyzék* készült az életút és a szakmai pályakép főbb állomásairól, ami kiváló alapul szolgált a Révkomáromi Járási Levéltár és az ELTE Egyetemi Levéltár iratanyagában való kutatási stratégia kialakításához.

A forrásul felhasznált szakirodalomból *kiemelném* id. Szinnyei József „Magyar írók élete és munkái” című bibliográfiájának XIII. kötetét (1909. május 27-ig), a Magyar Könyvszemle, a Vasárnapi Újság és a Komáromi Lapok valamennyi – Szinnyei által írt, vagy róla szóló – cikkét, továbbá Gazda István⁶³, Virág Jenő⁶⁴, Abafi Lajos⁶⁵, Szitás Zsuzsa⁶⁶ és Homor Ferenc⁶⁷ munkáit.

A források alapján feltárt anyagban **szelekciós elvek** nem érvényesülnek, mert a bibliográfia teljességre törekvően tartalmazza a Szinnyei-vonatkozású dokumentumokat.

Organizáció: a bibliográfia első kötete szerkezetileg *három fő részből* áll:

1. Szöveges rész
2. Bibliográfia (törzsrész)
3. Mutatóapparátus

1. A szöveges részben található egy – id. Szinnyei József szakmai pályaképét ismertető – *tanulmány* és az *útmutató a bibliográfia használatához*. Utóbbi segíti az eligazodást és tájékoztatást nyújt a szerkesztés szempontjaira, metodikájára vonatkozóan.

A használati útmutató *témameghatározással* kezdődik, mely magában foglalja a bibliográfia és a *biobibliográfia* definícióját, lényeges információkkal szolgál a bibliográfia *kiterjedése*, *gyűjtőköre*, *célja*, *célcsoportja*, *időintervalluma* tekintetében. Tartalmazza a gyűjtőkörbe *nem* tartozó dokumentumokat, informál a jegyzékbe felvett *dokumentumok típusáról*, *nyelvéről*, *szerzőinek (szerkesztőinek) nemzetiségéről*. Jelzi a

⁶² Online Public Access Catalogue = integrált könyvtári rendszer bibliográfiai adatbázisának – helyben és távolról is elérhető – visszakereső felülete (számítógépes katalógus).

⁶³ *Gazda István*: Id. Szinnyei József emlékezete. – Piliscsaba: Magyar Tudománytörténeti Intézet, 2002. – 323 p.

⁶⁴ *Virág Jenő*: Id. Szinnyei József komáromi históriái. – Tatabánya: Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat, 1997. – 236 p.

⁶⁵ *Abafi Lajos*: Id. Szinnyei József : életrajz. – Bp.: Rudnyánszky Nyomda, 1881. – 12 p.

⁶⁶ *Szitás Zsuzsa*: Szinnyei József bibliográfiai munkássága. – Szakdolgozat. – 1969. – 36 p. – Lh.: OSZK KSZK: D 621.

⁶⁷ *Homor Ferenc*: Id. Szinnyei József és kéziratos hagyatéka. – Szakdolgozat. – 1979. – 63 p. – Lh.: OSZK KSZK: D 1952.

publikált dokumentumok tartalmi feltárását (*annotáció, tárgyszavak*) és az annotáció típusát (*informatív*).

Tájékoztat a bibliográfia *forrástartományáról* (primér, szekunder, terciér források), felsorolja ezen források lelőhelyéül szolgáló intézmények nevét és betekintést nyújt az itt található tájékoztatási eszközök (műszerek) rendszerébe.

Külön részletezi a dokumentumok felkutatása során alkalmazott *keresési stratégiát*, utal a releváns dokumentumok rögzítésének módszerére (cédulázás), kiemeli a – bibliográfia létrejötte szempontjából – *legfontosabb (leghasznosabb) forrásokat*.

A bibliográfia végleges tartalmát meghatározó *szelekciós elvekre* vonatkozóan az útmutatóból megtudható, hogy a nyomtatott Szinnyei-irodalom tekintetében teljességre törekszik, tehát nem válogat a releváns dokumentumok közül.

A jegyzék *organizációjáról*, szerkezetéről szintén részletes tájékoztatást nyújt az útmutató. Külön informál a *szöveges rész* (azon belül a használati útmutató és a Szinnyei-tanulmány) felépítéséről, a tételeket tartalmazó *bibliográfia rész* rendszeréről, valamint a jegyzékben való visszakeresést segítő *mutatóapparátusról*.

Jelen bibliográfia dokumentumtípusok tekintetében sem válogat. Ennek következtében az *információs mezők* (a *bibliográfiai leírások szerkezete*) dokumentumtípusonként *eltérő felépítésűek*.

Általában elmondható azonban, hogy – az autopszia elvének megfelelően – minden leírás a *dokumentumról, eredeti helyesírással (!)* történik. A felvett adatok tekintetében pedig a dokumentumok *egyértelmű azonosítására* alkalmas, szabványos, de rövid (redundanciát kiküszöbölő), jól áttekinthető leírás nyújtására törekszik. A visszakeresés megkönnyítése érdekében, a leírások megjegyzés része – minden esetben – tartalmazza a felvett dokumentum *pontos lelőhelyét* (Lh.: intézménynév rövidített alakja: raktári jelzet).

Az útmutató részletesen tájékoztat a nyomtatásban megjelent *különféle* dokumentumtípusok bibliográfiai leírásának szerkezetéről, az egyes adatmezők sorrendjéről.

A bibliográfia szöveges része felhívja a használó(k) figyelmét, hogy a jegyzék – *informatív annotáció* formájában – az összegyűjtött dokumentumok tartalmi kivonatát is közli, továbbá, hogy az egyes bibliográfiai tételek *tárgyszavakat* is tartalmaznak.

Nem közvetlenül tartozik a szöveges rész organizációjához, mégis jelezni kell, hogy szó szerinti idézés esetén és az egykori dokumentumok, hírlapok, vagy folyóiratok címének említésekor a bibliográfia *a korabeli helyesírási szabályoknak megfelelő, azaz az elsődleges forrásokon szereplő formát használja* (pl.: „hírlapirodalom, hírlaptár”, Vasárnapi Ujság stb.).

2. A bibliográfia törzsrésze – meghatározott *konceptió* szerint, szisztematikusan *rendszerezve* – tartalmazza a dokumentumokról készült leírásokat (tételeket).

A jegyzék szerkezetileg – alapvetően – két részből áll, két főcsoportba sorolja a feltárt Szinnyei-irodalmat:

Először id. Szinnyei József írásait (1-240. bibliográfiai tétel), majd a róla szóló publikációkat (241-765 bibliográfiai tétel) listázza.

Szinnyei munkáit tematikus elrendezésben (könyvészeti munkák, módszertani publikációk, történeti jellegű írások, egyéb), azon belül kronologikus (továbbá – szükség esetén – alfabetikus) felsorolásban regisztrálja. A *könyvészeti* részben önállóan megjelent bibliográfiák, folyóiratokban, vagy más kiadványban publikált jegyzékek és

nyomtatott katalógusok tételei találhatók. A *módszertani publikációk* témakörébe a könyvtár szervezéssel (rendezéssel), továbbá a könyvészeti munkák elméletével foglalkozó írások tartoznak. A *történeti jellegű irodalom* magában foglalja Szinnyi önéletrajzi-, könyvtártörténeti- és hírlaptörténeti írásait, továbbá adalékul szolgál Komárom város helytörténetéhez is.

A *mások által írt cikkeket* időrendben (életében, halála után), azon belül pedig évek szerinti elrendezésben (szükség esetén cím-, ill. szerző szerinti betűrendben) tartalmazza a bibliográfia.

Adott éven belül elsőbbséget élveznek az *önálló* kiadványok.

További hozzáférési pontok tekintetében elmondható, hogy – a redundancia kiküszöbölése érdekében – egy adott dokumentum leírása csak egyszer fordul elő a jegyzékben. Az összefüggések jelölése a tétel sorszáma alá való utalással (*lásd, lásd még, vesd össze*) történik. (Az utalószó mindig kurzívval szedve szerepel a jegyzékben.)

Szinnyi műveire, írásaira vonatkozó kritikák, ismertetések bibliográfiai leírásai a róla szóló írások között találhatók, de a primér dokumentum leírásának megjegyzés részében utalás történik ezen munkák tételszámaira.

A bibliográfia *tipográfiája* a tartalom és a forma egyensúlyára törekedve, az egyes alfejezetek rendezési elvéhez igazodva emel ki adatokat (pl.: évszámot, címadatot) a leírásból. Célja továbbá a jegyzék áttekinthetőségének, használhatóságának fokozása.

Az annotációk elkülönülését az új bekezdés és a kisebb betűméret szolgálja.

3. Az anyag átláthatóságát, a bibliográfiában való eligazodást névmutatóból, tárgymutatóból, címmutatókból (önálló kiadványok, segédkönyvek, időszaki kiadványok, tanulmányok, cikkek) és évmutatóból álló mutatóapparat segíti.

Ezen betűrendes jegyzékek a bibliográfiában előforduló nevek, fogalmak, a feldolgozott segédkönyvek és időszaki kiadványok, tanulmányok, cikkek címei és a megjelenés éve szerinti csoportosításban utalnak az egyes bibliográfiai tételek sorszámaira. (A releváns tételszámok vesszővel elválasztva szerepelnek a mutatóban, de ha kettőnél több egymást követő bibliográfiai tételt sorol fel, kötőjeles formát használ. Pl.: repertórium 1-3, 7, 21)

Az egyes mutatók szójegyzéke jól áttekinthető, ún. oszlopos felépítésű és alfabetikus elrendezésű, melynek összeállítása az MSZ 3401-81 *A bibliográfiai tételek betűrendbe sorolásának szabályai* című szabvány vonatkozó előírásainak megfelelően történt.

Besoroláskor minden adatot figyelembe vesz (évszámot, egyéb kiegészítést is), az összetett szavakat és a külön-, vagy kötőjellel írt szókapcsolatokat, továbbá neveket úgy sorolja betűrendbe, mint az egyszerű szavakat. A névelők *nem* részei a besorolási adatnak.

A tárgymutató főtárgyszavai alatt lévő altárgyszók is alfabetikus elrendezésűek. Fontos, hogy betűrendbe soroláskor a tilde jellel (~) jelölt főtárgyszót is figyelembe vesszi. Pl.: bibliográfia

~ elmélet

bio~

A kis- és nagybetűk, rövid- és hosszú magánhangzók besorolási értéke azonos, vagyis pl. „á”-val kezdődő szó megelőzhet „A”-val kezdődőt. De ha két szó csak rövid és hosszú magánhangzójában tér el egymástól, akkor a rövid megelőzi a hosszút.

A kettőzött mássalhangzókat két külön betűnek (pl. ggy = gy + gy) tekinti. A régies írású magyar neveket és az idegen neveket *nem* kiejtés szerint sorolja betűrendbe, hanem a kétjegyű betűket felbontva. Pl.: ch = c + h

A *névmutató* (szerzői, szerkesztői) személyneveket és álneveket tartalmaz.

A személyneveket a vezetéknev alapján veszi fel az index, idegen nevek esetén a családnevet vessző választja el a keresztnévtől.

Névváltozat esetén utalás történik a legtöbbször használt, illetve az egységesített formára.

Azonos nevű személyek esetén a névmutató kiegészítő információt (pl. ifj., id. stb.) is közöl.

A „Magyar írók élete és munkái” c. biobibliográfiában szereplő személyek neveit a névmutató *általában nem* tartalmazza.

Szinnyei írásaiban szereplő személyek nevei a tárgymutatóba kerültek.

A *tárgymutató* a Szinnyei-irodalom tartalmi feltárása során kiemelt (megfogalmazott) kulcsszavak (tárgyszavak), továbbá az OSZK tárgyi apparátusa alapján készült. Az index a főtárgyszót követően *maximun két* altárgyszó mélységig tárja fel a dokumentumok tartalmát. A főtárgyszót a mutatóban nem ismétli meg, hanem tilde jellel (~) helyettesíti. (Különírás esetén a tilde jel és az altárgyszó közé szóköz kerül, egybeírásnál nincs spácium.)

Szinonímák esetén a tételszámok csak egy fogalomnál szerepelnek a mutatóban, a többinél (*lásd*) utalószó található. (Pl.: cikkbibliográfia *lásd* repertórium)

A tárgymutatóban szereplő dokumentumcímek *idézőjelbe* kerültek.

Címmutatóból – a jobb áttekinthetőség érdekében – háromféle készült:

- I. Önálló-, összefoglaló művek, segédkönyvek, gyűjteményes munkák, egyetemi jegyzetek, évkönyvek, almanachok, monográfiák, különlenyomatok címeit tartalmazó.
- II. Folyóiratok, közlönyök, értesítők, hírlapok címeit felölelő.
- III. Tanulmányok, cikkek címeit magában foglaló.

Az *évmutató* naptári évekre lebontva tartalmazza a nyomtatásban (1848-2010 között) megjelent Szinnyei-irodalmat. Az id. Szinnyei által publikált munkákat az 1-240., a róla szóló irodalmat pedig a 241-765. tételszámok jelölik.

A bibliográfiához *forrásmutató* nem készült, mert a feltárt dokumentumok minden esetben vissza lettek keresve, így a bibliográfiai leírások az eredeti kiadványról készültek. Egy-két esetben fordult csak elő, hogy a primer dokumentum nem volt elérhető, ekkor viszont *a tételben* – megjegyzésként – *pontos forrásadatok* szerepelnek.

A Szinnyei-bibliográfia **információs mezői** a dokumentumok szabványos, *egyszerűsített* bibliográfiai leírását adják, mely alkalmas az egyértelmű azonosításra, biztosítja a dokumentum visszakereshetőségét, de a redundanciát a minimális szintre csökkenti.

A dokumentumok leírása többnyire – az autopszia elvéhez hűen – a kézbe vett munkákról történt, így az adatok a *korabeli helyesírásnak megfelelő formában* (szószerint és betűhíven) szerepelnek a tételekben.

Többszöri megjelenés esetén – lehetőség szerint – az elsőről közöl bibliográfiai leírást a jegyzék, és egyazon tételszám alatt – megjegyzésként, zárójelben – jelzi az utánnymás megjelenési adatait is. Pl.: *Szinnyei József, id.: Magyar írók élete és munkái. 1-14. köt. Budapest: 1891-1914. Hornyánszky. - (Reprint: Bp.: MKKE, 1980-1981.).*

Ha a primér dokumentum nem elérhető, de a megjelenés éve ismert, a *megjegyzésben* így szerepel: *Eredeti kiad.: Kiadás helye: Kiadó, év.*

A Szinnyei-bibliográfia információs mezői sokszínű, változatos képet mutatnak. Az MSZ 3424/1-1978 *Bibliográfiai leírás. Könyvek*, valamint az MSZ 3424/12-1992 *Bibliográfiai leírás. Időszaki kiadványokban megjelent részdokumentumok* című szabványok vonatkozó előírásainak megfelelően, jelen bibliográfia az alábbi szerkezetű leírásokat tartalmazza:

Az **egykötetes könyvek** (monográfiák, *retrospektív* könyvészetek) leírásában az adatmezők sorrendje a következő:

- **sorszám**
- **címadatok** (Főcím = Párhuzamos cím : alcím : egyéb címadat)
(A tartalom és a forma harmóniája érdekében *tipográfia*ilag kiemelt, *kurzíválva* nyomtatott adatmező.
Főcím: a könyv címei közül a címloldalon tipográfiailag egyértelműen kiemelt, vagy – ennek hiányában – az elsőként közölt cím.
Párhuzamos cím: a címloldalon a főcím megismétlése más nyelven, illetve más írásrendszerben.
Alcím: a könyv címloldalán közölt, a fő-, illetve párhuzamos címhez képest alárendelt viszonyú, a főcímet kiegészítő, pontosító, magyarázó, módosító címadat (pl.: retrospektív bibliográfiák esetén: bibliográfia).
Egyéb címadat: a könyv előzékén közölt és címnek, szerzőségi adatnak, vagy kiadásjelzésnek nem minősülő szó, kifejezés vagy egyéb jelcsoport, mely utal a könyv tartalmára, jellegére, műfajára, vagy kiadásainak indítékaira; a mű valamennyi címadata szerepel a leírásban, mert – legtöbbször – hasznos információt tartalmaznak, pontosítják, minősítik a művet (pl.: retrospektív bibliográfiáknál itt is lehet jelezni: bibliográfia).
A fő- és a párhuzamos címet nagy kezdőbetűvel, az alcímet és az egyéb címadatot (ha van) kis kezdőbetűvel veszi fel a leírás.)
- **szerzőségi adat(ok)** (szerző, szerkesztő, összeállító)
(Több szerző esetén vesszővel tagol.
Azonos szerzőségi funkcióban álló neveket vesszővel (,), a nem azonosakat pontosvesszővel (;) tagolja. A doktori címet nem írja le, de három ponttal jelzi a név előtt.)
- **kiadásjelzés** (szám, minősítés pl.: 2. hasonmás kiad.)
(többedik kiadás esetén az *eredeti megjelenés adatait* megjegyzésben közli)
- **megjelenési adatok** (Kiadás/megjelenés helye: Kiadó neve, kiadás éve.)
(A fejezet kronologikus elrendezését tükrözendő, a **kiadás éve** tipográfiailag kiemelt, **félkövéren** nyomtatott.

Hivatásos kiadó esetén (pl. Akadémiai Kiadó) a „kiadó”-t elhagyja, de nem hivatásos kiadók esetén – a szabvány előírásainak megfelelően – feltünteti: „Kiadja a Budapesti Történeti Múzeum”.

Ha nincs megadva a kiadó székhelye és más forrásból sem tudható meg, sine locu/hely nélkül:[s.l.] jelöléssel, ha nincs kiadó sine name/név nélkül: [s.n.] jelöléssel, ha évszám hiányzik ante/előtt; post/után; ca/környékén: [ante 1900]; [post 1900]; [ca 1900] jelöléssel jelzi a bibliográfia).

- **oldalszám**

(A jegyzék a *pagina* (lat.) rövidítését (p.) használja az oldalszám jelölésére; a számozásból kimaradt oldalakat szögletes zárójelben közli; kézikönyvek esetén gyakori a bevezető rész római számmal, vagy betűjellel való jelölése, ezeket vesszővel elválasztva közli a leírás pl.: A-H, VII, 186, [19] p.)

- **megjegyzés**

(Tartalmazza a *lelőhely* pontos megjelölését; többedik kiadás esetén az eredeti dokumentum megjelenési adatait; az utánnyomás(ok) megjelenési adatait, vagy egyéb fontos információt az adott munkával kapcsolatban.)

- **annotáció**

(Id. Szinnyi József *valamennyi* munkájának tartalmáról, ill. a róla szóló irodalomról tömören, néhány mondatban informáló, esetleg abból szó szerint idéző, a leírás adataitól tipográfiaiilag elkülönülő szöveg.)

- **tárgyszavak**

A bibliográfiai leírások – a jobb áttekinthetőség érdekében – nem tartalmaznak méretmegjelölést, árat, ETO szakjelzetet, nem tájékoztatnak mellékletéről, illusztráltságról, nem közölnek sorozatcímet, sorozati számot és sorszámot, a dokumentumok (többségének) keletkezési idejénél fogva pedig ISBN szám sincs feltüntetve.

Az egyes tételeken belül az adatelemeket a szabványos *egyezményes jelek* választják el egymástól. Egykötetes könyvek esetén az alábbi jeleket használja a jegyzék:

Főcím = Párhuzamos cím : alcím : egyéb címadat / Szerzőségi adatok , Szerzőségi adatok. – Kiadás helye : Kiadó neve, kiadás éve. – oldalszám.

Megjegyzés.

(Megjegyzés: Minden adatcsoport – pont, szóköz, gondolatjel, szóközzel elválasztott rész - nagybetűvel kezdődik.

A leírás kötelező jeleit mindig szóköz előzi meg és követi, kivéve: pont, vessző, felkiáltójel és kérdőjel esetén. Ezek *előtt* a szóköz elmarad.)

Konkrét példa a Szinnyi-bibliográfiából *egykötetes könyv* leírására:

Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete = Bibliotheca hungarica historiae naturalis et Matheseos : 1472-1875 / id. Szinnyi József, ... Szinnyi József. – Budapest : kiadja a K. M. Természettudom. Társulat, 1878. – VIII, 1008 p.

Száz arannyal jutalmazott pályamű.

Fotókópiával megjelenített, *hasonmás* (ha ugyanaz: *faximile*, ha új címdallal: *reprint*) kiadás esetén:

Komárom 1848-49-ben : napló-jegyzetek / írta Szinnyei József. – 2. hasonmás kiad. - [Komárom] : kiadja Komárom Város Önkormányzata, [1999]. – VIII, 518 p.

Reprint kiadás

Eredeti kiad.: Budapest : kiadja Aigner Lajos, 1887.

A **többkötetes könyvek** (monográfiák, *retrospektív* könyvészetek) felvétele *egylépcsős*, (*összefoglaló szintű*), *egyszerűsített*, *zárt* leírás formájában történik. Az adatmezők sorrendje (többedik kiadás esetén) a következő:

- **sorszám**
- **címadatok** (Főcím = Párhuzamos cím : alcím : egyéb címadat)
- **szerzőségi adat(ok)** (szerző, szerkesztő, összeállító)
- **kötetjelzés**
(Ha nincs az egyes köteteknek címe: kötetjelzés-kötetjelzés pl.: (1-14 köt.)
Ha van külön kötet cím: kötetjelzés (1.), Kötet cím / a kötet saját szerzőségi adata.
kötetjelzés (2.), Kötet cím / a kötet saját szerzőségi adata.)
- **kiadásjelzés**
- **megjelenési adatok** (Kiadás/megjelenés helye : Kiadó neve, kiadás éve (1.) – kiadás éve (utolsó).)
(A kiadás éveként az első és az utolsó kötet megjelenésének évszáma, kötőjeles formában szerepel pl.: 1891-1914.
Több kiadó esetén így veszi fel: Megjel. helye : Kiadó : Kiadó, év-év.
Több megjelenési hely esetén pedig így: Megjel. helye : Kiadó ; Megjel. helye : Kiadó, év-év.)
- **a kötetek darabszáma**
- **oldalszám** (oldalszám ; oldalszám)
(Zárójelben, kötetenként pontosvesszővel elválasztva veszi fel.)
- **megjegyzés**
- **annotáció**
- **tárgyszavak**

(Megjegyzés: Amennyiben az eredeti kiadás elérhető, az a leírás alapja, a többedik kiadás megjelenési adatait pedig a megjegyzés tartalmazza.)

A többkötetes könyvek *egylépcsős* (*összefoglaló szintű*), *egyszerűsített*, *zárt* leírásának váza a következő:

Közös főcím = Közös párhuzamos cím : közös alcím : közös egyéb címadat / közös szerzőségi adatok. Kötetjelzés (1.), Kötet cím / a kötet saját szerzőségi adata. Kötetjelzés (2.), Kötet cím / a kötet saját szerzőségi adata. – Kiadásjelzés. - Megjelenés helye : Kiadó neve, kiadás éve(i). – a kötetek darabszáma (oldalszám ; oldalszám).

Megjegyzés.

(Ha nincs az egyes köteteknek címe, a leírás így szerepel a bibliográfiában:

Főcím : alcím / Közös szerzőségi adatok. (kötetjelzés – kötetjelzés). – Kiadásjelzés (és innen lásd: előző)

Konkrét példa a Szinnyei-bibliográfiából *egylépcsős (összefoglaló szintű), egyszerűsített, zárt* leírásra:

Magyar írók élete és munkái / Szinnyei József. (1-14. köt.). – Budapest: Hornyánszky, 1891-1914. –14 db.

1. köt. (Aachs- Bzenszki). – Bp., 1891. – 1440. h. – 2. köt. (Caban- Exner). – Bp., 1893. – 1474. h. – 3. köt. (Fa- Gwóth). – Bp., 1894. – 1582. h. – 4. köt. (Gyalai-Hyrtl). – Bp., 1896. – 1492. h. – 5. köt. (Iczés- Kempner). – Bp., 1897. – 1468. h. – 6. köt. (Kende- Kozocsa). – Bp., 1899. – 1440. h. – 7. köt. (Kőberich- Loysch). – Bp., 1900. – 1440. h. – 8. köt. (Löbl- Minnich). – Bp., 1902. – 1446. h. – 9. köt. (Mircse-Oszvaldt). – Bp., 1903. – 1450. h. – 10. köt. (Ótócska- Popea). – Bp., 1905. – 1440. h. – 11. köt. (Popeszkú-Rybay). – Bp., 1906. – 1430. h. – 12. köt. (Saád-Steinensis). – Bp., 1908. – 1438. h. – 13. köt. (Steiner- Télfy). – Bp.: 1909. – 1440. h. – 14. köt. (Telgárti- Zsutai). – Bp., 1914. – 1958. h., [2]p.

Reprint: Budapest: MKKE, 1980 – 1981.

Ha a **többkötetes könyv** kötetei további **alkötetektől** (félkötetektől, részekből, füzetektől) állnak, az alábbi szerkezetű *többlépcsős* leírást alkalmazza a bibliográfia:

Főcím : alcím / Közös szerzőségi adat(ok). – A megjelenés helye : Kiadó neve, az elsőként megjelent alkötet megjelenésének éve – az utolsóként megjelent alkötet megjelenésének éve. – az alkötetek száma. – Megjegyzés

Kötetjelzés, Kötetcím / a kötet közös szerzőségi adata. – az alkötetek közös megjelenési éve. – a kötet alköteteinek száma. – Megjegyzés

Az alkötet kötetjelzése, Az alkötet kötetcíme. – az alkötet megjelenésének éve. – az alkötet oldalszáma.

Az alkötet kötetjelzése, Az alkötet kötetcíme. – az alkötet megjelenésének éve. – az alkötet oldalszáma. – Megjegyzés

Kötetjelzés, Kötetcím / a kötet közös szerzőségi adata. – az alkötetek közös megjelenési éve. – a kötet alköteteinek száma. – Megjegyzés

Az alkötet kötetjelzése, Az alkötet kötetcíme. – az alkötet megjelenésének éve. – az alkötet oldalszáma.

Az alkötet kötetjelzése, Az alkötet kötetcíme. – az alkötet megjelenésének éve. – az alkötet oldalszáma. – Megjegyzés

(Megjegyzés: Ha a többkötetes *könyv* közös szerzőségi adata megegyezik a *kötet* közös szerzőségi adatával, akkor a kötetadatoknál nem szerepel újra. Ha az alkötetnek más a szerzője, mint a könyvnek, vagy a kötetnek, az alkötet kötetcíme után a szerzőségi adatát is közli a leírás.)

Konkrét példa a Szinnyei-bibliográfiából *alkötetektől álló, többkötetes könyv többlépcsős* leírására:

Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium / Szinnyei József. – Budapest : Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 1874 – 1885. – 3 db. – Az eredetileg 8 kötetesre tervezett mű –finanszírozási okokból- töredék maradt.

1., I. Osztály : Történelem és annak segédtudományai. – 1874 – 1885. – 2 db

1. köt. *Hazai folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertóriuma : 1778-1873. – 1874. – XXVI, 1486 h.*
2. köt. 1. rész *Hírlapok : 1731-1880. – 1885. – XV, 1648 h.*

2., II. Osztály : Természettudomány és matematika. – 1876. – 1 db

1. köt. *Hazai szaklapok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertóriuma : 1778-1874. – 1876. – XIV, 1680 h.*

Ha egy (egykötetes, vagy többkötetes) **könyv fizikailag el nem különülő részéről** készül a tétel (pl.: gyűjteményes kötetekben, évkönyvekben megjelenő cikk esetén) *analitikus leírást* alkalmaz a bibliográfia. Ebben az esetben az adatmezők sorrendje a következő:

- **Sorszám**
- **Címadatok** (A könyv *leírandó részére* vonatkozóan!)
- **Szerzőségi adatok** (A könyv *leírandó részére* vonatkozóan!)
- **Egyezményes jel** (kettőzött egyenlőségjel)
- **Címadatok** (A könyv *egészére* vonatkozóan!)
- **Szerzőségi adatok** (A könyv *egészére* vonatkozóan!)
- **Kötetjelzés** (egyköteteseknél ez elmarad)
- **Kiadásjelzés** (szám, minősítés)
- **Megjelenési adatok** (megjelenés helye, kiadó neve, megjelenés éve)
- **Terjedelem adatai** (A könyv *leírandó részének* oldalszáma, illetve folytatólagos számozás esetén az első és utolsó sorszáma.)
- **Megjegyzés** (A könyv *leírandó részéről*. – A könyv *egészéről*.)
- **Annotáció**
- **Tárgyszavak**

Többkötetes könyv fizikailag el nem különülő részéről készült analitikus szintű, egyszerűsített leírásának váza a következő:

Főcím : alcím / Szerzőségi adat(ok) = = Főcím : alcím / Szerzőségi adatok. – Kötetjelzés. - Kiadásjelzés. – Megjelenés helye : Kiadó neve, megjelenés éve. – p. első oldal-utolsó oldal.

Megjegyzés.

(Megjegyzés: „től-ig” oldalszámozás esetén a „p” megelőzi a számokat!

Egykötetes könyvek analitikus leírása annyiban különbözik a többkötetesekeitől, hogy ott a könyv egészére vonatkozó szerzőségi adatok után a kötetjelzés adatmező elmarad.)

Konkrét példa a Szinnyei-bibliográfiából *analitikus szintű, egyszerűsített* leírásra:

Hogyan készülnek a „Magyar írók” ? / Szinnyei József = = A Budapesti Ujságírók Almanachja 1908-ra : a Magyar Bohémvilág / szerk. Szerdahelyi Sándor. – [Budapest] : Kiadja a Budapesti Ujságírók Egyesülete, [1908]. – p. 222-238.

Id. Szinnyei József szívesen publikált **folyóiratokban, hírlapokban** is. **Tanulmányainak, cikkeinek, kurrens bibliográfiai összeállításainak** felvétele az *időszaki*

kiadványokban megjelent (egyszeri, illetve folytatásban / részletekben megjelenő) részdokumentumok szabványos egyszerűsített leírásának megfelelően történt.

(Részdokumentum: Az időszaki kiadvány egy, vagy több fizikai egységében közölt dokumentum (pl. cikk, tanulmány, közlemény, riport stb.), amely a közléstől függően lehet egyszeri, vagy folytatásban (részletekben) megjelenő.)

Az **egyszeri részdokumentumokról** (= az időszaki kiadvány *egyetlen* megjelenési részegységében, *befejezett egészként* megjelent részdokumentum) és a **részletekről** (= az időszaki kiadvány több megjelenési részegységében (folytatásban) közölt részdokumentum *egyetlen* részlete) *egyedi / monografikus, egylépcsős* leírást használ a Szinyeyi-bibliográfia, melynek adatmezői a következők:

- **sorszám**
- **az egyszeri részdokumentum, illetve a részlet adatai**
- **címadatok**
- **szerzőségi adat(ok)**
- **kiadásjelzés**
- **összekötő elem** (kettőzött egyenlőségjel)
- **a forrásdokumentum adatai**
(Forrásdokumentum: az az időszaki kiadvány, amelynek valamely megjelenési részegységében (pl.: kötetében, füzetében stb.) a részdokumentum, vagy annak részlete megjelent.)
- **címadatok**
- **szerzőségi adat(ok)**
- **kiadásjelzés**
- **a részdokumentum helye a forrásdokumentumban**
- **sorszámozás**
- **keltezés** (zárójelben)
- **új folyam megnevezése**
- **új folyam számozása**
- **a részdok. terjedelme** (oldalszámozása) **a forrásdokumentumon belül**
- **megjegyzés**
- **annotáció**
- **tárgyszavak**

A bibliográfia tételei – a jobb áttekinthetőség érdekében - nem tájékoztatnak melléklet-ről, illusztráltságról, információhordozóról, párhuzamos számozásról, nem közölnek cikksorozat-címet, sorozati számot, valamint ISSN számot.

Az *egyszeri* részdokumentumok egyedi, egylépcsős leírásának váza:

A részközlemény címadatai / a részközlemény szerzőségi adatai. – Kiadásjelzés.
= = Forrásdokumentum címadatai / a forrásdokumentum szerzőségi adatai. – Kiadásjelzés. – sorszámozás (keltezés), a részdokumentum terjedelme/oldalszámozása.

A *részlet* egyedi, egylépcsős leírásának váza:

Közös cím. A részlet megjelölése, A részlet címadatai / szerzőségi adatok (és innen lásd előző!)

Konkrét példa a Szinnyei-bibliográfiából egyszeri részdokumentum *egyedi / monografikus, egylépcsős* leírására:

Az egyetemi könyvtár rendezéséről / Szinnyei József, id.

= = Magyar Könyv-szemle. – 1. évf. 1. sz. (1876. jan.-febr.) p. 21-25.

A Szinnyei által publikált, *folytatásban megjelenő részdokumentumokról* a bibliográfia *összefoglaló szintű, többlépcsős* leírást nyújt, mely az alábbi adatelemeket tartalmazza:

- **sorszám**
- **a részdokumentum egészére vonatkozó adatok**
- **közös címadatok**
- **közös szerzőségi közlés**
- **kiadásjelzés**
- **a részletek száma** (pl.: 3 db)
- **(a cikksorozat címadatai ; száma)**
- **megjegyzés**
- **összekötő elem** (kettőzött egyenlőségjel)
- **forrásdokumentum adatai**
  - **címadatok**
  - **kiadásjelzés**
  - **megjegyzés**
- **a részletre és a forrásdokumentumon belüli helyére vonatkozó adatok**
  - **A részletre vonatkozó adatok**
    - **a részlet megjelölése és/vagy a részlet címe**
    - **a részlet szerzőségi adatai**
    - **a részlet kiadásjelzése**
    - **(a cikksorozat címadatai ; száma)**
    - **megjegyzés**
  - **A részlet helye a forrásdokumentumban**
    - **sorszámozás**
    - **(keltezés)**
    - **a részlet terjedelme (oldalszámozása) a forrásdokumentumon belül.**
  - **B részletre vonatkozó adatok**
    - **a részlet megjelölése és/vagy a részlet címe**
    - **a részlet szerzőségi adatai**
    - **a részlet kiadásjelzése**
    - **(a cikksorozat címadatai ; száma)**
    - **megjegyzés**
  - **B részlet helye a forrásdokumentumban**
    - **sorszámozás**
    - **(keltezés)**
    - **a részlet terjedelme (oldalszámozása) a forrásdokumentumon belül.**
- **megjegyzés**
- **annotáció**
- **tárgyszavak**

A bibliográfia tételei – a jobb áttekinthetőség érdekében – nem tájékoztatnak a szerzők munkahelyéről, az adott kiadás szerzőségi adatairól, mellékletéről, illusztráltságról, információhordozóról, párhuzamos számozásról és nem közölnek ISSN számot.

A folytatásban (részletekben) megjelenő részdokumentumok összefoglaló szintű, többlépcsős leírásának váza:

A részdok. egészének közös címadatai / Közös szerzőségi közlés. – Kiadásjelzés. – A részletek száma. – (A cikksorozat címadatai ; sorozati szám). – Megjegyzés.

= = A forrásdok. címadatai. – Kiadásjelzés. – Megjegyzés.

A részlet megjelölő, A részlet címe / A részlet szerzőségi adatai. – A részlet kiadásjelzése. – (A cikksorozat címadatai ; sorozati szám). – Megjegyzés. – Sorszámozás (keltezés), A részlet terjedelme.

B részlet megjelölő, B részlet címe / B részlet szerzőségi adatai. – B részlet kiadásjelzése. – (B cikksorozat címadatai ; sorozati szám). – Megjegyzés. – Sorszámozás (keltezés), B részlet terjedelme.

Konkrét példa a Szinnyei-bibliográfiából *folytatásban* (részletekben) *megjelenő* részdokumentumok *összefoglaló szintű, többlépcsős* leírására:

Adatok Rév-Komárom halászatához / Szinnyei József. – 2 db.

= = Vasárnapi Ujság

Első közlés. – 10. évf. 14.sz. (1863. ápr. 5.), p. 119.

Második közlés. – 10. évf. 15.sz. (1863. ápr. 12.) p. 130-131.

Az eredeti dokumentumon *nem* (vagy álnéven) *szereplő* szerzői nevek – pontos *forráshivatkozás* mellett – *szögletes zárójelben* és egységesített / szabványos formában szerepelnek a bibliográfiában. Pl.: [Szinnyei József, id.]

Az írás jellegére vonatkozó információt – a cím után, mintegy alcímként – szintén *szögletes zárójelben* közli. Pl.: [: ismertető]

Jelen bibliográfia minden primér dokumentum leírása után – új bekezdésben, apróbetűs formában – egy rövid (magyarázó, értelmező) szöveget (annotációt) közöl.

Az **annotáció** leíró (informatív) típusú, a dokumentum tartalmának tárgyilagos közlésére törekvő, a minősítés, értékelés *nem* feladata.

Minden bibliográfiai tételt – a tárgymutatóval korrelatív – **tárgyszólista** zár.

Bibliográfia

1. Id. Szinnyei József írásai (1852-1913)

1.1. Könyvészeti munkák

(Önállóan megjelent bibliográfiák; folyóiratokban, vagy más kiadványban publikált jegyzékek, nyomtatott katalógusok)

1. *A magyar hirlapirodalom: ... / Szinnyei József, idősb.* –26 db.
 = = Vasárnapi Ujság
 Nyolcadik közlés, 1868 és 1869-ben. – 16.évf. 5. sz. (1869. jan. 31.) p. 62-64.
 Kilencedik közlés, 1870-ben. – 17.évf. 3.sz. (1870. jan. 16.) p. 34-36.
 Tizedik közlés, 1871-ben. – 18.évf. 5.sz. (1871. jan. 29.) p. 61-63.
 Tizenegyedik közlés, 1872-ben. – 19.évf. 5.sz. (1872. febr. 4.) p. 57-59.
 Tizenkettedik közlés, 1873-ban. – 20.évf. 4.sz. (1873. jan. 26.) p. 45-47.
 Tizenharmadik közlés, 1874-ben. – 21.évf. 5.sz. (1874. febr. 1.) p. 73-75.
 Tizennegyedik közlés, 1875-ben. – 22.évf. 4.sz. (1875. jan. 24.) p. 57-60.
 Tizenötödik közlés, 1876. – 23.évf. 4.sz. (1876. jan. 23.) p. 57-59.
 Tizenhatodik közlés, 1877. – 24.évf. 4.sz. (1877. jan. 28.) p. 57-59.
 Tizenhetedik közlés, 1878. – 25.évf. 5.sz. (1878. febr. 3.) p. 73-75.
 Tizennyolcadik közlés, 1879. – 26.évf. 5.sz. (1879. febr. 2.) p. 74-77.
 Tizenkilencedik közlés, 1880. – 27.évf. 6.sz. (1880. febr. 8.) p. 89-92.
 Huszadik közlés, 1881-ben. – 28.évf. 5.sz. (1881. jan. 30.) p. 73-76.
 Huszonegyedik közlés, 1882-ben. – 29.évf. 5.sz. (1882. jan. 29.) p. 73-77.
 Huszonkettedik közlés, 1883-ban. – 30.évf. 4.sz. (1883. jan. 28.) p. 61-65.
 Huszonharmadik közlés, 1884-ben. – 31.évf. 4.sz. (1884. jan. 27.) p. 61-65.
 Huszonnegyedik közlés, 1885-ben. – 32.évf. 5.sz. (1885. febr. 1.) p. 81-86.
 Huszonötödik közlés, 1886-ban. – 33.évf. 5.sz. (1886. jan. 31.) p. 77-82.
 Huszonhatodik közlés, 1887-ben. – 34.évf. 5.sz. (1887. jan. 30.) p. 81-86.

Huszonhetedik közlés, 1888-ban. – 35.évf. 6.sz. (1888. febr. 5.) p. 97-102.
 Huszonnyolcadik közlés, 1889-ben. – 36.évf. 5.sz. (1889. febr. 3.) p. 79-86.
 Huszonkilencedik közlés, 1890-ben. – 37.évf. 5.sz. (1890. febr. 2.) p. 77-82.
 Harmincadik közlés, 1891-ben. – 38.évf. 5.sz. (1891. febr. 1.) p. 77-82.
 Harmincegyedik közlés, 1892-ben. – 39.évf. 6.sz. (1892. febr. 7.) p. 105-110.
 Harminckettedik közlés, 1893-ban. – 40.évf. 6.sz. (1893. febr. 5.) p. 95-101.
 Harmincharmadik közlés, 1894-ben. – 41.évf. 6.sz. (1894. febr. 11.) p. 91-97.
 Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – az 1865. és az 1872. évf.: MTAK: K 306.931.

1861. jan. 6-án (8. évf. 1. sz. p. 7.), még nem Szinnyei összeállításában, az alábbi gondolatokkal indult közléssorozat: „Az év elején érdekesnek véljük, az összes magyar lapok jegyzékét összeállítani, hogy olvasóink az irodalom iránti folyton növekedő részvét élő bizonyosságait szemlélhessék. Ez is a magyar életrealitás azon bizonyítványai közé tartozik, melyekre örömmel utalhatunk.” (1861. jan. 6., p.7.) Három évvel később pedig a következő sorokkal vezeti be kimutatását Szinnyei: „A sajtó-mozgalom s különösen a hirlapirodalom, egyik legbiztosabb fokmérője a nemzetek műveltségének. Minél fejlettebb a nép, minél szélesebb körben terjed el az olvasási vágy: annál több és nagyobb vállalatok lesznek szükségessé és virágzókká... az olvasási vágy, a szellem táplálója... sok helyen életszükséggé vált már a magyar közönség között, mely szellemi táplálékáról az inség napjaiban sem feledkezhetik meg.” (1864. jan. 3., p.9.)

Ez az összeállítás 1861-1894-ig a Vasárnapi Ujságban jelent meg (1868-ban kimaradt, nem közöltek!), 1895-től pedig a *Magyar Könyv-szemle* rendes mellékletét képezi.

Az írás első felében az alábbi tematikus csoportosításban (1874-től ezen belül Budapesten, ill. vidéken alosztásban) közli a magyar hírlapok címeit, főszerkesztőjét, kiadóját (tulajdonosát), évfolyamát, árát és indulási dátumát: I. Politikai napilapok, II. Politikai hetilapok, III. Vegyes tartalmú ké-

pes lapok, IV. Egyházi és iskolai lapok, V. Szépirodalmi és divatlapok, VI. Humorisztikus-lapok, VII. Szaklapok, VIII. Vidéki lapok (nem politikai vagy szaktartalommal), IX. Hirdetési lapok, X. Folyóiratok, XI. Vegyes melléklapok.

Minden csoport végén összesít (mennyiség szerint).

Az írás második felében *betűrendben* felsorolja a tárgyév elején, ill. az előző évben megszűnt lapokat és folyóiratokat, majd az egészet összesíti: (Szinnyei precizitását jól tükrözi, hogy – összehasonlításképpen– az éves egyenleg után zárójelben közli az egy évvel korábban megjelent lapok számát is.)

A cikk végén –évenkénti– kimutatást közöl 1780-tól a tárgyévvel bezárólag a magyar nyelven megjelent hírlapok és folyóiratok számáról.

1875-ben megjelent közleményét az alábbi gondolatokkal zárja: „...keveset törődnek nálunk a hírlapok összegyűjtésével; jóllehet ezek becséről sok irodalombuvár, de különösen *Macaulay* elismerőleg nyilatkozott, midőn így szólt: „Egy ország valódi történelmét egyedül hírlapjaiban lehet feltalálni.” ...Sajnos, hogy a hírlap-könyvtárak felállításának szükségéről ... bármennyire legyünk is meggyőződve: annak kivitele, saját magunk lanyhaságán, hajótörést szenved.” (1875. jan. 24., p. 60.)

1880-tól felveszi a külföldön megjelenő, magyar nyelvű lapokat (pl.: Bukaresti Híradó: magyar és román szöveggel), továbbá a hazánkban megjelenő idegen nyelvűeket is (ez utóbbiakat 1882-től nyelvek, továbbá a kiadás székhelye szerinti csoportosításban)

1888-tól azt is tartalmazza a közlemény, hogy a világ egyes országai (pl.: Magyarország, USA, Svájc, Franciaország, Nagy-Britannia, Dánia, Belgium stb.), valamint az egész Föld vonatkozásában hány lakosra esik 1 folyóirat.

T: - 1861.

- adatgyűjtés
- kurrens **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- művelődéstörténet
- statisztika
- **szakrend**, sajtó**bibliográfiáé**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtó**történet**

2. *Hírlapirodalmunk a 19-ik században / Szinnyeyi József.* – 29 db.

= = Vasárnapi Ujság

Első közlés, 1801-1830. – 10.évf. 8.sz. (1863. febr. 22.) p. 66-67.

Második közlés, Folytatás. – 10.évf. 9.sz. (1863. márc. 1.) p. 74-75.

Harmadik közlés, Folytatás. – 10.évf. 10.sz. (1863. márc. 8.) p. 87-88.

Negyedik közlés, Folytatás. – 10.évf. 11.sz. (1863. márc. 15.) p. 95-96.

Ötödik közlés, 1831-1840. – 11.évf. 6.sz. (1864. febr. 7.) p. 54-55.

Hatodik közlés, Folytatás. – 11.évf. 7.sz. (1864. febr. 14.) p. 67-68.

Hetedik közlés, Folytatás. – 11.évf. 8.sz. (1864. febr. 21.) p. 75-76.

Nyolcadik közlés, Folytatás. – 11.évf. 9.sz. (1864. febr. 28.) p. 83.

Kilencedik közlés, Folytatás. – 11.évf. 10.sz. (1864. márc. 6.) p. 91-92.

Tizedik közlés, 1841-1847. – 12.évf. 1.sz. (1865. jan. 1.) p. 5-6.

Tizenegyedik közlés, Folytatás. – 12.évf. 2.sz. (1865. jan. 8.) p. 15-16.

Tizenkettedik közlés, Folytatás. – 12.évf. 3.sz. (1865. jan. 15.) p. 27-28.

Tizenharmadik közlés, Folytatás. – 12.évf. 4.sz. (1865. jan. 22.) p. 38-40.

Tizennegyedik közlés, Folytatás. – 12.évf. 5.sz. (1865. jan. 29.) p. 51-52.

Tizenötödik közlés, Folytatás. – 12.évf. 6.sz. (1865. febr. 5.) p. 66.

Tizenhatodik közlés, Folytatás. – 12.évf. 7.sz. (1865. febr. 12.) p. 77-78.

Tizenhetedik közlés, Folytatás. – 12.évf. 8.sz. (1865. febr. 19.) p. 90-91.

Tizennyolcadik közlés, Folytatás. – 12.évf. 9.sz. (1865. febr. 26.) p. 99-102.

Tizenkilencedik közlés, 1848/49. – 12.évf. 43.sz. (1865. okt. 22.) p. 539-540.

Husadik közlés, Folytatás. – 12.évf. 44.sz. (1865. okt. 29.) p. 551-552.

Huszonegyedik közlés, Folytatás. – 12.évf. 45.sz. (1865. nov. 5.) p. 563-564.

Huszonkettedik közlés, Folytatás. – 12.évf. 46.sz. (1865. nov. 12.) p. 575-576.

Huszonharmadik közlés, Folytatás. – 12.évf. 47.sz. (1865. nov. 19.) p. 591-592.

Huszonnegyedik közlés, Folytatás. – 12.évf. 48.sz. (1865. nov. 26.) p. 603-604.

Huszonötödik közlés, Folytatás. – 12.évf. 49.sz. (1865. dec. 3.) p. 618-619.

Huszonhatodik közlés, Folytatás. – 12.évf. 50.sz. (1865. dec. 10.) p. 630-631.

Huszonhetedik közlés, Folytatás. – 12.évf. 51.sz. (1865. dec. 17.) p. 646-647.

Huszonnyolcadik közlés, Folytatás. – 12.évf. 52.sz. (1865. dec. 24.) p. 658-659.

Huszonkilencedik közlés, Folytatás. – 12.évf. 53.sz. (1865. dec. 31.) p. 674-675.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – az 1865. évf.: MTA: K 306.931.

„Hazánk jóléte s műveltségének egyik főtényezője: a közügyek iránti érdekeltségnek és azon eszközöknek, melyek azt terjesztik, minél inkább felkarolása. Kétséget nem szenved, hogy az időszaki lapirodalom Magyarországon a mily lassu léptekkel haladt elő e század három első évtizedében, oly óriási igyekezettel és kitartással tört magának utat a negyedik tizedben, melyet egyszerűs mind a tulajdonképi politikai, szépirodalmi és szaklapok keletkezési időszakának tkinthetünk. A külföld nagyobb mérvű lapirodalmával még ugyan nem versenyezhetett ekkor a mi szűk határok közé szorult journalistikánk, de igyekezett legalább a célnak, melyet maga elé tűzött, megfelelni: *mindinkább kiszorítá és nélkülözhetővé tette a honunkat előzőnlő idegen lapokat.*” (1864. febr. 7., p. 54.; kiemelés általam: Gy. J.)

Id. Szinnyei József a közlemények első részében – az alcímben megjelölt időintervallumokon belül hírlapirodalmi statisztikát nyújt előbb a magyar politikai lapokról, majd a szépirodalmi, az egyházi és szaklapokról, a „vegyes tartalmú és képes lapok”-ról, végül a folyóiratokról. (Tételeken felsorolja az időszaki kiadványok címét, alapításának dátumát, helyét, megjelenésének gyakoriságát, a kiadó nevét, közli a lapok célját és egyéb – tartalmukra vonatkozó- információkat.)

A közlemények második felében – hasonló részletességgel – a német nyelven megjelent hírlapok és folyóiratok adatait teszi közzé.

A cikkekből azt is megtudhatjuk, hogy a „megjelent lapok nemcsak számban és belbecsben, de technikai kiállításban is nagyszerű gyarapodást tüntetnek elő... A nyomtatás elég tiszta és correct volt... A lapok kezelésénél többnyire a kétszer hetenkint és nem többször való kiadás és szétküldés volt szokásban.” (1864. márc. 6., p. 91.)

A közlemények végén –összegzésként- felsorolja az adott időszakban megjelent illetve megszűnt hírlapok és folyóiratok címeit.

T: - 1862.

- adatgyűjtés
- retrospektív **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- művelődéstörténet
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- magyar sajtótörténet

3. 1869-ki Magyarországi hírlapirodalom / Szinnyei József

= = Magyar Könyvészet /Aigner Lajos. – 8 db.

Első közlés, a.) magyar nyelven. – 1. évf. 1.sz. (1869. jan.) p. 4-8.

Második közlés, magyar nyelven (folyt.). – 1.évf. 2.sz. (1869. febr.) p. 7-12.

Harmadik közlés, magyar nyelven (folyt.); b.) nem magyar nyelven. – 1.évf. 3.sz. (1869. márc.) p. 42-46.

Negyedik közlés, a.) magyar nyelven (folyt.); b.) nem magyar nyelven. – 1.évf. 5.sz. (1869. máj.) p. 11-13.

Ötödik közlés, a.) magyar nyelven (folyt.); b.) nem magyar nyelven. – 1.évf. 6.sz. (1869. jún.) p. 8-11.

Hatodik közlés, a.) magyar nyelven (folyt.); b.) nem-magyar nyelven. – 1.évf. 6.[!7-8.]sz. (1869. júl.-aug.) p. 20-23.

Hetedik közlés, a.) magyar nyelven (folyt.); b.) nem-magyar nyelven. – 1.évf. 9-10.sz. (1869. szept.-okt.) p. 9-16.

Nyolcadik közlés, a.) magyar nyelven (folyt.); b.) nem-magyar nyelven. – 1.évf. 11-12.sz. (1869. nov.-dec.) p. 22-31.

Lh.: OSZK: III. Hung. I. 3242 jf.

Az 1869-ben, magyar- és idegen nyelven megjelent hírlapok és folyóiratok bibliográfiai leírásait tartalmazó közlemények. Elrendezés: hírlap-cím szerinti betűrendben. Az egyes tételek tartalmazzák a kiadvány típusát, évfolyamát, szerkesztőjének nevét és a megjelenés helyét.

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

4. [Az 1870-ki magyar hírlapirodalomról : kiegészítések] / Sz. J. – 6 db.

= = Vasárnapi Ujság. – 17.évf. (1870.)

Első közlés. – 14.sz. (ápr. 3.) p. 173.

Második közlés. – 18.sz. (máj. 1.) p. 221.

Harmadik közlés. – 25.sz. (jún. 19.) p. 313.

Negyedik közlés. – 29.sz. (júl. 17.) p. 369.

Ötödik közlés. – 33.sz. (aug. 4.) p. 421.

Hatodik közlés. – 42.sz. (okt. 16.) p. 537.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban megjelent közlemények a 3. számban közzétett listán még nem szereplő időszaki kiadványok (folyóiratok és

hírlapok) leírását tartalmazzák. (Első közlés: 5 cím, második közlés: 4 cím, harmadik közlés: 4 cím, negyedik közlés: 2 cím, ötödik közlés: 2 cím, hatodik közlés: 7 cím.) A címleírások tartalma megegyezik a „Magyar hírlapirodalom...” címmel, évenként publikált jegyzékben szereplő leírásokéval.

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

5. A magyar hírlapirodalom ...-ben / Az ...-diki magyar hírlapirodalomról : [kiegészítések és hírlapstatistika] / Sz. J. - 46 db.

= = Vasárnapi Ujság (Melléklete)

Első közlés. – 17.évf. 14.sz. (1870. ápr. 3.) p. 173.

Második közlés. – 17.évf. 18.sz. (1870. máj. 1.) p. 221.

Harmadik közlés. – 17.évf. 25.sz. (1870. jún. 19.) p. 313.

Negyedik közlés. – 17.évf. 29.sz. (1870. júl. 17.) p. 369.

Ötödik közlés. – 17.évf. 33.sz. (1870. aug. 14.) p. 421.

Hatodik közlés. – 17.évf. 42.sz. (1870. okt. 16.) p. 537.

Hetedik közlés. – 18.évf. 6.sz. (1871. febr. 5.) p. 77.

Nyolcadik közlés. – 18.évf. 8.sz. (1871. febr. 19.) p. 101.

Kilencedik közlés. – 18.évf. 11.sz. (1871. márc. 12.) p. 137.

Tizedik közlés. – 18.évf. 15.sz. (1871. ápr. 9.) p. 185.

Tizenegyedik közlés. – 18.évf. 20.sz. (1871. máj. 14.) p. 253.

Tizenkettedik közlés. – 18.évf. 24.sz. (1871. jún. 11.) p. 309.

Tizenharmadik közlés. – 18.évf. 29.sz. (1871. júl. 16.) p. 373.

Tizennegyedik közlés. – 18.évf. 42.sz. (1871. okt. 15.) p. 529.

Tizenötödik közlés. – 18.évf. 44.sz. (1871. okt. 29.) p. 553.

Tizenhatodik közlés. – 18.évf. 50.sz. (1871. dec. 10.) p. 629.

Tizenhetedik közlés. – 18.évf. 52.sz. (1871. dec. 24.) p. 657.

Tizennyolcadik közlés. – 19.évf. 6.sz. (1872. febr. 11.) p. 73.

Tizenkilencedik közlés. – 19.évf. 12.sz. (1872. márc. 24.) p. 149.

Huszdik közlés. – 19.évf. 15.sz. (1872. ápr. 14.) p. 189.

Huszonegyedik közlés. – 19.évf. 16.sz. (1872. ápr. 21.) p. 201.

Huszonkettedik közlés. – 19.évf. 18.sz. (1872. máj. 5.) p. 225.

Huszonharmadik közlés. – 19.évf. 19.sz. (1872. máj. 12.) p. 237.

Huszonnegyedik közlés. – 19.évf. 23.sz. (1872. jun. 9.) p. 285.

Huszonötödik közlés. – 19.évf. 26.sz. (1872. jun. 30.) p. 321.

Huszonhatodik közlés. – 19.évf. 28.sz. (1872. júl. 14.) p. 349.

Huszonhetedik közlés. – 19.évf. 34.sz. (1872. aug. 25.) p. 421.

Huszonnyolcadik közlés. – 19.évf. 43.sz. (1872. okt. 27.) p. 533.

Huszonkilencedik közlés. – 19.évf. 47.sz. (1872. nov. 24.) p. 589.

Harmincadik közlés. – 19.évf. 52.sz. (1872. dec. 29.) p. 665.

Harmincegyedik közlés. – 20.évf. 6.sz. (1873. febr. 9.) p. 73.

Harminckettedik közlés. – 20.évf. 8.sz. (1873. febr. 23.) p. 97.

Harmincharmadik közlés. – 20.évf. 11.sz. (1873. márc. 16.) p. 133.

Harmincnyolcadik közlés. – 20.évf. 15.sz. (1873. ápr. 13.) p. 181.

Harmincötödik közlés. – 20.évf. 19.sz. (1873. máj. 11.) p. 229.

Harminchatodik közlés. – 20.évf. 22.sz. (1873. jún. 1.) p. 265.

Harminchetedik közlés. – 20.évf. 29.sz. (1873. júl. 20.) p. 349.

Harmincnyolcadik közlés. – 20.évf. 35.sz. (1873. aug. 31.) p. 421.

Harminckilencedik közlés. – 20.évf. 47.sz. (1873. nov. 23.) p. 565.

Negyvenedik közlés. – 21.évf. 7.sz. (1874. febr. 15.) p. 108.

Negyvenegyedik közlés. – 21.évf. 8.sz. (1874. febr. 22.) p. 124.

Negyvenkettedik közlés. – 21.évf. 9.sz. (1874. márc. 1.) p. 140.

Negyvenharmadik közlés. – 21.évf. 15.sz. (1874. ápr. 12.) p. 235.

Negyvennegyedik közlés. – 21.évf. 20.sz. (1874. máj. 17.) p. 315.

Negyvenötödik közlés. – 21.évf. 28.sz. (1874. júl. 12.) p. 443.

Negyvenhatodik közlés. – 25.évf. 6.sz. (1878. febr. 10.) p. 76.

Forrás: Idősb Szinnyei József / Abafi L. (1881.) p. 51.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – az 1872. évf.: MTAK: K 306.931.

A Vasárnapi Ujság Mellékletének „Tárház” / „Irodalom és művészet” rovatában, az alábbi mondatok egyikével bevezetett közlemények: „Az ...-i magyar hírlapirodalomról adott közleményeinket következő ujabban megindult időszaki lapok följegyzésével egészíthetjük ki:” (p. 173. / 1870. 14.sz.)

„... hó folytán a következő új hírlapok és folyóiratok indultak meg:” (p. 221. / 1870. 18.sz.)

„Ujabban a következő hírlapok megindulásáról értesültünk:” (p. 313. / 1870. 25.sz.)

„Ujabban a következő lapok kezdték meg pályájukat:” (p. 369. / 1870. 29.sz.)

„Utóbbi közleményünk óta a következő új hírlapokat jegyezhetjük fel:” (p. 537. / 1870. 42.sz.)

A fenti bevezetőt követően adja –betűrendben- a hírlapok bibliográfiai leírását, 1871 végétől pedig összesítést is közöl az éves (magyarországi) hírlapstatisztikáról (nyelv szerinti felosztásban), továbbá jelzi, hogy „A fentebbi kimutatásban foglalt lapok mindenikéből van egy-egy példány gyűjteményben” (p. 657.)

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- művelődéstörténet
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

6. Magyar hírlapok és folyóiratok 1870-ben / Szinnyei József

= = Magyar Könyvészet / Aigner Lajos. – 2.évf. 1-2.sz. (1870. jan.-márc.) p. 7-12. – Lh.: OSZK: III. Hung. I. 3242. jf.

Az 1870-ben, magyar nyelven megjelent hírlapok és folyóiratok bibliográfiai leírásait tartalmazó közlemény. Elrendezés: hírlap-cím szerinti betűrendben. Az egyes tételek tartalmazzák a kiadvány típusát, évfolyamát, szerkesztőjének nevét és a megjelenés helyét.

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

7. A német hírlapirodalom Magyarországon 1870-ben / id. Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 17.évf. 5.sz. (1870. jan. 30.) p. 62-63. - Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Tematikus csoportosításban („I. Politikai napilapok, II. Politikai hetilapok, III. Vegyes tartalmú lapok, IV. Egyházi és iskolai lapok, V. Humorisztikus lapok, VI. Szaklapok, VII. Vidéki lapok (nem politikai tartalommal), VIII. Hirdetési lapok, IX. Folyóiratok”) közli a kiadványok címét, megjelenési helyét (város), tulajdonosát, szerkesztőjét, kiadóját, évfolyamát, árát és az indulás dátumát. Végül összegez: „Megjelent összesen 64 német hírlap és folyóirat, és pedig 32 a fővárosban, 32 a vidéken” (p. 63.)

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **szakrend**, sajtóbibliográfiáé
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet

8. Német hírlapok és folyóiratok 1870-ben / Szinnyei József

= = Magyar Könyvészet / Aigner Lajos. – 2.évf. 4-5.sz. (1870. jun.-aug.) p. 9-13. – Lh.: OSZK: III. Hung. I. 3242. jf.

Az 1870-ben, német nyelven megjelent hírlapok és folyóiratok bibliográfiai leírásait tartalmazó közlemény. Elrendezés: hírlap-cím szerinti betűrendben. Az egyes tételek tartalmazzák a kiadvány típusát, évfolyamát, szerkesztőjének nevét és a megjelenés helyét.

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet

9. A szláv és román hírlapirodalom Magyarországon 1870-ben / id. Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 17.évf. 8.sz. (1870. febr. 20.) p. 98. - Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Nyelv szerinti csoportosításban (I. tót, II. román, III. szerb, IV. horvát, V. ruthen, VI. olasz, VII. latin) közli a kiadványok címét (zárójelben a magyar fordításukkal), szerkesztőjét, kiadóját, a megjelenés gyakoriságát és helyét, valamint az árát.

A közlemény végén az alábbi összegzés található: „... jelen év kezdetén a magyar koronaszágokban létezik 146 magyar, 64 német, 9 tót,

11 román, 14 szerb, 12 horvát, 2 ruthen, 1 olasz és 1 latin nyelven kiadott hirlap és folyóirat, mely összesen 260-at tesz; ezen kimutatásnak azonban lehetnek hiányai, mert sok vidéki lapból nem sikerült csak egy számot is megszerezni, miért is horvát, szerb, román, olasz, latin és tót lapjaink czimeit némi részben hiányosak is..." (p. 98.)

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet

10. 1873-ban keletkezett magyar hirlapok és folyóiratok / Szinnyei József

= = Athenaeum. – 1.évf. 4.sz. (1873. jan. 23.) h. 253-255. – Lh.: OSZK: FM 3/10304.

20 –1873-ban indult- hírlap és folyóirat címét és megjelenési adatát sorolja fel. (Pl.: „Athenaeum. Társadalmi, politikai, művészeti és irodalmi hetilap. Szerkeszti Beöthy Zsolt; kiadó-tulajdonos az „Athenaeum” részvénytársaság. Megjelen minden csütörtökön, legnagyobb 8-adrét két iven. Ára egész évre 10 frt. (Keletkezett január 2-kán.)” h. 253.)

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

11. Hírlapirodalmunk 1873-ban / Szinnyei József

= = Athenaeum. – 1.évf. 52.sz. (1873.) h. 3330-3331. – Lh.: OSZK: FM 3/ 10304.

A cikk első felében cím szerint felsorolja az 1873-ban indult 59 hírlapot, majd statisztikát készít típus (pl.: politikai, egyházi és iskolai stb.) és megjelenési hely (főváros-vidék) szerint.

A második „rész” a 25 megszűnt lap címét és statisztikai kimutatását tartalmazza. Konklúzióként az éves „szaporodást” is kimutatja: 33. Az írást záró mondat: „Megjelen ez idő szerint magyar nyelven 214 hírlap és folyóirat.” (h. 3331.)

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- magyar sajtótörténet

12. Humorisztikus lapjaink : 1803-1873. / Szinnyei József.

= = Magyarország és a Nagyvilág. – 10.évf. 9.sz. (1873. márc. 2.) p. 107. – Lh.: OSZK: FM 3/702.

48 humorisztikus lap adatait ismerteti pl.: „Üstökös. 1858. aug. 21-1873. Szerk. tulajdonos Jókai Mór.” v. „Bolond Miska. 1860. jun. 4.-873. Szerk. Tóth Kálmán, kiadja az Athenaeum.” v. „Ludas Matyi. A magyar nép mulattató képes ujsága 1867. ápr. 7. - 1873. Szerk. tulajdonos Mészáros Károly, előbb Bényei szerkeszté.” (p. 107.)

T: - adatgyűjtés

- retrospektív **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- **szakbibliográfia**
- hírlapirodalom
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

13. Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium / Szinnyei József.

Bp.: Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 1874-1885. – 3db. – Az eredetileg 8 kötetesre tervezett mű (finanszírozási okokból) töredék maradt.

1.) *I. Osztály. Történelem és annak segédtudományai.* – 1874-1885. – 2 db.

1. köt. *Hazai folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertórium 1778-1873.* – 1874. – XXVI, 1486 h. – Lelőhely: OSZK KRKT: S 601/1.

2. köt. 1. rész *Hírlapok 1731-1880.* – 1885. – XV, 1648 h. – Lelőhely: OSZK KRKT: S 601/2. ill.: József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya: 010 Sz83.

2.) *II. Osztály: Természettudomány és matematika.* – 1876. – 1db.

1. köt. *Hazai szaklapok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertórium : 1778-1874.* – 1876. – XIV, 1680 h.

Lh.: JAMK (Tatabánya): 010 Sz 83, ill. OSZK: 608.209.

Szinnyei tudta, hogy feltárás nélkül a folyóiratokban rejlő információömeg használhatatlan, ezért szorgalmazta repertóriumok létrehozását. Eredetileg nyolckötetes cikkbibliográfiát tervezett, de ebből csak három valósult meg.

Az 1874. novemberében megjelenő (I. Osztály 1. kötet) volt az *első magyarországi cikkbibliográfia*. Ez a történelmet és segédtudományait feldolgozó

munka az 1778-1873 között megjelent magyarországi folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítők vonatkozó írásainak címét és lelőhelyét tartalmazza.

A hírlapok történettudományi cikkei egybegyűjtő munka (I. Osztály 2. kötet) 1885-ben látott napvilágot. Szinnyi 172 hírlap 714 évfolyamát dolgozta fel benne. (A kötetek tartalmára és létrejöttének körülményeire vonatkozóan részletes információ szerezhető a kiadványok Előszavából.) A repertóriumok nélkülözhetetlen forrásként szolgáltak a történészek és a kutatók számára, egyetlen hiányosságuk, hogy a szerzők szerint rendezett munkákhoz nem készült tárgymutató. Ma már inkább kultúrtörténeti jelentőségűek, hiszen *Kosáry Domokos*: Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába című 1951-ben megjelent példa értékű munkájában újra feldolgozta az 1925. előtti időszakot.

Az 1876-ban megjelent természettudományi rész (II. Osztály 1. kötet) az 1778-1874. között kiadott hazai szaklapok, folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítők alapján készült. Tartalma mára elavult, de tudománytörténeti értéke ma is vitathatatlan.

- T:** - 1874.
 - 1876.
 - 1885.
 - **adat**, gimnáziumi évkönyveké
 - retrospektív **bibliográfia**
 - természettudományi **szakbibliográfia**
 - történettudományi **szakbibliográfia**
 - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
 - hírlapirodalom
 - **kortörténet**, 19. sz. második fele
 - Kosáry Domokos
 - Magyar Tudományos Akadémia
 - művelődéstörténet
 - első magyarországi **repertórium**
 - szakirodalmi **repertórium**
 - természettudományi **repertórium**
 - történeti **repertórium**
 - **szakrend**, repertóriumé
 - **Szinnyi József, id.** a bibliográfus
 - **Szinnyi József, id.** a történész / kor
 - **Szinnyi József, id.** a történész / természettudomány
 - egyetemes **sajtótörténet**
 - magyar **sajtótörténet**
 - tudománytörténet

14. 1874-ben keletkezett és megszűnt hírlapok és folyóiratok / Sz. J.

= = Magyarország és a Nagyvilág. – 11.évf. 9.sz. (1874. márc. 1.) p. 123-124. – Lh.: OSZK: FM 3/702.

Az 5. számban (11. évf.) közölt kimutatás kiegészítéseként további 10 újonnan megjelent hírlap ill. folyóiratcímét közöl.

A megszűnt lapok száma: 4 (pl.: „Kalocsai Lapok. (Kalocsa) Megszűnt a 2-dik számmal.” (p. 124.))

A közlemény végén az alábbi összegzés szerepel: „Megjelenek ez idő szerint 215 hírlap és folyóirat magyar nyelven.” (p. 124.)

- T:** - **adatgyűjtés**
 - kurrens **bibliográfia**
 - **sajtóbibliográfia**
 - hírlapirodalom
 - „Kalocsai Lapok”
 - statisztika
 - **Szinnyi József, id.** a bibliográfus
 - **Szinnyi József, id.** a történész / hírlap
 - magyar **sajtótörténet**

15. 1874-ben keletkezett hírlapok és folyóiratok / Szinnyi József

= = Magyarország és a Nagyvilág. – 11.évf. 5.sz. (1874. febr. 1.) p. 76. – Lh.: OSZK: FM 3/702.

7 fő csoportban (I. Politikai napilapok II. Egyházi és iskolai lapok III. Szépirodalmi lap IV. Szaklapok V. Vidéki hetilapok (nem politikai tartalommal) VI. Folyóiratok VII. Vegyes melléklapok) sorolja fel az 1874-ben indult 23 hírlap és folyóirat címét, szerkesztőjét, tulajdonosát, kiadóját és árát.

A közlemény végén az alábbi összegzés áll: „Megjelen ez idő szerint magyar nyelven 208 hírlap és folyóirat.” (p. 76.)

- T:** - **adatgyűjtés**
 - kurrens **bibliográfia**
 - **sajtóbibliográfia**
 - hírlapirodalom
 - statisztika
 - **szakrend**, **sajtóbibliográfia**
 - **Szinnyi József, id.** a bibliográfus
 - **Szinnyi József, id.** a történész / hírlap
 - magyar **sajtótörténet**

16. Petőfi Sándor : a magyar irodalomban / Szinnyi József. – 19 db.

= = Történeti Lapok. – 1.évf. (1874.)

Első közlés. – 2.sz. (ápr. 9.) p. 24-27.

Második közlés. – 3.sz. (ápr. 16.) p. 40-41.

Harmadik közlés. – 4.sz. (ápr. 26.) p. 57-59.

Negyedik közlés. – 5.sz. (máj. 3.) p. 75-77.

Ötödik közlés. – 6.sz. (máj. 10.) p. 86-88.

Hatodik közlés. – 7.sz. (máj. 17.) p. 105-106.

Hetedik közlés. – 8.sz. (máj. 24.) p. 122-124.

Nyolcadik közlés. – 9.sz. (máj. 31.) p. 135-137.

Kilencedik közlés. – 10.sz. (jún. 7.) p. 154-156.

Tizedik közlés. – 11.sz. (jún. 14.) p. 170-172.

Tizenegyedik közlés. – 12.sz. (jún. 21.) p. 184-185.

Tizenkettedik közlés. – 13.sz. (jún. 28.) p. 204-205.

Tizenharmadik közlés. – 14.sz. (júl. 5.) p. 216-217.

Tizennegyedik közlés. – 15.sz. (júl. 12.) p. 233-235.

Tizenötödik közlés. – 16.sz. (júl. 19.) p. 251-253.

Tizenhatodik közlés. – 17.sz. (júl. 26.) p. 266-267.

Tizenhetedik közlés. – 18.sz. (aug. 2.) p. 284-285.

Tizennyolcadik közlés. – 19.sz. (aug. 9.) p. 297-298.

Tizenkilencedik közlés. – 20.sz. (aug. 16.) p. 312-313.

Lh.: OSZK: FM 3/1500.

A cikksorozat első közléséből megtudható, hogy díszkiadásban jelentették meg Petőfi összes költeményeit, prózai munkáiból azonban még nem készült kötet és életrajzát / életművét sem foglalta még össze –teljesség igényével– senki; az összes műveinek kritikai kiadásáról nem is beszélve...

Szinnyei ezúton bocsátja közre –időrendben, lelőhelymegjelöléssel– évek óta gyűjtött jegyzeteit, adatait (bár teljességet ő sem ígérhet...)

A Petőfi-bibliográfia egy 1838-ban közzétett „kisebbségi költemény” („A hűtlenhez”) leírásával és lelőhelyeinek pontos közzétételével kezdődik. Az egyes éveken belül műfaji elkülönítést (pl.: kisebb / nagyobb költemények, beszédek, hírlapi cikkek, önálló művek, levelek, bírálatok, útirajzok, életrajzok, dráma, töredékek, Petőfihez írt költemények, különlenyomatok, irodalomtörténeti cikkek) alkalmaz Szinnyei.

A biobibliográfia az 1874. év „Életrajzi- és vegyes adatok”-at tartalmazó munkák jegyzékével zárul.

V. ö.: 33. sz. bibliográfiai tétel.

T: - adatgyűjtés

- biobibliográfia

- retrospektív bibliográfia

- irodalomtudományi szakbibliográfia

- életút, Petőfi Sándoré

- Petőfi Sándor

- Szinnyei József, id. a bibliográfus

- Szinnyei József, id. a történész / irodalom

- tudománytörténet

17. Természettudományi és matematikai irodalom 1778-tól 1873-ig / Szinnyei József

= = Természettudományi Közlöny. – 6. köt. 57. füz. (1874. május) p. 192-198. – Lh.: OSZK Ált. olvasó: HB 2.056.

A jegyzék tartalmára vonatkozó árnyaltabb információval az alcím szolgál: „Magyarországon és Erdélyben 1778-tól 1873-ig megjelent folyóiratokban és évkönyvekben létező értekezések és kisebb közlemények kimutatása.” (p. 192.)

A repertórium címmagyarázatául szolgáló lábjegyzetben az alábbi információ olvasható: „A magyar tud. Akadémia az 1778-tól 1873-ig megjelent értekezések és kisebb közlemények irodalmi repertóriumának elkészítésére bizottságot küldött ki, mely az anyag összegyűjtésével Szinnyei József, ismert bibliographunkat bízta meg. Szinnyei úr a munkával már elkészült, s remélhető, hogy az Akadémia azt rövid időn belül közre fogja bocsátani. Érdekesnek tartottuk Szinnyei úr szíveségéből ama közel száz évre terjedő időszak természettudományi irodalmának áttekintését közölni.” (p. 192.)

Szinnyei a lista végén összesítést is mellékel, melyből megtudható, hogy „... 80 folyóiratban és 27 évkönyvben, összesen 693 írótól 2820 értekezés és 1171 apró cikk, illetőleg könyvismertetés” (p. 198.) jelent meg.

T: - adatgyűjtés

- retrospektív bibliográfia

- természettudományi szakbibliográfia

- Erdély

- szakirodalmi repertórium

- természettudományi repertórium

- statisztika

- Szinnyei József, id. a bibliográfus

- Szinnyei József, id. a történész / irodalom

- Szinnyei József, id. a történész / természettudomány

- magyar sajtótörténet

- tudománytörténet

18. Hírlapirodalmunk 1875-ben [kiegészítés] / Sz. J.

= = Vasárnapi Ujság. – 22.évf. 5.sz. (1875. jan. 31.) p. 75. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban publikált közleményében Szinnyei –két folyóirat leírásával– kiegészíti a Vasárnapi Ujság 4. számában megjelent éves hírlapirodalmi kimutatását, majd az alábbi összesítéssel zár: „Megjelenik ez idő szerint 248 hírlap és folyóirat magyar nyelven.” (p. 75.)

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

19. Természettudományi könyveink : 1869-1875. / Szinnyei József. - 2 db.

= = Irodalmi Értesítő / szerk. Márki Sándor

Első közlés. – 2.évf. 8.sz. (1875. aug. 1.) p. 125-128.

Második közlés. – 2.évf. 9.sz. (1875. szept. 1.) p. 137-140.

Lh.: OSZK: FM 3/10189.

Szerzői betűrendben közzétett könyvészeti adatok az első közlésben A-L-ig, a másodikban L-Zs-ig. A munkák szerzői, címei mellett a kiadás helye és éve, továbbá a kiadó neve és a mű terjedelmi adatai (méret, oldalszám) is szerepelnek a leírásban.

T: - adatgyűjtés

- retrospektív **bibliográfia**
- természettudományi szak**bibliográfia**
- könyvészet
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány
- tudománytörténet

20. A Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtárának címjegyzéke. I. köt., Kézi-könyvtár. / id. Szinnyei József. – Bp.: Királyi Magyar Egyetemi Könyvnyomda, 1876. – IV, 192.p. – Lh.: JAMK (Tatabánya): 017 Sz83, ill. OSZK: P 29.409/1.

Az egyetemi könyvtár új épületbe költözése után, a legkeresettebb művekből olvasótermi kézikönyvtárat hoztak létre, melynek nyomtatott katalógusát Szinnyei készítette el. A dokumentum 4423 művet (9381 kötet) tartalmaz szerzői betűrendben. A címjegyzék Előszavából kitűnik, hogy Szinnyei sajnálta, hogy –időhiány miatt– a munkákat nem tudta szakrendbe sorolni, pedig meggyőződése, hogy az sokkal hasznosabb lett volna, egyben jelezte szándékát e hiányosság pótlására.

T: - adatgyűjtés

- állomány-nyilvántartás
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** címjegyzékei

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** katalógusai
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** kézikönyvtára
- **dokumentumállomány** nyilvántartása
- Királyi Magyar Egyetemi Könyvnyomda
- könyvészet
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

21. Hírlapirodalmunk 1876-ban : magyar nyelven, Budapesten. / id. Szinnyei József = = Magyar Könyv-Szemle. – 1.évf. 1.sz. (1876. jan.-febr.) p. 43-52. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

118 db. magyar nyelvű, Budapesten megjelent hírlapcímet tartalmaz a lista betűrendben. Minden egyes cím után közli az időszaki kiadvány tudományterületét, kiadóját, évfolyamát (új folyam esetén annak a számát is), a szerkesztő nevét, a nyomda nevét, a megjelenés gyakoriságát és az árat. Zárójelben feltünteti a hírlap indulási dátumát is. Amennyiben valamely folyóirat „mellékleté”-ről van szó, azt is jelzi. (pl.: „Állam orvos. A „Gyógyászat” havi melléklete.)

Egy komplett szócikkre példa:

„**Figyelő.** Irodalmi, szépművészeti és kritikai hetilap. Szerk. Ábrányi Emil : kiadó Aigner Lajos. VI. évfolyam. Nyom. Rudnyánszky A. könyvnyomdájában. Megjelenik vasárnap 4-rét egy és fél iven. Ára 8 frt. (Keletkezett 1871. jan. 1.)” (p. 45.)

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

22. Hírlapirodalmunk 1876-ban : magyar nyelven : vidéken / Szinnyei József

= = Magyar Könyv-Szemle. – 1.évf. 2.sz. (1876. márc.-ápr.) p. 103-112. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

98 db. magyar nyelvű, vidéki hírlapcímet tartalmaz a lista betűrendben. A címek után utal a tartalomra, közli a szerkesztő nevét, az időszaki kiadvány évfolyamát, a kiadót, a nyomdát, a megjelenés gyakoriságát, az árat, továbbá feltünteti a hírlap indulási dátumát is. Pl.: „**Erdély.** Társadalmi, szépirodalmi és ismeretterjesztő hetiközlöny. (M.-Vásárhely.) Szerk. és kiadó laptulajdonos Kerekes

Sámuel. VI. évfolyam. Nyom. Szabó Lajos, a r.-kath. leányisk. gyorsajóján. Megjelenik pénteken 4-rét egy iven. Ára 6 frt. (Keletkezett 1871. jan. 5-én).” (p. 105.)

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

23. Hírlapirodalmunk 1876-ban : német nyelven : Budapest / Szinnyei József
= = Magyar Könyv-Szemle. – 1.évf. 3.sz. (1876. máj.-jún.) p. 160-166. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

42 db. budapesti és 39 db. vidéken megjelenő német nyelvű hírlap leírását közlő kimutatás.

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet

24. Irodalomtörténeti repertórium : ... / id. Szinnyei József

= = Figyelő. – 6.-19. évf. (1876-1889). – Lh.: OSZK: FM 3/8768. – **Klly.** a Figyelő 1876-1889. évi számaiból. – 129 db. közlés. Bp.: OSZK, Házi soksz., 1969. – 222 p. - Lh.: OSZK: 621.310
Első közlés, 1876.: Első közlemény. – p. 61-62.

Második közlés, 1876.: Második közlemény. – p. 123-127.

Harmadik közlés, 1876.: Harmadik közlemény. – p. 188-191.

Negyedik közlés, 1876.: Negyedik közlemény. – p. 254-256.

Ötödik közlés, 1876.: Ötödik közlemény. – p. 318-320.

Hatodik közlés, 1876.: Hatodik közlemény. – p. 382-384.

Hetedik közlés, 1876.: Hetedik közlemény. – p. 78-80.

Nyolcadik közlés, 1876.: Nyolcadik közlemény. – p. 157-159.

Kilencedik közlés, 1877.: Első közlemény. – p. 238-240.

Tizedik közlés, 1877.: Második közlemény. – p. 319-320.

Tizenegyedik közlés, 1877.: Harmadik közlemény. – p. 390-394.

Tizenkettedik közlés, 1877.: Negyedik közlemény. – p. 79-80.

Tizenharmadik közlés, 1877.: Ötödik közlemény. – p. 155-158.

Tizennegyedik közlés, 1877.: Hatodik közlemény. – p. 238-239.

Tizenötödik közlés, 1877.: Hetedik közlemény. – p. 317-318.

Tizenhatodik közlés, 1877.: Nyolcadik közlemény. – p. 396-398.

Tizenhetedik közlés, 1877.: Kilencedik közlemény. – p. 76-78.

Tizennyolcadik közlés, 1877.: Tizedik közlemény. – p. 155-156.

Tizenkilencedik közlés, 1878.: Első közlemény. – p. 239-240.

Huszadik közlés, 1878.: Második közlemény. – p. 319-320.

Huszonegyedik közlés, 1878.: Harmadik közlemény. – p. 385-386.

Huszonkettedik közlés, 1878.: Negyedik közlemény. – p. 78-79.

Huszonharmadik közlés, 1878.: Ötödik közlemény. – p. 159-160.

Huszonnegyedik közlés, 1878.: Hatodik közlemény. – p. 239-240.

Huszonötödik közlés, 1878.: Hetedik közlemény. – p. 317-320.

Huszonhatodik közlés, 1878.: Nyolcadik közlemény. – p. 396-397.

Huszonhetedik közlés, 1878.: Kilencedik közlemény. – p. 79-80.

Huszonnyolcadik közlés, 1879.: Első közlemény. – p. 159-160.

Huszonkilencedik közlés, 1879.: Második közlemény. – p. 239-240.

Harmincadik közlés, 1879.: Harmadik közlemény. – p. 317-320.

Harmincegyedik közlés, 1879.: Negyedik közlemény. – p. 394-396.

Harminckettedik közlés, 1879.: Ötödik közlemény. – p. 77-79.

Harmincharmadik közlés, 1879.: Hatodik közlemény. – p. 159-160

Harmincnegyedik közlés, 1879.: Hetedik közlemény. – p. 237-240.

Harmincötödik közlés, 1879.: Nyolcadik közlemény. – p. 319-320.

Harminchatodik közlés, 1879.: Kilencedik közlemény. – p. 398-400.

Harminchetedik közlés, **1879.**: Tizedik közlemény. – p. 78-80.
 Harmincnolcadik közlés, **1879.**: Tizenegyedik közlemény. – p. 158-160.
 Harminckilencedik közlés, **1880.**: Első közlemény. – p. 238-240.
 Negyvenedik közlés, **1880.**: Második közlemény. – p. 320.
 Negyvenegyedik közlés, **1880.**: Harmadik közlemény. – p. 395-396.
 Negyvenkettedik közlés, **1880.**: Negyedik közlemény. – p. 78-80.
 Negyvenharmadik közlés, **1880.**: Ötödik közlemény. – p. 157-160.
 Negyvennegyedik közlés, **1880.**: Hatodik közlemény. – p. 236-240.
 Negyvenötödik közlés, **1880.**: Hetedik közlemény. – p. 319-320.
 Negyvenhatodik közlés, **1880.**: Nyolcadik közlemény. – p. 399-400.
 Negyvenhetedik közlés, **1880.**: Kilencedik közlemény. – p. 79-80.
 Negyvennyolcadik közlés, **1880.**: Tizedik közlemény. – p. 157-160.
 Negyvenkilencedik közlés, **1881.**: Első közlemény. – p. 238-240.
 Ötvenedik közlés, **1881.**: Második közlemény. – p. 319-320.
 Ötvenegyedik közlés, **1881.**: Harmadik közlemény. – p. 389-391.
 Ötvenkettedik közlés, **1881.**: Negyedik közlemény. – p. 78-80.
 Ötvenharmadik közlés, **1881.**: Ötödik közlemény. – p. 156-160.
 Ötvennegyedik közlés, **1881.**: Hatodik közlemény. – p. 237-240.
 Ötvenötödik közlés, **1881.**: Hetedik közlemény. – p. 318-320.
 Ötvenhatodik közlés, **1881.**: Nyolcadik közlemény. – p. 398-400.
 Ötvenhetedik közlés, **1881.**: Kilencedik közlemény. – p. 78-80.
 Ötvennyolcadik közlés, **1881.**: Tizedik közlemény. – p. 158-160.
 Ötvenkilencedik közlés, **1882.**: Első közlemény. – p. 237-240.
 Hatvanadik közlés, **1882.**: Második közlemény. – p. 318-320.
 Hatvanegyedik közlés, **1882.**: Harmadik közlemény. – p. 390-392.
 Hatvankettedik közlés, **1882.**: Negyedik közlemény. – p. 79-80.
 Hatvanharmadik közlés, **1882.**: Ötödik közlemény. – p. 158-160.

Hatvannegyedik közlés, **1882.**: Hatodik közlemény. – p. 238-240.
 Hatvanötödik közlés, **1882.**: Hetedik közlemény. – p. 316-320.
 Hatvanhatodik közlés, **1882.**: Nyolcadik közlemény. – p. 397-400.
 Hatvanhetedik közlés, **1882.**: Kilencedik közlemény. – p. 76-80.
 Hatvannyolcadik közlés, **1882.**: Tizedik közlemény. – p. 158-160.
 Hatvankilencedik közlés, **1882.**: Tizenegyedik közlemény. – p. 240.
 Hetvenedik közlés, **1883.**: Első közlemény. – p. 317-320.
 Hetvenegyedik közlés, **1883.**: Második közlemény. – p. 388-392.
 Hetvenkettedik közlés, **1883.**: Harmadik közlemény. – p. 78-80.
 Hetvenharmadik közlés, **1883.**: Negyedik közlemény. – p. 158-160.
 Hetvennegyedik közlés, **1883.**: Ötödik közlemény. – p. 238-240.
 Hetvenötödik közlés, **1883.**: Hatodik közlemény. – p. 317-320.
 Hetvenhatodik közlés, **1883.**: Hetedik közlemény. – p. 398-400.
 Hetvenhetedik közlés, **1883.**: Nyolcadik közlemény. – p. 76-79.
 Hetvennyolcadik közlés, **1883.**: Kilencedik közlemény. – p. 159-160.
 Hetvenkilencedik közlés, **1883 (! helyesen: 1884).**: Első közlemény. – p. 238-240.
 Nyolcvanadik közlés, **1883 (! helyesen: 1884).**: Második közlemény. – p. 318-320.
 Nyolcvanegyedik közlés, **1884.**: Harmadik közlemény. – p. 390-392.
 Nyolcvankettedik közlés, **1884.**: Negyedik közlemény. – p. 79-80.
 Nyolcvanharmadik közlés, **1884.**: Ötödik közlemény. – p. 159-160.
 Nyolcvanegyedik közlés, **1884.**: Hatodik közlemény. – p. 238-240.
 Nyolcvanötödik közlés, **1884.**: Hetedik közlemény. – p. 319-320.
 Nyolcvanhatodik közlés, **1884.**: Nyolcadik közlemény. – p. 399-400.
 Nyolcvanhetedik közlés, **1884.**: Kilencedik közlemény. – p. 78-80.
 Nyolcvannyolcadik közlés, **1884.**: Tizedik közlemény. – p. 159-160.
 Nyolcvankilencedik közlés, **1885.**: Első közlemény. – p. 238-240.

Kilencvenedik közlés, **1885.**: Második közlemény. – p. 319-320.
 Kilencvenegyedik közlés, **1885.**: Harmadik közlemény. – p. 391-392.
 Kilencvenkettedik közlés, **1885.**: Negyedik közlemény. – p. 79-80.
 Kilencvenharmadik közlés, **1885.**: Ötödik közlemény. – p. 159-160.
 Kilencvennegyedik közlés, **1885.**: Hatodik közlemény. – p. 238-240.
 Kilencvenötödik közlés, **1885.**: Hetedik közlemény. – p. 319-320.
 Kilencvenhatodik közlés, **1885.**: Nyolcadik közlemény. – p. 398-400.
 Kilencvenhetedik közlés, **1885.**: Kilencedik közlemény. – p. 78-80.
 Kilencvennyolcadik közlés, **1885.**: Tizedik közlemény. – p. 158-160.
 Kilencvenkilencedik közlés, **1886.**: Első közlemény. – p. 238-240.
 Századik közlés, **1886.**: Második közlemény. – p. 318-320.
 Százegyedik közlés, **1886.**: Harmadik közlemény. – p. 391-392.
 Százkettedik közlés, **1886.**: Negyedik közlemény. – p. 63-64.
 Százharmincadik közlés, **1886.**: Ötödik közlemény. – p. 142-144.
 Száznegyedik közlés, **1886.**: Hatodik közlemény. – p. 223-224.
 Százötödik közlés, **1886.**: Hetedik közlemény. – p. 303-304.
 Százhatodik közlés, **1886.**: Nyolcadik közlemény. – p. 383-384.
 Százhetedik közlés, **1886.**: Kilencedik közlemény. – p. 77-80.
 Száznolcadik közlés, **1886.**: Tizedik közlemény. – p. 159-160.
 Százkilencedik közlés, **1887.**: Első közlemény. – p. 238-240.
 Száztizedik közlés, **1887.**: Második közlemény. – p. 320.
 Száztizenegyedik közlés, **1887.**: Harmadik közlemény. – p. 390-392.
 Száztizenkettedik közlés, **1887.**: Negyedik közlemény. – p. 78-80.
 Száztizenharmadik közlés, **1887.**: Ötödik közlemény. – p. 238-240.
 Száztizennegyedik közlés, **1887.**: Hatodik közlemény. – p. 392-396.
 Száztizenötödik közlés, **1887.**: Hetedik közlemény. – p. 78-80.
 Száztizenhatodik közlés, **1887.**: Nyolcadik közlemény. – p. 160.

Száztizenhetedik közlés, **1887.**: Kilencedik közlemény. – p. 246(?).
 Száztizennyolcadik közlés, **1888.**: Első közlemény. – p. 318-320.
 Száztizenkilencedik közlés, **1888.**: Második közlemény. – p. 391-393.
 Százhuszadik közlés, **1888.**: Harmadik közlemény. – p. 78-80.
 Százhuszonegyedik közlés, **1888.**: Negyedik közlemény. – p. 157-160.
 Százhuszonkettedik közlés, **1888.**: Ötödik közlemény. – p. 238-240.
 Százhuszonharmadik közlés, **1888.**: Hatodik közlemény. – p. 318-320.
 Százhuszonnegyedik közlés, **1888.**: Hetedik közlemény. – p. 394-396.
 Százhuszonötödik közlés, **1888.**: Nyolcadik közlemény. – p. 78-80.
 Százhuszonhatodik közlés, **1889.**: Első közlemény. – p. 159-160.
 Százhuszonhetedik közlés, **1889.**: Második közlemény. – p. 240.
 Százhuszonnyolcadik közlés, **1889.**: Harmadik közlemény. – p. 300.
 Százhuszonkilencedik közlés, **1889.**: Negyedik közlemény. – p. 388-389.

A „Figyelő” Tárca rovatában 14 éven át megjelenő, rendkívül igényesen szerkesztett (a tárgyévben, folyóiratokban és hírlapokban megjelent irodalomtörténeti jellegű publikációkat tartalmazó) *kurrens* cikkbibliográfiai közlemények, számos *Szinnyei-vonatkozású információt* is közölnek: **1876.** évi 1, 2, 8. közlemény, **1877.** évi 4, 5, 6, 10. közlemény, **1878.** évi 2, 6, 7, 8. közlemény, **1879.** évi 2, 9, 10, 11. közlemény, **1880.** évi 1, 4, 9. közlemény, **1881.** évi 3, 5, 6, 7, 8, 9. közlemény, **1882.** évi 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9. közlemény, **1883.** évi 1, 2, 3, 5, 6. közlemény, **1884.** évi 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10. közlemény, **1885.** évi 1, 4, 9. közlemény, **1886.** évi 1, 6, 7, 9. közlemény, **1887.** évi 2. közlemény, **1888.** évi 2, 5, 8. közlemény, **1889.** évi 1. közlemény.
 Szinnyei kurrens irodalomtörténeti repertórium szerzői betűrendben listázza az adott időszakban megjelent cikkek címeit és pontos lelőhelyét. Id. Szinnyei József odaadó, pontos munkavégzésére jellemző, hogy az egyes cikkek után közli a rájuk vonatkozó ismertetések jegyzékét is.

T: - 1876-1889.

- adatgyűjtés
- irodalomtudományi szakkibbliográfia
- kurrens bibliográfia
- különlenyomat
- irodalomtörténeti repertórium
- szakirodalmi repertórium
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- tudománytörténet

25. Hírlapirodalmunk 1848-49-ben : újabb adalékok / id. Szinnyei József. – 2 db.

= = Magyar Könyv-Szemle

Első közlés, Magyar nyelven. – 2.évf. 2.sz. (1877. márc.-ápr.) p. 105-127.

Második közlés, Német nyelven és egyéb. – 2.évf. 3-4.sz. (1877. máj.-aug.) p. 223-243. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759. – **Klny.**: Bp.: Weismann testvérek, 1877. – 42 p.

Lh.: Komarnói városi könyvtár: 10/B-5-d-87, v. 12/A-4-a-26.

Szakszerűen beosztva 85 [! 86] db. magyar nyelven megjelent hírlapot sorol fel (persze tudjuk, hogy ezek hamar meg is szűntek): politikai napilapok (22), politikai hetilapok (22), szépirodalmi lapok (6), humorisztikus lap (1), egyházi és iskolai lapok (6), szaklapok (10), vegyes tartalmú lapok (10), folyóiratok (9).

T: - adatgyűjtés

- retrospektív **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- történettudományi szak**bibliográfia**
- „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben”
- hírlapirodalom
- **kortörténet**, 1848/49-es szabadságharc
- különlenyomat
- statisztika
- **szakrend**, sajtó**bibliográfiáé**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- magyar sajtótörténet

26. Hírlapirodalmunk 1877-ben : magyar nyelven. Budapest / Szinnyei József

= = Magyar Könyv-Szemle. – 2.évf. 1.sz. (1877. jan.-febr.) p. 59-69. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

126 db. hírlapot és folyóiratot sorol fel műfaji meghatározással (pl.: szaklap, regény folyóirat, szépirodalmi folyóirat stb.), a szerkesztő és a lap-tulajdonos megnevezésével, évfolyam megjelöléssel, nyomdanevével, periodicitással, árral és az első megjelenés dátumával.

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **szakrend**, sajtó**bibliográfiáé**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- magyar sajtótörténet

27. Az „Üstökös” bibliographiája / Idősb Szinnyei József

= = Az Üstökös. – 20.évf. 39.sz. (1877. szept. 30.) p. 464. – Lh.: OSZK: FM 3/3789.

Szinnyei bibliográfiai kimutatásából megtudható, hogy „Az Üstökös” a „legrégibb humoristicus lapunk ... Szerk. és kiadó-tulajdonos Jókai Mór; nyomt. Landerer és Heckenast...” (p. 464.)

1858. aug. 21-től kezdődően (1877-tel, a 20. évfolyammal bezárólag) éves kimutatást közöl a kiadványok számára ill. terjedelmére (oldalszáma) vonatkozóan.

A könyvészeti leírást megnehezítő következetlenségek kapcsán Szinnyei megjegyzi: „... ajánlatossá teszik az angolországi és amerikai lapok általánosan elfogadott azon rendszerének követését, mely szerint azok az évfolyamokon végig a folyó számozást használják s ez által igen megkönnyítik a könyvészeti kezelést.” (p. 464.)

T: - adatgyűjtés

- irodalomtudományi szak**bibliográfia**
- retrospektív **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- Jókai Mór
- **módszertan**
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet
- „Üstökös”

28. Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete = Bibliotheca hungarica historiae naturalis et Matheseos : 1472-1875 / Szinnyei József, ... Szinnyei József.

Bp.: kiadja a K. M. Természettudom. Társulat, 1878. – VIII, 1008. p. – Lh.: OSZK: 401.670. – Száz arannyal jutalmazott pályamű. – **Forrás:** Magyar Könyv-Szemle, 1878. LXIII.p.

1976-ban a *Természettudományi Társulat* –száz arany díjas– pályázatot hirdetett (*Toldy Ferenc* emlékére) a természettudományi és matematikai szakirodalom bibliográfiájának elkészítésére. A benyújtott tervek közül *id. és ifj. Szinnyei József* közös pályamunkáját fogadták el. (A kiadvány létrejöttének körülményeiről részletes tájékoztatást nyújt az Előszó.)

A munka –a megjelölt időhatárok között– tartalmazza a matematika, fizika, kémia, természetrajz, orvostudomány, gazdaságtan és a műszaki tudományok bibliográfiáját.

A rektor, *Szily Kálmán* figyelmét is elkerülte, hogy a mű adatai a XVI. és XVIII. századra vonatkozóan több helyen kiegészítésre szorulnak. (Később *Szabó Károly*, *Apponyi Sándor* és *Hellebrant Árpád* is közölt hozzá pótlásokat.) Használata -tárgymutató hiányában- kissé nehézkes.

T: - 1878.

- adatgyűjtés
- Apponyi Sándor
- retrospektív **bibliográfia**
- természettudományi szak**bibliográfia**
- Hellebrant Árpád
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** tudományos társaságokkal, körökkel
- Királyi Magyar Természettudományi Társulat
- könyvészet
- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- pályamű
- Szabó Károly
- Szily Kálmán
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.
- Toldy Ferenc
- **tudományos** társaság
- **tudománytörténet**

29. Adalékok Szabó Károly „Régi Magyar Könyvtára”-hoz : a Budapesti M. K. Egyetemi Könyvtárból / Id. Szinnyei József

= = Magyar Könyv-Szemle. – 4.évf. 1.sz. (1879.) p. 20-41. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

75 db. olyan régi magyar nyomtatványt ismertet, melyek Szabó Károly „Régi magyar könyvtár” c. munkájából kimaradtak. (Az egyetemi könyvtár átrendezésekor kerültek elő, ill. újabb beszerzések.)

T: - adatgyűjtés

- bibliofil könyvek
- irodalomtudományi szak**bibliográfia**
- retrospektív **bibliográfia**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** rendezése
- könyvészet
- „Régi magyar könyvtár”
- Szabó Károly
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

- **tudománytörténet**

30. A Vasárnapi Ujság bibliographiája : 1854. márcz. 5. - 1879. márcz. 2. / idősb Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 26.évf. 11.sz. (1879. márc.16.) p. 175. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Leírással indít: „Vasárnapi Ujság. Szerk. Pákh Albert, nyomt. és kiadó-tulajdonos Landerer és Heckenast Pesten. Megjelent minden vasárnap nagy 4-rét egy iven.” (p. 175.)

Évfolyamonként közli a megjelent példányszámokat (pl.: 1854: 44 szám, 1855: 52 szám, 1860: 53 szám stb.), az árat és helyenként megjegyzések is találhatók.

T: - adatgyűjtés

- irodalomtudományi szak**bibliográfia**
- retrospektív **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- Pákh Albert
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtó**történet**
- „Vasárnapi Ujság”

31. A Vasárnapi Ujság dolgozó társainak repertoriuma / idősb Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 26.évf. 16.sz. (1879. ápr. 20.) p. 258-259. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A repertórium a „Vasárnapi Ujság” munkatársainak nevét, közleményeik évszámát tartalmazza.

„A repertorium annyiban nem teljes s nem is lehet az, mert számos cikk egészen névtelenül vagy csak egyes betűkkel vagy egyéb jegyekkel lévén jelölve a lapban, ezeket lehetetlen volt szerzőik neve után megjelölni. A névtelen cikkeket egészen mellőzve, a betűvel jelöltek közül is csak azokat vehettük fel, melyeknek szerzői állandóan használták ugyanazon betűket vagy jeleket s így a szerkesztőség előtt is ismeretesek...” (p. 258.)

A nevek után néhol előforduló zárójelekben az illető írók álnevei vagy betűjegyei vannak feltüntetve. Pl.: *Szinnyei József, idősb* (Don José, D. J. és Sz. J.) 1861, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79.

T: - adatgyűjtés

- álnevek, Szinnyeié
- retrospektív **bibliográfia**
- **repertórium**, irodalomtörténeti
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtó**történet**
- „Vasárnapi Ujság”

32. Hirlapirodalmunk 1880-ban : [kiegészítés] / Sz. J.

= = Vasárnapi Ujság. – 27.évf. 7.sz. (1880. febr. 15.) p. 108-109. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett írásban Szinnyei a „Vasárnapi Ujság” 1880. évi 6. számában publikált összeállítását egészíti ki három –1880-ban megjelent- hírlap leírásával, továbbá tájékoztat egy szaklap megszűnéséről. „Ez idő szerint tehát 370 hírlap és folyóirat jelen meg magyar nyelven” –zárja pótlását Szinnyei.

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

33. Petőfi Sándor a magyar irodalomban : 1838-1874 / Szinnyei József

= = A Petőfi-Társaság Évkönyve 1879-re / szerk. Szana Tamás. – Bp.: Rautmann Frigyes kiadása, 1880. – p. 141-186. – Lh.: OSZK: P24.072/1879.

„A legnagyobb magyar lyricus még nem találta meg méltó életíróját. Eddig megjelent életrajzai többnyire sebtében készültek, ... Petőfire vonatkozólag kimerítő és pontos bibliographiai adatok fellett sem rendelkezhetünk. Ez utóbbi hiányon kívánok némileg segíteni, midőn nagy költőnk iránt viseltetett előszeretetből évek óta gyűjtött jegyzetemet, időrendbe szedve, közrebocsátom...” (p. 141.) –vezeti be munkáját Szinnyei. Az adott éven belül műfaji csoportosítást alkalmaz (pl.: kisebb költemények, hírlapi czikk, levelek, önálló művek, beszélek, bírálatok, útirajzok, életrajzok, dráma, töredékek, Petőfihez írt költemények, különlenyomatok, irodalomtörténeti czikkek).

Lásd még: 16. sz. bibliográfiai tétel.

T: - adatgyűjtés

- biobibliográfia
- irodalomtudományi szak**bibliográfia**
- retrospektív **bibliográfia**
- **életút**, Petőfi Sándoré
- Petőfi Sándor
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- tudománytörténet

34. Szakirodalmi repertórium / Idősb Szinnyei József. – 3 db.

= = Turul

Első közlés, Címerek, pecsétek. – 2.évf. 1.sz. (1884.) p. 48.

Második közlés, Oklevéltan, Időtan. – 2.évf. 2.sz. (1884.) p. 88.

Harmadik közlés, Családok. – 2.évf. 3.sz. (1884.) p. 135-136.

Lh.: OSZK: ML 3/14.

A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság közlönye „Tárcza” rovatában közölt szakirodalmi lista megjegyzéseként az alábbi szerkesztői üzenet olvasható: „Mennyi becses anyag van elrejtve a régebben és újabban megjelent újságok s folyóiratok hasábjaiában, ismeretes. Mily fáradsággal jár azoknak fölkeresése oly lapoknál, melyek még tartalom mutatóval sincsenek ellátva, jól tudja mindenki, a kinek egyes czikkekre szüksége volt. Azért, azt hiszszük, hasznos dolgot teszünk a szakférfiaknak, hogy ezen ... repertóriumban, melynek szerkesztését id. Szinnyei József vál. tag volt szíves elvállalni, fölemlítjük mindazon czikkeket, melyek ... tárgyuknál fogva e folyóirat körébe vágnak.” (Első közlés, p. 48.)

T: - adatgyűjtés

- retrospektív **bibliográfia**
- történettudományi szak**bibliográfia**
- genealógia
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** tudományos társaságokkal, körökkel
- Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság
- szakirodalmi **repertórium**
- történeti **repertórium**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / család
- **tudományos** társaság

35. Történeti repertórium / Idősb Szinnyei József. – 36 db.

= = Hazánk

Első közlés, 1884. – 1.évf. 1.köt. (1884.) p. 399-400.

Második közlés, 1884. – 1.évf. 2.köt. (1884.) p. 79-80.

Harmadik közlés, 1884. – 1.évf. 2.köt. (1884.) p. 159-160.

Negyedik közlés, 1884. – 1.évf. 2.köt. (1884.) p. 397-400.

Ötödik közlés, 1884. – 2.évf. 3.köt. (1885.) p. 80.

Hatodik közlés, 1885. – 2.évf. 3.köt. (1885.) p. 317-320.

Hetedik közlés, 1885. – 2.évf. 4.köt. (1885.) p. 557-560.

Nyolcadik közlés, 1885. – 2.évf. 4.köt. (1885.) p. 798-800.

Kilencedik közlés, 1885. – 3.évf. 5.köt. (1886.) p. 79-80.

Tizedik közlés, 1885. – 3.évf. 5.köt. (1886.) p. 239-240.
 Tizenegyedik közlés, 1886. – 3.évf. 5.köt. (1886.) p. 319-320.
 Tizenkettedik közlés, 1886. – 3.évf. 5.köt. (1886.) p. 395-396.
 Tizenharmadik közlés, 1886. – 3.évf. 6.köt. (1886.) p. 478-480.
 Tizennegyedik közlés, 1886. – 3.évf. 6.köt. (1886.) p. 637-640.
 Tizenötödik közlés, 1886. – 4.évf. 7.köt. (1887.) p. 78-80.
 Tizenhatodik közlés, 1886. – 4.évf. 7.köt. (1887.) p. 160.
 Tizenhetedik közlés, 1886. – 4.évf. 7.köt. (1887.) p. 238-240.
 Tizennyolcadik közlés, 1886, 1887. – 4.évf. 7.köt. (1887.) p. 316-320.
 Tizenkilencedik közlés, 1887. – 4.évf. 7.köt. (1887.) p. 398-400.
 Huszadik közlés, 1887. – 4.évf. 8.köt. (1887.) p. 80.
 Huszonegyedik közlés, 1887. – 4.évf. 8.köt. (1887.) p. 160.
 Huszonkettedik közlés, 1887. – 4.évf. 8.köt. (1887.) p. 236-240.
 Huszonharmadik közlés, 1887. – 4.évf. 8.köt. (1887.) p. 319-320.
 Huszonnegyedik közlés, 1887. – 4.évf. 8.köt. (1887.) p. 395-396.
 Huszonötödik közlés, 1887. – 5.évf. 9.köt. (1888.) p. 78-80.
 Huszonhatodik közlés, 1887. – 5.évf. 9.köt. (1888.) p. 159-160.
 Huszonhetedik közlés, 1888. – 5.évf. 9.köt. (1888.) p. 239-240.
 Huszonnyolcadik közlés, 1888. – 5.évf. 9.köt. (1888.) p. 319-320.
 Huszonkilencedik közlés, 1888. – 5.évf. 9.köt. (1888.) p. 395-396.
 Harmincadik közlés, 1888. – 5.évf. 10.köt. (1888.) p. 79-80.
 Harmincegyedik közlés, 1888. – 5.évf. 10.köt. (1888.) p. 158-160.
 Harminckettedik közlés, 1888. – 5.évf. 10.köt. (1888.) p. 238-240.
 Harmincharmadik közlés, 1888. – 5.évf. 10.köt. (1888.) p. 319-320.
 Harmincnegyedik közlés, 1889. – 6.évf. 11.köt. (1889.) p. 79-80.
 Harmincötödik közlés, 1889. – 6.évf. 11.köt. (1889.) p. 160.
 Harminchatodik közlés, 1889. – 6.évf. 11.köt. (1889.) p. 395-396.
 Lh.: OSZK: H 50.065.

Abafi (Aigner) Lajos által szerkesztett történelmi közlöny „Tárcza” rovatában közzétett történelmi tárgyú cikkek cím szerinti betűrendben. (A repertórium / cikkbibliográfia egyes tételeinek felépítése: cím, hírlapcím, hírlap-szám)

T: - 1884-1889.

- **adatgyűjtés**
- retrospektív **bibliográfia**
- történettudományi szak**bibliográfia**
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- szakirodalmi **repertórium**
- történelmi **repertórium**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

36. *Történelmi / történelmi repertorium összeállítva a hazai hírlapokból [1884-1889] / id. Sinnyei József. – 47 db.*

= = Századok

Első közlés, 1884. január. – 18.évf. (1884.) p. 186-187.

Második közlés, 1884. február. – 18.évf. (1884.) p. 283-284.

Harmadik közlés, 1884. mártius. – 18.évf. (1884.) p. 378-379.

Negyedik közlés, 1884. április. – 18.évf. (1884.) p. 465-466.

Ötödik közlés, 1884. május. – 18.évf. (1884.) p. 551-552.

Hatodik közlés, 1884. június. – 18.évf. (1884.) p. 636-637.

Hetedik közlés, 1884. július-september. – 18.évf. (1884.) p. 731-733.

Nyolcadik közlés, 1884. október. – 18.évf. (1884.) p. 822-823.

Kilencedik közlés, 1884. november. – 18.évf. (1884.) p. 906.

Tizedik közlés, 1884. december. – 19.évf. (1885.) p. 93.

Tizenegyedik közlés, 1885. január. – 19.évf. (1885.) p. 183-185.

Tizenkettedik közlés, 1885. február. – 19.évf. (1885.) p. 284-285.

Tizenharmadik közlés, 1885. március. – 19.évf. (1885.) p. 379-380.

Tizennegyedik közlés, 1885. április. – 19.évf. (1885.) p. 463-464.

Tizenötödik közlés, 1885. május. – 19.évf. (1885.) p. 544.

Tizenhatodik közlés, 1885. június. – 19.évf. (1885.) p. 627-628.

Tizenhetedik közlés, 1885. július-október/1. – 19.évf. (1885.) p. 697.

Tizennyolcadik közlés, 1885. folytatás július-október/2. – 19.évf. (1885.) p. 766-768.

Tizenkilencedik közlés, 1885. november-december. – 20.évf. (1886.) p. 98-100.

Huszdik közlés, 1886. január. – 20.évf. (1886.) p. 202-203.

Huszonedik közlés, 1886. február. – 20.évf. (1886.) p. 285-286.

Huszonkettedik közlés, 1886. március. – 20.évf. (1886.) p. 380-382.

Huszonharmadik közlés, 1886. április. – 20.évf. (1886.) p. 463.

Huszonnegyedik közlés, 1886. május. – 20.évf. (1886.) p. 556-558.

Huszonötödik közlés, 1886. június. – 20.évf. (1886.) p. 654-656.

Huszonhatodik közlés, 1886. július-október. – 20.évf. (1886.) p. 844-847.

Huszonhetedik közlés, 1886. november. – 20.évf. (1886.) p. 935.

Huszonnyolcadik közlés, 1886. december. – 21.évf. (1887.) p. 91-93.

Huszonkilencedik közlés, 1887. január. – 21.évf. (1887.) p. 184-185.

Harmcadik közlés, 1887. február. – 21.évf. (1887.) p. 281-282.

Harmcegyedik közlés, 1887. március. – 21.évf. (1887.) p. 482-484.

Harminkettedik közlés, 1887. április-május. – 21.évf. (1887.) p. 584-586.

Harmincharmadik közlés, 1887. június. – 21.évf. (1887.) p. 680-681.

Harmincnegyedik közlés, 1887. július-október. – 21.évf. (1887.) p. 770-773.

Harmincötödik közlés, 1887. november. – 21.évf. (1887.) p. 868-869.

Harminchatodik közlés, 1887. december. – 22.évf. (1888.) p. 87-88.

Harminchetedik közlés, 1888. január-február. – 22.évf. (1888.) p. 286-287.

Harmincnyolcadik közlés, 1888. március. – 22.évf. (1888.) p. 383-384.

Harminkilencedik közlés, 1888. április. – 22.évf. (1888.) p. 475-476.

Negyvenedik közlés, 1888. május. – 22.évf. (1888.) p. 583.

Negyvenegyedik közlés, 1888. június. – 22.évf. (1888.) p. 681.

Negyvenkettedik közlés, 1888. július-szeptember. – 22.évf. (1888.) p. 775-776.

Negyvenharmadik közlés, 1888. október-december. – 23.évf. (1889.) p. 86-87.

Negyvennegyedik közlés, 1889. január-február. – 23.évf. (1889.) p. 268-269.

Negyvenötödik közlés, 1889. március-április. – 23.évf. (1889.) p. 446-447.

Negyvenhatodik közlés, 1889. május-június. – 23.évf. (1889.) p. 664.

Negyvenhetedik közlés, 1889. július-december. – 24.évf. (1890.) p. 284-285.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.726.

Kurrens történeti / történelmi tárgyú bibliográfia, szerzői betűrendben közölt leírásokkal (szerző, cím, folyóirat cím, év, szám.)

Előszó: „Hazai hírlapjainkban szétszórva jelennek meg történeti dolgozatok. De hírlapok a fővárosban és vidéken oly nagy számmal jelennek meg, hogy azokat mind senki sem képes figyelemmel kísérni, s így könnyen megtörténhetik, hogy egyik másik szaktudósnak figyelmét olyan czikk is elkerüli, melyről szeretett volna tudomást szerezni. Épen azért alkalomszerűnek tartottuk, hogy most, midőn az 1880 előtt megjelent hírlapok repertoriumát az Akadémia sajtó alá adta, mi is rovatot nyissunk, mely a most folyó hírlapok czikkeit felemlítse.

A szakember, ki az Akadémia számára e fáradságos munkát végezte, id. Szinnyei József úr volt szíves az összeállítás munkáját elvállalni.” (p. 186.)

T: - adatgyűjtés

- retrospektív **bibliográfia**
- történettudományi **szakbibliográfia**
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- történeti **repertórium**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- magyar sajtótörténet

37. Magyar írók élete és munkái. 1-14. köt. / Szinnyei József. – Bp.: Hornyánszky, 1891-1914. – 14 db.

1. köt. (Aachs- Bzenszki). – Bp., 1891. – 1440. h. – 2. köt. (Caban- Exner). – Bp., 1893. – 1474. h. – 3. köt. (Fa- Gwóth). – Bp., 1894. – 1582. h. – 4. köt. (Gyalai-Hyrtl). – Bp., 1896. – 1492. h. – 5. köt. (Iczés- Kempner). – Bp., 1897. – 1468. h. – 6. köt. (Kende- Kozocsa). – Bp., 1899. – 1440. h. – 7. köt. (Köberich- Loysch). – Bp., 1900. – 1440. h. – 8. köt. (Löbl-Minnich). – Bp., 1902. – 1446. h. – 9. köt. (Mircse-Oszvaldt). – Bp., 1903. – 1450. h. – 10. köt. (Ótocska- Popea). – Bp., 1905. – 1440. h. – 11. köt. (Popeszku-Rybay). – Bp., 1906. – 1430. h. – 12. köt. (Saád-Steinensis). – Bp., 1908. – 1438. h. – 13. köt. (Steiner- Tély). – Bp.: 1909. – 1440.

h. – 14. köt. (Telgárti- Zsutai). – Bp., 1914. – 1958. h., [2]p.

Lh.: KI KSZK: 3-1336/1-14.

Reprint: Bp.: MKKE, 1980-1981.

Ez a 14 kötetes biobibliográfia id. Szinnyei József *fő műve!* Tervét 1877-ben ismertette először a Magyar Könyvszemlében, majd 1880-ban a MTA-nál is kezdeményezte az életrajzi lexikon megjelentetését. Az Akadémia illetékes bizottsága először bővítést javasolt (folyóiratcikkeket is tartalmazzon a munka), majd 1885-ben és 1886-ban az életrajzok terjedelmessége miatt utasította el Szinnyei indítványait. (Mindemellett forráshiányra hivatkozott...)

A kudarcok ellenére Szinnyei kitartott elképzelése mellett, folytatta az anyaggyűjtést és rendszerezést. Elszántságát, 1889. okt. 21-én beterveztett sokadik kérelmét végül siker koronázta: a MTA hozzájárult a mű kiadásához.

A bibliográfia 29553 író adatait tartalmazza (életrajzi információk, munkák jegyzéke, kéziratok hagyatéka, az írókról szóló cikkek).

Szinnyei (lehetőleg) elsődleges forrásokat használt és többnyire ezek lelőhelyét is közölte. Megbízhatósága, adatgazdagsága *maig utolérhetetlen*, ezért irodalmárok, helytörténészek, újságírók nélkülözhetlen forrásává nőtte ki magát. Ezt bizonyítja a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének *hasonmás kiadása* (1980-1981), továbbá a közelmúltban (2000.) megjelent CD-ROM-os változat, melynek használatát –megoldva a tárgymutató hiánya okozta nehézségeket– hatékony, sokoldalú keresőprogram segíti.

A mű 1891. május 20-án kelt *Előszavában* (első kötet p. III.-VIII.) Szinnyei rövid bibliográfiatörténeti áttekintés után vázolja saját szakmai (könyvtárosi és könyvészeti) tevékenységét, ismerteti főbb munkáit és a „Magyar írók...” létrejöttének előzményeit (gyűjtőmunka, szerkezeti felépítés, kiadás), majd megfogalmazza célját is: „Célom: az egész hazai irodalmat életrajzokban úgy összefoglalni, hogy annak minden ága lehetőleg teljesen legyen abban képviselve.” (Előszó, p. VI.)

Végül az egyes életrajzok felépítéséről ír: „... az író életének minden főmozzanatát igyekeztem lehetőleg összevontan adni; azután a hírlapokban, folyóiratokban és egyebütt megjelent dolgozatait időrendben... az önállóan megjelent munkák címét, szintén megtartva az időrendet, pontosan, de röviden irtam és itt-ott megjegyzésekkel kísértem; ... kiterjeszkedtem a kéziratban maradt munkákra is, hogy ebben is megkönnyítsem a kutatást... Miután bő életrajzot és a munkák teljes címét nem adhattam, mindezt a repertóriummal igyekeztem pótolni; ennek segítségével az illető életrajzot kiki maga igen könnyen kibővítheti.” (Előszó, p. VII.)

Szinnyei közel negyedszázadon át kitartóan dolgozott. A 14. kötet utolsó füzetét azonban –halála miatt– már csak Zichy Antal életrajzáig tudta elkészíteni.

A mű befejezésével a MTA a tudós fiát, dr. Szinnyei Ferenc egyetemi magántanárt bízta meg, aki édesapja jegyzetei, utalásai alapján, 1914. május 31-én készült el a munkával.

T: - 1830. 03. 18.

- 1835.

- 1836.

- 1839.

- 1840/42.

- 1842/44.

- 1845.

- 1846.

- 1848. 07. 29.

- 1848. 10. 21.

- 1849. 08. 29.

- 1849. 10. 03.

- 1853. 08. 28.

- 1854-1869.

- 1862.

- 1869.

- 1872. 12. 23.

- 1875. 04. 26.

- 1876. 12. 17.

- 1877.

- 1878. 12. 05.

- 1879.

- 1880.

- 1883.

- 1885/86.

- 1885-87.

- 1888. 11. 09.

- 1889. 10. 21.

- 1891.

- 1896. 09. 21.

- 1897. 04. 29.

- 1899. 05. 05.

- 1901. 10. 30.

- 1902. 03. 23.

- 1905. 05. 17.

- 1908. 01. 06.

- 1914.

- **adatgyűjtés**

- **autopszia**

- **biobibliográfia**

- **irodalomtudományi szakbibliográfia**

- **retrospektív bibliográfia**

- **bibliográfiatörténet**

- **célkitűzés**, id. Szinnyei József

- **életút**, Szinnyei József, id.-é

- **forrásgyűjtemény**

- **kapcsolat**, az MTA-val

- **kapcsolat**, Hornyánszky Viktorral

- **lexikon**, életrajzi

- **lexikon**, irodalmi

- „Magyar írók élete és munkái”

- **bibliográfiászerkesztési módszer-tan**

- **nem hagyományos dokumentum, CD-ROM**

- **önéletrajzi adatok**, id. Sz. J.

- **irodalomtörténeti repertórium**

- reprint
- **származás**, id. Sz. J.-é
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- Szinnyi Ferenc
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyi József**, id. a történész / irodalom
- **tudománytörténet**

38. A magyar / hazai hírlapirodalom : ... / idősb Szinnyi József. – 10 db.

= Magyar Könyv-Szemle melléklete

Első közlés, 1895-ben. – Úf. 3.köt. (1895.) p. 1-28.

Második közlés, 1896-ban. – Úf. 4.köt. (1896.) p. 1-26.

Harmadik közlés, 1897-ben. – Úf. 5.köt. (1897.) p. 1-29.

Negyedik közlés, 1898-ban. – Úf. 7.köt. (1899.) p. 1-26.

Ötödik közlés, 1899-ben. – Úf. 8.köt. (1900.) p. 1-25.

Hatodik közlés, 1900-ban. – Úf. 9.köt. (1901.) p. 1-26.

Hetedik közlés, 1901-ben. – Úf. 10.köt. (1902.) p. 1-27.

Nyolcadik közlés, [1902-ben]. – Úf. 11.köt. (1903.) p. 1-29.

Kilencedik közlés, [1903-ban]. – Úf. 12.köt. (1904.) p. 1-30.

Tizedik közlés, [1904-ben]. – Úf. 13.köt. (1905.) p. 1-31.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

1895-96-ig: „magyar”, 1897-től 1900-ig „hazai” hírlapirodalom szerepel a címben, 1901-től pedig „A hazai hírlapirodalom ...-ben.” mellékleti főcímet követően az alábbi alcím alatt jelenik meg id. Szinnyi József összeállítása: „I. A magyar hírlapirodalom.”

Megjegyzésként közli: „Ez összeállítás, mely 1894-ig a Vasárnapi Ujságban jelent meg, az 1895. évtől kezdve a Magyar Könyvszemle rendes mellékletét képezi.” (Valamennyi közlés, p.1.)

A magyar hírlapirodalom az alábbi csoportosításban jelenik meg a közleményben: I. Politikai napilapok (Budapesten, ill. Vidéken), II. Politikai hetilapok (Budapesten, ill. Vidéken), III. Vegyes tartalmú képes hetilapok (Budapesten, ill. Vidéken), IV. Egyházi és iskolai lapok (Budapesten, ill. Vidéken), V. Szépirodalmi és vegyes tartalmú lapok (Budapesten, Vidéken, ill. Külföldön), VI. Humorisztikus lapok (Budapesten, ill. Vidéken), VII. Szaklapok (Budapesten, ill. Vidéken), VIII. Vidéki, (nem politikai tartalmú) lapok, IX. Hirdetési lapok (Budapesten, ill. Vidéken) és X. Vegyes melléklapok (Budapesten, ill. Vidéken). Az egyes kiadványok a tematikus rendszeren belül betűrendben, szerkesztővel, megjelenési hellyel, évfolyam-megjelöléssel, periodicitással és árral szerepelnek a

listán. (Természetesen az összesítés és az előző évhez való viszonyítás sem maradhat el.)

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**

- sajtó**bibliográfia**

- hírlapirodalom

- „Magyar Könyvszemle”

- művelődéstörténet

- statisztika

- **szakrend**, sajtó**bibliográfiáé**

- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus

- **Szinnyi József**, id. a történész / hírlap

- magyar sajtó**történet**

- „Vasárnapi Ujság”

39. Folyóiratok, hírlapok : 1902. december 31-ig : a Budapesti Egyetemi Könyvtár folyóirati szobájában. / Szinnyi József. – Bp.: Magyar Királyi Tudományegyetemi Nyomda, 1902. – 101p. – Lh.: OSZK: Hung. l. 3235^a Re-kat.: 619.813.

Kivonat a Budapesti Magyar Királyi Tudomány-Egyetem Könyvtárának 1901. évi gyarapodási címjegyzékéből. (Benne az alábbi eredeti bélyegzőlenyomattal: „M. N. Muzeum Könyvtára Hirlapkönyvtári Növedéknapló”)

Tartalom:

I. Magyarországi és magyar vonatkozású folyóiratok és hírlapok (cím szerinti betűrendben)

II. Idegen folyóiratok és hírlapok (cím szerinti betűrendben)

T: - adatgyűjtés

- állomány-nyilvántartás

- kurrens **bibliográfia**

- sajtó**bibliográfia**

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** címjegyzékei

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** gyarapodása

- hírlapirodalom

- Királyi Magyar Egyetemi Könyvnyomda

- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus

- **Szinnyi József**, id. a könyvtáros

- **Szinnyi József**, id. a történész / hírlap

- magyar sajtó**történet**

40. A hazai hírlapirodalom 1903-ban. / Id. Szinnyi József. – Bp.: Athenaeum könyv., 1904. – 60 p. – Szinnyeitől: p. 1-30, 60. – Nem találtam! - Forrás: Magyar Könyvé-

szet : 1901-1910. / szerk. Petrik Géza, Barcza Imre. 2. köt., L-Z. – Bp.: kiadja a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete, 1928. – p. 609.

Kny. a Magyar Könyvszemle 12.köt. 3.füz. (1904. júl. szept.) A Szinnyei által készített kimutatások címe: „A magyar hírlapirodalom” (p. 1-30.), ill. „Függelék : A magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1903-ig.” (p. 60.)

A leírt dokumentumot nem találtam meg.

Lásd még: 38. sz. bibliográfiai tétel.

T: - adatgyűjtés

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- különlenyomat
- „Magyar Könyvszemle”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

41. Petőfi Sándor / Szinnyei József. – Bp.: Hornyánszky Viktor Kiadása, **1905.** - 230 p. – Lh.: JMVK (Komárom): 894/Sz83, ill. OSZK: 199.598.

Tartalom: Életrajz (p. 1-108.); Életében megjelent költeményei (hírlapokban, folyóiratokban, évkönyvekben) (p. 109-112.); Munkáinak (129 cím) bibliográfiája időrendben (1843-1851) (p. 113-137.); Petőfi a világirodalomban (német, szepes-német, erdélyi szász, angol, ír, franczia, olasz, svéd, norvég, dán, flamand, holland, tót, cseh, szerb, orosz, vend, lengyel, rumén, finn, spanyol, raetoromán, örmény, hellén, izland, china, japán, latin, héber, skót, gael-alban, czigány, ó-izland fordítások jegyzéke) (p. 138-166.); Megzenésített verseinek jegyzéke, zeneszerzőkkel (p. 166-168.); Arcképei (hírlapokban, albumokban, olajfestményen, lelőhely-jegyzékkel) (p. 168-172.); Emléktáblák jegyzéke (p. 172-175.); Forrásbibliográfia (hírlapokban, időrendben, rövid tartalmi kivonattal) (p. 176-230.)

A könyv tartalmazza Petőfi aláírását, rézkarc-portréját és a *Nemzeti dal* kéziratának másolatát. A műből megtudható, hogy Petőfi „Reszket a bokor” kezdetű költeményét 32 nyelvre fordították le! (p. 166.)

T: - adatgyűjtés

- **aláírás**, Petőfi Sándoré
- **biobibliográfia**
- irodalomtudományi **szakbibliográfia**
- retrospektív **bibliográfia**
- **életút**, Petőfi Sándoré
- forrásgyűjtemény
- **kapcsolat**, id. Szinnyei Józsefé Hornyánszky Viktorral
- Petőfi Sándor
- **rézkarc**, Petőfiről
- **személyiség**, Petőfi Sándoré
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- tudománytörténet

1.2. Módszertani publikációk

(A könyvészeti munkák elméletével, továbbá a könyvtár szervezésével / rendezésével foglalkozó írások)

42. Egy „Magyar írók névtára”-nak terve / Szinnyei József, id.
= Magyar Könyv-Szemle. – 2.évf. 6.sz. (1877. nov.-dec.) p. 353-371.

Klly.: Bp.: Weiszmann Testvérek, 1877.
– p. 22. – Lh.: Komarnoi városi könyvtár: 10/B-3-c-2, v. 10/B-5-d-87, ill. OSZK: 201.719.

1877-ben, amikor félmillió életrajzi- és könyvészeti adatokat tartalmazó cédulája volt már, id. Szinnyei József közzétette egy magyar életrajzi lexikkal kapcsolatos elképzelését a Magyar Könyvszemle-ben.

A tanulmány bibliográfia-történeti áttekintéssel indul, melyben szól Czvittinger Dávid úttörő tevékenységéről, kinek 1711-ben megjelent *Specimenje* még latin nyelven vette számba a magyar írók műveit és elérte célját: bizonyította, hogy „egy nemzetnél sem vagyunk alávalóbbak” és egyben megteremtette a magyar bibliográfia, azon belül pedig a biobibliográfia műfaját.

Az írás érinti Horányi Elek, Bod Péter, Sándor István, Toldy Ferencz, Aigner Lajos, Márki Sándor, Ferenczy Jakab, Danielik József, Moenich Károly, Vutkovich Sándor, Szabó Károly és Kertbeny Károly könyvészeti tevékenységét is, majd a szerző arra a megállapításra jut, hogy: „oly irodalomtörténeti segédkönyvvel, mely az írók életrajzát és szellemi termékeit hiánytalanul magába foglalná, mai napig nem rendelkezünk.” A cikk második felében Szinnyei jelzi szándékát a korábbi munkák szintetizálására, majd részletezi elképzelését „egy lehető teljes, írók rövid életrajzával egybekötött magyarországi könyvésztéről...”, a mű tartalmi és szerkezeti felépítéséről. Külön kiemeli a primér források jelentőségét, majd tételesen fel is sorolja, hogy mit ért elsődleges forrásón. Felhívja a figyelmet az *autopszia* elvére is!

A gondosan felépített cikk egy konkrét példával zárul, melyben Fáy András életművét közölte.

T: - 1877.

- Abafi Lajos
- autopszia
- bibliográfiaelmélet
- bibliográfiatörténet
- Bod Péter
- célkitűzés, id. Sz. J.-é
- Czvittinger Dávid
- Danielik József
- „Egy „Magyar írók névtára”-nak terve”
- Fáy András
- Ferenczy Jakab
- Horányi Elek

- Kertbeny Károly
- kutatómunka
- különlenyomat
- életrajzi **lexikon**
- irodalmi **lexikon**
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar Könyvszemle”
- Márki Sándor
- bibliográfiakeresztési **módszer-tan**
- Moenich Károly
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- Sándor István
- „Specimen ...”
- Szabó Károly
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **terv**, életrajzi lexikon
- Toldy Ferenc
- tudománytörténet
- Vutkovich Sándor

43. Az egyetemi könyvtár címjegyzékeinek fölülvizsgálata... / [Szinnyei József, id.]

= Magyar Könyv-Szemle. – 4.évf. (1879. júl.-okt.) p. 242-248. – Forrás: Gazda I., p. 279. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Könyvtárrendezési mozgalmak hazánkban” főcímen belül I.-gyel megjelölten közzétett munka teljes címe: „Az egyetemi könyvtár címjegyzékeinek fölülvizsgálata, doublettek kisselejtezése, a munkák részeinek egyesítése, helyrajzi címjegyzék írása és a catalogue raisonné előkészítésének tervrajza.”

A 4 alfejezetből álló tanulmány részletesen beszámol az állomány revíziójának metodikájáról és a másod- / harmadpéldányokra (doublettekre) vonatkozó szabályozásról. Pl.: „Kütfő munkákat, vagy a melyeket gyakrabban keresnek, két példányban is kell bírunk ... Ügyelni kell..., hogy a megtartott példánynál meg vannak-e mind a mellékletek, közből nem csonka-e, jó-e a kötése...” (p. 245.), majd instrukciókat közöl a helyrajzi-címjegyzék (Standorts-Catalog, Inventarium), mai nevén raktári katalógus készítésére vonatkozóan. Végül a tárgyszókatalógus módszertani kérdéseit tárgyalva, külön felhívja a figyelmet a művek előszavában rejlő információkra.

Napi 10 mű teljes revízióját tervezi, végezetül pedig az alábbi gondolattal zár: „... lelkesítsen bennünket azon tudat, hogy nem hiában éltünk, ha-

nem tudományosan művelt egyénekhez méltóan töltöttük be helyünket.” (p. 248.)

T: - állomány-nyilvántartás

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** címjegyzéke(i)
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** katalógusai
- **dokumentumállomány** feltárása / tartalmi
- **dokumentumállomány** nyilvántartása
- **dokumentumállomány** revíziója
- **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról
- **katalógustípusok**
- **kötetkatalógus**
- **könyvtártörténet**
- Egyetemi **könyvtár** kiadványai
- **könyvtári** munkafolyamat
- **könyvtárosportré**, id. Sz. J.-é
- katalógusszerkesztési **módszertan**
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

44. *Észrevételek könyvtárrendezés tervvázlatára* / Szinnyei József

= = Magyar Könyv-Szemle. – 4.évf. 6.füz. (1879. nov.-dec.) p. 305-313. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Hozzászólás az Egerben megjelenő Irodalmi Szemle 1879. évi 10. számában közzétett és a Magyar Könyvszemle által átvett (1879. / 4-5. füz. p. 248-253.) íráshoz és egy új tervvázlat közlése.

Szinnyei célja: „... hű képet nyújtani egy rendezett könyvtár technikájáról” (p. 305.)

Mindenekelőtt leszögezi, hogy minden nagyobb könyvtár esetében 3-féle címjegyzék (címtár / katalógus) szükséges: 1. Betűrendes, mely feltünteti a műveket szerzőjük vagy „péczeszavuk” (Schlagwort / címszó) szerint.

2. A tudomány-szakok címjegyzéke (szakkatalógus), melynek cédulái tudomány-szakok (azon belül pedig betűrend) szerint sorakoznak.

3. Inventarium (helyrajzi / topographikus katalógus), mely az ellenőrzést segíti elő, hiszen a rendezett könyvtár állományát tükrözi.

Ezt követően részletesen tárgyalja az egyes raktári rendszerek (folyószámos, ugrószámos) előnyeit és hátrányait, majd hasznos instrukciókat nyújt a tudomány-szakok megállapítása tekintetében (kisebb és nagyobb gyűjteményekre egyaránt).

Szinnyei közlése a budapesti egyetemi könyvtár osztályozási rendszerét is, majd külön kitér az ősnymtatványok (incunabulák: magyar nyelvűek 1811-ig, idegenek 1500-ig) és az aprónymtatványok (miscellaneák: pl. disszertációk, iskolai értesítők, gyászjelentések stb.) raktározási elvére, továbbá jelzi, hogy ezekről külön-külön jegyzék készül.

A tanulmány az egybekötött művek (colligátumok) és a doublettek (duplicatamok) rendezési metodikájával zárul.

T: - állomány-nyilvántartás

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** címjegyzéke(i)
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** katalógusai
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** osztályozási rendszere
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** rendezése
- **célkitűzés**, id. Szinnyei József
- colligátum
- **dokumentumállomány** alakítása
- **dokumentumállomány** feltárása / tartalmi
- **dokumentumállomány** nyilvántartása
- **dokumentumállomány** rendszerezése
- **dokumentumállomány** tárolása
- **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról
- **katalógustípusok**
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárügy** / fejlesztési terv
- **könyvtári** munkafolyamat
- **könyvtárosportré**, id. Sz. J.-é
- katalógusszerkesztési **módszertan**
- könyvtáráépítési **módszertan**
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **szakrend**, könyvtár
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

45. *Könyvtárrendezésről* / Szinnyei József

= = A Hon. – Esti kiad. – 17.évf. 304.sz. (1879. dec. 19.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Tárcza” rovatban megjelent írás az egyetemi könyvtár rendezése kapcsán látott napvilágot. Szinnyei a könyvtár első öreként fontosnak tartotta az olvasóközönség informálását a katalógusokról (címjegyzékekről) és a könyvtárrendezés metodikájáról. Itt megjegyzi, hogy „... a tudomány-szakok megállapítása ... a könyvtár jellege és a könyvkészlet mennyisége szerint különbözőleg történik. Kisebbségi könyvtáraknál elég 15-24 szakot megállapítani s azokat kezdő-betűkkel jelölni. Nagyobb könyvtáraknál kevesebb főszakot, péld. 8-10-et és mind-egyikben 4-8 alszakot vehetünk ...” (p. 1.) Majd hozzáteszi: „A könyveket fölvétel vagy címjárással elöllel nagyjából föl kell állítani, úgy hogy a művek

egyes kötetek, lehetőleg a megállapított főtudománysszakokba osztva, együtt legyenek és a fő- s altudománysszakok helyei kijelöltesse.” (p. 1.)

A konkrét folyamatra vonatkozóan így ír: „A rendezést, czédulázást bármely szakkal meg lehet ugyan kezdeni, de ha a sorrendet megtartjuk ... a legfelső polczokról ... egy-egy nyalábot leveszünk ... és azok czimeit, művek szerint egyenkint czédulára írjuk ... A czédulára, úgy szintén a könyv táblájára belől ... feliratok a fő- és alszak jegye s a szám; ezenkívül még a végleges paizska fölragasztatik, legjobb, ha erre minden szaknál különböző színű papiros alkalmaztatik...” (p. 1.)

A címleírások tartalmára vonatkozóan bibliográfiák tanulmányozását javasolja mintaként.

T: - állomány-nyilvántartás

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** címjegyzéke(i)
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** katalógusai
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** rendezése
- **dokumentumállomány** alakítása
- **dokumentumállomány** feltárása / formai
- **dokumentumállomány** feltárása / tartalmi
- **dokumentumállomány** nyilvántartása
- **dokumentumállomány** rendszerezése
- **dokumentumállomány** tárolása
- **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról
- **katalógustípusok**
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárügy** / fejlesztési terv
- **könyvtári** munkafolyamat
- **könyvtárosportré**, id. Sz. J.-é
- katalógusszerkesztési **módszertan**
- könyvtáráépítési **módszertan**
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **szakrend**, könyvtaré
- **munkaszervezés**
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

46. Könyvtárrendezésről / Szinnyei József

= = Irodalmi Szemle (Eger). – 4.évf. 11.sz. (1879. nov. 1.) p. 77-80. – Lh.: OSZK: FM 3/8310.

Az „Irodalmi Szemle” 4. évf. 10. sz. (1879. okt. 1-jén megjelent) cikkére (p. 69-71.) reagáló írás.

Szinnyei célja: világos, közérthető képet nyújtani a könyvtárrendezés gyakorlatáról, technikai lehetőségeiről.

Néhány axioma a tanulmányból: „Minden nagyobb könyvtárnál 3-féle címjegyzék (címtár, katalogus) szükséges: 1. Betűrendes, mely feltünteti a műveket szerzőjük vagy péczeszavuk (Schlagwort) szerint ... 2. A tudomány-szakok címjegyzéke ... ezekből alakítható a szak-katalogus 3. ... szükséges az inventarium vagy helyrajzi (topographikus) katalogus, mely csak a már rendezett könyvtárról vehető fel.” (p. 77.)

„A könyvtárrendezésnél mindenekelőtt tisztába kell jönnünk a rendszerrel, mely szerint a könyvtár rendezettni fog.” (p. 77.) Itt részletesen vázolja a folyószámos, ill. az ugró-számos rendszerek jellemzőit, módszereit, előnyeit és hátrányait.

„A rendszer után következik a tudomány-szakok megállapítása, mely a könyvtár jellege és a könyvkészlet mennyisége szerint különbözőleg történik.” (p. 78.) Szinnyei konkrét instrukciókat is nyújt különböző méretű könyvtárakra vonatkoztatva, majd közlésezi a Budapesti Egyetemi Könyvtár teljes szakrendszerét.

Külön kitér az ősnymtatványok és a colligátumok (egybekötött munkák) elhelyezésének rendjére is.

A tanulmány a folyóiratok és hírlapok céduláit érintő gondolatokkal zárul.

T: - állomány-nyilvántartás

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** címjegyzéke(i)
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** katalógusai
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** osztályozási rendszere
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** rendezése
- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- **colligátum**
- **dokumentumállomány** alakítása
- **dokumentumállomány** feltárása / tartalmi
- **dokumentumállomány** nyilvántartása
- **dokumentumállomány** rendszerezése
- **dokumentumállomány** tárolása
- **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról
- **katalógustípusok**
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárügy** / fejlesztési terv
- **könyvtári** munkafolyamat
- **könyvtárosportré**, id. Sz. J.-é
- katalógusszerkesztési **módszertan**
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **ősnymtatvány**

- **szakrend**, könyvtaré
- **munkaszervezés**
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

47. „Színészetünk története” ügyéhez / idősb Szinnyei József

= = Fővárosi Lapok. – 18.évf. 140.sz. (1881. jún. 22.) p. 814-815. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

= = Színészeti Közlöny. – 27.sz. (1881.) p. ? - Lh.: OSZK: FM 3/8013, v. FM 3/2268.

„Irodalmunk s művészetünk emelése, önállóságunk feltüntetése és a külföld becsülésének kivívása, ez az, a mi közintézetünket az utóbbi évtizedek alatt ösztönzi, sarkallja; már is szép eredményt mutathatunk fel e téren, hacsak irodalmunk történetének megírását, régibb íróink gyűjteményes kiadását tekintjük is.” (p. 814.) kezdi írását Szinnyei.

A százéves magyar színészet történetének megírását a Kisfaludy-Társaság (első szépirodalmi intézetünk) vette szárnyai alá. Még a pályázat kiírása előtt többen kifejtették véleményüket, egyesek bizottság felállítását javasolták. Szinnyei Jelen formában fejtette ki véleményét és leszögezte, hogy a nehézkes bizottság helyett „Sokkal célszerűbbnek tartom, ha ezen ügyet egy pár buzgó ember veszi a kezébe és azt az ügy iránt lelkesülő társulatok s intézetek segítségével legjobb belátásuk szerint létesítik.” (p. 814.)

Szinnyei szerint Paulay (a nemzeti színház kiváló igazgatója) a legalkalmasabb a színháztörténet megírására, mert 1877. óta foglalkozik a témával. „... keze ügyébe kell járnunk és törekvéseit támogatnunk...” (p. 814.) –írja.

A kivitelezés módjára vonatkozóan az alábbiakat teszi hozzá: „A magyar színészet történetének megírását az anyag gyűjtésével és kiadásával kell kezdenünk...” (p. 814.) Megad néhány könyvtárat és forrást is, melyben mindenképp érdemes kutatni (p.: múzeumi könyvtár, a nemzeti színház által évente kiadott színházi zsebkönyvek, színésznaplók stb.)

Jelzi, hogy a „Magyar színművek bibliográfiája” szintén megírásra vár (egyúttal javasolja, hogy majdani szerkesztője ne csak az önállóan megjelent színműveket vegye fel, hanem az évkönyvekben, naptárakban, szépirodalmi lapokban publikáltakat is (forráshellyel / könyvtárral).

Szinnyei kifejti, hogy a fenti bibliográfia mellett egy emléktár és egy ún. régi színműtár is fontos és hasznos alapját képezné a történetírásnak.

Az *emléktár* anyagát „a színészet keletkezésére vonatkozó szabadalmak, szerződések és tervrajzok ... a magyar színészet, vagy egyes színház bölcsőkorát vázoló monográfiák és cikkek, melyek ... nehezen hozzáférhetők” (p. 815.) képeznék. Forrásul a levéltárakat és más irattárakat javasolja. Kiadását pedig a nemzeti színház támogatná.

A *rég*i színműtárba elfeledett, de egykor sikeres művek kerülnének.

A fentiekén túl, Szinnyei célszerűnek látja a magyar színészet történetét az egyes színházak történetének megírásával kezdeni. Ehhez az anyaggyűjtés

tést a vidéki múzeumok, történelmi egyletek, városi könyvtárak és állandó színházak vállalhatnák.

A tanulmányból megtudható, hogy Szinnyei 1839-41-ben teljességre törekvően gyűjtötte a komáromi színlapokat (kb. 800-at), de azok elpusztultak. „A veszteséget most kétszeresen fájjalom, mert a nemzeti muzeumban nincsen több 18 komáromi színlapnál.” (p. 815.) –írja. Informál arról is, hogy külön naplót írt az általa megtekintett előadásokról, és reményét fejezi ki, hogy ezt mások is megtették, ami szintén hasznos forrás lehetne.

A nemzeti színház történetét feldolgozó mű megjelenésének optimális időpontját az intézmény 50 éves jubileumához kötné (1887. aug. 22.). „1890. október 25-dikére, midőn nemzeti színészetünk száz éves ünnepét üljük, a magyar színészet általános története is elkészülhetne.” (p. 815.) –zárja gondolatait Szinnyei.

T: - adatgyűjtés

- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- **forrásgyűjtemény**
- **színlapgyűjtemény**, id. Sz. J.-é
- Kisfaludy-Társaság
- kutatómunka
- történetírási **módszertan**
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- művelődéstörténet
- nemzeti színház
- Paulay
- periodikumgyűjtemény
- **munkaszervezés**
- **Szinnyei József, id.** a történész / színész
- magyar színészet **történet**
- színház **történet**
- **tudományos** társaság

48. Magyar könyvészet : országos katalógus / id. Szinnyei József

= = Magyar Szalon. – 16.évf. 30.köt. (1898/99.) h. 548-552. – Lh.: OSZK: ML 3/63.

„A nemzeti műveltség színvonalát abból is megítélhetjük, ha figyelembe vesszük, mily fokra van kifejlődve a szellemi termékek megőrzése, számbavétele s terjesztése. Mindez pedig a célszerűen berendezett nyilvános könyvtárak és katalógusok által eszközölhető.” (h. 548.) –kezdi írását Szinnyei, majd hozzáteszi: „Ezen irányban sok történet nálunk is; de még mindig kevés arra, hogy a nagy nemzetek műveltségi viszonyait elérhettük ... volna.” (h. 548.)

Az írás kitér a nagy nyilvános könyvtárak (m. n. múzeumi, egyetemi, akadémiai) viszonyaira, könyvészet terén pedig részletesen foglalkozik Szabó Károly „Régi Magyar Könyvtár”-ával, Petrik Géza „Magyarország Bibliográfiája” című, háromkötetes munkájával, valamint „Magyar Könyvészet” címen kiadott bibliográfiájával.

A fentiekén túl, tárgyalja Kiszlingstein Sándor „Magyar Könyvészet”-ét is.

Végezetül felhívja a figyelmet egy *országos katalógus* létrehozásának szükségességére, melynek alapja –a kötelezpéldányokat gyűjtő- M. N. Múzeum könyvtára lehetne! (h. 551.) „Ezen országos katalógus csak magyar nyomtatványokra s a hazai írók idegen nyelvű műveire, úgynevezett hungaricákra értendő; mert ... ezekről az általános czimtart nekünk kell elkészítenünk.” (h. 551.) – zárja írását Szinnyei.

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára

- hungaricák
- **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról
- **Jelentés** az Országos Széchényi Könyvtárról / általában
- Kiszlingstein Sándor
- könyvészet
- Akadémiai **Könyvtár**
- Akadémiai **könyvtár** kiadványai
- Egyetemi **könyvtár** kiadványai
- **könyvtár**, nemzeti

- Országos Széchényi **Könyvtár** kiadványai
- **könyvtárügy**, fejlesztési terv
- **könyvtárügy**, helyzetkép
- **könyvtárügy**, könyvtárpolitika
- kötelezpéldány
- „Magyar könyvészet”
- „Magyarország bibliográfiája”
- katalógusszerkesztési **módszertan**
- művelődéstörténet
- országos katalógus
- Petrik Géza
- „Régi magyar könyvtár”
- Szabó Károly
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

1.3. Történeti jellegű írások

(Szinyeyi önéletrajzi-, könyvtártörténeti-, hírlaptörténeti-, irodalomtörténeti és egyéb kultúrtörténeti írásai, továbbá Komárom város helytörténetére vonatkozó munkái)

49. Ferber (pinkafői) család leszármazási táblázata / [Szinyeyi József, id.]

= = Magyarország családai. 4.köt., (Ebeczky-Gyürky) / Nagy Iván. – Pest : Kiadja Ráth Mór, **1858.** p. 152. – Lh.: MTAK Kézirattár: Ksk. Z. 160/2. – **Forrás:** Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich (1876.)

Id. Sz. J. 1854-1869 tavaszáig –az ország egyik szellemi központjának számító- Pozsonyban élt, ahol –Nagy Iván kérésére- genealógiai (családtörténeti) kutatásokat is végzett. (Ehhez a pozsonyi könyvtárak és a vármegyei levéltár gazdag anyaga optimális háttérrel biztosított.)

Szinyeyi apai ágának (Ferberek) családfája Nagy Iván (12 kötet + 1 pótkötetes) műve 4. kötetének 152. oldalán található. Adataiból megtudható, hogy a „Ferber család (Pinkafői) Vas megyei eredetű nemes család, 1672-ben Ferber János nevű ősük városi bíró volt Pinkafőn.” p. 152.

T: - 1830. 03. 18.

- 1854-1869.

- **adatgyűjtés**

- családfa, id. Sz. J.-é

- Ferber-család

- genealógia

- **helytörténet**, Pozsony

- kutatómunka

- **levéltár**, pozsonyi

- „Magyarország családai”

- Nagy Iván

- származás, id. Sz. J.-é

- **Szinyeyi József, id.** a történész / család

- 1854-1869.

- **adatgyűjtés**

- Gancs-család

- genealógia

- **helytörténet**, Pozsony

- kutatómunka

- **levéltár**, pozsonyi

- „Magyarország családai”

- Nagy Iván

- **Szinyeyi József, id.** a történész / család

51. Hodosi Karácson család története és leszármazási táblázata / [Szinyeyi József, id.]

= = Magyarország családai. 6.köt. / Nagy Iván. – Pest : Kiadja ?, **1860.** p. 84-87. – Lh.: MTAK Kézirattár: Ksk. Z. 160/2. – **Forrás:** Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich (1876.)

Id. Sz. J. 1854-1869 tavaszáig –az ország egyik szellemi központjának számító- Pozsonyban élt, ahol –Nagy Iván kérésére- genealógiai (családtörténeti) kutatásokat is végzett. (Ehhez a pozsonyi könyvtárak és a vármegyei levéltár gazdag anyaga optimális háttérrel biztosított.)

Jelen táblázat a Karácson család családfáját tükrözi.

T: - 1854-1869.

- 1860-as évek

- **adatgyűjtés**

- genealógia

- **helytörténet**, Pozsony

- Karácson-család

- kutatómunka

- **levéltár**, pozsonyi

- „Magyarország családai”

- Nagy Iván

- **Szinyeyi József, id.** a történész / család

50. Gancsházi Gancs család leszármazási táblázata / [Szinyeyi József, id.]

= = Magyarország családai. 4.köt., (Ebeczky-Gyürky) / Nagy Iván. – Pest : Kiadja Ráth Mór, **1858.** p. 320-336. – Lh.: MTAK Kézirattár: Ksk. Z. 160/2. – **Forrás:** Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich (1876.)

Id. Sz. J. 1854-1869 tavaszáig –az ország egyik szellemi központjának számító- Pozsonyban élt, ahol –Nagy Iván kérésére- genealógiai (családtörténeti) kutatásokat is végzett. (Ehhez a pozsonyi könyvtárak és a vármegyei levéltár gazdag anyaga optimális háttérrel biztosított.)

Jelen táblázat Szinyeyi feleségének, Gancsházi Gancs Klementina családjának apai ágát tartalmazza.

T: - 1853. 08. 28.

52. Laurenty család leszármazási táblázata / [Szinyeyi József, id.]

= = Magyarország családai. 7.köt. / Nagy Iván. – Pest : Kiadja ?, **1860.** p. 45-46. – Lh.: MTAK Kézirattár: Ksk. Z. 160/2. – **Forrás:** Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich (1876.)

Id. Sz. J. 1854-1869 tavaszáig –az ország egyik szellemi központjának számító- Pozsonyban élt, ahol –Nagy Iván kérésére- genealógiai (családtörténeti) kutatásokat is végzett. (Ehhez a pozsonyi

könyvtárak és a vármegyei levéltár gazdag anyaga optimális háttérrel biztosított.)
Jelen táblázat a Laury család családfáját tartalmazza.

- T:** - 1854-1869.
- 1860-as évek
- **adatgyűjtés**
- genealógia
- **helytörténet**, Pozsony
- kutatómunka
- Laury-család
- **levéltár**, pozsonyi
- „Magyarország családai”
- Nagy Iván
- **Szinnyei József, id.** a történész / család

53. Hetven évvel ezelőtt / Ferber József

= = Vasárnapi Ujság. – 8.évf. 12.sz. (1861. márc. 24.) p. 140. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A Pérteli József által szerkesztett „Minden Gyűjtemény” c. Komáromban megjelent (1790. febr. 17-én, 20-án és márc. 27-én kiadott 14., 15. és 25. sz.) újságból közöl négy cikket „... amelyekből megláthatja az olvasó, hogy hetvenegy évvel ezelőtt, midőn II. József császár visszavonta törvénytelen rendeleteit, mennyire a mai napokhoz hasonló időköt éltek őseink. Ujra azon tánczot járjuk most; de reméljük – legutoljára!” (p. 140.)

- T:** - **helytörténet**, Komárom
- József, II. (császár, király)
- **kortörténet**, 18. sz. második fele
- „Minden Gyűjtemény”
- Pérteli József
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

54. Nagy, másképp Udvarnok család lezármaszási táblázata / [Szinnyei József, id.]

= = Magyarország családai. 8.köt. / Nagy Iván. – Pest : Kiadja ?, 1861. p. 35-36. – Lh.: MTAK Kéziratár: Ksk. Z. 160/2. – **Forrás:** Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich (1876.)

Id. Sz. J. 1854-1869 tavaszáig –az ország egyik szellemi központjának számító- Pozsonyban élt, ahol –Nagy Iván kérésére- genealógiai (családtörténeti) kutatásokat is végzett. (Ehhez a pozsonyi könyvtárak és a vármegyei levéltár gazdag anyaga optimális háttérrel biztosított.)

Jelen táblázat az Udvarnok (Nagy) család családfáját rögzíti.

- T:** - 1854-1869.
- 1860-as évek
- **adatgyűjtés**
- genealógia
- **helytörténet**, Pozsony

- kutatómunka
- **levéltár**, pozsonyi
- „Magyarország családai”
- Nagy Iván
- **Szinnyei József, id.** a történész / család
- Udvarnok-család

55. Szinnyei József honvéd-főhadnagy 1848/9. évi naplójából / [Szinnyei József, id.]. – 2 db.

= = Honvédek Könyve. 1-3. köt. / szerk. Vahot Imre. – Pest : kiad. Vahot Imre; Emich Gusztáv Magyar Akadémiai Könyvnyomó Nyomdájában, 1861.

Első közlés. – 2.köt. p. 83-102.

Második közlés. – 3.köt. p. 35-53.

Lh.: OSZK: 228.135. – **Forrás:** Idősb Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő (1881.) p. 51.

Az első közlés az 1848. okt. 18. - 1849. márc. 21. közötti időszak eseményeiről informál. Pl.: „Dec. 5. Mai közlőben jelent meg a zászlóaljunkhoz kinevezett tisztek névsora” (p. 85.) „Dec. 11. ... őrmesterré lettem ... Ferber nevemet Szinnyeyre változtattam.” (p. 87-88.)

A második közlés 1849. márc. 22 - ápr. 30-ig terjed. A cím az alábbira módosult: „Szinnyei József volt honvédtiszt naplójából” (p. 35.)

Néhány mondatban bemutatja a katonák életét és a csaták eseményeit.

- T:** - 1848. 10. 16.
- 1848. 07. 29.
- 1848. 10. 21.
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **helytörténet**, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

56. Hirlapirodalmunk a 18-ik században / id. Szinnyei József. – 2 db.

= = Vasárnapi Ujság

Első közlés. – 9.évf. 33.sz. (1862. aug. 17.) p. 391-392.

Második közlés. – 9.évf. 34.sz. (1862. aug. 24.) p. 404-405.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

„Közlésemmel ... hirlapirodalmunk keletkezését és mult századbeli állapotát akarom vázolni, hogy megismertessem a közönséggel az úttörőket, kik e téren küzdöttek” –kezdi írását Szinnyei. Majd így folytatja: „Hazánkban az első rendes hirlap 1721. évben Pozsonyban jelent meg latin nyelven „Nova Posoniensia” cím alatt; alapítója a híres Bél Mátyás volt, akkor evang. lelkész Pozsonyban ... 1780. január 1-én szombaton jelent meg Pozsonyban az első magyar hirlap: „A Magyar Hirmondó”

Ráth Máttyás által alapítva; számai „Levelek”-nek címeztek.”

A második közlésben –többek között- arról informál, hogy 1787-ben Bécsben megjelenik a „Magyar Kurir”, továbbá, hogy 1795. őszén Csokonai is kiadott Pozsonyban egy szépirodalmi hetilapot „Diétai Magyar Múza” címmel (de csak 11 szám jelent meg belőle).

Szinnyei szól a Kazinczy Ferenc és Bacsányi János által Kassán, 1788-ban indított „Magyar Muzeum”-ról is, sőt a Kazinczy által Széphalmi Vincze álnéven alapított „Orpheus” című havi folyóiratról is ír. A sort Sándor István –Győrben kiadott- „Sokféle” című gyűjteménye zárja.

T: - 1860-as évek

- Bél Mátyás
- Csokonai Vitéz Mihály
- „Diétai Magyar Múza”
- **helytörténet**, Pozsony
- hírlapirodalom
- Kazinczy Ferenc
- „A Magyar Hirmondó”
- „Magyar Kurir”
- „Magyar Muzeum”
- művelődéstörténet
- „Nova Posoniensis”
- Rát Mátyás
- Sándor István
- „Sokféle”
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

57. Olgyai Olgyay család leszármazási táblázata / [Szinnyei József, id.]

= = Magyarország családai. 8.köt. / Nagy Iván. – Pest : Kiadja ?, 1862. p. 218-225. – Lh.: MTAK Kézirattár: Ksk. Z. 160/2. – **Forrás:** Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich (1876.)

Id. Sz. J. 1854-1869 tavaszáig –az ország egyik szellemi központjának számító- Pozsonyban élt, ahol –Nagy Iván kérésére- genealógiai (családtörténeti) kutatásokat is végzett. (Ehhez a pozsonyi könyvtárak és a vármegyei levéltár gazdag anyaga optimális háttérrel biztosított.)

Jelen táblázat az Olgyayak családfáját tartalmazza.

T: - 1854-1869.

- 1860-as évek
- **adatgyűjtés**
- genealógia
- **helytörténet**, Pozsony
- kutatómunka
- **levéltár**, pozsonyi
- „Magyarország családai”
- Nagy Iván
- Olgyai család
- **Szinnyei József, id.** a történész / család

58. Adatok Rév-Komárom halászatához / id. Szinnyei József. – 2 db.

= = Vasárnapi Ujság.

Első közlés. – 10.évf. 14.sz. (1863. ápr. 5.) p. 119.

Második közlés. – 10.évf. 15.sz. (1863. ápr. 12.) p. 130-131.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

„Híres Komárom városa, nemcsak bevehetlen erődsége, hajdan virágzó kereskedése, –még jelenkorban is keresett hajóépítői és szép fehér kenyere, –hanem a legrégebb időktől fogva halászatáról is híres, ...” (p. 119.) –vezeti be írását Szinnyei, majd vázolja a város geográfiai viszonyait, különös tekintettel számos folyójára. Ezt történeti áttekintés követi, melyből megtudhatjuk, hogy a honfoglalás idején Komárom és környéke Ketel vezérnek jutott. A komáromi halászatról 1075-ből hoz írásos emléket.

A tanulmányból megtudható, hogy az itt élő jobbágyok vizát, tokot, vagy más halféleséget szolgáltatnak –csékély adó mellett- a várparancsnoknak. Részletesen beszámol a különböző halfajták (kenyérhez viszonyított) árfolyamáról, majd megemlíti, hogy „A 16-dik században szokásban volt a Komárom és vidékén fogott legszebb vizákkal a bécsi császári konyha számára kedveskedni...” (p. 130.) Ezen információt egy eredeti oklevéllel is alátámasztja. Végezetül ír a híres komáromi halászlé összetevőiről és elkészítésének módjáról, ill. utal a gőzhajózás által okozott hullámszáz kártékony voltára (elmossa az ikrákat).

T: - **adatgyűjtés**

- Duna (folyó)
- halászat
- **helytörténet**, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- kisnyomtatvány
- **kortörténet**, 11. sz.-tól
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

59. A rév-komáromi földrengésekről : emlékeztetésül az első földrengés 100-ik évfordulójára / id. Szinnyei József. – 3 db.

= = Vasárnapi Ujság

Első közlés. – 10.évf. 23.sz. (1863. jún. 7.) p. 199-200.

Második közlés. – 10.évf. 24.sz. (1863. jún. 14.) p. 211-212.

Harmadik közlés. – 10.évf. 25.sz. (1863. jún. 21.) p. 219-220.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A komáromi földrengések okát keresi és kártételeikről ír (1763. jún. 28-tól).

Korabeli szemtanú írására hivatkozva felidézi a legelső földrengést: „... borzasztó moraj közt a föld fölemelkedett, alásüllyedt, ismét forgott s visszahelyezkedett; s mindez 3-4 perczig tartott, ... minden ház ... rommá változott ... A tornyok helyeikből

megindulni látszottak; egymáshoz ütődve ... lees-
tek; a falak, gerendázatok iszonyu ropogás közt
megnyiladoztak; kémények földre hulltak; a por
mint köd felszállt és elfedé a várost; a Duna partjain
megrepedezvén a föld, abból tűz lövelt elő...” (p.
199.)

Ezt követően 1764-ben, 1780-ban és 1783-ban is
számos kisebb/nagyobb rengést észleltek. 1796-
1803 között további 3 földrengést jegyeztek le.
Szinnyei részletesen beszámol az 1806-ban, 1822-
ben, 1841-ben, 1845-ben, 1851-ben, 1857-ben és
1862-ben bekövetkezett tragédiákról is.

T: - adatgyűjtés

- földrengés
- **helytörténet**, Komárom
- **kortörténet**, 18. sz. második fele
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

60. Samarjay család leszármazási táblázata /
[Szinnyei József, id.]

= = Magyarország családai. 10.köt. / Nagy
Iván. – Pest : Kiadja ?, **1863.** p. 22-25. –
Lh.: MTA Kézirattár: Ksk. Z. 160/2. –
Forrás: Magyar írók névtára / Moenich,
Vutkovich (1876.)

Id. Sz. J. 1854-1869 tavaszáig –az ország egyik
szellemi központjának számító- Pozsonyban élt,
ahol –Nagy Iván kérésére- genealógiai (családtörté-
neti) kutatásokat is végzett. (Ehhez a pozsonyi
könyvtárak és a vármegyei levéltár gazdag anyaga
optimális háttérrel biztosított.)

Jelen táblázat a Samarjay család családfáját tartal-
mazza.

T: - 1854-1869.

- 1860-as évek
- **adatgyűjtés**
- genealógia
- **helytörténet**, Pozsony
- kutatómunka
- **levéltár**, pozsonyi
- „Magyarország családai”
- Nagy Iván
- **Szinnyei József, id.** a történész / család
- Samarjay család

61. Amerikában / [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 48.sz.
(**1866.** dec. 2.) p. 587. – Lh.: OSZK: H.
olv. (szp.): HC 2.960. – **Forrás:** Idősb
Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő
(1881.) p. 51.

„Amerikában 1720 előtt csak egy hirlap járt, mely
Bostonban adatott ki „The Boston News Letter”
czim alatt. Ekkor Franklin Benjamin, több irod. ba-
rát segítségével egy új hirlapot a „The New Eng-
land Courant”-ot alapította ... 1723-ban egy kor-

mányt sértő czikk miatt végkép betiltatott.” (p.
587.)

T: - **helytörténet**, Amerika

- **Szinnyei József, id.** a történész / hirlap
- egyetemes sajtótörténet

62. Egész Európában / [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 47.sz.
(**1866.** nov. 25.) p. 575. – Lh.: OSZK: H.
olv. (szp.): HC 2.960. – **Forrás:** Idősb
Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő,
(1881.) p. 51.

Az „Egyveleg” rovatban közzétett írásból megtud-
ható, hogy „Egész Európában 1859-ben mintegy
5000 hirlap jelent meg. Az északamerikai Egyesült
Államokban ugyanakkor 4000 különféle időszaki
folyóirat járt.” (p. 575.)

T: - **helytörténet**, Amerika

- **helytörténet**, Európa
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a történész / hirlap
- egyetemes sajtótörténet

63. Az éjszaki hadsereg összes vesztesége
tisztekben : Königräczzi csata / [Szinnyei József, id.] – 7 db.

= = Pesti Napló

Első közlés. - 17.évf. 163.sz. (**1866.** júl.
18.) p. 3.

Második közlés. - 17.évf. 165.sz. (**1866.**
júl. 20.) p. 3.

Harmadik közlés. - 17.évf. 166.sz.
(**1866.** júl. 21.) p. 3.

Negyedik közlés. - 17.évf. 167.sz. (**1866.**
júl. 22.) p. 3.

Ötödik közlés. - 17.évf. 168.sz. (**1866.**
júl. 24.) p. 3.

Hatodik közlés. - 17.évf. 170.sz. (**1866.**
júl. 26.) p. 3.

Hetedik közlés. - 17.évf. 173.sz. (**1866.**
júl. 29.) p. 3.

Lh.: OSZK: FM 3/706. – **Forrás:** Idősb
Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő
(1881.) p. 52.

A „Politikai és hadi események” rovatban megje-
lent közlemények. Névszerinti felsorolása az
1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc
északi hadseregében elesett tiszteknek.

T: - **adatgyűjtés**

- **helytörténet**, Komárom
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

64. A fogyasztók egylete Pozsonyban / D. J. [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 15.sz. (1866. ápr. 15.) p. 179. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A közleményből megtudható, hogy Pozsonyban márc. 4-én, 149 taggal megalakult és ápr. 3-án megkezdte működését a fogyasztók egylete. Tagjai minden iparcikket és élelmiszert 5%-kal olcsóbban vásárolhatnak meg, mint mások.

Szinnyei külföldi (angol) példát is hoz hasonló szervezet működésére.

„A Pozsonyban alakult fogyasztók egylete eddig főképp hivatalnokokból áll fenn, kik az árak ingadozását leginkább megérik...” (p. 179.) – zárja írását Szinnyei.

T: - helytörténet, Pozsony

- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

65. A „Hungaria biztosító bank” rendkívüli közgyűlése / Don José [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 46.sz. (1866. nov. 18.) p. 563. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Pozsonyban, nov. 11-én kelt levél, mely pontos adatokkal („Megjelent 91 részvényes, képviselve volt 723 részvény 371 szavazattal...” (p. 563.)) alátámasztva informál a pozsonyi Hungaria bizt. bank rendkívüli közgyűléséről, melyen az igazgatótanács benyújtotta lemondását és megválasztottak 6 új tanácsost.

T: - helytörténet, Pozsony

- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

66. Az írás történetéből / Szinnyei J. – 2 db.

= = Vasárnapi Ujság

Első közlés. – 13.évf. 38.sz. (1866. szept. 23.) p. 454-455.

Második közlés. – 13.évf. 39.sz. (1866. szept. 30.) p. 466-467.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

„A népek általában az írás feltalálását a legősibb korba helyezik, midőn még az emberek közvetlen az istenekkel társalognak, mert úgy hitték mindenkor, hogy ezen felséges találmány egyedül az istenektől erdhet.” (p. 454. / Első közl.) Szinnyei utal néhány mondára is, majd részletesen körüljárja a *képirás* tárgykörét. Ábrákon szemlélteti az Ó-mexikói csomóírást, az indiai képirást (nyírfahéjon), az amerikai őslakosok képirásos emlékeit (sírkő, nyomdornyakjuk az amerikai unio elnökéhez) és az egyiptomiak hieroglif írását is bemutatja. A második közlemény tárgyalja az *ékirást*, majd rátér a merovingi (V-VIII. sz.), a Karolingi (IX-XII. sz.) és a góth, v. klastromi (XIII-XVI. sz.) írásmód ismertetésére.

T: - adatgyűjtés

- ékirás

- írásmódok

- képirás

- **Szinnyei József, id.** a történész / írás

- írástörténet

67. King Pao azaz „főváros hírnöke” / [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 42.sz. (1866. okt. 21.) p. 508. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – **Forrás:** Idősb Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő (1881.) p. 51.

A címben szereplő kínai újságról – az „Egyveleg” rovatban közzétett írásból – megtudható, hogy 20.000 munkatársa „van”;

„1840-ben 340. évi folyama volt melyek közül mindenik 300 kötetből áll. A főszerkesztőség a fő-mandarinra van bízva. Gazdagon bekötve, jelenleg a császári palotának négy tágas termét tölti be.” (p. 508.)

T: - adatgyűjtés

- **helytörténet, Kína**

- „King Pao”

- statisztika

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- egyetemes sajtótörténet

68. A legrégibb hírlap / [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 51.sz. (1866. dec. 23.) p. 624. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – **Forrás:** Idősb Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő (1881.) p. 51.

Az „Egyveleg” rovatban közzétett cikk arról informál, hogy „A legrégibb hírlap Chinában jelenik meg; 1000 év előtt alapítottatott s azóta fennakadás nélkül hetenkint egyszer kék selyemre nyomtatva adatik ki Pekingben...” (p. 624.)

A kínai birodalom eseményeit közlő kiadvány cenzora a mindenkorai kínai császár volt.

T: - adatgyűjtés

- **helytörténet, Kína**

- hírlapirodalom

- legrégebbi hírlap

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- egyetemes sajtótörténet

69. New-yorkban / [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 42.sz. (1866. okt. 21.) p. 508. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – **Forrás:** Idősb Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő (1881.) p. 51.

Az „Egyveleg” rovatban megjelent közlemény arról informál, hogy New-Yorkban „1858-ban a hírlapok s időszaki folyóiratok száma 428-ra ment, ebből 51

naponként s 308 hetenként jelent meg, 115.358.473 példányban évenként. Tartalomra nézve 101 szépirodalmi, 263 politikai, 37 vallási, 12 tudományos és 15 vegyes tartalmu volt.” (p. 508.)

T: - adatgyűjtés

- helytörténet, Amerika
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet

70. Óriási lap / [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 51.sz. (1866. dec. 23.) p. 624. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – Forrás: Idősb Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő (1881.) p. 51.

Az „Egyveleg” rovatban közzétett cikk egy 1859-ben, New-Yorkban kiadott lapról számol be, amely a „The Constellation” külföldi számaként, -egy ívre nyomtatva, 8 láb 4 hüvelyk hosszú, 6 láb széles terjedelemben- látott napvilágot. (Nagyságát Szinnyei egy tekeasztaléhoz hasonlítja.)

Lapjain 13 hasáb fért el és összesen 3q volt a súlya. A lap egy példányát fél dollárért árulták és 28000 példány készült belőle.

T: - adatgyűjtés

- helytörténet, Amerika
- hírlapirodalom
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet

71. Párisban / [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 51.sz. (1866. dec. 23.) p. 624. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – Forrás: Idősb Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő (1881.) p. 51.

Az „Egyveleg” rovatban közzétett cikkből megtudható, hogy Párisban 1860-ban 53 hírlap és szemle jelent meg (ebből 42 politikai, a többi tudományos, szépirodalmi, gazdasági).

A legrégebbit 1665-ben alapították. (Journal de Savans)

T: - adatgyűjtés

- helytörténet, Franciaország
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet

72. A Pozsony melletti csata / Don José [Szinnyei József, id.]

= = Pesti Napló. – 17.évf. 168.sz. (1866. júl. 24.) – p. 3. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

= = Politikai Ujdonságok. – 12.évf. 30.sz. (1866. júl.25.). – p. 369-370. – Lh.: OSZK: FM 3/785.

„A Pozsony melletti csata” címmel (kelt: Pozsony, júl. 23.) megjelent írás arról informál, hogy már 20-án elterjedt a városban, hogy az olasz hadsereg egyik hadteste közelít a település felé. 22-én már ágyúdörgések is hallatszottak A brünni katonai parancsnokság számtalan cseh és morva menekülttel, rajként szállta meg Pozsonyt...” (p. 369.) Végül a fegyverszünet, ill. a békekötés hírére mindenki megkönnyebbüléssel fogadta. –zárja levelét Szinnyei.

T: - helytörténet, Pozsony

- kortörténet, 19. sz. második fele
- memoár

73. [Pozsonyi levelek] / Don José [Szinnyei József, id.]. - 17 db.

= = Politikai Ujdonságok

Első közlés. – 12.évf. 3.sz. (1866. jan. 17.) p. 30.

Második közlés. – 12.évf. 10.sz. (1866. márc. 7.) p. 113.

Harmadik közlés. – 12.évf. 16.sz. (1866. ápr. 18.) p. 186-187.

Negyedik közlés. – 12.évf. 18.sz. (1866. máj. 2.) p. 209-210.

Ötödik közlés. – 12.évf. 30.sz. (1866. júl. 25.) p. 369-370.

Hatodik közlés. – 12.évf. 35.sz. (1866. aug. 29.) p. 433.

Hetedik közlés. – 13.évf. 6.sz. (1867. febr. 6.) p. 66-67.

Nyolcadik közlés. – 13.évf. 17.sz. (1867. ápr. 24.) p. 198.

Kilencedik közlés. – 13.évf. 18.sz. (1867. máj. 1.) p. 210.

Tizedik közlés. – 13.évf. 20.sz. (1867. máj. 15.) p. 234.

Tizenegyedik közlés. – 13.évf. 24.sz. (1867. jún. 12.) p. 287.

Tizenkettedik közlés. – 13.évf. 28.sz. (1867. júl. 10.) p. 334.

Tizenharmadik közlés. – 13.évf. 51.sz. (1867. dec. 18.) p. 621.

Tizennegyedik közlés. – 14.évf. 8.sz. (1868. febr. 19.) p. 91.

Tizenötödik közlés. – 14.évf. 14.sz. (1868. ápr. 1.) p. 167.

Tizenhatodik közlés. – 14.évf. 19.sz. (1868. máj. 6.) p. 227.

Tizenhetedik közlés. – 14.évf. 43.sz. (1868. okt. 21.) p. 519.

Lh.: OSZK: FM 3/785.

Helytörténeti értékű kurrens információk a korabeli Pozsony életéből.

Első levél: „Vidéki közlemények” rovatban megjelent levél Pozsony, jan. 9. keltezéssel „Közműveltségi s iparügyi állapotok” alcímmel tudósít Pozsony életéről. A város kulturális funkcióját az alábbiakban látja Szinnyei: „... védbástyája lenni a magyar nemzetiségnek s műveltségnek a mindent elnyeléssel fenyegető német civilisatio ... ellenében...” (p. 30.)

Betekintést nyújt a kávéházakban elérhető hírlapok címébe, a város könyvtári ellátottságába és az iskolák oktató/nevelő munkájába is, majd az ipar, a kereskedelem és a Hungária-bank viszonyairól informál.

Második levél: „Jótevény czélu bálók; Trichin; Időjárás; Piacs” alcímmel, Pozsony, febr. 24. keltezéssel ellátott levél, mely informál a farsangról, a trichinkórtól való félelemről, az időjárásról és a piaci árakról.

Harmadik levél: A „Tárcza” rovatban publikált, Pozsony, ápr. 9. keltezésű írás „Árverési intézet; Szőlőmunka; Országos kórház statistikája” alcímmel.

Negyedik levél: „A pozsonyi lóverseny” címmel (Pozsony, ápr. 30. dátummal) közzétett dokumentum az első tavaszi lóversenyről tudósít, melynek 20-25 ezer látogatója volt.

Ötödik levél: „A Pozsony melletti csata” címmel (kelt: Pozsony, júl. 23.) megjelent írás arról informál, hogy már 20-án elterjedt a városban, hogy az olmutzi hadsereg egyik hadteste közelít a település felé. 22-én már ágyúdörgések is hallatszottak. A brünni katonai parancsnokság számtalan cseh és morva menekülttel, rajként szállta meg Pozsonyt...” (p. 369.) Végül a fegyverszünet, ill. a békekötés hírért mindenki megkönnyebbüléssel fogadta. –zárja levelét Szinnyei.

Hatodik levél: „A „Hungaria” biztosító-bank rendkívüli közgyűlése: Pozsonyban, augusztus 26-án” címmel, a „Tárcza” rovatban közzétett írás a társaság részvényeseinek aug. 26-i rendkívüli értekezletéről informál.

Hetedik levél: A „Remények; Kaszinó; Népszerű felolvasások; A párisi kiállításra küldött iparművek; Fogasztók egylete; Bálók; Inségesek; A három pozsonyi bank; Piacsi forgalom” címmel, febr. 2-án, Pozsonyban kelt írás a párizsi világiállításról az alábbi információt közli: „A párisi világiállítás városunk is képviselve leendő. Egy itteni fiatal épületfa-kereskedő ... igen sikerülten állított össze egy alföldi csárdát, mely ... élénken tünteti fel a külföld előtt hazánk ezen jellemző épületét; magában foglalja a csárda minden kellékét az ivószobát, kis konyhát, istállót és pinczét” (p. 66. / 6.sz.)

Nyolcadik „levél”: Közlemény a „Hungaria” biztosítóról.

Kilencedik levél: „Honvédek gyűlései; Biztosítás; Bankterv” címmel, Pozsony, április 27. keltezéssel megjelent írás.

Tizedik levél: Közlemény a város főbb tisztségviselőinek kinevezéséről „Tisztválasztás; Egy 1849-ki „felhívás”” címmel, Pozsony, május 13. dátummal.

Tizenegyedik levél: Pozsony, jun. 2. keltezésű, „A „Hungaria” biztosítóbank közgyűlése” címmel megjelent írás.

Tizenkettedik levél: A „Tárcza” „Vidéki közlemények” rovatában, Pozsony, júl. 7. dátumozással,

„Magyar színészet; Honvédegylet; Nevezetes kaszinói gyűlés” címmel közzétett cikk alap gondolata: „Legyen szabad itt egy kérdést is kockáztatnom. Miután Pozsony Magyarországon fekszik és 45 ezerre terjedő lakossága közt az intelligentia magyar ajku, ez pedig megkívánja a szellemi táplálékot, melynek egyik látható közege a nemzeti színészet: mért nincsenek rendes magyar színjelölőadásaink?” (p. 334. / 28.sz.)

Tizenharmadik levél: A „Tárcza” „Vidéki közlemények” rovatában megjelent levél kelt: Pozsony, decz. 11. „A város magyarosodása; A magyar nyelv az iskolákban; Vetter altábornagy; Honvédek segélyezése; Bankok” címmel.

Tizennegyedik levél: Pozsony, febr. 16-án kelt, „Honvéd-bál, A cs. kir. katonasággal történt surlódások, Halálozások” címmel publikált írás.

Tizenötödik levél: A „Vidéki közlemények” rovatban cím nélkül közzétett, Pozsony, márc. 28-án kelt levélben a Hungaria biztosítóbankról és más, a városban működő egyletekről (pl.: Betegeket Segélyező és Temetkezési Egylet; Szépitő s a Közhelyeket Csinosító Egylet; Nők Egylete stb.) tudósít.

Tizenhatodik levél: Pozsony, máj. 3-i dátummal „A „Hungaria” biztosítóbank harmadik rendes közgyűlése” címmel közzétett levél.

Tizenhetedik levél: Kelt: Pozsony, szept. 21. Címe: „„Hungaria” biztosítóbank rendkívüli közgyűlése; Pozsonyi általános hitelbank; Vágvölgyi vasut; Közuti vaspálya”.

T: - helytörténet, Pozsony

- kortörténet, 19. sz. második fele

74. [Pozsonyi levelek] / [id. Szinnyei József]
= = Pesti Napló. – 17.évf. 168.sz. (1866. júl. 24.) p. 1. – **Forrás:** Gazda, Abafi. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

A „Vidéki tudósítások” rovatban –cím és szerző nélkül– közzétett, Pozsony, júl. 21. keltezésű levél a poroszok előrenyomulásáról számol be. „Városunk népe a königgrätzi ütközet óta folytonos izgatottságban és feszült várakozásban tölti napjait ... ezrével hozattak a sebesültek ... jöttek a cseh és morva menekültek családostól ... városunk valódi ostromállapotba helyeztetett azon hirre, hogy a poroszok már Malaczára bevonultak ... pár nap alatt, úgy hiszem, elválnak, vajjon Pozsony Neu-Preussenhez tartozik-e vagy Magyarországhoz?” (p. 1.)

T: - helytörténet, Pozsony

- kortörténet, 19. sz. második fele

75. Statistikai adatok Pozsonyból / Don José [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 10.sz. (1866. márc. 11.) p. 115. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – **Forrás:** Idősb Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő (1881.) p. 51.

Pozsony, febr. 24. keltezéssel ellátott levél formában közzétett cikk, melyben beszámol a három pozsonyi könyvnyomdáról (azok nevesebb sajtótermékeiről), közli a város postáján elérhető hírlapok

címét, továbbá –iskolátípusok szerint- felsorolja a településen tanulók létszámát is.

„Pozsony városa számlál az utolsó összeírás szerint 45.540 lakost, 1849 házat és 9962 szállást.” (p. 115.) – zárja statisztikai kimutatását Szinnyei.

- T:** - adatgyűjtés
 - helytörténet, Pozsony
 - kortörténet, 19. sz. második fele
 - statisztika

76. Török hirlap / [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 47.sz. (1866. nov. 25.) p. 575. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960. – **Forrás:** Idősb Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő (1881.) p. 51.

Az „Egyveleg” rovatban közzétett írás arról informál, hogy „Husz évvel ezelőtt a török fővárosnak összesen csak két hirlapja volt, a „Journal de Constantinople” francia nyelven, s a hivatalos török lap.

Jelenleg 27 lap jelen meg ott különféle keleti nyelveken...” (p. 575.)

- T:** - adatgyűjtés
 - helytörténet, Törökország
 - hírlapirodalom
 - Szinnyei József, id. a történész / hirlap
 - egyetemes sajtótörténet

77. Az első orosz hirlap / Sz. J.

= = Vasárnapi Ujság. – 14.évf. 31.sz. (1867. aug. 4.) p. 388. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Egyveleg” rovatban megjelent írás az orosz hírlapirodalom történetébe nyújt betekintést: „Az első orosz hirlap 1701-ben jelent meg Moszkában és 1714-ben az első Szent-Pétervárott, melynek szerkesztését az ottani akadémia vezette; ezen első lapokban illetlen magyarázatok is fordulnak elő: „Róma, város Olaszországban, ott lakik a pápa.” Az orosz hivatalos lap s a külügyi minisztérium organuma, a „Journal de St.-Petersburg” 1824-ben alapított... 1860-ban 542 hirlap és időszaki folyóirat létezett az orosz birodalomban, ezek közt 230 orosz nyelven szerkesztett s a 47-48 millió szigorúan orosz nemzetiségnek volt szánva. 1862-ben már csak 195 lap jelent meg orosz nyelven, 1863-ban ismét 214.” (p. 388.)

- T:** - adatgyűjtés
 - helytörténet, Oroszország
 - hírlapirodalom
 - Szinnyei József, id. a történész / hirlap
 - egyetemes sajtótörténet

78. Az északamerikai Egyesült-Államokban / Sz. J.

= = Vasárnapi Ujság. – 14.évf. 32.sz. (1867. aug. 11.) p. 399. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Egyveleg” rovatban közzétett írás az Északamerikai Egyesült Államok (Kanadát is beleértve) hírlaptörténetébe kínál betekintést: „... 1704-ben jelent meg az első hirlap „The Boston news Letter” címmel.

Most nagyítás nélkül felvehetni, hogy az Egyesült-államokban évenként 200 millió hirlapszám jó forgalomba” (p. 399.) – zárja írását Szinnyei.

- T:** - adatgyűjtés
 - helytörténet, Amerika
 - hírlapirodalom
 - Szinnyei József, id. a történész / hirlap
 - egyetemes sajtótörténet

79. A hirlaphirdetésekről / Szinnyei József.

= = Vasárnapi Ujság. – 14.évf. 29.sz. (1867. júl. 21.) p. 362. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Hirdetéstörténeti cikk a kezdetektől a 19. sz. második harmadáig: Az első hirdetés 1649-ben, egy angol hírlapban jelent meg. De ekkor még alig-alig követték a példát. A régi hírlapokban legfeljebb könyvet, vagy orvosi szereket reklámoztak.

A 18. században azonban már az egyes pártok is használják a politikai befolyásolás eszközeként a hirlaphirdetéseket. A 19. század elejétől pedig ipari- és kereskedelmi anyagok is megjelennek, sőt egyre többen bérelnek helyet egész évre a lapokban. Ekkor már a nagyobb angol lapok specializálódni kezdtek 1-1 hirdetési témára (pl.: lovak, kocsik, külföldi kereskedelmi cikkek stb.). Minden lap hirdetéssel kezdődött és végződött. Az USA-ban is virágzott a reklám. Ám a franciáknál nem terjedt el, náluk csupán a hírlapok 4. oldala tartalmazhatott hirdetést. Ezt a mintát követték a magyarországi lapok is. (Nálunk a 18. században könyvet és állatot hirdettek elsősorban, majd megjelentek a politikai hirdetések is.)

- T:** - adatgyűjtés
 - Szinnyei József, id. a történész / hirlap
 - egyetemes sajtótörténet
 - hirdetéstörténet
 - magyar sajtótörténet

80. A Hungaria biztosító bank / [Szinnyei József, id.]

= = Magyar Ujság (melléklete). – 1.évf. 59.sz. (1867. jún. 12.) p. 263-264. – Lh.: OSZK: FM 3/773. – **Forrás:** Idősb Szinnyei József / Abafi L. In: Figyelő (1881.) p. 52.

Beszámoló a Hungária biztosító bank 1867. évi rendes közgyűléséről (máj. 30.), melyet Szinnyei az intézmény újraelakulásának nevez.

Jelen voltak a részvényesek, a bank vezető tisztségviselői és a m. kir. kereskedelmi minisztérium képviseletében Keleti Károly osztálytanácsos.

T: - helytörténet, Pozsony

- Keleti Károly

- **kortörténet, 19. sz. második fele**

81. Pozsonyi hírek / D. J. [id. Szinnyei József]

= = Vasárnapi Ujság. – 14.évf. 52.sz. (1867. dec. 29.) p. 641. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az 52. szám mellékletében megjelent írást D. J. (ál)monogram alatt tette közzé Szinnyei.

Informál a pozsonyi magy. kir. jogakadémiai polgárság által -a Pozsony megyei Honvédegyet javára- rendezett hangversenyről és színi előadásról, ami nagy közönségkért aratott. „Az eredmény anyagilag is fényesnek mondható, mert ... leszámítva a német direktornak a színházért fizetett ... költséget, a ... honvédek segélyezésére maradt 472 ft ... feltűnő előttünk minden esetre az, hogy a német színigazgató a jótékony célra rendezett előadásból oly tetemes összeget vett igénybe. Ezen közügyes zsarolást egyáltalában kárhoztatjuk.” (p. 641.) –jegyzí meg Szinnyei, majd 2 neves pozsonyi polgár haláláról is tudósít.

T: - helytörténet, Pozsony

- **kortörténet, 19. sz. második fele**

- **színház történet**

82. Szinnyei József honvédfőhadnagy 1848/9 – ki naplójából : 1849. július 1-jétől – október 5-ig : Komárom körüli küzdelmek. – Dicsőség végfelvillanása aug. 3-kán. – Fegyverszünet; alkudozások és capitulatio / Szinnyei József. –3 db.

= = Vasárnapi Ujság.

Első közlés. – 14.évf. 33.sz. (1867. aug. 18.) p. 406-407.

Második közlés. – 14.évf. 34.sz. (1867. aug. 25.) p. 418-419.

Harmadik közlés. – 14.évf. 35.sz. (1867. szept. 1.) p.430-431.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Dicső szabadságharcunkat megható közelségbe hozza a cikk. Szinnyei a Komáromi hadtest 37. zászlóaljában szolgált és naplójába mindennap lejegyezte, hogy mi történt (részletes csatajelenetek, veszteségek, életképek a katonák mindennapjaiból).

Az írás hiteles *kortörténeti dokumentum!*

Az első részben 1849. júl. 1-től júl. 28-ig követhetjük végig (napi felosztásban) az eseményeket.

A második részben júl. 29-től aug. 29-ig tudósít a történetekről.

A cikkből az is megtudható, hogy aug. 29-én Szinnyeit kinevezték a 203.-ik honvédzászlóalj főhadnagává. (Arról is informál, hogy ezt a „Komáromi Lapok” 1849. évi szept. 27., 65. száma is közölte, de –forráshiány miatt- erről meggyőződni nem tudtam.)

A cikk harmadik része az aug. 30. és okt. 5. közötti eseményeket öleli fel. *Október 3-ról így ír:* „Délután 5 órakor raktuk le a fegyvert mi az ó-várban levők. Engem láz gyötört; nem lehettem jelen a szivrepesztő jeleneten.” (p. 431.)

T: - 1848. 10. 21.

- 1849. 08. 29.

- 1849. 10. 03.

- **életút, Szinnyei József, id.-é**

- hiteles (kor)történeti dokumentum

- **kortörténet, 1848/49-es szab. harc**

- naplójegyzetek

- **Szinnyei József, id. a történész / kor**

83. Egy kis hírlapirodalmi statisztika / Szinnyei József.

= = Vasárnapi Ujság. – 15.évf. 34.sz. (1868. aug. 23.) p. 406-407. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A cikk első felében földrészenként közli az 1826-ban megjelent hírlapok számát és a népességet:

„Európában 227.700.000 lélekre 2142 hírlap

Amerikában 39.300.000 lélekre 978 hírlap,

Ázsiában 390.000.000 lélekre 27 hírlap,

Afrikában 60.000.000 lélekre 12 hírlap,

Ausztráliában 20.000.000 lélekre 9 hírlap esett.”

Ezt követően Európa államait részletezi, ahol az „élen” Franciaország áll 490 hírlappal (32.000.000 lakosra) és Nagy-Britannia „követi” 483-mal (ám 23.400.000 főre). De mindenképpen figyelemre méltó Svájc is, ahol 30 hírlap jut 1.980.000 lakosra. A sort Ausztria, Oroszország és Lengyelország zárja. (Ausztriában 32.000.000 főre 80 hírlap esik, ebből Magyarországon 18 féle hírlap és folyóirat jelent meg, 9 magyar, a többi más nyelven).

A cikk második felében örömmel világít rá Szinnyei, hogy a fentiekhez képest 1868-ra lényeges fejlődés mutatható ki (Franciaországban pl. 2076 féle hírlap és folyóirat volt).

A cikk végén tételesen közli a Magyarországon megjelenő 259 hírlap és folyóirat városenkénti és nyelv szerinti megoszlását.

T: - adatgyűjtés

- **helytörténet, Afrika**

- **helytörténet, Amerika**

- **helytörténet, Anglia**

- **helytörténet, Ausztrália**

- **helytörténet, Ausztria**

- **helytörténet, Ázsia**

- **helytörténet, Európa**

- **helytörténet, Franciaország**

- **helytörténet, Lengyelország**

- **helytörténet, Oroszország**

- **helytörténet, Svájc**

- hírlapirodalom

- statisztika

- **Szinnyei József, id. a történész / hírlap**

- egyetemes sajtótörténet

- magyar sajtótörténet

- 84. Az írás és eszközei / Szinnyei József.** – 3 db.

= = Vasárnapi Ujság.

Első közlés. – 15.évf. 23.sz. (1868. jun. 7.) p. 273-274.

Második közlés. – 15.évf. 24.sz. (1868. jun. 14.) p. 286.

Harmadik közlés. – 15.évf. 25.sz. (1868. jun. 21.) p. 297-298.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Részletes történeti tanulmány az írás eszközeinek fejlődéséről, kezdve a kőre való írással, majd az égetett téglakon, cserép-lemezeken, az állatbőrökön, ill. bélén át a ruháig és a papirosig. (Ez utóbbi a papyrus növényből készült és kb. 2000 éve a kínaiak találták fel.) Az ürübőrből előállított pergamen feltalálását Kr. e. a 2. század közepére teszi. (A fehér és sárga pergamenen kívül használtak az ókorban bíbor, kék és viola színűt is!) Pálmafalevélből is készültek könyvek, sőt a 6. sz. végéig a fák külső, vagy belső héját is hasznosították papiros gyanánt.

Egyiptomban, a múmiák koporsójában számtalan frott ruhadarabot találtak. A pamut-papiros törékenyebb volt, mint a rongyból készült.

A XIII.-XIV. századtól megjelentek a vízjegyek is a papirosra.

Hazánkban a XIV. századtól használták a papirost. A legrégebbi –ránk maradt– papirosra írt oklevél 1330-ban kelt. (Korábban pergamenre írtak.)

Szinnyei arra is kitér, hogy a legelső fekete tinta főtt borból, vagy vörös mustból készült, melyet *Sapa*-nak neveztek, később azonban korom, gumi, ecet és víz elegyéből nyerték a tintát. A piros, kék, zöld, sárga tintán kívül ismerték a tintahalból (sepia) készültet is. Sőt, arany és ezüst tintát is használtak (a 8-9. században volt divat a Németal-földön).

Végül arra is kitér a szerző, hogy régen nem asztalon írtak, hanem a térdükön, vagy baltenyerükön (ez utóbbi Keleten még a legújabb korban is jellemző).

T: - helytörténet, Ázsia

- helytörténet, Egyiptom

- helytörténet, Kína

- papiros

- pergamen

- Szinnyei József, id. a történész / írás

- tinta

- írástörténet

- 85. [Pozsonyi levelek] / r. l. [Szinnyei József, id.].** – 4 db.

= = Ung

Első közlés. – 2.évf. 8.sz. (1868. febr. 20.) p. 30.

Második közlés. – 2.évf. 13.sz. (1868. márc. 26.) p. 48.

Harmadik közlés. – 2.évf. 19.sz. (1868.) Hiányzik az OSZK-ban!

Negyedik közlés. – 2.évf. 39.sz. (1868. okt. 1.) p. 151.

Lh.: OSZK: FM 3/1162.

Az első közlés levél formában íródott –cím nélkül– Pozsony, febr. 15. dátumozással és –többek között– arról informál, hogy a városban –a hazafias érzések kifejezésére– védik, óvják a magyar nyelvet a némettel szemben „az itteni értelmiség azt az iskolában úgy mint a közéletben fentartá rendületlenül” (p. 30.)

A második közlés „Pozsonyból” címmel a Hungaria biztosító bankról tudósít.

A negyedik közlemény szintén levél formátumú (cím nélkül), Pozsony, sept. 22. keltezéssel és a Hungaria biztosító bankkal, ill. a pozsonyi általános hitelbankkal kapcsolatos információkat közöl.

T: - helytörténet, Pozsony

- kortörténet, 19. sz. második fele

- 86. Hirlapirodalmunk 1868- és 69-ben : a magyar birodalom korona-országáiban megjelent hirlapok és folyóiratok statisztikai kimutatása / Szinnyei József**

= = Vasárnapi Ujság. – 16.évf. 50.sz. (1869. dec. 12.) p. 687. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

„1868-ban megjelent 110 magyar, 46 német, 4 magyar-német, 7 tót, 2 horvát, 3 szerb, 7 román, 2 ruthen, 1 cseh és 1 latin; összesen 183. – Megszűnt az év folyamán 26 magyar, 11 német, 2 magyar-német, 1 tót és 1 román; összesen 41.”

„1869-ben megjelent 173 magyar, 101 német, 3 magyar-német, 2 magyar-német-francia, 15 tót, 14 horvát, 17 szerb, 14 román, 3 ruthen, 1 olasz, 1 cseh és 1 latin, összesen 345. – Megszűnt 35 magyar, 24 német, 2 magyar-német-francia, 4 tót, 2 horvát, 3 szerb, 1 román, 2 ruthen és 1 cseh, összesen 74.”

Szinnyei 57 városnevet sorol fel az 1869-ben megjelent hirlapok számával és nyelvvel.

T: - adatgyűjtés

- hírlapirodalom

- statisztika

- Szinnyei József, id. a történész / hírlap

- magyar sajtótörténet

- 87. [Távirat] / [id. Szinnyei József]**

= = Ung. – 3.évf. 10.sz. (1869. márc. 11.) p. 39. – Lh.: OSZK: FM 3/1162, v. H 5.456. – **Forrás:** Id. Szinnyei József emlékezete / Gazda István, 2002. p. 272.

A Pozsonyban, márc. 10-én feladott távirat arról informál, hogy: „A belvárosban Szilágy József államtitkár 459, a külvárosban: Lónyay Menyhért 367 szavazattal képviselőül megválasztottak...” (p. 39.)

T: - helytörténet, Pozsony

- kortörténet, 19. sz. második fele

88. Hirlapstatistika / Szinnyei József

= = Figyelő. – 1.évf. 2.sz. (1871.) p. 21. – Lh.: OSZK: FM 3/8768.

Szinnyei rövid (magyar) hírlaptörténeti áttekintéssel indít: „A magyar hirlap-irodalom 1780. évi január 1-én Ráth Mátyás „Magyar hirmondó”-jával vette kezdetét, mely hetenkint kétszer kis 8-drét félives számokban küldetett szét 318 előfizetőnek. A francia forradalom és a napoleoni háborúk ideje alatt Bécsbe, mint a birodalom és kormányzat központjába vándoroltak a szerkesztők s ott írták saját maguk lapjaikat, keveset gondolva hazánk akkori pangásban sinlő közügyeivel. A jelen század első évében csak két –rendes hirlapunk volt, a „Magyar Kurir” és „Magyar Hirmondó”, mindkettő Bécsben adatott ki. Pesten 1806. júl. 2-án indult meg az első magyar hirlap „Hazai Tudósítások” címmel Kulcsár István szerkesztése alatt ... Még 1830-ban is csak három politikai- és hét nem politikai lap vagy folyóirat jelent meg magyar nyelven. 1840. elején már összesen 26 magyar lap volt hazánkban ... 1848- és 49-ben 80-féle magyar hirlap jelent meg ..., fele politikai tartalommal. 1850 elején 3 politikai és 6 vegyes tartalmú lap adatott ki magyar nyelven ... 1870 elején ... összesen 146.” (p. 21.) Szinnyei a tárgyév (1871.) adataival (167 hirlap és folyóirat) zárja statisztikáját, vidéki lapok esetében a megjelenés helyét is feltüntetve.

T: - adatgyűjtés

- „Hazai Tudósítások”
- hírlapirodalom
- Kulcsár István
- „A Magyar Hirmondó”
- „Magyar Kurir”
- Rát Mátyás
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a történész / hirlap
- magyar sajtótörténet

89. Hirlapirodalmunk 1872-ben / Szinnyei József

= = Athenaeum. – 1.évf. 1.sz. (1873. jan. 2.) h. 58-59. – Lh.: OSZK: FM 3/10304.

„Mindenki által ismert tény, hogy valamely nemzet műveltségi hévmérője feltalálható hirlap-irodalma elterjedtségében. A mi hirlapirodalmunk sem áll a mai műveltség színvonalán alul; sőt e tekintetben kis államunk a hatalmas orosz birodalommal is megmérkőzhetik, miután ott 350.000 főre esik egy hirlap, míg hazánkban már 41.443-ra jó egy.” (h. 58.) –indítja írását Szinnyei, majd rövid hírlaptörténeti áttekintést közöl 1780-tól (a Pozsonyban megjelenő első magyar hírlaptól) kezdődően. Végül részletesen beszámol az 1872-es év statisztikai adatairól: „jelenleg a magyar koronaországokban 374 hirlap és folyóirat jelenik meg.” (h. 59.) Ezeket tovább bontja nyelv, megjelenési hely és lap típus alapján, majd összeveti a magyar és a külföldi hírlapirodalom adatait (hány főre jut 1 hirlap az egyes országokban). Konklúzióként megállapítja: „E hirlapirodalmi virágkor felé, mint láttuk, hazánk is ugyancsak igyekszik.” (h. 59.)

T: - adatgyűjtés

- **helytörténet**, Oroszország
- hírlapirodalom
- művelődéstörténet
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a történész / hirlap
- magyar sajtótörténet

90. Egy érdekes nap Alcsuthon : Alcsuth, szep. 19. 1874. / Szinnyei József

= = Magyar Polgár. – 8.évf. 215.sz. (1874. szept. 23.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/783.

Szinnyei –személyes élménye alapján– beszámol József főherceg 1874. szept. 19-i alcsuthi látogatásáról, a király és felesége fogadtatásáról (hadgyakorlat, csatajelenetek). Az ünnepély második része a 11 órai bevonulás volt: az uralkodót zenekar, katonai díszőrség, ünneplőbe öltözött nép fogadta. Az írás bepillantást nyújt az alcsuthi királyi kastély történetébe, külső-belső elrendezésébe is. Végezetül felsorolja az ünnepi ebéd résztvevőit és hozzáteszi: „... a társalgás az asztal fölött kizárólag magyar volt és ezt nem mint curiosumot hozom fel, hanem mint bevett szokást az alcsuthi főhercegi asztalnál.” (p. 2.)

T: - helytörténet, Alcsuth

- József Károly Lajos (főherceg)
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- memoár
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

91. Az egyetemi könyvtár értesítője / [Szinnyei József, id.]

= = Vasárnapi Ujság. – 22.évf. 5.sz. (1875. jan. 31.) p. 75. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett írás informál a budapesti magyar királyi egyetemi könyvtár Értesítője (3. közlemény) megjelenéséről, mely az 1874. máj. 1. és szept. 30. közötti időintervallum gyarapodási jegyzékét tartalmazta (Horvát Árpád igazgató kiadásában).

A cikkből képet kapunk a korabeli könyvtáros-sors neuralgikus pontjairól is (ami sajnos napjainkig érvényesnek mondható): „A ... könyvtárak átka, nemcsak nálunk, de külföldön is, azon hiedelem, hogy ottan a munka, teendő igen csekély, a kényelem, jólét pedig igen nagy. Innen van aztán, hogy azon egyének, kik testtel-lélekkel a könyvtárnak szentelik magukat, rossz fizetésben részesülván, még a megélhetési gondtól sem mentek ... panaszkodnak sem veszik figyelembe, s a helyett, hogy a munkafelosztás elvét követve, egy egyénre egyféle teendőt bízának, a munka szaporodtával a személyzet száma ugyanakkora marad, s így egy tisztviselőre többféle teendő is esik, melyek közül természetesen egyet sem végezhet teljes pontossággal.” (p. 75.)

A cikk betekintést nyújt az egyetemi könyvtár életébe, beszerzési forrásaiba és –a nyomtatott katalógusba.

lógusnak megfelelő Értesítő kapcsán- büszkén jegyzi meg: „a katalógusok kinyomatása még a nagyobb külföldi könyvtáraknál sincs szokásban.” (p. 75.)

- T:** - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** Értesítője
  - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** gyarapodása
  - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** története
  - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** katalógusai
  - gyarapodási jegyzék
  - nyomtatott **katalógus**
  - Egyetemi **könyvtár** kiadványai
  - **könyvtári** személyzet
  - **könyvtárosi** hivatás
  - **munkabér**
  - **munkakörülmények**, Egyetemi Könyvtár

92. A Gancs család monographiájához / Szinnyei József

= = Történeti Lapok. – 2.évf. 22.sz. (1875. aug. 29.) p. 1178-1179. – Lh.: OSZK: FM 3/1500.

Szinnyei 1853. 08. 28-án feleségül vette Gancsházi Gancs Klementinát, egy földbirtokos leányát. 1854-től (Nagy Iván kérésére) genealógiai kutatásokat végzett a pozsonyi levéltárban, melynek keretében feltárta apósa családjának történetét is, majd a családfát elküldte Nagy Iván: Magyarország családai című művéhez.

Jelen, latin nyelven közzétett, 3 részből álló írás végén az alábbi információ olvasható: „Másolat. Kelt 1560-ban. Lásd: Nagy Iván: „Magyarország családai” a „Gancs” családnál (p. 1179.).

- T:** - 1853. 08. 28.
- **adatgyűjtés**
  - Gancs-család
  - Gancsházi Gancs Klementina
  - genealógia
  - **hivatalos iratok**, id. Sz. J. családjáról
  - kisnyomtatvány
  - kutatómunka
  - **levéltár**, pozsonyi
  - „Magyarország családai”
  - monográfia
  - Nagy Iván
  - **Szinnyei József, id.** a történész / család

93. Öregeink fiatal korából / Szinnyey József.

= = Vasárnapi Ujság. – 22.évf. 10.sz. (1875. márc. 7.) p. 153. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A cikk végén szereplő „Szinnyey József” aláírás nem egyértelműen id. Szinnyei, de előfordult már más –biztosan tőle származó- dokumentumon is, ezért, továbbá az írás stílusa és tartalma alapján úgy döntöttem, hogy felveszem a bibliográfiába.

Jelen munkában 4 közleményt publikál 4 érett korban lévő, közismert személyiségről (Deák Ferencről, Ghyczy Kálmánról, Toldy Ferencről és Liszt Ferencről), a „Hazai és Külföldi Tudósítások” 1817-1823-diki évfolyamaiból, hogy megemlékezzen első szerepléseikről. „Mi lett a négy gyermekből, mire férfiakká nőttek! Mi lesz a magból, mely csirába szökken, mire sudar fává terepélyül! Olvasóink kétségkívül érdeklődnek fogják olvasni e régi hirlapi közleményeket, melyekből a később valósággá érlelődött remények első virágai illatoznak, ötven-hatvan év távolából.” (p. 153.)

- T:** - Deák Ferenc
- Ghyczy Kálmán
  - „Hazai és Külföldi Tudósítások”
  - Liszt Ferenc
  - **Szinnyei József, id.** a történész / hirlap
  - Toldy Ferenc

94. Petőfi proclamatiója 1848-ból / [közzétette Szinnyei József]

= = Történeti Lapok. – 2.évf. 24.sz. (1875. szept. 12.) p. 1203-1205. – Lh.: OSZK: FM 3/1500.

Petőfi írását, melyet –az Egyenlőségi Társulat megbízásából- 1848-ban fogalmazott meg, Szinnyeihez Békeffy Jenő küldte el szabadságharcos dokumentumgyűjteménye számára. Jelen közlés, ezen eredeti nyomtatvány alapján készült.

Petőfi proklamációja az alábbi gondolatokkal zárul: „Föl hát magyarok, föl fegyverrel! ... Nekünk nincs a világon testvér nemzetünk, melytől segítséget kérhetnénk, mely segítséget adna; egyedül állunk, mint a magános fa a pusztában; nem támaszkodhatunk, csak az istenre és magunkra, de e kettő eleendő lesz arra, hogy örök időkre megmentsük a magyar nemzet életét és becsületét.” (p. 1205.)

- T:** - forrásgyűjtemény
- hiteles (kor)történeti dokumentum
  - kisnyomtatvány
  - **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
  - Petőfi Sándor
  - proklamáció

95. A budapesti tudomány-egyetemi könyvtár / [Szinnyei József, id.]

= = Magyar Könyv-Szemle. – 1.évf. 5. füz. (1876. szept.-okt.) p. 260. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Vegyes közlemények” rovatban közzétett cikk arról informál, hogy az egyetemi könyvtár 1876. jún. 16-án megkezdett végleges rendezése jól halad, „jelenleg a „Természettudomány és mathematica” főszerkesztő lett bevezetve.” (p. 260.) A 7808 művet tartalmazó főszerkesztőn belül alszakok szerinti számadatokat is közöl. Pl.: a matematika 1200 művel rendelkezik.

Az írás informál a betűrendes szakkatalógus elkészültéről és a teljes rendezés várható időtartamáról (3 év) is, továbbá jelzi, hogy a munkák befejeztével a cédulakatalógusokat kötetben is kiadják.

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára katalógusai
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára rendezése
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára története
- dokumentumállomány feltárása
- dokumentumállomány rendszerezése
- dokumentumállomány tárolása
- könyvtári munkafolyamat
- Szinnyei József, id. a könyvtáros

96. Az egyetemi könyvtár rendezéséről /
Idősb Szinnyei József

= Magyar Könyv-Szemle. – 1.évf. 1. füz. (1876. jan-febr.) p. 21-25. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Id. Szinnyei József 1872. dec. 23.-1888. nov. 9-ig volt az Egyetemi Könyvtár alkalmazottja. Részt vett az 1875-ben felépült, mai épület berendezésében, a gyűjtemény költöztetésében, majd rendszerezésében. 1875. ápr. 26-án ideiglenes első könyvtár-örre (vagyis az igazgató utáni első tisztviselővé) léptették elő.

Jelen cikkében beszámol a királyi magyar egyetemi könyvtár történetéről („1786-ban alakították ki a ferencziek zárdájának előreszéből”), berendezéséről („díszes tölgyfaszekrények álltak a falak mellett”), méreteiről és a könyvtárhasználati szokásokba is betekintést nyújt („A 19. század elején a könyvek és az olvasók csekély száma miatt a berendezés megfelelt a célnak. ... a betűrendes katalógus jól kalauzolta a tudósokat, ... de már az ötvenes években ... a betűrendes elhelyezés lehetetlenné vált.”) Szinnyei ezt követően beszámol a gyűjtemény új épületbe költöztetésének előkészületeiről, majd jelzi, hogy különválogatták „a legkeresettebb és legbecselesebb munkákat az új olvasó-teremben felállítandó kézi-könyvtár számára.” Megtudhatjuk azt is, hogy az átköltözés 33 nap alatt megvalósult.

Id. Szinnyei József részletesen leírja az új könyvtár méreteit (termek száma: 5 nagyterem, továbbá egy karzatos nagy olvasóterem, ami 120 olvasó befogadására alkalmas), az állomány elosztását („A ter-

meket a 4 egyetemi kar szerint osztottuk be; ... az első emeleti 3 terembe a bölcsészeti, természettudományi s jog- és államtudományi, a földszinti egyik nagy terembe a teológiai tudományok szak jutott, a másikba pedig a hírlapok és folyóiratok.”) (p. 22.)

Végül az alábbi gondolatokkal zárja írását: „bizton hisszük, hogy az egyetemi könyvtár, mely egyúttal országos, néhány évtized múlva méltán versenyezhet a külföld nevezetesebb könyvtáraival.” (p. 25.)

T: - 1872. 12. 23.

- 1875. 04. 26.

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára katalógusai
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára kézikönyvtára
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára költöztetése
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára rendezése
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára története
- dokumentumállomány költöztetése
- dokumentumállomány rendszerezése
- dokumentumállomány tárolása
- könyvtárberendezés
- Egyetemi könyvtár kiadványai
- könyvtárárpület
- könyvtárhasználat
- könyvtártörténet
- könyvtárvezetés
- munkakör
- munkakörülmények, Egyetemi Könyvtár
- Szinnyei József, id. a könyvtáros

97. Hogyan került Komárom vára 1848-ban a magyarok kezére? / id. Szinnyei József.
– 8 db.

= Komárom

Első közlés. – 1.évf. 14.sz. (1876. aug. 17.) p. 1-2.

Második közlés. – 1.évf. 15.sz. (1876. aug. 20.) p. 1-2.

Harmadik közlés. – 1.évf. 16.sz. (1876. aug. 24.) p. 1-2.

Negyedik közlés. – 1.évf. 17.sz. (1876. aug. 27.) p. 1-2.

Ötödik közlés. – 1.évf. 18.sz. (1876. aug. 31.) p. 1-2.

Hatodik közlés. – 1.évf. 19.sz. (1876. szept. 3.) p. 1-2.

Hetedik közlés. – 1.évf. 20.sz. (1876. szept. 7.) p. 1-2.

Nyolcadik közlés. – 1.évf. 21.sz. (1876. szept. 10.) p. 1-2.

Lh.: OSZK: FM 3/4404.

A „Tárca” rovatban –folytatásokban– közzétett, helytörténeti információkat tartalmazó írás az erőd bemutatásával kezdődik: „Komárom vára, -mely a Dunán uralkodik, egy nagy hadsereg működését a folyó mindkét partján biztosítja, szerencsétlen hadviselés esetében a megvert seregek biztos menedéket nyújt és az ellenség előhaladását gátolja, -mindenkor fontos hely volt hadászati szempontból. Azért ezen várra, mint a birodalom legnevezetesebb erősségére, mindenkor főfigyelem fordított az osztrák kormány részéről.” (p. 1. / 14.sz.)

A vártörténeti részből –többek közt– megtudható, hogy az „ó, vagy belső várat” I. Ferdinánd építtette 1550-ben, amit 1645-ben egészített ki az ún. külső vár.

A közlemények híven tájékoztatnak az 1848-as forradalom és szabadságharc eseményeiről.

Szinnyei forrásairól a 3. közlemény lábjegyzetében az alábbi információ olvasható: „felhasznált ... egykorú levelezéseket, memoirokat és történeti feljegyzéseket, ... saját egykorú naplójegyzeteit is beleszította.” (p. 1. / 16.sz.)

T: - adatgyűjtés

- forrásgyűjtemény
- helytörténet, Komárom
- kortörténet, 1848/49-es szab. harc
- memoár
- Szinnyei József, id. a történész / hely
- Szinnyei József, id. a történész / kor
- vár, komáromi

98. Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának állapotáról, gyarapodásáról és forgalmáról 1876-ban / Szinnyei József

= = Magyar Könyv-Szemle. – 1.évf. 76.füz. (1876. nov.-dec.) p. 317-318. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„A jelen év első heteiben a tiszti személyzet a kézikönyvtár felállítását elvégezvén, hogy az hozzáférhető és kezelhető legyen, a könyvek czéduláztattak és számozattak, a címjegyzék pedig kinyomatott; ezzel a könyvtár márczius 27-én megnyílt a nagy közönség számára.” (p. 317.) –kezdi beszámolóját Szinnyei.

Az írásból megtudható, hogy a címjegyzék 4423 művet tartalmazott, a könyvtár hétköznapi délután 2-6-ig, ünnepnap d. e. 9-12-ig volt nyitva, továbbá betekintést nyújt (havi bontásban) a forgalom ada-

taiba (olvasók-, használt művek-, kölcsönzések száma) is.

A gyűjtemény végleges rendezéséről így ír: „... június 16-án vette kezdetét és az év végeig két főszak könyvei lettek czédulázva és számozva, még pedig egyidőben készült el a betűrendes és a szakkatalogus.” (p. 317.)

A jelentés felsorolja az egyes tudománysszakok nevét és a vonatkozó művek számát, majd a gyarapodás adatairól is informál: A szokásos összegben felül a karok díjalapjából is fordítottak könyvvásárlásra, folyóirat-, hírlapvásárlásra, ill. kötetésre. Az ajándékokkal együtt 1108 új művel gyarapodott a gyűjtemény, a folyóiratok, hírlapok száma pedig 186 (ebből 98 hazai).

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány- Egyetem

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára címjegyzéke(i)
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány- Egyetem Könyvtára forgalma
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára gyarapodása
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára katalógusai
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára kézikönyvtára
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára nyitvatartása
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára osztályozási rendszere
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára rendezése
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára története
- Jelentés az Egyetemi Könyvtárról
- könyvtárügy / statisztika
- könyvtárhasználat
- statisztika
- Szinnyei József, id. a könyvtáros

99. A Tudomány-egyetem könyvtáráról : az egyetemi könyvtár forgalma 1876-ban / Szinnyei József.

= = Magyar Könyv-Szemle. – 1.évf. (1876.) p. 318. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Statisztikai kimutatás az új könyvtár megnyitása óta (1876. márc. 27.) –a nyári szünet (jun. 16 – szept.

3.) kivételével- az olvasók és a használt művek számáról. Kimutatja továbbá, hogy havonta hány nap volt nyitva a gyűjtemény.

A fenti adatok alapján –havonkénti összesítésben– megadja az olvasók átlagos számát és azon napok pontos dátumát, amikor a legtöbb, illetve a legkevesebb felhasználó látogatta a gyűjteményt.

A kimutatásból megtudható az is, hogy hétköznap du. 2-6-ig, ünnepnap de. 9-12-ig volt nyitva a könyvtár.

- T:** - Budapesti Királyi Magyar Tudomány- Egyetem
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára formája
  - Budapesti Királyi Magyar Tudomány- Egyetem Könyvtára nyitvatartása
  - könyvtárhasználat
  - könyvtárügy / statisztika
  - statisztika

100. Az egyetemi könyvtár olvasótermét / [Szinyei József, id.]

= = Pesti Napló. – 28.évf. 153.sz. (1877. jun. 18.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 15.évf. 344.sz. (1877. dec. 31.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/719. – **Forrás:** Gazda István (2002.), p. 277.

Az írásból –többek között– megtudható, hogy a könyvtár olvasóterme hétköznap d. u. 2-6-ig, vasárnap pedig d. e. 9-12-ig volt nyitva. Áprilisban 4336 fő látogatta (4859 művet használva).

1876. szept. 1-től 1877. jún. 16-ig 40.002 egyén kereste fel az olvasótermet (46.069 művet használva).

- T:** - Budapesti Királyi Magyar Tudomány- Egyetem
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára formája
  - Budapesti Királyi Magyar Tudomány- Egyetem Könyvtára nyitvatartása
  - könyvtárhasználat
  - könyvtárügy / statisztika
  - statisztika

101. Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának rendezéséről, gyarapodásáról és forgalmáról 1877-ben / Sz. J.

= = Magyar Könyv-Szemle. – 2.évf. 6.sz. (1877. nov.-dec.) p. 406-407. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A cikkből megtudható, hogy a könyvtár rendezése tudománysszakok szerint történt.

„A könyvtár gyarapodásáról szólva első helyen kell fölemlítenünk a *II. Abdul Hamid szultánnak* a bu-

dapesti tudomány-egyetemnek adott becses ajándékát, azon 35 db. codexet értve, melyek egykor *Mátyás király könyvtárának* alkatrészét képezték, s melyek f. év ápr. 28-án érkeztek hazánkba és helyeztetek el az egyetemi könyvtárba.” (p. 406.)

Forgalom: 42.408 egyén 50.194 munkát olvasott 1877-ben.

T: - Abdul Hamid, II. (szultán)

- ajándékozás
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára címjegyzéke(i)
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára formája
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára gyarapodása
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára katalógusai
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára kódexei
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára rendezése
- dokumentumállomány feltárása / tartalmi
- Jelentés az Egyetemi Könyvtárról
- könyvtár, Mátyás királyé
- könyvtárügy / statisztika
- könyvtárvezetés
- statisztika
- Mátyás (király) kódexei
- szakrend, könyvtaré

102. A legelső, Magyarországot illető hírlap / Idősb Szinyei József

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 15.évf. 118.sz. (1877. máj. 13.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Szinyei közleményéből megtudható, hogy az első Magyarországra vonatkozó tartalommal bíró hírlap nem az 1721-ben Pozsonyban megjelent „Nova Posoniensia” (ez az első *hazai* hírlapunk), hanem az 5 évvel korábban napvilágot látott olasz lap „Diario d’Ungheria” címmel. „Ezen kis lapocskára a magyar-török háború alkalmával keletkezett 1716. aug. 29-én, ... és a háború egész tartama alatt rendszeresen hetenként kétszer, szerdán és szombaton jelent meg.” (p. 1.)

Az írás informál a lap formai jellemzőiről (méret, címlap, oldalszámozás stb.), melyek alapján megállapítható, hogy igazi hírlap volt (nem röpív), továbbá tartalmáról („kizárólag a magyar-török háború-

val foglalkozik”). „... a háború bevégezté-vel 1718. jan. 5-én a lap is megszűnt.” (p. 1.)

Szinnyei írása az egyetemi könyvtár állományában talált példány részletes bemutatásával (csonka, hártá-lyába kötött, tulajdonos neve stb.) zárul.

T: - adatgyűjtés

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** dokumentumállománya
- „Diario d’Ungheria”
- **helytörténet**, Pozsony
- hírlapirodalom
- „Nova Posoniensia”
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

103. A magyar hírlapirodalom 1848-49-ben [kivonat] / [Szinnyei József, id.]

= = Hölgyfutár. – 2.évf. 29.sz. (1877. júl. 19.) p. 232. – Lh.: OSZK: FM 3/795.

Az „Irodalom” rovatban közzétett kivonat információ-át közöl –Szinnyei adatai alapján- az 1848. márc. 15. előtti és az 1848. júniusi magyar hírlapirodalomról, továbbá ismerteti az 1849-ben megszűnt kiadványokat. Végül összesítve közli az 1848-49-ben –magyar ill. egyéb nyelven- megjelent hírlapok és folyóiratok számát: „összesen megjelent 26 bel- és két külföldi városban 186 hírlap és folyóirat.” (p. 232.)

T: - adatgyűjtés

- hírlapirodalom
- **ismertetés**, „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben”
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

104. Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának rendezéséről, gyarapodásáról és forgalmáról 1877-ben / Szinnyei József

= = A Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtárának címjegyzéke : II. : 1877-dik évi gyarapodás. – Bp.: Királyi Magyar Egyetemi Könyvnyomda, 1878. – p. III-V. – Lh.: OSZK: P 29.409/2

1876. december 17-én Szinnyei felkérést kapott az Egyetemi Könyvtár igazgatói teendőinek ideiglenes ellátására és a könyvtár rendezésének felügyeletére. Ezen minőségében („az egyetemi könyvtár első öre és helyettes igazgatója” (p. V.) aláírással) készítette el -Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter számára- az intézmény rendezéséről, éves gyarapodásáról és forgalmáról szóló jelentését. A Budapesten, 1878. június 15-én kelt beszámoló 127 oldalas címjegyzék követi, mely a gyűjtemény 1877. évi gyarapodását tartalmazza.

Jelen dokumentum az 1876-ban indult „A Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtárának címjegyzéke” főcímet viselő sorozat 2. kötete (az első a -szintén Szinnyei által szerkesztett- kézi-könyvtári kötetkatalógus volt), melyet számos további (összesen 39 kötet) követett, de azok már nem Szinnyei, hanem a mindenkori intézményvezető összeállításában.

T: - Abdul Hamid, II. (szultán)

- ajándékozás
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** címjegyzéke(i)
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** dokumentumállománya
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** forgalma
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** gyarapodása
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** katalógusai
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** kódexei
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** rendezése
- **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról
- **könyvtár**, Mátyás királyé
- **könyvtárhasználat**
- **könyvtárügy**, statisztika
- **könyvtárvezetés**
- **Mátyás** (király) kódexei
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

105. Két verses krónika a XVI. [! XVII.] századból / Szinnyei József.

Budapest: kiadja a M. Tört. Társ., 1879. – IV, 16 p. – Nyomdahiba a címben! Helyesen: „Két verses krónika a XVII. századból”

Lh.: OSZK: H 50.055, 255.010, ill. Komárnoi városi könyvtár (Szlovákia): 11/A-3-c-69. (Klny.)

„Az egyetemi könyvtár rendezése közben két ritka magyar nyomtatvány került napfényre, melyekről eddig Szabó Károlynak is csak mások följegyzése után volt tudomása, de melyeket nem látott s így mindkettő unicum.” (p. 372.) –kezdi írását Szinnyei, majd mindkét vers pontos címleírását adja. Keletkezési idejüket 1692-1696. közé teszi. „A

nyomatási hely az első címlapon, az évszám pedig a másik ének címlapján van kitéve, de hogy egyszerre nyomattak, bizonyítja, az első ének végén a lap alján levő öt betű, melyek a másik cím kezdő betűi. A papiros, vignette, betűk azonossága és a versek egyenlő beosztása is egy időre vallanak.” (p. 372.)

Végül betűhív formában közzé is teszi mindkét művet.

- T:** - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** dokumentumállománya
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** rendezése
  - **korrigálás**, nem Sz.-re vonatkozó
  - különlenyomat
  - nyelvemlék
  - „Régi Magyarországi Nyomtatványok”
  - Szabó Károly
  - **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
  - **téves adat**, bibliográfiai
  - unicum

106. Egy XVI. századbeli nyelvemlék / Id. Szinnyei József

= = Magyar Nyelvőr. – 8.évf. 4.sz. (1879) p. 169. – Lh.: OSZK: ML 3/17.

A „Nyelvtörténeti adatok” rovatban közzétett írás az egyetemi könyvtár colligatumaik közül egy hártába kötött, három régi műből álló gyűjteményre hívja fel a figyelmet: „... ezen művek egyike 1508-ban, a másik kettő korábban nyomtatott; kötése szintén azon korú; elül, hátul és közben is több lap írópapiros van, melyek orvosi jegyzetekkel tele vannak írva latin, olasz és kis részben magyar nyelven. Ez utóbbi ránk nézve annál érdekesebb, mert a 16-ik század elejéről botanikai és orvosi műnyelvünk igen szegény.” (p. 169.)

- T:** - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** dokumentumállománya
- colligátum
  - magyar nyelvtörténet
  - nyelvemlék
  - **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
  - unicum

107. Hosszu életű hírlapok / Szinnyei József.

= = Vasárnapi Ujság. – 26.évf. 11.sz. (1879. márc. 16.) p. 175. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A Vasárnapi Ujság 25 éves jubileumát ünnepelte 1879-ben. Ennek kapcsán közölte Szinnyei a hasonlóan „magas kort” megért hazai lapok címét (pl.: Debreczen-Nagyváradai Értesítő, Gazdasági Lapok, Pesti Napló stb.)

Külön kitért a német nyelven, valamint a külföldön megjelenő folyóiratokra, hírlapokra is.

T: - **adatgyűjtés**

- „Debreczen-Nagyváradai Értesítő”
- „Gazdasági Lapok”
- hírlapirodalom
- „Pesti Napló”
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

108. Magyar hírlapirodalmi statisztika / s. n.

= = Nemzeti Hírlap. – Reggeli kiad. – 5.évf. 32.sz. (1879. febr. 2.) p. [3.]. – Lh.: OSZK: FM 3/3970.

A „Tud., Irod., s Művészet” rovatban közölt cikk Id. Szinnyei Józsefnek a Vasárnapi Ujságban közölt hírlapirodalmi kimutatásának kivonata, mely az 1879. év elején megjelent hírlapok és folyóiratok összesített adatait tartalmazza. A végső konklúzió így hangzik: „1879 elején 324 hírlap és folyóirat jelent meg magyar nyelven.” (p. 3.)

T: - **adatgyűjtés**

- hírlapirodalom
- statisztika
- magyar sajtótörténet

109. A magyar történelmi társulat kirándulásáról / Szinnyei József. - 6 db.

= = A Hon. – (1879.)

Első közlés, A magyar történelmi társulat kirándulásáról: Nagy-Szeben, aug. 28. – Esti kiad. – 17.évf. 209.sz. (aug. 30.) p. 1.

Második közlés, A történelmi társulat kirándulása: Segesvár, aug. 29. – Esti kiad. – 17.évf. 210.sz. (szept. 1.) p. 1.

Harmadik közlés, A tudósok Erdélyben: Csik-Szereda, szept. 1. – Esti kiad. – 17.évf. 213.sz. (szept. 4.) p. 1.

Negyedik közlés, A tudósok Erdélyben: Brassó, szept. 5. – Reggeli kiad. – 17.évf. 217.sz. (szept. 8.) p. 1.

Ötödik közlés, Kirándulás Romániába s a csángók körébe: Gyula-Fehérvár, szept. 9. – Reggeli kiad. – 17.évf. 222.sz. (szept. 14.) p. 2.

Hatodik közlés, Arad, szept. 12. – Reggeli kiad. – 17.évf. 223.sz. (szept. 16.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Első közlés: „A magyar történelmi társulat marosvásárhelyi kirándulása fényesen sikerült. –Szilágyi Sándor ... intézkedése folytán a Teleki-levéltár, melyet eddig tudósaink hiába ostromoltak, végre megnyílt...” (p. 1.) –kezdi beszámolóját Szinnyei.

Az írás arról is informál, hogy több, mint ezer oklevelet másoltak le, melynek következtében „... a nagy Teleki Mihály jelleme és kora egészen más megvilágítást fog nyerni” (p. 1.), továbbá, hogy „... az 1848-49. hírlapok, proclamatikok roppant szorgalommal vannak itten egybegyűjtve, sőt még a későbbi politikai röpiratok is szép számmal vannak képviselve.” (p. 1.)

A csoport másnap a Teleki-könyvtárt is megtekintette „mely eléggé ismert a nyomtatott katalogusból és Jakab Eleknek a „Figyelő”-ben megjelent ... cikkéből.” (p. 1.)

Elismeréssel szól a református főiskola könyvtáráról is, mely –az előzőhöz hasonlóan- szakszerűen elrendezett és nyilvános gyűjtemény.

Gyulafehérváron a Batthyányi József főpap által 1780-92-ben alapított tékát nézték meg. Itt külön kiemeli azt a 9. vagy 10. században készült

Második közlés: A társulat tagjainak egy része a Vöröstorony szoroshoz, másik fele pedig a „vizaknai bányák”-hoz kirándult. 216 lépcsőn mentek le a sóbányába, majd megtekintették a sósfürdőt „melynek szabad részében feneketlen a víz, ... a telített só fenntartja ugyan az embert, de ki uszni nem tud, fölfordul benne és a nehezebb rész kerül alul.” (p. 1.)

A csoport tagjai délután a Küküllő-völgyet csodálták meg.

Harmadik közlés: A segesvári megyeháza dísztermét Szinnyei Erdély legnagyobb és legszebb termének nevezi, ahol csoportjuk megtekintett egy régészeti- és iparkiallítást is.

Az írás hiteles ízelítőt nyújt az erdélyi magyarok vendégszeretetéből: A társulat tagjai és vendéglátóik 40 kocsin kirándultak. „Dános közsegnél az összes falunépe kinn volt”, papjaik üdvözölték a vendégeket, máshol az alábbi felirat köszöntötte őket: „Hazafias tisztelettel üdvözlük a történelmi társulatot a keresdi járás lakói”.

Végül beszámol a Segesvár melletti „1849-diki fehérégyszőlő csatáról” megtekintéséről, ahol „minden pont hős vértől áztatott” és utal Bem és Petőfi tragédiájára.

Negyedik közlés: Szinnyei beszámol csik-somlyói kirándulásukról, ahol elsősorban a zárda könyvtára keltette fel érdeklődését: „Ezen ... 8000 kötetnyi könyvtár már csak azért is nevezetes, mert 200 év óta alig szaporodott, tehát nagy része incunabulum, a helyiség szűk és setét.” (p. 1.)

Szinnyei felhívja a figyelmet arra is, hogy a könyvekben számtalan bejegyzés olvasható. pl.: „Egy-két vagy három embernek kevélysége miá elvesze Erdély 1612. esztendőben.” (p. 1.)

Végezetül ír tusnádfürdői kirándulásukról, a Szent Anna tóról és a torjai „Büdös” kénes barlangról is.

Ötödik közlés: „Brassóban lenni és a Czenkre fel nem menni, megbocsáthatatlan mulasztás.” (p. 2.) – kezdő útbeszámolóját Szinnyei, majd a gyalogtúra részleteit is közlésezi.

Romániai kirándulásukból kiemeli Sinaia völgyét (ahol a fejedelem nyaralt), majd részletes leírást nyújt Brassóról, melynek ódon házai ellenére nagyvárosi jellege van (sokáig eséllyel pályázott Románia fővárosi címére).

A cikk beszámol az oláh és a csángó viseletről, a csángó házak berendezéséről és a csángó magyarok nyelvi kultúrájáról is: „A beszédmod nem igen üt el

a magyartól, csakhogy alig mult időben szeretnek beszélni és sok oláh szót sajátítottak már el; a csángók mind tudnak románul, de a románok közül egy se beszél magyarul.” (p. 2.)

Hatodik közlés: „A vidék” rovatban közzétett levél a Történelmi Társulat tagjainak petrozsényi kirándulásáról számol be. A Zsil-„pataka” által létrehozott festői szépségű Zsil-völgyben tett gyalogtúra egy barlangot is érintett, melynek vonatkozásában Szinnyei megjegyzi: „nem hiában annyi előszeretettel irtak róla legjelesebb regényíróink, mint Jósika és Jókai.” (p. 2.)

Délután a Szurdok szoroshoz is felmentek: „... láttuk a mint az oláh Zsil a magyar Zsillel egyesül és egy mederben folyik tovább; a vidék itten vidám, beljebb vadregényes ... alkalmunk volt az itteni román népviseletet tanulmányozni.” (p. 2.)

T: - Batthyányi József könyvtára (Gyulafehérvár)

- Erdély

- Ferences könyvtár (Csíksomlyó)

- „Hirlapirodalmunk 1848-49-ben”

- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** tudományos társaságokkal, körökkel

- kirándulás

- **kortörténet**, 19. sz. második fele

- Magyar Történelmi Társulat

- memoár

- művelődéstörténet

- ösnyomtatvány

- Szilágyi Sándor

- **Szinnyei József, id.** a történész

- tanulmányút

- Teleki Levéltár (Marosvásárhely)

- Teleki Téka (Marosvásárhely)

- **tudományos** társaság

- úti élmények

110. [Virág Benedek : halála, temetése, életrajza] / Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 26.évf. 44.sz. (1879. nov. 2.) p. 708. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Id. Szinnyei József „Vörösmarty Mihály két levele” című írása után, ahhoz kapcsolódóan –cím nélkül– teszi közzé Virág Benedek életrajzi adatait: Teljes terjedelmében közli nekrológját (halálának pontos dátumával), majd beszámol a „Magyar Horatius”-nak nevezett irodalmár temetési szertartásáról. Végül születésétől (1752.) kezdődően vázolja életútját, tanulmányait és közzéteszi főbb munkáinak jegyzékét.

T: - adatgyűjtés

- **életút**, Virág Benedeké

- **megemlékezés**, Virág Benedekről

- **nekrológ**, Virág Benedekről

- Virág Benedek

- Vörösmarty Mihály

111. Virág Benedek halálanapja / Szinnyei József

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 17.évf. 266.sz. (1879. nov. 5.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Szinnyei „A Hon” 265. számában közzétett információra (mely szerint Virág Benedek –halotti anyakönyvi kivonata alapján– jan. 25-én hunyt el) reagál: „Ezen nap, mint Virág halálozási napja sehol, de sehol se fordul elő a magyar irodalomban...” (p. 2.)

Szinnyei korabeli hírlapok nekrológjaira hivatkozva állítja, hogy V. B. 23-án hunyt el, 25-én a temetése volt.

„A mi az anyakönyvi kivonatot illeti, azt egyszerűen úgy czáfolom meg, hogy az anyakönyvbe a halálozási nap helyett a temetés napja vezetett be. Ezen felcserélés nem is szokatlan, mert saját keresztlevelem is történt, épen a nevezett évben, ily felcserélés, ugyanis az anyakönyvi kivonat szerint születésem napján kereszteltek meg, már pedig bold. édes atyám saját feljegyzése szerint, ez nem történhetett meg.” (p. 2.) – zárja írását Szinnyei.

T: - adatgyűjtés

- megemlékezés, Virág Benedekről
- nekrológ, Virág Benedekről
- Virág Benedek

112. Vörösmarty Mihály két levele / Szinnyei József.

= = Vasárnapi Ujság. – 26.évf. 44.sz. (1879. nov. 2.) p. 708. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A cikk végén csupán „Szinnyei József” áll, így nem lehetünk biztosak benne, hogy melyik Szinnyei írása, de stílusa és tartalma alapján úgy gondolom, hogy id. Sz. munkája.

Az irodalomtörténeti jelentőségű leveleket (Kis-Keszi 1826. és Pest, febr. 1. 1830.) azért közli, mert (korábban Sz. által készített) másolatai azon eredeti dokumentumoknak, melyek tüzeset áldozatai lettek. A cikk második felében közli Virág Benedek nekrológját (halálának évfordulója alkalmából), továbbá arcképének lefolyását is.

T: - hiteles (kor)történeti dokumentum

- megemlékezés, Virág Benedekről
- nekrológ, Virág Benedekről
- Virág Benedek
- Vörösmarty Mihály

113. A budai egyetem felavatása 1780-ban / Idősb Szinnyei József

= = Ország Világ. – 11.füz. (1880.) p. 255. – Lh.: OSZK: FM 3/687.

„Mária Terézia dicső királynőnk éltének és uralkodásának utolsó évében, megkoronáztatásának negyvenedik évfordulóján 1780. június 25-kén ... A budai királyi magyar egyetem, felavatása ünnepét ülte ... Ezt megelőzőleg, az egyetemi tanács, elnöke zajezdai báró Patacsics Ádám, kalocsai érsek aláírásával, nyomtatott meghívót küldött szét a vármé-

gyék, szabad királyi városok, püspökök és más méltóságokhoz, május 31-én keltezve; melyben egyúttal az ünnepély fontosságáról és körülményeiről is értesíti az illetőket.” (p. 255.) – indítja dolgozatát Szinnyei, majd beszámol az előkészületek, ill. az ünnepség számos részletéről. A ceremónia az egyetem templomában –istentisztelettel– ért véget, ahol „... a szent dicséret és az ágyúknak és puskáknak harsogása közben ..., mise után, szent István király jobb keze a népnek csókra nyújtott.” (p. 255.)

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány- Egyetem

- kortörténet, 18. sz. második fele
- Mária Terézia (királynő)
- művelődéstörténet
- Patacsics Ádám (érsek)

114. Hirlapirodalmunkról 1879. és 1880. év elején / idősb Szinnyei József

= = Ellenőr. – 12.évf. 65.sz. (1880. febr. 8. reggeli kiad.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/726.

Az „Irodalom, színház és művészet” rovatban megjelent statisztikai kimutatás bevezetőjéből megtudható, hogy a részletes összeállítást a Vasárnapi Ujság közli, ez csupán összegzés, mely tartalmazza az 1879. és 1880. elején megjelent hírlapok és folyóiratok számát (tartalmuk szerinti csoportosításban). Megtudható továbbá a cikkből, hogy Szinnyei megtalálta az első Budapesten megjelenő magyar rendes hírlapot: az 1788. okt. 8-án napvilágot látott Magyar Merkuriust, mely hetente kétszer járt. (Korábban az irodalom erre a lapra vonatkozó adatot nem közölte.)

T: - adatgyűjtés

- „Magyar Mercurius”
- statisztika
- magyar sajtótörténet

115. A hírlapok keletkezéséről / s. n. [id. Szinnyei József]. – 3 db.

= = Typographia. – 12.évf. (1880.)

Első közlés. – 5.sz. (jan. 30.) p. [1-2.]

Második közlés. – 6.sz. (febr. 6.) p. [1-2.]

Harmadik közlés. – 7.sz. (febr. 13.) p. [1-2.]

Lh.: OSZK: FM 3/3349.

Id. Szinnyei József „Vasárnapi Ujság”-ban közzétett tanulmányát –3 részletben– közlő írás. Részletes képet nyújt az egyetemes újságírás történetéről kezdve az „Acta Diurna” (= a római nép naplója)-val a nyomtatott modern / rendes hírlapokig (ezeket megelőzően ún. újságlevelek, röpfékek voltak). Külön tárgyalja Kína, Németország, Anglia, Olaszország és Ausztria főbb hírlaptörténeti állomásait.

A 7. számban publikált rész a magyar hírlaptörténetet tartalmazza, az első rendes magyar hírlappal („Mercurius Veridicus ex Hungaria”) kezdődően a Rát Mátyás által szerkesztett „A Magyar Hirmondó” megjelenése előtti időkrig. Az 1780. jan.

1-jén Pozsonyban megindult *első magyar hírlap*-ként számontartott kiadványról a 8. számban informál.

T: - „Acta Diurna”

- adatgyűjtés
- helytörténet, Anglia
- helytörténet, Ausztria
- helytörténet, Kína
- helytörténet, Németország
- helytörténet, Olaszország
- hírlapirodalom
- „A Magyar Hirmondó”
- „Mercurius Veridicus ex Hungaria”
- művelődéstörténet
- Rát Mátyás
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet
- magyar sajtótörténet

116. A hírlapok keletkezéséről / Szinnyei József.

= = Vasárnapi Ujság. – 27.évf. 3.sz. (1880. jan. 18.) p. 35-39. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A „Szinnyei” aláírás ellenére biztosan Szinnyei József írása, mert a cikk végén jelzi, hogy „A Magyar Hirmondó”-ról is fog írni és az már Szinnyei József munkájaként szerepel a lapban.

„A hírlapokat a fölvilágosultság szüleményének és eszközeinek tekinthetjük úgy a rómaiak idejében, a köztársaság és Császárok korában, mint a népvándorlást és középkori barbarizmust követő reformáció idejében.” (p. 35.) – kezdi írását Szinnyei. Majd így folytatja: „Miként naplók, levelezések egyes kor és egyéniség hű tükréül tekinthetők, ugyanúgy tükrözik vissza a hírlapok a modern állapotokat egész összességükben.” (p. 35.)

Ezt követően vázolja a külföldi „journalistika keletkezését”: „A nyomtatott hírlapok bölcsőjét 1440-1520. évek közt kell keresnünk; természetesen nem a mai értelemben vett hírlapok voltak ezek, hanem különféle címek alatt megjelent egyes lapok...” (p. 36.)

Magyarország hírlaptörténetéről „A Magyar Hirmondó” megjelenéséig nyújt képet, kezdve a II. Rákóczi Ferenc korabeli, első rendes hírlapunktól, a „Mercurius Veridicus ex Hungaria”-tól (1705-1710) a „Privilegirten Anzeigen” című tudományos folyóiratig (1771-1776), amit hazánk történetére vonatkozó adatok tárházaként tart számon.

(A tanulmány végén jelzi, hogy a Rát Mátyás által Pozsonyban, 1780. jan. 1-jén elindított „A Magyar Hirmondó” című *első magyar hírlapról* a következő számban ír.)

T: - hírlapirodalom

- „A Magyar Hirmondó”
- „Mercurius Veridicus ex Hungaria”
- művelődéstörténet

- „Privilegirten Anzeigen”

- Rát Mátyás

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- egyetemes sajtótörténet

- magyar sajtótörténet

117. A „Magyar Hirmondó” : 1780-1788 / Szinnyei József

= = Typographia. – 12.évf. 8.sz. (1880. febr. 20.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/3349.

A dolgozat Rát Mátyás életrajzával kezdődik. Megtudható belőle, hogy 1749. ápr. 13-án, polgári szülők gyermekeként, Győrben született. Kitér iskolai tanulmányaira, társadalmi kapcsolataira és „A Magyar Hirmondó” keletkezésének történetére, továbbá előfizetőire (társadalmi helyzet, képzettség) is. Informál Rát névhasználatáról (Rath-Rát). „Rát Mátyás, habár német nevű (Rath) családból származott, minden ízében magyar volt ... nemzeti hírlapirodalmunk úttörője, megalapítója az első magyar hírlapot, kis 8-rét alakú félíven; így jelent meg azután is rendszeresen hetenként kétszer szerdán és szombaton Paczkó Ferencz Ágoston kiadó könyvnyomdájában Pozsonyban.” (p. 2.)

T: - adatgyűjtés

- életút, Rát Mátyásé

- helytörténet, Pozsony

- hírlapirodalom

- „A Magyar Hirmondó”

- Rát Mátyás

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- magyar sajtótörténet

118. A Magyar Hirmondó : 1780-1788 / Szinnyei József. –2db.

= = Vasárnapi Ujság

Első közlés. – 27.évf. 4.sz. (1880. jan. 25.) p. 57-59.

Második közlés. – 27.évf. 5.sz. (1880. febr. 1.) p. 73.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az első közlés Rát Mátyás (A Magyar Hirmondó alapítója) életrajzával indul, majd az első magyar hírlap létrejöttének körülményeit vázolja. Közli az első előfizetők névsorát és felsorolja (példányszámmal) azon városok nevét, ahová az első évfolyamból (1780.) postáztak. Végül felhívja a figyelmet, hogy Rát Mátyás német nyelvű (Rath) családból származott, de ízig-vérig magyarnak vallotta magát: „magyarul írt, magyarul gondolkodott, egész életét a nemzeti nyelv és irodalom kiművelésére szentelte, ezt hirdeté szóval, tettel, ... ezért családi nevét Rát-ra változtatta.” (p. 59.)

A cikk Rát Mátyás eredeti aláírásának hasonmásával és –A Magyar Hirmondó megjelenése kapcsán egy bécsi lapból vett idézettel zárul: „Ezzel szép hajnal derült a magyar irodalom egén, melyet csakhamar messze kiható világosság követett.” (p. 59.)

A második közlés A Magyar Hirmondó rovatairól informál és Szinnyei jelzi, hogy szaklapban bővebben publikál majd nemzeti hírlapirodalmunk úttörőjéről, az első magyar hírlapról. A cikk A Magyar Hirmondó bibliográfiájával zárul.

T: - adatgyűjtés

- aláírás, Rát Máttyásé
- sajtóbibliográfia
- életút, Rát Máttyásé
- hírlapirodalom
- kortörténet, 18. sz. második fele
- „A Magyar Hirmondó”
- művelődéstörténet
- Rát Máttyás
- Szinnyei József, id. a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

119. Naplójegyzetek 1849-ből / Idősb Szinnyei József. – 2 db.

= = Ország Világ.

Első közlés. – 18.füz. (1880.) p. 442-443.

Második közlés. – 20.füz. (1880.) p. 467-471.

Lh.: OSZK: FM 3/687.

Az első közlés 1849. máj. 1 – máj. 31-ig, a második jún. 1 – jún. 28-ig, napi felosztásban informál Szinnyei személyes élményeiről.

„Ezen naplójegyzeteket úgy közlöm, a mint írónnal egyes lapokra a táborban följegyeztem, a nélkül, hogy valamit kihagytam, vagy hozzájuk tettem volna, azon reményben, hogy ezen jegyzetek által szabadságharcunk emlékéhez én is néhány porszemmel járulhatok” (p. 442.) – található a közlemény lábjegyzetében.

Az írás alcíme: „Csallóközi táborozás. – Téjfalusi böösi, nyárasdi és aszódi csaták. – Visszavonulás Komáromba.”

„Az 1848-49. naplójegyzeteim egyes részei megjelentek: ... Komárom 1876. 14-21.sz. ... Honvédek könyve / Vahot Imre 1861. II. köt. 83-102. és III. köt. 35-53. ... Vasárnapi Ujság 1867. 33-35. sz.” (p. 442.)

T: - helytörténet, Komárom

- hiteles (kor)történeti dokumentum
- „Honvédek könyve”
- kortörténet, 1848/49-es szab. harc
- naplójegyzetek
- Vahot Imre
- „Vasárnapi Ujság”

120. Rát Máttyás : (1749-1810) : I-II. / idősb Szinnyei József

= = Figyelő. – 8.köt. (1880.) p. 161-174., 286-296. – Lh.: OSZK: FM 3/10057.

Szinnyei dolgozatának célja: Rát Máttyás (1749-1810), polgári származású, győri, evangélikus lelkes, az első magyar hírlap (A Magyar Hirmondó) szerkesztője életének és munkásságának felvázolá-

sa: „hogyan földézzem a feledékenységből emlékeztét” (p. 162.).

A tanulmány történelmi kerekével kezdődik (Mária Terézia kora), rámutatva Bessenyei György szerepére is („ő rázta fel a nemzetet lethargikus álmából, mintegy fülébe dörgé: ébredj, különben meghalsz ... ő buzdítja társait az irodalomra ... különösen czélul tűzte ki, hogy az anyákkal –kik a német befolyás ... alatt elfeledték ... nyelvüket, gyermekeiket idegen szóra tanították...– megkedveltesse a magyar nyelvet és irodalmat...” (p. 161.)

Szinnyei vázolja Rát Máttyás életútját (származás, tanulmányok stb.), majd a nemzeti múzeum könyvtárában őrzött elsődleges források alapján bepillantást nyújt baráti- és családi körébe, informál utazásairól, munkásságáról. Megtudhatjuk –többek között-, hogy szoros baráti- és munkakapcsolat fűzte Révaihoz, továbbá, hogy „A Magyar Hirmondót Rát M. nemcsak szerkesztette, de ő maga írta egészen, sőt javította is.” (p. 286.)

Szinnyei röviden vázolja az első magyar hírlap történetét, majd a tanulmány gazdag irodalomjegyzékkel zárul.

T: - adatgyűjtés

- Bessenyei György
- életút, Rát Máttyásé
- hírlapirodalom
- kortörténet, 18. sz. második fele
- „A Magyar Hirmondó”
- Mária Terézia (királynő)
- művelődéstörténet
- Rát Máttyás
- Révai Miklós
- Szinnyei József, id. a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

121. Az első magyar színi előadás Komáromban / Id. Szinnyei József. – 2 db.

= = A Hon. – Reggeli kiadás.

Első közlés. – 19.évf. 224.sz. (1881. aug. 15.) p. 1-2.

Második közlés. – 19.évf. 226.sz. (1881. aug. 18.) p. 1.

A második közlés szerzőjeként már Szinnyei-ként szerepel.

Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Tárcza” rovatban közölt cikk „Benke József és Kemény János társasága” alcímmel található „A Hon” címlapján; ők szervezték azt a színtársulatot, amely az első magyar előadást létrehozta Komáromban.

Benke József Erdélyből származott; „rendkívül sok érdeme volt a pesti színtársulat körül; ő volt az, aki a kis csapatot a művészet magasabb fokára emelte és a közönség előtt kedvelté tette.” (p. 1.) 1811-ben próbáltak szerencsét Komáromban.

Szinnyei büszkén vázolja a korabeli város (Rév-Komárom) lakosságának összetételét, hazafias érzületét, a magyar kultúra iránti fogékonyságát.

Az első előadást 1811. május 8-án tartották, melyről az alábbi –eredeti- hírlaptudósítást közli Szinnyei

neyei: „Tapsol az igaz Hazafi; mert terjed a Magyar Lélek ... új tünemény ébresztette ezen különben is nemes lelkű magyar várost...” (p. 1.)

Az írás végén a szerző fájjalja, hogy tárgyévi komáromi színlapot nem sikerült szereznie: „A színlapok a színészet történetének okmányai, részletes, pontos és kifogástalan adatainkat annak ...történetéhez kizárólag ezekből meríthetjük, de fájdalom! Ezekre nálunk még semmi figyelem sincs fordítva.” (p. 2.) Benke József életpályáját a 2. közlésben –a „Komáromi Lapok”-ban közzétett „A komáromi magyar színészet története” c. munkája alapján- részletesen tárgyalja Szinnyei. Ebből –többek között- meg tudható, hogy az 1788 körül, Laborfalván született Benke József egyik gyermeke volt *Jókainé Laborfalvi Róza*, nemzeti színésztünk híres nagyszőnye.

T: - adatgyűjtés

- Benke József
- Erdély
- **helytörténet**, Komárom
- Kemény János
- „Komáromi Lapok”
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- Laborfalvi Róza
- művelődéstörténet
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- magyar színészettörténet

122. A komáromi magyar színészet története / idősb Szinnyei Józseftől. – 43 db.

= = Komáromi Lapok

Első közlés, Első közlemény : Bevezetés. – 2.évf. 30.sz. (1881. júl. 23.) p. 1.

Második közlés, Második közlemény : Első magyar színi előadás 1811-ben. – 2.évf. 31.sz. (1881. júl. 30.) p. 1-2.

Harmadik közlés, Harmadik közlemény : Benke József és Kemény János társasága. – 2.évf. 32.sz. (1881. aug. 6.) p. 1-2.

Negyedik közlés, Negyedik közlemény : Benke József. – 2.évf. 33.sz. (1881. aug. 13.) p. 1-2.

Ötödik közlés, Ötödik közlemény : Kulcsár István. – 2.évf. 36.sz. (1881. szept. 3.) p. 1-2.

Hatodik közlés, Ötödik közlemény folytatása. – 2.évf. 37.sz. (1881. szept. 10.) p. 1-2.

Hetedik közlés, Hatodik közlemény : Balog István társaság; és Hetedik közlemény : Kilényi Dávid társasága : 1819 és

1820-ban. – 2.évf. 38.sz. (1881. szept. 17.) p. 1-2.

Nyolcadik közlés, Hetedik közlemény vége. – 2.évf. 39.sz. (1881. szept. 24.) p. 1-2.

Kilencedik közlés, Nyolczadik közlemény : Kilényi Dávid társasága : 1819 és 1820-ban. – 2.évf. 40.sz. (1881. okt. 1.) p. 1-2.

Tizedik közlés, Kilencedik közlemény. – 2.évf. 41.sz. (1881. okt. 8.) p. 1-2.

Tizenegyedik közlés, Tizedik közlemény. – 2.évf. 43.sz. (1881. okt. 22.) p. 1-2.

Tizenkettedik közlés, Tizenegyedik közlemény. – 2.évf. 45.sz. (1881. nov. 5.) p. 1-2.

Tizenharmadik közlés, Tizenegyedik közlemény folytatása. – 2.évf. 46.sz. (1881. nov. 12.) p. 1-2.

Tizennegyedik közlés, Tizenkettedik közlemény. – 2.évf. 47.sz. (1881. nov. 19.) p. 1-2.

Tizenötödik közlés, Tizenharmadik közlemény. – 2.évf. 48.sz. (1881. nov. 26.) p. 1-2.

Tizenhatodik közlés, Tizennegyedik közlemény. – 2.évf. 49.sz. (1881. dec. 3.) p. 1-2.

Tizenhetedik közlés, Tizenötödik közlemény. – 2.évf. 50.sz. (1881. dec. 10.) p. 1-2.

Tizennyolcadik közlés, Tizenhatodik közlemény. – 2.évf. 51.sz. (1881. dec. 17.) p. 1-2.

Tizenkilencedik közlés, Tizenhetedik közlemény. – 3.évf. 1.sz. (1882. jan. 7.) p. 1-2.

Husadik közlés, Tizennyolczadik közlemény : Láng Lajos és neje Csepreghy Anna. – 3.évf. 2.sz. (1882. jan. 14.) p. 1-2.

Huszonegyedik közlés, Tizenkilencedik közlemény : Sikoja Sándor. – 3.évf. 3.sz. (1882. jan. 21.) p. 1-2.

Huszonkettedik közlés, Husadik közlemény. – 3.évf. 4.sz. (1882. jan. 28.) p. 1-2.

Huszonharmadik közlés, Husadik közlemény folytatása. – 3.évf. 5.sz. (1882. febr. 4.) p. 1-2.

Huszonnegyedik közlés, Huszonegyedik közlemény : Székesfejérvári társaság : 1821. – 3.évf. 7.sz. (1882. febr. 18.) p. 1-2.

Huszonötödik közlés, Huszonegyedik közlemény vége. – 3.évf. 8.sz. (1882. febr. 25.) p. 1-2.

Huszonhatodik közlés, Huszonkettedik közlemény : Ujfalusy Sándor társasága. – 3.évf. 10.sz. (1882. márc. 11.) p. 1-2.

Huszonhetedik közlés, Huszonkettedik közlemény folytatása. – 3.évf. 11.sz. (1882. márc. 18.) p. 1-2.

Huszonnyolcadik közlés, Huszonharmadik közlemény : Miskolczi társaság : 1825. – 3.évf. 12.sz. (1882. márc. 25.) p. 1-2.

Huszonkilencedik közlés, Huszonnegyedik közlemény : Székesfejérvári Társaság : 1827. – 3.évf. 14.sz. (1882. ápr. 8.) p. 1-2.

Harmincadik közlés, Huszonötödik közlemény : Fülöp János társasága : 1828. – 3.évf. 26.sz. (1882. júl. 1.) p. 1-2.

Harmincegyedik közlés, Huszonötödik közlemény folytatása : Fülöp János és neje Fügedi Zsuzsánna. – 3.évf. 27.sz. (1882. júl. 8.) p. 1.

Harminckettedik közlés, Huszonhatodik közlemény. – 3.évf. 39.sz. (1882. szept. 30.) p. 1-2.

Harmincharmadik közlés, Huszonhatodik közlemény vége. – 3.évf. 41.sz. (1882. okt. 14.) p. 1-2.

Harmincnegyedik közlés, Huszonhetedik közlemény : Egy polgár-maecenás. – 3.évf. 42.sz. (1882. okt. 21.) p. 1-2.

Harmincötödik közlés, Huszonhetedik közlemény vége. – 3.évf. 43.sz. (1882. okt. 28.) p. 1-2.

Harminchatodik közlés, Huszonnyolcadik közlemény : A Dunántúli Nemzeti Színész-Társaság : 1833. – 3.évf. 45.sz. (1882. nov. 11.) p. 1-2.

Harminchetedik közlés, Huszonnyolcadik közlemény folytatása. – 3.évf. 46.sz. (1882. nov. 18.) p. 1-2.

Harmincnyolcadik közlés, Huszonnyolcadik közlemény folytatása. – 3.évf. 47.sz. (1882. nov. 25.) p. 1-2.

Harminckilencedik közlés, Huszonnyolcadik közlemény folytatása. – 3.évf. 49.sz. (1882. dec. 8.) p. 1-2.

Negyvenedik közlés, Huszonnyolcadik közlemény folytatása. – 3.évf. 50.sz. (1882. dec. 16.) p. 1-2.

Negyvenegyedik közlés, Huszonnyolcadik közlemény folytatása. – 3.évf. 51.sz. (1882. dec. 23.) p. 2-3.

Negyvenkettedik közlés, Huszonnyolcadik közlemény vége. – 4.évf. 2.sz. (1883. jan. 13.) p. 1.

Hiányos forrás!

„Negyvenharmadik közlés, Harmincharmadik közlemény : Kis-Kunság pártfogása alatt levő társaság : 1834 és 1835. – 5.évf. 24.sz. (1884. jún. 14.).

Lh.: OSZK: FM 3/1090.

Több **különlenyomat** is készült a „Komáromi Lapok”-ból:

- *A komáromi magyar színészet története : 1811-1819.* / Szinnyei József. – Komárom: Ziegler Károly nyomd., 1881. - ?p. – (1. füzet)

- *A komáromi magyar színészet története : 1819-1821.* / Szinnyei József. – Komárom: Ziegler Károly nyomdája, 1882. – 128 p. – (2. füzet)

- *A komáromi magyar színészet története : 1821-1833.* / Szinnyei József. – Komárom: Ziegler Károly nyomdája, 1882. – 192 p. – (3. füzet)

- *A komáromi magyar színészet története : 1834-35.* / Szinnyei József. – Komárom: Ziegler Károly nyomdája, 1884. – 246p. – (4. füzet)

Lh.: Komárnói városi könyvtár (Szlovákia): 11/A-4-e-13s, ill. JAMK (Tatabánya): 792/Sz83, ill. OSZK: 181.165.

Id. Szinnyei József írása magyar színészettörténeti áttekintést nyújt a kezdetektől (ezt a középkorra teszi) az 1880-as évekig. A szerző az alábbi gondolatokkal vezeti be cikksorozatát: „A nemzeti színészet, ezen hatalmas eszköze a nyelv művelésének és csinosításának, ... nem fejlődhetett elég korán, mégis büszkén mondhatjuk azt, hogy manapság mi sem maradtunk el ezen a téren a művelt nemzetek mögött. Nálunk is csaknem egyidőben fejlett az, habár lassan, irodalmunkkal és politikai közéletünkkel” (1881. júl. 23. p.1.)

„Egy polgár-maecenás” alcímű (34.) közléséből megtudható, hogy édesapja (Ferber Alajos) mit tett a színészekért, hogyan támogatta őket: már akkor arénát építtetett kertjében a magyar színészeknek, amikor Thália papjai és papnői még nem mindenütt részesültek nemzeti missziójukat megillető megbecsülésben.

T: - adatgyűjtés

- Ferber Alajos

- **helytörténet**, Komárom

- **kortörténet**, 19. sz. első fele

- **kortörténet**, 19. sz. második fele

- különlenyomat

- művelődéstörténet

- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet

- magyar színészettörténet
- színháztörténet

123. Mikor került először színre Szentjóni Szabó László „Mátyás királya?” / Idősb Szinnyei József

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 19.évf. 222.sz. (1881. aug. 13.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Tárcza” rovatban közzétett írásból megtudható, hogy Szentjóni Szabó László „Mátyás király, vagy a nép szeretete jámbor fejedelmek jutalma” című, 3 felvonásos, nemzeti érületű drámáját „Ferencz király koronázási ünnepélyére” (p. 1.) írta. A színmű 1792. jún. 6-án -a Budavári Palotában rendezett, magyar királlyá koronázási ceremónia napján- magyar és német nyelven nyomtatásban is megjelent. Szinnyei felhívja a figyelmet, hogy a fentiekből kiindulva, sok helyen később a darab bemutatásának napját is erre a dátumra teszik, pedig arra csak 1793. júl. 3-án került sor Pesten! Mindezt korabeli forrás, Endrődy János: Magyar játékszin c. munkájára hivatkozva teszi, melyben minden, 19. század végén (1793. előtt) játszott színdarab címét felsorolja. Egy másik primér forrásban („Magyar Teatromi Zseb-könyvetske”), ami az 1793-ban előadott színdarabokat listázza, szintén szerepel a „Mátyás király”.

„Ez azt hiszem elég bizonyíték arra, hogy ... nem 1792. jun. 6-kán, hanem 1703. július 3-kán adták először a nemzeti színpadon.” (p. 1.) –zárja írását Szinnyei.

T: - adatgyűjtés

- Ferenc, I. (király)
- helytörténet, Pest
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- kortörténet, 18. sz. második fele
- „Mátyás király”
- művelődéstörténet
- Szentjóni Szabó László
- Szinnyei József, id. a történész / hely
- Szinnyei József, id. a történész / kor
- Szinnyei József, id. a történész / színészet
- magyar színészettörténet
- színháztörténet

124. Nagy-Britannia és Olaszország hírlapirodalma / Idősb Szinnyei József

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 19.évf. 85.sz. (1881. márc. 27.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Tárcza” rovatban közzétett írásból megtudható, hogy az angol hírlapirodalomra vonatkozó adatok az angol kormány által 1880-ban kiadott statisztikai kimutatásra épülnek. Eszerint „Nagy-Britanniában 1886 hírlap jelenik meg, u. m. 514 Londonban, 1055 az angol királyságban a fővároson kívül, 66

Walesben, 174 Skótszágban, 158 Ír földön és 19 a Britt-szigeteken.” (p. 1.)

Megjelenési idő, ár, politikai hovatartozás és keletkezési / indulási idő szerint is közli a statisztikai adatokat, majd ugyanezt a 911 angol folyóirat vonatkozásában is megteszi. Az angol gyarmatokon megjelenő hírlapirodalom vonatkozásában 743 címről informál.

Az olasz királyságban 906 hírlap és 123 folyóirat jelent meg.

Összehasonlításképpen Svájc, az Amerikai Egyesült Államok, Németország, Franciaország, Oroszország és Magyarország összesített éves hírlap- és folyóiratirodalmi adatait is közlésezi.

T: - adatgyűjtés

- helytörténet, Amerika
- helytörténet, Anglia
- helytörténet, Franciaország
- helytörténet, Németország
- helytörténet, Olaszország
- helytörténet, Oroszország
- helytörténet, Svájc
- hírlapirodalom
- művelődéstörténet
- „Specimen ...”
- statisztika
- Szinnyei József, id. a történész / hely
- Szinnyei József, id. a történész / hírlap
- egyetemes sajtótörténet

125. Balogh István társasága 1816-ban / Id. Szinnyei József

= = Színészeti Közlöny. – 4.évf. 19.sz. (1882. máj. 7.) p. 70. – Lh.: OSZK: FM 3/2268.

Néhány gondolat Szinnyei címlapon megjelent írásából: „A magyar országgyűlés 1807, 1808 és 1811-ben már hathatósan sürgette a nemzeti színészet fölségelését, ez által mintegy meg akarván mutatni, hogy a magyar még élő nemzet és anyanyelvén képes színészetet fentartani.” (p. 70.)

Balog István társaságáról megtudható, hogy előbb Komáromban, majd Győrben, Tatán és Székesfehérváron szerepelt, sőt ezen városokból gyakran „kirándultak” a környező kisebb településekre is.

A cikk arról is informál, hogy „Katona József, a „Bánk bán” szerzője, ki az akkoriban ünnepelt színésznő, Déryné iránti szerelem folytán, a színészet szenvedélyes kedvelője volt és nehogy szüleit megszorítsa, álnév alatt többször föl is lépett, sőt négy hónapig a rendezőseget is nagy kedvvel és ügyességgel vitte, egy ideig Balog István komáromi társaságánál is működött. Igen jól játszott. „Bánk bán”-ban Petur bánt ... és a többi közt Hamletet is játszák...” (p. 70.)

T: - adatgyűjtés

- Balogh István
- „Bánk bán”
- Déryné

- „Hamlet”
- **helytörténet**, Komárom
- Katona József
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- művelődéstörténet
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- magyar színészettörténet
- színházttörténet

126. Egy az uttörők közül : Benke József emlékeztetése / [Szinnyei József, id.]

= = Egyetértés. – 16.évf. 131.sz. (1882. máj. 13.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

Az írás arról tudósít, hogy a színészóriás *Benke József* –Diós-Győrben található– síremlékét felújítják. Ezt követően vázolja Benke érdemeit, méltatja a magyar színészet terén (a 19. század elején) kifejtett erőfeszítéseit: „... sokat küzdött, fáradt ama kevesek sorában, a kik a magyar nemzetet halálos zsibbadása korszakában eszméletre ébreszteni törekedtek s szakítva a megrögzött előítéletekkel, szakítva a kényelmesebb, jutalmazóbb életpálya előnyeivel, szembe mertek szállni a nélkülözéssel, a kicsinyeltetéssel, vándorbottal kezökben, a hazai szó zengzetével ajkukon, szegény, nyomorgó apostolai lettek annak a magyar művészetnek, mely ma már számos diszes templomból hirdetheti diadalát... nagy érdeme van abban, hogy ma már annyi magyar városnak van állandó színháza, van a magyar nemzetnek szépen virágzó színi irodalma és művészete. Nem úgy volt akkor, midőn az ő lelkében is megfogant az elhatározás, hogy ilyet, ha a kulturnemzetek sorába emelkedni akar, a magyaroknak is teremteni kell. Teremteni abból, a miből isten a világot teremté: semmiből.” (p.1.)

Benke Józsefet kora színészóriásaként emlegeti az irodalom, aki írt, fordított, küzdött a nemzeti színház létrejöttéért (1809-ben és 1832-ben is publikált ebben a témában). Benkét közeli barátság fűzte Kazinczyhoz. (Élénk levelezést folytattak, de a levelek elvesztek.)

Benke József –élete utolsó éveiben– Miskolcon tanárként is tevékenykedett. 1858-ban hunyt el.

19 gyermeke közül Judit nevű kislánya szintén a színész hivatást választotta: ő volt *Jókai Mór*né *Laborfalvi Róza*, a nemzeti színház büszkesége, kora legnagyobb tragikája.

T: - Benke József

- Kazinczy Ferenc
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- Laborfalvi Róza
- művelődéstörténet
- nemzeti színház
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- magyar színészettörténet
- színházttörténet

127. Kilényi Dávid társasága 1819. és 1820-ban / Szinnyei József. – 3 db.

= = Színészeti Közlöny. – 4.évf. (1882.)

Első közlés. – 25.sz. (jún. 18.) p. 94-95.

Második közlés. – 26.sz. (jún. 25.) p. 97-98.

Harmadik közlés. – 27.sz. (júl. 2.) p. 103.

Lh.: OSZK: FM 3/2268.

Az írásból megtudható, hogy miután Kilényi Dávid átvette a kecskeméti társaság igazgatását, „Alföldi nemzeti-játszó-társaság”-nak keresztelte. A társulattal szerepelt –többek között– Pécssett, Baján, 1819-ben pedig Szombathelyen. Jó vezető volt, olyan, aki mindent megtett jó hírnevük emeléséért és ennek érdekében újabb és újabb tehetséges tagokat vett fel.

Az írás érdekes részleteket közöl Déryné naplójából (Kilényi Dávid és társasága vonatkozásában), valamint teljes terjedelmében közlésezi Jókai Mór édesapjának, Ásvay Jókay Józsefnek tudósítását az 1819. évi komáromi színelőadásokról.

„Az 1819. év végén a társaság sugója, Fekete Lőrincz ... emlékkönyvecskét szerkesztett ... Az ily sugó-könyvek és színlapok a vidéki színészet történetére nézve habár száraz, de megbecsülhetetlen adatokat foglalnak magokban, miután az egykorú lapokban még a fővárosi színészetről is csak elvétve találunk följegyzéseket.” (p. 103.)

T: - adatgyűjtés

- Alföldi nemzeti-játszó-társaság
- Ásvay Jókay József
- Déryné
- **helytörténet**, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- Jókai Mór
- Kilényi Dávid
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- művelődéstörténet
- naplójegyzetek
- **Szinnyei József, id.** a történész / család
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- magyar színészettörténet

128. A komáromi magyar színészet története : Kulcsár István színigazgató / Idősb Szinnyei József

= = Színészeti Közlöny. – 4.évf. 4.sz. (1882. jan. 22.) p. 14. – Lh.: OSZK: FM 3/2268.

A komáromi születésű Kulcsár István színigazgatóról szóló írás az alábbi gondolatokkal indul: „Kulcsár nemcsak lapjával hatott az akkori közműveltségre és nemzeti fejlődésre, hanem az irodalmat is igyekezett emelni, pártfogásával fejleszteni” (p. 14.) Ezt követően tételes kimutatást nyújt Kulcsár nyomtatásban megjelent munkáiról, továbbá infor-

mál nagylelkű adományáról (Komárom megyének ajándékozta közel 4000 darabból álló könyvtárát) és halálának időpontjáról (1828. márc. 30.) is.

- T:** - adatgyűjtés
 - biobibliográfia
 - rejtett bibliográfia
 - helytörténet, Komárom
 - „A komáromi magyar színészet története”
 - kortörténet, 19. sz. első fele
 - Kulcsár István
 - magánkönyvtár(ak)
 - művelődéstörténet
 - Szinnyei József, id. a történész / hely
 - Szinnyei József, id. a történész / színészet
 - magyar színészettörténet

129. A székesfehérvári társaság : 1821. / id. Szinnyei József. – 2 db.

= = A Szinpad. – 15.évf. (1883.)

Első közlés. – 32.sz. p. 136-137.

Második közlés. – 33.sz. p. 139-140.

Lh.: OSZK: FM 3/3471.

A „Tárca” rovatban közzétett írás lábjegyzetében ez áll: „Id. Szinnyei József „A komáromi magyar színészet története” című érdekes művéből.” (p. 136.)

Néhány gondolat a cikkből: „Budapest még 1821-ben is sokkal németebb város volt, hogysem ott a magyar színészek állandó közönséget gyűjthettek volna maguk körül, és így ... magyarabb vidékeken terjesztették a színművészet diadalait. Kolozsvárt a Rédey-féle színpadot lassanként elfoglalták a németektől a magyarok, sőt az állandó színház is, melynek alapkövét még 1803-ban letették, megnyílt 1821. márcz. 11-én.” (p. 136.)

Működött még állandó színtársulat Debreczenben, Székesfehérváron és Miskolcson is. Ezek mellett többen vándorszínészkedtek.

A székesfehérvári társaság nagy érdeme, hogy „Kisfaludy Károly színműveit előbb Székesfehérvárra, majd a fővárosban bemutatta a közönségnek.” (p. 136.) Ezen színtársulat tagjai között szerepel Déryné Széppataky Róza, valamint Murányi Zsigmond és családja (felesége, gyermekei) neve is. Murányi rendezéssel, színdarabok írásával és fordításával is foglalkozott.

- T:** - adatgyűjtés
 - Déryné
 - helytörténet, Budapest
 - helytörténet, Kolozsvár
 - Kisfaludy Károly
 - „A komáromi magyar színészet története”
 - kortörténet, 19. sz. első fele
 - Murányi Zsigmond
 - művelődéstörténet
 - Székesfehérvári Társaság

- Szinnyei József, id. a történész / hely
- Szinnyei József, id. a történész / kor
- Szinnyei József, id. a történész / színészet
- magyar színészettörténet
- színháztörténet

130. Az elkobzott első humoristikus magyar naptár / Idősb Szinnyei József

= = Hazánk. – 5.évf. 1.köt. (1884.) p. 159-160. – Lh.: OSZK: H 50.065.

[Címe: „Népszerű naptár. Mindazok használatára, akik az 1850. év után Magyarhonban még magyarul megmaradtak, 1851.” Szerk. Bulyovszky Gyula és Vas Gereben. Kiad. Emich Gusztáv. – A naptárt a terjesztés előtt a rendőrség elkobozta.]

Néhány gondolat a „Tárca” rovatban közzétett írásból: „A szabadságharc lezajlása után az önkényuralom vasvesszejével sújtá az elárvult hazát ... érezte hatalmát a társadalom minden rétegében; ... rabláncra fűzé a szabadon gondolkodót; a sajtószabadságot pedig gúnytárgyává tévé ... A német kormány jól tudta, hogy nyelvében él még csak a magyar; azért legféltettebb kincsét, a nyelvet támadta meg ... nem volt szabad a gondolatok nyilvánítása, csak lopva, sorok között ... Így jött létre 1850. végén egy humoristikus naptár, melyet azonban mielőtt szétküldhették volna, elkoboztak.” (p. 159.) Szinnyei tulajdonában (gyűjteményében) azonban volt belőle egy példány, címlapján az alábbi mottóval: „Ne szomorkodj, légy víg! Nem lesz ez mindig így!”

Néhány szatirikus hangú naptárrész idézése után Szinnyei írása az alábbi mondattal zárul: „Ezen éles gúnynyal írt első humoristiko-szatirikus naptárunk eléggé jellemzi a kort és abban az embereket, kik más fegyverrel nem rendelkezvén, az élc nyilaival szorták vissza a méltatlan bántalmakat.” (p. 160.)

- T:** - kortörténet, 19. sz. második fele
 - művelődéstörténet

131. Hirlapirodalmunk és hirlapkönyvtár / Idősb Szinnyei József

= = Nemzet. – Reggeli kiad. - 3.évf. 608. (130.) sz. (1884. máj. 11.) p. [5]. – Lh.: OSZK: FM 3/837. – Klny.: Bp.: Athenaeum részvénytársaság, 1884. – 13 p. – Lh.: Komarnoi Városi Könyvtár: 11/A-7-d-45, ill. OSZK: 216.826.

A „Nemzet” mellékletében található írás Szinnyei válasza / reakciója Szalády Antal: *A magyar hirlapirodalom statisztikája 1780-1880-ig* című könyvéről, a „Nemzet” 116. számában közzétett ismertetőre, egyben reakció Szilády –Szinnyeit érintő- kritikájára.

A dolgozat Szinnyei hirlapirodalmi kutatásai és publikációs tevékenysége indítatásának megfogalmazásával kezdődik: „Pozsonyban 1862-ben kezembe akadt a „Pannonia” 1848. júliusi száma, melyben Wigand hirlapjainkat röviden ismerteti, de

német és szláv szempontból. Ezen körülmény indított arra, hogy hírlapirodalmunkról lehetőleg teljes képet nyújtsak.” (p. 5.) Vákolja a feldolgozás és a közzététel folyamatát is: „megírtam Hírlapirodalmunk történetét a XVIII. században és beküldtem a Vasárnapi Ujságnak. Pákh Albert szerkesztő buzditására ... megszületett a Hírlapirodalmunk a XIX. században, melyet 1853-ig vittem ... Hírlapirodalmunkról 1853-ig tudományosan osztályozva irt közleményeim a Vasárnapi Ujság 1862-66-dik évfolyamaiban 39 számban jelentek meg, ... Ezen munka nem száraz könyvészeti felrolása a lapoknak, mert a hírlapok és folyóiratok tartalmáról, irányáról és viszonyosságairól is irtam, sőt bő idézetek által figyelmessé tettem az olvasót arra, hogy hol lehet rájuk vonatkozólag bővebb anyagot gyűjteni. Irtam még ezen kívül hírlapirodalmunkról többet is; az évi kimutatásokon kívül a „Hírlapok keletkezéséről”, „Humoristicus lapjaink”-ról, „A legelső magyarországi hírlapról”, „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben”, a pozsonyi „Magyar Hirmondó”-ról és ennek szerkesztőjéről „Rát Mátyás”-ról; nem is említve az apróbb hírlapkönyvészeti cikkeimet, ez is kitenne két kötetet.” (p. 5.)

Szinnyei írása érinti a Repertóriumok és a tervezett Hírlapkönyvtárért folytatott küzdelmének tárgyát is, továbbá kitér a hírlapok könyvtári kezelésének problémájára: „A hírlapokat minden könyvtárban mostoha gyermekként szokták tekinteni, nem ápolják, nem dédelgetik, sőt nem ritkán lábbal tapodják.” (p. 5.) Rámutat, hogy: „... nincsen általános bibliographiánk, milyen már a művelt kis nemzeteknek is van, csak a magyaroknak és törököknek nincsen; e nélkül pedig egy nemzeti könyvtárt képzelni sem tudok...” (p. 5.) Kitér az indexelés tárgykörére is: „... mi magyarok nem szeretünk indexet csinálni, ily tárgy- és névmutató még folyóiratainknál is ritka, mint a fehér holló...” (p. 5.)

A fentiek bizonyítják Szinnyei kompetenciáját a magyar hírlapirodalom terén, melyre alapozva az alábbi véleményt közli Szalády Antal művéről: „... jó szándékkal, de kevés szakismerettel van írva ... Már a cím is hibás, mert a könyv tulajdonképpen nem statistika, hanem bibliographia, és ... 1879-ig bezárólag és nem 1880-ig terjed ... baj a műnek betűrendes beosztása, nem lévén a könyv végén szakszerűen való hírlapkimutatás, szerkesztők és kiadók jegyzéke; ... czélszerűbb lett volna a munkát tudománysszakok szerint összeállítani és végéhez indexet csatolni. A munka technikai kiállítása is ügyetlen, miután a hírlapcímeket kivéve, egyenlő betűvel van nyomtatva az egész, pedig könnyebb áttekintés végett a neveket cursiv, a jegyzeteket vagy magyarázatokkal pedig petíttel kellett volna nyomtatni és a szöveg közt vonalakat és zárjeleket alkalmazni.” (p. 5.) Egy konkrét példán keresztül szemlélteti is a leírtakat, majd az alábbi gondolatokkal folytatja kritikáját: „A könyvészet két fő kelleke a pontosság és következetesség. Ezeknek egyike sincsen meg a nevezett könyvben...” (p. 5.) „... milyen nyilvános könyvtárakat használt Szalády ur? Ki lehetett volna azokat jelölni, a mint Szabó Károly tette „Régi Magyar Könyvtár”-ában, vagy betűvel, mint én tettem a „Természettudományi Könyvészet”-ben. Végül azt a tanácsot adhatom Szalády urnak, hogy ha ezen ... kevés haszonnal

összeállított munka második kiadást ér, ne járjon mások nyomdokaiban, hanem legyen önálló; ne higgyen senkinek, csak a saját szemének, az az igazán a könyvtárakban meglévő lapokból írja meg azok pontos könyvészetét.” (p. 5.)

T: - autopszia

- sajtó**bibliográfia**

- hírlapirodalom

- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei

- **Hírlaptár** története

- index

- **könyvtár**, nemzeti

- **kritika**, id. Sz. J. tollából

- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó

- kutatómunka

- különlenyomat

- „A Magyar Hirmondó”

- bibliográfiakereskedési **módszer-tan**

- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.

- Pákh Albert

- „Pannónia”

- Rát Mátyás

- „Régi magyar könyvtár”

- repertórium

- Szabó Károly

- Szalády Antal

- Hírlaptár **szervezés**

- **Szinnyei József**, id. a történész / hírlap

- magyar sajtótörténet

- „Vasárnapi Ujság”

- Wigand

132. Horvát István és az egyetemi élet 1845-46-ban : naplójegyzeteim / idősb Szinnyei József.

= = Vasárnapi Ujság. – 31.évf. 19.sz. (1884. máj. 11.) p. 293-294. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Címoldalon megjelent írás, melyben Szinnyei felidézi 1845 szeptemberét, Pestre, az egyetemre kerülésének idejét.

Bepillantást nyújt a korabeli egyetemi életbe, jellemzi egykori tanárait és humoros, mégis szeretetteljes hangon jeleníti meg legkedvesebb professzora, Horvát István alakját, aki „az összes egyetemi hallgatóság kedvence, úgy hogy előadására még a fizikusok, jogászok, sőt a városi polgárok közül is többen sereglettek...” (p. 294.)

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem

- hiteles (kor)történeti dokumentum

- Horvát István

- **kortörténet**, 19. sz. első fele

- naplójegyzetek

- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.

- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

133. Az utolsó 25 év hatása vidéki színésze-tünkre / [Szinnyei József, id.]

= = Budapesti Hírlap pünkösdi melléklete.
– 4.évf. 151.sz. (1884. jún. 1.) p. 4-6. –
Lh.: OSZK: FM 3/2569.

Szinnyei egy fájdalmasan gyönyörű metaforával indítja írását: a magyar színészet kezdeti időszakát, ami az 1850/60-as évekig tartott, a tehetséges mostohagyermek sorsához hasonlítja: „Képzelnünk kell egy mostoha gyermeket a legelhagyottabbak fajtájából, kinek külseje már messziről elárulja, hogy szerető anyjának gondos keze soha nem dédelgette ... szűkmarkú dajkája nem igen igyekezett őt megővni vihar, fagy, éhség s a nyomorúság egyéb ingredienciáitól és más gyermek bizonyára százszor elpusztult volna bele; de ez úgy látszik inkább megedződött ... Mikor megszületett, a gondviselés körülbelül így szólott hozzá: „Hát bizony, édes fiam, örökség nem maradt rád egy mákszemnyi sem, -se baj- te úgy sem születettél arra, hogy kincseid legyenek; nincs gondos kéz, mely ápoljon s felneveljen – egy okkal több, hogy magad nevelj fel magad; tisztán saját erődre vagy utalva, hogy a tisztességes emberek sorába magad felküzdjed, de azért az soha sem csüggeszsen, ha ott félvállról néznek reád; az emberek sokat fognak téled követelni- igyekezz, szárnyald túl önmagadat, küzdj meg a lehetetlennel és ne jusson eszedbe, hogy mily silány lesz érte béred.” ... S a gyermek –a magyar vidéki színészet- e cinikus oktatást betű szerint vette. Elindult mint egy koldus, s küzdött, mint egy félisten; bújdosott – tűzhelyet, szünetet nem ismerve- mint Ahasvérus, s hirdette az örök szép és igazság eszméit, mint egy lelkes apostol.” (p. 4.)

Aztán a 19. század közepétől megszűntek az előítéletek, „egyszerre elkezdtek a vidéki színészt komolyan számba venni ... minden felől lelkesen üdvözltek ... ünnepelték.” (p. 4.) „... országszerte dívatba jött a színházba járás ... így ez volt a vidéki színészet virágzásának első korszaka...” (p. 5.) „Kár, hogy e szép korszak oly rövid ideig tartott, mindössze 6-7 esztendeig, és a hét kövér esztendőt, miként hajdan Egyiptomban, úgy nálunk is hét sovány követte ... Oka pedig ezen változásnak semmi egyéb nem volt, mint hogy megnyílt az országgyűlés és sem lelkes beszédekben, sem pedig hangzatos programbeszédekben nem vala fogyatkozás. Színházba se kellett értük menni...” (p. 5.)

Szinnyei kifejti, hogy amikor az ún. hazafias drámák kora véget ért, a színházigazgatók kezdtek visszanyúlni témában a szabadságharc idejéhez. „Mintha csak így szóltak volna a t. közönséghez: „Ah! Ti már nem tudtok lelkesülni a nagy történelmi alakokért, nektek már egy Zrínyi, egy Könyves Kálmán, Hunyady, Dobó stb. nem imponál, avagy talán nagyon ócska? Jól van, adunk mi frissebbet is; itt van: „Görgey Arthur a hazaáruló”, „Batthyányi”, „Petőfi”, „A zsidó honvéd” stb. ... ha e korszaknak nevet kellene adnunk, úgy nem nevezhetnők azt másképp, mint a fércművek korszakának.” (p. 5.)

Aztán a 60-as évek végén, 70-es évek elején beköszöntött az operett-kora. Ezzel párhuzamosan viszont vidéken elsorvadt a drámai színészet. „...e

szomorú tény következményeiben még szomorúbb, mert fokinkint kiöl minden komolyabb törekvést, minden magasabb ambíciót a vidéki színész lelkéből.” (p. 5.)

T: - **kortörténet**, 19. sz. második fele

- különlenyomat

- művelődéstörténet

- **Szinnyei József, id.** a történész / színész

- magyar színésztörténet

134. Révai Miklós és Verseghy Ferenc életrajza / Szinnyei József, id. - ? : ?, 1885. -

? p. – Lh.: a fenti kiadást nem találtam meg, csak a „Magyar írók...” 11. (h. 858-867.) és 14. (h. 1139-1146.) kötetében tudtam utánanézni a két életrajznak. – Lh.: KI KSK: 3-1336 / 11, 14.

A dokumentum Révai és Verseghy életrajzát, munkáinak jegyzékét, publikációs listáját, kéziratban maradt írásait és a róluk szóló irodalmat tartalmazza.

Révai Miklós (Magyar írók... 11. köt. h. 858-867.) kegyestánítórendi áldozópap és egyetemi tanár, R. Miklós és Palásthy Anna fia, szül. 1750. febr. 24. Német-Nagy-Szent-Miklóson (Torontál megye) Mátyás névre keresztelték, 1769-ben vette fel a Miklós nevet (amikor belépett a kegyesrendiekhez). *Verseghy Ferenc* (Magyar írók... 14. köt. h. 1139-1146.) bölcséleti doktor, volt Pálos-szerzetes, költő és nyelvész, atyja V. Frencz sóházi tiszt (korán elvesztette, anyja nevelte).

T: - **adatgyűjtés**

- **biobibliográfia**

- **életút**, Révai Miklósé

- **életút**, Verseghy Ferencé

- „Magyar írók élete és munkái”

- Révai Miklós

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- Verseghy Ferenc

135. A jó Gisztl bácsi : naplójegyzetek / idősb Szinnyei József. –3 db.

= = Komáromi Lapok

Első közlés. – 6.évf. 30.sz. (1885. júl. 25.) p. 1-2.

Második közlés. – 6.évf. 31.sz. (1885. aug. 1.) p. 1-2.

Harmadik közlés. – 6.évf. 32.sz. (1885. aug. 8.) p. 1-2.

Lh.: JAMK (Tatabánya): 185. Poz. (mikrofilm), ill. OSZK: 218.675, v. 816.020.

Klny.: Komárom, 1884.

Id. Szinnyei József gyermekkorára vonatkozó életrajzi adatokat tartalmazó közléssorozat, melyben egyúttal emléket állít egykori kedves instruktorra (házi tanítója), Gisztl János emlékének is.

Az írás jellegének érzékeltetésére idézzük néhány sorát: „Atyám után szegény anyámat is eltemettük

1836. május 11-én. Már én akkor az első elemi iskolába jártam.” (Első közlés, p.1.)

„Gisztl János szegény, komáromi polgári család fia, 1814-ben született ... az első elemi osztályban érdemsorozatban 5-ik jeles lettem ... Mindezt az én instruktoromnak Gisztl bácsinak köszönhetem, ki még a lúdtollfaragás művészetébe is bevezetett.” (Második közlés, p. 1.)

T: - 1836.

- Gisztl János
- **helytörténet**, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- különlenyomat
- memoár
- naplójegyzetek
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

136. *Visszaemlékezések / idősb Szinnyei József*

= = Budapesti Hirlap melléklete. – 210.sz. (1885. aug. 2.) p. 1-4. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

Az „(1846.)” időmegjelöléssel, a „Tárcza” rovatban közzétett írás valóságghú bepillantást nyújt a dicső szabadságharcunkat megelőző évek hangulatába: „A nemzeti irány a 40-es években már hatalmas lendületet vőn; mindenki magyarul akart tanulni ... a bécsi kormány engedményekkel lépett föl. A hazafias szellemű szent-benedekrendi tanárok első voltak, kik a közökhajtásnak megfelelően, iskoláikban a latin studiumokat magyarra változtatták. Már én ... 1844-45-ben minden tantárgyat magyarul tanultam. Mindez nagy hatással volt ránk. Lelkesültünk a nemzeti szellem újra ébredésén, tiszteltük és szerettük ennek bajnokait. Ez a kitörendő vihar előszele volt.” (p. 1.) Ám Pestre kerülve (1845.) nem tapasztalt a komáromihoz hasonló mértékű magyarosodást. Az egyetemi tanárok gyakran nem is beszéltek magyarul.

Az írás számos önéletrajzi adattal is szolgál (pl.: bukás az egyetemen, ismeretség Beöthy Lászlóval, Jókaiival stb.).

T: - Beöthy László

- **helytörténet**, Pest
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- Jókai Mór
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- memoár
- naplójegyzetek
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

137. *Visszaemlékezések : 1846 / idősb Szinnyei József*

= = Komáromi Lapok. – 6.évf. 33.sz. (1885. aug. 15.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/1090.

Szinnyei első egyetemi évére emlékezik vissza, amit Pesten –Amtmann János nevű sógora gyámi felügyelete mellett,- a bölcsészkar filozófiai osztályának hallgatójaként töltött el.

A történelmet szívesen tanulta, de a matematika komoly gondot jelentett számára. Rengeteget olvasott. A 16 éves ifjút teljesen elvarázsolta a magyar irodalom egyre fokozódó szárnyalása és, hogy e csodának maga is részese lehet, ám tanulmányai megsínylették határtalan lelkesedését: „... algebrából megbuktam, a többi vizsgára nem is mentem; ez sógorom tudomására jutván, kegyetlenül bánt velem. Elég okom volt tehát arra, hogy végképp megválnak a fővárostól.” (Sógora haragiában gyámi tisztéről is lemondott, Szinnyei pedig –a 16 évesek öntudatával és önérzetével reagálva,- búcsú nélkül hagyta el Pestet és visszatért Komáromba.)

T: - Amtmann János

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **helytörténet**, Komárom
- **helytörténet**, Pest
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- naplójegyzetek
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

138. *Abday Asztrik / [Szinnyei József, id.]*

= = Kőszeg és Vidéke. – 6.évf. 46.sz. (1886. nov. 14.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/779.

A „Tárcza” rovatban közzétett életrajz „Id. Szinnyei I. [! helyesen: J.] „Magyar Írók Névtára”-nak mutató-ívéből” (p. 1.) való.

Abday Asztrik a kőszegi Szent Benedek rendi gimnázium igazgatójaként került a hetilap címlapjára.

T: - Abday Asztrik

- **adatgyűjtés**
- **biobibliográfia**
- **életút**, Abday Asztriké
- „Magyar írók élete és munkái”

139. *Egy polgár-temetés 1835-ben : naplójegyzetek / Szinnyei József*

= = Komáromi Lapok. – 7.évf. 30.sz. (1886. júl. 24.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: 212.830, v. FM 3/1090.

Klly.: Komárom, 1886.

A családfő, Ferber Alajos –id. Szinnyei József édesapja- haláláról, a család mély gyászáról szóló írás, mely egyúttal hitelesen prezentálja a korabeli temetkezési szokásokat, a szertartás részleteit is (pl.: a halott fürdetése, felöltöztetése, a rokonság részvétlátogatása, ravatalozás az utcai, tiszta szobában, virrasztás, az elhunyt dicsérése, harmadnap temetés).

„Igy halt meg szegény atyám 1835. febr. 8-án vasárnap, esti 8 órakor 43 éves korában.” (p. 1.)

„Ezzel eltemettük a család oszlopát, mindnyájunk vigaszát és összes szerencsénket.” (p. 2.) - zárja írását Szinnyei.

T: - 1835.

- Ferber Alajos
- **helytörténet**, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- memoár
- naplójegyzetek
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

140. *Nyitra negyvenhat év előtt és most.* - *A nyitra-egyházmegyei könyvtár.* - *Bodó gyűjteménye Nagy-Szelezsényben* / id. Szinnyei József

= = Nyitramegyei Közlöny. – 6.évf. 34.sz. (1886. aug. 22.) p. [1-2.]. – Lh.: OSZK: FM 3/2285.

„Csaknem félszázada annak, hogy én Nyitrát először láttam. Mint gyereket küldtek 1840-ben ide, ... tót szóra.” (p. 1.) –kezdi (a „Tárcza” rovatban közölt írását Szinnyei, majd visszaemlékezik az egykori városképre, szállásadóira és gimnáziumi éveire. Számos helytörténeti adattal szolgál a 46 évvel korábbi állapotok tekintetében.

1886-ban hivatalos (hírlap) ügyben jár újra Nyitrán és ámulva látja a településen bekövetkezett változást: „Nem ismertem többé a régi városra, nagy részt emeletes házak közt jártam...” (p. 1.) Örömmel látja, hogy „Mintha csak a civilizáció s haladás zászlóvivője volna a magyarság; ... magyarul beszélnek...” (p. 1.) Ellátogat a nyitra-egyházmegyei könyvtárba is, melynek tisztasága és gazdagsága szintén jó érzéssel tölti el. Végül meglátogatta a Nagy-Szelezsényben élő, Bodó Lipót nevezetű barátját, akinek magán-múzeuma lebilincselően hatott rá. (Pl.: Árpád-kori, 1224-ből és 1258-ból származó családi oklevelek, 1848/49-i, hazánkat és Ausztriát érintő (40 db.-os) karikatúra-gyűjtemény, egy 1848/49-es honvédalezredes írásai stb.)

A cikkből az is megtudható, hogy Bodó számos 1848/49-i nyomtatvány és kézirat duplumpéldányát átengedte Szinnyeinek.

T: - Bodó Lipót

- forrásgyűjtemény
- **helytörténet**, Nyitra
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- kéziratgyűjtemény
- kisnyomtatvány
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárügy**, helyzetkép
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

141. *Komárom 1848-49-ben : naplójegyzetek* / írta Szinnyei József. – 2. hasonmás kiad. - [Komárom] : kiadja Komárom Város Önkormányzata, [1999]. – VIII, 517 p., 1 térkép.

Eredeti kiad.: Bp.: kiadja Aigner Lajos, **1887.** – 518, [1]p. – (Klny.: a Hazánk-ból.) – Lh.: JAMK (Tatabánya): 943.9 / Sz 83, ill. OSZK: 48.016

Tartalomjegyzék:

I. Hogyan került Komárom vára 1848-ban a magyarok kezére?

II. Kossuth Komáromban. – Meszlényi irodája – Honvéd élet a várban – A 37-ik zászlóalj alakulása – Komárom első cernirozása (Naplójegyzetek 1848. október 16-tól dec. 31-ig)

III. Nyárasdi csata – Honvédélet a nádorvonalon – A „Komáromi Értesítő” – Árvíz – Hetényi expedíció – Komárom szűkebb cernirozása (Naplójegyzetek 1849. jan. 1-től febr. 28-ig)

IV. Az ostrom kezdete – Bombázás – A nagy megrohanás márc. 31-én – A cigánymezőn – Ostromtól való fölmentés (Naplójegyzet 1849 márc. 1-től ápr. 30-ig)

V. Csallóközi táborozás – Tejfalusi, boósi, nyárasdi és aszódi csaták – Visszavonulás Komáromba (Naplójegyzetek 1849. május 1-től június 30-ig)

VI. Komárom körüli küzdelmek – Dicsőség végfelvillanása aug. 3-án – Fegyverszünet; alkudozások és capitulatio (Naplójegyzetek 1849. jul. 1-től okt. 3-ig)

A Komárom várának átadására nézve kötött egyezés

Komárom pénzügye 1848-49-ben

Élet- és jellemrajzok (pl.: Klapka)

Névmutató (benne: *Szinnyei József, főh. 32-49., 53., 55-65., 78-96., 118., 119-151., 169-291., 280.(?), 398., 488., 489.*

T: - **életút**, Klapkái

- **helytörténet**, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- index
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- Kossuth Lajos
- különlenyomat
- naplójegyzetek
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- reprint
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

142. *Komárom első cernirozása : részlet id. Szinnyei József „Komárom 1848/49-ben” című művéből* / Szinnyei József. – 3 db.

= = Komáromi Lapok

Első közlés. – 8.évf. 4.sz. (**1887.** jan. 22.) p. 1-2.

Második közlés. – 8.évf. 5.sz. (**1887.** jan. 29.) p. 1-2.

Harmadik közlés. – 8.évf. 6.sz. (1887. febr. 5.) p. 1.

Lh.: OSZK: FM 3/1090.

Tudjuk, hogy id. Szinnyei József –19 évesen– részt vett nemzeti történelmünk legdicsebb, de egyben egyik legtragikusabb eseményében, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc közzhonvéde, őrmestere, hadnagya, majd főhadnagya volt. Szülővárosában, Komáromban védte a várat Windischgrätz hatalmas 2. hadtestével szemben.

1848. okt. 16-tól mindennap rögzítette az eseményeket Naplójában (az eredeti kéziratot a MTAK Kézirattára őrzi), így erre alapozva később hiteles kortörténeti publikációkat közölt –többek között– nemzeti szabadságharcunk eseményeiről. Ezen írások egyike a „Komárom első cernirozása” című munka, melyben a komáromi erődítmény első ostromzár alá vételéről számol be. „A várőrizet kevés kivétellel újonczokból állott; ezeket ... a rendes hadseregtől átlépett tisztek tanították és vezényelték; a többi tisztek iskolát végzett tanult fiatal emberekből állottak, sőt még az altisztek egy része is intelligens elemekből került ki” (Első közlés, p. 1-2.) „Komárom városa anyagilag tönkre téve, csaknem mindenét fölálldozta a haza javára.” (Második közlés, p. 1.)

Szinnyei adakozási ívet is közöl és a gyűjtés eredményéről név szerint, tételesen beszámol, majd hozzáteszi: „A városnak ezen áldozatkészsége nem maradt elismerés nélkül...” (Második közlés, p. 2.), és mellékeli Kossuth Lajos levelét, elismerő sorait.

T: – 1848. 10. 16.

- helytörténet, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- kortörténet, 1848/49-es szab. harc
- Kossuth Lajos
- naplójegyzetek
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

143. A komáromi ötvösök czéh-szabályai 1529-ből : a legrégebb komáromi okirat / idősb Szinnyei József. – 2 db.

= = Komárommegyei Közlöny

Első közlés. – 3.évf. 40.sz.(1887. szept. 21.) p. 2-3.

Második közlés. – 3.évf. 41.sz. (1887. szept. 28.) p. 1-2.

Lh.: OSZK: FM 3 / 2174 v. H 2.738 / 2708.

„A czéhszabályok az elmúlt időkből nem egy igen érdekes képét nyújtják az akkori társadalmi életnek ... különösen érdekesek a XV. XVI. és XVII. századból ránk maradt czéh-szabályok...” (p. 2. / 40.sz.)

Jelen írásból megtudható, hogy az 1529-ből származó okiratok eredeti, a pesti ötvös czéh-szabályok szerint készült, hátrýára írt dokumentumok.

A közlemények szó szerint hozzák az utódok számára kiadott 25 czéh-szabály teljes szövegét.

„... hiteles másolata 1685-ben készülvén, ez a helytartótanács levéltárába helyeztetett el; onnan pedig annak felosztása után a budapesti egyetemi könyvtárba jutott, hol az jelenleg is őriztetik.” (p. 2. / 41.sz.) – zárja írását Szinnyei.

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, dokumentumállománya

- céh-szabályok
- **helytörténet**, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- kisnyomtatvány
- **kortörténet**, 15-17. sz.
- legrégebbi komáromi okirat
- nyelvemlék
- pergamen
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

144. Könyvtári emlékek / Szinnyei József. – 2 db.

= = Fővárosi Lapok

Első közlés. – 24. évf. 94.sz. (1887.) p. 679-681.

Második közlés, 24. évf. 95.sz. (1887.) p. 687-689.

Lh.: OSZK: FM 3/712 (Mikrofilmen), ill. Komárnói városi könyvtár (Szlovákia): 11/A-7-d-47.

Klly.: Bp.: Athenaeum ny., 1887. – 20p.

– Lh.: OSZK: 59.304, v. 233.516.

Az első közlésből megtudható, hogy Szinnyeit Toldy Ferenc (neves irodalomtörténészünk) juttatta az Egyetemi Könyvtárba 1872. dec. 23-án, akinek egész életében hálás volt ezért. „Toldy Ferenc, mint könyvtárnok a magyar könyvet édes gyermekének tekinté, s ha egy általa még nem ismert példány akadt a kezébe, szívéhez szorította azt és ragyogó szemmel mutogatta mindenkinek...” (p. 679.)

Az írás arról is informál, hogy Szinnyei kezdetben nehéz körülmények között dolgozott: a „farkasordítóban”, ahonnan ki kellett hoznia a kért könyveket, 2-3 fokkal télen is hidegebb volt, mint az utcán. Mindemellett 180 ezer kötet sorakozott számozatlanul, porosan a szekrények polcain...

Szinnyei részletesen beszámol az állomány új épületbe költöztetéséről is (1875-76.), valamint arról, hogy 1875. ápr. 29-én ő is beköltözött a könyvtár épületében lévő lakásába. 1876. márc. 26-án volt az ünnepélyes megnyitó. Dec. 23-án *Horvát Árpád* igazgató lemond, és Trefort miniszter Szinnyeit bízza meg (ideiglenesen) az igazgatói teendőök ellátásával.

A második közlésből megtudható, hogy az Akadémia az életrajzi lexikon kiadását –finanszírozási okokból– elutasította, de Szinnyeit ez nem csüggeszti el, tovább gyűjti és rendszerezi adatait. „Hiszen a könyvtárosok rendesen hosszú életűek és szívós természetűek” –írja . (p. 688.)

Az írás informál 43 ezer darabos gyászjelentés gyűjteményéről is. (p. 689.)

- T:** - 1872. 12. 23.
 - 1876. 12. 17.
 - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
 - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, dokumentumállománya
 - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, költöztetése
 - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, rendezése
 - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, története
 - **dokumentumállomány** költöztetése
 - **dokumentumállomány** rendelkezésre bocsátása
 - **dokumentumállomány** tárolása
 - gyűjtemény, id. Sz. J.-é / gyászjelentés
 - Horvát Árpád
 - **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / az MTA-val
 - **kortörténet**, 19. sz. második fele
 - **könyvtáráépület**
 - **könyvtártörténet**
 - **könyvtár** vezetés
 - **könyvtáros** portré, id. Sz. J.-é
 - **könyvtárosi** hivatás
 - különlenyomat
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - Magyar Tudományos Akadémia
 - **munkakörülmények**, Egyetemi Könyvtár
 - önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
 - **személyiség**, id. Sz. J.-é
 - **szervezés**, munka
 - **Szinnyei József**, id. a könyvtáros
 - **Szinnyei József**, id. a történész / hely
 - Toldy Ferenc
 - Trefort Ágoston

- 145. Magyar nemzeti zsebkönyv.** 1. köt., Főrangú családok / [összeáll., szerk. id. Szinnyei József, Fejérpataky László]. - Bp.: kiadja a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság, **1888.** - XIV, 558 p. - Lh.: OSZK: 60.807/1/1.

A dr. Fejérpataky László (a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság titkára) által írt Előszóból megtudható, hogy a mű „mindenekelőtt a magyar

főrangú családokat tartalmazza, s első sorban azokat, melyek az 1886. évi VII. és az 1887. évi XXXIV. törvénycikkekben, mint magyar főrendiházi örökös tagsági joggal bíró családok beczikkelyeztettek.” (p.V.)

A kötetben szereplő szócikkek felépítése: „Minden családról szóló részt rövid bevezetés előz meg, mely a család eredetéről, történetének legfontosabb mozzanatairól nyújt tájékoztatást, pontos rangemelési dátumokat és megbízható címer-leírásokat tartalmaz.” (p.V-VI.)

„A genealogikus rész főképp a családok jelenleg élő tagjainak nemzedékrendi viszonyait iparkodik feltüntetni... E résznek nagy fáradtsággal járó összeállítását id. Szinnyei József, társaságunk ig. vál. tagja, vállalta magára...” (p. VI.)

- T:** - **adatgyűjtés**
 - Fejérpataky László
 - genealógia
 - **kapcsolat**, id. Sz. J.-é tudományos társaságokkal, körökkel
 - **kortörténet**, 19. sz. második fele
 - Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság
 - **Szinnyei József**, id. a történész / család
 - **tudományos** társaság
 - zsebkönyv

- 146. Fazekas Mihály és a „Ludas Matyi”-ja / id. Szinnyei József**
 = = Fővárosi Lapok. – 25. évf. 300.sz. (1888. okt. 30.) p. 2201-2204. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

Klly. Bp.: Athenaeum ny., **1888.** 15 p. - Lh.: OSZK: 199.196, ill. Komarnoi városi könyvtár (Szlovákia): 11/A-7-d-44.

Mindenki ismeri Ludas Matyi történetét, de „Hogy a műveltebb irodalomban nem foglalt helyet ... azon nincs mit csodálkoznunk, ha figyelembe vesszük azt, hogy az elfranciásodott világirodalom nálunk is tért foglalt és nem engedte a népiest, úgynevezett póriast, a finomabb ízlést negélyző közönség körében kedvelté tenni.

Ponyvára került ez is, mint sok más, melyek közül nem egy, jobb sorsra érdemes népdal vagy népies elbeszélés feledésbe ment, elpusztult... Fazekas ideje-korán fölkarolván a már-már elkorcsosult szülöttét, új életre kelté azt és így megtisztultan jutott az reánk.” (p. 2201.) –kezdi írását Szinnyei. Ezt követően közli az 1765-ben, Debrecenben, református nemes család fiaként született költő, tudós *Miskolczy Fazekas Mihály* életrajzát, irodalmi pályáját. Az írásból az is megtudható, hogy „Csokonai közeli rokona, jó barátja s szellemi elvtársa volt Fazekasnak”.

A „Ludas Matyi” 1804-ben született, és Fazekas Kazinczyhoz küldte első „cenzúrára”. A válasz azonban „a népies vagy szerinte durva paraszti irány kigúnyolása” volt. Ekkor Fazekas félre is tette művét. Kézírtas formában azonban terjedt; 1815-ben, Bécsben, Kerekes Ferenc tanár / rektor „nem ismervén ... szerzőjét, ily romlott állapotban is föl-

fedezte a mű becsét” (p. 2202.) és előszó kíséretében kiadta. (Az „Előszót” teljes terjedelmében közli Szinnyei.)

„Midőn ezen kis nyomtatvány Fazekas kezébe jutott, elképzelhetjük ámulatát, de egyúttal buzditásul szolgált ez arra, hogy azt ... megtisztítva bocsássa világ elé.” (p. 2202.) Fazekas levelet írt Kerekeshez (ennek „eredeti példányát” közli Szinnyei), melyben közölte, hogy „Matyi” az ő „gyermeké”.

1817-ben már Fazekas előszavával és átdolgozott formában jelent meg a mű, ami ezután számtalan kiadást ért meg.

Beöthy Zsolt művelődéstörténeti értékét abban jelölte meg, hogy „az első irodalmi támadást képezi az elnyomott jobbágyság érdekében.” (p. 2203.)

T: - Beöthy Zsolt

- **életút**, Fazekas Mihályé

- „Fazekas Mihály és a „Lúdas Matyi”-ja”

- Kazinczy Ferenc

- különlenyomat

147. Irodalmi viszonyaink : 1845- és 1888-ban / Idősb Szinnyei József. – 2 db.

= = Nemzet. - 7.évf. (1888.)

Első közlés. – 1966. (49.) sz. (febr. 18.) p. [5-6].

Második közlés. – 1967. (50.) sz. (febr. 19.) p. [5-6].

A második közlésnél már Szinnyei. - Lh.: OSZK: FM 3/837.

Klny.: Bp.: Athenaeum, 1888. – 20 p. – Lh.: OSZK: 199.184, ill. Komáromi városi könyvtár (Szlovákia): 11/A-7-d-46, vagy 11/A-6-f-100.

„Általános a panasz, hogy már könyvet sem vesz, sőt már nem is olvas a magyar ember...” (p. 5.) – kezdi írását Szinnyei, majd (összevetve a kb. fél évszázaddal korábbi viszonyokkal) az alábbi megállapításokat teszi: „midőn 1845-ben a fővárosba jöttem ..., nagy élénkség, fölpezsdülés volt irodalmunkban, különösen a szépirodalom terén ... ezen kor teremte az igazi nagy költőket ... akkor egyszerre három szépirodalmi lapunk állott fenn [mindhármát részletesen jellemzi / ismerteti is] és vetekedve közöltek szebbnél szebb költeményeket, sőt ... elég jó beszélyeket is. A szerkesztők tekintélyes állást foglaltak el az irodalomban és a társadalomban; a lap jövedelméből tisztességesen fentartották családjukat...” (p. 5.) „A törekvő fiatalok társalgásának fő és állandó tárgya volt az irodalom ... Az újonnan megjelent könyv akkor esemény volt, sietett azt mindenki megszerezni ... Petőfi verseit szavaltuk, Jókai beszélyeit többször is elolvastuk ... A lapokra nem fizettünk elő ..., hanem szorgalmasan eljárunk a kávéházakba s ott olvastuk azokat.” (p. 5.)

Szinnyei részletesen kitér a kölcsönkönyvtárakra (pl.: Heckenasté, a casinóké) és az irodalmi társaságokra (M. tud. Társaság, Kisfaludy-Társaság, kir. m. Természettudományi Társaság) is.

A második közlésből megtudható, hogy az 50-es évek elején is élénk volt még irodalmi életünk (Jókai, Arany, Shakespeare stb. műveiért rajongtak). A gyökeres változást az 1867. évi kiegyezés hozta, mely után: „... a közfigyelem mindinkább a politika felé fordult, a hírlapirodalom felvirult, a szépirodalom pedig hanyatlott ... szóval minden kornak és nemzedéknek saját igényei vannak, ... a mi korunk a practikus tudományok kora.” (p. 5.) Mindemellett szívesen olvasták külföldi szerzők műveit (ki eredetiben, ki fordításban). „Tehát igaztalan azon vád, hogy nálunk nem vesznek könyveket, sőt ellenkezőleg, szegénységünk da-czára a könyvvásárlásnál némi fényűzést is követünk el, midőn Shakspeare színműveinek új magyar diszkiadását 60 frtért szerezzük meg.” (p. 5.)

A könyvkereskedők panaszainak okát sokkal inkább nagy számukban, továbbá a kölcsönkönyvtárak elterjedésében látja Szinnyei.

T: - Kisfaludy-Társaság

- **kortörténet**, 19. sz. második fele

- **könyvtártörténet**

- különlenyomat

- művelődéstörténet

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

- **történet**, tudomány

- **tudományos társaság**

148. Kossuth legujabb levele / Idősb Szinnyei József

= = Budapesti Hirlap. – 8.évf. 214.sz. (1888. aug. 3.) p. 4. – Lh.: OSZK: FM 3/2569. – **Klny.** (Bp.: Rudnyánszky, 1888., 11 p.) magyarázó bevezetéssel: Komáromi városi könyvtár (Szlovákia): 11/A-7-d-48.

Egy teljes oldal terjedelmű írás „Fogságban írt leveleiről” alcímmel, melyben Szinnyei beszámol arról, hogy egyik erdélyi utazása során személyesen megismerkedett báró Wesselényi Miklóssal, kinek megtekintette gazdag könyvtárát és levéltárát is: „Itt láttam Kazinczy, Széchenyi, Kossuth, Deák, Jósika s több jeleseink leveleit, br. Wesselényi Miklós naplóját három vaskos kötetben, sok egyéb történelmi s irodalmi kincscel együtt ...” (p. 4.) „Kutatásaim közben egy zöld vászonba kötött 4-rétű könyv akadt a kezembe, táblájára ez volt írva: „Kossuth Lajos levelei a budai fogságból 1837.”” (p. 4.) A cikkből kiderül, hogy br. Wesselényi – Kossuth barátjaként – másolta le az eredeti kéziratokat, továbbá, hogy azokat –közlésre- Szinnyei rendelkezésére is bocsátotta. Ezután Szinnyei engedélyt kért Kossuthtól a levelek publikálására.

Az írás –teljes terjedelmében- közli Kossuth válaszlevelét is, melyből megtudható, hogy Kossuth nem járult hozzá, hogy az 50 évvel korábban, édesanyjához címzett írásait közze tegyék. Fiaira, a börtöncenzúrára és saját emberi szemérmességére hivatkozva, tapintatosan, de elhárította Szinnyei kérését. (Mindemellett nagyrabecsúlással szölt Szinnyeinek a történetteret szerzett érdemeiről.)

A cikk végén Szinnyei –Kossuth kérését tiszteletben tartva,- röviden, általánosságban informál az 1837. júl. 12. és 1840. ápr. 9. között kelt levelek (49 db.) tartalmáról.

T: - Deák Ferenc

- Erdély
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- Jósika Miklós
- Kazinczy Ferenc
- kéziratgyűjtemény
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- Kossuth Lajos
- különlenyomat
- **publikálatlan dokumentumok**, levelek
- **publikálatlan dokumentumok**, napló(k)
- Széchenyi István, gr.
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- Wesselényi Miklós, br.

149. Magyar hirlap-irodalom 1888-ban [kivonat] / [Szinnyei József, id.]

= = Egyetemes Philologiai Közlöny. – 12.évf. (1888.) p. 281. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 4088. – **Forrás:** Gazda I. (2002.) p. 286.

Statisztikai jellegű kivonat Szinnyeinek a „Vasárnapi Ujság” 6. számában közzétett hazai hírlapirodalmi kimutatásából.

A hírlapok / folyóiratok 11 csoportjára nézve megadja az 1887. ill. 1888. év mennyiségi adatait, majd összegez és 22 darabos növekedést mutat ki.

A megjelenés helyére vonatkozóan is szolgál információval, majd végső konklúzióként az alábbiakat közli: „A hazánkban összesen megjelenő 758 hírlapból esik 18,111 főre egy-egy újság vagy folyóirat.” (p. 281.)

T: - adatgyűjtés

- hírlapirodalom
- statisztika
- **szakrend**, sajtóbibliográfiáé
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

150. Adatok Petőfi műveinek megjelenéséhez / Idősb Szinnyei József

= = Petőfi Múzeum. – 2.évf. (1889.) h. 225-228. – Lh.: OSZK: FM 3/9337.

A „Pesti Divatlap” (szerk. Vahot Imre) és Petőfi Sándor viszonyát –eredeti dokumentumok közzétételével- bizonyító, továbbá Petőfi „Tigris és hiéna” c. drámájáról, ill. „Összes költeményei” díszkiadásáról tudósító közlemény.

Miután Petőfi színművének bemutatóját levették a színpadról, a költő levélben fejezte ki felháborodását. Ezt teszi közzé Szinnyei, általa pedig betekintést nyújt a költő életkörülményeibe, és személyiségének egyes vonásait is felvillantja: „Valamelly színházi jó emberem most ezt a hirt terjesztgeti, hogy ők szólítottak föl engem barátságosan darabom visszavételére, minthogy azt a bukástól féltették. – Hazugság, alávaló hazugság! – Lehet, hogy megbuknék művem, ha adnák; de azért vissza nem vettem volna, mert fájdalom, oly körülményekben vagyok, hogy egy pár száz forint jövedelemért eltűrném művem bukását.

Méltánytalanságot azonban nem egy pár száz forintért, de egy pár ezerért sem tűrök senki fiától, tudják meg az urak...” (h. 225-226.)

T: - adatgyűjtés

- **életút**, Petőfi Sándoré
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- Petőfi Sándor
- **személyiség**, Petőfi Sándoré
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- Vahot Imre

151. Dalárda-kert : visszaemlékezés / idősb Szinnyei József

= = Komáromi Lapok melléklete. – 10.évf. 23.sz. (1889. jún. 8.) p. I, III. – Lh.: OSZK: FM 3/1090.

A „Melléklet” I. oldalán az alábbi gondolatsor található Szinnyeitől: „Szenvedélyekből áll az ember élete; az életnek csak egy fénysugara van, melyet a szenvedélyek nem homályosítanak el – a gyermekkor.” (p. I.)

A Dalárda-kertről szóló visszaemlékezés 1852-be viszi vissza az olvasót, ahol „lábra kapott a sörivás ... Komárom, hazánk ezen híres városa, az első dalárda dicsőségével nem tetézhette jó hírnevét...” (p. III.)

T: - helytörténet, Komárom

- memoár
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

152. Timár-ház : naplójegyzetek / id. Szinnyei József. – 40 db.

= = Komáromi Lapok

Első közlés, I. – 10.évf. 2.sz. (1889. jan. 12.) p. 1-2.

Második közlés, II. – 10.évf. 10.sz. (1889. márc. 9.) p. 1-2.

Harmadik közlés, III. – 10.évf. 19.sz. (1889. máj. 11.) p. 1.

Negyedik közlés, III. folytatása. – 10.évf. 20.sz. (1889. máj. 18.) p. 1-2.

Ötödik közlés, III. folytatása és vége : a timár-ház és szomszédai. – 10.évf. 21.sz. (1889. máj. 25.) p. 1-2.

Hatodik közlés, IV. – 10.évf. 30.sz. (1889. júl. 27.) p. 1-2.

Hetedik közlés, Folytatás. – 10.évf. 31.sz. (1889. aug. 2.) p. 1-2.

Nyolcadik közlés, Folytatás. – 10.évf. 33.sz. (1889. aug. 17.) p. 1-2.

Kilencedik közlés, V. – 10.évf. 42.sz. (1889. okt. 19.) p. 1-2.

Tizedik közlés, Folytatás. – 10.évf. 43.sz. (1889. okt. 26.) p. 1-2.

Tizenegyedik közlés, VI. – 24.évf. 12.sz. (1903. márc. 21.) p. 1-5.

Tizenkettedik közlés, VII. – 24.évf. 13.sz. (1903. márc. 28.) p. 1-4.

Tizenharmadik közlés, VIII. – 24.évf. 14.sz. (1903. ápr. 4.) p. ? (Hiányzik az OSZK-ban!)

Tizennegyedik közlés, Folytatás. – 24.évf. 15.sz. (1903. ápr. 11.) p. 1-5.

Tizenötödik közlés, IX. – 25.évf. 3.sz. (1904. jan. 16.) p. 1-4.

Tizenhatodik közlés, Folytatás. – 25.évf. 4.sz. (1904. jan. 23.) p. 1-4.

Tizenhetedik közlés, Folyt. és vége. – 25.évf. 5.sz. (1904. jan. 30.) p. 1-5.

Tizennyolcadik közlés, X. – 25.évf. 12.sz. (1904. márc. 19.) p. 1-4.

Tizenkilencedik közlés, Folytatás. – 25.évf. 13.sz. (1904. márc. 26.) p. 1-4.

Husadik közlés, Folyt. és vége. – 25.évf. 14.sz. (1904. ápr. 2.) p. 1-3.

Huszonegyedik közlés, XI. – 25.évf. 27.sz. (1904. júl. 2.) p. 1-4.

Huszonkettedik közlés, Folytatás. – 25.évf. 28.sz. (1904. júl. 9.) p. 1-4.

Huszonharmadik közlés, XII. – 26.évf. 5.sz. (1905. febr. 4.) p. 1-4.

Huszonnegyedik közlés, Folytatás. – 26.évf. 6.sz. (1905. febr. 11.) p. 1-4.

Huszonötödik közlés, Folyt. és vége. – 26.évf. 7.sz. (1905. febr. 18.) p. 1-3.

Huszonhatodik közlés, XIII. – 26.évf. 11.sz. (1905. márc. 18.) p. 1-4.

Huszonhetedik közlés, Folytatás. – 26.évf. 12.sz. (1905. márc. 25.) p. 1-4.

Huszonnyolcadik közlés, Folytatás és vége. – 26.évf. 13.sz. (1905. ápr. 1.) p. 1-4.

Huszonkilencedik közlés, XIV. – 26.évf. 25.sz. (1905. jún. 24.) p. 1-3.

Harmincadik közlés, Folyt. és vége. – 26.évf. 26.sz. (1905. júl. 1.) p. 1-4.

Harmincegyedik közlés, XV. – 27.évf. 1.sz. (1906. ?) p. ? (Hiányzik az OSZK-ban!) Forrás: Gazda I. (2002), p. 295.

Harminckettedik közlés, Folytatás. – 27.évf. 2.sz. (1906. ?) p. ? (Hiányzik az OSZK-ban!) Forrás: Gazda I. (2002), p. 295.

Harmincharmadik közlés, XVI. – 27.évf. 26.sz. (1906. jún. 30.) p. 1-4.

Harmincnyolcadik közlés, Folyt. és vége. – 27.évf. 27.sz. (1906. júl. 7.) p. 1-3.

Harmincötödik közlés, XVII. – 28.évf. 2.sz. (1907. jan. 12.) p. 1-4.

Harminchatodik közlés, Folyt. és vége. – 28.évf. 3.sz. (1907. jan. 19.) p. 1-4.

Harminchetedik közlés, XVIII. – 28.évf. 27.sz. (1907. ?) p. ? (Hiányzik az OSZK-ban!) Forrás: Gazda I. (2002), p. 295.

Harmincnyolcadik közlés, Folytatás. – 28.évf. 28.sz. (1907. ?) p. ? (Hiányzik az OSZK-ban!) Forrás: Gazda I. (2002), p. 295.

Harminckilencedik közlés, XIX. – 28.évf. 29.sz. (1907. ?) p. ? (Hiányzik az OSZK-ban!) Forrás: Gazda I. (2002), p. 295.

Negyvenedik közlés, Folyt. és vége. – 28.évf. 30.sz. (1907. ?) p. ? (Hiányzik az OSZK-ban!) Forrás: Gazda I. (2002), p. 295.

Lh.: OSZK: FM 3/1090.

Átvette a „Magyar Állam” és részben a „Nyitramegyei Ellenőr”.

Kluny.: a Komáromi Lapok-ból: Timár-ház : naplójegyzetek : 1835-1848. – Komárom: Spitzer Sándor könyvnyomdája, 1889-1907. 374 p. – Lh.: OSZK: III. Hung. k. 5824 ap., v. 218.675, v. 228.064, v. 816.018, ill. JAMK (Tatabánya): 943.9 / Sz 83. – *Szinnyei kézírásával* katalóguscédula az OSZK-ban!

Önéletrajzi vonatkozású írások, melyekben élete 1835-1848 közötti időszakának eseményeit örökölte meg.

Néhány gondolat a naplójegyzetéből: „Félszázadnál több viharzott el fölöttünk. Ha gyermekéveimet visszavarázsolom emlékezetembe, nem ismerek rá szülővárosomra. Nem mintha nagygyá, gazdaggá lett volna, miként óhajtottam, de pezsgő, életerős, vidám kinézése helyett ... szomorúan tekint vissza szebb napjaira...” (p. 1. / Első közlés)

„Komárom fénykorának a múlt század 30-as éveit tartom. Ekkor volt virágzásban nálunk az ipar és kereskedelem...” (p. 1. / Tizenegyedik közlés)

„Arról is nevezetes az 1837. esztendő, hogy Ásvai Jókay József (Jókay Mór atyja), hites ügyvéd és árvagyám ekkor halt meg.” (p. 5. / Tizenegyedik közlés)

„Az 1809. nagy árvíz Komáromban egész városrészt elsöpört. Megsemmisített 400 vályogból épült házat...” (p. 1. / Tizenkettedik közlés)
 Néhány alcím a naplójegyzetekből: „A timár-ház és szomszédai; A Csukás-, Goday-, Csirke-, Tátray-, Vaguzsányi-, Varga-, Schiesser-, Kalicza-, Beliczay-, Hefler-, Keő-, Stetka-, Száky-, Papp és Berky-családok” (III.), „Komárom fénykora; Az „arany ember” özvegye és családja; Ásvai Jókay József halála” (VI.), „Árvíz” (VII.), „Diák lettem; Weber Fanni; Műveltségi állapotok Komáromban; A Kultúr-könyvtár; Sárkány Miklós könyvtára; Az első könyvkereskedés; Az első kölcsönkönyvtár; Színészek; Szinlap-gyűjteményem; Nyitrára adnak tót szóra; Levelek Beöthy Lászlótól és Beöthy Zsigmondtól” (IX.), „Tót világ Nyitrán; Hogyan tanítottak a piaristák Nyitrán; Mi történt Komáromban; Színészet; Földrengés; Hidleszakadás; A várkormányzó német levele; Orbán Gábor rajzmester; Vissza Nyitrára” (X.), „A Gábory-család; Wohlfarth József tanárom; „Ezeregy éjszaka”; Egy nem sikerült kirándulás; Treszka néném férjhez megy; A sárkány; Bécsi Juliska; Szini előadásunk” (XI.), „Mit tanultam a IV. osztályban; Rózsafy Mátyás; Olvasmányaim; Komáromi vásár; Úszóiskola; Anna néném férjhez megy; Amtmann János sógorom; Időjárás és földrengés” (XII.), „Első szónoklatom; Könyvtáram alapítása; Farsangi felvonulás; Korteszalok; Szondy László; Első pesti utam; A „rudnói csoda”; Színészek és cigányok; Kukoricafosztás” (XIII.), „A gymnasium VI. osztálya; Krisztiány Pius tanárom; Gitározni tanulok; Iskola-társaim; Második pesti utam; Nagynéném halála; Apostolok oszlása; A város építési szabályai; Földrengés; Jövendölés; Komárom elsüllyed; Nagy Mihály ref. püspök beiktatása; Nekrolog” (XIV.), „Mit tanultam az egyetemen; Defendálás; Lini néném férjhez megy; Beöthy Zsigmond sógorom; Vahot Imre; Nemzeti színház; Városliget és a „Fut”; Megbuktam; Vissza a timár-házba” (XVI.), „A Beöthy család; Dr. Kovács Pál és családja; Színgeti mulatság; Szüret. Jókai és Beöthy Laci; A szép Gabriella; Pót-vizsga; Két levél” (XVII.)

T: - 1835.

- 1836.

- 1838.

- 1839.

- 1840. 09. 01.

- 1840/42.

- 1842/44.

- 1845.

- 1846.

- 1847.

- Amtmann János

- Ásvay Jókay József

- Beöthy László

- Beöthy Zsigmond

- Beöthy Zsolt

- **életút**, Szinnyi József, id.-é

- Ferber Alajos

- Ferber-család

- földrengés

- **gyűjtemény**, id. Sz. J.-é, szinlap

- **helytörténet**, Komárom

- **helytörténet**, Nyitra

- Jókai Mór

- kirándulás

- **kortörténet**, 19. sz. első fele

- **könyvtártörténet**

- középiskolák

- különlenyomat

- magánkönyvtár(ak)

- memoár

- művelődéstörténet

- naplójegyzetek

- nemzeti színház

- nyelvismeret, id. Sz. J.-é

- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.

- **publikálatlan dokumentumok**, levelek

- **publikálatlan dokumentumok**, napló(k)

- Rózsafy Mátyás

- saját könyvtár, id. Sz. J.-é

- származás, id. Sz. J.-é

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- **Szinnyi József**, id. a történész / család

- **Szinnyi József**, id. a történész / hely

- **Szinnyi József**, id. a történész / kor

- „Timár-ház”

- magyar színészettörténet

- Vahot Imre

- Wohlfahrt József

153. Bankos Károly, *Petőfi barátja* / Id. Szinnyi József

= = Petőfi Múzeum. – 3.évf. 5.sz. (1890. szept. 1.) h. 271-276. – Lh.: OSZK: FM 3/9337.

Bankos Károly, kunszentmiklósi nyug. Aljárásbíró életrajzát és irodalmi munkáit tartalmazó közlemény, számos utalással Petőfi Sándorra.

Lábjegyzetben: „Id. Szinnyi J.: „Magy. írók élete és munkái” megjelenendő IV. füzetéből.” (h. 271-272.)

T: - Bankos Károly

- „Magyar írók élete és munkái”

- Petőfi Sándor

- **Szinnyi József**, id. a történész / irodalom

154. *Előszó a „Magyar írók élete és munkái”-hoz* / Szinnyi József a m. n. múzeumi hirlapkönyvtár őre

= = Magyar írók élete és munkái. 1. kötet, (Aachs-Bzenszki) / Szinnyi József. –

Bp.: Kiadja Hornyánszky Viktor Akad. Könyvkereskedése, **1891.** – p. III-VIII. – Lh.: KI KSZK: 3-1336/1.

Néhány gondolat a mű Bp., 1891. május 20-án kelt előszavából:

„A külföld példáját követve, már a múlt században többen kezdtek foglalkozni irodalmunk és íróink ismertetésével, így Czvittinger, ... Bod Péter, ... Wespérmi István, Horányi Elek.” (p. III.)

„A század elején Sándor István ... és ekkor készült el Széchenyi Ferencz gróf könyvtárának katalogusa hat kötetben ... közel fél századig ... -Toldy Ferencz irodalomtörténeti munkáit kivéve - alig jelent meg ezen a téren ... számot tevő munka.” (p. III.)

„A szabadságharc lezajlása után a nemzeti érzés, a műveltségi törekvések és irodalmunk szeretete, az elnyomatás dacára, vagy éppen ezért, mindinkább előtérbe lépett ... A magyarországi írók életére és munkáira vonatkozólag történtek egyes gyűjteményes kísérletek: így Ferenczy Jakab és Dánielik József ... életrajzgyűjteménye ...” (p. III.)

„A könyvészet terén már sokkal nagyobb eredményt mutathatunk föl; Szabó Károlynak Régi Magyar Könyvtára méltán sorakozik a külföldi hasonló jelesebb munkák mellé; Petrik Könyvésze és Bibliographiája pedig igen hasznos kézikönyvek.” (p. IV.)

A továbbiakban Szinnyi kitér a hírlapok jelentőségére, továbbá ismerteti saját tevékenységét, kezdeményezéseit (repertóriumok, hírlapkönyvtár) ezen a téren.

Részletesen tárgyalja a „Magyar írók...” létrejöttének előzményeit (gyűjtőmunka, 1877-től kezdődően 1889-ig különböző feldolgozási tervzetek, kérvények készítése, ill. a MTA javaslatai), majd megtudjuk, hogy: „Végre 1889. okt. 21. beterjesztett kérvényem célhoz vezetett: a M. Tudom. Akadémia késznek nyilatkozott az írói tiszteletdíjat fizetni; azonban kiadóról én gondoskodjam. A munka kiadására Hornyánszky Viktor akadémiai könyvkereskedése vállalkozott ... Az első füzet 1890. jan. 12. ... jelent meg.” (p. VI.)

„Célom: az egész hazai irodalmat életrajzokban úgy összefoglalni, hogy annak minden ága lehetőleg teljesen legyen abban képviselve.” (p. VI.)

„Az életrajzoknál az író életének minden főmozzanatát igyekeztem lehetőleg összevontan adni; azután a hírlapokban, folyóiratokban és egyebütt megjelent dolgozatait időrendben jelezve ... az önállóan megjelent munkák címét, szintén megtartva az időrendet, pontosan, de röviden irtam és itt-ott megjegyzésekkel kísérttem ... kiterjeszkedtem a kéziratban maradt munkákra is, hogy ebben is megkönnyítsem a kutatást; különösen fölhasználtam a M. N. Múzeum gazdag kéziratárát; az álnévekre ... sőt az önállóan megjelent arcképekre s azok készítőjére is kiterjeszkedtem.

Miután bő életrajzot és a munkák teljes címét nem adhattam, mindez a repertóriummal igyekeztem pótolni; ennek segítségével az illető életrajzot kiki maga igen könnyen kibővítheti.” (p. VII.)

Végezetül azzal a kéréssel fordul a mű olvasóihoz, hogy az esetleges hiányosságokat jelezzék felé, hogy a tervezett pótkötetekben korrigálni tudja jelen munka hibáit.

T: - 1877.

- 1880-81.
- 1885-86.
- 1889. 10. 21.
- 1890. 01. 12.
- 1891.
- **bibliográfiaelmélet**
- **bibliográfiatörténet**
- **biobibliográfia**
- irodalomtudományi **bibliográfia**
- retrospektív **bibliográfia**
- Bod Péter
- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- Czvittinger Dávid
- Danielik József
- Ferenczy Jakab
- gyűjtőkör
- Horányi Elek
- Hornyánszky Viktor
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é Hornyánszky Viktorral
- **katalógus**, kötet
- könyvészet
- **könyvtár**, nemzeti
- kutatómunka
- **lexikon**, életrajzi
- **lexikon**, irodalmi
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar könyvészet”
- „Magyarország bibliográfiája”
- **módszertan**, bibliográfiaszerkesztési
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- pályakép
- Petrik Géza
- **publikálatlan dokumentumok**
- „Régi magyar könyvtár”
- repertórium
- Sándor István
- Szabó Károly
- Széchenyi Ferenc, gr.
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- támogatás, pénzügyi
- **tanulmány** a „Magyar írók...”-ról
- Toldy Ferenc
- Wespérmi István

155. Simai Kristóf / Szinnyi József

= = Egyetemes Philológiai Közlöny. – 15. évf. (1891.) p. 411-413. – Lh.: OSZK H.olv. (szp.): HA 4088.

Az értekezés némi helyreigazítást, magyarázatot tartalmaz az Egyetemes Philológiai Közlöny egy korábbi cikkére vonatkozóan. (Lázár Béla: Simai Kristóf és a Házi Orvosság, 1888. p. 495.)

Simai „a magyar színészetet színdarabjaival hathatósan elősegítette, ... az ő Igazháziájával kezdték a magyar színészet úttörői előadásait 1790. okt. 25-én Budán.” (p. 411.)

T: - **korrigálás**, nem Sz.-re vonatkozó

- **kritika**, id. Sz. J. tollából
- művelődéstörténet
- Simai Kristóf
- **Szinnyei József, id.** a történész / színész
- magyar színésztörténet
- színházstörténet
- téves adat, egyéb

156. Csokonai és Lillája / Szinnyei József

= = Egyetemes Philológiai Közlöny. – 16. évf. (1892.) p. 148-152. – Lh.: OSZK H.olv. (szp.): HA 4088.

Az értekezés emléket állít Csokonai és a komáromi Vajda Julianna (Lilla) beteljesületlen szerelmének, de egyúttal betekintést nyújt a 18. század végének irodalmi viszonyaiba is: „nevesebb íróink is saját költségükön nyomatták munkáikat, ha nem jutottak maecénáshoz.” (p. 148.)

Szinnyei még Kazinczyt is idézi: „... keservesen panaszkodik ... (1791): „Gyalázatos dolog, hogy a mi magyaraink még ezen magyar epochában sem olvasnak.” (p. 148.)”, majd így folytatja: „gyakori panasz, hogy az írók munkáik kiadásába „belevesztének”. (p. 148.) Csokonainak is sok szenvedést, küzdelmet jelentett mindez: „Életében Dorottyáján kívül, ... csak alkalmi versei jelentek meg, ... ezeknek megjelenését is azok mozdították elő, kiknek tiszteletére írtak.” (p. 148.) Maradtak tehát a hírlapok és folyóiratok, melyekben több Csokonai vers is megjelent (bár többnyire névtelenül).

A fentiekben túl Szinnyei értekezésén keresztül bepillantást nyerhetünk a 18. század végi Komárom kulturális életébe: az irodalomkedvelő ifjak és leányok házaknál gyűltek össze; nagy mulatságokon cseréltek véleményt a szellemi élet aktuális kérdéseiről. Sokan közülük az iskolából ismerték Csokonait, hiszen „inkább látogatták a híres debreczeni kollégiumot, mint a közeli pápait ...” (p. 150.)

Szinnyei személyes élménnyel zárja írását: „Én 1850 tavaszán Komáromban ... Lilla házában laktam ... láttam őt, midőn a házbért jött beszélni ...” (p. 152.)

T: - Csokonai Vitéz Mihály

- **helytörténet**, Komárom
- Kazinczy Ferenc
- **kortörténet**, 18. sz. második fele
- művelődéstörténet
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- Vajda Julianna

157. Petőfi az „Ellenzéki kör” pénztárkönyvében / Id. Szinnyei József

= = Petőfi Múzeum. – 5.évf. 2.sz. (1892. márc.) p. 41. – Lh.: OSZK: FM 3/9337.

„Az Ellenzéki kör” 1847. ápriltól alakult át a „Nemzeti kör”- és „Pesti kör”-ből; annak a „Pénztári Könyvé”-ben a költőről a következő bejegyzések vannak: ...” (p. 41.) –kezdí írását Szinnyei, majd oldalszám szerinti (6., 7., 20., 53. lap) sorrendben közzéteszi a „Petőfy Sándor” nevével fémjelzett bevételi, ill. kiadási (36. lap) adatokat.

A cikkből megtudható, hogy az utolsó bejegyzés 1849. jan. 2-án történt, továbbá, hogy e Pénztárkönyv a M. N. Múzeum Kézirattárában (960. Fol. Hung.) bárki számára hozzáférhető.

T: - **adatgyűjtés**

- hiteles (kor)történeti dokumentum
- kéziratgyűjtemény
- Petőfi Sándor
- **publikálatlan dokumentumok**

158. A Pallas Nagy Lexikona. 1-18. köt.

Bp.: Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, 1893-1900. – Forrás: Gazda I. (2002.) p. 289-292. – Lh.: OSZK K és RKT: 54.538/9.

A sajtótörténeti szócikkeket id. Szinnyei József írta. Lásd még: 163-164, 167, 438, 460. sz. b. t.

T: - **általános lexikon**

- „A Pallas nagy lexikona”
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

159. Jelentés a M. N. Múzeum könyvtáráról 1892/93-ban / Szinnyei József

= = Magyar Könyv-Szemle. – Úf. 1.köt. (1893.) p. 302-319. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.759.

A magyar kir. vallás- és közoktatási miniszter (Trefort Ágoston) 1893. jan. 26-án kelt, 204. sz. rendeletével id. Szinnyei Józsefet bízta meg (ideiglenesen) a múzeumi könyvtár vezetésével (hírlapkönyvtári örként).

Az 1893. okt. 1-jén kelt jelentés részletesen beszámol az 1892. szept. 1. és 1893. aug. 31. közötti időszak gyarapodásáról (cím szerint felsorolva a jelentősebb szerzeményeket), a látogatók számáról és a személyzet hivatalos és tudományos tevékenységéről. Szinnyeire vonatkozó információt a 316. oldalon találunk: „Szinnyei József: Rózsafi Mátyás: visszaemlékezés. Budapesti Hírlap, 1893. 188. sz.”

T: - 1893. 01. 26.

- rejtett **bibliográfia**
- **dokumentumállomány** gyarapítása
- gyarapodási jegyzék
- **hivatalos irat(ok)** id. Sz. J.-ről
- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- jogi szabályozás
- **könyvtár**, nemzeti

- könyvtártörténet
- könyvtárügy, helyzetkép
- könyvtárügy, statisztika
- könyvtárvezetés
- munkakör
- Rózsafy Mátyás
- Szinnyei József, id. a könyvtáros
- Trefort Ágoston

160. Régi időkből / Szinnyei József

= = Magyar Szalon. – 11.évf. (1893/94. márc.) h. 815-818. – Lh.: OSZK: ML 3/63.

„A negyvenes évek irodalmunkban új korszakot alkottak, nemcsak Kossuth az 1841. évben megindult „Pesti Hírlap”-jával, hanem a szépirodalmi téren is ... egy ugyanazon időben három szépirodalmi lap jelent meg a fővárosban. Szépirodalmunkban a francia irány mindinkább terjedni kezdett ...” (h. 815.) –indítja írását Szinnyei, majd utal rá, hogy ő maga is Sue és Dumas műveinek fordításával kezdte irodalmi tevékenységét az 50-es évek elején a „Budapesti Viszhang”-ban és a „Hölgyfutár”-ban. Ezt követően felidézti Jókaiival kapcsolatos komáromi élményeit, majd megjegyzi: „nekem, de másoknak is különösnek tetszett az ünnepezt író zárközöttsége” (h. 816.)

1845. októberében Szinnyei Pestre került az egyetemre. Erről így ír: „A város akkor német volt; a fiataiságon kívül a városi s megyei tisztviselők és polgárok közül csak kevesen beszéltek magyarul.” (h. 816.)

A cikkből megtudható, hogy a korabeli kávéházak közül csak a nevezetesebbekben (pl.: Pilvax) volt magyar hírlap, Szinnyei is itt olvasta a szépirodalmi lapokat. Az Uri utcai Pilvaxba akkor elsősorban „a juristák és jurátusok jártak” (h. 817.). Itt gyakran látta –a középasztalnál- Jókait és Petőfit is Szinnyei. „A társalgás a nyilvános helyeken akkor zajosabb volt, mint most, azért beszédjükből nem lehetett kivenni semmit, mert mindenki zajongott.” (h. 817.)

Jókaira vonatkoztatva hozzáteszi: „Mint ismerős közeledhettem volna hozzá, szívesen is fogadott volna, de akkor nevesebb íróinkat sokkal jobban tiszteltük és megelégedtünk azzal, ha ... a távolban láthattuk...” (h. 817-818.)

Petőfiről így ír: „... gyakran láttam ugyan, de soha se beszéltem vele.” (h. 818.)

T: - 1845.

- Dumas
- helytörténet, Komárom
- helytörténet, Pest
- Jókai Mór
- kortörténet, 19. sz. első fele
- Kossuth Lajos
- művelődéstörténet
- „Pesti Hírlap”
- Petőfi Sándor
- Pilvax kávéház
- Sue

- Szinnyei József, id. a történész / irodalom
- Szinnyei József, id. a történész / kor
- magyar sajtótörténet

161. Rózsafy Mátyás : visszaemlékezés / Id. Szinnyei József

= = Komáromi Lapok. – 14.évf. 28.sz. (1893. júl. 15.) p. 1-4. – Lh.: OSZK: FM 3/1090.

= = Budapesti Hírlap. – 13.évf. 188.sz. (1893. júl. 10.) p. 1-3. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

Klly.: 9 p. – Lh.: OSZK: 816.022.

Önéletrajzi adatokkal induló közlemény, melyből megtudható, hogy Szinnyeit –szülei 1835-36-ban bekövetkezett halála után- apai nagynénje és annak férje nevelte, akik saját fiaik taníttatásán túl, tudóst akartak nevelni unokaöccsükből is: „... minden áron tudósokká akart bennünket képezni.” (B. H., p. 1.)

Az írás arról is informál, hogyan és miért tanult meg Szinnyei tótul, továbbá, hogy a gyám a testedzést is preferálta: „... azt ismételtette, hogy csak edzett testben lakhatik ép lélek.” (B. H., p. 1.) Az ifjú Szinnyei tehát rendszeresen úszott.

A fentiekben túl gitározni (a hangszert maga választotta) és rajzolni is taníttatták. Előbbi kudarccal végződött (abba is hagyta), utóbbiról pedig így ír: „... a középszerű tollrajznál ebben sem vittem többre. De rajzaim, melyek kedves emlékeim, megőrizték a város több, már eltűnt részletét, ezek a jövő század komáromi képes újságainak majd mintául szolgálhatnak.” (B. H., p. 1.) Később azonban ezt is abbahagyta és széprásként tanult.

A tanulmány második felében megismerhetjük a komáromi születésű Rózsafy Mátyást, aki *Ruzsicska Matyiként* Szinnyei instruktora (házi tanítója) volt. Szegény család tehetséges gyermeke, akit szülei papnak szántak: „Esztergomban papnövendék lett és mint kitűnő tanult Bécsbe küldték a Pázmán-intézetbe. Ő volt a „Komáromi Értesítő” egyik alapítója és a szerkesztője, továbbá Kossuth bizalmasaként tartották számon. A kapituláció után Törökországba is elkísérte.

Később (1854-ben) Londonban megnősült, majd Amerikában telepedett le családjával, ahol előbb farmerként élt, később pedig szabadalmi irodát nyitott Washingtonban, továbbá írt és újságot szerkesztett. Szeretett volna visszatérni Magyarországra, tervezte a hazajövetelt, de betegsége megakadályozta ebben. 1893. május 6-án New-Yorkban halt meg. „Ezután a fővárosi napilapok is hozták halálhírének és életrajzi adatainak száraz, téves adatait ... Hálámat rovom le, ... midőn ezt a kis cikket emlékének szenteltem.” (p. 4.)

T: - 1835.

- 1836.
- életút, Rózsafy Mátyásé
- helytörténet, Komárom
- „Komáromi Értesítő”

- **korrigálás**, nem Sz.-re vonatkozó
- Kossuth Lajos
- középiskolák
- **kritika**, id. Sz. J. tollából
- különlenyomat
- memoár
- nyelvismeret, id. Sz. J.-é
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- Rózsafy Mátyás
- **téves adat**, egyéb

162. Báró Jósika Miklós a magyar irodalomban / Szinnyei József.

Bp.: Franklin-Társulat ny., **1894**. 31 p., 4 képmell. – Lh.: OSZK: 197.345. – (Cím: A Kisfaludy-Társaság ... B. Jósika Miklós emlékeztet ... 1894. máj. 5-én külön ülésben ünnepli.)

Két arcképpel, szülőháza, lakása és sírja rajzával. (A Kisfaludy-Társaság Jósika ünnepélye 1894. máj. 5.: A Kisfaludy-Társaság első elnöke és a magyar regény halhatatlan érdemű atyja b. Jósika Miklós emlékeztetét születése napjának (1794. ápr. 28.) alkalmából külön ülésben ünnepli.) **Forrás:** Magyar írók élete és munkái, XIII. köt. 967.h.

T: - életút, Jósika Miklósé

- értekezéslet
- Jósika Miklós, br.
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é tudományos társaságokkal, körökkel
- Kisfaludy-Társaság
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom
- **tudományos társaság**

163. Hírlap / Sz.[innyei] J.[ózsef]

= = A Pallas Nagy Lexikona. 9. köt. / sz. n. – Bp.: Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, **1895**. – p. 234-237. – Lh.: OSZK K és RKT: 54.538/9.

Szinnyei az alábbi definícióval indítja szócikkét: „*Hírlap*, naponként vagy meghatározott időben megjelenő ujság, mely híreket és általában közérdekű, politikai vagy közművelődési napi eseményekkel foglalkozó közléseket hoz ... heti v. napilap, reggeli v. estilap...” (p. 234.) Ezt követően részletes hírlaptörténeti áttekintést közöl a rómaiak *Acta diurna*-jától kezdve a 19. század végének egyetemes zsurnalisztikájáig (pl.: olasz, osztrák, német, svájci, angol, francia, spanyol, belga, norvég, orosz, amerikai, japán stb.). A szócikk végén utal „Magyar hírlapirodalom” c. írására [ld.: ~, 12. köt. p. 26-30.] is.

T: - hírlapirodalom

- általános **lexikon**
- „A Pallas nagy lexikona”
- **Szinnyei József**, id. a történész / hírlap
- egyetemes **sajtótörténet**

- magyar **sajtótörténet**

164. Hirmondó / Sz.[innyei] J.[ózsef]

= = A Pallas Nagy Lexikona. 9. köt. / sz. n. – Bp.: Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, **1895**. – p. 238-239. – Lh.: OSZK K és RKT: 54.538/9.

Id. Szinnyei József számos szócikket írt A Pallas Nagy Lexikona számára a magyar hírlapirodalom tárgyában. Valamennyi írás (hírlap / folyóirat) viszszerkesztésére jelen munka nem vállalkozhatott, nem is célja, de *jelzésértékű információként* a „Hirmondó” c. néplapról készített szócikk leírását felveszi a bibliográfia.

Az egyes hírlapok címe alatt Szinnyei –minden esetben- feltünteti a kiadvány típusát (pl.: „vegyes és politikai tartalmu néplap” (p. 238.), szerkesztőjét, megjelenésének időintervallumát, gyakoriságát és a kiadó nevét.

T: - hírlapirodalom

- „Hirmondó”
- általános **lexikon**
- „A Pallas nagy lexikona”
- **Szinnyei József**, id. a történész / hírlap
- magyar **sajtótörténet**

165. Nekrológok a társulat elhalt tagjairól : 1892-1895. / Szinnyei József

= = A M. Tört. Társulat Évkönyve. – **1895**. – p. 119-140. – Függelék a „Századok”-hoz (29. évf. 1895.). – **Forrás:** „Magyar írók...” 13. köt. h. 965.), Gazda I. (2002.) p. 290. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.726.

A Magyar Történelmi Társulat 1892-1895 között elhunyt tagjairól emlékezik meg. (85 életrajz.) 1896-1898-ben is jelent meg *–szerző nélkül–* „Az 1895. / 1896. / 1897. év folyamán elhalt tagok” címmel összeállítás (26 / 47 / 32 név betűrendes felsorpása, p. 291., 290., 288.) a „Századok”-ban, gyűjtőmunkám során találtam rá utalást, hogy ezek is Szinnyei tollából származnak, de a forrásadatok elkeveredtek, így ezt az információt csak jelzem, konkrétan alátámasztani nem tudom.

T: - Magyar Történelmi Társulat

- **nekrológ**
- **Szinnyei József**, id. a történész
- **tudományos társaság**

166. Időszaki sajtó / Szinnyei József

= = Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás általános Katalógusa : II. csoport : Közművelődés. – Bp., **1896**. – p.58-62. – Lh.: OSZK: 282.068. - (Ezredéves Országos Kiállítás 1896-iki ált. katalógusa)

A sajtókiállítást kísérő sajtótörténeti áttekintés.

A tanulmány néhány gondolata: „Hazánk hírlapirodalmát is, mint a műveltebb országokét Neue Zeitung című röpikev előzték meg, melyek

valamely nevezetes esemény hírét terjesztették. Ilyen Neue Zeitung a mohácsi vészről és azt követő napokról szóló tudósítással öt van a magyar nemzeti muzeum könyvtárában. Ezek közvetlen a szomorú csata után külföldön jelentek meg.

Az első hazai rendes hirlap: [a latin nyelvű] *Mercurius Veridicus ex Hungaria* 1705-től 1710-ig Felső-Magyarországon (Kassán, Lőcsén és Bártfán) nyomtatott. Eddig csak az 1705. máj. 30. és aug. számát ismerjük ...

Rát Mátyás érdeme, hogy a magyar irodalom újraébredésének korszakában megalapította az első magyar hirlapot, a *Magyar Hirmondót* 1780. jan. 1. Pozsonyban, mely ... hetenként kétszer jelent meg ...” (p. 58.)

Említi a *Magyar Kurirt*, a *Magyar Merkuriust*, a *Mindenes Gyűjteményt*, a *Magyar Hirvivőt* és a *Hazai s Külföldi Tudósításokat* is, majd informál arról, hogy „Mindezek a hirlapok a mai politikai lapoknak felelnének meg ...” (p. 59.)

Az 1825. évi országgyűlés után újjáalakult az időszaki sajtó: „Kossuth Lajosnak jutott az érdem, hogy a modern magyar hirlapirodalmat megalapítsa az 1841. jan. 2. megindult *Pesti Hirlap-jával*” (p. 60.)

Az írás az 1888. végén felállított hírlap-könyvtár bemutatásával zárul.

T: - 1896. 09. 21.

- „Hazai és Külföldi Tudósítások”
- **helytörténet**, Pozsony
- hirlapirodalom
- **Hírlaptár**
- kiállítási **katalógus**
- Kossuth Lajos
- **könyvtár**, nemzeti
- „A Magyar Hirmondó”
- „Magyar Hirvivő”
- „Magyar Kurir”
- „Magyar Merkurius”
- „Mercurius Veridicus ex Hungaria”
- „Mindenes gyűjtemény”
- művelődéstörténet
- „Neue Zeitung”
- Országos Kiállítás, Ezredéves (1896.)
- „Pesti Hirlap”
- Rát Mátyás
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

167. *Magyar hirlapirodalom* / Sz.[innyei] J.[ózsef]

= = A Pallas Nagy Lexikona, 12. köt. – Bp.: Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, **1896.** – p. 26-30. – Lh.: OSZK K és RKT: 54.538/9.

Körültekintő, részletes történeti áttekintés a magyar hirlapirodalomról a kezdetektől a 19. század végéig.

Az adatokban, tényekben bővelkedő, igényesen összeállított szócikken átsugárzik Szinnyei féltő hazaszeretete, nemzeti öntudata.

Néhány gondolat az írásból: „Hazánk hirlapirodalmát is, mint a műveltebb országokét, a *Neue Zeitung*-ok előzték meg, melyek időhöz nem kötve, valamely nevezetes esemény hírét terjesztették. Ilyen *Neue Zeitung* a mohácsi vészről és azt követő napokról szóló tudósítással öt van a nemzeti múzeum könyvtárában; ezek közvetlen a szomorú csata után külföldön jelentek meg...” (p. 26.)

A szócikk részletesen informál az első hazai rendes hírlapról (*Mercurius Veridicus ex Hungaria*), az első magyar hírlapról (*Magyar Hirmondó*), vagy pl. Kossuth 1841. jan. 2-án megindult *Pesti Hirlapjáról* is.

Szinnyei közli az összes magyar hírlap címét és megjelenésének időtartamát, majd statisztikai kimutatást nyújt az 1780 óta megjelent magyar nyelvű hírlapokról és folyóiratokról, végül pedig vázolja a *Hírlapkönyvtár* létrejöttének és működésének körülményeit is.

Gazdag irodalomlistát tartalmaz a tárgykör.

T: - **adatgyűjtés**

- rejtett **bibliográfia**
- sajtó**bibliográfia**
- hirlapirodalom
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár**, működése
- „Hirmondó”
- Kossuth Lajos
- **könyvtár**, nemzeti
- „A Magyar Hirmondó”
- „Mercurius Veridicus ex Hungaria”
- művelődéstörténet
- „Neue Zeitung”
- „A Pallas nagy lexikona”
- „Pesti Hirlap”
- folyóirat**repertórium**
- statisztika
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

168. *Jókai Mór* / Szinnyei József, id. – Bp.: Hornyánszky V.[iktor], **1898.** – 212 p.

Lh.: OSZK: 199.597., ill. Komáromi városi könyvtár (Szlovákia): 12/B-3-c-48, „Magyar írók...” 5. köt. h. 538-608.

A **Klnty.** tartalmazza Jókai arcképét és kézzel írt levele hasonmását, melyben megköszöni Szinnyei odaadó gyűjtőmunkáját.

A „Magyar írók...”-ban az alábbi információ található: „19. iv sajtó alá adatott 1896. december 19.” (h. 608.)

Jókai Mór (Magyar írók... 5. köt. h. 538-608.) „(ásvai), bölcséleti doktor, a Szent-István-rend lovagja, a m. tudom. Akadémia ig.-tanácsának és a Kisfaludy-társaságnak tagja, a Petőfi-társ. elnöke s volt országgyűlési képviselő, Ásvay Jókay József hites ügyvédnek fia” (h. 538.)

A Klny. Jókai életrajzát, munkáinak jegyzékét, publikációs listáját, kéziratban maradt írásait és a róla szóló irodalmat tartalmazza.

T: - adatgyűjtés

- aláírás, Jókai Mór
- Ásvay Jókay József
- biobibliográfia
- életút, Jókai Mór
- Jókai Mór
- Kisfaludy-Társaság
- különlenyomat
- „Magyar írók élete és munkái”
- Petőfi-Társaság
- repertórium, irodalomtörténeti
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- Szinnyei József, id. a történész / irodalom
- tudományos társaság

169. A Magyar Nemzeti Múzeum / id. Szinnyei József

= = Magyar Szalon. – 16.évf. 30.köt. (1898/99) p. 521-531. – Lh.: OSZK: ML 3/63.

„... a Magyar Nemzeti Múzeum ... történetében az angol nép büszkeségéhez, a British Múzeumhoz feltűnően hasonlít. Egy nemes és nagy gondolatban született meg mindakettő; az angol, hogy a földkerekség tudományos, művészeti és természeti világának tárházává legyen, a magyar, hogy a mi népünk multját és jelenét összefoglalja s a jövőnek biztos alapjává tegye. Az egyetemességre hajló angol szellem, mely világbirodalmat kormányoz Múzeumában, középpontot teremtett az egész tudományos világnak; a multjára büszke s jövődjére féltékeny magyar érzés a Magyar Nemzeti Múzeumban tudományos központot keresett és alapított a magyar szellem életének.” (p. 521.) –kezdi tanulmányát Szinnyei. Majd részletesen bemutatja a korabeli intézményt és kezdeményezi, hogy alapításának –4 év múlva esedékes- 100 éves évfordulójára emeljenek új épületet számára, amit szereljenek fel modern könyvtári technikával. „A százszentendős Nemzeti Múzeumnak ez volna igazi renaissance-a – ez lesz igazi újjászületése.” (p. 531.) –zárja írását Szinnyei.

T: - British Museum

- hungaricák
- Magyar Nemzeti Múzeum
- művelődéstörténet
- Szinnyei József, id. a történész
- tudománytörténet

170. A magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól ...-ig / Szinnyei József. - 7 db.

= = Magyar Könyvszemle függelék

Első közlés, 1898-ig. – Ú.f. 7. köt. (1899.) p. 54.

Második közlés, 1899-ig. – Ú.f. 8.köt. (1900.) p. 54.

Harmadik közlés, 1900-ig. – Ú.f. 9.köt. (1901.) p. 56.

Negyedik közlés, 1901-ig. – Ú.f. 10.köt. (1902.) p. 57.

Ötödik közlés, 1902-ig. – Ú.f. 11.köt. (1903.) p. 59.

Hatodik közlés, 1903-ig. – Ú.f. 12.köt. (1904.) p. 60.

Hetedik közlés, 1904-ig. – Ú.f. 13.köt. (1905.) p. 65.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az első magyar hírlap (a pozsonyi „A Magyar Hirmondó” / szerk. Rát Mátyás) és az első budapesti magyar hírlap (a hetente kétszer megjelenő „Magyar Merkurius”) megjelenésétől (előbbi: 1780. jan. 1., utóbbi: 1788. okt. 8.) kezdve pontos kimutatást közöl a magyar nyelvű folyóiratok és hírlapok számáról. Pl.: 1830-ban 10, 1840-ben 26, 1848/49-ben 86, 1850-ben 9, majd 1860-ban 52, 1870-ben 146, 1880-ban 368, 1890-ben 636, 1898-ban pedig 1107 hírlap és folyóirat jelent meg.

T: - adatgyűjtés

- „A Magyar Hirmondó”
- „Magyar Merkurius”
- Rát Mátyás
- statisztika
- Szinnyei József, id. a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

171. Petőfi / Id. Szinnyei József.

= = Balatonvidék. – 3.évf. 31.sz. (1899. júl. 30.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/1122.

Szinnyei „Tárca” rovatban, „Visszaemlékezések” alcímmel megjelent írása önéletrajzi jellegű: „1845-ben a komáromi VI. gymnasiumi osztály tanulója voltam; tanárom a költői szellemű Kristiány Pius bencés volt, ki lelkesült a magyar költészet iránt és lelkesítette tanítványait.” (p. 1.) „Ezen év nyarán történt, hogy Petőfi János vitéze megjelent, én már akkor nemcsak olvastam lehetőleg minden irodalmi terméket, de azokból kis könyvtárt is igyekeztem szerezni; így vettem meg Petőfinek említett munkáját ... Miután ... olvastam, az osztályomban ... is ajánlottam ...; kézzől kézre járt és mindenki fölírta a nevét a füzet hátlapjára, így tudtam meg, hogy azt az osztály minden tanulója elolvasta.” (p. 1-2.)

„Elvégezvén a VI. osztályt ... a pesti egyetemre mehettam ... első gondom volt, hogy ezt a nagy várost, mely akkor teljesen német volt, megismerhessem; keresztül-kasúl barangoltam és a nagybátyámtól költpénzül kapott 50 frtot igyekeztem köny-

vekbe fektetni ... Megvettem Petőfi művei közül a mi még hiányzott; mert ezt akkor mindenütt széltében ajánlották ..." (p. 2.)

Szinnyei beszámol a Pilvax kávéházban folyó „életéről” is: „Nevezetes kávéház volt az akkor, mert háttérben egy kerekasztal körül szoktak ülni az akkori irodalom notabilitásai: Petőfi, Jókai Mór, Pákh Albert ... Én a sarok nagy asztal mellől pislogtam Petőfire, kihez közelíteni, ... egyáltalában nem bátorkodtam.” (p. 2.)

„Petőfi szilaj alakját, valahányszor a kávéházba lépett és fokosával a billiárdra csapott, bámulva s mintegy megközelíthetetlen fenségében figyeltük meg mi süldő filozopterek.” (p. 2.)

Szinnyei a következő sorokkal zárja írását: „Hogy mily nagy nimbusa volt Petőfinak már 1845-ben, egy alkalommal tapasztaltam, midőn ... az egyetemre haladva, néhány cilinderes német polgár érdeklődve állott ... „Der Petőfi kommt!” [Jön Petőfi!] felszólalással ... és egy hetyke, csinos magyar fiút, pörge kalapban árvalányhajjal, kék pitykés dolmányban veres hajtókával, szűk magyar nadrágban és rojtos topánban pengő sarkantyúval, fokossal láttam arra felé elhaladni. –Ez volt akkor Petőfi, az ő szintelen barnás arcával gyér szakállával és még gyéresebb bajuszával, villogó kihívó szemeivel. Már akkor tudta, hogy ő a nemzet első költője.” (p. 2.)

T: - 1845.

- **helytörténet**, Pest
- „János vitéz”
- Jókai Mór
- középiskolák
- naplójegyzetek
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- Pákh Albert
- Petőfi Sándor
- Pilvax kávéház
- saját könyvtár, id. Sz. J.-é
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **személyiség**, Petőfi Sándoré
- **Szinnyei József**, id. a történész / hely
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom
- **Szinnyei József**, id. a történész / kor

172. Lovassy család / Szinnyei József

Bp.: Hornyánszky ny., **1900.** – 4 p. – (Klly. A „Magyar írók...”-ból.) – Lh.: OSZK: 214.333, ill. „Magyar írók...” 7. köt. (h. 1427-1434): KI KSZK: 3-1336/7

L. Andor, megyei főjegyző

l. Emma, Lovassy Sándor keszthelyi gazdasági tanintézeti tanár és írónak anyai ágon mostoha nővére.

L. László, a szabadságharcot megelőzőt idők politikai vértanúja.

L. Márton, államvasuti állomási főnök, L. Sándor gazd.-i tanintézeti tanár testvéröccse.

L. Sándor, bölcséleti doktor, gazdasági tanintézeti tanár, L. Sándor főgymnasiumi tanár fia

T: - adatgyűjtés

- **biobibliográfia**
- különlenyomat
- Lovassy-család
- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom

173. Az első magyar bibliographus : id. Szinnyei József lev. tag 1901. október 7. székfoglalójából / [Szinnyei József, id.] = = Akadémiai Értesítő. – 12.köt. 11.füz. (1901. nov. 15.) p. 529-535. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

Id. Sz. J. akadémiai székfoglalójában Sándor Istvánnak, az első magyar bibliográfusnak állított emléket.

Jelen kivonat S. I. családfájának felvázolásával kezdődik, amit rövid kortörténeti (18. század 2. fele), ill. helytörténeti (Nyitra megyei lakóhelye) áttekintés követ, majd vázolja S. I. családi körülményeit, gyermek- és ifjúkorát is.

Megtudhatjuk, hogy S. I. .... a falusi életet ... nem igen kedvelte, a műveltebb kör vonzotta s különösen az irodalommal foglalkozó társaság. A hazai irodalmat pártolta, a nyelvünkre s történelmünkre vonatkozó régibb s újabb munkákat ... mind beszerezte ...” (p. 530.)

A munka kiter S. I. és Révai Miklós barátságára is, amit a kölcsönös érdek (mecenás-tudós) tovább erősített.

Az írás demonstrálja S. I. publikációs tevékenységét, azon belül a „Sokféle” című, folyóiratként emlegetett munkáját is, majd részletesen tárgyalja fő műve, az *első magyar nyelvű bibliográfiaként* ismert „Magyar Könyvesház” létrejöttének körülményeit, szerkesztésének módszereit és tartalmát. Szinnyei leszögezi: „Egy magyar bibliographia összeállítása száz évvel ezelőtt nem csekély feladat volt; könyvtáraink rendezetlensége miatt akkor nyomtatott katalógusok nem igen voltak, a Cornides-, Széchenyi- és Teleki-könyvtár katalógusait kivéve, melyek közkezen forogtak.” (p. 532.)

A kivonat informál S. I. és Kazinczy viszonyáról és az első magyar bibliográfus karitatív tetteréről (árva-ház alapítás), végezetül pedig halála körülményeiről is.

T: - 1901. 10. 07.

- **biobibliográfia**
- rejtett **bibliográfia**
- Cornides-könyvtár
- **életút**, Sándor Istváné
- „Az első magyar bibliographus”
- **helytörténet**, Nyitra megye
- **kapcsolat**, az MTA-val
- **katalógus**, nyomtatott
- Kazinczy Ferenc
- **kortörténet**, 18. sz. második fele
- **könyvtár**, nemzeti

- kutatómunka
- magánkönyvtár(ak)
- „Magyar könyvesház”
- **módszertan**, bibliográfiakeresztési
- Révai Miklós
- Sándor István
- „Sokféle”
- székfoglaló
- **személyiség**, Sándor Istváné
- **Szinnyei József, id.** a történész
- Teleki Téka (Marosvásárhely)

174. Az első magyar bibliographus : székfoglaló értekezés id. Szinnyei József lev. tagtól.

= = Értekezések a Nyelv- és Széptudományok Köréből / szerk. Gyulai Pál. – 17. köt. 10.sz. – Budapest : kiad. a Magyar Tudományos Akadémia, **1901.** – 29 p. – (Felolvasatott a MTA I. Osztályának 1901. okt. 7-én tartott ülésén). – Lh.: OSZK: Ált. olv. (szp.) 81.16.

Klly.: Bp.: Franklin társ., 1901. – 29 p. Lh.: Komárnoi városi könyvtár (Szlovákia): 11/A-8-a-70.

Amikor id. Szinnyei Józsefet –bibliográfiai munkásságáért– a MTA levelező tagjai közé választotta, székfoglaló beszédében –a rokonlélek melegével állított emléket Sándor Istvánnak, az első magyar bibliográfiként számotartott „Könyvesház” szerzőjének. (Tudjuk, Czvitinger Dávid munkája latin nyelven íródott.)

T: - 1901. 10. 07.

- **biobibliográfia**
- rejtett **bibliográfia**
- Cornides-könyvtár
- **életút**, Sándor Istváné
- „Az első magyar bibliographus”
- **helytörténet**, Nyitra megye
- **kapcsolat**, az MTA-val
- **katalógus**, nyomtatott
- Kazinczy Ferenc
- **kortörténet**, 18. sz. második fele
- **könyvtár**, nemzeti
- kutatómunka
- különlenyomat
- magánkönyvtár(ak)
- „Magyar könyvesház”
- **módszertan**, bibliográfiakeresztési
- Révai Miklós
- Sándor István
- „Sokféle”
- székfoglaló
- **személyiség**, Sándor Istváné

- **Szinnyei József, id.** a történész
- Teleki Téka (Marosvásárhely)

175. A hírlap-könyvtár / id. Szinnyei József =
= A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene : alapításának századik évfordulója alkalmából / írták a Magyar Nemzeti Múzeum tisztviselői. – Bp.: Hornyánszky V. könyvnyomdája, **1902.** p. 49-53. – Lh.: OSZK: 502.076 (II, R). – **Forrás:** Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 10.köt. (**1902.**) p. 503-504.

A mű a N. Múzeum százéves jubileumának irodalmi emléke. A gyűjteményes munka cikkei hűen tükrözik a 100 éves fejlődés folyamatát.

Id. Szinnyei József a hírlap-könyvtár osztályigazgatójaként publikált a műben. „A Széchenyi Országos Könyvtár” c. (I.) fejezet 6. pontját képező közleménye –„A hírlap-könyvtár” címmel (p. 49-53.)– szerves részét képezi a jeles (XL, 384 oldalas) dokumentumnak.

A cikk hírlaptörténeti áttekintéssel indul, majd betekintést nyújt a könyvtárak hírlapkezelésgyakorlatába (19. sz. 2. fele). Ezt követően vázolja a Hírlaptár létrejöttének körülményeit (b. Eötvös József, Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszterek szerepét, 1848. évi XVIII. törvény a kötelespéldányok beszolgáltatásáról), ír a 3 fővárosi nagy könyvtár (múzeumi, egyetemi, akadémiai) hírlap- és folyóirat anyagának egyesítéséről, a hírlap-könyvtár július 23-i megnyitásáról, az állomány rendezéséről és a felmerülő problémákról.

Szinnyei utal Repertóriumra és a „Magyar írók...” szerepére is: „sokban elősegítették a hírlap-könyvtár használatát” (p. 51.), továbbá éves (1889-1901) kimutatást közöl a gyűjtemény használatáról és gyarapodásáról, majd hozzáfűzi: „a legkritikább régi és 1848-1849-ki hírlapok teljesen megvannak ... a mi hírlap-könyvtárunk, a maga teljességében páratlan a kontinensen.” (p. 52.)

Az írásból megtudható, hogy a hazai hírlap-anyagon túl, jelentős mennyiségű külföldit („melyek Magyarország viszonyaival behatóbban foglalkoznak” (p. 53.)) is őriz a Hírlaptár.

A nyomdai kötelespéldányokról rendelkező 1897. évi XLI. törvényekre („mely az összes nyomtatványoknak, így a hírlapoknak is pontos beküldését a M. N. Múzeumba elrendeli, ... mulasztás esetén pénzbüntetést is szab az illetőre.” (p. 53.)) alapozva Szinnyei optimista hangvételben zárja írását: „... ezzel a hírlap-könyvtár jövője is biztosítva van.” (p. 53.)

T: - 1848. évi XVIII. tv.

- 1884. 07. 23.
- 1897. évi XLI. tv.
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** dokumentumállománya
- **dokumentumállomány** gyarapítása
- Eötvös József
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumára”

- hírlapirodalom
- **Hírlaptár** centralizálása
- **Hírlaptár** gyűjtőköre
- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár** működése
- **Hírlaptár** rendezése
- **Hírlaptár** története
- **Jelentés** az Országos Széchényi Könyvtárról / a Hírlaptárról
- jogi szabályozás
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- Akadémiai **könyvtár**
- **könyvtár**, nemzeti
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárvezetés**
- kötelezpéldány
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **munkakörülmények**, Hírlaptár
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- magyar sajtótörténet
- Trefort Ágoston

176. A Magyar Nemzeti Múzeum Hírlap-könyvtára / Szinnyei József.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 10.köt. (1902.) p. 347-351. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Szinnyei visszaemlékezéssel kezdi cikkét. Azokat az idöket idézi fel, amikor még nem volt hírlap-könyvtár (1889. előtt) és a folyóiratok kötetlenül heverték, porosodtak, kallódtak a M. N. Múzeumban. Majd utal Trefort Ágoston vallás- és közoktatási miniszter 1884. ú.n. 30-i kezdeményezésére, melynek eredményeként a hírlapkönyvtár megnyílt.

A szerző –a hírlaptár vezetőjeként- részletesen beszámol a hírlapok rendezése, cédulázása során alkalmazott módszereiről is: „A hírlapok címük szerint ... egy-egy címlapot kapnak; ezen címlapra ... minden évfolyam számaival együtt külön följegyeztetik.” (p. 349.)

A cikkből megtudható az is, hogy Szinnyeit 1888. nov. 9-én (miniszteri rendelettel) véglegesen áthelyezték az egyetemi könyvtártól a Múzeumba, ahol a hírlap-könyvtár őrévé, 1901. okt. 30-án pedig igazgató-örre nevezték ki. (Munkatársai: Dr. Váczy János és Kereszty István.)

Szinnyei utal arra is, hogy a főváros nyilvános könyvtárainak hírlapanyagát egyesítették a Múzeuméval, és az állományról egy ált. hírlap-katalógust is készítettek. A többes-példányokat (duplumokat) a szegedi Somogyi Könyvtárnak ajándékozták.

A cikk végén Szinnyei alludál repertóriumaira is, melyek jelentősen megkönnyítik a keresést a tartalomjegyzék nélküli hírlapokban; majd üdvözlí az 1897. évi XLI. törvényekben foglaltakat (ezen jogszabály rendelkezik a hírlapok kötelező beszállításáról a Magyar Nemzeti Múzeumba).

- T:** - 1884. 06. 30.
 - 1888. 11. 09.
 - 1897. évi XLI. tv.
 - 1901. 10. 30.
 - ajándékozás
 - **dokumentumállomány** nyilvántartása
 - **dokumentumállomány** rendszerezése
 - **dokumentumállomány** tárolása
 - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumai”
 - **Hírlaptár** centralizálása
 - **Hírlaptár** katalógusai
 - **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
 - **Hírlaptár** rendezése
 - **Hírlaptár** története
 - jogi szabályozás
 - Kereszty István
 - **könyvtártörténet**
 - **könyvtárügy** / könyvtárpolitika
 - **könyvtárvezetés**
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - Magyar Nemzeti Múzeum
 - **módszertan**, könyvtárápítási
 - **munkakör**
 - **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
 - országos katalógus
 - folyóiratrepertórium
 - Somogyi Könyvtár
 - **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
 - többes-példányok
 - Trefort Ágoston
 - Váczy János

177. Úrnapja Komáromban : 1843. jun. 4. / idősb Szinnyei József.

= = Komáromi Lapok. – 23.évf. 20.sz. (1902. máj. 17.) p. 1-4. – Lh.: OSZK: FM 3/1090.

Szinnyei –„Tárcza” rovatban közzétett- írásából megtudható, hogy „Ezen legnagyobb és legemlékezetesebb katolikus vallásos ünnepély fényes napot képezett az évben.” (p. 1.) Részletesen informál a korabeli öltözködési kultúráról és az ünnepi szertartás forgatókönyvéről, a körmenet résztvevőiről.

- T:** - **helytörténet**, Komárom
 - **kortörténet**, 19. sz. első fele
 - **Szinnyei József, id.** a történész / hely
 - **Szinnyei József, id.** a történész / kor

178. Nyitrai emlékeim / id. Szinnyei József. – 8 db.

= = Nyitrai Ellenőr. – 3.évf. (1904.)
Első közlés. – 16.sz. (ápr. 21.) p. 2-4.
Második közlés. – 17.sz. (ápr. 28.) p. 2-3.

Harmadik közlés. – 18.sz. (máj. 5.) p. 3.
Negyedik közlés. – 19.sz. (máj. 12.) p. 2-3.

Ötödik közlés. – 30.sz. (júl. 28.) p. 7.
Hatodik közlés. – 31.sz. (aug. 4.) p. 3-4.
Hetedik közlés. – 32.sz. (aug. 11.) p. 5.
Nyolcadik közlés. – 33.sz. (aug. 18.) p. 4-5.

Lh.: OSZK: FM 3/2357.

Önéletrajzi adatokat tartalmazó, a memoár-irodalom műfajába sorolható visszaemlékezés a Nyitrán töltött évekre „Naplójegyzetei” alapján. Az írásból megtudható, hogy Szinnyei a tót nyelv elsajátítása céljából került a városba, ahol a piarista gimnázium II. majd III. osztályát végezte. Az oktatás színvonaláról így ír: „Általában el volt ismerve, hogy a piaristák jobban tanítottak, mint a bencések; különösen a latin nyelvben tanítványaik már akkor kitűntek a többiek fölött. Ez talán azért is volt, mert szegénységükönél fogva rá voltak utalva a tanulásra s a szigorubb tanításra ... a gimnázium falai közt csak latinul volt szabad beszélni; ennek ellenőrzésére volt a *signum*, melyet a leskelődő diák tartott hátul a kezében és a kit a magyar vagy tót beszéden kapott, annak oda nyomta a kezébe; a kihez pedig utoljára került a *signum*, azt a tanár elítélte néhány sornak betanulására ... vagy 10-20 latin szót kellett bemagolnia.” (p. 3. / 17. sz.) Az oktatás során fizikai erőszakot is alkalmaztak: „A testi büntetés pál-cárból, korbácsból és virgácsból állott...” (p. 3. / 18. sz.)

Szinnyei a II. osztályt jeles eredménnyel zárta, ám tótul nem tanult meg, így gyámja még egy évre visszaküldte Nyitrára.

A második év eseményeit az ötödik közléstől kezdődően írja le. Részletesen beszámol legkedvesebb tanára, Wohlfarth úr módszereiről, továbbá arról, hogy 1840-től kezdődően minden elolvasott könyv címét lejegyezte. A nyolcadik közlésből megtudható, hogy 1904. júl. 7-én *teljes napfogyatkozás* volt (a 19. században ez volt az egyetlen).

T: - 1840/42.

- 1904. 07. 07.

- **helytörténet**, Nyitra

- **kortörténet**, 19. sz. első fele

- középiskolák

- memoár

- **módszertan**, nevelési/oktatási

- művelődéstörténet

- naplójegyzetek

- nyelvismeret, id. Sz. J.-é

- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.

- *signum*

- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

- Wohlfahrt József

179. *A Pongrácz-család írói / Szinnyei József.* – Bp.: kiadta és előszóval ellátta Pongrácz Elemér, **1905.** – 19p. – (Klly. a „Magyar írók...”-ból.). - Lh.: OSZK: 214.241, ill. „Magyar írók...” 10. köt. (h. 1385-1413.): KI KSZK: 3-1336/10.

A klly. az alábbi személyek életrajzát, munkáinak jegyzékét, publikációs listáját, kéziratban maradt írásait és a róluk szóló irodalmat tartalmazza:

Pongrácz Adolf (szentmiklósi és óvári gróf), pre-post-plébános és volt országgyűlési képviselő, P. Rudolf gr. cs. és kir. kamarás fia.

P. András Miksa (szentmiklósi)

P. Anna (szentmiklósi és óvári), P. István hontmegyei táblabíró leánya

P. Anna (szentmiklósi és óvári gróf), halli alapítványi hölgy, P. Ferencz gr. főispán leánya

P. Anna (R.)

P. Antal (szentmiklósi és óvári báró)

P. Arnold (szentmiklósi és óvári gróf), cs. és kir. kamarás, P. János gr. cs. és kir. kamarás fia

P. Bálint (szentmiklósi és óvári), közbirtokos

Pongrácz Béla hírlapíró

Pongrácz Bódog, evang. ref. kántor-tanító

P. Boldizsár (szentmiklósi és óvári), ügyvéd, országgyűlési követ, P. Márton fia.

P. Constanzia (szentmiklósi és óvári gr.), P. János gr. leánya

P. Dániel köz- és váltóügyvéd Veszprémben

P. Dezső (szentmiklósi és óvári), kir. törvényszéki bíró, P. Lázár fia.

P. Elemér (szentmiklósi és óvári), képviselőházi pénztárnok és a honti múzeum ig., P. István tábornok-kamarás fia, jelen családi bibliográfia kiadója.

P. Emil (szentmiklósi és óvári báró), cs. és kir. kamarás, a pénzügyi közigazgatási bíróság ítéldbírája, P. István báró fia.

P. Eszter (szentmiklósi és óvári báró), P. Ferencz és Dessewffy Anna leánya, Apponyi Miklós özvegye.

P. Felix, Capistrán-rendi szerzetes, kiérdemült hitszónok.

P. Ferencz r. kat. plébános.

P. Gáspár (szentmiklósi és óvári), teológiai doktor, esztergomi kanonok.

P. Gellért (Mihály) teológiai és bölcseleti dr., a minorita rend főnöke, a Ferencz József-rend lovagja.

P. György (szentmiklósi és óvári), váci püspök, P. Dániel báró fia.

P. Ignác remete, Szt. Pál-rendi szerzetes.

P. Imre (szentmiklósi és óvári báró), esztergomi kanonok, P. Ferencz báró és Dessewffy Anna fia

P. István (szentmiklósi és óvári), bölcseleti és teológiai dr., Jézus-társasági áldozópap és tanár.

P. István (szentmiklósi és óvári), cs. kir. kamarás, tábornok, P. István fia.

P. István Fidél (szentmiklósi és óvári gr.), cs. kir. kamarás, P. János gr. cs. és kir. kamarás fia.

P. István (szentmiklósi és óvári gr.), Mo.-ról Londonba költözött kereskedő.

Pongrácz János cs. kir. tüzérhadnagy.

Pongrácz János a kassai akadémián a m. nyelv és irod. tanára.

Pongrácz János (szentmiklósi és óvári gr.), pápai kamarás, r. kat. plébános, P. János fia.

P. József r. kat. plébános

P. József jogi dr.

P. Julia (szentmiklósi és óvári), apáca, s leányiskolai ig.-nő, P. István báró leánya.

P. Károly (szentmiklósi és óvári), honvéd-tábornok, P. János gr. fia

P. Lajos (szentmiklósi és óvári), cs. Kir. kamarás, megyei alispán, P. István megyei táblabíró fia.

P. Márton (szentmiklósi és óvári), földbirtokos, P. Boldizsár kapitány fia.

P. Mihály ld. Pancratiusz M.

P. Mihály premontrei kanonok és tanár.

P. Mihály (felsőeőri), orvos-sebész doktor, kir. tanácsos, megyei főorvos.

P. Miklós (szentmiklósi és óvári)

P. Pál (szentmiklósi és óvári), földbirtokos

P. Sándor jogi dr. ügyvéd.

T: - adatgyűjtés

- biobibliográfia

- különlenyomat

- „Magyar írók élete és munkái”

- Pongrácz-család

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

- 180. Pór Antal** / Szinnyei József. – Bp.: Hornyánszky V. ny., **1905.** – 20 p. (**Klly.** a „Magyar írók...”-ból). – Lh.: OSZK: 308.231, ill. „Magyar írók ...” 11. köt. (h. 27-35.), KI KSKZK: 3-1336/11.

Pór Antal esztergomi kanonok, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. „1849-ben Komáromtól Világosig mint honvéd a hazának tett szolgálatot...” (h. 27.)

A Klly. Pór Antal életrajzát, munkáinak jegyzékét, publikációs listáját, kéziratban maradt írásait és a róla szóló irodalmat tartalmazza.

T: - adatgyűjtés

- biobibliográfia

- **életút**, Pór Antalé

- különlenyomat

- „Magyar írók élete és munkái”

- Pór Antal

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

- 181. A rudnói csodadoktor** / idb. Szinnyei József
= = Nyitrai megyei Ellenőr. – 4.évf. 20.sz. (1905. ápr. 6.) p. 1-4. – Lh.: OSZK: FM 3/2357.

Eredeti „Naplójegyzetek” alapján közölt írás (memoár jellegű visszaemlékezés).

Rudnó Nyitra megyei település, melynek „csodadoktor”-ként emlegetett polgára, *Madva Ferenc* messze földön híres volt. Egy alkalommal – gyengélkedő gyermekként- Szinnyei is ellátogatott

hozzá (*Gisztl bácsi* kíséretében), de a fárasztó kirándulás hiábavalónak bizonyult: „... ki is nevettek bennünket, mert egyikünknek sem használt az orvosság ... a velem született gyengeségnél fogva, azután is betegeskedtem, mignem a Dunában való fürdés és uszás megerősített.” (p. 4.)

T: - Duna

- Gisztl János

- **helytörténet**, Nyitra megye

- **helytörténet**, Rudnó

- kirándulás

- Madva Ferenc

- memoár

- naplójegyzetek

- 182. Írók a Radvánszky-családban** / Szinnyei József. – Bp.: Hornyánszky V. ny., **1906.** – 42 p. – (**Klly.** a „Magyar írók...”-ból). – Lh.: OSZK: 199.601., ill. „Magyar írók...” 11. köt. (h. 399-415.)

A klly. az alábbi személyek életrajzát, munkáinak jegyzékét, publikációs listáját, kéziratban maradt írásait és a róluk szóló irodalmat tartalmazza:

R. Antal (radványi és sajókazai báró), cs. kir. kamarás, v. b. titkos tanácsos, főispán.

R. Béla (radványi és sajókazai báró), cs. kir. kamarás, v. b. titkos tanácsos, koronaőr, a m. tudom. ak. tiszteleti tagja, a magy. heraldikai és genealógiai társ. elnöke.

R. Dénes (radványi és sajókazai báró), cs. kir. száz.

R. Ferencz (radványi) zólyomi alispán.

R. Ferencz (radványi és sajókazai báró), nyug. őrnagy.

R. György (radványi) eperjesi vértanú.

R. György (radványi) kir. tanácsos és alispán.

R. János (radványi) II. Rákóczi Ferenc tanácsosa.

R. János (radványi és sajókazai báró), alispán és követ.

R. László (radványi és sajókazai báró), országgyűlési követ.

R. Mihály (radványi)

T: - adatgyűjtés

- biobibliográfia

- különlenyomat

- „Magyar írók élete és munkái”

- Radvánszky-család

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

- 183. A Rákóczi-család írói** / Szinnyei József. – Bp.: Hornyánszky V. ny., **1906.** – 47 p. – (**Klly.** a „Magyar írók...”-ból). – Lh.: OSZK: 184.190. (De hibásan, „Rákosi”-ként szerepel), ill. „Magyar írók ...” 11. köt. (h. 461-494.), KI KSKZK: 3-1336/11.

A Klly. a Rákóczi család életrajzát, munkáinak jegyzékét, publikációs listáját, kéziratban maradt írásait és a róluk szóló irodalmat tartalmazza.

Rákóczi Ferencz (rákóczi és felsővadászi II.), erdélyi fejed., I. Rákóczi Ferencz erdélyi fejedelem és gr. Zrínyi Ilona fia.

Rákóczy Gáspár levél-kézbesítő

Rákóczy Géza bölcséleti dr., főgymnasiumi tanár

Rákóczi György (rákóczi és felsővadászi I.), erdélyi fejed., R. Zsigmond erdélyi fejed. fia.

R.(i) György (rákóczi és felsővadászi II.), erdélyi fejedelem, előbbinek és serkei Lorántffy Zsuzsánna fia.

Rákóczy János (rákóczi) megyei főjegyző, R. György birtokos fia.

R.(y) Karolina (Toronyay)

R.(i) Károly vásárbiztos, a bp.-i házfelügyelők egyesületének elnöke.

R.(y) Lajos nyug. fő- és székvárosi községi tanító, R. József hentesmester fia.

R (i) László (rákóczi és felsővadászi gr.), sárosi főispán, gr. R. Pál országbíró fia.

R.(i) Márton a magyar udvari kancellária írnoka (nem a híres felsővadászi R.-ak nemz.)

T: - adatgyűjtés

- biobibliográfia
- különlenyomat
- „Magyar írók élete és munkái”
- Rákóczi-család
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **téves bibliográfiai adat**

184. Hírlapirodalmunk fejlődése / Szinnyei József.

= = Képes Magyar Irodalomtörténet. 1. köt. / szerk. Badics Ferenc; Beöthy Zsolt. - 3. jav. és bőv. kiad. – Bp.: Athenaeum, **1906.** – p. 901-910. – Lh.: MTAK: 179.808. - A Magyar Könyvszemlében (1899. évf. p. 12.) talált információ szerint az 1899-ben megjelent 2. kiad. 2. kötetében jelent meg ez a munka, de azt a kiadást nem találtam.

Szinnyei tanulmánya 18. századi történelmi képpel indul: „Mária Teréziának ... tanító intézeteiben németül beszéltek és gondolkodtak ... II. József nyíltan támadja meg az egyre hanyatló magyarságot, hadat ízen a rendek szabadságainak és hazánkban a holt latin helyett a német nyelv uralmát akarja megalapítani. Éppen ezen elnyomás alatt vagy éppen azért lendült fel újra irodalmunk Bessenyei s testtársai közreműködésével, és példájuk felébreszté a nemzeti szellemet.

Az idegen szellem teremté hírlapirodalmunkat, mely az akkor még hazánk fővárosaként tekinthető Pozsony koronázó-városban tűnt föl először *Nova Posoniensia* latin hírlappal (1705-21) ... Rát Mátyásnak ... érdeme ..., hogy a magyar irodalom újra ébredésének, a nemzeti érzület újabb nyilvánulásának kezdetén felrázta a magyart letargikus álmából.” (p. 901-903.)

Szinnyei részletesen beszámol az első magyar hírlap, „A Magyar Hirmondó” 1780. jan. 1-jén való megjelenésének körülményeiről, küzdelmeiről,

közvetteszi az első szám első levelének másolatát, szerkesztőjének, Rát Mátyásnak aláírását, majd (címlapjukat közölve) szól a „Magyar Kurir” és a bécsi „Magyar Musa” történetéről is.

A Kulcsár István által szerkesztett „Hazai Tudósítások” (ind.: 1806. júl. 2.), ill. „Hazai és Külföldi Tudósítások” (1808-tól), Kossuth „Pesti Hírlap”-ja (ind.: 1841. jan. 2.) és számos korabeli hírlap ismertetésén keresztül, az 1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc hírlapirodalmán át jut el az 1854. márc. 5-én alapított Vasárnapi Ujságig.

T: - aláírás, Rát Mátyásé

- Bessenyei György
- „Hazai és Külföldi Tudósítások”
- „Hazai Tudósítások”
- **helytörténet**, Pozsony
- hírlapirodalom
- József, II. (császár; király)
- **kortörténet**, 18. sz. második fele
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- Kossuth Lajos
- Kulcsár István
- kultúrtörténet
- kutatómunka
- „A Magyar Hirmondó”
- „Magyar Kurir”
- Mária Terézia (királynő)
- „Nova Posoniensia”
- „Pesti Hírlap”
- Rát Mátyás
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

185. Keszthely / idősb Szinnyei József

= = Keszthelyi Hírlap. – 29.évf. 3.sz. (**1906.** jan. 21.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/1219 v. H17.417.

„Keszthely föllendülése izgatja a nagy közönséget, és méltán; mert ki ne látná előre, hogy Keszthely lesz a Balaton koronája.” (p.1.) – kezdi írását Szinnyei, majd fürdőzésekultúra-történeti áttekintéssel folytatja.

Betekintést nyújt a magyar költészet néhány vonatkozó tárgyú remekébe, megemlékezik Festetics György grófról, a kastély egykori tulajdonosáról.

Keszthely fellendülésének kulcsát a nemzetközi turizmusban látja, de úgy véli „a mi fürdőző közönségünk (tiszteltet a kivételnek), még nem elég művelt arra, hogy a kényelemhez, finom udvariassághoz és előzékenységhoz szokott külföldieket is befogadhassa társaságába.” (p. 2.)

A parkokba asztalt, padokat javasol „melyen olvasmányainkat elhelyezhetnők, vagy a képes levelezőlapjainkat megírhatnók.” (p. 2.)

Végül javasolja a fürdő- és étkezőhelyiségek bővítését, szórakozóhelyek létesítését is.

T: - Festetics György, gr.

- **helytörténet**, Keszthely

- kultúrtörténet

186. A repertoriumok haszna / Id. Szinnyei József

= = Szerda. – 1.évf. 4.sz. (1906.) p. 188-190. – Lh.: OSZK: FM 3/7902.

Rövid nemzetközi ill. magyar repertóriumtörténeti áttekintéssel induló tanulmány az „Irodalom” rovatban, mely arról is informál, hogy Szinnyei már az 1860-as évektől –saját használatra– kijegyzetelte / cédulázta a magyarországi folyóiratok és hírlapok tanulmányait, cikkeiket. Amikor pedig az egyetemi könyvtár tisztviselője lett, további forrásokra is kiterjesztette gyűjtőmunkáját, majd akkori igazgatójának, Toldy Ferencnek a támogatásával a MTA engedélyezte a Repertoriumok kiadását. „... Toldy volt a tanácsadóm, a ki meghagyta, hogy fölvegyek minden jelentéktelennek látszó cikket is, mert ki tudja, nem lesz-e az valakinek hasznára...” (p. 189.) „Így került ki sajtó alól 1874., 1876. és 1885-ben Repertoriumom három vaskos kötete. Az egész munkát (mely nyolcz kötetből állott volna, nyolcz évre terveztem; az Akadémia azonban a költségtől visszariadt, és a százezernél több hátralévő czédulaanyagot az ottani levéltárban helyeztem el.” (p. 189.)

Szinnyei beszámol a Repertoriumok hazai és külföldi fogadtatásáról (páratlan sikeréről), továbbá a „Magyar írók...” és a Hírlapkönyvtár létrejöttének körülményeiről is. Végül az alábbi gondolatokkal zárja írását: „Munkálkodásomat lélekölőnek tartják és élő repertorium”-nak, majd „gőzhangyának” neveztek el; én pedig gyönyörködöm abban, hogy még életemben látom munkáim fölhasználását és ez ad lelkesedést a folytatáshoz.” (p. 190.)

T: - 1874.

- 1876.

- 1885.

- **gyűjtemény, id. Sz. J.-é / cédula**

- „Hazai és Külföldi Folyóiratok Magyar Tudományos Repertóriuma”

- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei

- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val

- kutatómunka

- **levéltár**, akadémiai

- „Magyar írók élete és munkái”

- Magyar Tudományos Akadémia

- **módszertan**, bibliográfiakeresztési

- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- **repertóriumtörténet**

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- Toldy Ferenc

- **repertórium**

187. A régi Pest / idősb Szinnyei József

= = Budapesti Hírlap. – 27.évf. 127.sz. (1907. máj. 29.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

Az életrajzi vonatkozású visszaemlékezés az alábbiakkal kezdődik: „Mikor 1845-46-ban a pesti egyetem hallgatója voltam, szorgalmasan látogattam az uri-utcai Pilvax-kávéházat, csak azért, hogy végigolvashassam a három szépirodalmi divatlapot (Pesti Divatlap, Életképek és Honderű), mert ezek jelentették az akkori szépirodalmat.

Az udvarra szolgáló ablak alatt levő szögletben volt a nagy asztal, hova meghuzódtam és közel ehhez egy kis asztal körül ültek az ünnepelt írók: Petőfi, Jókai, Pákh, Degré, Lisznai stb., ezeket tisztelettel szemléltem a távolból, de nem beszéltem velük.” (p. 1.)

Petőfiről és Jókairól a következő rövid jellemzést nyújtja: „Petőfi akkor ünnepeltetésének magaslatán volt, ennek tudatában is volt; azért önérzetes föllépésével nem is igen tűrt ellenmondást ... Jókai, akárcsak valami szemérmes leány, tartózkodó volt.” (p. 1.)

„Petőfi eleintén ... egészen magyar öltözetben jelent meg az utcán és a társaságban (vörös galléru pitykés dolmány, szűk nadrág, rojtos topán, pörge kalap árvalányhajjal és fokok); de társai, különösen Vahot Imre, erről a különcködéséről csakhamar lebeszéltek.” (p. 1.)

A korabeli irodalomról így ír: „A mi kis irodalmunk akkor még sokat küzdött a közömbösséggel, de még inkább a költőink népies irányának lenézésével, kigunyolásával.” (p. 1.) „A magyar nyelv és irodalom terjedésének ... nagy akadályul szolgált a főváros elnémetesedése. Az akkori legelőkelőbb politikai lapnak, a Pesti Hírlapnak ötezernél nem volt több előfizetője.” (p. 1.)

Megtudhatjuk, hogy a polgárság németül kommunikált, a nemzeti színház tengődött, a főváros akkoriban (1845.) „bizony szemetes, homokbuckás, épülfőféltben levő város volt.” (p. 2.)

Végezetül Szinnyei párhuzamot von a múlt és jelen között, majd az alábbi gondlattal zár: „Ne csüggedjünk tehát, hanem hangoztassuk Széchenyivel: Magyarország nem volt, hanem lesz!” (p. 2.)

T: - 1845.

- 1846.

- **helytörténet**, Pest

- Jókai Mór

- **kortörténet**, 19. sz. első fele

- kultúrtörténet

- memoár

- nemzeti színház

- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.

- Pákh Albert

- „Pesti Hírlap”

- Petőfi Sándor

- Pilvax kávéház

- Széchenyi István

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- **személyiség**, Jókai Mór

- **személyiség**, Petőfi Sándor

- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- Vahot Imre

188. Bach-korszak : naplójegyzetek / Szinnyei József. – 36 db.

= = Komáromi Lapok

Első közlés, I. – 29.évf. 3.sz. (1908. jan. 18.) p. 1-4.

Második közlés, Folytatás, vége. – 29.évf. 4.sz. (1908. jan. 25.) p. 1-4.

Harmadik közlés, II. – 29.évf. 11.sz. (1908. márc. 14.) p. 1-4.

Negyedik közlés, Folytatás, vége. – 29.évf. 12.sz. (1908. márc. 21.) p. 2-4.

Ötödik közlés, III. – 29.évf. 28.sz. (1908. júl. 11.) p. 1-4.

Hatodik közlés, Folytatás, vége. – 29.évf. 29.sz. (1908. júl. 18.) p. 1-4.

Hetedik közlés, IV. – 30.évf. 2.sz. (1909. jan. 9.) p. 1-4.

Nyolcadik közlés, Folytatás és vége. – 30.évf. 3.sz. (1909. jan. 18.) p. 1-4.

Kilencedik közlés, V. – 30.évf. 12.sz. (1909. márc. 20.) p. 1-4.

Tizedik közlés, Folytatás és vége. – 30.évf. 13.sz. (1909. márc. 27.) p. 1-4.

Tizenegyedik közlés, VI. – 30.évf. 27.sz. (1909. júl. 3.) p. 1-4.

Tizenkettedik közlés, VII. – 31.évf. 1.sz. (1910. jan. 1.) p. 1-4.

Tizenharmadik közlés, Folytatás. – 31.évf. 2.sz. (1910. jan. 8.) p. 1-4.

Tizennegyedik közlés, Folytatás és vége. – 31.évf. 3.sz. (1910. jan. 15.) p. 1-4.

Tizenötödik közlés, VIII. – 31.évf. 9.sz. (1910. febr. 26.) p. 1-4.

Tizenhatodik közlés, Folytatás és vége. – 31.évf. 10.sz. (1910. márc. 5.) p. 1-5.

Tizenhetedik közlés, IX. – 31.évf. 44.sz. (1910. júl. 30.) p. 1-3.

Tizennyolcadik közlés, Folytatás. – 31.évf. 46.sz. (1910. aug. 6.) p. 1-3.

Tizenkilencedik közlés, Folytatás és vége. – 31.évf. 48.sz. (1910. aug. 13.) p. 1-3.

Husadik közlés, X. – 32.évf. 16.sz. (1911. febr. 25.) p. 1-3.

Huszonegyedik közlés, Folytatás. – 32.évf. 18.sz. (1911. márc. 4.) p. 1-3.

Huszonkettedik közlés, Folytatás. – 32.évf. 20.sz. (1911. márc. 11.) p. 1-3.

Huszonharmadik közlés, Vége. – 32.évf. 22.sz. (1911. márc. 18.) p. 1-5.

Huszonnegyedik közlés, XI. – 32.évf. 62.sz. (1911. aug. 5.) p. 1-4.

Huszonötödik közlés, Folyt. és vége. – 32.évf. 64.sz. (1911. aug. 12.) p. 1-5.

Huszonhatodik közlés, XII. – 33.évf. 4.sz. (1912. jan. 13.) p. 1-3.

Huszonhetedik közlés, Folytatás. – 33.évf. 6.sz. (1912. jan. 20.) p. 1-2.

Huszonnyolcadik közlés, Folyt. és vége. – 33.évf. 8.sz. (1912. jan. 27.) p. 1-3.

Huszonkilencedik közlés, XIII. – 33.évf. 56.sz. (1912. júl. 6.) p. 1-3.

Harmincadik közlés, Folytatás. – 33.évf. 58.sz. (1912. júl. 13.) p. 1-4.

Harmincegyedik közlés, Folyt. és vége. – 33.évf. 60.sz. (1912. júl. 20.) p. 1-4.

Harminckettedik közlés, XIV. – 34.évf. 14.sz. (1913. febr. 15.) p. 1-5.

Harmincharmadik közlés, Folytatás. – 34.évf. 16.sz. (1913. febr. 22.) p. 1-5.

Harmincnegyedik közlés, Folyt. és vége. – 34.évf. 18.sz. (1913. márc. 1.) p. 1-5.

Harmincötödik közlés, XV. – 34.évf. 54.sz. (1913. júl. 5.) p. 1-4.

Harminchatodik közlés, Folytatás. – 34.évf. 56.sz. (1913. júl. 12.) p. 1-4.

(Innen hiányos az OSZK anyaga, októberi számmal folytatódik!)

Lh.: OSZK: FM 3/1090.

Klly. a Komáromi Lapokból 1908-1909.: Komárom : Spitzer Sándor Könyvnyomdája, 1909. 19 p. – Lh.: OSZK: 228.398.

Klly. Bach-korszak. Naplójegyzetek. Komárom, 1912. Spitzer. 303 p. – **Forrás:** Gazda I. (2002.), p. 297. – Lh.: OSZK: 828.001.

A „Timár-ház”-hoz hasonló jellegű, önéletrajzi vonatkozású írások (naplójegyzetek), melyekben az 1849-1853. közötti időszak eseményeit adja közre.

Néhány alcím: „Komárom 1849. október első napjaiban. – Pestre utazásom és útlevelém. – A győri akadémia. – Bohém élet. – Szarka János. – Soproni utam. – Árvíz. – Pozsony és Bécs. – Vasút, légszuszvilágítás és távíró. – Honvéd temetés” (I.); „Csokonai Lillája. – Haynau Komáromban. – Nagy Károly esete. – Halebéd. – Tompa költeménye „A golyához”. – Pest és a „Próféta” opera. – A Beöthy-ház. – Disznótor a timár-házban” (II.); „Bohém élet. – Kály-este a Kollégiumban. – Beöthy Laci jó szíve. – Lakodalomban. – A szép Eszter. – Győri élményeim” (III.)

„Amtmann József főbíró halála. – A város adóssága és az árvák pénze. – Emlékkönyvem” (VII.)

„Magyarázat. – Vörös Benő. – Az „Arany ember” kertje. – Erőpróba. – Pestre utazom. – I. Ferenc József Ő felsége Komáromban. – Jönnek a színészek. – Beöthy Laci a szinpadon” (VIII.)

„A király Komáromban. – Hadi törvényszék előtt” (IX.)

„Első látogatásom Lauránál. – A színészek elmennek” (X.)

„Pesti utam. – Utazásom Beöthy Lacival Győrbe és Pápára. – Első nyomtatott munkám. – Spanyolul tanulok. – Franciából fordítok” (XI.)

„Gancs Klementin. – Tea-estélyeim. – Vacsora az „Arany ember” kertjében. – Disznótorok. – Ismét lakodalmom. – Laci „Puncsa” megjelent. – Konstantinápolyi rokon. – Olvasmányaim. – Jókai szerződése” (XII.)

„Megérkeztek a színészek. – Francia színművem. – Angol beszélyt fordítok. – Keresztkomaságom” (XIII.)

„A vándorszínész sorsa. – A színészek távoznak. – Beöthy Laci látogatása. – A „Puncsa” c. munkája. – Győri látogatás. – Rokonaim” (XIV.)

„Bűvész mutatványaim. – Utazás Csallóközön végig kocsin. – Gancsháza. – A Gancs-család. – Gancs Klementina” (XV.)

T: - Bach-korszak

- **helytörténet**, Komárom
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- kultúrtörténet
- különlenyomat
- memoár
- naplójegyzetek
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- **Szinnyei József, id.** a történész / színész

189. A Bach-korszakból [kivonat] / [Szinnyei József]

= = Budapesti Hírlap. – 28.évf. 90.sz. (1908.) p. 42-43. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

A „Különféle” rovatban közzétett írás az alábbi információval kezdődik: „A Bach-korszakból. Szinnyei József ilyen című, még ki nem adott naplójából valók ezek a jellemző részletek” (p. 42.) A közlemény ismerteti az 1850. május 7. – július 24. közötti időszak eseményeit (pl.: látta Csokonai Lilláját, mert az ő házában bérelt szobát; Haynau ágyúörgés kíséretében vonult be Komáromba, de „mondják, nem volt megelégedve a komáromiakkal; a kivilágítás gyenge volt, és éljent nem kapott.” (p. 43.)).

T: - Bach-korszak

- Csokonai Vitéz Mihály
- Haynau
- **helytörténet**, Komárom
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- memoár
- naplójegyzetek
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

- Vajda Julianna

190. Hogyan készülnek a „Magyar írók”? / Szinnyei József

= = A Budapesti Ujságírók Almanachja 1908-ra: a Magyar Bohémvilág / szerk. Szerdahelyi Sándor. - [Bp.] : kiadja a Budapesti Ujságírók Egyesülete, [1908]. – p. 222-238. – Lh.: OSZK: P942/1908.

Ebből az írásból származik id. Szinnyei József gyakran idézett stratégiája: „Teljes életemben irodalmunk megismerésére törekedtem, de azt másokkal is megismertetni volt leghőbb vágyam.” (p. 223-224.)

A fővárosba költözésére így emlékszik vissza: „1869-ben Pestre költöztem családommal és hét mázsa kéziratral.” (p. 228.)

Ír az egyetemi könyvtárba kerüléséről, az ottani munkakörülményekről („farkasordító”) is, majd hozzáteszi: „A fizetés szerény 600 ft., még lakáspénz se járul hozzá ..., de én ezzel nem törődtem.” (p. 229.)

T: - 1869.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** története
- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- kéziratgyűjtemény
- **könyvtárosi hivatás**
- „Magyar írók élete és munkái”
- **munkakörülmények**, Egyetemi Könyvtár
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

191. A szemerjai Szász-család írói. / Szinnyei József.

– Bp.: Hornyánszky V. ny., 1909. – 60 p. – (Klly. a „Magyar írók...”-ból). – Lh.: OSZK: 184.191, ill. 199.604, ill. 288.068, ill. „Magyar írók ...” 13. köt. (h. 425-441.), KI KSZK: 3-1336/13.

A klly. az alábbi személyek életrajzát, munkáinak jegyzékét, publikációs listáját, kéziratban maradt írásait és a róluk szóló irodalmat tartalmazza:

Szász Juliánna (szemerjai) a tanár és író testvére.

Szász Károly (szemerjai idősb) ref. főiskolai jogtanár, 1848-49. államtitkár, az I. Rákóczi György erdélyi fejedelem által szemerjai előnévvel nemesített családból.

Szász Károly (szemerjai) bölcséleti doktor, ref. püspök, a m. tud. Akadémia másodelnöke, tiszteletis az ig. tanács tagja, a Kisfaludy-Társaság rendes tagja és alelnöke.

Szász Károlyné (szemerjai), *Szász Polyxena* (szemerjai)

Szász Károly ülnök, Szász Domokos ref. püspök fia

Szász Károly (szemerjai legifjabb), jogtudományi dr., miniszteri osztálytanácsos, Szász Károly ref. püspök fia.

T: - adatgyűjtés

- biobibliográfia
- különlenyomat
- „Magyar írók élete és munkái”
- Szász-család, szemerjai
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

192. *A Szinnyei-család írói* / Szinnyei József. – Bp.: Hornyánszky Viktor ny., 1909. – 63 p., 5t..

(**Klly.** id. Szinnyei József: „Magyar írók...” 13. köt.-ből: h. 959-979.)

Lh.: OSZK: 82.089, ill. JAMK (Tatabánya): 920/Sz83.

A különlenyomat ifj. Szinnyei József, Szinnyei Otmár, Szinnyei Ferencz, valamint id. Szinnyei József életrajzát, munkáinak jegyzékét, publikációs listáját, kéziratban maradt írásait és a róluk szóló irodalmat tartalmazza.

Szinnyei Ferencz bölcséleti dr., egyetemi magántanár, állami felsőipariskolai rendes tanár, id. Szinnyei József fia.

Szinnyei József, (idősb), kir. tanácsos, a m. tud. Akadémia lev. tagja és a M. N. Múzeum hírlapkönyvtárának igazgató-öre.

Szinnyei József (ifjabb), bölcséleti doktor, egyetemi tanár, a M. T. Akadémia rendes tagja és osztálytitkára, id. Szinnyei József fia.

Szinnyei József (legifjabb), orvosdoktor, bp.-i gyakorló orvos, előbbinek fia.

Szinnyei Otmár, a bp.-i Első Hazai Takarékpénztár-egyesület titkára, id. Szinnyei József fia.

T: - adatgyűjtés

- biobibliográfia
- **életút**, Szinnyei Ferencz
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **életút**, Szinnyei József, ifj.-é
- **életút**, Szinnyei József, ifjb.-é
- **életút**, Szinnyei Otmáré
- **fénykép**, id. Sz. J.-ről
- különlenyomat
- „Magyar írók élete és munkái”
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- Szinnyei-család
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

193. *Egy öreg ujságíró naplójából* / id. Szinnyei József

= = A Budapesti Ujságírók Egyesülete 1909-ik évi Almanachja / szerk. Szerdahelyi Sándor. – Bp.: [kiadja a Budapesti

Ujságírók Egyesülete], [1909.]. – p. 83-90. – Lh.: OSZK: P942/1909.

A szerkesztő lábjegyzetben az alábbiakat közli: „Id. Szinnyei József hatvan esztendő óta pontosan naplót vezet életének minden nevezetesebb mozzanatáról. Hatvan írott kötetet kitesznek már eddigi naplójai, melyekből kérésünkre néhány levelet, ... szívesen rendelkezésünkre bocsátott.” (p. 83.)

A két részre tagolt kivonat az alábbi témakörökben közöl primér információt:

I. Komárom 1849 október első napjaiban. – Utazásom Pestre. – Egy előadás a Nemzeti színházban. – Szarka János. – Honvéd temetés.

II. Csokonai Lillája. – Haynau Komáromban. – Tompa költeménye „A gólyához”. – Uj magyar király. – Tilos a magyar nóta. – Lakodalom az abszolutizmus alatt.

T: - Csokonai Vitéz Mihály

- Haynau
- **helytörténet**, Komárom
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- naplójegyzetek
- nemzeti színház
- **történet**, színház
- Vajda Julianna

194. *Szinnyei József, idősb* / Id. Szinnyei József

= = Magyar írók élete és munkái. 13. köt., (Steiner-Télfy) / Id. Szinnyei József. – Bp.: kiadja Hornyánszky Viktor, 1909. – h. 961-968. – Lh.: KI KSZK: 3-1336/13.

„*Szinnyei József (idősb)*, kir. tanácsos, a m. tud. Akadémia levelező tagja és a M. N. Múzeum hírlapkönyvtárának igazgató-öre, Ferber Alajos szítmester, korcsmáros, borkereskedő, majd a révkomáromi dunai repülő-híd-, a vágdunai állóhíd- és piaci- vám bérlőjének és Hikker Juliánnának fia, szül. 1830. márcz. 18. Rév-Komáromban.” (h. 961.) Részletes önéletrajzi adatok (h. 961-963.) után közli a folyóiratokban, hírlapokban publikált fontosabb írási címjegyzékét (h. 963-965.), majd önállóan megjelent munkáinak kronologikus felsorolását nyújtja (h. 965-967.). Kéziratairól (h. 967.) és arcképeiről (h. 967.) is informál. Végezetül a róla szóló irodalomból is válogat (h. 967-968.)

T: - 1830. 03. 18.

- 1835.
- 1836.
- 1839.
- 1840/42.
- 1842/44.
- 1845.
- 1846.
- 1847.
- 1848. 07. 29.
- 1848. 10. 21.
- 1849. 08. 29.
- 1849. 10. 03.
- 1853. 08. 28.

- 1862.
- 1869.
- 1872. 12. 23.
- 1875. 04. 26.
- 1876. 12. 17.
- 1878. 12. 05.
- 1879.
- 1883.
- 1885-87.
- 1888. 11. 09.
- 1896. 09. 21.
- 1897. 04. 29.
- 1899. 05. 05.
- 1901. 10. 30.
- 1902. 03. 23.
- 1905. 05. 17.
- 1908. 01. 06.
- **adatgyűjtés**
- **biobibliográfia**
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- festmény, Szinnyeiről
- Horvát István
- kirándulás
- középiskolák
- **levéltár**, pozsonyi
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyarország családai”
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- Nagy Iván
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **publikálatlan dokumentumok**, levelek
- **publikálatlan dokumentumok**, napló(k)
- **repertórium**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- tagság, akadémiai
- **téves adat**, egyéb

195. Vigyázz magyar! / id. Szinnyei József
 = Budapesti Hirlap. – 29.évf. 193.sz.
 (1909. aug. 15.) p. 31-33. – Lh.: OSZK:
 FM 3/2569.

„Vigyázz magyar! kiáltással adták éberségük jelét egymásnak éjjel 1848-49-ben a komáromi vár bástyáin őrt álló honvédek.” (p. 31.) –indítja írását Szinnyei, majd közlésezi célját: „Megírtam ugyan már Komáromnak 1848-49. történetét száraz napi följegyzésekben; ez azonban nem nyújt hű képet arról az őnzetlen hazafiságról, önfeláldozásról és ösztartásról, melyet jelen leírásommal szándékozom visszaidézni ... s mintegy intő tükörül a mai nemzedéknek szeme elé állítani.” (p. 31.)

Az írás számos epizódjából nézzünk meg egyet: „Márciusban megkezdődött a bombázás; túlfelől éjjel-nappal minden öt percben egy bombát lőttek a várba és a városba. Még a katonai kórházat se kímélték. A fehér zászló kitűzése ellenére a kórházra és területére hétszáz bomba esett; a betegeket a pincébe kellett elhelyezni...” (p. 31.)

T: - célkitűzés, id. Sz. J.-é

- **helytörténet**, Komárom

- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc

- memoár

- naplójegyzetek

- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

196. A széki gróf Teleki-család írói. / Szinnyei József. – Bp.: Hornyánszky V. ny., **1910.** – 83 p. – (Klly. a „Magyar írók...”-ból: 13. köt. h. 1396-1433.). – Lh.: A Klly.-t nem találtam meg, csak a „Magyar írók ...”-ban tudtam utánanézni: KI KSZK: 3-1336/13.

A különlenyomat a széki gr. Teleki család életrajzát, munkáinak jegyzékét, publikációs listáját, kéziratban maradt írásait és a róluk szóló irodalmat tartalmazza.

Teleki Ádám gr. (széki), val. b. t. tanácsos, dobokai főispán, kormányzéki tanácsos.

T. Ádám gr. (széki), T. Sándor fia.

T. Domokos gr. (széki), főispán, T. Lajos és iktári gr. Bethlen Kata fia, katonai pálya, majd cs. kir. kamarás, Torda vármegye főispánja, a gyulafehérvári ref. egyházmegye gondnoka.

T. Domokos gr. (széki), kir. táblai ülnök, T. Sámuel udvari kancellár és iktári Bethlen Zsuzsa fia.

T. Domokos gr. (széki), a magyar országgyűlés szabadelvű követe és a m. tud. Akadémia tiszteleti tagja. T. József gr., főkormányzéki tanácsos és gr. Teleki Zsófia fia.

T. Ferencz gr. ifjabb (széki), valóságos belső titkos tanácsos, udvari tanácsos és referendárius, T. Sámuel fia.

T. Géza gr. (széki), val. b. titkos tanácsos, volt országgyűlési képviselő és belügyminiszter, a m. tud. Akadémia igazgatótanácsának tagja, a történelmi társulat elnöke, T. Ede gr. fia.

T. Géza gr. (széki), ifjabb, országgyűlési képviselő, T. Géza gr. és Bethlen Margit fia.

T. Imre gr. (széki) ifjabb, T. Imre gr. fia.

T. József gr. (széki) koronaőr, T. László gr. főkormánytanácsos fia.

T. József gr. (széki) Erdély volt kormányzója, a m. tud. Akadémia elnöke, előbbinek unokája, T. László fia.

T. László gr. (széki) a hétszemélyes tábla bírása, T. József gr. fia.

T. László gr. (széki) volt m. kir. párisi magyar követ, a m. tud. Akadémia tiszteleti, a Kisfaludy-Társ. rendes tagja, előbbi fia.

T. Mária grófnő, gr. T. Sámuel udv. kancellár és gr. Bethlen Zsuzsa leánya.

T. Mihály gr. (széki) Erdély kancellárja és nagyhatalmú államférfia, T. János fia.

T. Mihály gr. (széki), kövári kapitány, a fejedelem főtitkára, utóbb udvari tanácsos, előbbinek fia.

T. Mihály gr. (széki), főkörmányszéki tanácsos, előbbinek fia.

T. Miklós gr. (széki), cs. kir. alezredes, T. Sándor gr. tordai főispán és gr. Bethlen Julia fia.

T. Pál gr. (széki), államtudományi doktor, országgyűlési képviselő, T. Géza országgyűlési képviselő, a történelmi társulat elnöke fia.

T. Sámuel gr. (széki), erdélyi udvari kancellár, T. Sándor gr. tordai főispán, guberniumi tanácsos fia.

T. Samu gr. (széki) val. b. t. tanácsos, a főrendiház tagja, tartalékos m. kir. honvéd-husár-őrnagy, a m. tud. Akadémia tiszteleti tagja, gr. T. Sámuel fia, a marosvásárhelyi T.-könyvtár alapítójának dédunokája.

T. Sándor gr. (széki), főrendiházi tag, 1848-49. honvéd ezredes, a Petőfi-társaság tagja, T. János gr. fia.

T. Sándor gr. (széki), birtokos, volt országgyűlési képviselő, előbbi fia.

T. Sándorné grófné, előbbinek neje.

T: - adatgyűjtés

- biobibliográfia
- különlenyomat
- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- Teleki-család, széki gr.

197. Komáromi történetek / Id. Szinnyei József. – 2 db.

= = Ország Világ.

Első közlés. – 31.évf. 7.sz. (1910. febr. 13.) p. 149-150.

Második közlés. – 31.évf. 8.sz. (1910. febr. 20.) p. 174.

Lh.: OSZK: FM 3/687.

Alcím: Mutatvány az illusztris szerzőnek most megjelent munkájából. (Amtman József főbíró halála. – Táncstély. - ... A város adóssága és az árvák pénze ...)

Első közlés: Naplójegyzetek 1852. jan. 1-től febr. 5-ig, melyből –többek között– megtudható, hogy a város (pénzügyi gondjai megoldása céljából) törvénytelenül felvett 60.000 forintot az árvapénztárból, de azt az árváknak kamatostól fizeti vissza. (Szinnyei –árva gyerek lévén– személyesen is érintve volt a kérdésben.)

Második közlés: Febr. 7. – máj. 31.

„Emlékkönyvet irtam magyar költők és prózairók műveiből, ezt aztán lila bársonyba kötöttem, átvittem Lina k. a.-nak ... „ó igen, egy része foglalatosságomnak az írás, de nem mindig írok szépen, mert ha magamnak írok, oly csúnyán, hogy csak magam olvashatom, de nem is akarom, hogy más is olvassa ... igen nagy rendtartó vagyok, a rend a szenvedélyem egész a különködésig.” ” (p. 174.) – vallja Szinnyei.

T: - helytörténet, Komárom

- kortörténet 19. sz. második fele

- memoár
- naplójegyzetek
- publikálatlan dokumentumok
- személyiség, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

198. A magyarság / id. Szinnyei József

= = Budapesti Hirlap. – 30.évf. 79.sz. (1910. ápr. 3.) p. 35-36. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

„Nem akarok politizálni, mert az nem kenyerem; a könyvekből se akarok meríteni, mert az, a mit irnak nem mindig megbízható; egyedül nyolcvan éves tapasztalataimból és megfigyeléseimből következtetem azt, hogy a magyar faj életképes és beolvasztó tehetsége valóban bámulásra méltó.” (p. 35.) – kezdi írását Szinnyei.

A fentiek az alábbiakkal támasztja alá: „... Ausztriának négyszázados uralma alatt minden törékvese odairányult, hogy a magyarságot elnyomja ... azonban I. Leopold, Mária Terézia, II. József és a Bach-korszak alatt ... a nemzetnek szinte javára vált az elnyomatás, mert az a bizonyos *szalmatűz* föllángolt és ellenállásra keltette föl a magyarságot.” (p. 35.) Utal a török elnyomatás idejére és a habsburgok oldalán vívott háborúkra is: „... a német katonaság csak a kenyereinket fogyasztotta a harcban, a magyart mint vitézbb katonát, előre küldte és a dicsőséget irigylve, nem egyszer cserben hagyta.” (p. 35.) Említi a háborúk alatt elpusztult magyar falvak újjáépítését német és tót családokkal, a német iparosok, városi polgárok miatt hivatalaink, városaink elnémetesedését és a földbirtokosokat, akik nem törődtek a magyarosítással, majd hozzáteszi: „És mégis magyarosodott az ország!” (p. 36.) Majd így folytatja: „A haza földjének és a nemzet nyelvének mindenkor oly nagy varázsa volt, hogy az ideköltözötteknek előbb-utóbb el kellett sajátítaniuk.” (p. 36.)

A fentieket népszámlálási adatokkal is alátámasztja: 1890-ben a kb. 17,5 millió népességből kb. 7,5 volt magyar, kb. 2 millió a német, 1,9 millió tót, kb. 2,5 millió oláh; 1900-ban már a kb. 19,2 millió lakosból kb. 8,7 millió a magyar, kb. 2,7 millió oláh, kb. 2,1 millió német és kb. 2 millió tót.

Szinnyei külön kiemeli a magyar nyelvű színjátást, mint nyelvművelő, nemzeti hovatarozást erősítő eszközt.

Végezetül kifejti: „... a műveltség mindenkor győzedelmeskedik a műveletlen elemen; ... a műveltség, tudomány mindenkor a városokba, mint annak fejlesztésére legbiztosabb helyre húzódik.” (p. 36.) Szinnyei hiszi, hogy a nemzetiségeket (pl.: oláh) a városok meg fogják magyarosítani.

T: - Bach-korszak

- József, II. (császár; király)
- kortörténet 18. sz. második fele
- kortörténet 19. sz. első fele
- kortörténet 19. sz. második fele
- kultúrtörténet

- Mária Terézia (királynő)
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

199. A régi Komárom / Id. Szinnyei József
 = = Komáromi Lapok. – 31.évf. 36.sz.
 (1910. júl. 2.) p. 2-5. – Lh.: OSZK: FM 3/1090.

Önéletrajzi jellegű írás, átszöve számos - Komáromra vonatkozó- helytörténeti elemmel.

„Szeretem Komáromot; de még mindig a gyermek-álmod tündérmeséibe szöve képzelem azt; így szeretem szülővárosom képét emlékembe visszaidézni.” (p. 2.)

„Ott születtem én a barátok utcáján levő szításházban, melyet még nagyatyám építtetett, ki szításmester volt és fiát is annak nevelte; de atyámat magasabb ambíciók vezették ... azonban emlékül halála napjáig ott lógott a kapu fölött a zöldre és fehérre festett szita...” (p. 2.)

Szinnyei felidézi gyermekkorá Komáromát és a családi otthon melegét, majd a kettős csapást, szülei elvesztését. Utal a tímár-házban töltött időkre és a város főbb nevezetességeire is.

T: - 1835.

- 1836.
- Ferber Alajos
- Ferber-család
- **helytörténet**, Komárom
- memoár
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.

200. Végső küzdelmek : naplójegyzetek : 1849. jún. 20, 21. / id. Szinnyei József
 = = Budapesti Hirlap. – 31.évf. 305. (karácsonyi) sz. (1911.) p. 106. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

A karácsonyi számban „Naplójegyzetek” alcímmel megjelent írás dicső szabadságharcunk komáromi hadteste 37. zászlóaljának (melyben Szinnyei teljesítette szolgálatát) 1849. jún. 20.-22.-i eseményeit közli.

A dandár a Csallóközbe, a Kis-Duna melletti aszódi híd védelmére volt kirendelve, majd Nyárasdra vándorolt az ellenség feltartóztatására.

Szinnyei hűen szemlélte a 24 órája éhező, szomjazó, majd a félig nyers húst és burgonyát (útközben a csatatérre) fogyasztó huszárok életét, majd elevenen ábrázolja az ütközet egyes részleteit is.

T: - **kortörténet** 1848/49-es szab. harc

- memoár
- naplójegyzetek

201. A békésmegyei Veress-család írói / Szinnyei József, id. – Bp.: Hornyánszky, 1912. – 49 p. – **Forrás:** Magyar Könyvészet : 1911-1920. 2. köt., L-Z. / Barcza Imre címanyagának felhasználásával összeáll. Az OSZK Bibliográfiai Osztálya,

sajtó alá rend. Kozocsa Sándor. – Bp.: kiadja a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete, 1942. p. 411. – Lh.: OSZK: 308.954, ill. „Magyar írók...” 14. köt., (h. 1119-1122.): KI KSZK: 3-1336/14.

Veress Sándor orvosdoktor, megyei főorvos, V. Ferencz jószágigazgató fia.

V. Vilmos bölcséleti dr., kereskedelmi akadémiai tanár.

V. Vilmos bölcséleti dr., 1878-81-ig a természettan tanársegéde a kolozsvári egyetemen.

T: - **adatgyűjtés**

- **biobibliográfia**
- különlenyomat
- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- Veress-család

202. Komáromi nagy napok / idősb Szinnyei József

= = Budapesti Hirlap. – 32.évf. 84.sz. (1912. ápr. 7.) p. 39-41. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

A húsvéti számban, „Visszaemlékezés” alcímmel megjelent írás az 1848/49-es dicsőséges magyar forradalom és szabadságharc idejét, azon belül a komáromi vár hősiességét idézi.

Szinnyei részt vett az erőd, ill. a város és környéke védelmében, naplót is vezetett, azaz személyes élményekre épülő, hiteles képet nyújt.

A kapitulációról így ír: „A várföladás föltételeit Klapka és Haynau ... szeptember 27-én aláírták ... A fegyverletétel október 2-án kezdődött és október 4-én végződött.” (p. 41.)

„... a vad fájdalom szétszaggatá a megszokott fegyelmet. A zászlóalj legénysége zászlójához rohant, ezen golyóktól átlukasztott szent jelvényhez, melyet annyi csatába, oly sok ütközetbe kísért, hogy utolszor csókolja meg azt és abból emlékül vigyen magával egy darabot. A tisztok sirva borultak egymás nyakába és a legénység kezöket csókolta. Oly jelenet volt ez, mely a legkeményebb szívet is megindította.” (p. 41.) A drámai percek tetőpontját az osztrák vezetés Klapkához intézett felszólítása jelentette, miszerint kérdezze meg a huszárokat, hogy volna-e kedve valakinek osztrák szolgálatba lépni? Klapka „Fölszólítását mély csend követte, senki se lépett ki a sorból. Egy vén altiszt azonban hangosan és nyugodtan így szólt: „- Tábornok ur! Az osztrákokhoz nem lépünk át, de ha a hazának ismét szüksége lesz reánk, mindnyájunkra számot tarthat ön!” (p. 41.)

T: - 1849. 10. 03.

- Haynau
- **helytörténet**, Komárom
- Klapka
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- memoár

- naplójegyzetek
- **személyiség**, id. Sz. J.-é

203. Komáromi nagy napok : visszaemlékezés / Idősb Szinnyei József. - 2 db.

= = Komáromi Lapok

Első közlés, 33.évf. 36.sz. (1912. ápr. 27.) p. 1-3.

Második közlés, Folytatás és vége. – 33.évf. 38.sz. (1912. máj. 4.) p. 1-3. – Lh.: OSZK: FM 3/1090.

„Komárom várát, az ország elsőrangú erősségét, mely nem jutott ellenség kezére, mindenkor nagy becsben tartották.” (p. 1. / Első közlés) –kezdi írását Szinnyei, majd részletesen és szemléletesen beszámol az 1848-49-es eseményekről.

Megtudhatjuk hogy lett Szinnyei a szabadságharc katonája: „...régi barátaim, iskolatársaim már mind honvédek voltak; magam is mindent elkövettem, hogy közibük állhassak, azonban rövidlátásom és gyenge testalkatom miatt nem akartak bevenni. Később aztán csellel éltem...” (p. 1-2. / Első közlés)

Az írás beszámol az osztrák parancsnok (Mertz) elűzéséről is: „... Szeptember 9-én a ... katonák a vár udvarán, Meszlényi főlhívására, Mertznek szemeláttára tépték le a sárga-fekete zsinórt ruhájukról és osztották be magukat a honvédek közé. Ennek láttára Mertz még ugyanaznap Komáromból elutazott ... Így került Komárom vára a magyarok kezére, mely később újraigazolta bástyakövére vésett jelmondatát: NEC ARTE / NEC MARTE (Jelentése: Sem csellel / sem erővel)

Szinnyei megemlékezik Kossuth és Bem látogatásáról is (a svehati csata után).

Az okt. 2-4-én bekövetkezett fegyverletételről így ír: „... a csapatok zászlóaljanként harc vonalban állottak föl és puskájukkal tisztelegtek, a zenekar pedig rákezdte a Rákóczi-indulót, Klapka a csapat előtt végignyargalt, azután középen megállott és felszólította katonáit, hogy sorsukba nyugodjanak meg ... hallható volt a sereg zokogása ... a vad fájdalom szétszaggatta a megszokott fegyelmet. A

zászlóaljak legénysége zászlójához rohant, ezen golyóktól átlukasztott szent jelvényhez ..., hogy utolszor csókolja még azt és abból emlékül vigyen magával egy darabot...” (p. 3. / Második közlés)

T: - 1849. 10. 03.

- **helytörténet**, Komárom
- Klapka
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- memoár
- naplójegyzetek
- NEC ARTE / NEC MARTE
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **személyiség**, id. Sz. J.-é

204. Komárom védői között / Szinnyei József

= = Küzdelem, bukás, megtorlás : emlékiratok, naplók az 1848-49-es forradalom és szabadságharc végnapjairól. 1.köt. / szerk. Tóth Gyula

Bp.: Szépirodalmi Könyvkiadó, 1978. p. 459-487. – Lh.: OSZK: B 87.102/1, v. Tört. olv.: 2.207.3, v. Ált. olv.: 96.35.

Szinnyei –a szabadságharc résztvevőjeként- napló formájában rögzíti az 1849. szept. 19. – 1849. szept. 27. közötti eseményeket. Jelen kivonat a kapituláció előtti tárgyalásokról (a haditanács üléséről), Klapka utolsó kísérleteiről, majd a fájdalmas kapitulációról informál. „Haynau még a helyszínen aláírta a két összehangzó átadási okmányt ... Klapka kilenc órakor este írta alá a kapitulációt.” (p. 487.)

T: - 1849. 10. 03.

- Haynau
- **helytörténet**, Komárom
- Klapka
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- naplójegyzetek

1.4. Egyéb publikált Szinnyei-irodalom

(A könyvészeti-, a módszertani- és a történeti jellegű írások körébe **nem** tartozó munkái.)

- 205.** *Caballo negro y perro blanco = A fekete ló és a fehér eb* / ford. Szinnyei József. – 2 db.

= = Budapesti Viszhang

Első közlés. – 1.évf. 11.sz. (1852. szept. 19.) p. 392-394.

Második közlés. – 1.évf. 12.sz. (1852. szept. 26.) p. 409-417.

Forrás: Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich. (1876.). - Lh.: OSZK: FM 3/786.

Id. Szinnyei József irodalmi pályafutásának első publikációja.

Andalúziai monda. Szinnyei Sűe Jenő után, francia nyelvről fordította magyarra.

Tárgy / téma: Az örültség pozitívumait bizonygató munka. Kezdő és záró mondata: „Emberek az örültséget rossznak mondják, nincs igazuk, az jó.” (p. 392., 417.) „Irigyeljétek tehát az örültnek sorsát, ki azt látja a mi nincs; ellenben sajnálkozzatok a jeges eszű ember fölött, ki látja azt a mi létezik. Irigyeljétek különösen az örült sorsát, ki nem bír többé emlékező tehetséggel, az emberiség ezen rettenetes sebével, mely a jövőt sorvasztja a multtal.” (p. 393.)

T: - fordítás, magyar nyelvre
- nyelvismeret, id. Sz. J.-é

- 206.** *Egy titok* / ford. Szinnyei József. – 4 db.
= = Hölgyfutár

Első közlés. – 4.évf. 173.sz. (1853. aug. 22.) p. 701-702.

Második közlés. – 4.évf. 174.sz. (1853. aug. 23.) p. 707-708.

Harmadik közlés. – 4.évf. 175.sz. (1853. aug. 24.) p. 710-711.

Negyedik közlés. – 4.évf. 176.sz. (1853. aug. 25.) p. 714-715.

Forrás: Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich. (1876.). - Lh.: OSZK: FM 3/795.

A fordítás francia nyelvről, Paul de Kock beszélye alapján készült.

„Viseletem rejtelmét akarod tudni ... jó ... lásd ... itt az egész ... Házasságunk előtt te nekem megtitottad a dohányzást, és én engedelmisséget ígértem. Néhány hónapig szentül megtartottam fogadásomat ... De ha te tudnád milly megerőtetésembe került ... az én kedves pipám ... után vágyakoztam...” (p. 715.) –táru fel a titok, és miután a feleség megtudja, hogy férje csak dohányozni járt titkon és nem más hölgy társaságát kereste, örömeiben a jövőben engedélyezte számára a dohányzást.

T: - fordítás, magyar nyelvre
- nyelvismeret, id. Sz. J.-é

- 207.** *Kisértet a vastag tölgy alatt* / ford. Szinnyei József. – 6 db.

= = Hölgyfutár

Első közlés. – 4.évf. 153.sz. (1853. júl. 27.) p. 622-624.

Második közlés. – 4.évf. 154.sz. (1853. júl. 28.) p. 626-628.

Harmadik közlés. – 4.évf. 155.sz. (1853. júl. 29.) p. 629-631.

Negyedik közlés. – 4.évf. 156.sz. (1853. júl. 30.) p. 635-636.

Ötödik közlés. – 4.évf. 157.sz. (1853. aug. 1.) p. 638-639.

Hatodik közlés. – 4.évf. 158.sz. (1853. aug. 2.) p. 641-642.

Forrás: Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich. (1876.). - Lh.: OSZK: FM 3/795.

Mr. Edward Nathaniel Morse után Szinnyei angol nyelvről fordította magyarra.

Egy Morse nevű marylandi ifjú közép-amerikai (texasi) kalandjairól, úti-élményeiről és az éhenhalástól való megmeneküléséről szóló történet.

T: - fordítás, magyar nyelvre
- nyelvismeret, id. Sz. J.-é

- 208.** *Atya és fiu* / ford. Szinnyei József. – 2 db.

= = Hölgyfutár

Első közlés. – 5.évf. 214.sz. (1854. okt. 5.) p. 866-867.

Második közlés. – 5.évf. 215.sz. (1854. okt. 6.) p. 870-871.

Forrás: Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich. (1876.). - Lh.: OSZK: FM 3/795.

Boz Dickens beszélyét angolról fordította Szinnyei magyarra.

1798-ban, a „lázas évében” Írországból játszódtó történet.

Egy szolga összeesküvést szít ura ellen, de mivel az szeretettel, sajátjaként neveli fel ugyanezen szolga félárván maradt gyermekét, lelkiismerete közboszól és az utolsó pillanatban lebeszéli társait a gazda meggyilkolásáról. Mindezt húsz év múlva, töredelmesen be is vallja urának, aki úgy szereti nevelt fiát, hogy megbocsát a gyerek édesapjának.

T: - fordítás, magyar nyelvre
- nyelvismeret, id. Sz. J.-é

- 209.** *Cherubino és Celestini* / ford. Szinnyei József. – 14 db.

= = Hölgyfutár

Első közlés. – 5. évf. 225.sz. (1854. okt. 18.) p. 910.

Második közlés. – 5.évf. 226.sz. (1854. okt. 19.) p. 914-915.

Harmadik közlés. – 5.évf. 227.sz. (1854. okt. 20.) p. 919.

Negyedik közlés. – 5.évf. 228.sz. (1854. okt. 21.) p. 922-923.

Ötödik közlés. – 5.évf. 229.sz. (1854. okt. 23.) p. 926-927.

Hatodik közlés. – 5.évf. 230.sz. (1854. okt. 24.) p. 930-931.

Hetedik közlés. – 5.évf. 231.sz. (1854. okt. 25.) p. 934-935.

Nyolcadik közlés. – 5.évf. 232.sz. (1854. okt. 26.) p. 938.

Kilencedik közlés. – 5.évf. 233.sz. (1854. okt. 27.) p. 942.

Tizedik közlés. – 5.évf. 235.sz. (1854. okt. 30.) p. 950-951.

Tizenegyedik közlés. – 5.évf. 236.sz. (1854. okt. 31.) p. 954-955.

Tizenkettedik közlés. – 5.évf. 237.sz. (1854. nov. 2.) p. 959.

Tizenharmadik közlés. – 5.évf. 238.sz. (1854. nov. 3.) p. 962.

Tizennegyedik közlés. – 5.évf. 239.sz. (1854. nov. 4.) p. 966.

Forrás: Magyar írók névtára / Moenich, Vutkovich. (1876.). – Lh.: OSZK: FM 3/795.

Fordítás –Dumas Sándor után- francia nyelvről.

Haramiákról –rajtuk keresztül pedig összetartásról, hűségről, találékonyságról, emberi gyengeségről, álnokságról, kegyetlenségről és az anyai szeretet mélységéről- szóló történet.

„A mértékletesség fél erkölcs.” (p. 912. / 233.sz.)

T: - fordítás, magyar nyelvre

- nyelvismeret, id. Sz. J.-é

210. Válasz a „Helyreigazító jegyzetekre” / Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 11.évf. 12.sz. (1864. márc. 20.) p. 116. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Szinnyei -bibliográfusként- rengeteg adattal dolgozott, így óhatatlanul csúszhatott be hibás adalék írásai. Előfordult, hogy egy-egy ilyen téves információra jó, vagy rosszakarói nyilvános formában reagáltak. Szinnyei szívesen vette a segítő szándékú kritikát, de az áskálódásokat visszautasította. Erre példa jelen írása is, melyből néhány gondolatot szó szerint idézünk: „A Vas. Ujság 11-dik számában Szentilonai Jenő úr által közzétett, s „Hírlapirodalmunk a 19-ik században” című cikkemre vonatkozó szíves figyelmeztetését köszönettel vettem, ... Ferenczy: Magyar irodalom és tudományosság történetéből (Pest, 1864.) merittem, mely műnek 186. lapján ez áll: ...

Szentilonai Jenő úr mindenesetre meggyőződhetett a hírlapirodalmi adatok gyűjtése körüli nehézségekről ... Kutatásaim közben volt eset péld. hogy egy egri szerkesztő nevét vagy tiz helyen „Ivó”-nak olvastam, míg nem kitudtam, hogy az mind sajtó-, vagy írásbeli hiba, és „Joó”-nak kell olvasni stb. – Azért kétszeres beccsel bírnak előttem a hiteles adatokon épülő jegyzetek és felvilágosítások, de mindenképpen kíváncsok és szükséges, hogy azok határozott alakba öntessenek, máskülönben: „Lassan a testtel!” Szinnyei József” (p. 116.)

T: - adatgyűjtés

- autopszia

- hírlapirodalom

- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó

- kutatómunka

- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- Szentilonai Jenő

- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus

- **téves adat**, bibliográfiai

- válasz, id. Sz. J.-től

211. Válasz Szilágyi Ferencz urnak / Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 12.évf. 48.sz. (1865. nov. 26.) p. 606-607. – Lh.: MTAK: K 306.931. – (OSZK-ban hiányzik!)

A Pozsonyban, 1865. nov. 15-én kelt levél Szilágyi Ferencznek a Vasárnapi Ujság 46. számában megjelent –Szinnyei „Hírlapirodalmunk a 19-ik században” c. cikksorozatát bíráló- „Nyilatkozat”-ára reagál.

„... Szilágyi Ferencz úr nyílt felhívására szükségesnek látom, hogy – nemcsak fentemlített cikkem érdekében, a Vasárnapi Ujság tekintélyeért, hanem Szilágyi Ferencz urnak az idéztem jó hitelű hírlapok- és művekre kimondott kárhoztató ítélete ellen felszólaljak.” (p. 606.)

T: - hírlapirodalom

- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó

- Szilágyi Ferenc

- válasz, id. Sz. J.-től

212. Ellenészrevétel és czáfolat / Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 45.sz. (1866. nov. 11.) p. 548. – Lh.: MTAK: K 306.931. – (OSZK-ban hiányzik!)

„Szilágyi Ferencz úr a Vasárnapi Ujság 44-dik számában „Egy kis észrevétel” cím alatt ellenem, illetőleg „Hírlapirodalmunk a 19-dik században” című most folyó cikksorozatam ellen, oly vádat hoz fel, melyek alaptalanok...” (p. 548.) –kezdi írását Szinnyei, majd –adatai hitelességének védelmében- Szilágyi 5 pontba szedett közleményét tételen megcáfolja.

„... ne keresse Szilágyi Ferencz úr más szemében a szálkát, míg nem látja magáéban a gerendát!” (p. 548.) –zárja írását Szinnyei.

- T:** - hírlapirodalom
 - **kritika**, id. Sz. J. tollából
 - **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
 - Szilágyi Ferenc
 - válasz, id. Sz. J.-től

213. A „Hungaria biztosító bank” rendkívüli közgyűlése / Don José

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 46.sz. (1866. nov. 18.) p. 563. – **Forrás:** Abafi L. in: Figyelő (1881), p. 51. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HC 2.960.

Pozsonyban, nov. 11-én kelt levél, melyben Szinnyei beszámol a közgyűlés résztvevőinek számáról és a napirendről.

Megtudjuk, hogy „Az igazgatótanács benyújtván lemondását, hat új igazgatótanácsos megválasztására került sor s a szavazati czédulák beszedetvén, a gyűlés d. u. 1 órakor eloszlott.” (p. 563.)

- T:** - **helytörténet**, Pozsony
 - Hungária Biztosító Bank

214. Még egy pár meghiusult jövendölés / Sz. J.

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 39.sz. (1866. szept. 30.) p. 471. – **Forrás:** Idősb. Szinnyei József / Abafi L. in: Figyelő (1881) p. 51. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HC 2.960.

A Vasárnapi Ujság 37. számában „Csokonai jövendölései” címen közzétett írás kapcsán közli Szinnyei az „Egyveleg” rovatban azt a felismerését, hogy neki is megvolt ez a lista, mégpedig Rév-Komáromban, 1843-ban egy nagyon régi, „Magyar Profécziák vagy Jövendölések” című kéziratról másolta. Szinnyei mindebből arra a következtetésre jut, hogy: „... az eredeti szerkezetet Csokonai, ki 1797, 1798 és 1802. Években Komáromban időzött, hozta oda...” (p. 471.)

- T:** - Csokonai Vitéz Mihály
 - **helytörténet**, Komárom
 - **publikálatlan dokumentumok**
 - **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom

215. Régi dolgok a hírlapírás első korszakából / Sz. J.

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 39.sz. (1866. szept. 30.) p. 471. – **Forrás:** Idősb. Szinnyei József / Abafi L. in: Figyelő (1881) p. 51. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HC 2.960.

„Régibb jegyzeteim közt találtam az első magyar rendes hírlap, a „Magyar Hirmondó” előfizetőinek névsorát, mely ... 318 magyar, német, francia, latin címet foglal magában.” (p. 471.) –kezdi írását Szinnyei, majd közléstesi a gyűjtemény teljes címét (4 sor!) és néhány előfizetői címzésmintát is közread. Pl.: „Méltóságos és Fő-Tisztelendő Gróf Batthyány Ignácz Úrnak, Német-Uj-Vár örökös

Urának, és az Egri N. Káptalan Nagy Prépostjának és Kanonokjának” (p. 471.)

- T:** - Batthyány Ignác
 - hírlapirodalom
 - kultúrtörténet
 - „A Magyar Hirmondó”
 - **Szinnyei József**, id. a történész / hírlap
 - magyar sajtótörténet

216. Nyilatkozat / Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 2.sz. (1870. jan. 9.) p. 22. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HC 2.960.

Szinnyei a Vasárnapi Ujság 1869. évf. 50. számában közzétett hírlapstatisztikáját ért kritikára reagál. (A „Pécsi Lapok” 1869. december 23-i számában közzétett írás szerint Pécsen 2 lap (és nem 4) létezett.)

Szinnyei válasza: „Miután én minden a magyar korona országaiban a múlt év folyamában megjelent hírlapot és folyóiratot számba vettem, azt csak a birtokomban levő példányok után tettem, s így a következő négy lapot számítottam: 1. Pécsi Lapok, 2. Kalauz, 3. Néptanoda, 4. Negyvennyolczas balpárt; ez utóbbi jöllehet csak egy száma jelent meg, a rendes lapok alakjával bírt, s ugyanazon közleményben a megszűnt lapok számában is bennfoglaltatik.” (p. 22.)

- T:** - hírlapirodalom
 - **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
 - statisztika
 - magyar sajtótörténet
 - válasz, id. Sz. J.-től

217. A mi hírlapjaink / Szinnyei József.

= = Reform. – 3.évf. 149.sz. (1872. jún. 2.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/693.

A „Tárcza” rovatban, címlapon megjelent írásában Szinnyei felhívást tesz közzé a hírlapok megőrzésére: „... időszerűnek találtam azon eszmét megpendíteni, mely más művelt nemzeteknél rég tényyné vált, t. i. gyűjtsük össze hírlapjainkat, míg nem késő, s őrizzük meg azokat az utókor számára külön könyvtárakban.” (p. 1.)

A cikk hírlaptörténeti áttekintést is tartalmaz, mintegy demonstrálva, hogy „Mily kevés történet eddig hírlapjaink összegyűjtése és megőrzése körül...” (p. 1.)

A megoldás keresése közben Szinnyei kitér a kiadók kötelezpéldány-szolgáltatási kötelezettségére: „azonban hogy ez nem történik meg rendszeren és pontosan, az tény; ... ezen ... a kormány erőyes föllépése segíthetne, ... de a beküldött hírlapok is a kellő szigorú fölügyelet nélkül elvesznek...” (p. 1.) Követendő példaként az erdélyi múzeumi könyvtárat nevezi meg, „mely csekély hiány mellett az erdélyi magyar hírlapirodalom teljes gyűjteményét bírja s magyarországi lapokban is igen gazdag...” (p. 1.)

„A nemzeti muzeum könyvtára, ha a hiányok pótoltatnak, egy országos hírlapkönyvtárnak megvetheti alapját.” (p. 1.)

Külföldi (angol, német, olasz) példákat is hoz, majd ismerteti saját hírlapgyűjteménye összetételét (800 magyar nyelvű, 500 nem magyar nyelvű kiadvány). „Gyűjtjük tehát össze hírlapjainkat még nem késő, hogy ... minél teljesebb gyűjteményt hagyassunk az utókorra s e célból alapítsunk hírlapkönyvtárakat.” (p. 1.) –zárja írását Szinnyei.

T: - 1872.

- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- **dokumentumállomány** tárolása
- **dokumentumállomány** védelme
- Erdély
- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- **helytörténet**, Anglia
- **helytörténet**, Németország
- **helytörténet**, Olaszország
- hírlapirodalom
- **Hírlaptár**
- **könyvtár**, nemzeti
- kötelezpéldány
- Magyar Nemzeti Múzeum
- magyar sajtótörténet
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

218. Az Athenaeum szerkesztőjéhez / Szinnyei József

= = Athenaeum. – 2.évf. 5.köt. 5.sz. (1874. jan. 27.) h. 317-318. – Lh.: FSZEK Budapest Gyűjtemény: B 051/24. – (az OSZK anyagából hiányzik!)

Szinnyei –1874. jan. 22-én kelt, levél formátumú-válasza az Athenaeum 4. számában („Az egyetemi könyvtár rendezéséhez” címmel) megjelent, az egyetemi könyvtárat kritikus hangvételben megközelítő szerkesztői írásra.

A következő sorok jól tükrözik Szinnyei szerénységét és emberi nagyságát: „... személyem iránt mutatott jóindulatát, illetőleg dicséreteit csak anynyiban fogadhatnám köszönettel, a mennyiben nem egy érdemekben megőszült hivatalnoktársam rovására történt.” (h. 317.)

Tapintatosan, de határozottan (tényekkel alátámasztva) reagál az egyetemi könyvtárért vádakra, egyúttal biztosítja kritikusat a neuralgikus pontok orvoslásáról: „... Intézetünk ellen emelt panaszok orvoslására fog éppen szolgálni, annak gyökeres regenerációja ... A könyvtárnak az új épületben való rendszeres felállítása után, a rég óhajtott és elkerülhetetlenül szükséges szak-katalogusok sem fognak elmaradni; ezek elkészítését eddig is a személyzet csekély volta és a könyvtár rendezetlensége késleltetett...” (h. 317.)

T: - „Athenaeum”

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**
- **kritika**, az Egyetemi Könyvtárra vonatkozó
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

- válasz, id. Sz. J.-től

219. Jókai atyjának egy levele / Szinnyei József

= = Fővárosi Lapok. – 11.évf. 283.sz. (1874. dec. 11.) p. 1237. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

Ásvay Jókay József –Jókai Mór édesapja- levelét közlő cikk. Szinnyei az alábbi gondolatokkal egészíti ki: „E levélhez, mely nemcsak azért érdekes, mert egy ünnepezt irónk atyjától ered, hanem azért is, mert korjellemző adatot foglal magában színészetünk multjából, bátor vagyok egy pár életrajzi adatot is fűzni annak irójáról ... született 1791-ben s az 1809-diki megyei fölkelő seregnél alhadnagy, később hites ügyvéd, Komárom városának árvagyámja és a megye tiszt. alügyésze volt. Meghalt 1837-ben.” (p. 1237.)

A levél tartalmához kapcsolódóan Szinnyei megjegyzi: „A mi a komáromi német polgárokat illeti, olyanokat ott már ma hiába keresünk, mert a mostaniak egytől egyig mind magyarok.” (p. 1237.)

T: - Ásvay Jókay József

- **helytörténet**, Komárom
- Jókai Mór
- **publikálatlan dokumentumok**, levelek
- **történet**, magyar színészet

220. Deák Ferencz ifju korára / Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 22.évf. 12.sz. (1875. márc. 21.) p. 189. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Szinnyei egy a „Reform” 76. számában név nélkül közzétett, helyreigazító olvasói levelet közöl, mely Deák Ferenc –Szinnyei által publikált- életrajzi adatait („Öregeink fiatal korából” in: Vasárnapi Ujság, 1875. 10. sz., p. 153.) „helyesbíti”.

Szinnyei válaszában kifejti, hogy félreértés történt, az általa írtak teljes mértékben megfelelnek a valóságnak: „... az említett közlés, mind az időre, mind a 4-ik iskola fölemlítésére nézve hibátlan; azonban az illető czáfoló nem vette figyelembe azon körülményt, hogy a 4-dik osztálybeli tanító vezethette a színielőadást, a nélkül, hogy kizárná azon lehetőséget, miszerint nevezett nagy hazánkfia ugyanakkor az 5-dik vagy 6-dik osztályba járt légyen, vagy egy ugyanazon évben két osztályt is végezhetett.” (p. 189.)

Az ismeretlen szerző érveit tehát elfogadja, de rámutat, hogy azok nem bizonyítják az általa közölt információk helytelenségét. (A két közlemény tartalma nem zárja ki egymást.)

T: - Deák Ferenc

- **korrigálás**, id. Sz. J. adatái
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- válasz, id. Sz. J.-től

221. Az egyetemi könyvtár díszterme Budapest / [Szinnyei József, id.]

= = Magyarország és a Nagyvilág. – 12.évf. 50.sz. (1875. dec. 12.) p. 651. – [képmagyarázat]. – Lh.: OSZK: FM 3/702.

A lap egész oldalas képet közöl (p. 649.) az új egyetemi könyvtár olvasóterméről. Ehhez mellékel Szinnyei (név nélkül) néhány soros magyarázatot: „Az Egyetemi könyvtár olvasóterme, Lotz által festett freskókkal, dus aranyozású szoborfülkével ... díszítve, immár néhány nap mulva elkészül ... A terem közepén 4 nagyobb és 4 kisebb asztal s ezek körül karos székek fognak elhelyezkedni, úgy hogy ezen helyiség 140 olvasó számára nyújt kényelmet ... A teremben összesen 40 szekrényben mintegy 120 ezer könyv a könyvtár legkeresettebb és legválogatottabb műveiből egybealkotva, foglal helyet.” (p. 651.) A cikk végül arról informál, hogy a fenti kézikönyvtár összeállítását követően, 1876. elején megnyílhat az olvasóterem.

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, díszterme

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, kézikönyvtára

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, rendezése

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, története

- fénykép, az új Egyetemi Könyvtár olvasóterméről

222. Válasz Horvát Árpád röpiratára / [Szinnyei József, id.]

= = A Hon. – Esti kiad. – 14.évf. 279.sz. (1876. nov. 21.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A budapesti egyetemi könyvtár igazgatójaként Horvát Árpád „Néhány szó az egyetemi könyvtár rendezése és czimtározása ügyében” címmel röpiratot tett közzé, melyben „... a könyvtári személyzet működését és a könyvtár jó hírnevét támasztja meg...” (p. 2.) Erre reagálnak jelen írásban a könyvtár tisztségviselői („az egyetemi könyvtár tisztii személyzete”), köztük id. Szinnyei József.

A cikkből megtudható, hogy „... a kézi könyvtárban alkalmazott betűk nem a tudományszakra, -ezt ott a fölíratok jelölik, - hanem a szekrényekre vonatkoznak ... czélszerűségét ... tapasztalhatta a közönség félév alatt, miután ott délutánonként 220 egyént látunk el könyvvel.” (p. 2.)

Végül informál arról is, hogy a végleges tervet több héten át készítették elő a szakemberek, a szakszerű beosztást pedig az egyetemi tanári kar állította össze.

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, forgalma

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, igazgatója

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, kézikönyvtára

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, osztályozási rendszere

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, rendezése

- Horvát Árpád

- Szinnyei József, id. a könyvtáros

- válasz, id. Sz. J.-től

223. Magyar Plutarch / Szinnyei József

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 17.évf. 279.sz. (1879. nov. 20.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

„Philaleth” álnéven szerkesztett, 1879-ben Győrben kiadott munka I. füzetének megjelenése kapcsán, a „Tárcza” rovatban közzétett írás, melyet Szinnyei „egy-két nagyobb munkának kivonata”-ként jellemez, szerzőjéről pedig így ír: „A szerkesztő, álnév alá rejtőzve, még írói tekintélyével sem akarja munkájának megbízhatóságát ajánlani...” (p. 1.) Szinnyei megkísérli sorra venni a mű hiányosságait, ám végül feladja: „Ha ... minden hiányát, tévedéseit fel akarnók sorolni, egész füzetet kellene írunk, elég, ha jeleztük, hogy a mű aránytalan és elég hanyagul, sőt lelkiismeretlenül van összetákolva...” (p. 1.)

Módszertani útmutatóként hozzáfűzi: „Ily nagyterjedelmű munkánál mindenekelőtt tisztába kell jönnünk a kivihetőséggel, azért nem tanácsos nagy keretet választani, sokat felölelni, ... a ki sokat markol, keveset szorít.” (p. 1.)

Követendő példaként (mintaként) Wurzbach Biográfiai lexikonát említi, továbbá javasolja, hogy „... a nyomtatásban megjelent életrajzokat szorgalommal kutassa és kritikával használja fel, az élő íróktól pedig igyekezzék önletrajzot szerezni; minden életrajz után hivatkozzék a kútfőkre, mert csak így nyerheti meg a tudós világ bizalmát, máskülönben művével nem használ az irodalomnak” (p. 2.)

T: - álnevek, egyéb

- autopszia

- „Biográfiai lexikon”

- forrásgyűjtemény

- kritika, id. Sz. J. tollából

- kutatómunka

- lexikon, életrajzi

- „Magyar Plutarch”

- módszertan, bibliográfiakeresés

- Szinnyei József, id. a bibliográfus

- Wurzbach

224. Még egyszer és utóljára Virág Benedek halála napjáról / Szinnyei József

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 17.évf. 275.sz. (1879. nov. 15.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Szinnyeinek „A Hon” 266. (reggeli) és 267. (esti) számaiban közölt –Virág Benedek halála napjára vonatkozó- cikkei Ompolyi M. Ernő „A Hon” 273. számában megkérdőjelezi. Erre az írásra reagál jelen közleményében Szinnyei. (Határozottan – adatokkal alátámasztva- visszautasítja Ompolyi érveit.)

T: - kritika, id. Sz. J. tollából

- kritika, id. Sz. J.-re vonatkozó

- személyiség, id. Sz. J.-é

- válasz, id. Sz. J.-től

- Virág Benedek

225. Virág Benedek halála napjára / Szinnyei József

= = A Hon. – Esti kiad. – 17.évf. 267.sz. (1879. nov. 6.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Némethy Lajos levelét –teljes terjedelmében- közlő írás, mely alátámasztja Szinnyeinek azon állítását, hogy 25-én temették el Virág Benedeket. Az anyakönyvi kivonaton azonban nem tévedésből szerepel 23. helyett 25., hanem azért, mert oda –1850 előtt- nem a halálozás, hanem a temetés (mint egyházi tevékenység) időpontját kell(ett) bevezetni. (1850 után már a halálozási dátum is szerepel.) „Ép így van a „Kereszteltek, Baptisatorum” anyakönyvével is...” (p. 2.)

T: - hiteles (kor)történeti dokumentum

- Virág Benedek

226. Alapítsunk hirlap-könyvtárakat! / Idősb Szinnyei József.

= = A Hon melléklete. – Reggeli kiad. – 18.évf. 271.sz. (1880. okt. 16.) p. [6]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

= = Figyelő. – 9.köt. (1880. dec.) p. 345-350. – Lh.: OSZK: FM 3/10057.

= = [másodközlés] Könyvtári Figyelő. – 17. (53.) évf. 2006. 2. sz. p. 288-292.

A Hon mellékletének „Tárcza” rovatában közzétett felhívás az alábbi gondolattal kezdődik: „A hirlapirodalom a modern civilizáció hőmérője; ebből bizton következtethető a művelt nemzetek fejlődési törekvése s az elnyomott nemzetek hátramaradása.” (p. 6.) Ezt egyetemes hirlapkönyvtártörténeti körkép követi, majd utalás 1872-ben a Reformban közzétett írására („A mi hirlapjaink”), melyet „Alapítsunk hirlapkönyvtárakat!” felszólítással zárt. „Szavam a pusztában kiáltónak szava volt, s visszhangra nem talált; most ugyanezen szókkal kezdem felhívásomat, mert fájdalom, a viszonyok azóta rosszabbra is fordultak.” (p. 6.)

Abafi Lajos –a „Figyelő” szerkesztőjeként- láb-jegyzetben közli: „A ... cikket egész terjedelmében átvettük „A Hon” f. évi 271. számából, és az abban fölhozott eszmét, a hirlap-könyvtárak fölállítását és a hirlapok gyűjtését illetőleg, magunkévá tesszük...” (p. 345.)

Szinnyei 1872-ben a „Reform” tárca rovatában „A mi hirlapjaink” címmel tett először közzé felhívást hirlapkönyvtár alapítására, de kezdeményezése „a pusztában kiáltónak szava volt, s visszhangra nem talált” (p. 347.) Jelen írásában ismételtelen erre buzdít és hozzáteszi: „Ezzel nemcsak irodalomtörténünknek tesszünk jó szolgálatot, hanem történelmünk megírását is nagyban elősegítjük.” (p. 345.)

A cikk külföldi (angol és francia) példákat is hoz a hirlapkönyvtárak működésére: „Londonban a British Museumban ... minden megjelenő hirlap teljes példányban van meg bekötve ... a Times már is egy kis könyvtárt képez.” (p. 346.) A hazai helyzetkép azonban elkeserítő: „A fővárosi könyvtárakat ha mind összevesszük is, nem tudnók még a budapesti hirlapokat sem mind fölmutatni, annál kevésbé a vidékieket; a melyek megvannak is, többnyire csonkák és így köttetnek be;” (p. 347.)

Szinnyei vidéki hírlaptárak létrehozását is kezdeményezi, melyek elsősorban a helyi lapokat gyűjténék, de azokat teljességgel (így a hírlaptárak csereviszonyba is léphetnének).

T: - 1872.

- 1880.

- British Museum

- helytörténet, Anglia

- helytörténet, Franciaország

- hírlapirodalom

- Hírlaptár létrejöttének körülményei

- Hírlaptár története

- kultúrtörténet

- magyar sajtótörténet

- „Times”

227. Helyreigazítás / Szinnyei József

= = Vasárnapi Ujság. – 27.évf. 7.sz. (1880. febr. 15.) p. 110. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Id. Szinnyei József „A Magyar Hirmondó” címmel publikált tanulmányának (in: Vasárnapi Ujság, 1880. 4-5. sz.) téves adatára hívta fel az irodalomtörténészek figyelmét N. K. (in: Vasárnapi Ujság, 1880. 7. sz.). Jelen cikkben Szinnyei erre az írásra reagál: „A fentebbi helyreigazítást helyén valónak tartom. Saját igazolásomra azonban annyit nyilváníthatok, hogy én, miként cikkem végén kifejeztem, „A Magyar Hirmondó” bővebb részletes leírását egyik szakközlönyünkben szándékoztam közzétenni. Abban bővebben kifejthetem a szerkesztők változását...” (p. 110.) „Tehát, hogy Szatsvay nevét elfeledtem Barczafalvié mellé jegyezni, az hiba volt tőlem, annál inkább, mert ezen mult századi kitűnő journalistánkra vonatkozólag ivenek mennek jegyzeteim, ismerem életpályáját...” (p. 110.)

T: - korrigálás, id. Sz. J. adatái

- „A Magyar Hirmondó”
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **téves adat**, egyéb
- válasz, id. Sz. J.-től

228. Helyreigazítás / Idősb Szinnyei József

= = A Hon. – Esti kiad. – 19.évf. 220.sz. (1881. aug. 11.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Az „Irodalom művészet és tudomány” rovatban közzétett cikkében „A Hon” 218. számában közölt –egy 1684-ben Komáromban nyomtatott álmoskönyvről, ill. egy 15. századi magyar krónikáról szóló- információt cáfol Szinnyei. „... 1684-ben sem nyomtattak Komáromban álmoskönyvet, azon egyczerü okból, mert ottan az első nyomdát Töltési István 1706-ban állította fel...” (p. 2.)

T: - **helytörténet**, Komárom

- **korrigálás**, nem id. Sz. J.-re vonatkozó
- **kritika**, id. Sz. J. tollából
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **téves adat**, egyéb
- **történet**, nyomdászat

229. Kérelem / Idősb Szinnyei József

= = Komáromi Lapok. – 2.évf. 29.sz. (1881. júl. 15.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/1090.

A „Különfélék” rovatban –1881. júl. 11. keltezésel- megjelent felhívásában Szinnyei közlésezi, hogy szeretné megírni a komáromi színészet történetét, melyhez 19. század eleji, vagy korábbi színlapokat, sűgőkönyveket (színházi emlékkönyvecskéket), a komáromi színészet tárgyában írt leveleket, naplókat / naplórészleteket kér: „Tisztelettel kérem ... mindazokat, kik ily nyomtatványok vagy iratok birtokában vannak, szíveskedjenek azokat rövid használatra részemre átengedni ... beküldeni. Használat után ... azonnal visszaküldöm.” (p. 2.)

T: - **adatgyűjtés**

- forrásgyűjtemény
- **helytörténet**, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- kérelem
- kutatómunka
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **publikálatlan dokumentumok**, levelek
- **publikálatlan dokumentumok**, napló(k)
- **Szinnyei József, id.** a történész / színész
- **történet**, magyar színészet

230. Szilágyi-Könyvészet / Idősb Szinnyei József

= = Album Szilágyi Sándor városmajori birtokfoglalása emlékére / Arany János et. al. – Bp.: 1881. p. 33. – Lh.: OSZK: 504.736.

„Ha azon papírszeleteket, melyeket időnkint a nyomdába küldött, összeragasztanók, bizony elérne az Nagy-Körös; az írott sorok hossza pedig Kolozsvárig. – A magyar történelem ezen erős oszlopa és Erdély történelme megalapítójának jellemzésére pedig legyen elég annyit mondanunk, hogy mindig szeme előtt lebeg Cicéronak a történetírókhoz intézett ezen mondása: „Ne quid falsi dicere audeat, / ne quid veri non audeat.” (p. 33.)

T: - Erdély

- **helytörténet**, Erdély
- **könyvészet**
- Szilágyi Sándor

231. Benke József életrajzához / s. n. [Szinnyei József, id.]

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 20.évf. 133.sz. (1882. máj. 15.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

= = Egyetértés. – 132.sz. (1882.) p. ?

A „Különfélék” rovatban közzétett írás id. Szinnyei Józsefnek, Benke József életrajzára vonatkozó kiegészítését tartalmazza: „Benke Józsefről ... az „Egyetértés” mai számában írt lelkes cikkre az a megjegyzésem, hogy Benke sohasem írt naplót; hátrahagyott kéziratai irodalmi kísérleteit és ... fordításait tartalmazzák.

Jókai –saját nyilatkozata szerint- a „Vasárnapi Ujság” 1857. 11. számában megjelent rajzát nem Benke naplójából vette, hanem az egészen saját műve ... E figyelmeztetést azért teszem, nehogy ... valaki Benke naplója után hasztalan kutasson.” (p. 2.)

T: - Benke József

- Jókai Mór
- **korrigálás**, nem Sz.-re vonatkozó
- kutatómunka
- **publikálatlan dokumentumok**, naplók
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

232. Nyilatkozat az öt akasztófa tárgyában / idősb Szinnyei József

= = Budapesti Hirlap. – 5.évf. 13.sz. (1885. jan. 13.) p. 6. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

A „Napihírek” rovatban közzétett cikkben Szinnyei helyesbíti önmagát: „Puky Miklós úr, 1849-ben Komáromban kormánybiztos, a „Hazánk” f. évi 5. füzetében, 371. lapon naplójegyzeteim egy tételére nyilatkozatot illetve cáfolatot írt a „Budapesti Hirlap” 12. számában. Én a naplójegyzeteimben közöltek Teller honvédtársamtól hallottam és a hallottakat hivatkozva a forrásra, mint rendesen, még az nap följegyeztem. Most azonban Puky Miklós urnak ... mai nyilatkozatát olvasván, készséggel

elismerem, hogy tévesen voltam a dologról értesülve, s a helyreigazítást a „Hazánk” legközelebbi füzetében közölni fogom. Budapest, 1885. január 12. Idősb Szinnyei József” (p. 6.)

T: - **korrigálás**, id. Sz. J. adatái

- naplójegyzetek
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **téves adat**, kortörténeti
- válasz, id. Sz. J.-től

233. Egy kisvárosi cukrász elbeszéléseiből / Don Jose, Id. Szinnyei József. – 4 db.

= = Urabátyám

Első közlés, A fortélyos asszony. – 1.köt. 15.sz. (1886. ápr. 11.) p. 1-2.

Második közlés, Hogyan várták a királyt. – 1.köt. 19.sz. (1886. máj. 9.) p. 2-3.

Harmadik közlés, A szerencsétlen koporsó-gyáros. – 1.köt. 21.sz. (1886. máj. 23.) p. 2-3.

Negyedik közlés, Csata egy kosár szállóért. – 1.köt. 25.sz. (1886. jún. 20.) p. 1-2.

Lh.: OSZK: FM 3/3712, v. H 1.357.

A fortélyos asszony: Humoros elbeszélés egy özvegyről, aki csúffá tette három hódolóját.

Hogyan várták a királyt: Tréfás történet arról, hogyan várták a magyar urak jún. 11-én a pozsonyi országgyűlésről „érkező” királyt. (Templomtoronyban egy ór, a többiek kártyáztak és ittak.)

A szerencsétlen koporsó-gyáros: Két rivális kereskedő (bukott ill. dúsgazdag) életének 1-1 epizódját megjelenítő történet.

Csata egy kosár szállóért: A magyar szabadságharc utolsó csatájáról ír, melyet a 37. zászlóalj 25 legbáttrabb vitéze vívott egy szőlőskertben, ezredesük fellege számára egy kosár gyümölcsért.

T: - **álnevek**, Szinnyeié

- humoreszk

234. Megjegyzések Krivácsy cikkéhez / Idősb Szinnyei József

= = Hazánk. – 3.évf. 6.köt. (1886.) p. 625-626. – Lh.: OSZK: FM 3/901.

Szinnyei reakciója Krivácsy József: Komárom feladása 1849-ben című írására (Hazánk, 1886. 6. köt. p.620-625.), melyben „Komárom 1848-49-ben” címmel (több részletben) publikált munkájának egyes tételeit vitatja.

„Krivácsy ... úgy látja 37 év után az eseményeket, mint azon utas, ki a látkörében lévő tárgyakról távozik és a tárgyak szemei előtt összemósódnak...” (p. 625.) – írja Szinnyei, majd Krivácsy cikkének számos adatát –személyes élményeire és Hamary Dánielre hivatkozva– határozottan, tételesen cáfolja.

T: - Hamary Dániel

- **kritika**, id. Sz. J. tollából
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- naplójegyzetek
- **téves adat**, kortörténeti

235. A táblabíró : krónikás adoma / Don José [id. Szinnyei József]

= = Urabátyám. – 2.köt. 17.sz. (1887. ápr. 24.) p. 196-197. – Lh.: OSZK: FM 3/3712, v. H 1.357.

A komáromi Szarka János nevű, víg kedélyű táblabíró tetteit felelevenítő írás.

T: - **álnevek**, Szinnyeié

- **helytörténet**, Komárom
- humoreszk

236. Az én vitéz főnököm : egy kisvárosi cukrász elbeszéléseiből / Don José [id. Szinnyei József]

= = Urabátyám. – 3.köt. 49.sz. (1888. dec. 2.) p. 579-580. – Lh.: OSZK: FM 3/3712, v. H 1.357.

Rövid tréfás elbeszélés egy furfangos magyar cukrászmesterről és annak inasáról. (Bosszújuk a süteményeiket fitymáló, német vendégeken.)

T: - **álnevek**, Szinnyeié

- humoreszk

237. Fölszólítás a tanügyi írók életrajzai ügyében / Idősb Szinnyei József

= = Magyar Paedagogiai Szemle. – 9. köt. (1888.) p. 344-345. – Lh.: OSZK: 23029.

Az 1880. október 4-én, Budapesten kelt írás azokra a pedagógusokra hívja fel a figyelmet, akik tankönyveket írtak, ill. szerkesztettek: „... nevelési irodalmunkra nézve elég fontosnak tartom azt, hogy ezen M. Paed. Szemlében régebbi paedagogiai írónkról is megemlékezzünk.” (p. 344.)

Néhány neveléstörténeti adatot is közöl, majd felhívást intéz a Szemle olvasóihoz, hogy az egyik tankönyv szerzőjéről („Ajáky”-ról) v. más régi tankönyvszerzőkről küldjenek életrajzi adatokat a „Magyar írók...” c. életrajzi lexikon számára.

T: - **adatgyűjtés**

- „Magyar írók élete és munkái”
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom

238. A „Ludas Matyi” költőjéről : válasz a helyreigazításokra / Idősb Szinnyei József

= = Fővárosi Lapok. – 25.évf. 307.sz. (1888. nov. 6.) p. 2254. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

„Mátray Lajos a „Fővárosi Lapok” 304-dik számában a Fazekas Mihály életrajzára és irodalmi működésére vonatkozó közleményemre helyreigazításokat tett közzé. Közleményemet ... úgy tünteti föl, mintha én az adatgyűjtés körül könnyelműen jártam volna el ... sőt tulbuzgalmában még saját mulasztásait is az én nyakamba akarja varrni; azért szükségesnek tartom saját igazolásomra és részben cáfolatul egynémely

dologról fölvilágosítást adni cikkemhez.” (p. 2254.) –kezdí írását Szinnyei.

A születési idő vonatkozásában leírja, hogy minden forrás 1760-ra teszi, kivéve Kazinczyt, akitől az 1765 származik. Mindemellett természetesen a keresztelő levélben szereplő 1766-os dátum a helyes – ismeri el Szinnyei.

A „Miskolci” előnév forrásául Nagy Iván „Magyarország családai” c. művét jelöli meg.

A fentiekhez hasonlóan soraveszi (pontos oldal-szám-megjelöléssel) összes adatának lelőhelyét.

A „Ludas Matyi” kiadásával kapcsolatos adatok terén nem enged Szinnyei, saját verzióját véli helyesnek.

T: - életút, Fazekas Mihályé

- Fazekas Mihály
- **hivatalos irat(ok)**, egyéb
- Kazinczy Ferenc
- **korrigálás**, id. Sz. J. adatai
- **kritika**, id. Sz. J. tollából
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- „Ludas Matyi”
- „Magyarország családai”
- Nagy Iván
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom
- **téves adat**, életrajzi
- válasz, id. Sz. J.-től

239. *Iróink és az olvasók* / Id. Szinnyei József
= = Budapesti Hírlap. – 29.évf. 44.sz.
(1909. febr. 21.) p. 31-32. – Lh.: OSZK:
FM 3/2569.

Néhány gondolat a cikkből: „Midőn 1875-ben az egyetemi könyvtárt rendeztem, egy francia könyv akadt a kezembe, melyben azt olvastam, hogy az összes világirodalomból ötszáz író nevénél több nem maradt fenn a mai művelt nemzetek emlékeztében (Homér, Cicero, Shakespeare, Petrarka, Cervantes stb.); kerestem magyar író nevét, de nem találtam, tehát egyik emlékemből elmosódott külföldi írónak a nevét kitoröltem és Petőfiét irtam a helyébe. Ezen érdemes kissé elmélkedni. Most írom a huszonötödik magyar írónak az életrajzát ... Alig hiszem, hogy manapság régi iróink közül ötven közismert lenne.” (p. 31.)

Véleménye / írása tartalmának hitelességét, a tárgykörben való kompetenciáját Szinnyei az alábbi mondattal támasztja alá: „Most lépek a nyolcvanadik életévembe; teljes életemben mást se tettem, mint olvastam és irtam; irodalmunkat szerettem, a könyveket halomra gyűjtöttem (most irtam be a

9380-dik kötetet); irodalomtörténetünkre vonatkozó munkákat, cikkeket mohón olvastam; nagyobb könyvtárnál 1873. óta szolgállok; tehát elég tapasztalást gyűjtöttem az írókról és az olvasókról arra, hogy ezekről elmondhassam szerény nézetemet.” (p. 31.)

Szinnyei szerint „Az irodalompartolásra buzdítani kell a közönséget; ... az egész földkerekségen. Erre szolgálnak elsősorban a kölcsönkönyvtárak.” (p. 31.)

Petőfivel kapcsolatban így ír: „Petőfi feltűnése rendkívüli mozgalmat idézett elő irodalmunkban; arról a lelkesedésről, mellyel őt fogadták, a mai nemzedéknek fogalma sem lehet.” (p. 31.) Szinnyei beszámol a „János vitéz” fogadtatásáról (1845.), a Pilvax légköréről, a magyar színészetéről, a hírlap-irodalomról és a hírlapkönyvtárról, megemlékezik a könyvtáralapító, ill. mecénás főurakról, név szerint kiemelve a nemzeti könyvtárunkat alapító Széchényi Ferenc grófot. Végezetül informál a kormány könyvtáralapító erőfeszítéseiről (egyetemi-, gimnáziumi-, népkönyvtárak) is.

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, rendezése

- hírlapirodalom
- **Hírlaptár** története
- „János vitéz”
- **könyvtárügy** / helyzetkép
- **könyvtárügy** / könyvtárpolitika
- Petőfi Sándor
- Pilvax kávéház
- Széchényi Ferenc, gr.
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom
- **történet**, magyar színészet

240. *Merényi (Müller) Matild meghalt!* / id. Szinnyei József
= = Komáromi Lapok. – 31.évf. 5.sz.
(1910. jan. 29.) p. 4. – Lh.: OSZK: FM
3/1090.

A „Hírek” rovatban közzétett cikk Merényi Matild zongoratanárnő emlékére íródott. Szerzője vázolja a Müller család történetét és beszámol a temetésről is.

T: - Merényi (Müller) Matild
- **nekrológ**

2. Írások id. Szinnyei Józsefről

2.1. Életében megjelent irodalom

241. *Névváltozások* / s. n.

= = Közlöny. – 50.sz. (1848. júl. 29.) p. 236. – Lh.: OSZK: FM 3/3475 v. FM 3/86.

A „Hivatalos hirdetések” rovat „Névváltoztató-sok” címszáva alatt 6397. sorszámmal az alábbi információ található: „Ferber József vezetéknévén Szinnyei-re változtatása megengedtetvén, ezennel országsszerte kihirdettetik.” (p. 236.)

T: - 1848. 07. 29.

- „Közlöny”
- névváltoztatás
- **Szinnyei József, id.**

242. *Magyarország családai* / Nagy Iván. 4. kötet, (Ebeczky-Gyürky). – Pest, Kiadja Ráth Mór, 1858. – Szinnyeiről: p.152. „Ferber család”. – Lh.: MTAK K és RKGy: Ksk z.160/2.

Id. Szinnyei József 1854-1869 tavaszáig (az ország egyik szellemi központjának számító) Pozsonyban élt, ahol -Nagy Iván kérésére- genealógiai (család-történeti) kutatásokat is végzett. (Ehhez a pozsonyi könyvtárak és a vármegyei levéltár gazdag anyaga optimális háttérrel biztosított.)

Nagy Iván 12 kötet + 1 pótkötetes művének 4. kötetében (Ebeczky- Gyürky) található id. Szinnyei [Ferber] József családfája.

A 152. oldal adataiból megtudható, hogy a „Ferber család, (Pinkafői) Vas megyei eredetű nemes család, 1672-ben Ferber János nevű őse városi bíró volt Pinkafőn. (Előneve származása helyére vonatkozott.)

T: - családfa, id. Sz. J.-é

- Ferber-család
- genealógia
- „Magyarország családai”
- Nagy Iván
- származás, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.**

243. *Helyreigazító jegyzetek* / Szentilonai Jenő

= = Vasárnapi Ujság. – 11.évf. 11.sz. (1864. márc. 13.) p. 108. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Szentilonai Jenő kritikával illeti Szinnyei „Hírlapirodalom a 19. században” című cikkét: „Talán nem teszek haszontalanságot, midőn czélszerűnek hiszem, az illetőket figyelmeztetni, hogy a „Hírlapirodalmunk a 19-dik században” című cikkben a „Vasárnapi Ujság” ez évi 7. számában hibásan mondatik, hogy az egykori „Sür-

göny” politikai hírlap Borsos Márton és Vajda Péterre ruházva „Világ” cziműre lőn változtatva...” (p. 108.)

V. ö.: 2., 210. sz. bibliográfiai tétel

T: - **korrigálás**, id. Sz. J. adatái

- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- Szentilonai Jenő
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **téves adat**, egyéb

244. *Egy kis észrevétel* / Szilágyi Ferencz

= = Vasárnapi Ujság. – 13.évf. 44.sz. (1866. nov. 4.) p. 535. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HC 2.960.

Buda, 1866. okt. 30-án kelt levél, melyben Szilágyi Ferencz -5 pontba szedve- helyreigazítást közöl a Vasárnapi Ujság f. é. okt. 28-án megjelent 43. számában -Szinnyei által- közzétett 1850-53. évi politikai magyar lapokra (p. 519-520.) vonatkozóan.

V. ö.: 2., 211., 212. sz. bibliográfiai tétel

T: - **korrigálás**, id. Sz. J. adatái

- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- Szilágyi Ferencz
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **téves adat**, egyéb

245. *[A „Vasárnapi Ujság” utolsó számai egyikében]* / s. n.

= = Pécsi Lapok. – 3.évf. 102.sz. (1869. dec. 23.) p. 441. – Lh.: OSZK: FM 3/1015.

A „melléklet” „Pécsi tárogató” rovatában megjelent írás Szinnyei -„Vasárnapi Ujság”-ban közzétett- 1869. évi hírlapirodalmi kimutatását „helyesbíti”: „...Pécs városára 4 hírlapot számít. Tudunkkal eddig csak kettő létezik: a „Pécsi Lapok” mely jelenleg negyedik évfolyamát járja és a „Kalauz” kath. papi lap. Ennyit az igazság érdekében!” (p. 441.) Szinnyei válaszát lásd: 216. sz. bibliográfiai tétel

T: - hírlapirodalom

- **korrigálás**, id. Sz. J. adatái
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

246. *Hatezer hírlap* / Eötvös Lajos

= = Vasárnapi Ujság. – 18.évf. 36.sz. (1871. szept. 3.) p. 455-456. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Eötvös Lajos a folyóiratokat „... egy nemzet mindennapi kül- és beléletének ... legfontosabb forrásai”-nak, a nemzetek naplójegyzetei”-nek nevezi (p. 455.) „... a melyek hűen visszatükrözik egészükben a kor gondolkodását, a nemzetek műveltségi fokozatát, süllyedését és emelkedését, egyszóval működésöknek minden irányát és kiterjedését.” (p. 455.)

Eötvös kifejti, hogy –a fentiek miatt- az egész világ művelődéstörténetére nézve (is) óriási veszteség eltűnésük, ill. örvendetes összegyűjtésük és megőrzésük.

A bevezető gondolatok után rátér a tárgyra: „Ezuttal egy szenvedélyes hirlap-gyűjtőt és egy hatezer különböző újságot tartalmazó gyűjteményt ismertetünk meg...” (p. 455.) 'Szinyei József ... 1860-tól mostanig hatezer különböző hirlapból álló gyűjteményt mutatott fel és pedig a szélrőzsa minden irányából ... a Magyar irodalomból van gyűjteményében 1036, az Osztrák birodalomból 816, Németországból 2674, a svájci köztársaságból 188, Belgiumból 62, Dániából 5, Németalföldről 54, Svéd- és Norvégországból 6, Szerbiából 10, Dunafejedelemségekből 38, Montenegróból 1, Orosz birodalomból 89, Olaszországból 74, Franciaországból 413, Nagy-Britanniából 191, Spanyolországból 13, Portugáliából 3, Török birodalomból 31, Görögországból 3, Ázsiából 7, Afrikából 6, az északamerikai Egyesült-Államokból 231, Mexikóból 21, Új-Granadából 1, Costaricából 1, Braziliából 6, Peruból 1, Argentini köztársaságból 2, Ausztráliából 17-féle különböző folyóirat és hirlap.” (p. 455.)

T: - folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- kultúrtörténet
- statisztika
- **Szinyei József, id.** a történész / hirlap

247. Hatezer hirlap / s. n.

= = Figyelő. – 1.évf. 34.sz. (1871. szept. 8.) p. 408. - Lh.: OSZK: FM 3/8768.

A Figyelő „Irodalom és Művészet” rovatában jelent, -Eötvös Lajos feljegyzéseire hivatkozó- írásból megtudható, hogy „Szinyei 1860-tól mostanig hatezer különböző hirlapot szedett össze a szélrőzsa minden irányából. A magyar birodalomból van gyűjteményében 1036, az osztrák birodalomból 816, Németországból 2674, a svájci köztársaságból 188, Belgiumból 62, Dániából 5, Németalföldről 54, Svéd- és Norvégországból 6, Szerbiából 10, a Dunafejedelemségekből 38, Montenegróból 1, az orosz birodalomból 89, Olaszországból 74, Franciaországból 613, Nagy-Britanniából 191, Spanyolországból 13, Portugáliából 3, a török birodalomból 31, Görögországból 3, Ázsiából 7, Afrikából 6, az észak-amerikai Egyesült-Államokból 231, Mexikóból 21, Új-Granadából 1, Costa-Ricából 1, Braziliából 6, Peruból 1, az argentin-köztársaságból 2, Ausztráliából 17-féle különböző folyóirat és hirlap.” (p. 408.)

A cikk városok szerinti felsorolást is közöl (a lapok megjelenési helye alapján), végül felhívja az olvasók figyelmét néhány igazán különleges (pl.: legsebbebb hirdetési lap) kiadványra.

T: - folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- kultúrtörténet
- statisztika
- **Szinyei József, id.** a történész / hirlap

248. Huszonnyolczadik akad. ülés. A II. osztály hetedik ülése. 1872. október 14-én. / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 6.évf. (1872.) p. 222. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„261. (32) Osztálytitkár bemutatja Szinyei úr javaslatát egy „Magyar tudományos Repertorium” mikénti kidolgozása iránt, melyet a II. osztály megbízásából szerkesztett.” (p. 222.)

„Az I. osztály részéről a Repertorium tárgyában kiküldött bizottsághoz áttétetik; egyuttal a II. osztály részéről Kerekgyártó Árpád, Pesty Frigyes II. tt. és Horváth Árpád úgy mint a történelmi bizottság tagja, megbíznak, hogy a Repertorium ügyében kiküldött Bizottság tanácskozmányaiban részt vegyenek.” (p. 222.)

T: - 1872.
- akadémiai ülés
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- **Szinyei József, id.** a bibliográfus

249. [„A mi hirlapjaink”] / [Ballagi Aladár] = = Reform. – 3.évf. 150.sz. (1872. jún. 3.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/693.

Hozzászólás Szinyei József cikkéhez.

A „Különfélék” rovatban közzétett levelében B. A. –Szinyei írására (Reform, 1872. 149. sz. p. 1.) reagálva- felhívja a figyelmet a magánkönyvtárak által őrzött hirlapokra és folyóiratokra, melyekből szintén kiegészíthető lenne a nyilvános könyvtárak hiányos gyűjteménye. Példaként édesapja, Ballagi Mór könyvtárát hozza fel, és a Szinyei által megnevezett csonka példányszámú kiadványok közül a „Magyar Kurir”, a „Közlöny” és a „Komáromi Értesítő” vonatkozásában leírja a náluk megtalálható számokat.

V. ö.: 217. sz. bibliográfiai tétel

T: - Ballagi Mór
- „Komáromi Értesítő”
- „Közlöny”
- magánkönyvtár(ak)
- „Magyar Kurir”
- **Szinyei József, id.** a történész / hirlap

250. „Nova Posoniensia” / Th. K.

= = Századok. – 6.évf. 6.füz. (1872. jún.) p. 427-428. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.726.

A Magyar Történelmi Társulat titkárának, a „Századok” szerkesztőjének írásából megtudható, hogy: „A „Reform” junius 2-iki számában hazánk legelső

hírlapgyűjtője Szinnyey József úr érdekes tárczacikket közölve a hazai hírlapirodalom keletkezése- és jelenéről, megemlíti, hogy a Bél Mátyás által Pozsonyban 1721-ben alapított, de a salvatori jezuiták kezén 1722-ben csakhamar megszűnt hazai első rendes hírlap, a „Nova Posoniensia” példányai végkép elvesztek ... Szinnyei Pozsonyban 16 évi lakása alatt mind hiába nyomozódott e hírlap után: közönyvtárakban, antiquariusoknál, magánosoknál, -nem sikerült csak egyetlen számot is föltalálhatnia.

Mi örvendő tudathatjuk a t. gyűjtő úrral, hogy a „Nova Posoniensia”-ból 1721-ből 19, és 1722-ből 34 számnak birtokában vagyunk, s azonkívül még 7 számunk kétszeresen van meg.” (p. 427.)

A „Tárcza” rovatban megjelent közlemény részletesen informál ezen latin nyelvű újság megjelenésének gyakoriságáról, formai és tartalmi jegyeiről, díszítéséről, szerkezeti felépítéséről, majd pontos leírást közöl a meglévő példányokról.

T: - Bél Mátyás

- **sajtóbibliográfia**
- **helytörténet**, Pozsony
- Magyar Történelmi Társulat
- „Nova Posoniensia”
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **magyar sajtótörténet**
- **tudományos társaság**

251. Az általános magyar irodalmi repertorium / s. n.

= = Századok. – 7.évf. 5.füz. (1873. máj.) p. 367. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.726.

A „Tárcza” rovatban közzétett írás arról informál, hogy „Az általános magyar irodalmi repertorium ügye a m. tud. Akadémia ápril 28-iki ülésén végleg elintéztetett, és pedig igen czélszerűen akképen, hogy anyagának összegyűjtése –tisztességes gyűjtői díj biztosítása mellett- Szinnyey József fáradhatatlan hírlapgyűjtőnkre, a m. kir. egyetemi könyvtár tisztségviselőjére bízott, ki már eddig is 5-6.000 címet gyűjtött egybe.” (p. 367.)

A cikkből megtudható, hogy Szinnyei repertóriuma 1767-től (az első magyarországi rendes hírlap megjelenésének évétől kezdődően, száz év időszaki irodalmát öleli majd fel és minden magyar vonatkozású közleményt (idegen nyelvűt, külföldi lapban megjelentet is).

A tervezett mű szerkezeti felépítéséről annyit közöl, hogy szakok szerint csoportosítja az anyagot.

„... Szinnyei munkája fölötti felügyelet Toldy Ferencz, Horvát Árpád és Frankl Vilmos akad. tagokra bízott.” (p. 367.)

T: - 1873.

- akadémiai ülés
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztségviselői
- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- Fraknói Vilmos

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma”
- Horvát Árpád
- kutatómunka
- **repertorium**, tudományos
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- Toldy Ferenc

252. Tizenhetedik akadémiai ülés : összesülés : 1873. ápril 28-án / s. n.

= = A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője. – 7.évf. (1873.) p. 121-124. – Szinnyeiről: p. 121-122. – Lh.: OSZK: HA 1.959, v. FM 3/218.

A jegyzőkönyv 135. pontja 13 alpontban rögzíti a Magyar Tudományos Repertorium szerkesztésével és finanszírozásával kapcsolatos szabályozást. Pl.: az 1. alpont kimondja: „A Tud. rep. szerkesztésének vezetésére állíttassék fel egy bizottság, Repertorium-bizottság címmel, melynek tagjaiul Toldy Ferencz r., Frankl Vilmos l. tagok és Horvát Árpád ajánltatnak.” (p. 121.)

A 2. alpont tartalma: „A munka anyagának összegyűjtése- és szerkesztésével bizassék meg Szinnyey József ur a pesti tudomány-egyetem könyvtár tiszte, a kit erre a könyvészeti irodalomban kifejtett jeles munkássága s az ügy iránti kiváló buzgalma egyaránt ajánlanak...” (p. 122.)

T: - 1873.

- akadémiai ülés
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztségviselői
- Fraknói Vilmos
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma”
- Horvát Árpád
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- könyvészet
- kutatómunka
- **repertorium**, tudományos
- **személyiség, id. Sz. J.-é**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- Toldy Ferenc

253. Az egyetemi könyvtár rendezéséhez / s. n.

= = Athenaeum. – 2.évf. 4.sz. (1874.) h. 241-242. – Lh.: OSZK: FM 3/10304.

A „Vegyes” rovatban megjelent szerkesztői írás elmarasztaló hangon ír az egyetemi könyvtár tevékenységéről: „Kevés intézet ellen van annyi panasz, mint az egyetemi könyvtár ellen ... Szakcatalogusa maig nincs, könyvkötői évtizedekig kötnék egy-egy kötetet, kegyeltjei ugyanaddig tartanak maguknál, kiegészítetést nem egyetemes műveltségű szem vezet stb ... Az igazgatóinál semmivel sem kevésbé fontos az őri állomások betöltése ... De hány szakemberünk van a könyvészet terén? ... egyetlen ... ki könyvtári ismeretek tekin-

tetében mindnyáján felül áll ... ezen, a könyvtár-ügyben legkülönb szakemberünk ... az egyetemi könyvtárban negyedrendű állomáson van alkalmazva ... A kiről szólunk: Szinnyi József...” (h. 241-242.)

V. ö.: 218. sz. bibliográfiai tétel

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** dokumentumállománya

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** katalógusai

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** rendezése

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői

- **könyvtári** személyzet

- **kritika**, az Egyetemi Könyvtárra vonatkozó

- **munkakör**

- **munkakörülmények**, Egyetemi Könyvtár

- **Szinnyi József, id.** a könyvtáros

254. Harminczharmadik akadémiai ülés : 1874. nov. 30-án / s. n.

= = A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője. – 8.évf. 16.sz. (1874.) p. 241-249. – Szinnyi József: p. 247. – Lh.: OSZK: HA 1.959.

„275. Fraknoi Vilmos r. t. s a II. osztály titkára bemutatja az Akadémia kiadásában épen most megjelent I. kötetét a Magyar Tudományos Repertoriumnak, - mely egyszersmind a történelmet és annak segédtudományait tárgyzó I-ső osztálynak I-ső kötetét teszi ki.

Kiemeli, hogy e munka létrehozásában Szinnyi József buzgó és fáradhatatlan munkássága volt a főtenyező.

Örvendtes tudomásul szolgálván, Szinnyi József úrnak kifejeztetik az Akadémia elismerése.” (p. 247.)

T: - 1874.

- akadémiai ülés

- **szakbibliográfia**, történettudományi

- Fraknoi Vilmos

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma” I. oszt.

- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val

- **repertórium**, történeti

- **repertórium**, tudományos

- **Szinnyi József, id.** a bibliográfus

255. Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma [: ismertető] / s. n.

= = Ellenőr. – 6.évf. 332.sz. (1874. dec. 3.) p. 3. – Lh.: OSZK: FM 3/726.

Néhány gondolat az írásból: „Nemcsak a teremtő lángész alkotásai iránt kell elismeréssel lennünk. A mivelődésnek fenntartói és terjesztői nem annyira ama lángelméjű írók, a kik mint a meteor jelennek meg és tűnnek el, hanem azon hangya-szorgalmu, kifáradhatatlan munkásságu emberek, a kik a feltálatl igazságokat megőrzik, összefoglalva másokkal közlik...” (p. 3.)

„A hírlapirodalom a jelen században oly kiterjedést nyert, hogy annak tudományos értékesítése repertoriumok nélkül többé nem lehetséges.” (p. 3.) A cikkből megtudható, hogy a magyar tudományos repertórium szükségességét –10 évvel korábban- elsőként Rómer Flóris jelezte.

Szinnyi munkáját egy bizottság felügyelte, melynek tagjai: Toldy Ferenc, Fraknoi Vilmos és Horvát Árpád egyetemi könyvtárigazgató voltak.

A repertórium szerkezeti felépítését is ismerteti. Végül pedig felhívja a figyelmet a munka hiányságaira, hibáira is, azok kiküszöbölésére pedig javasolja, hogy ne egy, hanem több ember végezze a jövőben a repertóriumok szerkesztését.

T: - **szakbibliográfia**, történettudományi

- Fraknoi Vilmos

- Horvát Árpád

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma” I. oszt.

- **korrigálás**, id. Sz. J. adatái

- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó

- kutatómunka

- **repertórium**, folyóirat

- **repertórium**, hírlapirodalmi

- **repertórium**, történeti

- **repertórium**, tudományos

- Rómer Flóris

- **szakrend**, repertóriumé

- **Szinnyi József, id.** a bibliográfus

- Toldy Ferenc

256. József főherceg könyvtára Alcsuton / s. n.

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 12.évf. 52.sz. (1874. márc. 4.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Különfélék” rovatban közzétett írásból megtudható, hogy József főherceg Schaumburgból Alcsutra költöztette 22000 kötetet, 3139 db. műmellékletet, térképet és hadi tervrajzot tartalmazó gyűjteményét, mely nem csak tömegére nézve legbecsesebb hazánk magánkönyvtárai közt, hanem különösen belértéket tekintve ritkítja párját ... irodalmunk minden ága gazdagon van abban képviselve, nem különben a hadi tudományokban igen gazdag...” (p. 2.)

„... föllállításával és rendezésével ... Szinnyei József egyetemi könyvtáristát van megbízva, ki jelenleg a könyvtárra vonatkozó egy mázsányi irományt, katalógusokat, sat. tanulmányozza s reményli a rendezést még ez évben bevégezheti.” (p. 2.)

T: - 1874.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői
- gyűjtőkör
- **helytörténet**, Alcsút
- József Károly Lajos (főherceg)
- **katalógus**, magánkönyvtári
- **könyvtár** létrehozása
- magánkönyvtár(ak)
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

257. Lapunk szerkesztője / s. n.

= = Történeti Lapok. – 1.évf. 14.sz. (1874. júl. 5.) p. 224. – Lh.: OSZK: FM 3/1500.

Az „Apróságok” rovatban megjelent közlemény arról informál, hogy Szinnyei „... még ez év folytán az erdélyi részekben ez ideig megjelent magyar, német és román lapokból és folyóiratokból egy hírlapkönyvtár felállításához fog. Midőn e könyvtár annyira fog gyarapodni, hogy legalább 50 % együtt lesz a roppant anyagnak, könyvtárát közhasználatra is megnyitja, s mellette író és olvasó termet rendez be, ... hova jó szívvel látja az irodalom minden barátját.” (p. 224.)

T: - **célkitűzés**, id. Sz. J.-é

- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

258. Mikor lesz hírlapkönyvtárunk? / K. P. M. [Kis Papp Miklós]

= = Történeti Lapok. – 1.évf. 4.sz. (1874. ápr. 26.) p. 62. – Lh.: OSZK: FM 3/1500.

A „Tárca” rovatban közzétett cikk egy országos/nemzeti hírlapkönyvtár létrehozását sürgeti. Utal rá, hogy más nemzetek már gondoskodtak hírlapirodalmunk összegyűjtéséről, Magyarország vonatkozásában pedig megjegyzi: „E tekintetben – fájdalom!- mi magyarok leghátrább állunk. Hosszu évtizedeken keresztül elnéztük, hogy hírlapjaink lassanként megsemmisülnek, s tartalmuk, mely sokszor felette becses és keresett, örökre elvesz.” (p. 62.) Majd így folytatja: „Az akadémia megtett az igaz annyit, hogy Szinnyei Józseffel elkészítteté a folyóiratok repertoriumát, mely több mint 40000 külön adat és cikk jegyzékét fogja hozni; de milyen keservesen fog e becses és nagy fontosságú munka után kitűnni, hogy hiába tudjuk hol volt ez, vagy amaz közölve, ha a kérdéses folyóirat **többé már meg nem található...**” (p. 62.) „Szinnyei eddigelő csak a folyóiratok repertoriumával készült el, -hátra van az egész hírlap-irodalom! ... Szégyen és gyalázat, hogy így elhanyagolják ez ügyet!” (p. 62.)

T: - hírlapirodalom

- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- **kritika**, hírlapjaink megőrzésére vonatkozó
- Magyar Tudományos Akadémia
- **repertórium**, folyóirat
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

259. Szinnyei József / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 11.évf. 282.sz. (1874. dec. 10.) p. 1234. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

A „Fővárosi hírek” rovatban megjelent közlemény az alábbiakat tartalmazza: „Szinnyei József arról értesíti szerkesztőségünket, hogy a mi színészetre vonatkozó cikk folyóiratokban és évkönyvekben megjelent, az a „Repertorium” második kötetében lesz fölvéve, a „széptudományok” rovatában. A szépirodalmi heti lapok és hírlapok cikkjegyzéke pedig a munka későbbi kötetekben lesz föltalálható. Onnan aztán a régi „Athenaeum” anyaghalmaza sem fog hiányozni, annál kevésbé, mert annak hét évi folyamából 708 cikk már ki is van írva, ezek közt 87 a színészetre vonatkozó. A színészi életrajzok azonban mindenkor az „Életrajzok” című történelmi főosztályban keresendők.” (p. 1234.)

T: - „Athenaeum”

- **ismertetés** „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” I. o.szt.
- **Szinnyei József, id.** a történész / színész
- **történet**, magyar színészet

260. Szinnyei Józseftől, a „Repertorium” szerkesztőjétől / s. n.

= = Ellenőr. – 6.évf. 334.sz. (1874. dec. 5.) p. 3. – Lh.: OSZK: FM 3/726.

Az „Irodalom” rovatban megjelent írás arról tájékoztat, hogy Szinnyei levélben reagált az „Ellenőr” –Repertoriumról írt- kritikai hangvételű ismertetésére, továbbá, hogy nyilatkozott arról, hogy a műhöz készíti majd egy pótkötetet. A cikk teljes terjedelmében tartalmazza a levelet, melyben Szinnyei az „Ellenőr” 1874. évi 332. száma 3. oldalán (Irodalom rovat) közzétett írásra válaszolt.

T: - **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- válasz, id. Sz. J.-től

261. Szinnyei Repertoriuma / s. n.

= = Századok. – 8.évf. 10.füz. (1874. dec.) p. 730-732. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.726.

A „Tárca” rovatban közzétett írás Szinnyei 1874-ben megjelent Repertoriumáról tudósít. Vázolja létrejöttének előzményeit, majd megtudjuk, hogy „... a m. tud. Akadémia II-ik osztálya 1872-ben hathatósan felkarolván az általános magyar tudományos

repertorium ügyét, annak létrehozatalát az összes Akadémia is elfogadta, és ... Szinnyi József m. kir. egyetemi könyvtártsízt urat hívta fel tervezet benyújtására.” (p. 730.)

Ezt követően 1873. ápr. 28-án bízták meg Szinnyeit és 1873 végére már össze is gyűjtötte az anyagot, majd 1874-ben a rendezés után meg is jelenhetett az első rész.

A mű minősítéséről az alábbi sorok informálnak: „... alig kifejezhető adatbőségét, lelkiismeretes pontosságánál, s czélszerű felosztásánál fogva oly jelesen használható segédkönyvnek találjuk, ... alig fejezhetjük ki kellőképen örömlünket ama nyereség fölött, mely e ... művel irodalmunkat s legközelebb történetirodalmunkat érte.” (p. 730-731.)

Az írás részletesen beszámol a repertorium tartalmi felépítéséről, terjedelméről és a használatát könnyítő név- és tárgymutatóról. Informál továbbá a 2. kötet elkészültéről és sajtó alá rendezéséről is.

T: - 1872.

- 1873.

- 1874.

- **szakbibliográfia**, történettudományi

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői

- elismerés

- index

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.

- kutatómunka

- Magyar Tudományos Akadémia

- **repertórium**, folyóirat

- **repertórium**, történeti

- **Szinnyi József, id.** a bibliográfus

262. *A „Természettudományi Közlöny”* / s. n. = = Vasárnapi Ujság. – 21.évf. 22.sz. (1874. máj. 31.) p. 347. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett cikk Szinnyi: „A természettudományi és matematikai irodalom áttekintése 1778-tól 1873-ig” című, a Természettudományi Közlöny májusi füzetében közzétett munkájára hívja fel az olvasók figyelmét.

T: - könyvészet

- „Közlöny”

- **repertórium**, természettudományi

- **Szinnyi József, id.** a bibliográfus

263. *A Budapesti Királyi Egyetemi Könyvtár Értesítője* / s. n.

Bp.: Egyetemi Nyomda, **1875-1876.** – Szinnyiéről: IV./p.5. – Lh.: OSZK: 29.492.

A könyvtár 1874. jan. 18. – 1875. dec. 31. közötti gyarapodását I-V. közleményben tartalmazó dokumentumban „Encyclopaediai, irodalomtörténeti,

könyvészeti és vegyes munkák” (p. 3.) címszó alatt, a IV. közlemény 5. oldalán az alábbi -Szinnyi-vonatkozású – információ található: „Szinnyi József: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos Repertoriuma. I. oszt. 1. fele Bp. 1874.” (p. 5.)

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** Értesítője

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** gyarapodása

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”

- **könyvtár kiadványai**, Egyetemi

- **Szinnyi József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyi József, id.** a könyvtáros

264. *Magyarország tisztí cím- és névtára : 1875.* / s. n.

Bp.: nyomtatott az Athenaeum R. Társ. Nyomdájában, **1875.** – 475 p. – Szinnyiéről: p. 134, 457. – Lh.: OSZK Tsk.: (1) 171/25.

p. 134.: Egyetemi Könyvtár / Örök: ... Szinnyi József ...

p. 457.: Névmutató

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői

- index

- **Szinnyi József, id.** a könyvtáros

- tisztí cím- és névtár

265. [*„Jelesseink kora ifjúságából”*] / s. n.

= = Reform. – 6.évf. 76.sz. (**1875.** márc. 17.) p. [3]. – Lh.: OSZK: FM 3/693.

A „Különlélék” rovatban közzétett levél (szerzője nevét csak a szerkesztőség számára közölte), mely a „Reform” 68. számában közzétett „Jelesseink kora ifjúságából” c. kivonatra vonatkozó „helyesbítést” tartalmaz. Írója tévesnek véli Szinnyi Deák Ferencre vonatkozó közlését, mely szerint 1817-ben 4. osztályos tanulóként vett részt egy gyermekszíndarabban. Mindezt arra alapozza, hogy Deák 1819/20-ban volt elsőéves joghallgató (a levélíró évfolyamtársaként) Győrben, így 1917-ben 6. osztályosnak kellett lennie.

Szinnyi választát lásd: 220. sz. tétel

V. ö.: 93., 266. sz. bibliográfiai tétel

T: - Deák Ferenc

- **korrigálás**, id. Sz. J. adatái

- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó

266. [*Jelesseink kora ifjúságából*] [ismertető] / s. n.

= = Reform. – 6.évf. 68.sz. (1875. márc. 9.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/693.

Az írás id. Szinnyei Józsefnek a Vasárnapi Ujságban közzétett munkájáról informál, melyben – Deák Ferenc, Liszt Ferenc és Schedel (Toldi) Ferenc gyermekkorába enged bepillantást.

Az eredeti cikk tartalmát lásd: 93. sz. bibliográfiai tétel.

Jelen kivonattal kapcsolatos „helyreigazítást” és Szinnyei válaszáat lásd: 220. sz. tétel

V. ö.: 93., 265. sz. bibliográfiai tétel

T: - Deák Ferenc

- ismertetés

- Liszt Ferenc

- Toldy Ferenc

- „Vasárnapi Ujság”

267. *A m. t. akadémia keletkezése történetéhez* / s. n. – 4 db.

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 13.évf. (1875.)

Első közlés. – 170.sz. (júl. 28.) p. [1-2].

Második közlés. – 171.sz. (júl. 29.) p. [2].

Harmadik közlés. – 172.sz. (júl. 30.) p. [1-2].

Negyedik közlés. – 173.sz. (júl. 31.) p. [1].

Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Tárcza” rovatban közzétett írás Szinnyei gyűjteményére épül: „Szinnyey József iratai közt Döbrentei Gábornak egy sajátkezűleg irt bekötött műve van, mely az akadémia keletkezésekor kiküldött bizottságnak a nádorispánhoz 1828. ápr. 20-án beküldött jelentését s Döbrentei ehhez irt jegyzeteit tartalmazza ... Az akadémia alapításának gr. Széchenyi István által, ez évben van 50 éves évfordulója s ez alkalommal ... az egész ... művet nyilvánosság elé hozni eléggé érdekesnek tartjuk.” (Első közlés, p. 1.)

T: - Döbrentei Gábor

- kéziratgyűjtemény

- Magyar Tudományos Akadémia

268. *Szabadságharcunk emlékei* / s. n. – 28 db.

= = A Hon

Első közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 160.sz. (1875. júl. 16.) p. [1].

Második közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 165.sz. (1875. júl. 22.) p. [2].

Harmadik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 167.sz. (1875. júl. 24.) p. [2].

Negyedik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 170.sz. (1875. júl. 28.) p. [2].

Ötödik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 184.sz. (1875. aug. 13.) p. ? [Hiányos forrás az OSZK-ban!].

Hatodik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 192.sz. (1875. aug. 24.) p. [2].

Hetedik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 198.sz. (1875. aug. 31.) p. [2].

Nyolcadik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 200.sz. (1875. szept. 2.) p. [2].

Kilencedik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 215.sz. (1875. szept. 21.) p. [2].

Tizedik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 229.sz. (1875. okt. 7.) p. [2].

Tizenegyedik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 233.sz. (1875. okt. 12.) p. [3].

Tizenkettedik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 247.sz. (1875. okt. 28.) p. [2-3].

Tizenharmadik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 252.sz. (1875. nov. 4.) p. [2-3].

Tizennegyedik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 274.sz. (1875. nov. 30.) p. [2-3].

Tizenötödik közlés. – Reggeli kiad. – 13.évf. 290.sz. (1875. dec. 19.) p. [2].

Tizenhatodik közlés. – Reggeli kiad. – 14.évf. 80.sz. (1876. ápr. 6.) p. [2].

Tizenhetedik közlés. – Reggeli kiad. – 14.évf. 97.sz. (1876. ápr. 27.) p. [2-3].

Tizennyolcadik közlés. – Reggeli kiad. – 14.évf. 138.sz. (1876. jún. 17.) p. [3].

Tizenkilencedik közlés. – Reggeli kiad. – 14.évf. 149.sz. (1876. júl. 1.) p. [2].

Husadik közlés. – Reggeli kiad. – 14.évf. 158.sz. (1876. júl. 11.) p. [3].

Huszonegyedik közlés. – Esti kiad. – 14.évf. 181.sz. (1876. aug. 3.) p. [2].

Huszonkettedik közlés. – Esti kiad. – 14.évf. 251.sz. (1876. okt. 19.) p. [2].

Huszonharmadik közlés. – Reggeli kiad. – 14.évf. 303.sz. (1876. dec. 16.) p. [3].

Huszonnegyedik közlés. – Esti kiad. – 15.évf. 66.sz. (1877. márc. 16.) p. [2].

Huszonötödik közlés. – Reggeli kiad. – 15.évf. 81.sz. (1877. ápr. 4.) p. [2-3].

Huszonhatodik közlés. – Esti kiad. – 15.évf. 88.sz. (1877. ápr. 12.) p. [2].

Huszonhetedik közlés. – Esti kiad. – 15.évf. 169.sz. (1877. júl. 4.) p. [2].

Huszonnyolcadik közlés. – Esti kiad. – 15.évf. 196.sz. (1877. júl. 31.) p. [2].

Lh.: OSZK: FM 3/719.

Az első közlésből megtudható, hogy „Kertbeny Károly, Berlinben élő hazánkfia lapunkból értesülven Szinnyei József szép gyűjteményéről a szabadságharc korából, ugyanezen gyűjtemény gyarapítására 19 érdekes könyvet és nyomtatványt küldött Szinnyeinek.” (p. 1.) A „Tárcza” rovatban közzétett cikk tartalmazza ezen művek tételes jegyzékét is.

A *második* közlemény arról informál, hogy Ruchietl Miklós is gyarapította Szinnyei gyűjteményét, majd tételesen közli a dokumentumok leírását. A *harmadik* tudósítás szerint Kertbeny Károly újabb „... 12 könyvvel és apróbb nyomtatvánnyal, ezenkívül egy photograph-albummal növelte Szinnyei gyűjteményét...” (p. 2.) A tételes kimutató után Litassy József ajándékáról is informál.

A *negyedik* cikk Hamary Dániel honvéd dandár-orvos 18 darabból álló (a szabadságharc utolsó napjaiból származó) adományáról tudósít.

Az *ötödik* közlemény hiányzik az OSZK forrásanyagából, a *hatodik*, *hetedik*, *nyolcadik*, *kilencedik*, *tizedik* közlés Strommer Lajos, Békeffy Jenő; Bodó Lipót, Marczell János; Hegedüs Endre; az Eggenberger könyvkereskedés (Hoffmann és Molnár), Ujvári Mihály, Kürthy János, Hanthó Lajos; Bujanovics Rudolf, Csaplár Benedek, Henthaller Lajos és Bogó Lipót ajándékait sorolja fel.

A *tizenegyedik* közlemény Emich Gusztáv királyi udvarnok 1848. márc. 15-én nyomtatott dokumentumairól, továbbá Hegedüs Horáz adományáról informál.

A *tizenkettediktől* a *huszadik* közlésekben Kürthy János; Sámi Lajos, Berecz Károly, Jakab Elek, Zombat Gyula, Kertbeny Károly; ismét Kürthy János, Lányi Gyula; Zatureczky Károly, Farkas Albert, sokadszorra Kertbeny Károly; Tóth Dániel, újra Kertbeny, Szilágyi Sándor; Békey Imre; Kiss Áron, Nagy Miklós, K. Papp Miklós; Tersztyánszky Lipót; Merkl Lajos komáromi könyvkötő és Mindszenty Kálmán komáromi sósztiszt nagylelkű adományairól olvashatunk.

A *huszonegyedik* közlemény Nagy Endre győri ügyvéd 52 darabból álló ajándékát listázza, továbbá informál a korábbi 20 közlés pontos lelőhelyéről is! A *huszonkettediktől* a *huszonnyolcadik* közlések K. Papp Miklós, a kolozsvári „Magyar Polgár” szerkesztője; László Alajos, Mara Lőrincz; Bárány Apor Károly, Adamovics Ádám; Békeffy Jenő, özv. Torday Istvánné; Liszka Béla; Ismét Bárány Apor Károly, Lichtenstein József; Mohácsy Lajos, Ruehietl Miklós és Girókuti Ferencz 1848/49-es nyomtatványainak önzetlen felajánlásáról tudósítanak.

T: - ajándékozás

- **gyűjtemény, id. Sz. J.-é**, szabadságharcról dok.
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

269. Szinnyei József kincsei / György A.

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 13.évf. 153.sz. (1875. júl. 8.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Tárcza” rovatban megjelent írás a bibliográfusok érdemeinek méltatásával kezdődik, majd szerzője kifejti: „Különczöknek tűnhetnek fel ők, hiszen nagyrészt oly specialis tárgyakkal foglalkoznak, melyek iránt nekünk érzékünk nincs s melyeknek fontosságát a legtöbb ember belátni sem képes; vasszorgalmu de szűk látókörü egyéneknek tarthatjuk őket, mert hiszen működésöknek egy jelentékeny nagy része az adatok mechanikus összegyűjtésében áll, ... s melynek összegyűjtése

gyakran elvonja őket a mindennapi élet zajától ... A tudomány egyik ily szerény napszámosa – s azok közt ismét a legelsőek egyike – Szinnyei József...” (p. 1.)

A cikkből megtudható, hogy Szinnyei „jelenleg a budapesti egyetem egyik könyvtártszjtje”, továbbá részletesen informál hírlapgyűjteményéről, ezen belül pedig kiemelten kezeli az 1848/49-es magyar szabadságharc idején megjelent kiadványokat.

György A. indítványozza egy –Szinnyei forrásaira támaszkodó– szabadságharc-történeti monográfia megírását is.

T: - adatgyűjtés

- elismerés
- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- **gyűjtemény, id. Sz. J.-é**, szabadságharcról dok.
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

270. Magyar írók névtára. : életrajzi és könyvészeti adatok gyűjteménye / Moenich Károly, Vutkovich Sándor. – Pozsony : Nirschy ny., 1876. – XIV, 577, XXIX p. – Szinnyeiről: p. 546-549, XXII. – Lh.: OSZK K és RKT: S 497-.

Közli id. Sz. J. írói álnéveit és jegyeit (Don José, D. J., r. l., Sz. J.), önállóan megjelent munkáit és folyóiratokban, hírlapokban publikált írásait: „Önálló, s bámulatos hangyaszigalomról tanuskodó műve: *Hazai és külföldi folyóiratok Magyar Tudományos Repertóriuma*” (p. 546.)

„Egyéb dolgozatai a következők: 1.) *Caballo negro y perro blanco (A fekete ló és a fehér eb)* Andaluziai monda Súa Jenő után (Budap. Viszh. 1852. 12. és 13.sz.). - 2.) *Egy titok*. Paul de Kock beszélye (Hölgyfut. 1853. 173-176.sz.). - 3.) *Kísérlet a vastag tölgy alatt*. Texasi történet. M. Edward Nathaniel Morse után angolból (Hölgyfut. 1853. 153-158.sz.). - 4.) *Anyá és fiú*. Boz Dickens beszélye (U.o. 214-215.sz.). - 5.) *Cherubino és Celestini*. Dumas Sándor után (U.o. 1854. 225-239.sz.). - 6.) *Gancsházi Gancs család leszármazási táblázata* (Nagy Iván: Magy. orsz. csal. IV. köt. 320-336. I. Pest. 1859.). - 7.) *Hodosi Karácson család története és leszármazási táblázata* (U.o. VI. köt. 84-87. I. Pest. 1860.). - 8.) *Laurenty család leszármazási táblázata* (U.o. VII. köt. 45-46. I. Pest. 1860.). - 9.) *Nagy, másképp Udvarnok család leszárm. tábl.* (U.o. VIII. k. 35-36. I. Pest. 1861.). - 10.) *Szinnyei József honvédfőhadnagy 1848/49. naplójából*. 1848. octob. 18 - 1849. apr. 30 (Honvédek Könyve szerk. Vahot Imre II. köt. 83-102, III. köt. 35-53 I. Pest. 1861.). - 11.) *Olgyai Olgyay család leszárm. tábl.* (Nagy Iván: M. o. cs. VIII. k. 218-225. I. Pest. 1862.). - 12.) *Hírlapirodalmunk a XVIII-ik században* (Vasárnapi Ujs. 1862. 33. 34.sz.). - 13.) *Samarjay család szárm. tábl.* (Nagy Iván: M. o. cs. X. 4. 22-25. I. Pest. 1863.). - 14.) *Hírlapirodalmunk a XIX. században. I-V. közlés*. 1801-1853. (Vasárn. Ujs. 1863. 8-11.sz., 1864. 6-10.sz., 1865. 1-9.sz. és 43-53.sz., 1866. 43-48.sz. –

15.) *Adatok Rév-Komárom halászatához* (U.o. 1863. 14-15.sz.). – 16.) *A rév-komáromi földrendé-
sekről* (U.o. 1863. 23-25.sz.). – 17.) *Válasz a
„Helyreigazító jegyzetekre”* (U.o. 1864. 12.sz.). –
18.) *Válasz Szilágyi Ferenc úrnak* (U.o. 1865.
48.sz.). – 19.) *Az írás történetéből*. 9 ábrával. (U.o.
1866. 38-39.sz.). – 20.) *Ellenészrevétel és cáfolat*
(U.o. 1866. 45.sz.). – 21.) *Pozsonyi levelek* Don Jo-
sé álnévvel, D. J., r. I. jegyekkel és névtelenül (U.o.
1866. 10. 15. 46.sz., 1867. 52.sz. – Politikai
Ujdonságokban: 1866. 3, 10, 16, 18, 30, 35.sz.,
1867. 6, 17, 18, 20, 24, 28, 51, 52.sz., 1868. 8, 14,
19, 43.sz. – Pesti Napló 1866. 168.sz. – Magyar
Ujság 1867. 59.sz. – Ung. 1868. 8, 19, 39. számok-
ban. – 22.) *Egyveleg* (Hírlapirodalmi és vegyes) Sz.
J. jegy alatt (Vasárn. Ujs. 1866. 39, 42, 47, 48,
51.sz. 1867. 31, 32.sz.). – 23.) *A hírlaphirdetések-
ről* (U.o. 1867. 29.sz.). – 24.) *Szinnyei József hon-
védőhadnagy 1848/9. naplójából. III. rész. 1849.
július 1-től oct. 5-ig* (U.o. 1867. 33-35.sz.). – 25.)
Az írás és eszközei (U.o. 1868. 23-25.sz.). – 26.) *Egy
kis hírlapirodalmi statistica*. (U.o. 1868. 34.sz.). –
27.) *1869-iki magyarországi hírlapirodalom* (Aig-
ner Lajos: Magyar Könyvészet. 1869. 1-3. és 5-
12.sz.). – 28.) *Hírlapirodalmunk 1868 és 69-ben*
(Vas. Ujs. 1869. 50.sz.). – 29.) *Magyar hírlapok és
folyóiratok 1870-ben* (Aigner L. Magy. Könyvészet
1870. 1-2.sz.). – 30.) *Német hírlapok és folyóiratok
1870-ben* (U.o. 4-5.sz.). – 31.) *Nyilatkozat* (Vas.
Ujs. 1870. 2.sz.). – 32.) *A magyar hírlapirodalom
1870-ben* (U.o. 1870. 3.sz.). – 33.) *A német hírlap-
irodalom Magyarországon 1870-ben* (U.o. 1870.
5.sz.). – 34.) *A szláv és román hírlapiro-
dalom Magyarországon 1870-ben* (U.o. 1870. 8.sz.). – 35.) *Az
1870. évi magyar hírlapirodalomról* (U.o. 1870. 14,
18, 25, 29, 33, 42.sz.). – 36.) *Hírlapstatistica* (Fi-
gyelő. 1871. 2.sz.). – 37.) *A magyar hírlapirodalom
1871-ben* (Vas. U. 1871. 5, 6, 8, 11, 15, 20, 24, 29,
42, 44, 50, 52.sz.). – 38.) *A magyar hírlapirodalom
1872-ben* (U.o. 1872. 5, 6, 12, 15, 16, 18, 19, 23,
26, 28, 34, 43, 47, 52.sz.). – 39.) *A mi hírlapjaink*
(Reform. 1872. 149.sz.). – 40.) *Hírlapirodalmunk
1872-ben* (Athenaeum. 1873. 1.sz.). – 41.) *1873-
ban keletkezett magyar hírlapok és folyóiratok*
(U.o. 1873. 4.sz.). – 42.) *A magyar hírlapirodalom
1873-ban*. (Vasárn. Ujs. 1873. 4, 6, 8, 11, 15, 19,
22, 29, 35, 47.sz.) 43.) *Hírlapirodalmunk 1873-ban*
(Athen. 1873. 52.sz.). – 44.) *Humoristicus lapjaink*
(Magyarország és a Nagyvilág. 1874. 9.sz.). – 45.)
1874-ben keletkezett hírlapok és folyóiratok (U.o.
1874. 5. és 9.sz.). – 46.) *A magyar hírlapirodalom
1874-ben* (Vas. Ujs. 1874. 5, 7, 8, 9, 11, 15, 20,
28.sz.). – 47.) *Nyilatkozat 1874. évi januarius 22.*
(Athenaeum. 1874. 5.sz.). – 48.) *József főherceg
könyvtára Alcsuthon*. (Hon. 1874. martius 4-diki
sz.). – 49.) *Természettudományi és mathematicai
irodalom 1778-tól 1873-ig* (Term. Tudom. Köz-
löny. 1874. 192. I.). – 50.) *Petőfi Sándor a magyar
irodalomban* (Történeti Lapok. 1874. 2-20.sz.). –
51.) *Szabadságharcunk emlékei. (Könyvészet)* [A
Hon 1875. évi 160, 165, 167, 170, 184, 192, 198,
200, 215, 229, 233, 247 és 252. reggeli számaiban].
– 52.) *Magy. Tud. Rep. II. oszt. I. köt. ... - V. ö. Szá-
zadok VI. 1872. 427. I. – VII. 1873. 367. I. – Tanár-
Egyleti Közlöny VI. 1872/3. 216. I.*” (A Tanár-
Egyleti Közlönyt sem az OSZK-ban, sem az
MTAK-ban és a FSZEK-ben nem találtam.)

T: - álnevek, Szinnyeié

- **biobibliográfia**
- forrásgyűjtemény
- Gancs-család
- „Hazai és külföldi folyóiratok ma-
gyar tudományos repertórium”
- hírlapirodalom
- Karácson-család
- könyvészet
- Laury-család
- **lexikon**, irodalmi
- „Magyar írók névtára”
- Moenich Károly
- naplójegyzetek
- Olgyai-család
- „Pozsonyi levelek”
- Samarjay-család
- Udvarnok-család
- Vutkovich Sándor

271. Becses kézikönyv / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 23.évf. 7.sz.
(1876. febr. 13.) p. 107. – Lh.: OSZK:
H.olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett
ismertető a Tud. Rep. II. oszt. I. kötetének megje-
lenése kapcsán.

„Az első kötet a tört. és segédtudományai körében
megjelent tudományos czikkek czimeit tartalmazza;
a most kiadott második kötet hazai szaklapok, fo-
lyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvé-
nyekben 1778-1874-ig megjelent természettudomá-
nyi s mathematicai értekezések s tanulmányok
czimeit ... A nagy szorgalommal összeállított mun-
ka összesen 34.641 czimet foglal magában...” (p.
107.)

T: - 1876.

- **szakbibliográfia**, természettudo-
mányi
- elismerés
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi fo-
lyóiratok magyar tudományos re-
pertórium” II. oszt.
- **repertórium**, természettudományi
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

272. A budapesti egyetemi könyvtár / s. n.

= = A Hon. – Esti kiad. – 14.évf. 224.sz.
(1876. szept. 18.) p. [2]. – Lh.: OSZK:
FM 3/719.

A „Különfélék” rovatban megjelent közlemény
arról informál, hogy dr. Horváth Árpád távozik az
egyetemi könyvtár éléről.

Szinnyei vonatkozásában az alábbiakat közli: „Ugy
hiszük, hogy ... utódául nem egyetemi tanár fog
kineveztetni ..., mert az egyetemi könyvtár jelenleg
első örénél Szinnyey Józsefnél, ki nemcsak irodal-
milag elismert első rangú bibliographiai tekintély
hazánkban, de kitűnő gyakorlott könyvtárnok is, al-

kalmasabb egyént ezen fontos helyre alig lehetne találni.” (p. 2.).

- T:** - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, igazgatója
 - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői
 - Horvát Árpád
 - **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

273. Harminczötödik akadémiai ülés : összes ülés : 1876. december 18-án / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 10.évf. 15.sz. (1876.) p. 205. – Lh.: OSZK: FM 3/218.
 „279. Sinnyei József úr, az egyetemi könyvtár őre, Döbrentei Gábornak „Magyar Tudós Társaság Alaprajza” című 1828-ban készült eredeti kézirati munkáját ajándékozta az Akadémiának. Sinnyei úrnak az Akadémia köszönete kifejeztetvén, a kézirata könyvtárba tétetik át megőrzés végett.” (p. 205.)

- T:** - ajándékozás
 - akadémiai ülés
 - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői
 - Döbrentei Gábor
 - kézirategyűjtemény
 - Magyar Tudományos Akadémia

274. Hazai és külföldi folyóiratok Magyar Tudományos Repertórium [: ismertető] / s. n.

= = Természettudományi Közlöny. – 8.köt. (1876. márc.) p. 133-134. – Lh.: OSZK Ált. olvasó: HB 2.056.

A Repertórium II. osztály 1. kötetéről (Természettudomány és matematika) tudósító írás, melyből megtudható, hogy id. Sinnyei József 1876-ban megjelent munkája 1778-1874 között, hazai szaklapokban, folyóiratokban, évkönyvekben, naptárakban és iskolai értesítőkből közölt – az alcímbe megjelölt tárgyú – cikkek leírásait tartalmazza. Kiterjed a természettan, időjárás, technika, vegytan, természetrajz, földtan, orvostudomány, gyógyszerészet, mezőgazdaság, vadászat, halászat, mértan, csillagászat, építészet, bányászat, gépészet, hadtudomány stb. területek mindegyikére.

A kötet felépítésére vonatkozóan az alábbiakat közli: „az angol Royal Society által kiadott „Catalogue of scientific papers” című munka mintájára ... szótáralakú; a szerzők betűrendben vannak felsorolva, s minden név után az illetőnek munkálatai következnek időrendben.” (p. 134.)
 „... mily hasznosak sőt szükségesek az ily kézikönyvek; belátta azt a külföld, midőn hasonló (noha többnyire csak szűkebb körre terjedő) műveket létesített.” (p. 133.)

T: - 1876.

- **szakbibliográfia**, természettudományi
- retrospektív **bibliográfia**
- elismerés
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.
- **repertórium**, természettudományi
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány

275. Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium : természettudomány és matematika [: ismertető] / ... Lendvay Benő

= = Pozsonyvidéki Lapok. – 4.évf. 18.sz. (1876. márc. 2.) p. 72. – Lh.: OSZK: FM 3/4185.

A „Könyvismertetés” rovatban közzétett írás néhány gondolata: „... a mű összeállítója példátlan szorgalma, kitartása és szigorú lelkiismeretessége által mindenkit bámulatra ragad.” (p. 72.)

Számszerű adatokat is közöl a Repertórium (II. osztály 1. köt.) tartalmáról: „... 62 szaklapnak 371 évfolyamát, 369-féle ide vágó folyóiratnak, évkönyvnek, naptárnak 2018 kötetét és 123 tanintézetnek 408 értesítvényét kellett a szerzőnek átvizsgálni, melyek összesen 46905 címet adtak. – Ezekből jelen vaskos kötet csak 34641 címet tartalmaz, a többi ... egy későbbi kötetben lát napvilágot.” (p. 72.)

Az ismertető informál a cikkbibliográfia szakjairól, valamint a címleírások felépítéséről is.

T: - 1876.

- **szakbibliográfia**, természettudományi
- retrospektív **bibliográfia**
- elismerés
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.
- **módszertan**, bibliográfiakeresztési
- **repertórium**, természettudományi
- statisztika
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány

276. Huszonkettedik akadémiai ülés : az I. (nyelv és széptudom.) osztály hatodik ülése : 1876. jun. 19. / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 10.évf. 11.sz. (1876.) p. 155. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„187. Bodnár Zsigmond, Kiss Áron tanárok és Sinnyei József egyetemi könyvtárőr, a magyar írók

leveleit óhajtván kiadni, kéri, hogy az Akadémia engedje meg levéltárának használatát és a benne talált irodalmi levelek kiadását.” (p. 155.)

T: - akadémiai ülés

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára,** tisztviselői
- kérelem
- kutatómunka
- Magyar Tudományos Akadémia

277. Idősb Szinnyei József „Repertórium-má”-ból / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 13.évf. 32.sz. (1876. febr. 10.) p. 150. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

A „Fővárosi hírek” rovatban megjelent írás az alábbiakat tartalmazza: „... megkaptuk a második nagy kötetet. Hangya-munkásság terméke. Ez a természettudományi és matematikai munkákra vonatkozik s ára öt forint.

Az első kötet a történelem és segédtudományai körében megjelent tudományos cikkek címeit tartalmazta. Az eredeti tervezet szerint a második kötetnek a többi tudományra kellett volna kiterjeszkednie; de az akadémia harmadik osztálya tekintetbe vette a természettudományok körében támadt újabbkori lendületet s így a második kötetnek tartalma csupán a természettudományi és matematikai művek címeiből áll.

A hasznos könyvben 34.641 cím következőleg osztható be: 4.403 hazai író 25.858 cikkel, 4.802 külföldi író 8.783 cikkel, összesen 9.205 író 54.641 cikkel van felvéve.

Az akadémia költségvetéséből kiszorult a többi kötet kiadása, hanem a szorgalmas gyűjtő azért folytatja munkáját, mert reméli, hogy a további kötetek kiadásának szükségét is be fogják látni.” (p. 150.)

T: - 1876.

- **szakbibliográfia,** természettudományi
- retrospektív **bibliográfia**
- elismerés
- **ismertetés,** „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
- **ismertetés,** „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.
- Magyar Tudományos Akadémia
- **repertórium,** természettudományi
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész /természettudomány

278. A magy. tud. repertorium második kötete [ismertető] / s. n.

= = A Hon. – Esti kiad. – 14.évf. 32.sz. (1876. febr. 10.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Az „Irodalom” rovatban közzétett írás címe némi-
leg félrevezető, ugyanis a II. osztály 1. kötetének megjelenéséről informál, de kétségtelen, hogy ez a mű Szinnyei repertóriumai közül *második*ként látott napvilágot.

Az ismertető a tartalmi és statisztikai adatokon túl kiemeli: „A jelen kötet berendezése –az első kötet-től eltérőleg- a betűsoros rendszer szerint történt az angol „Catalogue of scientific papers” című nagy vállalat nyomán.” (p. 2.)

Az írás utal az „évvégén megjelenő 3. kötet” tartalmára is, továbbá megtudhatjuk belőle, hogy „... az akadémia összes kiadványai között e mű a legkelendőbbek közé tartozik...” (p. 2.)

T: - 1876.

- **szakbibliográfia,** természettudományi
- retrospektív **bibliográfia**
- elismerés
- **ismertetés,** „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.
- Magyar Tudományos Akadémia
- **repertórium,** természettudományi
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész /természettudomány

279. A magyar irodalom 1876-ban / s. n. – 2 db.

= = Magyar Könyv-Szemle

Első közlés. – 1.évf. 1.sz. (1876. jan.-febr.) p. 26-37.

Második közlés. – 1.évf. 2.sz. (1876. márc.-ápr.) p. 91-99.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az 1876-ban megjelent magyar nyelvű irodalom betűrendes jegyzéke.

Id. Szinnyei Józsefre vonatkozó információ a 36. oldalon: Megjelent „Szinnyei József: Hazai s külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium. II. osztály. Természettudomány és matematika. I. kötet [Akad. 8 r. XIV és 1679 l. ára 5 frt.]”.

A 99. oldalon: „Szinnyei József: A budapesti kir. magyar tudományegyetem könyvtárának címjegyzéke. I. köt. Kézir. Könyvtár. [Egyet. Könyvnyomda. 8-r. IV és 192 l. ára 50 kr.]”. A jegyzék itt utal arra is, hogy időhiány miatt a katalógusban nem történt meg a címek tudományszakok szerinti elrendezése, ami miatt Szinnyei a munka Előszavában sajnálatát fejezi ki és jelzi, hogy a 2. kiadásban ezt pótolni szeretné. (Ma már tudjuk, hogy erre nem került sor.)

T: - 1876.

- kurrens **bibliográfia**
- **szakbibliográfia,** természettudományi

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, címjegyzéke(i)**
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész /természettudomány
- **repertórium**, természettudományi

280. Szinnyei József / s. n.

= = Magyarország és a Nagyvilág. – 13.évf. 13.sz. (1876. márc. 26.) p. 193-194. – Lh.: OSZK: FM 3/702.

Néhány gondolat a címlapon közzétett írásból: „Zajos tapsokat arat a művész, ki a világot jelentő deszkákon lép a közönség elé, babért arat a költő, ki lantjával lelkesedésre ragad s hirt és dicsőséget szerez a tudós, ki a megtalált igazságot meggyőzően hirdeti, -de csöndben elvonulva, majdnem elfeledten dolgozik a buvár, ki a tudomány valamely szakához az anyagot összehordja, mely aztán szerencsés kezek alatt épületté emelkedni van hivatva. Ki törődnék sokat azokkal a szerénymunkásokkal, kik napot naphoz, évet évhez tűzve lankadatlan tevékenységben, régmúlt idők poraiból előkeresik a drága kincseket? Pedig ők vetik meg az alapját a tudomány fényes csarnokának s méltó a jutalom, melyben az újabb kor végre részesíteni kezdi őket, teljes elismeréssel adózván az épp oly mély szakképzettséget, mint önfeláldozást kívánó kutatóknak a tudományok minden ágaiban. E férfiak közé tartozik az is, kinek arczképét ezennel bemutatjuk olvasóinknak s ki már közel egy negyed század óta működik az írói pályán.” (p. 193.)

A fenti bevezető után tömör Szinnyei-életrajzot is közöl a vezércikk.

T: - **adatgyűjtés**

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **kutatómunka**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **vezércikk**

281. Szinnyei József „Repertoriuma” / M. J. tdr.

= = Független Polgár. – 3.évf. 65.sz. (1876.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/1541.

Ismertető az 1876-ban (Természettudomány és Matematika alcímen) megjelent Repertórium II. oszt. 1. köt.-ről, továbbá utal a két évvel korábban (1874-ben) napvilágot látott (Történelem és segédtudományai alcímet viselő) I. osztály 1. kötetére is. Informál Szinnyei –mai szóhasználat- stratégiai céljáról: „A magyar irodalom tökélyesítése s a köz- és szakműveltségnek minél magasb fokra emelése, valamint azoknak, minél szélesb körök-

ben, országszerte, terjesztése – a távolabbi, a tulajdonképpeni célok.” (p. 1.)

Az írás külön kiemeli és megköszöni, hogy a történettudományi tárgyú kötethez hely- és névmutató is tartozik, ami jelentősen megkönnyíti használatát. Azonban a természettudományi repertórium –angol mintára- alfabetikus elrendezését nem tartja szerencsésnek / elégségesnek. Hivatkozik Széchényi, Teleki és a műegyetem könyvtárainak katalógusaira, melyek a betűrend mellett szakrendben is tartalmazzák az állományt. „Persze ... ez ... nem könnyű feladat ... ámde inkább teljes, tökéletes leltár, mint fél uton megállás.” (p. 2.)

T: - 1876.

- **retrospektív bibliográfia**
- **szakbibliográfia**, természettudományi
- **szakbibliográfia**, történettudományi
- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- **index**
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.
- **könyvtár**, nemzeti
- **repertórium**, természettudományi
- **repertórium**, történeti
- **szakrend**, katalógusé
- **szakrend**, repertóriumé
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány
- **Teleki Téka**

282. Szinnyey József. Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos Repertoriuma [: ismertető] / s. n.

= = Irodalmi Szemle (Eger). – 1.évf. 3.sz. (1876. márcz. 1.) p. 25. – Lh.: OSZK: FM 3/8310.

Néhány gondolat a „Szemle” rovatban található ismertetőből: „A tudományos Repertoriumok elkészítése a legfárasztóbb munka, mert a gyűjtőnek száz meg száz folyóiratot, ezrekre menő szakcikket kell összejegyezgetni, rendszerezíteni, hogy a tanulmányozó hasznát vehesse. A m. tud. akadémia Szinnyeyt bizta meg e mondhatni lelket ölő munkával.

Az első vaskos kötet még a múlt évben megjelent s tárgya a történet volt. Ez idén látott napvilágot a természettudományt és matematikát felölelő kötet, mely betűsoros rendben a természettudomány és matematika egyes ágainak művelőit tünteti fel s azoknak e szakokba vágó munkáit, czikkeit.” (p. 25.)

Az írás tájékoztat az anyag összetételéről (62-féle szaklap 371 évfolyama, 369 féle folyóirat, évkönyv

és naptár 2018 kötete és 123 tanintézet 498 értesítvénye, összesen 46905 cím) is.

T: - 1876.

- **szakbibliográfia**, természettudományi
- **szakbibliográfia**, történettudományi
- retrospektív **bibliográfia**
- elismerés
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.
- Magyar Tudományos Akadémia
- **módszertan**, bibliográfiakeresési
- **repertórium**, természettudományi
- **repertórium**, történeti
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész /természettudomány

283. Tudományos Repertorium [: ismertető] / s. n.

= = Ellenőr. – 8.évf. 40.sz. (1876. febr. 10.) p. 3. – Lh.: OSZK: FM 3/726.

Az „Irodalom” rovatban megjelent írás Szinnyei 1876-ban kiadott Repertóriumának (II. oszt. 1. köt.) ismertetője. Néhány gondolat a cikkből: „Ritka szépségnek, ritka becsületes törekvésnek kell lennie, ki e munkára vállalkozik, mert jutalma alig egyéb, mint azon édes öntudat, hogy kötelességét teljesítette s a nemzeti tudományosságnak használt. Ám ez édes tudatban is keserű cseppeket önt amaz átszenvedett tapasztalat, hogy bármennyire törekedjék is páratlan türelemmel, csudálatra méltó hangya-szorgalommal: mégsem képes *teljes* művet adni.” (p. 3.)

„Szinnyei József vállalkozott a munkára ... s megfelelt a bizalomnak becsülettel, eredménnyel.

Rége óta úgy ismertük őt, mint legszenvedélyesebb könyvészüket, s meggyőződünk „Repertoriumából”, hogy nemcsak a legszenvedélyesebb, de egy szersmind legalaposabb is.” (p. 3.)

A cikk részletesen vázolja Szinnyei első két cikk-bibliográfiájának tartalmát, felépítését, használatának módját is. „A „Repertorium” összesen 10 kötetből fog állani ... őszinte szívből kívánjuk, Szinnyei érdemére, tudományunk hasznára, hogy legyen a ... nagy munkához elegendő ereje és egészsége, türelme és kitartása.” (p. 3.)

T: - 1876.

- **szakbibliográfia**, természettudományi
- **szakbibliográfia**, történettudományi
- retrospektív **bibliográfia**

- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é

- elismerés

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.

- **repertórium**, természettudományi

- **repertórium**, történeti

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész /természettudomány

284. Új bibliographiai munka / s. n.

= = Pesti Napló. – Esti kiad. - 27.évf. 32.sz. (1876. febr. 10.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

Az „Irodalmi hírek” rovatban közzétett írás Szinnyei Repertórium II. Osztály 1. kötetének megjelenéséről tudósít. A cikkből –a pontos tartalomleírás túl- megtudható, hogy jelen cikkbibliográfia (angol mintára) szerzői betűrendes elrendezésű és 9025 írótól 8783 címet tartalmaz.

T: - 1876.

- **szakbibliográfia**, természettudományi

- retrospektív **bibliográfia**

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.

- **repertórium**, természettudományi

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész /természettudomány

285. Vegyes közlemények / s. n.

= = Magyar Könyv-Szemle. – 1.évf. 1.sz. (1876. jan.-febr.) p. 54. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„Az egyetemi könyvtár olvasó-termében elhelyezett kézikönyvtár katalógusa –Szinnyei József könyvtár-őr szerkesztése mellett- elkészült és sajtó alá van adva. Ezen könyvjegyzékben 4338 munkának 9179 kötete lett felvéve. A könyvtár megnyitása e szerint még márczius végén várható.” (p. 54.)

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, címjegyzéke(i)

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, katalógusai

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, kézikönyvtára

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, története
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

286. *Vegyes közlemények* / s. n.

= = Magyar Könyv-Szemle. – 1.évf. 2.sz. (1876. márc.-ápr.) p. 114. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„A bp-i királyi magyar tudomány-egyetem könyvtárának megnyitása alkalmával közrebocsátott a címjegyzék első kötete. A kézi könyvtárban elhelyezett 4423 munkának címeit tartalmazza. Szerkesztette Szinnyei József, a könyvtár első őr.

Az eszme: ily címjegyzéket kinyomtatni és a könyvtárt használó közönség rendelkezésére bocsátani, igen szerencsés. Nemcsak a kezelést és az olvasók kielégítését könnyíti meg tetemesen, hanem előmozdítja azt is, hogy az olvasók és dolgozók magokat a szakirodalom körében tájékozzák.”

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, címjegyzéke(i)

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, katalógusai
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, kézikönyvtára
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, története
- elismerés
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

287. *Magyar Könyvészet : 1876* /szerk. Makáry Gerő. – Bp.: Kiadta a „Budapesti Könyvkereskedő-segédék Egylete”, 1877. – XXVII, 97. p. – Jegyzéke az 1876. évben megjelent új, v. újólág kiadott magyar könyveknek és térképeknek, az alakok, lapszámok, megjelenési helyek, kiadók és árák fölemlítésével és tudományos szakmutatóval. – Függelékül: a magyar hirlapok és folyóiratok 1877-ben. – Szinnyei József. VI., 73.p. – Lh.: KI KSK: P 819. p. 73.: „Szinnyei József. A budapesti kir. magyar tudomány-egyetem könyvtárának címjegyzéke. I. kötet. Kézi-könyvtár. (IV, 192 i. Bpest, 1876. Könyvtár 50 kr. Szinnyei József. Hazai és külföldi folyóiratok repertoriuma. A m. tudom. Akadémia megbízásából készítette -. II. osztály. Természettudomány és matematika. I. (n. 8-r. XIV l. s 1680 hasáb.) Bp., 1876. Akadémia 5 frt.”

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, címjegyzéke(i)

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma”
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” II. oszt.
- „Magyar Könyvészet”

288. *Egy „magyar írók névtára”-nak terve* [: ismertető] / s. n.

= = A Hon. – Esti kiad. – 15.évf. 344.sz. (1877. dec. 31.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Különlék” rovatban közzétett cikk Szinnyei József a „Magyar Könyvszemle” 6. füzetében megjelent írására hívja fel az olvasók figyelmét (jelzi továbbá, hogy kiny. formájában is kapható).

Az ismertető arról is informál, hogy Szinnyei József mintegy félmilliónyi cédulája gyűlt már össze a tervezett névtár anyagára vonatkozóan, mind-emellett „... teljesen kimerítő könyvészeti jegyzéket és életrajzot adni phisikailag, sőt költség szempontjából is lehetetlen ... elégnek tartaná, hogy a munkairók életrajza röviden megemlíttetvén, csak önálló műveik soroltat-nának fel, s a többi tekintetében utalás történnék a magyar tudományos repertoriumra s a fővárosi könyvtárakra.” (p. 1.)

„Bizonyynal monumentális munka lenne ez, mely irodalmunknak nagyon sokat használna.” (p. 1.)

T: - **célkitűzés**, id. Sz. J.-é

- **gyűjtemény**, id. Sz. J.-é / cédula
- **ismertetés**, „Egy „Magyar írók névtárának terve”
- **módszertan**, bibliográfiakeresztési
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

289. *Az egyetemi könyvtár igazgatóságát* / s. n.

= = A Hon. – Esti kiad. – 15.évf. 3.sz. (1877. jan. 4.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Különlék” rovatban található közleményből megtudható, hogy „Az egyetemi könyvtár igazgatóságát tegnap vette át Szinnyei József, egyelőre ideiglenesen.” (p. 2.)

T: - 1876. 12. 17.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, igazgatója
- **munkakör**
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

290. *Az első magyar hirlap-könyvtár* / s. n. [K. Papp Miklós felhívása]

= = Hölgyfutár. – 2.évf. 16.sz. (1877. ápr. 19.) p. 128. – Lh.: OSZK: FM 3/795.

K. Papp Miklós felhívása –a „Hirfűzér” rovatban az 1848/49-es hirlapgyűjtemény gyarapítására.

Az írás néhány gondolata: „Lapunk szerkesztője éppen most rendezi az 1848. és 1849-iki magyar és német lapokat az általa felállított hírlap-könyvtárban ... Lapunk t. olvasóit s általában az irodalom minden barátját szívesen kéri K. Papp Miklós, hogy a birtokukban levő 184⁸/₉-iki lapokat, proklamációkat, röpiratokat ... legyenek szívesek a közügy érdekében is e hírlap-könyvtár részére beküldeni.” (p. 128.) A felhívó az egyes számokat, valamint az Erdélyben –bármely nyelven és időben megjelent lapokat is nagyon hasznosnak ítéli.

T: - Erdély

- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- **helytörténet**, Erdély
- hírlapirodalom
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- kérelem
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

291. Első magyar hírlapkönyvtár / s. n.

= = Magyar Polgár. – 11.évf. 89.sz. (1877. ápr. 19.) p. 2-3. – Lh.: OSZK: FM 3/783.

A „Hírharang” rovatban található cikkecske K. Papp Miklós felhívását tartalmazza, melyben arra kéri az olvasókat, hogy a hírlapkönyvtár javára adományozzanak 1848/49-es magyar és német nyelvű lapokat: „Lapunk szerkesztője éppen most rendezi az 1848 és 1849-iki magyar és német lapokat az általa felállított hírlapkönyvtárban ... az ezelőtt 28-29 évvel megjelent lapokat csak a legnagyobb utánajárással lehet teljesen összeállítani.” (p. 2.)

T: - ajándékozás

- Erdély
- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- **helytörténet**, Erdély
- hírlapirodalom
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- kérelem
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

292. „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben” [: ismertető] / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 14.évf. 162.sz. (1877. júl. 18.) p. 785. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

A „Fővárosi hírek” rovatban megjelent írás ismertetést közöl Szinnyei „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben” című munkájáról: „... érdekes füzet jelent meg id. Szinnyey József egyetemi könyvtárortól.

Külön lenyomat ez a „Magyar Könyvszemlé”-ből s igen értékes bibliographiai összeállítás. Megkaptuk benne ama két mozgalmas év sajtójának egész képét.” (p. 785.)

A cikk arról is informál, hogy összesen 186 hírlap és folyóirat jelent meg akkor Magyarországon (ebből 86 magyar, 73 német, 9 tót, 7 szerb, 5 román, 4 horvát, 2 francia nyelven).

T: - sajtó**bibliográfia**

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői
- hírlapirodalom
- **ismertetés**, „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben”
- különlenyomat
- „Magyar Könyvszemle”
- statisztika
- magyar sajtó**történet**

293. Hírlapirodalmunk 1848-49-ben [: ismertető] / s. n.

= = Pesti Napló. – Esti kiad. - 28.évf. 184.sz. (1877. júl. 19.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

Az „Irodalmi hírek” rovatban közzétett írásból megtudható, hogy „Szinnyei ur 12 év óta gyűjtött adatok alapján adja itt az 1848-49-diki hírlapirodalom bibliographiáját.” (p. 2.)

A cikk arról is szól, hogy nem volt könnyű összegyűjteni a vonatkozó hírlapokat. Az 1848-asok még csak-csak elérhetőek voltak, ám az 1849. évek már nagyon elvértve és hiányosan voltak meg. „... ez nem csoda, mert azok nagyon mostoha idők voltak ... A lapok többnyire a sajtóval együtt, városról-városra kényszerültek vándorolni ... Erre következett a rémuralom kora, melyben az 1848-49-iki írott és nyomtatott emlékeket részint az önkényuralom poroszói, részint maguk az illetők pusztították el. Szinnyei érdekes bibliographiája számba veszi: mit birunk, s mi pusztult el ama nevezetes időkből.” (p. 2.)

T: - adatgyűjtés

- Bach-korszak
- sajtó**bibliográfia**
- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- hírlapirodalom
- **ismertetés**, „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- magyar sajtó**történet**

294. Magyar hírlapirodalom 1848-49-ben [: ismertető] / s. n.

= = Egyetértés. – 11.évf. 176.sz. (1877. júl. 17.) p. 3. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

Az „Irodalom” rovatban megjelent cikk ismertetést közöl id. Szinnyei József „Hirlapirodalmunk 1848-49-ben” című –a „Magyar Könyvszemle”-ben közölt- munkájáról.

Az írásból megtudható, hogy Szinnyei a magyar szabadságharc hírlapirodalmának történetét (terjesztés, pusztulás) is vázolja, majd hozzáteszi: „a mi fennmaradt, a rémuralom megkezdésével annak megőrzése roppant feladatot képezett a policzia miatt; s így valóban nem csoda, hogy az akkori hírlapok egy része éppen nem; más csak 1-2 példányban, még más csupán néhány számmal található.” (p. 3.)

Az ismertető –szakrendben- közli a felkutatott 1848-49-ben megjelent lapok címét: „Politikai napilapok: ... Politikai hetilapok: ... Szépirodalmi lapok: ... Humorisztikus lap: ... Egyházi és iskolai lapok: ... Vegyes tartalmu lapok: ... Folyóiratok.” (p. 3.)

Végül statisztikai (számszerű) adatokkal szolgál az 1848. március előtti ill. utáni időintervallum vonatkozásában, majd összesít: „1848-49-ben megjelent összesen ... 14 városban 86 hírlap és folyóirat (az idegen nyelvűekkel együtt: 186).” (p. 3.)

T: - Bach-korszak

- hírlapirodalom

- **ismertetés**, „Hirlapirodalmunk 1848-49-ben”

- „Magyar Könyvszemle”

- statisztika

- **szakrend**, sajtóbibliográfiáé

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

- magyar sajtótörténet

295. A „Magyar Könyvszemle” / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 24.évf. 29.sz. (1877. júl. 22.) p. 459. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 15.évf. 209.sz. (1877. aug. 13.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett írás arról informál, hogy a „Magyar Könyvszemle” legutóbbi füzetéből különlenyomat készült id. Szinnyei József egyetemi könyvtárőr „Hirlapirodalmunk 1848-49-ben” című bibliográfiai összeállításáról.

Az írásból az is megtudható, hogy „A magyar korona területén akkor összesen 186 hírlap és folyóirat jelent meg, még pedig 86 magyar, 73 német, 9 tót, 7 szerb, 5 román, 4 horvát, 2 francia nyelven. E két francia nem nálunk, hanem Párisban jelent meg, mind a kettő „La Hongrie” címmel.” (V. U., p. 459.)

T: - sajtóbibliográfia

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői

- **ismertetés**, „Hirlapirodalmunk 1848-49-ben”

- különlenyomat

- „Magyar Könyvszemle”

- statisztika

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

296. A „Magyarországi természettudományi és matematikai könyvészet : 1472-1875” [: ismertető] / s. n.

= = Magyar Könyv-Szemle. – 2.évf. (1877.) p. 407-408. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Vegyes közlemények” rovatban közzétett írás id. és ifj. Szinnyei közös könyvészetének megjelenéséről informál. „Ezen műbe föl vannak véve mindazon önálló könyvek és folyóiratokban megjelent cikkek, melyeket hazai írók vagy hazánkra vonatkoztatva külföldiek írtak; 4678 író (4007 hazai, 680 külföldi) által 7068 önálló munka van képviselve és 2198 külföldi folyóiratokban megjelent cikkek van felsorolva. A fennebbi 7068 munkához még 1676 névtelenül megjelent munka járult. Tehát összesen 8744 önálló munka a hazai természettudományi és matematikai irodalom termelése; ezek közt 3957 magyar nyelven, 4787 idegen nyelveken jelent meg.” (p. 407-408.) Végezetül utal arra, hogy a 18. század végéig a tudományos művek nyelve a latin (esetleg a német) volt!

T: - 1878.

- **bibliográfia**, retrospektív

- **szakbibliográfia**, természettudományi

- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészte”

- könyvészet

- statisztika

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány

- Szinnyei József, ifj.

297. Megjelent [ismertető] / s. n.

= = Kelet Népe. – 3.évf. 198.sz. (1877. júl. 21.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/797.

Az „Irodalom” rovatban közzétett cikk arról informál, hogy: „Megjelent „Hirlapirodalmunk 1848-49-ben”, írta idősb Szinnyei József, az egyet. könyvtár első őrre ... 12 év óta gyűjtött adatok alapján...” (p. 2.)

Szól az összeállítást nehezítő körülményekről (az 1849-i lapok nagyfokú hiányosságáról) is.

„Szinnyei érdekes bibliographiája számba veszi: mit birunk s mi pusztult el ama nevezetes időkből” (p. 2.)

T: - adatgyűjtés

- sajtó**bibliográfia**

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára,** tisztviselői

- hírlapirodalom

- **ismertetés,** „Hírlapirodamunk 1848-49-ben”

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

- magyar sajtótörténet

298. A szakfolyóiratokból [ismertető] / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 24.évf. 29.sz. (1877. júl. 22.) p. 459-460. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett, különféle szakfolyóiratok tartalmát ismertető írások között a „Magyar Könyvszemle” vonatkozásában Szinnyeiről az alábbi információ olvasható: „Hírlapirodamunk 1848-49-ben. Közli idősb Szinnyey József. A magyar irodalom 1877-ben stb.” (p. 460.)

T: - hírlapirodalom

- **ismertetés,** „Hírlapirodamunk 1848-49-ben”

- **kortörténet,** 1848/49-es szab. harc

- könyvészet

- „Magyar Könyvszemle”

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

- magyar sajtótörténet

299. Szakirodalom : Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma / Bedő A.[lbert]

= = Erdészeti Lapok. – 16.évf. (1877.) p. 381-382. – Lh.: OSZK: HB 1.647.

Ismertető a Tud. Rep. II. oszt. (természettud. és mathemat.) I. kötetéről.

„E mű a hazai tudományos irodalom terén régen érzett közszükséget pótol, s az írók neveinek betürendjében tartalmazza a természettudományok és a mathematica körébe tartozó mindazon cikkek címjegyzékét, melyek a hazai szaklapokban, ... folyóiratokban, évkönyvekben, naptárakban és iskolai értesítvényekben 1778-tól kezdve 1874. végéig megjelentek.” (p. 381.) „... 34641 cikknek czime van felvéve, még pedig 4403 hazai írótól 25858 cikktől és 4802 külföldi írótól 8783 cikktől.” (p. 381-382.)

T: - **szakbibliográfia,** természettudományi

- **ismertetés,** „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” II. oszt.

- **repertórium,** természettudományi

- statisztika

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány

300. Visszhang Szinnyei J. tervére / F[raknói] V[ilmos]

= = Magyar Könyv-Szemle. – 2.évf. 6.sz. (1877. nov.-dec.) p. 372. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„Mindnyájan, kik a hazai történelemmel, irodalommal és könyvészzel foglalkozunk, régóta ... érezzük egy olyan munka hiányát, mely a hazai írók élettörténeteit tartalmazza. ... Örömmel üdvözljük tehát ... id. Szinnyei József felszólalását ... Köszönettel tartozunk neki. De a ... tervnek nem minden részletével értünk egyet.” (p. 372.)

Fraknói kifejti, hogy a Wurzbachéhoz hasonló életrajzi lexikon hasznosabb lenne, mint egy nyers bibliográfia.

T: - 1877.

- **célkitűzés,** id. Sz. J.-é

- Fraknói Vilmos

- **kritika,** id. Sz. J.-re vonatkozó

- **lexikon,** életrajzi

- **lexikon,** irodalmi

- **terv,** életrajzi lexikon

- Wurzbach

301. Magyar Könyvészet : 1877 /szerk.

Makáry Gerő. – Bp.: Kiadta a „Budapesti Könyvkereskedő-segédek Egylete”, 1878.

– XIX, [1], 80. p. – Második évfolyam. - Jegyzéke az 1877. évben megjelent új, v. újjólág kiadott magyar könyveknek és térképeknek, az alakok, lapszámok, megjelenési helyek, kiadók és árak fölemlítésével és tudományos szakmutatóval. – Függelékül: a magyar hírlapok és folyóiratok 1878-ban. – Szinnyeiről: p. IV., 55. – Lh.: KI KSZK: P 819.

p. 55.: „Sz. J., idősb, Hírlapirodamunk 1848-49-ben. Különnyomat a „Magyar Könyv-Szemle”-ből. (N. 8-r. II, 42 lap.) Bpest, 1877. Szerző.”

T: - „Hírlapirodamunk 1848-49-ben”

- különnyomat

- „Magyar Könyvészet”

- „Magyar Könyvszemle”

302. Bibliotheca Hungarica historiae

naturalis et matheseos = Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete : 1472-1875. [ismertető] / K.[anitz] Á.[gost]

= = Magyar Növényteni Lapok. – 2.évf. 22.sz. (1878. október) p. 167-168. – Lh.: OSZK: H 81.077.

A „Könyvismertetések” rovatban közzétett írás az alábbi mondattal indul: „Nézetem szerint ez egy oly munka, melynek egy szakember asztalán sem szabad hiányozni és evvel talán a legnagyobb dicséretet is elmondottam.” (p. 167.)

Néhány további gondolat: „A munkának vannak hiányai, de az ilyenmü vállalatoknál az nem is lehet másképen.” (p. 167.) Ezt követően kifejezi szándékát egy pótlás elkészítésére és néhány észrevételt tesz a műre vonatkozóan: Sajnálja, hogy jelen munka szerkezete eltér id. Szinnyei József 1876-ban megjelent Repertórium formátumától, továbbá, hogy az egyes cikkek nem lettek folyószámmal sorszámozva, mert így a kiegészítésekkel már áttekinthetlenné válhat. „Miután a szerzők a dolgozatok nem csekély részét nem látták, kíváncsi lett volna, ha a munkát, a melyből azok címét vették citálták volna ... [rövidítésekkel].” (p. 167.)

T: - **bibliográfia**, retrospektív

- **szakbibliográfia**, természettudományi
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- könyvészet
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- **módszertan**, bibliográfiakeresztési
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány

303. Egy „Magyar írók névtárának” terve [ismertető] / s. n.

= = Protestans Egyházi és Iskolai Lap. – 21.évf. 2.sz. (1878. jan. 13.) h. 57-58. – Lh.: OSZK: FM 3/4160.

Az „Irodalom” rovatban közzétett írás Szinnyei –a Magyar Könyvszemlében publikált- tanulmányának különlenyomat formájában való kiadásáról informál. „E mű szerzője fáradhatatlan munkaerejével vállalkozni merészel s mindjárt tervet is ad arra nézve, miként lehetne kivinni, hogy a mi nemzedékünk is használhasson egy lehető teljes, írók életrajzával egybekapcsolt hazai könyvészetet, mely minden magyar írótól idehaza megjelent munkának címét felölelné, s a bűvárkodót utalná arra, hogy hol találhatók az írók bővebb életrajzai, cikkeik sorozata, vagy műveik bírálata...” (h. 57.)

Az ismertetőből megtudható, hogy Szinnyei részletes tervezetét, továbbá Fraknói Vilmos javaslatát is tartalmazza a 22 oldalas lenyomat.

T: - **célkitűzés**, id. Sz. J.-é

- Fraknói Vilmos
- **ismertetés**, „Egy „Magyar írók névtára”-nak terve”

- könyvészet
- különlenyomat
- **lexikon**, életrajzi
- **lexikon**, irodalmi
- „Magyar Könyvszemle”

304. Idősb Szinnyei József / s. n.

= = Ellenőr. – 10.évf. 5.sz. (1878. jan. 4.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/726.

A „Hazai irodalom” rovatban közzétett írás arról tájékoztat, hogy id. Szinnyei József „Egy magyar írók névtárának terve” című tanulmánya különlenyomat formájában is megjelent. (Korábban a „Magyar Könyvszemle”-ben publikálta.)

Szinnyei munkáját figyelmébe ajánlja mindenkinek, aki irodalommal foglalkozik, és idézi Fraknói Vilmos szavait: „Mindnyájan, kik a hazai történelemmel, irodalommal és könyvészzel foglalkozunk, régóta és naponként érezzük egy oly munka hiányát, mely a hazai írók élettörténetét tartalmazza.”

T: - Fraknói Vilmos

- **ismertetés**, „Egy „Magyar írók névtára”-nak terve”
- könyvészet
- különlenyomat
- **lexikon**, életrajzi
- **lexikon**, irodalmi
- „Magyar Könyvszemle”

305. A két Szinnyey Józseftől [ismertető] / s. n.

= = Kelet Népe. – 4.évf. 267.sz. (1878. szept. 29.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/797.

Az „Irodalom” rovatban található ismertető id. és ifj. Szinnyei József: Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete : 1472-1875. című művét demonstrálja. Közli annak történeti előzményeit (pályamű Toldy Ferenc emlékére), szerkezeti felépítését (tartalmi vázát), valamint a források jegyzékét. Idéz a mű előszavából, melyben Szinnyei kifejti, hogy jelen bibliográfia a magyar irodalomtörténet alapjául kíván szolgálni.

A cikk a Természettudományi Társulat felhívásával zárul, melyben „fölkéri a mű minden olvasóját, hogy szíveskedjenek a netán észrevett hibákat és hiányokat a társulat titkári hivatalával közölni.” (p. 2.)

T: - **bibliográfia**, retrospektív

- **szakbibliográfia**, természettudományi
- forrásgyűjtemény
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- kérelem
- Királyi Magyar Természettudományi Társulat
- pályamű
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- Szinnyei József, id. a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.
- tudományos társaság

306. Könyvészeti mozzanatok hazánkban : II.
/ s. n.

= = Magyar Könyv-Szemle. – 3.évf. 4.füz. (1878.) p. 239-241. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Ismertető id. és ifj. Szinnyei József: Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete című munkájáról.

A közleményből megtudható, hogy 1876-ban a Királyi Magyar Természettudományi Társulat – Toldy Ferencz emlékére – 100 arannyal jutalmazott pályázatot írt ki a magyar természettudományi és matematikai irodalom könyvészetének összeállítására, majd id. és ifj. Szinnyei József 1877-ben elkészült munkáját 1878-ban jelentették meg.

Apa és fia úttörő munkát végzett: 11 könyvtárt átkutatva, 4249 hazai és 720 külföldi íróat találtak a magyar természettudományi és matematikai irodalom tárgyában. Repertóriumuk 8912 önálló (3811 magyar nyelvű és 5101 idegen nyelvű) munkát, továbbá 2834 folyóiratcikket tartalmaz. Az egyes címek szerzői betűrendben, a névtelenek időrendben követik egymást. (Minden munka könyvtári lelőhelyét is közlik.) A mű egyetlen gyenge pontjának azt tartja, hogy a hazai folyóiratokban megjelent értekezések címére (amit a MTA által kiadott Repertórium tartalmaz, így jelen mű gyűjtőköréből kizártak) nem utal: „kivánatos lett volna itt minden szerzőnél utalni a Repertórium azon lapjára, a melyen értekezései fel vannak sorolva; sőt talán megjegyezni azoknak számát is. Ekképen ... a természettudományok terén hazánkban kifejtett tevékenység eredményei jobban áttekinthetők lettek volna.” (p. 241.)

T: - 1878.

- **bibliográfia**, retrospektív
- **szakbibliográfia**, természettudományi
- elismerés
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- Királyi Magyar Természettudományi Társulat
- könyvészet
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- kutatómunka
- Magyar Tudományos Akadémia
- pályamű
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány

- Szinnyei József, ifj.
- Toldy Ferenc

307. A magyar hírlapirodalomról / s. n.

= = Pesti Napló. – Esti kiad. – 29.évf. 49.sz. (1878. febr. 23.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

A „Különfélék” rovat kivonatát közöl Szinnyei – „Vasárnapi Ujság”-ban publikált– hírlapirodalmi kimutatásából, mely –szakszerű csoportosításban– tartalmazza az 1877. III. 1878. év elején megjelent magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok számát, továbbá földrajzi hely (kiadás helye) tekintetében is informál.

Végezetül, 1780-tól kezdődően éves adatokat közöl a magyar hírlapok és folyóiratok számának alakulásáról egészen 1878-ig, valamint tájékoztat a hazánkban kiadott idegen nyelvű lapokról is.

Konklúzió: „... a magyar korona területén megjelenik összesen 449 hírlap és folyóirat.” (p. 2.)

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **sajtóbibliográfia**
- hírlapirodalom
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

308. A magyar irodalom 1878-ban : negyedik közlemény / összeáll. Tipray Tivadar

= = Magyar Könyv-Szemle. – 3.évf. (1878.) p. LXIII. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az alábbi mű megjelenéséről informál: „Szinnyei József és Dr. Szinnyei József: Bibliotheca hungarica historiae naturalis et Matheseos. Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete 1472-1875.

Száz arannyal jutalmazott pályamű (K. m. természettudom. társulat 8-r. VIII, 10081. kéthasábon. Ára 4 ft.)”

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- pályamű
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.

309. A magyar írók névtára [: ismertető] / s. n.

= = Pesti Napló. – Esti kiad. – 29.évf. 3.sz. (1878. jan. 3.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

Az „Irodalmi hírek” rovatban megjelent cikkből megtudható, hogy „A magyar írók névtára ... tervét idősb Szinnyei József figyelemre méltó kis füzetben fejtegeti.” (p. 2.)

„Ajánljuk az eszmét és a tervet tudományos köreink figyelmébe, kiknek buzgó támogatása esetén a fontos feladatot bizonyára meg lehet oldani.” (p. 2.)

T: - célkitűzés, id. Sz. J.-é

- ismertetés, „Egy „Magyar írók névtára”-nak terve”
- kérelem

310. *A magyar könyvszemle* / s. n.

= = Ellenőr. – 10.évf. 5.sz. (1878. jan. 4.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/726.

A „Hazai irodalom” rovatban megjelent cikk elismerő hangon szól a „Magyar Könyvszemle” című folyóirat szerkesztőjének, dr. Fraknói Vilmosnak azon törekvéséről, hogy helyt ad a jeles bibliográfusok munkáinak. Állandó munkatársai: id. Szinnyei József, Szabó Károly, Rómer Flóris stb.

Szinnyeiről megjegyzi, hogy tervet dolgozott ki egy életrajzi lexikonra vonatkozóan („Magyar Írók Névtára” címmel), melyhez már fél millió életrajzi és könyvészeti adatot össze is gyűjtött.

T: - adatgyűjtés

- bibliográfia, kurrens
- Fraknói Vilmos
- ismertetés „Egy „Magyar írók névtára”-nak terve”
- lexikon, életrajzi
- „Magyar Könyvszemle”
- Rómer Flóris
- Szabó Károly
- Szinnyei József, id. a bibliográfus

311. *Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete* [ismertető] / s. n.

= = Pesti Napló. – Esti kiad. - 29.évf. 226.sz. (1878. szept. 19.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

Az „Irodalom, művészet” rovatban közzétett ismertető betekintést nyújt a bibliográfia tartalmi felépítésébe, a forráshelyül szolgáló főbb könyvtárak listájába, továbbá méltatja a szerzők (id. és ifj. Szinnyei József) áldozatos munkáját: „A mű ... rendkívüli szorgalom s ügy-szeretet munkája, melyért ... a legmelegebb elismerést érdemlik meg ... e tekintetben jóformán úttörők lévén, munkájuk természetesen nem teljes; de ... találomra kerestünk benne nem egy szerzőt, nem egy munkát, s a mit kerestünk, azt a legpontosabban megtaláltuk.” (p. 2.)

Az ismertető –Szinnyeiék előszava alapján– definiálja a könyvészet és az irodalomtörténet fogalmát is: „amaz az irodalom leltárát, emez pragmatikus, kritikai történetét adja. A leltárnak teljesnek kell lennie, magában kell foglalnia minden művet...” (p. 2.) Végezetül felhívja a figyelmet arra, hogy az irodalomtörténet, vagy bármely okfejtő, rendszeres történeti munka megírását, mindig adatgyűjtésnek (bibliográfia készítésnek) kell(ene) megelőznie.

T: - 1878.

- bibliográfia, retrospektív

- szakbibliográfia, természettudományi
- elismerés
- ismertetés, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- könyvészet
- statisztika
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- Szinnyei József, id. a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.

312. *Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete : 1472-1875* [ismertető] / s. n.

= = Egyetértés. – 12.évf. 259.sz. (1878. szept. 19.) p. 6. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

Az „Egyetértés” melléklete „Irodalom” rovatában megjelent írásból megtudható, hogy id. és ifj. (dr.) Szinnyei József (apa és fia) 100 arannyal jutalmazott pályaműve 1008 oldalon, betűrendben tartalmazza „azon írók neveit és műveit, kik Magyarországon természettudományról és matematikáról irtak.” (p. 6.)

Az ismertetés azt is megjegyzi, hogy a 14 nagy könyvtár adatait tartalmazó munka teljes és hibátlan –a dolog természeténél fogva– nem lehet, de kiváló alapul szolgál például a természettudományok magyar irodalma történetének megírásához.

T: - 1878.

- bibliográfia, retrospektív
- szakbibliográfia, természettudományi
- elismerés
- ismertetés, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- könyvészet
- pályamű
- statisztika
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- Szinnyei József, id. a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.

313. *„Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete : 1472-1875.”* [ismertető] / s. n.

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 16.évf. 227.sz. (1878. szept. 19.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Az „Irodalom” rovatban közzétett ismertető informál a mű szerzőiről, keletkezésének körülményéről, tartalmáról, a források lelőhelyéről: „A szerzők igen nagy gondnal mintegy száz könyvtárt, gyűjteményt s közlőnt tanulmányoztak át ... nincs

semmi kétségünk az iránt, hogy a mű belbecse jelentékeny” (p. 2.) A szerkezeti felépítését azonban kritikával illeti: „... a mű alaptervezete tévesztett.” (p. 2.) Szerzői betűrend helyett a szakrendet sokkal praktikusabbnak / célszerűbbnek tartotta volna, melyben egyes természettudományi tárgykörök / kérdések köré csoportosulhattak volna az adatok. „... a mű jelen szerkezeténél fogva a kutatónak az első betűtől ... az utolsóig mindent át kell néznie, holott 6-7 tudományág szerint beosztva az egészet, igen könnyű lenne az áttekintés, s e mellett ... fogalmat nyerhetnénk arról is, hogy a természettudományok melyik ágában volt legalább quantitative jelentékenyebb mozgalom nálunk?” (p. 2.)

T: - 1878.

- **bibliográfia**, retrospektív
- **szakbibliográfia**, természettudományi
- elismerés
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- könyvészet
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- pályamű
- statisztika
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.

314. A „Magyarországi természettudományi- és matematikai könyvészet : 1472-1875” [ismertető] / s. n.

= = A Hon. – Esti kiad. – 16.évf. 2.sz. (1878. jan. 2.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A cikk arról informál, hogy a mű, „melynek megírásával a kir. magyar természettudományi társulat idősb és ifjabb Szinnyei Józsefet bízta meg, elkészült.” (p. 2.)

A munka tartalmáról az alábbiakat közli: „... föl vannak véve mindazon önálló könyvek és folyóiratokban megjelent cikkek, melyeket hazai írók vagy hazánkra vonatkoztatva külföldiek írtak; 4687 író (4007 hazai, 680 külföldi) által 7068 önálló munka van képviselve és 2198 külföldi folyóiratokban megjelent cikk van felsorolva. A ... munkához még 1676 névtelenül megjelent ... járult. Tehát összesen 8744 önálló munka a hazai természettudományi és matematikai irodalom termelése; ezek közt 3957 magyar nyelven, 4787 idegen nyelveken jelent meg.” (p. 2.) Ez utóbbi adatot –a Magyar Könyvszemle nyomán- azzal indokolja, hogy „a mult század végeig a tudományos művek nálunk csaknem kizárólag latin vagy német nyelven írtak, sőt az orvostudori értekezések és iskolai könyvek még a jelen század első három tizedében is latin nyelven adattak ki.” (p. 2.)

T: - 1878.

- **bibliográfia**, retrospektív

- **szakbibliográfia**, természettudományi
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / tudományos társaságokkal, körökkel
- Királyi Magyar Természettudományi Társulat
- könyvészet
- „Magyar Könyvszemle”
- művelődéstörténet
- statisztika
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.
- **tudományos** társaság

315. A „Magyarországi természettudományi- és matematikai könyvészet : 1472-1875” [ismertető] / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 25.évf. 2.sz. (1878. jan. 13.) p. 27. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett ismertető id. és ifj. Szinnyei József (apa és fia) közös munkájának megjelenéséről informál.

A Kir. Magyar Természettudományi Társulat megbízására készült mű tartalmára vonatkozóan az alábbi adatokat közli: „Ezen műbe föl vannak véve mindazon önálló könyvek és folyóiratokban megjelent cikkek, melyeket hazai írók vagy hazánkra vonatkozó külföldiek írtak; 4687 író ... által 7068 önálló munka van képviselve és 2198 külföldi folyóiratokban megjelent cikk van felsorolva. A ... 7068 munkához még 1676 névtelen munka járult. Tehát összesen 8744 önálló munka a hazai természettudományi és matematikai irodalom termelése; ezek közt 3957 magyar nyelven, 4787 idegen nyelveken jelent meg.” (p. 27.)

(A fenti arányt azzal magyarázza, hogy a tudományos művek a 18. század végéig Magyarországon szinte kizárólag latin, vagy német nyelven íródtak.) Az ismertetőből az is megtudható, hogy a bibliográfia tartalmazza az írók rövid életrajzát és főbb műveit, továbbá a dokumentumok lelőhelyét (fővárosi könyvtárak) is.

T: - 1878.

- **bibliográfia**, retrospektív
- **szakbibliográfia**, természettudományi
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / tudományos társaságokkal, körökkel
- Királyi Magyar Természettudományi Társulat

- könyvészet
- művelődéstörténet
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.
- **tudományos társaság**

316. Természettudományi és matematikai könyvészet [ismertető] / M.

= = Corvina. – 1.évf. 5.sz. (1878. nov. 1.) p. 41-42. – Lh.: OSZK: FM 3/10493.

A két Szinnyei (apa és fia) közös művét méltató írás az alábbi információval indul: „A kir. magyar Természettudományi-társulat az 1876. jan. 19-én tartott közgyűlésén a magyar irodalomtörténetírás nagyevű megalapítójának Toldy Ferencnek emlékére 100 arany pályadíjat tűzött ki a magyar természettudományi és matematikai irodalom könyvészetének összeállítására.” (p. 41.)

A cikkből megtudható, hogy a benyújtott tervezetek közül Szinnyeiékét fogadták el, őket bízták meg a pályamű elkészítésével. „Idősb Szinnyei József nemes ügybuzgalmának és rendkívüli kitartó munkásságának fényes tanujelét nyújtá már előbb is, a ... „Repertorium” összeállításával...” (p. 41.)

A mű tartalmára vonatkozóan kifejti, hogy a címet a lehető legtagabban kell értelmezni, mert „Magában foglalja ez a természettudomány- és matematikának minden ágát.” (p. 41.)

Az ismertető részletes képet nyújt a monumentális munka szerkezetéről, felépítéséről, szócikkei (bibliográfiai tételei) tartalmáról is.

Sajnálattal állapítja meg a szakmutató hiányát, bár hozzáteszi: „A szakmutatót azonban sajnosan nélkülöznünk kell a német nagy könyvjegyzékeknél is.” (p. 41.)

T: - 1878.

- **bibliográfia**, retrospektív
- **szakbibliográfia**, természettudományi
- elismerés
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvésze”
- **kapcsolat id. Sz. J.-é** / tudományos társaságokkal, körökkel
- Királyi Magyar Természettudományi Társulat
- könyvészet
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- pályamű
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.

- Toldy Ferenc
- **tudományos társaság**

317. [A természettudományi társulat] [: ismertető] / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 15.évf. 216.sz. (1878. szept. 20.) p. 1049. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

A „Fővárosi hírek” rovatban közzétett írás arról informál, hogy „A természettudományi társulat kiadásában ismét egy nagybecsű munka jelent meg: *Magyarország természettudományi és matematikai könyvésze 1472-1875-ig.*” (p. 1049.) címmel. A száz arannyal jutalmazott pályamunkát Szinnyei József az egyetemi könyvtár első öre és fia, dr. Szinnyei József készítette.

„Hangyaszorgalom műve a harminckét ives nagy negyedréte kötet; közel ötezer író (4249 hazai és 729 külföldi) műveit (8912-t) sorolják fel a szerkesztők, a szerzők alfabétikus rendje szerint. Ez az a mód, melyet az angol Royal Society repertóriumai használnak az irodalomtörténeti célzatú bibliographiai munkában sokkal kevésbé tévesztett, mint azt egy lapársunk, mely tárgyszerintés fölsorolást ohajtott volna, írta. Az „Athenaeum” nyomdából kikerült díszes nagy kötet ára négy forint.” (p. 1049.)

T: - 1878.

- **bibliográfia**, retrospektív
- **szakbibliográfia**, természettudományi
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői
- elismerés
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvésze”
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** / tudományos társaságokkal, körökkel
- Királyi Magyar Természettudományi Társulat
- könyvészet
- pályamű
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / természettudomány
- Szinnyei József, ifj.
- **tudományos társaság**

318. Magyar Könyvészet : 1878 /szerk. Makáry Gerő. – Bp.: Kiadta a „Budapesti Könyvkereskedő-segédék Egylete”, 1879. – XX, [1], 86. p. – Harmadik évfolyam. - Jegyzéke az 1878. évben megjelent új, v. újjálag kiadott magyar könyveknek és térképeknek, az alakok, lapszámok, megjelenési helyek, kiadók és árak

főlemlítésével és tudományos szakmutatóval. – Függelékül: a magyar hírlapok és folyóiratok 1879-ben. – Szinnyeiről: IV., p. 60. – Lh.: KI KSZK: P 819.

p. 60.: „Szinnyei József és dr. Szinnyei József. Bibliotheca hungarica naturalis et matheseos. Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete 1472-1875. (Száz aranynyal jutalm. pályamű.) (Ln. 8-r. VIII, 1. és 1008 hasáb.) Bpest, 1879. Természettud. társulat. (Kilián bizem)

Szinnyei József id. A budapesti királyi magyar tudomány-egyetem könyvtárának címjegyzéke. II. rész. 1877-ik évi gyarapodás. (8-r. 127 l.) Bpest, 1878. Könyvtár.

-Egy „Magyar írók névtára”-nak terve. Különlenyomat a „Magyar Könyvszemle” VI. füzetéből. Bpest. 1877.”

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, címjegyzéke(i)

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, gyarapodása

- „Egy „Magyar írók névtára”-nak terve”

- különlenyomat

- „Magyar Könyvészet”

- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”

- pályamű

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- Szinnyei József, ifj.

319. *Fraknoi Vilmos apáttá avatása* / s. n.

= = A Hon. – 17.évf. 201.sz. – Esti kiad. – (1879. aug. 21.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Különfélék” rovatban közzétett írás Fraknoi Vilmos akadémiai főtitkár „szegszárdi apáttá” való felavatásáról informál. Megtudható belőle, hogy a szertartás aug. 20-án, Nagyváradon történt, továbbá, hogy az ünnepi ebédén részt vett id. Szinnyei József és Barna Ferdinánd is: „... a tudomány két derék képviselőjét, a püspök kitüntetésül az asztal főhelyére az ünnepelt mellé ülteté.” (p. 2.)

T: - elismerés

- Fraknoi Vilmos

- Magyar Tudományos Akadémia

- MTA képviselete

320. *Hírlap statisztika* / s. n.

= = Közvélemény. – 3.évf. 33.sz. (1879. febr. 3.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/731.

A „Különfélék” rovatban megjelent közlés a „Vasárnapi Ujság”-ban publikált, Szinnyei-féle éves hírlapirodalmi kimutatás rövid kivonata. 1879-ben „a magyar korona területén megjelent összesen 508 hírlap és folyóirat.” (p. 2.)

T: - hírlapirodalom

- statisztika

- magyar sajtótörténet

321. *Hírlapjaink száma 1879-ben* [kivonat] / s. n.

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 17.évf. 29.sz. (1879. febr. 2.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

A „Különfélék” rovatban megjelent cikk –Szinnyei nyomán-jelentős gyarapodásról számol be a hírlapirodalom terén: „1869-ben még csak 163 magyar hírlap volt, ma már 324, 43-al több, mint a múlt évben.” (p. 2.)

Az írás felhívja a figyelmet Szinnyei „Vasárnapi Ujság”-beli részletes kimutatására, melyből néhány adatot ki is emel (átvesz). Pl.: „Ez idő szerint a magyar korona területén megjelent összesen 508 hírlap és folyóirat” (p. 2.)

T: - **bibliográfia**, kurrens

- hírlapirodalom

- statisztika

- magyar sajtótörténet

- „Vasárnapi Ujság”

322. *A magy. hírlapirodalomról* / s. n.

= = Független Hírlap. – 2.évf. 32.sz. (1879. febr. 2.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/735.

Rövid kivonat a „Tudomány. Irodalom” rovatban: „A magy. hírlapirodalomról ez évben is megírta idősb Szinnyei József érdekes statisztikáját a „Vasárnapi Ujság”-ban.” (p.2.) – bevezető sorok után számszerű (összesített) adatokat közöl az 1878 elejétől 1879 elejéig megjelent magyar hírlapokról (típusok szerinti megoszlásban), majd –a kiadványok számának folyamatos emelkedése demonstrálására- 1830-tól kezdődően 1870-ig 10 évenkénti, ezt követően pedig évenkénti gyakorisággal közlést tesz a magyar nyelven megjelent hírlapok és folyóiratok darabszámát.

T: - **bibliográfia**, kurrens

- hírlapirodalom

- statisztika

- magyar sajtótörténet

- „Vasárnapi Ujság”

323. *Magyar hírlapirodalmi statisztika* [ismertető] / s. n.

= = Debrecen. – 11.évf. 24.sz. (1879. febr. 4.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/780.

Az „Irodalom s művészet” rovat „Ujdonságok” részében közölt írás Szinnyeinek a „Vasárnapi Ujság”-ban publikált hírlapirodalmi kimutatására hívja fel a figyelmet, továbbá statisztikai jellegű (összesített) adatokat közöl az 1879. elején megjelent folyóiratokról, ill. hírlapokról.

Szinnyei munkájából külön kiemelve a Debrecenre (mint a kiadás helyére) vonatkozó információt, az alábbi mondattal zár: „Városunkban összesen kilencz hírlap és folyóirat jelen meg.” (p. 2.)

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **helytörténet**, Debrecen

- hírlapirodalom
- statisztika
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

324. A magyar hírlapirodalom 1878-ban / s. n.

= = Egyetértés. – 13.évf. 32.sz. (1879. febr. 2.) p. 6. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

Az „Egyetértés” melléklete „Irodalom” rovatában megjelent közlés a „Vasárnapi Ujság”-ban – Szinnyei által- publikált összeállítás összegzése.

A kivonat szakok szerint (politikai napilapok, politikai hetilapok, vegyes tartalmú képes lapok, egyházi és iskolai lapok, szépirodalmi lapok, humorisztikus lapok, szaklapok, vidéki lapok, hirdetési lapok, folyóiratok, vegyes melléklapok) adja meg az 1878 elején és az 1879 elején megjelent magyar nyelvű kiadványok darabszámát. Összesítve: 281 ill. 324.

A cikk –1780. jan. 1-től kezdődően- informál a magyar hírlapirodalom fejlődéséről is, majd a kiadó székhelye alapján csoportosítva is közlést az 1879 elején megjelent 324 hírlapot ill. folyóiratot, ami összesítve az alábbi: a fővárosban 160, vidéken 163, külföldön: 1.

Végezetül a Magyarországon kiadott idegen nyelvű hírlapirodalomról tájékoztat, majd újra összesít: „... a magyar korona területén megjelent összesen 508 hírlap és folyóirat.” (p. 6.)

T: - bibliográfia, kurrens

- hírlapirodalom
- statisztika
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

325. A magyar hírlapirodalom 1879-ben / s. n.

= = Győri Közlöny. – 23.évf. 11.sz. (1879. febr. 6.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/744.

„Érdekes hírlapirodalmi statisztikát állított össze a „Vasárnapi Ujság” legújabb számában fáradhatatlan irodalmi statisztikusunk, id. Szinnyei József.” (p. 2.) –informál a Győri Közlöny cikke, majd – Szinnyei nyomán- kimutatást közöl az 1878. és 1879. elején megjelent hírlapok és folyóiratok számarányáról (szakonkénti felosztásban), továbbá statisztikai jellegű (magyar nyelvű) hírlaptörténeti áttekintést nyújt 1780-tól 1879-ig. Végül az 1879. évi lapokat megjelenési helyük szerint is csoportosítja.

Konklúzió: „... tehát a magyar korona területén megjelenik összesen 508 hírlap és folyóirat.” (p. 2.)

T: - bibliográfia, kurrens

- hírlapirodalom
- statisztika
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

326. A magyar irodalom 1879-ben : második közlemény / s. n.

= = Magyar Könyv-Szemle. – 4.évf. (1879.) p. XXXXII. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az alábbi mű megjelenéséről informál: „Id. Szinnyei József: Két verses krónika a XVII. századból. (Külön lenyomat a „Történelmi Tár”-ból. M. Tört. Társ. 8-r. IV, 16 l.)”

T: - bibliográfia, kurrens

- különlenyomat
- Szinnyei József, id. a történész / irodalom

327. Még egyszer Virág Benedek halála napjáról / ... Ompolyi M. Ernő

= = A Hon. – Reggeli kiad. – 17.évf. 273.sz. (1879. nov. 15.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

1879. nov. 10-én kelt levél. Némethy Lajos ill. Szinnyei adatait cáfoló írás, mely szerint Virág jan. 25-én hunyt el. „... utóvégre nem is azon fordul meg a dolog ..., vajjon Szinnyei József urnak, vagy nekem van-e igazam? Hanem, hogy kétségtelenül igaz adattal járuljunk Virág Benedek életrajzához.” (p. 2.) –zárja írását Ompolyi.

T: - életút, Virág Benedeké

- korrigálás, id. Sz. J. adatái
- téves adat, életrajzi
- Virág Benedek

328. A Vasárnapi Ujság dolgozó társai : / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 26.évf. 11.sz. (1879. márc. 16.) p. 170-175. – Id. Szinnyei József portréja: p. 172. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A „Vasárnapi Ujság” fennállásának 25 éves jubileuma apropóján közzétették a legnevesebb és legel-hivatottabb 40 munkatárs rövid –a Vasárnapi Ujságot érintő szakmai- életrajzát és portréját. A 172. oldalon a 3. sor 3. arcképe id. Szinnyei Józsefet ábrázolja. (Rajta kívül megtalálható itt pl.: Arany János, Jókai Mór, Szabó Károly, Vajda János, Gyulai Pál Heckenast Gusztáv, Herman Ottó stb. portréja is.) Szinnyei „életrajzá”-ból megtud-hatjuk, hogy 1861. óta állandó munkatársa a lap-nak. „A magyar hírlapirodalom történetének ... hangyaszorgalmu adatgyűjtője, kinek föllépése előtt irodalmunk ezen ága egészen műveletlen volt ... Lapunkban régi könyvészeti adatok s a mult szá-zadbeli hírlapirodalom ismertetésével kezdte meg munkásságát, 1862. óta az e századi hírlapirodalomról adott évenként nagyobb közle-ményeket ... 1870. óta minden évben adta az azon évi hírlapirodalom teljes és összehasonlító statisztikáját s könyvészetét.” (p. 174.)

A szócikk említést tesz Szinnyei könyvészeti, irodalmi tárgyú publikációiról és emlékiratain ala-puló történeti tárgyú írásairól is.

T: - Arany János

- életút, Szinnyei József, id.-é

- **fénykép**, a „Vasárnapi Ujság” munkatársairól
- **fénykép**, id. Szinnyei Józsefről
- Gyulai Pál
- Heckenast Gusztáv
- Herman Ottó
- Jókai Mór
- Szabó Károly
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- Vajda János
- „Vasárnapi Ujság”

329. *Figyelő* / s. n.

= = Pesti Napló. – Reggeli kiad. – 31.évf. 323.sz. (1880. dec. 8.) p. 6. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

Az Abafi-féle irodalomtörténeti közlöny (Figyelő, 1880. dec.) tartalmát demonstráló összeállításban Szinnyei vonatkozásában az alábbi információ szerepel: „Id. Szinnyei József hírlap-könyvtárak alapítását pendíti meg, mely a napi sajtó óriási terjedelme mellett csakugyan közszükségletté vált.” (p. 6.)

T: - „Figyelő”

- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei

330. *Helyreigazítás* / N. K.

= = Vasárnapi Ujság. – 27.évf. 7.sz. (1880. febr. 15.) p. 110. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

A cikk Szinnyeiének a „Vasárnapi Ujság”-ban –, „A Magyar Hirmondó” címmel- közzétett (1880. 4., 5. sz.) tanulmánya vonatkozásában közöl helyreigazítást: „Szinnyeitől úgy megszoktuk már ... a szigorú pontosságot és lelkiismeretességet, hogy eszembe sem jutott volna adatait ellenőrizni akarni, ha a „Magyar Hirmondó” egyik kötete (az 1786-ik évi) véletlenségből éppen az asztalomon nem fekszik. (p. 110.) –kezdi írását N. K., majd a szám szerkesztőjéről közöl helyesbítő (pontosító) adatokat. (A „Vasárnapi Ujság” Szinnyei választát is közli. Lásd: 227. sz. bibliográfiai tétel.)

T: - **korrigálás**, id. Sz. J. adatái

- „A Magyar Hirmondó”
- **téves adat**, egyéb
- „Vasárnapi Ujság”

331. *Hírlapjaink* [kivonat] / s. n.

= = A Hon. – Esti kiad. – 18.évf. 33.sz. (1880. febr. 7.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

„Id. Szinnyei József, mint évenként rendszeren, most is közli a „Vasárnapi Ujság”-ban a hírlapi statisztikát.

Kimutatása most 103 hírlappal s folyóirattal többről szól, mint a múlt évben, mi a rendkívüli emelkedést mutatja.” (p. 1.)

A cikk –Szinnyei nyomán, folyóirat / hírlaptípusok szerint- kivonatban közli az 1879. és 1880. elején megjelent magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok számát, majd 1780-tól kezdődően éves kimutatásban is felsorolja mindezt. Földrajzi hely (megjelenés helye) alapján is képet nyújt az 1880. elején kiadott lapokról, végül a hazánkban idegen nyelven megjelentek zárják a sort.

T: - hírlapirodalom

- statisztika
- magyar sajtótörténet

332. *Rát Mátyás* [: ismertető] / s. n.

= = Magyarország és a Nagyvilág. – 17.évf. 14.sz. (1880.) p. 228. – Lh.: OSZK: FM 3/702.

A „Figyelő” című irodalomtörténeti közlöny (szerk. Abafi Lajos) 1880. márciusi számát ismertető cikk kivonatát közöl id. Szinnyei József „Rát Mátyás” címmel megjelent írásából. Ismerteti az első magyar hírlap (A Magyar Hirmondó) szerkesztőjének életét és irodalmi tevékenységét. Utal a lap tartalmi felépítésére és szerkesztésének metodikájára is. Az írás arról is informál, hogy éppen egy évszázada jelent meg először a kiadvány.

T: - **életút**, Rát Mátyásé

- **ismertetés**
- „A Magyar Hirmondó”
- Rát Mátyás
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

333. *Biográfiai lexikon*. 42. köt. / Wurzbach, Constant von. – Wien [Bécs] : Hof- und Staatsdruckerei [Udvari- és Állami Nyomda], 1881. – 190 p. – Szinnyeiről: p. 190-192. – Lh.: OSZK K és RKT: Sz 60 M 620.432 (S 361/42)

Német nyelvű biobibliográfia, a művek címének magyar nyelvű prezentációjával. Szól Szinnyei Repertóriumairól, a fiával közösen készített természet-tudományi és matematikai könyvészetéről, a „Magyar írók...” első kötetéről és jelentősebb – folyóiratokban publikált- cikkeiről, repertóriumairól is.

Sajtóhibával közli a „Hírlapirodalmunk 1846 (! helyesen: 1848)-1849-ben” című munkát.

T: - **biobibliográfia**

- „Biográfiai lexikon”
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvésze”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész
- **téves adat**, kortörténeti
- Wurzbach

334. *Folyóiratok* / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 28.évf. 48.sz. (1881. nov. 27.) p. 765-766. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett cikk a „Figyelő” novemberi füzetének tartalmát ismertetve –többek között– informál Szinnyei irodalomtörténeti repertóriumáról: „... Szinnyei József irodalomtörténeti repertoriumot ad.” (p. 766.)

T: - 1876-1889.

- **bibliográfia**, kurrens
- „Figyelő”
- **repertórium**, irodalomtörténeti
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

335. *Harmincznegyedik akadémiai ülés : összes ülés : 1881. november 28-án* / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 15.évf. 8.sz. (1881.) p. 214. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„223. Az I. osztály előterjeszti idősb Szinnyei József egyet. könyvtárör tervrajzát „Magyar írók névtára” című munka kiadására nézve ... Az egész munkát 6-8 kötetre számítja, s azt ugyanannyi esztendő alatt ajánlkozik elkészíteni ... Az osztály, tekintettel arra, hogy az ily nemű munkák, melyekkel ez idő szerint rendelkezünk, se nem elég teljeseek, se nem megbízhatók; továbbá tekintetbe véve azt, hogy Szinnyei úr évtizedeken át folytatott gyűjtése és lelkiismeretes szorgalma azzal bízhatnak, hogy kezéből lehetőleg teljes anyagot, pontos és hiteles adatokat fog nyerni az irodalom, a tervet helyesli és elfogadandónak tartja, oly hozzáadással, hogy nemcsak az önálló kiadásban megjelent művek szerzői, hanem a mennyire lehet, a folyóiratokban található értekezések s egyéb érdemes művek írói is felvétessenek a névtárba...” (p. 214.)

T: - 1880-81.

- akadémiai ülés
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői
- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- **kapcsolat**, az MTA-val
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- **módszertan**, bibliográfiakeresztési
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

336. *Harmincznyolczadik akadémiai ülés : összes ülés : 1881. deczember 19-én* / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 15.évf. 8.sz. (1881.) p. 242. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

Az akadémiai osztályok és bizottságok 1882-ik évi költségvetési előterjesztése B pontjában (II. osztály) szerepel Szinnyei József neve: „m.) Szinnyey J. Repertoriumára 200 frt.” (p. 242.)

T: - akadémiai ülés

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumára”
- **kapcsolat**, az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

337. *Idősb Szinnyei József* / Abafi Lajos.

= = Figyelő. – 10.köt. (1881.) p. 43-53.

Klly.: Bp.: Rudnyánszky A. könyvny., 1881. – 12 p.

Lh.: JAMK (Tatabánya): 920/A10, ill. OSZK: FM 3/10057.

Abafi [Aigner] Lajos közeli barátként összegzi az 50. életévét éppen betöltött Szinnyei életútját. Néhány gondolat az írásból: „Mily szép elveket követett életében Szinnyei és mily céltudatosan: mutatják ... sorai, melyeket egykor intézett hozzám ... „*Én azt hiszem ... az emberek legnagyobb része nem csak azért él, hogy éljen, hanem bizonyos cél után törekszik, igyekszik azt elérni és helyét a társadalomban méltóan betölteni ... legboldogabb a ki célját, hivatását kedve szerint töltheti be és élete nem enyészett el nyom nélkül ... Én már serdülő koromban tisztában voltam hajlamaimmal és tehetséggemmel, igyekeztem is azokat fejleszteni, célt is tűztem ki magam elé. Azonban sokat kellett küzdenem az akadályokkal, a mi nem kis mértékben lankasztá erőmet, tehetségemet, de soha sem annyira, hogy új erőt nyerve ne folytattam volna ismét és ismét küzdelemmel bár, a kitűzött irányt. Innen van az, hogy terveim nagy része dugába dőlt, vagy sokat nem úgy és nem oly tökéletesen végeztem, mint szerettem volna ... A mit tettem ... azt a közjóért tettem, egy porszem az közművelődésünk nagy épületéhez, melynek fölépítéséhez, minden jó hazafinak, tehetsége szerint, hozzá kell járulnia.”* (p. 44.)

„Nyitrán egyik piarista-tanára Wohlfahrt József ... figyelmeztette tanítványait az idegen nyelvek tanulására, mert egy nyelvnek tudása mellett, úgymond, az ember igen egyoldalú, félszeg és műveletlen marad; ..., hogy amit olvasnak jegyezzék fel; sőt jegyzeteket is tegyenek az általuk olvasott művekből.” (p. 45.)

Szinnyei a magyar és a német nyelvet családjából hozta, a latint a középiskolában, a tót nyelvet Nyitrán, a franciát pedig egyetemista korában sajátította el. Később „megtanulta az angol, spanyol és olasz nyelveket is, a külföldi műveket, különösen a remekírókat már eredetiben olvasta” (p. 46.)

A tanulmány körültekintően tárgyalja Id. Sz. J. publicisztikai tevékenységét is, annak kibontakozásától kezdve a „Magyar írók...” című monumentális életrajzi lexikonáig.

Az életrajz gazdag irodalomlistával zárul, mely időrendben tartalmazza Szinnyei önállóan megje-

lent műveit, továbbá hírlaponkénti / folyóíratonkénti elrendezésben cikkeinek leírását.

- T:** - Abafi Lajos
- biobibliográfia
  - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** címjegyzéke(i)
  - **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
  - „Egy „Magyar írók névtára”-nak terve”
  - **életút**, Szinnyei József, id.-é
  - elismerés
  - „Figyelő”
  - folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
  - **gyűjtemény**, id. Sz. J.-é / cédula
  - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
  - **helytörténet**, Nyitra
  - **helytörténet**, Pozsony
  - „Hirlapirodalmunk 1848-49-ben”
  - középiskolák
  - kutatómunka
  - különlenyomat
  - **lexikon**, életrajzi
  - magánkönyvtárak
  - „Magyar írók élete és munkái”
  - „Magyarország családai”
  - „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
  - Nagy Iván
  - nyelvismeret, id. Sz. J.-é
  - **repertórium**
  - **személyiség**, id. Sz. J.-é
  - **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
  - **Szinnyei József**, id. a könyvtáros
  - **Szinnyei József**, id. a történész
  - **tanulmány**, id. Sz. J.-ről
  - Wohlfahrt József

338. Idősb Szinnyei József arcképe

= = Figyelő. – 10.köt. (1881.) p. [1]. – Lh.: OSZK: FM 3/10057.
A kötet első (számozatlan) oldalán található portré Id. Sz. J.-ről, eredeti *Idősb Szinnyei József* aláírással.

- T:** - aláírás, id. Sz. J.-é
- festmény, Szinnyeiről

339. A komáromi magyar színészet története [ismertető] / s. n.

= = Egyetértés. – 15.évf. 320.sz. (1881. nov. 20.) p. [10]. - [Az „Egyetértés” másodikk mellélete p.1]. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

A 2. melléklet „Irodalom” rovatában közzétett írás ismertető Szinnyei „A komáromi magyar színészet története” című –a „Komáromi Lapok”-ban publi-

kált, majd különlenyomat formájában is megjelentetett- munkája I. füzetéről.

A cikk örömmel számol be az adatokban gazdag, tartalmas kiadványról és sajnálatát fejezi ki, hogy „... oly városokról, mint Kolozsvár, Kassa, Miskolcz, Nagy-Várad, Székesfehérvár stb., hol a színészet gyökerei először terjedtek, még mindig lappangnak az adatok, vagy már el is vesztek, s nem akad, a ki összeállítaná azokat.” (p. 10.)

T: - adatgyűjtés

- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- kutatómunka
- különlenyomat
- művelődéstörténet
- **Szinnyei József**, id. a történész / hely
- **Szinnyei József**, id. a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

340. A komáromi magyar színészet története [ismertető] / s. n.

= = Ellenőr. – 13.évf. 571.sz. (1881.) p. 5. – Lh.: OSZK: FM 3/726.

Az „Irodalom, színház és művészet” rovatban megjelent ismertető id. Szinnyei József: „A komáromi magyar színészet története” című munkája első füzetének megjelenéséről tudósít. A művet példaértékűnek és követésre méltónak ítéli és reményét fejezi ki arra vonatkozóan, hogy más vidéki városban is születik majd hasonló. Informál arról is, hogy Szinnyei dolgozata a „Komáromi Lapok” Tárca rovatában jelenik meg, majd különlenyomat formájában önállóan is publikálják. A helytörténet, valamint művelődéstörténet szempontjából nélkülözhetetlen munka.

A 64 oldalas füzet tartalmára, felépítésére vonatkozó információt is közöl az írás, továbbá kifejezi várakozását a folytatásra.

T: - adatgyűjtés

- elismerés
- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- kutatómunka
- különlenyomat
- művelődéstörténet
- **Szinnyei József**, id. a történész / hely
- **Szinnyei József**, id. a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

341. A komáromi magyar színészet története [ismertető] / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 18.évf. 259.sz. (1881. nov. 13.) p. 1541-1542. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

A „Fővárosi hírek” rovatban megjelent ismertetés „A komáromi magyar színészet története” 1. füzetének megjelenéséről tudósít. Jelzi, hogy a „Komáromi Lapok”-ból készült különlenyomat az 1811-1819-ig terjedő időszak adatait tartalmazza, továbbá, hogy folytatásuk következik.

„Id. Szinnyei megmutatta e munkában, hogy kisebb városokban is mennyi ... érdekes adatot lehet találni, ha valaki buzgón fog hozzá. Csak az egy 1819-diki sűgőkönyv, mely a komáromi bencések könyvtárában van meg, ma már mennyi szolgálatot tesz. A füzet jó időben jelent meg, midőn a Kisfaludy Társaság jutalmat tűz ki a magyar színészet történelmének megírására. Mennyire meg volna könnyítve e munka, ha az id. Szinnyei buzgó kutatását és feldolgozási készségét mások is követnék...” (p. 1542.)

T: - adatgyűjtés

- elismerés
- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- Kisfaludy-Társaság
- „Komáromi Lapok”
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- kutatómunka
- különlenyomat
- művelődéstörténet
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet
- **tudományos társaság**

342. A komáromi magyar színészet története [ismertető] / s. n.

= = Pesti Napló. – Reggeli kiad. – 32.évf. 326.sz. (1881. nov. 27.) p. [6]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

Az „Irodalom” rovat „Uj könyvek” alcíme alatt található közlemény „A komáromi magyar színészet története” első füzetének (1811-19.) megjelenéséről (Komárom: Ziegler Károly, 1881.) informál. „Érdemes írónk e nagy szorgalommal készült munkában a nemzeti színügy történetét igen becses adalékokkal világítja meg.” (p. 6.)

T: - adatgyűjtés

- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- kutatómunka
- különlenyomat
- művelődéstörténet

- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet

- **történet**, magyar színészet

343. „A komáromi magyar színészet története” [ismertető] / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 28.évf. 48.sz. (1881. nov. 27.) p. 765. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett ismertető –többek között– az alábbi információkat tartalmazza: „A komáromi magyar színészet története” cím alatt egy füzet jelent meg Komáromban, mely külön lenyomat az ottani lapból és id. Szinnyei József a művelődés és magyarosodás történetére nézve érdekes és új adatokat közöl benne az 1811-19. közti évekről ...” (p. 765.) Megtudható továbbá, hogy az 1. füzet bevezetője a 18. század végi, ill. a 19. század eleji komáromi magyar színészet történetét is tartalmazza. „Itt 1811-ben működött az első szintársulat, s Déryné is a tagok közt volt ... Az 1819-iki előadásokról egy színi tudósítást ad Szinnyei, mely Ásvay Jókai Józseftől, Jókai Mór édes atyjától származik ...” (p. 765.) – közli az írás.

T: - adatgyűjtés

- Ásvay Jókai József
- Déryné
- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- Jókai Mór
- „Komáromi Lapok”
- **kortörténet**, 18. sz. második fele
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- kutatómunka
- különlenyomat
- művelődéstörténet
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

344. Szíves figyelmébe / s. n.

= = Komáromi Lapok. – 2.évf. 29.sz. (1881. júl. 15.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/1090.

A „Különfélék” rovatban közzétett cikkből meg tudható, hogy a város levéltárában semmilyen anyag nincs a komáromi magyar színészetre vonatkozóan, ezért az olvasóknál lévő források „... megbecsülhetetlen forrásul szolgálhatnak.” (p. 2.) „Szinnyei úr ígéretét bírjuk, hogy nagy érdekű közleményivel lapunkat fogja szerencsésíteni.” (p. 2.)

T: - **helytörténet**, Komárom

- **levéltár**, komáromi múzeumi

- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

345. A komáromi magyar színészet / s. n.

= = A Hon. – Esti kiad. – 20.évf. 66.sz. (1882. márc. 7.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/719.

Az „Irodalom, tudomány és művészet” rovatban közzétett írás id. Szinnyei József: „A komáromi magyar színészet története” c. munkája II. füzetének megjelenéséről informál: „...a „Komáromi Lapok” tárczája számára összegyűjtötte az adatokat s igen terjedelmes s a magyar színészet történetére nézve nagy fontosságú monográfiát készített belőle. E monográfiából most már a második füzet jelent meg, mely leginkább Kilenyi társulatának 1819-ben s 1820-ban Komáromban működését írja le. A hirneves társulat tagjai közül Déryné ide vonatkozó följegyzéseit egész terjedelmében közli...” (p. 2.) – tudható meg az ismertetőből.

T: - adatgyűjtés

- Déryné
- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- Kilenyi Dávid
- „Komáromi Lapok”
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- kutatómunka
- különlenyomat
- művelődéstörténet
- **publikálatlan dokumentumok**
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

346. A komáromi magyar színészet története [ismertető] / s. n.

= = Egyetértés. – 16.évf. 71.sz. (1882. márc. 12.) p. [9.]. - [Az „Egyetértés” második melléklete 71-ik számához p. 1.]. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

Az „Irodalom” rovatban közzétett írás az alábbiakról informál: „Idősb Szinnyei József a „Komáromi Lapok”-ban nagy szorgalommal összegyűjtött adatokat közöl a magyar színészet komáromi történetéből.” (p. 9.) Megtudható továbbá, hogy különlenyomat is készült a munkáról, melynek 2. füzetét jelen cikk részletesen ismerteti. Felhívja a figyelmet a forrásokra is: „Szinnyei műve, kutatásai jó utmutatásul szolgálhatnak, hol kell keresni az adatokat ... s arról is tanuságot tesznek, hogy nehéz összegyűjteni az adatokat...” (p. 9.) Végül bepillantást nyújt Szinnyei módszereibe, a munka tartalmi felépítésébe is: „Szinnyei azt a rendszert követi,

hogy a régi színlapok, sugókönyvek, egykoru hirlapi közlemények, jegyzetek stb. után megismereti a társulatok személyzetét, a kiválóbb tagokról életrajzot állít össze, ... Közli a játékindet, az egyes daraboknál fölvilágosít, hogy kedvelték-e, merre és kiknek szereplésével adták színre...” (p. 9.) Az írásból megtudható, hogy Szinnyei felhasználta Déryné –78 éves korában írt, kéziratban maradt- naplójának egyes részleteit is.

T: - adatgyűjtés

- elismerés
- forrásgyűjtemény
- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- kutatómunka
- különlenyomat
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- művelődéstörténet
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

347. A komáromi magyar színészet története [ismertető] / s. n.

= = Egyetértés. – 16.évf. 355.sz. (1882. dec. 24.) p. 9. - [Melléklet a 355-ik számhoz]. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

A melléklet „Irodalom” rovatában közzétett írás „A komáromi magyar színészet története” 3. füzetének megjelenéséről informál. Közli, hogy a különlenyomat Szinnyei Józsefnek a „Komáromi Lapok”-ban publikált munkáit tartalmazza. Néhány gondolat a cikkből: „A magyar színészet történetére nézve eddigelé a legfigyelmesebben kutató és legtöbbet összegyűjtő munka ez.” (p. 9.) „Voltaképpen nem is csak a komáromi színészettel foglalkozik, hanem mindazokkal, a kik ott megfordultak ... Eképp általában a magyar színészet történetével foglalkozik.” (p. 9.)

T: - adatgyűjtés

- elismerés
- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- kutatómunka
- különlenyomat
- művelődéstörténet
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

348. A komáromi magyar színészet története : 1811-1821. [: ismertető] / s. n.

= = Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. – 25.évf. 14.sz. (1882. ápr. 2.) h. 440. – Lh.: OSZK: FM 3/4160.

Az „Irodalom” rovatban közzétett írás „A komáromi magyar színészet története” I. és II. füzetének megjelenéséről informál, mely a „Komáromi Lapok”-ból készült különnyomat formájában látott napvilágot 128 oldal terjedelemben. „A legapróbb részletekig menő alapos tanulmány vidéki színészetünk azon kezdetleges koráról, midőn a vidéki színpad sok helyt még színben, vagy csűrben volt felütve, nagyobb helyeken, mint Komáromban, a vendégfogadó termében.” (h. 440.)

A cikk szerzője Komárom helytörténetéhez is hasznos adatokkal szolgáló, érdekes olvasmánynak nevezi Szinnyei munkáját.

T: - adatgyűjtés

- helytörténet, Komárom
- ismertetés, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- kortörténet, 19. sz. első fele
- kutatómunka
- különnyomat
- művelődéstörténet
- Szinnyei József, id. a történész / hely
- Szinnyei József, id. a történész / színészet
- történet, magyar színészet
- történet, színház

349. „A komáromi magyar színészet története”-ből [: ismertető] / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 29.évf. 52.sz. (1882.) p. 837. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban megjelent írás Szinnyei „A komáromi magyar színészet története” című munkája 3. füzetének megjelenéséről tudósít. „... id. Szinnyei Józsefnek e kiváló érdekű munkájából, melyet részletenként a „komáromi Lapok” közöl, a harmadik füzet jelent meg, mely az 1825-33-ban Komáromban működött színtársulatokat, annak tagjait, játékrendjét és a színházi viszonyokat ismerteti. Mivel azonban e színtársulatok az ország más részein is megfordultak és Szinnyei ott is figyelemmel kíséri, műve voltaképpen sokkal több, mint csupán a komáromi színészet története.” (p. 837.)

T: - adatgyűjtés

- elismerés
- helytörténet, Komárom
- ismertetés, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- kortörténet, 19. sz. első fele
- kutatómunka

- különnyomat
- művelődéstörténet
- Szinnyei József, id. a történész / hely
- Szinnyei József, id. a történész / színészet
- történet, magyar színészet
- történet, színház

350. „A komáromi magyar színészet történetéből” [: ismertető] / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 29.évf. 11.sz. (1882. márc. 12.) p. 172. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett ismertető Szinnyei „A komáromi magyar színészet története” c. munkája 2. füzetének megjelenéséről informál. „E nagy gonddal összeállított adatokat idősb Szinnyei József a „Komáromi Lapok”-ban közli, s onnan külön lenyomatban, külön füzetben is kiadja.” (p. 172.)

„A fennmaradt színlapok, sugókönyvek, egykoru hírlapok, naplók, jegyzetek alapján Szinnyei igen érdekes és a magyar színészet történetéhez gazdag adatokat tesz ismertekké. Egybeállítja az akkori színiigazgatók, elsőbrendű színészek életrajzát, s irodalmi működésüket.” (p. 172.)

T: - adatgyűjtés

- forrásgyűjtemény
- helytörténet, Komárom
- ismertetés, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- kutatómunka
- különnyomat
- művelődéstörténet
- publikálatlan dokumentumok
- Szinnyei József, id. a történész / hely
- Szinnyei József, id. a történész / színészet
- történet, magyar színészet

351. A magyar irodalom 1882-ben / összeáll. Horváth Ignác. – 2 db.

= = Magyar Könyv-Szemle melléklete

Első közlés, Első közlemény. – 7. évf. (1882) p. XXXII.

Második közlés, Harmadik közlemény. – 7. évf. (1882) p. CXXI.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Id. Szinnyei József alábbi munkáinak megjelenéséről informál:

„A komáromi magyar színészet története. II. füzet. 1819-1821. (Különnyomat a „Komáromi Lapok”-ból. Komárom. Ziegler Károly nyomdája. 8-r. 128 l.)” (Első közlemény, p. XXXII.)

„A komáromi magyar színészet története 1-3 füz. 1821-1833. (Komárom. Ziegler Károly. 8-r. 192 l.)” (Harmadik közlemény, p. CXXI.)

T: - bibliográfia, kurrens

- **helytörténet**, Komárom
- „A komáromi magyar színészet története”
- **Szinnyei József, id.** a történész / színész
- **történet**, magyar színészet

352. Vegyesek : A komáromi magyar színészet története / H. G.

= = Egyetemes Philológiai Közlöny. – 6.évf. (1882.) p. 360-361. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 4088.

Az ismertető az alábbi gondolatokkal ajánlja Id. Sz. J. munkáját az olvasók figyelmébe: „A komáromi magyar színészet története” címmel id. Szinnyei József igen érdekes cikkeket írt a *Komáromi Lapok*ba, melyek most különnyomatban is megjelennek ... E dolgozat sokkal többet tartalmaz, mint a mennyit a címe ígér; nemcsak a komáromi színi előadásokról, hanem ... az összes magyar színészet történetéről, ... az előadott darabok eredetéről és elterjedéséről, a szereplő színészek életéről és munkásságáról is szól a szerző, ki nagy szorgalommal nemcsak korabeli folyóiratokból, hanem kéziratok feljegyzésekből is merítette anyagát, sőt, a hol lehetett, a kornak még élő embereinél is keresett és talált felvilágosítást. A szerző ... könyve a magyar színészet ... történetének egyik legfontosabb alapműve lesz ...” (p. 360.)

A cikk néhány helyreigazítással és pótlással zárul.

T: - adatgyűjtés

- elismerés
- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- **korrigálás**, id. Sz. J. adatái
- kutatómunka
- különnyomat
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- művelődéstörténet
- **publikálatlan dokumentumok**
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / színész
- **történet**, magyar színészet

353. A „gőz-hangya” : egy nevezetes komáromi ember / K-t. [Kossa Albert]

= = Komáromi Lapok. – 4.évf. 1.sz. (1883. jan. 6.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/1090.

A cikk szerzője bemutatja id. Szinnyei József személyiségét, életútját, majd utal rá, hogy Szinnyei szeretné elkészíteni Komárom város monográfiáját.

Néhány sor a cikkből: „hazánk városai közül csak Komárom dicsekedhetik avval, hogy egy gőzhangyát szült és e szülöttje, ki szülővárosát annyira szereti és annak multját minden élő emberek között a legalaposabban ismeri, megérdemli, hogy őt is megismerje minden komáromi ember.” (p. 1.) „32 évvel ezelőtt ... szakasztott olyan volt, mint most – egy hallgatag, elmerengő, kevés szavú, még kevesebb húsú, halavány, téglá szőke szakállú és bajuszú...” (p. 1.) „Láttatok-e embert a ki 10 éves kora óta hiven és pontosan feljegyezte, hogy mit olvasott el életében?” (p. 1.) „...milyen szép lenne, ha ráérne megírni, mint tervezé, Komárom város monográfiáját!” (p. 2.)

T: - életút, Szinnyei József, id.-é

- gőzhangya
- **helytörténet**, Komárom
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / Komárom városával
- Kossa Albert
- **személyiség**, id. Sz. J.-é

354. A magyar hirlapirodalom 1883-ban / s. n.

= = Koszorú. – 5.évf. 5.sz. (1883. febr. 4.) p. 74. – Lh.: OSZK: FM 3/10221.

Az „Irodalom” rovatban közzétett írás arról informál, hogy „Szinnyei József az idén is nagy gonddal készült kimutatást közöl a magyar hirlapirodalomról a „Vasárnapi Ujság” legutóbbi számában.” (p. 74.) Ennek nyomán közzéteszi, hogy „A mult évben 80 hirlap és folyóirat keletkezett.” (p. 74.), majd tipizálva / osztályozva fel is sorolja a darabszámokat. Ezt a megszünt kiadványok listája követi, ill. az egyenleg, ami 15 lapcímnyi növekedést mutat. „Ez időszerint tehát Magyarországon megjelen összesen 646 hirlap és folyóirat...” (p. 74.)

T: - bibliográfia, kurrens

- hírlapirodalom
- statisztika
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

355. Szinnyei és a színészet / K. Nagy Sándor. – 3 db.

= = Bihar

Első közlés, I. rész. – 19.évf. 37.sz. (1883. febr. 15.) p. 1.

Második közlés, II. rész. – 19.évf. 40.sz. (1883. febr. 18.) p. 1-2.

Harmadik közlés, III.-IV. rész. – 19.évf. 41.sz. (1883. febr. 20.) p. 1-2.

Lh.: OSZK: FM 3/709.

Id. Szinnyei József „A komáromi magyar színészet története” c. munkájának megjelenése apropóján született, „A „Bihar” tárczája” rovatban közzétett írás.

I. A szerző személyes élménnyel – Szinnyeivel való megismerkedése leírásával - indít: „... Dolinay

Gyula barátom egy szelid, meggyerő arcú, nyájas öreg urat vezetett hozzám: -Idősb Szinnyei József.

Még nem telt el egy óranegyed s már meg volt kötve a reám nézve hízelgő barátság. Nem volt nehez megkötni a barátságot, hol részéről annyi nyájasság, részemről annyi őszinte szeretet és ragaszkodás egyesültek.” (I./p. 1.) Jobban megismerve Szinnyeit, K. Nagy megállapította: „Igen találóan nevezte el egyik életírója „gőz hangyának”, - mert Szinnyeinek szorgalma csakugyan felülmulja a hangyáét, - a gyorsaság pedig, mellyel dolgozik, megfelel a gőzgép gyorsaságának.” (I./p. 1.)

Szinnyei József bemutatása tevékenységének és életrajzi adatainak felsorolásával folytatódik, és tájékoztatást kapunk a róla szóló részletes életrajzi írások pontos lelőhelyéről is (Magyarország és a Nagyvilág, 1876. 13.sz.; Magyar írók névtára, 1876.; Vasárnapi Ujság, 1879.; Figyelő, 1881.).

II. „„A komáromi magyar színészet története” igen érdekesen rajzolja azokat a küzdelmeket, melyeken a színészetnek át kelle menni addig, míg részben a nemzet vette kezébe az ügyet, midőn legalább két helyet biztosított a színészeknek, t. i. Budapestet és Kolozsvárt. A könyv, habár főcélja a komáromi színészet történetének előadása, mégis kiterjeszkedik ... az összes hazai színészetre...” (II./p. 1.)

III. A komáromi színészetről megtudható pl., hogy az első magyar színi előadás 1811. május 8-án volt a városban, vagy, hogy 1820. elején játszott itt Déryné is.

A cikksorozat végén K. Nagy Sándor reményét fejezi ki egy komáromi állandó színház megvalósulására.

T: - Déryné

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- forrásgyűjtemény
- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- „A komáromi magyar színészet története”
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a történész / színész
- **történet**, magyar színészet

356. A felállítandó hirlap-könyvtár / s. n.

= = Nemzet. – Esti kiad. – 3.évf. 658. (180.) sz. (1884. júl. 1.) p. 3. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

A cikk arról informál, hogy 1884. jún. 30-án a vallás- és közoktatási miniszter értekezletet tartott a főváros nagyobb könyvtárai (képviselői) számára, melyen egy felállítandó országos hírlapkönyvtárról tanácskoztak. „Maga a miniszter kiemelte a hírlapkönyvtár felállításának szükségét, mely a hírlapok folytonos szaporodása s a közéletre nyilvánuló hatása mellett nem odázható el ...” (p. 3.)

„Beható tanácskozás után a miniszter a következő határozatokat mondotta ki:

1. A képviselőház elé törvény terjesztendő, mely a hírlapok kiadóira pénzbírság büntetés alatt meghagyja a hírlapoknak a könyvtár számára leendő beküldését.

2. A hírlap-könyvtár a nemzeti muzeum, jelesen annak könyvtára mellett fog fölállítatni s mint külön könyvtár kezeltetni.

3. A jövő évi budgetbe a költségek fedezésére ötezer frt fog praelimináltatni, melyből az állványok készítettnek s a régi hírlapoknak beszerzése s completirozása megkezdetik.

4. A fővárosi három nagy nyilvános könyvtár hírlapgyűjteménye egyesített fog s a nemzeti casino is fel fog kérteni, hogy hírlapjait a gyűjtemény kiegészítésére engedje át.

5. A hírlap-könyvtár szervezésével s felállításával idősb Szinnyei József, az egyetemi könyvtár első őrre fog megbízatni, ki azonban az egyetemi könyvtár kebelében fog megmaradni.” (p. 3.)

T: - 1884. 06. 30.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői
- értekezlet
- **Hírlaptár** centralizálása
- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár** története
- jogi szabályozás
- **könyvtár**, nemzeti
- kötelezpéldány
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- Trefort Ágoston

357. A hírlap-könyvtár ügyében / s. n.

= = Pesti Napló. – Esti kiad. – 35.évf. 180.sz. (1884. júl. 1.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

A „Különfélék” rovatban megjelent cikk arról informál, hogy a közoktatási miniszter és a nagyobb fővárosi könyvtárak képviselői értekezleten vitatták meg a hírlaptár ügyét. „Maga a miniszter kiemelte a hírlap-könyvtár szükségét, melynek felállítása a hírlapok folytonos szaporodása s a közéletre nyilvánuló hatása mellett nem odázható el, mert a lapok befogadására s megőrzésére már egyik nyilvános könyvtár sem bir elegendő erővel, sem elegendő helyiséggel.” (p. 2.)

A cikk a miniszter 5 pontos határozatának közzétételével zárul.

T: - értekezlet

- **Hírlaptár** centralizálása
- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- jogi szabályozás
- **könyvtár**, nemzeti
- kötelezpéldány
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- Trefort Ágoston

358. A hírlapkönyvtár / s. n.

= = Budapesti Hírlap. – 4.évf. 246.sz. (1884. szept. 5.) p. 6. – Lh.: OSZK: FM 3/2569

A „Napihírek” rovat keretében közölt cikkek arról tájékoztat, hogy „A hírlapkönyvtár érdekében id. Szinnyey József jeles könyvészünk még mindig a nemzeti múzeum könyvtárában dolgozik s a duplikátumok és hiányok megállapításával és jegyzékbe szedésével foglalkozik ... Ez után Szinnyey az akadémiai könyvtár hírlaposztályának rendezését kezdi meg.” (p. 6.)

T: - hírlapirodalom

- **Hírlaptár**
- **könyvtár**, Akadémiai
- **könyvtár**, nemzeti
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- többes-példányok

359. Hírlapkönyvtár / s. n.

= = Pesti Hírlap. – 6.évf. 212.sz. (1884. aug. 2.) p. 5. – Lh.: OSZK: FM 3/2057.

A „Napi hírek” rovatban megjelenő közlés arról informál, hogy id. Szinnyei József szervezi az országos hírlapkönyvtárat: „Most állítja össze a könyvtár részletes tervezetét s egyúttal a muzeumi könyvtárban az ott található hírlapokat szedi rendbe és részletes jegyzéket készít azokról.” (p. 5.)

T: - **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei

- **könyvtár**, nemzeti
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

360. A hírlapkönyvtár / s. n.

= = Pesti Hírlap. – 6.évf. 246.sz. (1884. szept. 5.) p. 11. – Lh.: OSZK: FM 3/2057.

A „Napihírek” rovatban közzétett cikk arról informál, hogy „A hírlapkönyvtár érdekében id. Szinnyey József jeles könyvészünk még mindig a nemzeti múzeum könyvtárában dolgozik s a duplikátumok és hiányok megállapításával és jegyzékbe szedésével foglalkozik. Ha ezzel elkészült, az akadémiai könyvtár hírlapanyagának rendezését kezdi meg.” (p. 11.)

T: - hírlapirodalom

- **Hírlaptár**
- **könyvtár**, Akadémiai
- **könyvtár**, nemzeti
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- többes-példányok

361. A hírlapkönyvtár érdekében / s. n.

= = Nemzet. – Reggeli kiad. – 724. (246.) sz. (1884. szept. 5.) p.2. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

A „Hírek” rovatban közzétett cikk arról informál, hogy: „id. Szinnyey József jeles bibliographusunk még mindig a nemzeti muzeumi könyvtárban dolgozik s a duplicatuumok és hiányok megállapításával és jegyzékbe szedésével foglalkozik. A könyvtár ügyében ... feliratot fog a közoktatásügyi miniszteriumhoz intézni, melyben terjedelmesen körvonalazva lesz a hírlapkönyvtár szervezésének módja és a további munkálatoknak miként való folytatása. Ezután Szinnyei az akadémiai könyvtár hírlapanyagának rendezését kezdi meg.” (p. 2.)

T: - **célkitűzés**, id. Sz. J.-é

- hírlapirodalom
- **Hírlaptár**
- **könyvtár**, Akadémiai
- **könyvtár**, nemzeti
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- többes-példányok

362. A hírlapok megőrzése / s. n.

= = Budapesti Hírlap. – 4.évf. 181.sz. (1884. júl. 2.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

A „Tudomány és irodalom” rovatban megjelent írás Trefort miniszter rendelkezéséről, a Hírlaptár létrejöttéről informál. Néhány gondolat a cikkből: „Vigasztaló tudat egy hírlapíróra nézve, hogy ő voltaképp világtörténetet ír; s bár munkája semminek látszik, mert annak eredménye: a lap, mindennap meghal, megsemmisül, elvész, a könyvtárak gondosan eltesznek minden számat, hogy a történetírónak legyen miből megírni, a jelen idők történetét.” (p. 2.)

„A hírlap-könyvtár szervezésével s felállításával idősb Szinnyei József ... bízta meg ... kiváló gond fog fordítani a hírlapok régibb példányainak kiegészítésére, s az lesz főfeladat, hogy lehetőleg teljes gyűjtemény állíttassék össze.” (p. 2.)

T: - **célkitűzés**, id. Sz. J.-é

- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- kultúrtörténet
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- Trefort Ágoston

363. A komáromi magyar színészet története [ismertető] / Acsády Ignác

= = Pesti Napló. – Reggeli kiad. – 35.évf. 301.sz. (1884. okt. 31.) p. [1-2]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

A „Tárcza” „Történeti irodalom” rovatában közzétett ismertető „A komáromi magyar színészet

története" első kötetének (1811-1835) megjelenéséről informál.

„Írója idősb Szinnyey József ... egyik legismertebb, legalaposabb bibliografusunk.” (p. 1.) „... olyan feladatokat végez, melyek a mily fárasztók, a mennyire szükségesekek, mégis ... hálátlanak nevezhetők. Csak kevesek azok, kik ezt a tevékenységet kellően megbecsülni, érdeme szerint méltányolni szokták.” (p. 1.)

Jelen munka vonatkozásában kifejti: „... forrásmunkául szolgál mindenkinek, a ki századunk első tizedeinek kulturális mozgalmával akar foglalkozni.” (p. 1.)

Informál a kötet forrásairól és tartalmi felépítéséről is.

T: - elismerés

- forrásgyűjtemény
- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

364. *A komáromi magyar színészet története* [ismertető] / s. n.

= = Nemzet. – Reggeli kiad. – 3.évf. 767. (289.) sz. (1884. okt. 19.) p. 3. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

Id. Szinnyei Józsefnek „A komáromi magyar színészet története címmel a „Komáromi Lapok”-ban publikált, majd külön füzetekben is kiadott műve 4. füzetének megjelenéséről informáló közlemény. Néhány gondolata: „Szinnyei nemcsak adatokat szolgáltat, hanem minden jelentékenyebb adatot kerekdeden kiegészít, nyomozza tovább, ... A szintársulatok igazgatóiról, a tagokról életrajzot nyújt, terjedelmesebbet, rövidebbet, amint érdemök hozza magával, vagy a mennyire ... adatok engednek. A játékrendben volt színműveket értékes irodalomtörténeti jegyzetekkel kíséri. Munkája tehát nemcsak szorosan a komáromi színészetre vonatkozik, hanem általános érdekű.” (p. 3.)

T: - **helytörténet**, Komárom

- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- különlenyomat
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

365. *A komáromi színészet története* [: ismertető] / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 31.évf. 41.sz. (1884. okt. 12.) p. 660. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban közzétett írás id. Szinnyei József „A komáromi magyar színészet története” című munkája 4. füzetének megjelenéséről tájékoztat. Informál arról is, hogy eredetileg a „Komáromi Lapok”-ban (folytatásokban) közzétett műről van szó, melyet önálló füzetekben is publikál a szerző. „Ezuttal a negyedik füzet jelent meg ..., s ezzel befejezést nyer az első rész, mely az 1835-ik évig terjed.” (p. 660.)

„Érdekléssel lehet várni a további folytatást, mert Szinnyei sok ismeretlen adatot hozott tudomásra, s jelentékenyen hozzá járult a magyar színészet multjának ismertetéséhez.” (p. 660.)

T: - **helytörténet**, Komárom

- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- „Komáromi Lapok”
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- különlenyomat
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

366. *„A magyar hirlap-irodalom statistikája 1780-1880-ig” : összeállította Szalády Antal* [: ismertető] / s. n.

= = Nemzet. – Reggeli kiad. - 3.évf. 594. (116.) sz. (1884. ápr. 27.) p. 3. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

Az ismertető néhány gondolata: „Használta id. Szinnyey Józsefnek a „Vasárnapi Ujság”-ban évről évre megjelenő gondos kimutatásait, de azonkívül visszamenőleg még eleget kellett kutatnia, hogy a pozsonyi Ráth-féle „Magyar Híradó” megindulásától (1780) kitöltse a hézagokat, 1879. december utolsó napjáig, meddig a kimutatás tart. Fáradságos munka a magyar hirlapirodalomról teljes kimutatást közölni, mert sehol sincsenek összegyűjtve. Sokszoros munkára van szükség, hogy egyik kiegészítse a másikat. Szalády elismerésre méltó, mint a mely megkezdte az összeállítást.” (p. 3.)

(Szinnyei reagálását lásd: 131. sz. bibliográfiai tétel)

T: - hírlapirodalom

- statisztika
- Szalády Antal
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

367. *Szinnyey bácsi új könyve* / s. n.

= = Pesti Hírlap. – 6.évf. 200.sz. (1884. júl. 21.) p. 4. – Lh.: OSZK: FM 3/2057.

Az „Apróságok” rovatban közzétett cikk Szinnyei Rahón tett kirándulásáról számol be könnyed, humoros hangvételben. „... a jó öreg Szinnyey József bácsi (az idősb) nem birt tuláradó érzelmeivel. Szinnyey bácsi eddig ötven esztendőn keresztül turta a könyveket s a régi kodexekben mászkáló pókokat és molyokat többre becsülte a legszebb asszony villogó szeménél. Annyira megy a régi könyvek iránti szeretetében, hogy még a feleségét is ... „kedves régi könyvecskémnek” hívja ... Hanem Rahón megváltozott...” (p. 4.)

A fenti sorok után informál Szinnyei ártatlan kalandjáról egy rusznák menyecskeével.

T: - humoreszk
- kirándulás

- 368. Magyar Könyvészet : 1860-1875. /** szerk. Petrik Géza. – [Bp.]: [Magyar Könyvkereskedők Egyesülete], **1885.** – 467.p. – [Jegyzéke az 1860-1875. évben megjelent magyar könyvek- és folyóiratoknak]. – Az általam használt példány hiányos: nincs előlapja. – Szinnyei: p. 375. – Lh.: KI KSKZ: P 806.

„Szinnyei József. Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma. I. Oszt. Történelem és annak segédtudományai. I. köt. Hazai folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertoriuma. (n. 8r. XXVI és 1486 has.) Budapest, 1874. Akadémia. 5.-”

T: - **szakbibliográfia**, történettudományi
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma”
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” I. oszt.
- könyvészet
- „Magyar Könyvészet”
- **repertórium**, történeti
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- 369. 30000 író / s. n.**

= = Pesti Napló. – Reggeli kiad. – 36.évf. 111.sz. (1885. ápr. 23.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

A „Különfélék” rovatban megjelent írás Szinnyei „Magyar írók...” című életrajzi lexikonáról közöl adatokat, és –a szerkesztő nevében– további pertinens információkat kér az olvasóktól. „... jelenleg a legrégebb kortól mostanig közel 30000 íróról félmillió följegyzés van...” (p. 2.)

T: - **adatgyűjtés**
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- kérelem
- **lexikon**, életrajzi

- 370. Értesítő : Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos Repertoriuma : tör-**

ténelem és segédtudományai : készítette Szinnyei József, a budapesti egyetemi könyvtár első őr [: ismertető] / -d. [Annyal Dávid]

= = Budapesti Szemle. – 42.köt. 100.sz. (1885.) p. 176. – Lh.: OSZK: HA 3.973.

Az ismertető szerzője –hivatkozva a demonstrált mű előszavára– felhívja a figyelmet a repertórium-szerkesztés neuralgikus pontjaira, a hírlapok csonka évfolyamaira. „...először constatálnom kellett a hiányokat, csak azután egészíthettem ki egy ugyanazon évfolyam czéduláit két-három könyvtár példányaiból, de így sem tudtam mind teljesen összeírni, mert még a vidéki városok könyvtáraiban sem találtam az illető provinciai lap teljes példányát, néhol még töredékét sem.” –idézi Szinnyeit (p. 176.), majd számszerű adatokkal is érzékelteti a mű jelentőségét: „172 hírlapnak 999 évfolyama van földolgozva...; ezekből 28.283 cím került ki ... tudományszakok szerint osztályozva...” (p. 176.) Végül jelzi, hogy a „repertórium egyedül áll a világirodalomban.” (p. 176.) Ennek okát abban látja, hogy „a nagyobb nemzetek hírlapirodalma oly óriási, hogy azok visszariadtak a költségtől és munkától, a mibe ily repertorium elkészítése kerül.” (p. 176.)

T: - **szakbibliográfia**, történettudományi
- elismerés
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” I. oszt.
- **módszertan**, bibliográfiászerkesztési
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **repertórium**, történeti
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- 371. A felállítandó hírlapkönyvtár / Actuarius**
= = Nemzet. – 4.évf. 847. (10.) sz. (1885. jan. 10.) p. 1. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

A „Tárcza” rovatban közzétett írás a hírlapkönyvtár szükségességét hirdeti: „A hírlapok manapság még inkább, mint a régebbi időkben, irodalmunknak nevezetes kincsét rejtik magukban, melyet hozzáférhetővé tenni, a nyilvánosság hasznára, élvezetére bocsátani: üdvös és szükséges dolog.” (p. 1.)

Hangsúlyozza, hogy a régi hírlapok nemcsak az újságírók számára hasznosak, hanem történelmi, szépirodalmi és tudományos jelentőséggel is bírnak. Nélkülük nem ismerhető meg hitelesen a kortörténet / az adott korszak valósága; szép- és tudományos irodalmunk jelentős része rejtőzik időszerű kiadványokban.

A cikk írója utal Szinnyei Repertóriumának (I. Oszt. 2. köt.) megjelenésére is (ami hírlapkönyvtár nélkül nehézkesen hasznosítható), továbbá kifejti, hogy „a hírlap-könyvtárnak ép úgy önálló intézetnek kellene lennie, mint a milyenek többi nyilvános könyvtáraink és egész nap nyitva kell állnia ... A nemzeti haladásnak és tudományosság fejlődheté-

sének érdeke ezt nemcsak ajánlja, hanem követeli is.” (p. 1.)

T: - **bibliográfia**, rejtett

- forrásgyűjtemény
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **Hírlaptár**
- **kortörténet**
- kutatómunka
- művelődéstörténet
- **történet**, tudomány
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

372. Folyóiratok magyar tudományos repertórium [: ismertető] / s. n.

= = Nemzet. – 4.évf. 848. (11.) sz. (1885. jan. 11.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

A „Tárcza” rovatban közzétett írás „A hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. Osztály 2. kötet 1. részének megjelenéséről informál.

A cikk tartalmazza a Szinnyei által írt Előszót is, amely rövid (egyetemes) repertóriumtörténeti áttekintéssel kezdődik. Ebből megtudható, hogy – külföldön többnyire csak a folyóiratokat dolgozzák fel, a hírlapokról nem készül cikkbibliográfia. Magyarországra vonatkoztatva megjegyzi: „Hírlapirodalomunk nem oly régi, sem oly kiterjedt, mint például az angolországi vagy amerikai; tehát mi szerencsésebb helyzetben vagyunk ... hírlapjaink repertóriumát is kevesebb költséggel és fáradsággal megkészíthetjük.” (p. 2.) Szinnyei részletesen kifejti Repertóriumai történetét (MTA megbízása: 1873., első kötet: 1874., második kötet: 1875. [! Helyesen: 1876.] stb.), majd bepillantást nyújt a gyűjtő- és szerkesztő munka káros, a személyiség épségét veszélyeztető voltába is: „... nem csak az anyag összehordása, hanem a lélekölő foglalkozás is késleltette a munkát, mert nem ritkán órákig kellett a nagy folió kötetet lapoznom, vizsgálnom, míg 4-5 följegyzésre méltó cikket találtam benn; azért némi változatosságot akarván szerezni munkámban ...” (p. 2.)

A Repertórium tartalmát számszerű adatokkal ismerteti: „A jelen műben 172 hírlapnak 919 évfolyama van feldolgozva; ezekből 28.283 cím került ki ... tudománysszakok szerint osztályozva.” (p. 2.) „A hely- és névmutató ... körülbelül 34 ezer számból áll.” (p. 2.)

„A Repertorium jelen kötetét ... büszkén mutathatjuk fel, mint a világirodalomban e nemből első és e nemből egyedül állót.” (p. 2.) – zárul az Előszó és az ismertető.

T: - 1873.

- 1874.
- 1876.
- **szakbibliográfia**, történettudományi
- hírlapirodalom

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.

- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- **repertórium**, történeti

- statisztika

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **történet**, repertórium

373. Harminczkilenczedik akadémiai ülés : összes ülés : 1885. december 21. / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 19.évf. 6.sz. (1885.) p. 212. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„244. Olvastatik az I. osztály javaslata Szinnyei Józsefnek „A magyar írók névtára” cz. vállalatára ügyében ... az 1886. évi költségvetés közös rovatába, az előleges költségekre 600 forintot ajánl ugyan fölvenni, de a vállalat csak azután fog megindíttatni, ha a ... bizottság a véglegesen megállapított tervrajzot az Akadémia elé terjeszti.” (p. 212.)

T: - akadémiai ülés

- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val

- „Magyar írók élete és munkái”

- Magyar Tudományos Akadémia

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

374. A hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium [: ismertető] / s. n.

= = Egyetértés. – 19.évf. 25.sz. (1885. jan. 25.) p. 9. - [Melléklet a 25-ik számhoz p. 1.]. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

A „melléklet” „Irodalom” rovatában megjelent ismertetés Szinnyei Repertóriumának (Történelem és segédtudományai. Második kötet. Hírlapok 1731-1880. I. rész) Előszavára támaszkodva informál a munka tartalmáról, létrejöttének körülményeiről. Megtudható belőle, hogy „jelen műben 172 hírlapnak 919 évfolyama van feldolgozva; ezekből 28.283 cím került ki, melyek tudománysszakok szerint osztályozva, az egyetemes történelem, továbbá a hazai történelem és segédtudományai osztályába 2810 cím jutott, az életrajzok 6051, életrajzi adatok 4048, helyrajzok 1310, földrajz és utazások 4556, műrégészet 760, oklevelek 1645, művelődéstörténet 2732, irodalomtörténet 3829 és egyháztörténet osztálya 542 címet foglal magában.” (p. 9.) A kötethez betűrendes hely- és névmutató is tartozik.

Id. Szinnyei József cikkbibliográfiája első és egyedülálló volt nemében az egész világirodalomban!

T: - **szakbibliográfia**, történettudományi

- hírlapirodalom

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.

- **repertórium**, történeti

- statisztika

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **történet**, repertórium

375. *Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma : történelem és segédtudománya. 2. köt. [ismertető] / x-y.*
 = = Szegedi Napló. – 8.évf. 25.sz. (1885. jan. 31.) p. [3]. – Lh.: OSZK: FM 3/497. v. FM 3/10602.

Néhány gondolat az „Irodalom” rovatban közzétett ismertetőből: „... a közmiveltetés mind inkább terjed, a nagy közönségben mind jobban kifejlődött, hogy úgy fejezzük ki magunkat *a mindennapi szellemi táplálék szükségessége iránt való érzék*, ami valóban örömdetes jelenség ... a hírlapok ... igyekeznek ezen érzék kielégítésének a lehető leggyorsabban megfelelni, anélkül, hogy a gyorsaság az alaposág rovására lenne. S a hírlapok rendkívüli elterjedtségének éppen ez az egyszerű oka, s ezen módon a hírlapok mint a közmiveltetés és polgárisodás, sőt tovább megyek a *tudományosság* terjesztésének egyik legnagyobb tényezői lettek.” (p. 3.) Hangsúlyozza továbbá, hogy a hírlapokban értékes dolgozatok, eredeti kutatási eredmények is napvilágot látnak, tehát az igényes kutatók számára is hasznos források. Tartalmuk megőrzését és áttekinthetőségüket a repertóriumok biztosítják.

Az írásból megtudható, hogy az első repertóriumot 1848-ban amerikaiak készítették, továbbá, hogy Magyarországon id. Szinnyei József készített cikkbibliográfiát. Ezt követően részletesen informál az I. Osztály 2. kötetének tartalmáról és mutatóapparátusáról. „E mű méltán büszkesége a magyar irodalomnak, s ezzel némely előhaladottabb szomszédainkat is megelőztük.” (p. 3.)

- T:** - **szakbibliográfia**, történettudományi
- elismerés
  - hírlapirodalom
  - **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” I. oszt.
  - kutatómunka
  - művelődéstörténet
  - **repertórium**, történeti
  - statisztika
  - **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
  - **történet**, repertórium
  - **történet**, tudomány

376. *Hírlapirodalmunk történetéből I. / ...*
 Váczy János

= = Pesti Napló. – Reggeli kiad. – 36.évf. 196.sz. (1885. júl. 19.) p. [5-6]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

A lap „mellékletében” közzétett írás leszögezi: „A hírlapirodalom története különösen érdekes és fontos egy nemzet irodalmában, mert nemcsak a politikai és irodalmi pártok eszméinek és küzdelmeinek története egyszersmind, de a század irányát és tö-

rekvését, sikereit és diadalait, nevetséges oldalát és hőbortjait egyiránt magában foglalja.” (p. 5.)

Az igényes tanulmány átfogó képet nyújt (mind egyetemes, mind magyar vonatkozásban) a hírlapirodalom főbb történeti állomásairól. Szinnyeit a hírlapkönyvtár és az első magyarországi hírlap kapcsán említi: „Ismeretes, hogy nálunk a múlt nyáron rendelte el a kultuszminister a magyar hírlapkönyvtár rendezését idősb Szinnyei József vezetése mellett, ki már évek óta buzgólkodott ez ügyben...” (p. 5.)

- T:** - hírlapirodalom
- **Hírlaptár**
  - **kortörténet**, 19. sz. első fele
  - **kortörténet**, 19. sz. második fele
  - kultúrtörténet
  - **szervezés**, Hírlaptár
  - **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
  - egyetemes sajtótörténet
  - magyar sajtótörténet
  - Trefort Ágoston

377. *A hírlapkönyvtár / s. n.*

= = Nemzet. – Reggeli kiad. – 4. évf. 985. (148.) sz. (1885. máj. 31.) p. [3]. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

A cikk arról informál, hogy Szinnyei (tévesen „dr”-nak nevezi) hamarosan végez a hírlapkönyvtár rendezésével. „Az óriási munka, mely három nagy nyilvános könyvtárunk hírlapanyagának kiválogatásából, összeszedéséből és jegyzékbe foglalásából állott, egy teljes évig tartott. Most már csak a hírlapkötetek rendezése és a könyvtári jegyzék összeállítása van hátra. E munkát a könyvtár buzgó szervezője még a nyáron be fogja fejezni, s remélhető, hogy –a könyvtár már a legközelebbi iskolai év elején megnyílik.” (p. 3.)

- T:** - **Hírlaptár** centralizálása
- **Hírlaptár** rendezése
  - **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
  - **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
  - **téves adat**, életrajzi

378. *A hírlapkönyvtár / s. n.*

= = Nemzet. – Reggeli kiad. – 4.évf. 987. (150.) sz. (1885. jún. 2.) p. 2-3. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

A hírlapkönyvtárról közöl „illetékes helyről” (véleményem szerint Szinnyeitől) származó információkat: „... Mikor Szinnyei a munkához hozzáfogott, azt tapasztalta, hogy az 1848. év előtti hírlapok nagyrészt elég teljesen meg vannak; ellenben 1848 után megjelentek nagy része hiányzik és a meglevők is jobbára nagyon csonkák. Szinnyei főadata tehát legelőször is eme tetemes hiányok pótlása volt...” (p. 3.) „A könyvtárt használni már most is lehet, a mint hogy folyton használják is az olvasók azon hírlaphalmazt, a melyből idővel ki fogja magát nőni a hírlapkönyvtár. Szinnyei pedig mindent el fog követni, hogy ezen hírlapkönyvtár minél előbb és minél teljesebben álljon a közönség rendelkezésére.” (p. 3.)

T: - hírlapirodalom

- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár** működése
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- magyar sajtótörténet

379. A hírlapkönyvtár ügye / s. n.

= = Budapesti Hírlap. – 5.évf. 340.sz. (1885. dec. 11.) p. 6. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

A „Napihírek” rovatban közölt írás a Hírlaptár létrejöttének körülményeit és folyamatát vázolja a közoktatásügyi miniszter vonatkozó utasításától kezdődően. Egyben felhívja a figyelmet a helyhiány égető problémájára: „... az anyag össze is gyült gyönyörűen, de nem volt számára hely. Oda halmozták a muzeumbeli könyvtár folyosóira s ott térszüke miatt mai napig is félig rendezetlen állapotban hever ... ha már elvben fölállították a hírlap-könyvtárt, állítsák föl ténylegesen is, azaz emeljenek számára külön épületet.” (p. 6.) A cikk írója végül javasol néhány helyszínt, ahol optimális helyen lenne az új intézmény.

T: - **Hírlaptár** létrejöttének körülményei

- **Hírlaptár** rendezése
- jogi szabályozás
- **könyvtárépület**
- Trefort Ágoston

380. A komáromi magyar színészet története [ismertető] / ... Váczy János

= = Harmonia. – 4.évf. 18.sz. (1885. máj. 3.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/10496.

Az „Irodalom” rovatban közzétett dolgozat „A komáromi magyar színészet története” címmel megjelent különlenyomat kapcsán, számos, az egész magyar színjátszást érintő gondolatot tartalmaz: „Szinnyei munkája világosan, statisztikai adatokkal bizonyítja, mennyire nyögtük a német irodalom jármát.” (p. 1.)

„Komárom színészete mellett, dióhéjban az egész magyar színészet történetét előadja Szinnyei. Figyelemmel kíséri különösen a főváros színészetét, s azonkívül majd minden nevezetese városét ... Nem látszik törekedni művészből előadásra ... Csoportosítása lehetőleg egyszerű ... időrendben sorolja fel...” (p. 1.)

Váczy szó szerint idézi Szinnyei sorait a vándortársulatokról: „A vándor-színészek ezen korban is, mint később, alkalmazkodtak azon város műveltségéhez, hol megfordultak...” (p. 2.)

T: - **helytörténet**, Komárom

- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- kultúrtörténet
- különlenyomat
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- statisztika

- **Szinnyei József, id.** a történész / színész

- **történet**, magyar színészet

381. A magyar hírlapok repertoriuma [ismertető] / Acsády Ignác

= = Pesti Napló. – Esti kiad. – 36.évf. 19.sz. (1885. jan. 19.) p. [3]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

Az „Irodalom” rovatban közzétett írás Szinnyei Repertoriuma I. Oszt. 2. kötet 1. részének megjelenéséről informál.

Bevezetőjében kifejti, hogy a magyar hírlapok funkciója eltér külföldi rokonaiktól: „nálunk a hírlap kezdettől fogva nem csupán a napi események közvetítésére szorítkozott, hanem a kultúrlet minden elemét fölvette magába s a mennyire töle telt, szolgálta őket főleg azért, mert más hivatott közegek, ... például tudományos testületek és szakfolyóiratok, még nem léteztek ... száz év óta hírlapirodalmunk ... mennyi roppant anyagot halmozott föl minden irányban, arról tulajdonképpen csak most nyerhetünk fogalmat, midőn Szinnyei József, a fáradhatatlan kutató, legalább a hírlapok egy részét összeállította és közrebocsátotta a szakszerűen készült repertoriumot.” (p. 3.)

A cikk részletesen beszámol a kötet tartalmáról, felépítéséről is. „...Szinnyei József sok évi fárasztó, mint maga említi, lélekölő munkájával nagy szolgálatot tett ... ilyen teljes hírlapirodalmi repertorium az egész világirodalomban nincs.” (p. 3.)

T: - **szakbibliográfia**, történettudományi

- elismerés

- hírlapirodalom

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” I. oszt.

- kultúrtörténet

- **repertórium**, történeti

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **történet**, repertórium

382. Magyar írók névtára / s. n.

= = Pesti Hírlap. – 7.évf. 111.sz. (1885. ápr. 23.) p. 6. – Lh.: OSZK: FM 3/2057.

A „Napi hírek” rovatban közzétett írás arról informál, hogy Szinnyei elszántan gyűjti az anyagot egy „Magyar írók névtára” című munkához. „Az akadémia a megbízáskor kimondotta, hogy a műben nemcsak önálló kiadásban megjelent művek szerzői, hanem lehetőleg a folyóiratokban szétszórva található értekezések s egyéb érdemes művek írói is felvéssenek.” (p. 6.)

„... jelenleg a legrégebb kortól mostanig közel 30000 íróról félmillió följegyzés van birtokában. Az élő írókhoz mintegy 3000 darab kérdőívet küldött szét, melyben életrajzi adataik s mindennemű munkáik címjegyzékének beküldésére kéri fel őket...” (p. 6.)

T: - **adatgyűjtés**

- biobibliográfia
- gyűjtőkör
- kapcsolat, id. Sz. J.-é az MTA-val
- kérelem
- „Magyar írók élete és munkái”
- munkamódszer, id. Sz. J.-é
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- Szinnyei József, id. a történész / irodalom

383. *A magyar könyvészet és Szinnyei József*

Náményi T. Lajos

= = Arad és Vidéke. – 5.évf. 24.sz. (1885. jan. 30.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/1160.

A „Tárca” rovatban megjelent írás az alábbi gondolatokkal kezdődik: „Mely nemzetnél nem, úgyszólván, ünnep oly könyv megjelenése, mint a „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma”. S kétszeres örömről, ha tudjuk, hogy ilyen munkával eddigelé egy nemzet sem dicsekedhet.” (p. 1.)

Folytatása pedig a következő: „A helyes irányt könyvészetünkben Szinnyei mutatta meg. De ha Szinnyei érdemeit méltányolni akarjuk, nem szabad figyelmen kívül hagynunk életét. Nem akarom itt vázolni e kiváló férfiú hányt vetett életét, csak saját szavait idézem, mit egyik barátjához írt: „Én azt hiszem, az emberek legnagyobb része nem csak azért él, hogy éljen, hanem bizonyos cél után törekszik, igyekszik azt elérni és helyét a társadalomban méltóan betölteni. A kit élete folyamán családi viszonyok, vagy egyéb körülmények a kitűzött céltól messze vetnek és más utra visznek, legtöbbje küzd az akadály ellenében a meddig lehet, aztán elmerül a semmisségben. Boldog az a halandó, ki életében minél kevesebb akadályra talált és minél többet tehetett a közjóra; legboldogabb a ki célját, hivatását kedve szerint töltheti be és élete nem enyészett el nyom nélkül.” (p. 2.) Önmagára vonatkoztatva Szinnyei hozzáteszi: „... sokat kellett küzdenem az akadályokkal, a mi nem kis mértékben lankasztá erőmet, tehetségemet, de soha sem annyira, hogy új erőt nyerve ne folytattam volna ismét és ismét, küzdelemmel bár, a kitűzött irányt. Innen van az, hogy terveim nagy része dugába dőlt vagy sokat nem úgy és nem oly tökéletesen végeztem, mint szerettem volna.” (p. 2.)

A cikk részletesen közli Szinnyei 1885-ben megjelent repertóriumának (Történelem és segédtudományai. Második kötet I. rész) tartalmi adatait is: „A jelen műben 172 hirlapnak 919 évfolyama van feldolgozva; ezekből 28283 cím került ki, melyek tudomány szakok szerint osztályozva, az egyetemes történelem, továbbá a hazai történelem és segédtudományaik 2910 cím jutott, az életrajzok 6051, életrajzi adatok 4048, helyrajzok 1310, földrajz és utazások 4556, műrégészet 760, oklevelek 1635, művelődéstörténet 2732, irodalomtörténet 3829 és egyháztörténet osztálya 642 címet foglal magában. Azt hiszem ily számokhoz kommentár szükségtelen.” (p. 2.)

Az elismerő hangú írás végezetül felhívja a figyelmet a hírlaptár megalapításának fontosságára, ami tovább növeli majd Szinnyei érdemeit.

T: - 1885.

- célkitűzés, id. Sz. J.-é
- életút, Szinnyei József, id.-é
- elismerés
- Hírlaptár
- ismertetés, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” I. oszt.
- könyvészet
- statisztika
- személyiség, id. Sz. J.-é
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- történet, repertórium

384. *A „Magyar tudományos repertorium”* [: ismertető] / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 22.évf. 8.sz. (1885. jan. 11.) p. 52. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

Id. Szinnyei József: „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” c. műve I. Osztály 2. kötetének megjelenéséről informáló közlemény.

„Arról a rendkívüli szorgalomról és fáradtságról, melylyel Szinnyei József e kötetet is összeállította, legékebben a számok szólnak. A kötetben a hírlapirodalmunk kezdetétől 1880-ig megjelent közlemények vannak feldolgozva, még pedig 172 hirlap 919 évfolyama. Ezekből 28283 cím került ki, melyek szakok szerint vannak osztályozva ... harmincnyézer számból álló hely- és névmutató könnyíti meg a keresést.” (p. 52.)

T: - szakbibliográfia, történettudományi

- elismerés
- hírlapirodalom
- ismertetés, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” I. oszt.
- repertórium, történeti
- statisztika
- szakrend, repertóriumé
- Szinnyei József, id. a bibliográfus

385. *Magyar tudományos repertorium* [: ismertető] / s. n.

= = Vasárnapi Ujság. – 32.évf. 3.sz. (1885. jan. 18.) p. 47-48. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Az „Irodalom és művészet” rovatban megjelent ismertető Szinnyei történelmi repertóriumának (I. Oszt. 2. köt.) megjelenéséről informál.

„A munka célja: az érdeklődőknek tájékoztatást nyújtani, hogy ... hol találhatnak adatokat. Tehát a szakszerű kutatás megkönnyítése.” (p. 47.)

Megtudhatjuk továbbá, hogy míg az első kötet a folyóiratok cikkeket tartalmazta, addig ebben az 1731-1880 között megjelent hírlapokat dolgozta fel. „... azonban még egy következő kötetben folytatni fogja, mert ebben még nincs meg összes hírlapirodalmunk ...” (p. 48.) „De benne vannak a

régebbi lapok, minthogy azok megszerzése a kutatókra a legtöbb nehézséggel jár, s benne vannak az újabb lapokból is az ismeretterjesztők...” (p. 48.) „... mert oly nagy tömeget öltött, nem volt tanácsos várni, míg az összes hírlapok kimutatásával elkészül ... a munka megjelenését ... késleltette volna évekkel.” (p. 48.)

Az írásból az is megtudható, hogy a 2. kötetben 172 hírlap 919 évfolyamát (28283 cím) dolgozta fel Szinnyei szakrendben (az egyes szakokon belül pedig betűrendben), továbbá, hogy hely- és névmutatóval is ellátta művét.

„El lehet tehát mondani, hogy e vállalat csakugyan egyedül álló a világirodalomban ... hasznát veszik a tudományos kutatók, a könyvtárak, a szerkesztőségek, a tanárok, vagyis azok, kiknek tájékozva kell lenniök, hogy egy-egy kérdés vagy tárgy mily irodalmi előzménnyel bír, kik és hol irtak róla.” (p. 48.)

- T:** - **szakbibliográfia**, történettudományi
- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
  - elismerés
  - hírlapirodalom
  - **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
  - kutatómunka
  - **repertórium**, történeti
  - statisztika
  - **szakrend**, repertóriumé
  - **Szinnyei József**, id. a bibliográfus

386. Nyilatkozat az öt akasztófa tárgyában /
Puky Miklós

= = Budapesti Hírlap. – 5.évf. 12.sz. (1885. jan. 12.) p. 4-5. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

A „Napihírek” rovatban megjelent cikkben Puky Miklós Szinnyei „Hazánk”-ban (5. füz. p. 371.) közölt írásának rá vonatkozó részét határozottan cáfolja: „Minden szó mi személyemet illeti, ferde állítás” (p. 4.), majd közli a valós tényeket. Szinnyeit körültekintőbb adatgyűjtésre kéri és felhívja figyelmét egy klasszikus mondatra: „verba volant, scripta manent”, továbbá, hogy a méltatlan vád igazságtalan is. (Szinnyei reagálását lásd: 232. sz. bibliográfiai tétel)

- T:** - „Hazánk”
- **korrigálás**, id. Sz. J. adatái
  - **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
  - Puky Miklós
  - **téves adat**, kortörténeti

387. Szinnyei József. Hazai és külföldi folyóiratok tudományos repertórium: történelem és segédtudományai : második kötet : 1731-1880 : I. rész [: ismertető] / s. n.

= = Irodalmi Szemle (Eger). – 10.évf. 4.sz. (1885. ápr. 1.) p. 29-30. – Lh.: OSZK: FM 3/8310.

Néhány gondolat az ismertetőből: „... óriási munkáról van itt szó, melyhez oly szorgalom és szakértelem szükségeltetett, minővel Szinnyei dicsekedhetik ... e munkájával ... nagy szolgálatot tett a hazai tudományosságunk.” (p. 29-30.)

A Repertórium –Szinnyei által írt- előszavából is idéz a cikk, mintegy vázolván a Szinnyei-repertóriumok történetét (indulás, a kiadás felfüggesztése) és bepillantást nyújtva a gyűjtés folyamatába: „nem ritkán órákig kellett a nagy folió kötetet lapoznom, vizsgálnom, míg 4-5 följegyzésre méltó cikket találtam benne.” (p. 30.)

Végezetül számszerű adatokkal is érzékelteti a cikkbibliográfia méreteit: „... jelen műben 172 hírlapnak 919 évfolyama van feldolgozva; ezekből 28283 cím kerül ki ... tudománysszakok szerint osztályozva...” (p. 30.)

- T:** - **szakbibliográfia**, történettudományi
- elismerés
  - hírlapirodalom
  - **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
  - **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
  - **repertórium**, történeti
  - statisztika
  - **szakrend**, repertóriumé
  - **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
  - **történet**, repertórium

388. Szinnyei József nagy Repertóriumából /
s. n.

= = Egyetemes Philologiai Közlöny. – 9.évf. (1885.) p. 215-217. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 4088.

A Repertórium „Történelem és segédtudományai” alcímű II. kötetét ismertető írás, melyből megtudható, hogy „a Hírlapoknak 1731-1880-iki cikkei tartalmazza. Hatalmas, 1648 hasábra terjedő kötet, a fáradhatatlan szerző vas szorgalmának fényes bizonyítéka.” (p. 215.)

A mű (Előszava alapján) létrejöttének körülményeit és felépítését is közli a cikk.

„E nagy munkát, valamint annak első kötetét senki sem nélkülözheti, a ki bármely történeti tudomány terén, a tud. eddigi vívmányainak felhasználásával, sikerrel kíván dolgozni.” (p. 217.)

- T:** - **szakbibliográfia**, történettudományi
- elismerés
  - hírlapirodalom
  - **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
  - kutatómunka
  - **repertórium**, történeti

- statisztika
- **szakrend**, repertóriumé
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **történet**, tudomány

389. Tagajánlások 1885-ben : az I-ső osztály részéről / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 19.évf. 3.sz. (1885.) p. 84. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„I. Idősb Szinnyei József könyvtárőr, levelező tagül ajánlva Barna Ferdinánd lev. tagtól.” (p. 84.)
Indoklás: „Idősb Szinnyei Józsefnek tudományos működése, melyet részint a hirlapirodalom és folyóiratok hasábjain, különösen pedig tisztán tudományos téren a *Hazai és külföldi folyóiratok tudományos repertóriumai* fáradtságos szerkesztésével..., részint önálló búvárlatokon alapuló számos dolgozataival, hosszú évek során lelkesen s tisztán nemzeti szellemben tanúsított, sokkal ismeretesebb, semhogy azt itt bővebben ecsetelnem kellene.” (p. 84.)

Barna Ferdinánd mellékelte a Figyelőben (1881. 1. füz.), Abafi Lajos által közzétett Szinnyei bibliográfiát is.

T: - Barna Ferdinánd

- elismerés
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- kutatómunka
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a történész / hírlap
- tagság, akadémiai

390. Bibliographia Hungarica : 1885. = Magyar Könyvészet 1885. / szerk. Zunft Antal. 10. évfolyam. – Bp.: Kiadja a „Magyar Könyvkereskedők Egylete”, 1886. – XXII, 116.p. – Jegyzéke az 1885. évben megjelent új, v. újólag kiadott magyar könyveknek és térképeknek az adatok, lapszámok, megjelenési helyek, kiadók és árak fölemlítésével és tudományos szakmutatóval. – Függelékül: a Magyar hirlapok és folyóiratok 1886-ban. - Szinnyeiről: p. IV, 74. – Lh.: KI KSZK: P 819.

„A „Csak szorosán” könyvkereskedő-segédek Egylete megbízásából a „Magyar Könyvkereskedők Egylete” részére”

p. I-XXII.: Tudományos szakmutató (az egyes tud. ágakon belül betűrendben a címek és mellettük az oldalszám)

p. 74.: „- Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumai. Történelem és segédtudományai. Első osztály. II. kötet. Hirlapok. 1731-1880. I. rész. (N. 8-r. XV, 1648 hasáb) Bp., 1885. Akadémia.

- Révai Miklós és Verseghy Ferencz. Ld.: Magyar Helikon. 49.

- Horváth Mihály és Szalay László. Ld.: ugyanott. 50.

T: - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumai”

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumai” I. oszt.

- könyvészet

- „Magyar Könyvészet”

- Révai Miklós

- **szakrend**, könyvészeté

- Verseghy Ferenc

391. Magyarország tiszti cím- és névtára : 1886 / s. n.

Bp.: Kiadja az Országos Magyar Királyi Statistikai Hivatal, 1886. – 709 p. – Szinnyeiről: p. 321, 684. – Lh.: OSZK Tsk.: (1) 171/25.

p. 321.: Egyetemi Könyvtár / Szinnyei József, őr

p. 684.: Névmutató

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői

- **kortörténet**, 19. sz. második fele

- **munkakör**

- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

- tiszti cím- és névtár

392. Harminczhatodik akadémiai ülés : összes ülés : 1886. november 29-én / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 20.évf. 1(?)sz. (1886.) p. 230. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„235. Olvassatik a Magyar Írók Névtárának kiadása ügyében kiküldött bizottság jelentése. E szerint a bizottság kívánatosnak tartja, hogy az Akadémia a Magyar Írók Névtárának kiadására vállalkozzék, mivel egy ily munka szükségét az összes szaktudományok művelői érzik ... A bizottság ajánlja továbbá, hogy a szerkesztés id. Szinnyei Józsefre bízassék...” (p. 230.)

A jegyzőkönyv azt is rögzíti, hogy Heinrich Gusztáv I. tagot kéri fel / bízzák meg a felügyelet gyakorlásával.

T: - akadémiai ülés

- Heinrich Gusztáv

- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val

- „Magyar írók élete és munkái”

- Magyar Tudományos Akadémia

- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus

- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom

393. Harminczötödik akadémiai ülés : összes ülés : 1885. november 23-án / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 19.évf. 6.sz. (1886.) p. 202. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„220. Olvastatik Szinnyei József egyet. könyvtárőr levele, mely szerint az általa szerkesztendő „Magyar írók névtára” megindítására 600 forintot kér a jövő évi költségvetésbe fölvenni.” (p. 202.)

T: - 1885-86

- akadémiai ülés
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára,** tisztviselői
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- kérelem
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

394. A hazai hírlapirodalomról / s. n.

= = Nemzet. – Esti kiad. - 5.évf. 1227. (30.) sz. (1886. jan. 30.) p. [3]. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

A cikkből megtudható, hogy a részletes kimutatást a Vasárnapi Ujság közli „id. Szinnyei Józseftől, ki 1862. aug. 17-től fogva ... huszonöt év óta megszokás nélkül, minden évben közlé hírlapirodalom-történeti, bibliografiai és statistikai cikkeit...” (p. 3.)

T: - **bibliográfia,** kurrens

- **bibliográfia,** sajtó
- hírlapirodalom
- **ismertetés**
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

395. Hírlap-statisztika / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 23.évf. 31.sz. (1886. jan. 31.) p. 222. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

A „Hazai irodalom, művészet” rovatban közzétett cikk informál a „Vasárnapi Ujság”-ban megjelent – id. Szinnyei József által összeállított- (magyar) hírlapirodalmi (éves) kimutatásról.

„Az érdekes dolgozathoz megemlítjük, hogy ez idő szerint összesen 758 lapunk van. Még pedig 516 magyar és 242 idegen nyelvű ... Hogy egy századnál alig valamivel idősebb hírlapirodalom-munka csak az utolsó tizedekben vett gyorsabb lendületet, arra a dolgozatban szintén érdekes bizonyítást találunk...” (p. 222.)

T: - **bibliográfia,** kurrens

- **bibliográfia,** sajtó
- hírlapirodalom
- **ismertetés**
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

396. Huszonnyolczadik akadémiai ülés : ösz-szes ülés : 1886. október hó 4-én / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 20.évf. 1.(?)sz. (1886.) p. 189. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„188. Id. Szinnyei József könyvtárőr nyomtatott mutatóványt küld be a Magyar Írók Névtárából. A Névtár tervrajzának kidolgozása végett alakított bizottsághoz tétetik át.” (p. 189.)

T: - akadémiai ülés

- **célkitűzés,** id. Sz. J.-é
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **terv,** életrajzi lexikon

397. A magyar hírlapirodalom 1886-ban / s. n.

= = Egyetértés. – 20.évf. 31.sz. (1886. jan. 31.) p. 9. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

A 31. szám melléklete „Irodalom” rovatában megjelent cikk Szinnyei „Vasárnapi Ujság”-ban közzétett hírlap-statisztikai kimutatása alapján készült.

„E szerint folyó év kezdetével 516 hírlap és folyóirat jelent meg magyar nyelven, huszonkettővel több, mint 1885. elején.” (p. 9.)

Szám szerint is felsorolja az egyes szakok (pl.: politikai napilapok, egyházi és iskolai lapok stb.) terjedelmét, majd a megjelenés helye (város) szerint is osztályoz. Összesítve kimutatja, hogy 1886 elején a fővárosban 231, vidéken 282, külföldön pedig 3 magyar nyelvű hírlap ill. folyóirat jelent meg. Idegen nyelvű lapból 242 féle (ezeket nyelv szerint csoportosítja).

Konklúzió: „... tehát Magyarországon megjelen összesen 758 hírlap és folyóirat; ebből 18.111 főre esik egy.” (p. 9.)

T: - **bibliográfia,** kurrens

- **bibliográfia,** sajtó
- hírlapirodalom
- **ismertetés**
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

398. A magyar irodalom 1884-ben / összeáll. Horváth Ignác

= = Magyar Könyvszemle melléklete. – 9. évf. 1-4. füz. (1884. jan-decz.) (megjele-

nés: 1886.) p. LXVIII. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Id. Szinnyi József alábbi munkájának megjelenéséről informál:

„Hírlapirodalom és hírlapkönyvtár. Különlenyomat a „Nemzet” 1884. 130. számából (Athenaeum részvénytömörda 8 r. 13 l.)” (p. LXVIII.)

T: - bibliográfia, kurrens

- hírlapirodalom
- Hírlaptár
- könyvészet
- különlenyomat
- Szinnyi József, id. a könyvtáros
- magyar sajtótörténet

399. A magyar irodalom 1885-ben / összeáll.

Horváth Ignác

= = Magyar Könyvszemle melléklete. – 10.évf. (1886.) p. LXIV. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Id. Szinnyi József alábbi munkájának megjelenéséről informál:

„Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium. Történelem és segédtudományai. Második kötet. Hírlapok 1731-1880. 1. rész. (Akadémia. 8.r. VIII. 1647 két hasábos l.)” (p. LXIV.)

T: - bibliográfia, kurrens

- szakbibliográfia, történettudományi
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- ismertetés, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- könyvészet
- repertórium, történeti
- Szinnyi József, id. a bibliográfus

400. Magyar írók névtára [: ismertető] / s. n.

= = Egyetértés. – 20.évf. 267.sz. (1886. szept. 26.) p. 10. - [melléklet p. 2.]. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

A 267. szám melléklete „Irodalom” rovatában megjelent írás vázolja Szinnyi „Magyar írók élete és munkái” című életrajzi lexikonának (biobibliográfiájának) „előtörténetét”, majd informál arról, hogy „Szinnyi mutatványul most ki nyomatta a névtár legelső ívét ... E nyomtatvány ívből következtenni lehet a munka nagy felölélő természetére.” (p. 10.) A cikkből az is megtudható, hogy „Könyvtári kutatások alapján készül s a könyvtárakban főlalálható minden mű szerzőjéről igyekszik adatokat nyújtani ... Jobb íróknál röviden közli az életrajzot, aztán lehetőleg teljes jegyzékét a lapoknak, melyekbe dolgozott, műveinek címét, a megjelenési helylyel és idővel. Végül pedig megjelöli azokat a lapokat, füzeteket, könyveket czim szerint, melyekben az illető íróról bővebben is lehet olvasni. Ezzel utal a további forrásokhoz.” (p. 10.)

Az ismertető az alábbi gondolattal zárul: „Kivánatos ..., hogy mielőbb meginduljon a ... kiadás. Irodalmunknak nincs névtára, Bod Péter óta mindössze kísérletek történtek...” (p. 10.)

T: - történet, bibliográfia

- biobibliográfia
- Bod Péter
- célkitűzés, id. Sz. J.-é
- elismerés
- forrásgyűjtemény
- ismertetés, „Magyar írók élete és munkái”
- kutatómunka
- lexikon, életrajzi
- munkamódszer, id. Sz. J.-é
- Szinnyi József, id. a bibliográfus
- Szinnyi József, id. a történész / irodalom
- terv, életrajzi lexikon

401. „Magyar írók névtára” [: ismertető] / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 23.évf. 264.sz. (1886. szept. 23.) p. 1921. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

A „Hazai irodalom, művészet” rovatban közzétett írás arról informál, hogy id. Szinnyi József – mutatványul – kinyomtatta a „Magyar írók...”első ívét (A betű).

„Minden író életrajza és műveinek ismertetése után fel vannak sorolva gondosan az adatok, ahonnan id. Szinnyi merített. Ez iv az akadémiai felügyelő bizottságnak van szánva átnézés végett.” (p. 1921.)

T: - biobibliográfia

- célkitűzés, id. Sz. J.-é
- forrásgyűjtemény
- ismertetés, „Magyar írók élete és munkái”
- Szinnyi József, id. a bibliográfus
- Szinnyi József, id. a történész / irodalom
- terv, életrajzi lexikon

402. Magyar írók névtára [: ismertető] / s. n.

= = Irodalmi Szemle. – 11.évf. 10.sz.

(1886. okt. 1.) p. 67-68. – Lh.: OSZK: FM 3/8310.

A „Szemle” rovatban közölt írás a „Magyar írók...” első ívének megjelenéséről informál.

Röviden vázolja a névtár létrejöttének előzményeit, majd az egyes életrajzok felépítését. Végül az alábbi gondolatokkal zár: „Kivánatos ..., hogy mielőbb meginduljon a ... kiadás. Irodalmunknak nincs névtára, Bod Péter óta mindössze kísérletek történtek, melyek hézagok, s nem elég biztos és kimerítő adatokon nyugszanak...” (p. 68.)

T: - biobibliográfia

- Bod Péter
- célkitűzés, id. Sz. J.-é

- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **terv**, életrajzi lexikon

403. A „Magyar írók névtára”-ból / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 23.évf. 267.sz. (1886. szept. 26.) p. 1945. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

A „Magyar írók...” első ívének nyomtatott példánya mintaként szolgált a MTA felügyelőbizottsága és a leendő előfizetők számára. Ebből közli a cikk a lap munkatársa *Abonyi Lajos* életrajzi adatait és munkáinak jegyzékét, egyúttal demonstrálva általa Szinnyei művének tartalmát, az egyes szócikkek (életrajzok) igényes szerkezeti felépítését is.

T: - biobibliográfia

- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- **életút**, *Abonyi Lajosé*
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **terv**, életrajzi lexikon

404. A magyar színészet multjáról / ... Váli Béla

= = Nemzet. – Reggeli kiad. – 5.évf. 1220. (23.) sz. (1886.) p. 1-2. – Lh.: OSZK: FM 3/837.

A „Tárcza” rovatban közzétett írás Szinnyeinek „A komáromi magyar színészet története” című művét ismerteti.

„Szinnyei lelkiismeretessége, fáradhatatlansága e munkában sem tagadta meg magát...” (p. 1.) –írja Váli, majd részletesen beszámol az első és második kötet tartalmáról, Szinnyei munkamódszereiről.

„Színészetünk érdekében kívánjuk, hogy ne fájjon ki Szinnyei műve második kötete megírásában, melyben 1848-tól kezdve jelen napokig tárgyalja a komáromi színészet történetét...” (p. 2.) –zárja írását dr. Váli Béla.

T: - elismerés

- **helytörténet**, Komárom
- **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a történész / színészet
- **történet**, magyar színészet

405. Az országos hírlapkönyvtár / K. B.

= = Budapesti Hírlap. – 6.évf. 53.sz. (1886. febr. 22.) p. 4-5. – Lh.: OSZK: FM 3/2569.

A sajtókritikával indító írás elmarasztalja a hírlapokat és folyóiratokat a Hírlaptárral kapcsolatos információk csekély száma miatt. Méltatja Szinnyei érdemeit és sürgeti a megfelelő hely/épület megvalósítását.

Trefort minisztert bírálja: „... jó példával jár elül mindenütt, de a hírlapkönyvtárt mindeddig csekély figyelmére méltatta ... A jóakarat önmagában kevés ... E célra áldoznia kell az országnak.” (p. 5.) „Később kétannyival sem lehet a halasztást pótolni.” (p. 5.)

T: - elismerés

- **Hírlaptár**
- **könyvtárápület**
- **kritika**, sajtó
- **szervezés**, Hírlaptár
- Trefort Ágoston

406. Tagajánlások 1886-ban : az I-ső osztály részéről / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 20.évf. 1.sz. (1886.) p. 70. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

Szinnyeit ismételt levelező tagul ajánlja Barna Ferdinánd.

„... a tudomány mai álláspontján a könyvtártudomány (Bibliothekswissenschaft) és könyvészet (Bibliographia) egészen egyenrangúaknak s egymást kölcsönösen kiegészítőkné tekintetnek, a honnan önként következik, hogy id. Szinnyei József tevékenysége, melyet ... oly fényes eredménnyel fejtett ki, valóban tudományos tevékenység.” (p. 70.)

T: - Barna Ferdinánd

- elismerés
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- kutatómunka
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- tagság, akadémiai

407. A magyar hírlapirodalom / s. n.

= = Fővárosi Lapok. – 24.évf. 31.sz. (1887. febr. 1.) p. 220. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

„Fáradhatatlan irodalmi statisztikusunk: id. Szinnyei József, mint évek óta rendszeren, az idén is összeállította a magyar hírlapirodalom statisztikáját. E szerint a folyó év elején összesen 539 magyar lap jelent meg.” (p. 220.) Ezen belül informál a Budapesten, vidéken, ill. külföldön kiadott hírlapok számáról és a Magyarországon megjelenő, idegen nyelvű kiadványokról is. A hírlapirodalomnak a lakosság számához viszonyított arányát szintén tartalmazza a cikk.

T: - bibliográfia, kurrens

- bibliográfia, sajtó
- hírlapirodalom
- **ismertetés**
- statisztika

- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- Szinnyei József, id. a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

408. A magyar hírlapirodalom [kivonat] / s. n.

= = Pesti Napló. – Reggeli kiad. – 38.évf. 29.sz. (1887. jan. 30.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

A „Különfélék” rovatban közzétett cikk a Szinnyei által összeállított 1887. évi magyar hírlapirodalmi kimutatásból közöl néhány adatot.

„Összesen 2423 hírlap és folyóirat jelent meg száznyolcz év alatt magyar nyelven.” (p. 2.)

T: - bibliográfia, kurrens

- bibliográfia, sajtó
- hírlapirodalom
- ismertetés
- statisztika
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- Szinnyei József, id. a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

409. A magyar hírlapirodalom 1887-ben [: ismertető] / s. n.

= = Egyetértés. – 21.évf. 29.sz. (1887. jan. 30.) p. 9. – Lh.: OSZK: FM 3/4063.

A melléklet „Irodalom” rovatában megjelent közlés, id. Szinnyei József „Vasárnapi Ujság”-ban publikált összeállítása alapján. A cikk informál arról, hogy ott részletesen megtalálható az egyes lapok címe, szerkesztőjük neve és előfizetési díjuk.

Az írásból megtudható, hogy 1887-ben 539 magyar nyelvű hírlap és folyóirat jelent meg, ami 23-mal több, mint egy évvel korábban. Ezt a mennyiséget 11 szakra felosztva is szolgáltat adatokat, valamint földrajzi csoportosítást (megjelenés helye szerint) is nyújt.

A fentiekén túl, idegen nyelvű lap 228 jelent meg hazánkban. Ez mindösszesen: 767 lap / 1887. év. Magyarország lakosságához viszonyítva elmondható, hogy 17876 főre esett egy időszaki kiadvány-cím. Ezen belül „11416 magyarul beszélő egyénre esik egy magyar hírlap; 12317 németre egy német, 69987 szlávra egy szláv és 77450 román ajku egyénre egy román hírlap.” (p. 9.)

T: - bibliográfia, kurrens

- bibliográfia, sajtó
- hírlapirodalom
- ismertetés
- statisztika
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- Szinnyei József, id. a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

410. A magyar hírlapirodalom az év elején / s. n.

= = Függelenség. – 8.évf. 29.sz. (1887. jan. 30.) p. [2]. – Lh.: OSZK: FM 3/701.

A „Hirek” rovatban megjelent közlemény arról informál, hogy „Id. Szinnyei József a „Vas. Ujs.” legújabb számában közzéteszi évenkénti hírlapstatisztikáját. E szerint az év elején a fővárosban összesen 254, vidéken 118 helyen 284 és külföldön egy magyar hírlap jelent meg.” (p. 2.)

A cikk informál az előző év adatairól is, továbbá számszerű adatokkal szolgál a Magyarországon idegen nyelven megjelenő kiadványokról is, nyelv szerinti csoportosításban.

T: - bibliográfia, kurrens

- bibliográfia, sajtó
- hírlapirodalom
- ismertetés
- statisztika
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- Szinnyei József, id. a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

411. Mennyi hírlapunk van? / s. n.

= = Pesti Hírlap. – 9.évf. 29.sz. (1887. jan. 30.) p. 4. – Lh.: OSZK: FM 3/2057.

Az „Irodalom” rovatban közzétett kimutatás az alábbi mondattal kezdődik: „Id. Szinnyei József, mint minden évben, úgy az idén is összeállította a magyar ujság-irodalom statisztikáját melyből átvesszük következő adatokat...” (p. 4.), majd – szakszerű felosztásban – közli az 1886 elején ill. 1887 elején megjelent magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok számát. A megjelenés helye szerinti adatokat is közzéteszi.

Konklúzió: „... Magyarországon megjelent összesen 767 hírlap és folyóirat; ebből 17,876 főre esik egy.” (p. 4.)

T: - bibliográfia, kurrens

- bibliográfia, sajtó
- hírlapirodalom
- ismertetés
- statisztika
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- Szinnyei József, id. a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

412. A „Ludas Matyi” költőjéről : helyreigazítások / Mátray Lajos

= = Fővárosi Lapok. – 25.évf. 304.sz. (1888. nov. 3.) p. 2231-2232. – Lh.: OSZK: FM 3/712.

Mátray mélyreható kutatásokat folytatott Fazekas Mihály életére vonatkozóan és erre hivatkozással az alábbiakat közli Szinnyei írására (Fővárosi Lapok, 1888. 300. sz. p. 2201-2204.) reagálva: „Szinnyei József ... azokat a téves adatokat használja föl, me-

lyeket szórványosan és fukaran irtak meg róla. Ez adatokban igen lényeges hibák vannak. Hibás ... a születési év, mert Fazekas Mihály, mint ezt a debreceni ref. anyakönyvben –találtam, 1766. év január elsején született..., tehát nem 1765. január elsején, mint Szinnyei írja...” (p. 2231.) „Fazekasnak nem volt felesége sohasem. Hiszen ő ép nőgyűlöletéről volt nevezetes! ... még béresnek sem fogadott föl olyat, a kinek felesége volt...” (p. 2231.)

Mátray kifejti, hogy meggyőződése, hogy Kerekes ismerte Fazekast (a „Ludas Matyi szerzőjét), csupán óvatosságból, a cenzúra miatt „rendezték meg” a kiadást. „Kényes dolog volt ugyanis századunk elején szót emelni a jobbágyság érdekében, kárhóztatva a földesuri önkényt. Sokszor az ... írók jónak látták a fortélyosság köpenyegét használni, ha ez őket jól betakarta.” (p. 2231.)

„Végül ... a Szinnyei József által használt „Miskolci” előnevet én sem az anyakönyvekben, sem rokonsága körében, sem ide vonatkozó régi iratokban, nem találtam sehol.” (p. 2232.) -zárja írását Mátray.

T: - **életút**, Fazekas Mihályé

- Fazekas Mihály
- **korrigálás**, id. Sz. J. adatai
- „Ludas Matyi”
- Mátray Lajos
- **téves adat**, életrajzi

413. A magyar irodalom 1887-ben / összeáll.
Horváth Ignác. – 2 db.

= = Magyar Könyvszemle melléklete. – 12.évf. 1-4. füz. (1887. jan.-decz.) (megjelentés: **1888.**) p. LXIX. – Lh.: OSZK: FM 3/218.
olv. (szp.): HA 1.759.

Id. Szinnyei József alábbi munkáinak megjelenéséről informál:

„Könyvtári emlékek (Külön lenyomat a „Fővárosi Lapok” 1887. évi 94-95. számaiból. Athenaeum r. társ. nyomdája. 8 r. 20. l.)” (p. LXIX.)

„Komárom 1848-49-ben (Napló jegyzetek. Aigner Lajos. 8 r. VIII, 518 l.)” (p. LXIX.)

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, története
- **helytörténet**, Komárom
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- könyvészet
- különlenyomat
- naplójegyzetek
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

414. Tagajánlások 1887-ben : az I-ső osztály részéről / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 21.évf. (1887) 3.sz. (**1888.**) p. 83. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„8. Idősb Szinnyei József könyvtárort levelező tagúl ajánlja Barna Ferdinánd, levelező tag.” (p. 83.)

Megismétli harmadszor is a korábbi indoklását.

T: - Barna Ferdinánd

- elismerés
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- kutatómunka
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- tagság, akadémiai

415. Tagajánlások 1888-ban : az I. osztály részéről / s. n.

= = A MTA Értesítője. – 22.évf. 3.sz. (**1888.**) p. 74. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„4. Idősb Szinnyei József könyvtárort levelező tagúl ajánlja Barna Ferdinánd, levelező tag.” (p. 74.)

T: - Barna Ferdinánd

- elismerés
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- kutatómunka
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- tagság, akadémiai

416. Magyar írók élete és munkái [ismertető] / s. n.

= = Pesti Napló. – 40.évf. 338.sz. (**1889.** dec. 8.) p. [5]. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

A „Tudomány, irodalom” rovatban közzétett írás a „Magyar írók...” jövő év eleji kiadásának megkezdéséről informál.

„Régen érezzük egy oly lexikális munka hiányát, mely a magyar írók életrajzát és munkásságát teljesen foglalná magában. Ily munka megírására, mint tudva van, idősb Szinnyei József, a muzeumi hirlapkönyvtár tudós öre vállalkozott, ki körülbelül három évtizeden keresztül gyűjtötte a hozzá való anyagot ... a munka közrebocsátását a jövő év elején megkezdik.” (p. 5.)

T: - **biobibliográfia**

- **Hírlaptár**
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **lexikon**, életrajzi
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

417. Magyar Könyvészet : 1876-1885. / szerk. Kislingstein Sándor. – Bp.: a „Magyar Könyvkereskedők Egylete” kiadása, 1890. – 556 p. – Jegyzéke az 1876-1885. években megjelent, vagy újólág kiadott magyar könyveknek és térképeknek. – Függelékül: a magyar hirlapok és folyó-

iratok 1876-1885. – Tudományos szakmu-
tatóval ellátva. – Szinnyeiről: p. 415. –
Lh.: KI KSZK: P 806.

p. 415.: „Szinnyey (!) József id. Hazai és külföldi
folyóiratok magyar tudományos repertoriuma. N. 8°
Budapest, Akadémia.

I. osztály : Történelem és segédtudományai.

II. kötet. Hírlapok. 1731-1880. (XV. 1648 hasáb.)
1885.

II. osztály : Természettudomány és matematika.

I. kötet : Hazai szaklapok, folyóiratok, évköny-
vek, naptárak és iskolai évkönyvek repertoriuma
1778-1874. (1860 hasáb.) 1876.

-Hírlapirodalmunk és hírlapkönyvtár. Különlenyo-
mat a „Nemzet” 1884. évi 130. számából. 8° (13 l.)
Bpest, Athenaeum nyom.

-Horváth Mihály és Szalay László. Ld : Magyar
Helikon 50.

-Révay Miklós és Verseghy Ferencz. Ld : U. o. 49.

Szinnyei József és dr. Szinnyei József Magyaror-
szág természettudományi és matematikai könyvé-
szete 1472-1875. – Bibliotheca hungarica naturalis
et matheseos. Száz arannyal jutalm. pályamű. N.
8° (VIII l, 1008 hasáb.) Budapest, 1879.

Természettud. társ. Kilián Fr. biz. 4.-

Szinnyei József id. A budapesti kir. magy. tud.-
egyetem könyvtárának címjegyzéke. II. rész.
1877-ik évi gyarapodás. 8° (127 l.) Bpest, 1878.
Könyvtár.

-A komáromi magyar színészet története. II. füzet.
1819-1821. Különlenyomat a „Komáromi Lapok”-
ból. 8° (128 l.) Komárom, 1882.

-Egy „Magyar írók névtára”-nak terve. Különle-
nyomat a „Magyar Könyvszemle” VI. füzetéből. 8°
Budapest, 1877.

-Hírlapirodalmunk 1848-49-ben. Különlenyomat a
„Magyar Könyvszemle”-ből. N. 8° (II, 42 l.) Buda-
pest, 1877. Szerző.

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, retrospektív
- **szakbibliográfia**, történettudomá-
ny
- **Budapesti Királyi Magyar Tu-
domány-Egyetem Könyvtára**,
címjegyzéke(i)
- „Egy „Magyar írók névtára”-nak
terve”
- „Hazai és külföldi folyóiratok ma-
gyar tudományos repertoriuma”
- „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben”
- hírlapirodalom
- **Hírlaptár**
- „A komáromi magyar színészet
története”
- könyvészet
- különlenyomat
- „Magyar Könyvészet”
- „Magyar Könyvszemle”
- „Magyarország természettudományi
és matematikai könyvésze”
- pályamű

- **repertórium**, történeti

- Révai Miklós

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész /
irodalom

- Szinnyei József, ifj.

- Verseghy Ferenc

418. Az Akadémia jegyzőkönyvei : huszonket- tedik akadémiái ülés / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 1.köt. 6.füz.
(1890. jun. 15.) p. 403. – Lh.: OSZK: FM
3/218.

„142. Az I. osztály az Irodalomtörténeti Bizottság
ajánlatára kéri, hogy id. Szinnyei József úrnak e bi-
zottságba való bevétele helyben hagyas-sék.”
(p. 403.)

T: - akadémiái ülés

- bizottsági tagság

- Irodalomtörténeti Bizottság, MTA

- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val

- kérelem

- Magyar Tudományos Akadémia

- **Szinnyei József, id.** a történész /
irodalom

419. Az Akadémia jegyzőkönyvei : negyedik akadémiái ülés / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 1.köt. 2.füz.
(1890. febr. 15.) p. 118. – Lh.: OSZK: FM
3/218.

Az 1890. jan. 27-én megtartott Összes ülésen –
Szinnyei József úrnak vonatkozóan az alábbiakat rögzítették:
„24. Id. Szinnyei József, a nemzeti muzeum
hírlaptárának öre 158 akadémiái halott-ról (1832-
1889) 229 külön gyászjelentést ajándékoz az Aka-
adémia levéltárának. Köszönettel vétetik s a főtktár
megbízatik, hogy a hiányzó [néhai akadémiái ta-
gok gyászjelentései] megszer-zése iránt intézzen a
közönséghez felhívást.” (p. 118.)

T: - ajándékozás

- akadémiái ülés

- **gyűjtemény, id. Sz. J.-é** / gyászje-
lentés

- **Hírlaptár**

- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val

- kérelem

- **levéltár**, akadémiái

- Magyar Nemzeti Múzeum

- Magyar Tudományos Akadémia

- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

420. Ismertető: Magyar írók élete és munkái / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 1.köt. 9.füz.
(1890. szept. 15.) p. 540-542. – Lh.:
OSZK: FM 3/218.

Jelen kiadványismertetés a „Magyar írók...” 1. kötetét propagálja, továbbá betekintést nyújt a munka létrejöttének előzményeibe és informál az Akadémia elvárásairól, javaslatairól. Megtudható belőle, hogy a bibliográfiát Szinnyi 6-8 kötetesre tervezte és 6-8 évre becsülte a megvalósítás időtartamát.

„Az I. osztály ... tekintetbe véve azt, hogy Szinnyi úr évtizedeken át folytatott gyűjtése és lelkiismeretes szorgalma azzal biztatnak, hogy kezéből lehető teljes anyagot, pontos és hiteles adatokat fog nyerni az irodalom, a tervet helyeselte és elfogadta oly hozzáadással, hogy nemcsak az önálló kiadásban megjelent művek szerzői, hanem a mennyire lehet, a folyóiratokban található értekezések s egyéb érdemes művek írói is felvéessenek a névtárba.” (p. 540.) „Társ-szerkesztőnek, vagyis revisornak dr. Heinrich Gusztáv választotta meg.” (p. 541.)

T: - 1890. 01. 12.

- biobibliográfia
- szakbibliográfia, irodalomtudományi
- célkitűzés, id. Sz. J.-é
- Heinrich Gusztáv
- ismertetés, „Magyar írók élete és munkái”
- kapcsolat, id. Sz. J.-é az MTA-val
- lexikon, életrajzi
- lexikon, irodalmi
- Magyar Tudományos Akadémia
- Szinnyi József, id. a bibliográfus
- Szinnyi József, id. a történész / irodalom

421. Jegyzőkönyvi mellékletek : Id. Szinnyi József ajándéka / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 1.köt. 2.füz. (1890. febr. 15.) p.114-115. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

Az írás informál id. Sz. J. ajándékáról a M. T. Akadémia levéltára számára: „Szinnyi József úr, a nemzeti múzeum hírlap-tárának öre, az ő több mint 70000 darabra menő gyászjelentés-gyűjteménye többes példányaiból 229 darabot, a melyek 1832-től 1889-ig, 158 akadémiai tag elhunytára vonatkoznak, a M. T. Akadémia levéltárának ajándékozott.” A jegyzőkönyv melléklete felhívást tartalmaz az Akadémiai Értesítő olvasói felé, további (még hiányzó) gyászjelentések beküldésére.

T: - ajándékozás

- gyűjtemény, id. Sz. J.-é / gyászjelentés
- Hírlaptár
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- kapcsolat, id. Sz. J.-é az MTA-val
- kérelem
- levéltár, akadémiai
- Magyar Tudományos Akadémia
- tagság, akadémiai

422. Magyar írók élete és munkái [ismertető] / s. n.

= = Egyetemes Philologiai Közlöny. – 14.évf. (1890.) p. 141. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 4088.

A „Vegyesek” rovatban közzétett ismertetőből megtudható, hogy „Magyar írók élete és munkái” címmel nagy fontosságú bio- és bibliographiai vállalat indult meg. Id. Szinnyi József írja, a M. T. Akadémia támogatja, Hornyánszky V. adja ki.” (p. 141.)

„Az első füzet ... már megjelent ... ügyesen szerkesztettnek, igen gazdagnak és teljesen megbízhatónak találjuk Szinnyi művét, mely kétségtelenül a legszükségesebb és leghasznosabb irodalmi vállalatok egyike.” (p. 141.)

T: - biobibliográfia

- szakbibliográfia, irodalomtudományi
- elismerés
- Hornyánszky Viktor
- ismertetés, „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- Szinnyi József, id. a bibliográfus
- Szinnyi József, id. a történész / irodalom

423. Muzeumi hírlap-könyvtár / s. n.

= = Pesti Napló. – Esti kiad. – 41.évf. 186.sz. (1890. júl. 8.) p. 2. – Lh.: OSZK: FM 3/706.

A „Tárcza” rovatban közzétett, a hírlapkönyvtár megnyitására tudósító írás: „... teljesen be van rendezve önálló hírlapkönyvtárunk, melyre méltán büszkék lehetünk, mert még a nagy nemzetek se dicsekedhetnek ily könyvtárral. A mienk egyedül áll a kontinensen.” (p. 2.)

A cikk rövid (egyetemes) hírlapkönyvtár-történeti információ-val is szolgál: „III. Napoleonnak jutott először eszébe az ötvenes években, hogy a franciaországi hírlapokat lehetőleg teljesen összegyűjtsék ... de összevásárlásuk oly nagy összegbe került volna, hogy már a kezdetnél fölhagytak a tervvel. Így történt másutt is, például Angolországban, hol a „Times” teljes példányával és néhány fontosabb lap beszerzésével megelégedtek...” (p. 2.) A cikk kitér az okra is: a fejlett országokban olyan nagy mennyiségű (közel 200 éves múltra visszatekintő) hírlapirodalom gyűlt össze, hogy azt már képtelenség lett volna teljességre törekvően összegyűjteni.

A magyar hírlapkönyvtárra visszatérve kifejti, hogy: „Első sorban Trefort miniszteré az érdem, hogy ... a szükséges összeget is megszavaztatta az országgyűléssel.” (p. 2.)

A cikk írója kitér a repertóriumok szerepére is, nélkülük a hírlaptár állományát „holt kincs”-nek nevezi. „... a Szinnyi-féle Repertorium három vaskos kötete mintegy 5300 kötet hírlaphoz és folyóirathoz nyújt kulcsot...” (p. 2.)

Statistikai adatokkal szolgál a magyar országos hírlapkönyvtár állományára, éves gyarapodására és használatára vonatkozóan.

„A könyvtár jeles szakemberünk, idősb Szinnyi József igazgatása alatt áll, ki azt nagy gonddal és ismerettel rendezte ... a nagy kincset az érdek-lődő közönségnek mindenképpen hozzáférhetővé tette.” (p. 2.)

T: - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”

- helytörténet, Anglia
- Hírlaptár, létrejöttének körülményei
- Hírlaptár, megnyitása
- Hírlaptár, működése
- Hírlaptár, rendezése
- könyvtárvezetés
- könyvtáros portré, id. Sz. J.-é
- könyvtártörténet
- munkakör
- Napóleon, III.
- repertórium
- statisztika
- Szinnyi József, id. a könyvtáros
- „Times”
- egyetemes sajtótörténet
- Trefort Ágoston

- 424. Magyar Könyvészet : 1890. / szerk. Glück Soma. – Bp.: Kiadja a „Magyar Könyvkereskedők Egylete”, 1891. – LXXV, 200 p. – In: Magyar Könyvkereskedők Évkönyve, 1. évf. I. – II. Könyvkereskedelmi üzletcímár. – III. Közhasznú üzleti tudnivalók Heckenast Gusztáv életrajzával és arczképével. – Szinnyi: p. LII, 84. – Lh.: KI KSZK: P 807.**
p. 84.: „Sz. J. id. Magyar írók élete és munkái. A magy. tud. akadémia (!) megbízásából. I. köt. I. füzet. (Aachs- Anrád.) (8-r. 1-159 lap) Bp., 1890. Hornyánszky Viktor. Füzete 50 kr.”

T: - 1891.

- biobibliográfia
- szakkibliográfia, irodalomtudományi
- Hornyánszky Viktor
- könyvészet
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar Könyvészet”
- Magyar Tudományos Akadémia
- Szinnyi József, id. a bibliográfus
- Szinnyi József, id. a történész / irodalom

- 425. Értesítő : Magyar írók élete és munkái : a m. t. akadémia megbízásából írta Szinnyi József : első kötet / Váczy János**

= = Budapesti Szemle. – 68.köt. 180.sz. (1891.) p. 482-487. – Lh.: OSZK: HA 3.973.

A szerző örömmel üdvözlí Szinnyi vállalkozását, majd összeveti Wurzbach „Biographisches Lexicon”-ával „mely a kiválóbb magyarországi írók és tudósok, államférfiak és művészek életére s munkáira nézve eddigé a legtöbb útbaigazítással szolgált a kutatóknak.” (p. 483.)

A mű címével kapcsolatban megjegyzi: „szabatosabb lett volna a cím, ha a „magyar” helyett „magyarországi írók” lett volna.

Az ismertető tartalmazza Szinnyi célját, melyet műve előszavában fogalmazott meg: „Célom ... az egész hazai irodalmat életrajzokban úgy összefoglalni, hogy annak minden ága lehetőleg teljesen legyen abban képviselve.” (p. 484.)

Néhány apróbb kritikai észrevétel (pl. az írók vallására utaló információ hiánya, helyenként félreérthető fogalmazás, téves adatok, hibás betűrendbe sorolás) után Váczy leszögezi: „e futólagos megjegyzések korán sem csökkentik a munka kiváló becsét s használatosságát” (p. 487.).

T: - „Biográfiai lexikon”

- célkitűzés, id. Sz. J.-é
- elismerés
- ismertetés, „Magyar írók élete és munkái”
- kritika, id. Sz. J.-re vonatkozó
- lexikon, életrajzi
- Szinnyi József, id. a bibliográfus
- Szinnyi József, id. a történész / irodalom
- téves adat, bibliográfiai
- Wurzbach

- 426. A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : harminczettedik akadémiai ülés / s. n.**

= = Akadémiai Értesítő. – 3.köt. 11.füz. (1892. nov. 15.) p. 682. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

Az 1892. okt. 31-én megtartott kilencedik összes ülés jegyzőkönyvéből megtudható, hogy: „251. ... bírálókul a Lukács-pályázatra ... Szinnyi József l. tagokat kérte föl.”

T: - akadémiai ülés

- Magyar Tudományos Akadémia

- 427. A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonhatodik akadémiai ülés / s. n.**

= = Akadémiai Értesítő. – 3.köt. 8.füz. (1892. aug. 15.) p. 490. – Lh.: OSZK: HA 1.959.

A hatodik összes ülés (1892. jún. 20.) jegyzőkönyve szerint: „B. Eötvös Loránd akadémiai elnök úr elnöklete alatt ... 194. Olvastatnak az Akadémia állandó bizottságai megalakulásáról szóló jelentések. Megválasztattak: ... II. Az irodalomtörténeti bizottság ... Segédtagokká: ... id. Szinnyi József ...” (p. 490.)

T: - akadémiai ülés

- bizottsági tagság
- Eötvös Loránd, b.
- Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

428. Magyar írók élete és munkái [ismertető] / GY.

= = Erdélyi Múzeum. – 9.köt. (1892.) p. 67-68. – Lh.: MTA: 301.330

Az „Irodalmi Szemle” rovatban közzétett ismertető arról informál, hogy „Szinnyei Józsefnek, a Magyar Nemzeti Múzeum hirlapkönyvtára öréneke nagy biográfiai művéből az első kötet (9 füzet) be van fejezve, sőt már a II-ik kötet három első füzet is megjelent ... A magyar irodalomtörténet egyik oszlopos munkája ez a könyv. A legrégebb időktől napjainkig terjed s felölel minden fölemlítésre méltó író ... Az elsőrangú írók életrajzában mindenike egy-egy önálló tanulmány.

Az érdemes szerző első sorban életrajzíró kíván lenni, legfőbb súlyt az életrajzi és bibliográfiai adatok pontos összegyűjtésére fekteti ... A harmincz éven át ernyedetlen szorgalommal gyűjtött roppant anyag kiváló tudással és kritikával van feldolgozva, az életrajzok mellé adott repertoriumok a ... szakemberek megbecsülhetetlen segítői és útbaigazatói...” (p. 67-68.)

T: - biobibliográfia

- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- elismerés
- **gyűjtőkör**
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **lexikon**, életrajzi
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **repertórium**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

429. A magyar irodalom 1891-ben / összeáll. Horváth Ignác

= = Magyar Könyv-Szemle melléklete. – 16.évf. (1891.) (megjelenés: 1893.) p. 85. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Id. Sinnyei József alábbi munkájának megjelenéséről informál:

„Magyar írók élete és munkái I. kötet Aachs-Bzenszki (Hornyánszky Viktor könyvkereskedése. 8 r. 1440 kéthasábos I. ára 4 frt. 50 kr.)” p. 85.

T: - biobibliográfia

- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- **bibliográfia**, kurrens
- **könyvészet**

- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

430. Évnegyedek jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának állapotáról : 1894. / s. n. – 2 db.

= = Magyar Könyv-Szemle

Első közlés, április 1-től június 31-ig. – Ú.f. 2. köt. (1894.) p. 187-191.

Második közlés, október 1-től december 31-ig. – Ú.f. 2. köt. (1894.) p. 294-298.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az első közlés arról informál, hogy id. Sinnyei József ajándékával gazdagította a nyomtatványi osztályt (p. 295.), a második pedig arról, hogy a levéltárat gyarapította ajándékával (p. 189.).

T: - ajándékozás

- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi

431. Szakirodalom / ...Váczy János

= = Magyar Könyv-Szemle. – Ú.f. 2.köt. (1894.) p. 364-369. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A szerző id. Sinnyei József *Magyar írók élete és munkái* I-III. kötetének megjelenése kapcsán fogott tollat.

A könyvismertető méltatja Sinnyei sokoldalú, alapos kutatómunkáját, adatainak megbízhatóságát (forrás- és lelőhely megjelölések). A biobibliográfiában előforduló esetleges tévedéseket (pl.: Fazekas Mihály esetében) érintve leszögezi: „Óhatatlan bármilyen hasonló gyűjteményben is, hogy kisebb-nagyobb tévedések bele ne csússzanak.” Végül megjegyzi, hogy egy betűrendes tárgymutató a kötetek végén (legalább a felvett írók nevével) nagyon hasznos lenne. „... a legnagyobb mértékben kíváncsnak tartjuk, hogy a mű hátralevő része mennél előbb befejeztessék”- zárja cikkét a szerző. (p. 369.)

A fentiekben túl az írásból megtudhatjuk, hogy a Magyar írók I. kötetének megjelenésekor a Budapesti Szemle 1892. évfolyamában közölt tudósítást a munkáról.

T: - adatgyűjtés

- **biobibliográfia**
- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- elismerés
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **kutatómunka**
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **téves adat**, életrajzi

432. Évnegyedes jelentés a M. N. Múzeum Könyvtárának állapotáról / s. n. –4 db.

= = Magyar Könyv-Szemle

Első közlés, 1894. okt. 1-től dec. 31-ig. – Ú.f. 3.köt. (1895.) p. 81-87.

Második közlés, 1895. jan. 1-től márcz. 31-ig. – Ú.f. 3.köt. (1895.) p. 164-169.

Harmadik közlés, 1895. ápr. 1-től jún. 30-ig. – Ú.f. 3.köt. (1895.) p.268-273.

Negyedik közlés, 1895. júl. 1-től szept. 30-áig. – Ú.f. 3.köt. (1895.) p. 348-352.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az évnegyedes jelentéseket –melyek a negyedévi igazgatósági üléseken kerültek felolvasásra,- rendszeresen közzétették a Magyar Könyvszemlében.

Az első közlésből megtudható, hogy Szinnyei József 80 db. ajándékkal járult hozzá a könyvtár gyarapításához (p. 83.), a második pedig arról informál, hogy „a Magyar Könyv-Szemlének f. évi első füzeté... külön mellékletként a magyar hírlapirodalom 1895. évi statisztikáját is közli, Szinnyei József múzeumi ör pontos összeállításában.” (p. 165.) A jelentésből megtudható továbbá, hogy id. Szinnyei József újabb ajándékokkal gyarapította a könyvtárat (p. 166.).

A harmadik közlés 270. oldalán, továbbá a negyedik közlés 349. oldalán szintén arról olvashatunk, hogy id. Szinnyei József ajándékaival gyarapította a gyűjteményt.

T: - ajándékozás

- hírlapirodalom

- **Jelentés** az OSZK-ról / általában

- **könyvtár**, nemzeti

- statisztika

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- magyar sajtótörténet

433. A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonnegyedik akadémiai ülés / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 6.köt. 8.füz. (1895. aug. 15.) p. 497. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

Az 1895. jún. 24-én megtartott hatodik *összes* ülés jegyzőkönyve 144. pontjából megtudható, hogy megalakult az Irodalomtörténeti Bizottság, melynek egyik segédtagjaül id. Sz. J.-et ajánlották, majd meg is választották.

T: - akadémiai ülés

- bizottsági tagság

- Irodalomtörténeti Bizottság, MTA

- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val

- Magyar Tudományos Akadémia

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

434. A Magyar Nemz. Múzeum Könyvtárának hírlaposztálya / Kereszty István

= = Magyar Könyv-Szemle. – Ú.f. 3.köt. 3.füz. (1895.) p. 235-249. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A cikk szerzője id. Szinnyei József munkatársa volt a Hírlapkönyvtárban.

„Az időszaki sajtó a műveltségnek biztos fokmérője. A míg nem volt lap Magyarországon: addig a műveltség is csak boldog kiváltságosak birtoka volt. Széchenyi kora, szellemi életünk általános fölpezsdülésének ideje, időszaki sajtónkat is hatalmasan föllendítette; hírlapirodalmunk mai, eddig ismeretlen gazdagsága pedig híven visszatükrözi kultúránk széles és intenzív voltát.” (p. 235.) –kezdi írását Kereszty. Ezt követően vázolja a Hírlapkönyvtár létrejöttének körülményeit: „Hírlapi cikkek és hírlapírók s tudósok baráti köre serkenték tette az akkori vallás- és közoktatásügyi minisztert, Trefort Ágostont...” (p. 238-239.); működésének metodikáját, neuralgikus pontjait, továbbá megalapítójának, id. Szinnyei Józsefnek szakmai pályafutását: „Ki mit szeret: azzal foglalkozik, arra ügyel, annak szolgál ... id. Szinnyei József már gyermekkorától foglalkozott a hazai írókra vonatkozó adatok, róluk szóló hírlapok, folyóiratok és könyvek gyűjtésével. Ő jutott nálunk először arra az igazságra, hogy a hírlapok becse nem múló, s hatásuk, fontosságuk miatt a messze jövőben is hozzáférhetőkké kell azokat tenni.” (p. 235-236.) „a Vasárnapi Ujság hasábjain ... ismertette a régi magyar hírlapirodalmat; majd ... évről-évre adta a jelenkori magyar hírlapírás leírását” (p. 236.)

A cikk beszámol arról is, hogy „az új hírlaptár szervezésével és felállításával a kezdeményező id. Szinnyei József ... bizatott meg; feladatául az összes hazai hírlapok egybegyűjtése lőn kitűzve.” (p. 239.) Részletesen tudósít Szinnyei gyűjtési módszeréről és a feldolgozás folyamatáról is, majd képet kapunk –a szerző külföldi tanulmányútján szerzett tapasztalatai alapján- a korabeli külföldi hírlapkönyvtárak gyakorlatáról, munkamódszereiről (pl.: a kölni, a heidelbergi, a bécsi, ill. a nürnbergi viszonyokról).

A tanulmány végén vázolja a jövőre vonatkozó teendőket és felhívja a törvényhozók figyelmét, hogy az 1848. évi XVIII. törvény (mely kimondja, hogy minden hazai sajtótermékből 1-1 példányt be kell szolgáltatni a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárába) záradékában határozzák meg a büntetés mértékét arra az esetre vonatkozóan, ha valaki elmulasztja a beszolgáltatást. „Mindaddig, amíg ez meg nem történik, az ország egyetlen hírlaptára a legemibb föltételt: a teljességet ... nélkülözni kénytelen.” (p. 246.)

T: - 1848. évi XVIII. tv.

- **bibliográfia**, kurrens

- **bibliográfia**, sajtó

- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é

- **dokumentumállomány**, feltárása

- **dokumentumállomány**, rendszerezése

- **életút**, Szinnyei József, id.-é

- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é

- hírlapirodalom
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár**, működése
- **Hírlaptár**, rendezése
- jogi szabályozás
- Kereszty István
- **könyvtár**, nemzeti
- **könyvtártörténet**
- kötelezpéldány
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- művelődéstörténet
- pályakép
- Széchenyi István, gr.
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros
- **tanulmány** a Hírlaptárról
- tanulmányút
- magyar sajtótörténet
- Trefort Ágoston
- „Vasárnapi Ujság”

435. Vegyes közlemények : könyvtárnokok értekezlete / s. n.

= = Magyar Könyv-szemle. – Ú.f. 3.köt. (1895.) p. 369. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

December 4-én az egyetemi könyvtár helyiségében összehívták a budapesti nagy könyvtárak vezetőit és tisztviselőit könyvtárnoki értekezletre, a vidéki közművelődés szakszerű terjesztése céljából. Szinnyei József is részt vett a tanácskozáson.

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**

- értekezlet
- **könyvtárügy / könyvtárpolitika**
- **könyvtárvezetés**
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

436. Vegyes közlemények : a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának tisztviselői 1803-tól 1896-ig / Schönherr Gyula

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 4.köt. (1896.) p. 396-398. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A millenniumi év alkalmából közli a cikk azok névsorát, akik a Magyar Nemzeti Múzeum alapításától (1802.) kinevezett tisztviselőként a múzeumi könyvtár (nemzeti könyvtárunk) alkalmazottai voltak. .... 29. Id. Szinnyei József, 1888. november 9. könyvtári ör...”

T: - 1802.

- **könyvtár**, nemzeti
- **könyvtártörténet**
- **munkakör**
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

437. „Zsurnálotheke” / Kereszty István

= = Pesti Hírlap melléklete. – 18.évf. 95.sz. (1896. ápr. 5.) p. 45-46. – Lh.: OSZK: FM 3/2057.

A köznyelvi szinten publikált írás a könyvgyűjtemény szinonímájaként használt címmel szeretné felhívni a figyelmet a hírlapkönyvtárra. Közvetlen hangon mutatja be a Szinnyei családot (apát és fiát), vázolja tevékenységi körüket és a hírlapkönyvtár hasznosságát.

Bepillantást nyújt a külföldi (német, francia, olasz) hírlapgyűjteményekbe, majd megjegyzi: „Nincs ám Szinnyei a franciának, sem a németnek vagy olasznak! Az angolról nem beszélek, mert a British Museum hírlaptömege óriási és kitűnően van rendezve.” (p. 46.)

Végezetül a „magyar közszellem kincstárának” nevezi a zsurnálothekát. (p. 46.)

T: - British Museum

- elismerés
- **Hírlaptár**
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros
- Szinnyei József, ifj.

438. A Pallas Nagy Lexikona : az összes ismeretek enciklopédiája. 15. köt. / s. n. – Bp.: Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, 1897. – p. 721-722. – Lh.: OSZK K és RKT: 54.538/15.

A szócikk „Szinnyei, I. József (idősb), író, bibliografus és biográfus, a magyar nemzeti muzeumi hírlapkönyvtár őre” címszó alatt rövid életrajzi jellegű leírás után részletezi Sz. J. könyvtárosi és publicisztikai munkásságát (repertóriumok, könyvészet, biobibliográfia, történeti tárgyú írások). A „Magyar írók...”-ra vonatkozóan az alábbiakat közli: „...e gyűjtemény is repertorikus természetű, nem annyira művészileg kidolgozott életrajzokra törekszik, mint inkább a felkutatható adatok összeállítása a célja, későbbi, művészi irányú életrajzok előmunkálatául. Legfőbb érdeme az adatok rendkívüli tömege.” (p. 721.)

A lexikonból megtudható, hogy Szinnyei megtanult tótul és németül, később franciául és angolul, továbbá, hogy az egyetemi könyvtár kézikönyvtáráról és évi gyarapodásairól címjegyzékeket adott ki (I. Bp. 1876, II. 1877.)...” (p. 721.)

A szócikk tartalmazza Sz. kisebb önálló munkáinak (különnyomatainak) címét, megjelenési helyét, ill. kiadási évét, valamint folyóiratokban publikált legjelentősebb írásait.

A fentiekén túl a lexikon további, Szinnyei által írt szócikkeiről is informál: „A jelen lexikonban tőle valók a „Hírlapirodalom” [! helyesen: „Hírlap”] a „Magyar hírlapirodalom” cikkek és az egyes magyar hírlapok leírása.” (p. 722.)

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, címjegyzéke(i)

- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- forrásgyűjtemény
- hírlapirodalom

- különlenyomat
- **lexikon**, általános
- „Magyar írók élete és munkái”
- nyelvismeret, id. Sz. J.-é
- „A Pallas nagy lexikona”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész
- magyar sajtótörténet

439. Évnegyedes jelentés a Magy. Nemz. Múz. könyvtárának állapotáról / s. n. – 3 db.

= = Magyar Könyvszemle

Első közlés, 1897. jan. 1-től márczius 31-éig. – Ú.f. 5.köt. (1897.) p. 191-198.

Második közlés, 1897. április 1-től június 30-áig. – Ú.f. 5.köt. (1897.) p. 297-302.

Harmadik közlés, 1897. július 1-től szeptember 30-áig. – Ú.f. 5.köt. (1897.) p. 392-395.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Első közlés tartalma: id. Szinnyei József ajándékai-val (23 db.) hozzájárult a könyvtár gyarapításához. (p. 192.)

Második közlés tartalma: id. Szinnyei József aján-dékával gyarapította a könyvtárat. (p. 298.)

Harmadik közlés tartalma: id. Szinnyei József 43 db. ajándékkal járult hozzá a könyvtár anyagának gyarapításához. (p. 392.)

T: - ajándékozás

- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti

440. Folyóiratok a könyvtárban / Kereszty István

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 5.köt. (1897.) p. 321-325. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Kereszty István id. Szinnyei József munkatársa volt a Hírlaptárban. Ő állította össze minden évben a Magyar Könyvszemle 2. sz. mellékletét, „A hazai nem-magyar nyelvű hírlapirodalom” címmel.

Jelen cikkében kifejti, hogy „Szükséges évről évre mindig csak az idei folyóirat- (és esetleg hírlap-) átlományt összefoglaló jegyzék, aminőt a hazai hírlapokról id. Szinnyei József a Magyar Könyvszemle mellékletéül e sorok írójával együtt összeállított” (p. 325.) Egyúttal leszögezi: „Első és legnehezebb feladat: a folyóiratok megkülönböztetése a hírlap-októl ... Címükben az „újság”, „lap”, „szemle”, „értésítő” szavak nem mérvadóak...” (p. 325.)

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **bibliográfia**, sajtó
- Kereszty István
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet

441. A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára az 1896. évben / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 5.köt. (1897.) p. 24-32. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„Ajándékok által a következők gyarapították a nyomtatványi osztályt: ...id. Szinnyei József (105 drb), ...” (p. 27.) (Ezzel a mennyiséggel Szinnyei élen állt az adakozók között!)

„A hírlapkönyvtár évi gyarapodása: ...id. Szinnyei József a hírlaposztály kézi könyvtára számára 11 kötetnyi segédkönyveket ajándékozott.” (p. 30.)

T: - ajándékozás

- **Hírlaptár**
- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti

442. Vegyes közlemények : Szinnyei József kitüntetése / (e.)

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 5.köt. (1897.) p. 221. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„Ő cs. és apostoli királyi felsége Szent-Pétervárott, f. évi (1897.) ápril hó 29-én kelt legmagasabb elhatározásával idősb Szinnyei József, a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárőrének, ezen minőségben és az irodalom terén kifejtett tevékenysége elismerésül a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

A nemzeti múzeumi könyvtárban ez a kitüntetés több rendbeli óvácziókra szolgáltatott alkalmat, melyek alaphangját a tisztviselőknek Szinnyei József iránt való őszinte tisztelete és ragaszkodása adta meg. ... Igazi bibliográfus ő, a ki összes tudását, rendkívüli munkásságát mind arra használja, hogy másoknak a dolgán könnyítsen...” (p. 221.)

T: - 1897. 04. 29.

- elismerés
- jutalmazás
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / a kollégákkal
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / állami, társadalmi szervezetekkel
- királyi tanácsos, id. Sz. J.
- **könyvtár**, nemzeti
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **munkakör**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

443. Az Egyetemes Philológiai Közlöny I-XX. kötetének név- és tárgymutatója : a husz kötet teljes tartalomjegyzékével / szerk. ... Pruzsinszky János. – Bp.: K.n., 1898. – 346 p. – Lh.: NKAI és GK – Szinnyeiről: p. 227, 316.

p. 227.: „A komáromi magyar színészet története (B.) VI. 360. – Magyar írók élete és munkái (Ism.) XIV. 141. – Repertorium II. köt. (Ism.) IX. 215. p. 316.: Sz.J., id.: Csokonai és Lillája XVI. 148-154.”

- T:** - Csokonai Vitéz Mihály
 - „Egyetemes Philológiai Közlöny”
 - **ismertetés**, „A komáromi magyar színészet története”
 - **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
 - **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
 - „Közlöny”
 - **repertórium**
 - **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
 - **Szinnyei József, id.** a történész
 - Vajda Julianna

444. Magyarország tiszti cím- és névtára : 1898. / szerk. a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal

Bp.: Kiadja a MKKSH, **1898.** – 1267 p. – Szinnyeiről: p. 504, 917, 1233. – Lh.: OSZK Tsk.: (1) 171/25.

p. 504.: Magyar nemzeti muzeum / Könyvtári osztály / Hirlapkönyvtári őr: id. Szinnyei József
 p. 917.: MTA Állandó bizottságok / II. Irodalomtörténeti bizottság / Segédtagjai: ... id. Szinnyei József
 p. 1233.: Mutató

- T:** - bizottsági tagság
 - **Hírlaptár**
 - Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
 - **kortörténet**, 19. sz. második fele
 - **könyvtár**, nemzeti
 - Magyar Nemzeti Múzeum
 - **munkakör**
 - **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
 - **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
 - tiszti cím- és névtár

445. Az első magyar gazdasági folyóirat / Szily Kálmán

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 6.köt. (1898.) p. 270-273. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Szily Kálmán egy látszólagos ellentmondást tisztáz cikkében: Id. Szinnyei József szerint az 1796-ban, Bécsben megjelent „Magyar Újság” volt az első magyar gazdasági folyóirat (szerkesztője Pethe Ferenc szavaival: „Magyar újság, mely Magyar és Erdélyországban a Mezei gazdaságot és Szorgalmatosságot erányozza.”), ha a Pozsonyban 1783-ban kiadott, ám néhány levél után megszűnt „Királyi Magyar Újság a Földművelésről” című folyóiratot figyelmen kívül hagyjuk.

A fentiek ellenére Szinnyei 1878-ban már azt közli, hogy Pethe Ferenc 1796-ban a „Vizsgálódó Magyar Gazda” című lapot szerkesztette.

Szily Kálmán cikke rávilágít, hogy – a látszat ellenére – mindkét változat helyes, ugyanis egyazon folyóiratról van szó, csak év közben változott a neve.

- T:** - **bibliográfia**, sajtó
 - **helytörténet**, Pozsony
 - **kortörténet**, 18. sz. második fele
 - „Magyar Újság”
 - Pethe Ferenc
 - Szily Kálmán
 - **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
 - **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
 - magyar sajtótörténet
 - „Vizsgálódó Magyar Gazda”

446. Évnegyedes jelentés a M. Nemz. Múzeum könyvtárának állapotáról : 1897 október 1-től december 31-éig / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 6.köt. (1898.) p. 91-92. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A jelentés név szerint informál a könyvtár állományát gyarapítókról, melyek élén (257 db. dokumentummal!) id. Szinnyei József áll.

- T:** - ajándékozás
 - **Jelentés az OSZK-ról / általában**
 - **könyvtár**, nemzeti

447. A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : harminczharmadik akadémiai ülés / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 9.köt. 12.füz. (1898. dec. 15.) p. 621. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A tizedik összes ülés (1898. nov. 21.) jegyzőkönyvének 222. pontja szerint: „Az I. osztály ajánlatára az Irodalomtörténeti bizottság rendes tagjaiul ..., segédtagjaiul pedig ... id. Szinnyei József, ... megválasztatnak.” (p. 621.)

- T:** - akadémiai ülés
 - bizottsági tagság
 - Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
 - **kapcsolat, id. Sz. J.-é az MTA-val**
 - Magyar Tudományos Akadémia

448. A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára az 1897. évben / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 6.köt. (1898.) p. 1-17. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„A tisztikarnak egyik nagyérdemű tagját, id. Szinnyei József hirlapkönyvtári őrt Ő Felsége a királyi tanácsosi cízzel méltóztatott kitüntetni.” (p. 2-3.) „Ajándékozók teljes névsora: ... id. Szinnyei József (75 drb) ...” (p. 5.)

„A könyvtár tisztviselőinek az 1897. év folyamán kifejtett irodalmi s egyéb tudományos és társadalmi

működése: ... Szinnyei József ör: 1. Magyar írók élete és munkái 42-47. füzet (...1132 életrajz) 2. A magyar hirlapirodalom 1896-ban (Melléklet a M. Könyv-Szemléhez) 3. Cikkek „A Pallas Nagy Lexikoná”-ban (Magyar hirlapok).” (p. 13.)

Az írásból az is megtudható, hogy ebben az évben (1897.) lett id. Szinnyei József választmányi tagja a M. Történelmi Társulatnak és a Heraldikai és Genealogiai Társaságnak, továbbá az „Otthon” írói körnek, valamint ekkor lett kültagja a M. Tudom. Akadémia irodalomtörténeti bizottságának. Arról is informálódhatunk, hogy Dr. Esztegár László (segédkönyvtáros) kisebb dolgozatot írt id. Szinnyei Józsefről a Fővárosi Lapok című lap tárcza rovatában.

T: - 1897. 04. 29.

- ajándékozás
- **bibliográfia**, kurrens
- **sajtóbibliográfia**
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- Esztegár László, dr.
- hirlapirodalom
- **Hírlaptár**
- Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- jutalmazás
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é állami, társadalmi szervekkel
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é tudományos társaságokkal, körökkel
- királyi tanácsos, id. Sz. J.
- Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Történelmi Társulat
- **munkakör**
- „Otthon” írói kör
- „A Pallas nagy lexikona”
- **tudományos társaság**

449. Tagsági kijelölések : I. / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 9.köt. 4.füz. (1898. ápr. 15.) p. 198. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„Az I. osztály B.) alosztályának kijelölő bizottsága (Szász Károly, Gyulai Pál, Beöthy Zsolt r., Badics Ferencz és Pasteiner Gyula lev. tagok), a hozzá áttett tagajánlások alapján, levelező tagokul a megüresedett két hely egyikére ..., másikára ... és idősb Szinnyei József bibliographust jelöli.” (p. 198.)

T: - Badics Ferencz

- Beöthy Zsolt
- Gyulai Pál
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- Pasteiner Gyula
- Szász Károly

- tagság, akadémiai

450. Vegyes közlemények : a magyar bibliografiai irodalomról / (e)

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 6.köt. (1898.) p. 319-320. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Jelen írásból megtudhatjuk, hogy „A magyar bibl.-i irodalomról igen elismerő sorokat közöl(t) a *Le Bibliographe moderne* cz. párisi szakfolyóirat (1898. 8. sz.), id. Szinnyei Józsefnek nemrég megjelent Jókai-életrajzát ismertetve.

A cikk írója: *Kont Ignác* a magyar bibliográfia legjelentékenyebb munkatársai gyanánt *Szabó Károlyt*, *Petrik Gézát* és *Szinnyei Józsefet* említi föl s röviden megjelöli mindhármas munkásságának irányait és körét.” (p. 319.)

A Magyar Könyvszemle zsurnalisztája Kont cikkének tartalmát elemezve megállapítja: „Szinnyei József bibliografiai tevékenységét, a folyóiratok és hírlapok repertoriumát s különösen a Magyar Írók Élete és Munkái című nagy vállalatát egészen helyes szempontokból ítéli meg s kellő fölvilágosításokat nyújtva a mi irodalmi és tudományos viszonyainkról, egyszersmind szélesebb körök figyelmét is fölhívja arra a lankadhatatlan tevékenységre, melynek a Jókairól készült biobibliografiai tanulmány is egy újabb bizonyossága s amely igazán méltóvá teszi Szinnyeit arra a „place d'honneur”-re, amelyet részére Kont a hazai bibliografusok között kijelöl.” (p. 320.)

T: - biobibliográfia

- **bibliográfiatörténet**
- egyetemes bibliografiai szakirodalom id. Sz. J.-ről
- **életút**, Jókai Mór
- Kont Ignác
- „Le Bibliographe moderne”
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar Könyvszemle”
- nemzetközi megítélés, id. Sz. J.-é
- Petrik Géza
- **repertórium**, folyóirat
- **repertórium**, hirlapirodalmi
- Szabó Károly
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom

451. Vegyes közlemények : rendkívüli igazgatósági ülés jegyzőkönyve / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 6.köt. (1898.) p. 209. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„A Magyar Nemzeti Múzeum –Erzsébet királyné elhunytá alkalmából– 1898. szeptember 15-ikén tartott rendkívüli igazgatósági ülésének jegyzőkönyvé”-ben az igazgatósági ülés tagjai kifejezik fájdalmukat és részvétüket.

„Szalay Imre igazgató elnökle alatt jelen voltak: ... Szinnyei József ...” (p. 209.)

- T:** - értekezlet
 - Erzsébet (királyné)
 - Magyar Nemzeti Múzeum

452. Tagajánlások 1899-ben / s. n. – Bp.: Hornyánszky V. cs. és kir. udvari könyvnyomdája, **1899.** – p. 9. – az Akadémia belső használatára. – Lh.: MTA Könyvtára, Akadémiai Levéltár, Bp. V. ker. Akadémia u. 2.

Id. Szinnyei Józsefet több alkalommal jelölték a legelső magyar tudományos testület tagjai közé, megválasztása azonban 1899-ig az emberi rosszindulat (irigység) áldozatául esett.

Jelen dokumentum az alábbiakat tartalmazza: „Id. Szinnyei József hírlapkönyvtári igazgatót *levelező* tagul ajánlják Riedl Frigyes és Badics Ferenc lev. tagok. Az I. osztály B.) alosztályába levelező tagul ajánljuk id. Sz. J.-et, a Nemzeti Múzeum hírlapkönyvtárának igazgatóját és királyi tanácsost. Mindannyian, kik a magyar irodalommal foglalkoznak, ismerik, használják és becsülik id. Szinnyei két nagy művét: a Repertoriumot (négy (! helyesen: 3) kötet) és a Magyar írók élete és művei (! helyesen: munkái) című, a VII. kötetig előrehaladt alapos munkáját, mely széleskörű anyaggyűjtésénél fogva még a külföldi irodalmakban sem találja párját. A magyar irodalomtörténet ez érdemes, buzgó munkásának megválasztásával –úgy hisszük- kései elégtételt adunk az ernyedetlen tudományos munkában megöszült tudósunk s részünkről régi kötelességet rovunk le.” (p. 9.)

- T:** - Badics Ferenc
 - elismerés
 - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumára”
 - **Hírlaptár**
 - **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
 - királyi tanácsos, id. Sz. J.
 - **könyvtárvezetés**
 - kutatómunka
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - Magyar Tudományos Akadémia
 - MTA levelező tag, id. Sz. J.
 - Riedl Frigyes
 - **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
 - tagság, akadémiai

453. Évnyegyedesi jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának állapotáról : 1899. / s. n. – 2 db.

= = Magyar Könyvszemle

Első közlés, jan. 1-től márczius 31-ig. – Ú.f. 7.köt. (**1899.**) p. 185-189.

Második közlés, ápr. 1-től június 30-áig. – Ú.f. 7.köt. (**1899.**) p. 286-291.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az első közlésből megtudható, hogy id. Szinnyei József 97 db. ajándékkal járult hozzá a könyvtár

anyagának gyarapításához (p. 186.), továbbá a levéltárhoz 1 *Kossuth* levéllel (p. 188.).

A második közlés arról informál, hogy Szinnyei a kéziratárnak ajándékozta *Kölcsey* Ferencnek *Kerekes* Ferenczhez írt levelét. (p. 288.)

- T:** - ajándékozás
 - **Jelentés az OSZK-ról / általában**
 - Kerekes Ferenc
 - kéziratgyűjtemény
 - Kossuth Lajos
 - Kölcsey Ferenc
 - **könyvtár, nemzeti**
 - **levéltár, magyar nemzeti múzeumi**
 - **publikálatlan dokumentumok, levelek**

454. Jelentés az akadémiai választásokról / Szily Kálmán főtktár

= = Akadémiai Értesítő. – 10.köt. 5.füz. (**1899.** máj. 15.) p. 252-253. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

Az írás 252. oldala arról informál, hogy az 1899. május 2-5. között tartott nagygyűlésen megválasztották id. Sz. J.-et, „a hazai könyvészet és irodalomtörténet buvárá”-t az I. osztály B alosztályába *levelező* tagnak.

- T:** - 1899. 05. 05.
 - elismerés
 - **Jelentés az akadémiai választásokról**
 - jutalmazás
 - **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
 - Magyar Tudományos Akadémia
 - MTA levelező tag, id. Sz. J.
 - **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
 - **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
 - tagság, akadémiai

455. A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : LIX. Nagygyűlés : első nap / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 10.köt. 6.füz. (**1899.** jún. 15.) p. 307. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A Nagygyűlés első napjának (1899. máj. 3.) jegyzőkönyvében az osztályok tagajánlásain belül –az I. osztály B.) alosztályába- 26 szavazattal és 3 ellenszavazattal levelező tagnak ajánlják id. Sz. J.-et.

- T:** - **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
 - Magyar Tudományos Akadémia
 - MTA levelező tag, id. Sz. J.

456. A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : LIX. Nagygyűlés : második nap / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 10.köt. 6.füz. (**1899.** jún. 15.) p. 311. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A Nagygyűlés második napjának (1899. máj. 5.) jegyzőkönyvéből megtudható, hogy id. Sz. J.-et „35 szóval és 3 ellenszavazattal” megválasztották a MTA I. oszt. B. alosztályba *levelező tagnak*.

T: - 1899. 05. 05.

- elismerés
- **Jelentés** az akadémiai választásokról
- jutalmazás
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- tagság, akadémiai

457. M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonegyedik akadémiai ülés / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 10.köt. 6.füz. (1899. jún. 15.) p. 312. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

Az 1899. máj. 29-én megtartott hetedik *összes* ülés jegyzőkönyve 129. pontja: „... id. Szinnyei József ... I. tagok ... köszönik megválasztásukat.”

133. pont: „Id. Szinnyei József lt. 26 különböző házassági jelentést, a gróf Széchenyi-családra vonatkozókat, ajándékoz az Akadémia Széchenyi-múzeumának.” (p. 312.)

T: - ajándékozás

- akadémiai ülés
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- kéziratgyűjtemény
- kisnyomtatvány
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- MTA Széchenyi múzeuma
- Széchenyi-család

458. Magyar írók élete és munkái ... 6. köt [ismertető] / V. J. [Váczy János]

= = Századok. – 33.évf. (1899.) p. 831-833. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.726.

Néhány gondolat az ismertetőből: „... mindenkinek el kell ismernie, hogy ezt a munkát senki sem lett volna képes úgy megcsinálni, mint a páratlan szorgalmú Szinnyei József. A cím ugyan *magyar* írók életét és munkáit ígéri, de a szerző többet nyújt ennél. Ő a *magyarországi* írók életét és munkáit adja...” (p. 831.)

Néhány jobbító szándékú kritikai megjegyzés (pl.: „Az a lelkiismeretes pontosság, a mely Szinnyei működését jellemzi, az értéktelen kis-szerűségek elhagyására sem képes. Itt azonban minden pontosságon fölül kell kerekednie a kritikának.” (p. 832.)) után az ismertető az alábbi gondolattal zárul: „Természetesen az ily apró hibák távol vannak attól, hogy az egész munka becsét csökkentse.” (p. 833.)

T: - biobibliográfia

- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- elismerés
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- **lexikon**, életrajzi
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

459. A Magyar Nemzeti Múz. könyvtára az 1898. évben / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 7.köt. (1899.) p. 1-26. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az írás 6. oldalán az ajándékozók között szerepel id. Szinnyei József neve, „A könyvtári tisztviselők 1898-ik évi irodalmi munkássága” címszó alatt pedig az alábbiak olvashatók:

„1. Magyar írók élete és munkái 48-53. (VI. 2-7.) füzetei. Kesder-Kossuth, 1075 életrajz.

2. Hírlapirodalomunk fejlődése. (Beöthy Zsolt, Képes Irodalomtörténete. II. kiadás.)

3. Pallas Nagy Lexikona XVI. Kötetében egyes hírlapokról (Vasárnapi Ujság, stb.) cikkek.

4. Magyar könyvészet. Országos katalógus. (Magyar Szalon, 1898. decz. füzet)

T: - ajándékozás

- hírlapirodalom
- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar könyvészet”
- **munkakör**
- országos katalógus
- „A Pallas nagy lexikona”
- magyar sajtótörténet

460. A Pallas Nagy Lexikona : az összes ismeretek enciklopédiája. 18. köt. (2. pótköt.) / s. n. – Bp.: Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, 1900. – p. 648. – Lh.: OSZK K és RKT: 54.538

„Szinnyei I. József (idősb) író 1899. máj. 5. a m. tud. akadémia levelező tagjává választotta.” (p. 648.)

T: - 1899. 05. 05.

- elismerés
- jutalmazás
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- „A Pallas nagy lexikona”
- tagság, akadémiai

461. *Évnegyedes jelentés a M. N. Múz. Könyvtárának állapotáról* / s. n. – 3 db.

= = Magyar Könyvszemle

Első közlés, 1899. okt. 1-decz. 31-éig. – Ú.f. 8.köt. (1900.) p. 91-96.

Második közlés, 1900. január 1-márczius 31-éig Ú.f. 8.köt. (1900.) p. 203-208.

Harmadik közlés, 1900. ápr. 1-től jún. 30-áig Ú.f. 8.köt. (1900.) p. 297-301.

Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az első közlés arról informál, hogy id. Szinnyi József 31 db. ajándékkal járult hozzá a könyvtár anyagának gyarapításához. (p. 92.)

A második közlés szerint Szinnyi a kéziratát 2 újabbkori kézirattal gyarapította (p. 205.), továbbá a levéltár számára is adományozott dokumentumokat. (p. 207.)

A harmadik közlésből megtudható, hogy id. Szinnyi József a nyomtatványi osztályt is gyarapította. (p. 298.)

T: - ajándékozás

- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- kéziratgyűjtemény
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi

462. *A M. T. Akadémia tagjainak munkálatai : Id. Szinnyi József l. t. : 1852-1899* / s. n.

= = Magyar Tud. Akadémiai Almanach 1900-ra. – Kiadja a Magyar Tud. Akadémia, 1900. – 264 p. – Szinnyeiről: p. 87, 120, 125, 132, 202-212. /A tagok munkálatai/. – Lh.: OSZK: 15.911/1900.

p. 87.: a megválasztott levelező tagok között szerepel Id. Sz. J. neve.

p. 120.: szintén megválasztott lev. tagként.

p. 125.: az Irodalomtörténeti állandó bizottság tagjainak sorában találjuk Id. Sz. J.-et.

p. 132.: a MTA beltágjainak –életkor szerinti-listáján találkozunk Id. Sz. J. nevével.

p. 202-212.: teljességre törekvően –időrendben-közlő Id. Sz. J. 1852. és 1899. között megjelent önálló munkáinak (22 tétel), továbbá 1852-1899-ig hírlapokban, folyóiratokban és gyűjteményes munkákban publikált írásainak (120 cím) egyszerűsített bibliográfiai leírását.

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, retrospektív
- bizottsági tagság
- Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- tagság, akadémiai

463. *Magyar Könyvesház : adalékok Szabó Károly Régi magyar könyvtárához : II. a*

legkisebb hazai régi nyomtatvány / Schönherr Gyula

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 8.köt. (1900.) p. 76-79. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„A ma gyémántkiadásoknak nevezett apró könyvek a könyvnyomtatás első századaiban is a könyvkereskedés, a Bücherliebhaberei kedvelt tárgyai közé tartoztak ... A Bryce-féle 27 1/2 miliméter magas és 19 mm széles angol szótár (The smallest English Dictionary in the world), mely ma úgy gondolom, a legkisebb produktum ezen a téren, s melynek Szinnyi Józsefnél láttam egy példányát, 384 lapon mintegy 13000 szót, tehát az angol társalgási nyelv egész szókincsét tartalmazza.” (p. 78.)

T: - bibliofil könyvek

- gyémántkiadás
- legkisebb hazai régi nyomtatvány
- „Magyar könyvesház”
- „Régi magyar könyvtár”
- saját könyvtár, id. Sz. J.-é
- Szabó Károly
- unicum

464. *A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára az 1899. évben* / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 8.köt. (1900.) p. 113-130. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Jelen írás arról informál, hogy id. Szinnyi ajándékaival gyarapította a könyvtárat (p. 119.), a kéziratát (p. 121.), a hírlaptárat (p. 122.) és a levéltárat (p. 124.).

„A könyvtár tisztviselőinek 1899-ik évi irodalmi és tudományos munkássága” címszó alatt szintén találkozhattunk id. Szinnyi nevével (p. 126.) és rá vonatkoztatva az alábbi publikációkról informál:

„1. A magyar hírlapirodalom 1898-ban (melléklet a Magyar Könyvszemle 1899. évi folyamához.)

2. Magyar írók élete és munkái 53-59. füzet (VI. kötet, 7-9. füzet, VII. kötet, 1-4. füzet)

3. Petőfi. Visszaemlékezés (Balatonvidék, 31. sz.)

T: - ajándékozás

- biobibliográfia
- **bibliográfia**, kurrens
- **bibliográfia**, sajtó
- hírlapirodalom
- **Hírlaptár**
- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- kéziratgyűjtemény
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- **munkakör**
- Petőfi Sándor
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyi József**, id. a történész / irodalom

465. Szakirodalom / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 8.köt. (1900.) p. 414-417. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Henri Stein Bibliográfiai kézikönyve (Manuel de Bibliographie generale : Bibliotheca bibliographica nova / Stein, Henri. – Páris, Picard Alphonse és fia kiadása, 1898. – 895 p.) a modern bibliográfia monumentális alkotásai közé tartozó, az egyetemes bibliográfia kritikáját tartalmazó mű.

A mű „házánkat azok közé az országok közé sorolja, ahonnan a legkitünőbb bibliográfiák kerültek ki. Azonban nem mondható, hogy hű képet nyújtana bibliográfiáinkról. ... Szabó Károly, Petrik ... könyvészeti munkáit részletesen ismerteti ugyan, ... azonban megfélekedezik többek közt id. Szinnyei József két nagyszabású alkotásáról: a folyóiratok repertoriumáról és a magyar írók bibliográfiai lexikonjáról. Mindkét mű, különösen az utóbbi az egyetemes bibliográfiai irodalomban is a legnevezetesebb jelenségek között kérhet magának helyet. ... Tagadhatatlan azonban, hogy ... Steinnek folyóirata a *Le Bibliographie Moderne* állandóan figyelemmel kíséri törekvéseinket. E folyóiratban nemrég Szinnyei Józsefnek munkássága is érdeme szerint volt méltányolva.” (p. 416.)

T: - bibliográfiaelmélet

- egyetemes bibliográfiai szakirodalom id. Sz. J.-ről
- elismerés
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumára”
- **kritika**, Henri Steinra vonatkozó
- „Le Bibliographie moderne”
- „Magyar írók élete és munkái”
- nemzetközi megítélés, id. Sz. J.-é
- Petrik Géza
- Stein, Henri
- Szabó Károly
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

466. Magyarország tiszti cím- és névtára : XX. évf. : 1901. / szerk. a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal

Bp.: Kiadja a MKKSH, 1901. – 1309 p. – Szinnyeiről: p. 523, 893, 940, 944, 1264. – Lh.: OSZK Tsk.: (1) 171/25.

p. 523.: Magyar nemzeti muzeum (Budapesten, VIII. Muzeum körút 14/16.) Könyvtári osztály: Hirlapkönyvtári őr: id. Szinnyei József, kir. tan. a m. tud. akad. I. t.

p. 893.: Királyi tanácsosok / 1897.: ... Szinnyei József, id., magyar nemzeti múzeumi könyvtárőr

p. 940.: Megválasztott lev. tagok: ... idősb Szinnyei József kir. tan., a m. n. múzeum hírlap könyvtárának őr. Budapesten, a nemz. Múzeum épületében.

p. 944.: Állandó bizottságok / II. Irodalomtörténeti bizottság / tagjai: idősb Szinnyei József.

p. 1264.: Névmutató

T: - bizottsági tagság**- Hírlaptár**

- Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
- királyi tanácsos, id. Sz. J.
- Magyar Nemzeti Múzeum
- MTA levelező tag, id. Sz. J.

- munkakör

- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- tagság, akadémiai
- tiszti cím- és névtár

467. Évnegyedes jelentés a M. N. Múz. Könyvtárának állapotáról : 1900. jan. 1-től márczius 31-éig / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 9.köt. (1901.) p. 198-201. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A jelentés arról informál (p. 199.), hogy id. Szinnyei József ajándékával (2 db.) gyarapította a gyűjteményt.

T: - ajándékozás

- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti

468. A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : LXI. Nagygyűlés / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 12.köt. 6-7.füz. (1901. jún. 15.) p. 344. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A jegyzőkönyvből megtudható, hogy 1901. május 8-án (a LXI. Nagygyűlés első napján) id. Sz. J.-et a MTA irodalomtörténeti bizottságának tagjai közé választják: „33. Az I. osztály ajánlatára megválasztatnak: ... b.) Az irodalomtörténeti bizottság tagjaiul: ... id. Szinnyei József ...” (p. 344.)

T: - bizottsági tagság

- elismerés
- értekezés
- Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
- jutalmazás
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia

469. A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonhetedik akadémiai ülés / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 12.köt. 11.füz. (1901. nov. 15.) p. 553. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A jegyzőkönyv informál az I-ső osztály hetedik üléséről (1901. október 7-én), azon belül id. Sz. J.-nek a MTA levelező tagjává történő kinevezéséről: „Heinrich Gusztáv osztályelnök elnöklete alatt jelen vannak az illető osztályból: ... id. Szinnyei József l. tt. ... 179. Id. Szinnyei József l. t. fölválva „Az első magyar bibliographus” című székfoglaló értekezését. – Levelező tagsági oklevelének kiadása határozattal.” (p. 553.)

T: - 1901. 10. 07.

- akadémiai ülés
- „Az első magyar bibliographus”

- Heinrich Gusztáv
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- székfoglaló
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- tagság, akadémiai

470. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi (! helyesen: Széchényi) Országos Könyvtára az 1900-ik évben / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 9.köt. (1901.) p. 150-169. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az írás informál arról, hogy id. Szinnyei József ajándékaival gyarapította a könyvtárat (p. 157.), a kéziratárat (p. 159.) és a levéltárat (p. 162.).

„A könyvtár tisztviselőinek 1900-ik évi irodalmi és tudományos munkássága” alcím után is szerepel Szinnyei (p.165.):

„1. Magyar írók élete és munkái 60-65. füzet (VII. köt. 5-9. és VIII. 1. füzet)

2. A magyar hírlapirodalom 1899-ben (A „Magyar Könyvszemle 1900. II. füzetének melléklete)”

T: - ajándékozás

- **biobibliográfia**
- **bibliográfia**, kurrens
- **bibliográfia**, sajtó
- hírlapirodalom
- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- kéziratgyűjtemény
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **téves adat**, bibliográfiai
- magyar sajtótörténet

471. Az Országos Múzeum- és Könyvtár - bizottságnak és a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsának újjáalakulása / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 9.köt. (1901.) p. 191-198. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az írásból megtudhatjuk (p. 193.), hogy a közgyűlésen jelen volt id. Szinnyei József ör. kir. tanácsos, a M. Tud. Akadémia lev. tagja is.

T: - értekeztet

- királyi tanácsos

- **könyvtárügy** / Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa
- **könyvtárügy** / Országos Múzeum- és Könyvtár-bizottság
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** szakmai szervezetekkel

472. Szakirodalom / e. l.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 9.köt. (1901.) p. 82-84. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A *Magyar írók élete és munkái* IV-VII. kötetének megjelenése kapcsán született ismertető.

Az írás kiemeli: „A rengeteg adatnak oly világos egyszerű és következetes csoportosítása jellemzi, hogy mindenki már első alkalommal tisztában lehet kezelésével.” (p. 83.) Majd így folytatja: „Szinnyei József neve a nemzetközi bibliográfiai köztudatban a legjobb hangzásuk közé tartozik” (p. 83.) „ilyen arányú és természetű bio-bibliografikus vállalatot, mint a Szinnyeié, az egyetemes bibliográfiai irodalomban sem igen ismerünk.” (p. 84.)

„... olyan mű előtt állunk, a melynek létrejöttét ilyen méretekben s ilyen következetes műgonddal csakis a Szinnyei József egyéniségének nem mindennapi vonásai teszik érthetővé ... Ehhez egy egész életnek sajátos berendezkedése, a kitartásnak óriási mértéke s ... pillanatra sem csökkenő lelkesedés szükséges...” (p. 84.)

T: - **biobibliográfia**

- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- elismerés
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **lexikon**, életrajzi
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

473. Szakirodalom / e.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 9.köt. (1901.) p. 327. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az írás Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái* 5 újabb füzetének (VIII. köt. 1-5.) megjelenéséről tudósít, kihangsúlyozva, hogy: „a már ismételt méltatott lelkiismeretes és alapos feldolgozásban.” (p. 327.)

T: - **biobibliográfia**

- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- elismerés
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”

- **lexikon**, életrajzi
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

474. *Vegyes közlemények : id. Szinnyei József székfoglalója a M. Tud. Akadémiában / - r.-*

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 9. köt. (1901.) p. 416-417. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„Id. Szinnyei József székfoglalója a M. Tud. Akadémiában, mely a nyelv és széptudományi osztály f. évi október 7-iki ülésének volt egyik tárgya, a hazai bibliográfiára nézve mindenképpen nevezetes eseménynek tekinthető.

Először azért, mert a M. Tud. Akad. Id. Szinnyei Józsefnek első sorban a magyar bibliografia terén kifejtett nagyszabású munkásságát jutalmazta meg, midőn két évvel ezelőtt az ősz tudóst tagjai közé választotta. De másrészt azért is, mert a székfoglaló témája az első magyar bibliográfus-nak Sándor Istvánnak életrajza volt. Az őszinte kegyelet lankadatlan buzgóságával gyűjtötte össze Szinnyei a Magyar Könyvesház szerzőjére vonatkozó adatokat, s az eddig majdnem ismeretlen úttörőnek élete folyását gondos és közvetlen forrásokon nyugvó életrajzban adja elő. ... üdvözölni kívánjuk a bibliografia lelkes munkását, abból az alkalomból, midőn ősz fűrtökkel bár, de fiatal kedéllyel és tett-vággyal elfoglalta az őt megillető helyet a legelső magyar tudományos testületben.” (p. 416-417)

T: - 1901. 10. 07.

- **adatgyűjtés**
- **életút**, Sándor Istváné
- „Magyar könyvesház”
- Magyar Tudományos Akadémia
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- Sándor István
- székfoglaló
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- tagság, akadémiai
- **tanulmány**, Sándor Istvánról

475. *Évnyegyedes jelentés a Magyar Nemz. Múzeum Könyvtárának állapotáról : 1902. április 1-től június 30-ig / s. n.*

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 10.köt. (1902.) p. 472-480. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A nyomtatványi osztály anyagát gyarapította 2 db. dokumentummal (p. 473.), továbbá a könyvtár állományát 113 db. művel id. Szinnyei József.

T: - ajándékozás

- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti

476. *Idősb Szinnyei József / V-y J.*

= = Vasárnapi Ujság. – 49.évf. 28.sz. (1902. júl. 13.) p. 445-446. – Túry Gyula

Szinnyeit ábrázoló festményének fotójával a címlapon. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Id. Szinnyei József életútját és munkásságát áttekinthető írás. Néhány gondolata: „Élő adattárnak szoktuk őt nevezni, mert senki sincs a magyar írók között, a kihez többször és sikeresebben fordulnának ifjabb és idősb tudósaink, ha akár egy-egy irodalomtörténeti kérdéssről, akár egy-egy nevesb íróról, tudósról ... akarnak adatokat szerezni.” (p. 445.)

„Szinnyei a „Magyar írók élete és munkái”-val, tudományosan szerkesztett és szinte nélkülözhetetlen repertoriumaival, továbbá hírlapirodalmunk régi és újabb történetének összeállításával nagy szolgálatokat tett és tesz a magyar irodalomtörténetnek. A „Vasárnapi Ujság” közel negyven éven át az ő gondos összeállításában ismertette hírlapirodalmunkat.” (p. 445.)

„A gyűjtés, olvasás, jegyzetek készítése, adatok kutatása valóságos szenvedélye Szinnyeinek.” (p. 445.)

„A „Magyar írók élete és munkái” a maga nemében páratlan munka irodalmunkban...” (p. 446.)

T: - **életút**, Szinnyei József, id.-é

- festmény, Szinnyeiről
- hírlapirodalom
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / a kollégákkal
- „Magyar írók élete és munkái”
- **repertórium**, tudományos
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- magyar sajtótörténet
- Túry Gyula (festő)
- „Vasárnapi Ujság”

477. *A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : harminczkettedik akadémiai ülés / s. n.*

= = Akadémiai Értesítő. – 13.köt. 11.füz. (1902. november) p. 601. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A „nyolczadik” összes ülés (1902. okt. 27.) jegyzőkönyvéből megtudható, hogy Sz. J. részt vett a gyűlésen, továbbá, hogy az alábbi ajándékkal gazdagította a Széchenyi-Múzeumot: „Meghívó (német) a Temesvárt 1860. április 12-én gróf Széchenyi István lelki üdvéért tartott istentiszteletre.” (p. 601.)

T: - ajándékozás

- akadémiai ülés
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA Széchenyi-Múzeuma
- Széchenyi István, gr.

478. A Magyar Nemzeti Múzeum Multja és Jelene [ismertető] / -ó.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.F. 10.köt. 3-4.füz. (1902. júl.-dec.) p. 503-504. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az ismertetőből megtudható, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum alapításának százéves évfordulója alkalmából – az intézmény tisztviselői által – írt műkönyvtári részébe id. Szinnyei József: „A hírlapkönyvtár” címmel írt tanulmányt.

T: - Hírlaptár, története

- ismertetés

- Magyar Nemzeti Múzeum

- Szinnyei József, id. a könyvtáros

479. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1901. évben / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 10.köt. (1902.) p. 1-16. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A jelentésből megtudható, hogy id. Szinnyei Józsefet 1901. okt. 12-én „kir. tanácsos, múzeumi őrt igazgató-örre” (p. 1.) nevezték ki, továbbá, hogy ebben az évben is ott volt az ajándékozók között. (p. 5.)

1901. évi tudományos munkásságáról az alábbiakat közli (p. 12.): 1. Magyar írók... VIII. köt. 2. A magyar hírlapirodalom 1900-ban (A „Magyar Könyvszemle” 1901. 2. füzetének melléklete) 3. Az első magyar bibliographus. Székhelyi értekezés. Bp. 1901. (Akadémiai értekezések a nyelv- és széptudományok köréből XVII. k. 10.sz.)

T: - 1901. 10. 30.

- ajándékozás

- biobibliográfia

- bibliográfia, kurrens

- bibliográfia, sajtó

- „Az első magyar bibliographus”

- hírlapirodalom

- Jelentés az OSZK-ról / általában

- könyvtár, nemzeti

- könyvtárvezetés

- lexikon, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”

- székhelyi

- Szinnyei József, id. a bibliográfus

- Szinnyei József, id. a történész / hírlap

- Szinnyei József, id. a történész / irodalom

- tagság, akadémiai

- magyar sajtótörténet

480. Szakirodalom : id. Szinnyei József : az első magyar bibliographus [ismertető] / -ó.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 10.köt. (1902.) p. 174-175. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az ismertető szerzője különös jelentőséget tulajdonít id. Szinnyei József székhelyi értekezésének, mert ezáltal a bibliográfiát beemelte „az akadémiai jellegű tudományágak” közé. „... ez egyszersmind buzdításul szolgálhat arra nézve, hogy a komoly alapokon nyugvó s intenzív bibliografiai munkáság elől nincs elzárva a legnagyobb erkölcsi elismerés sem, a mit tudományos téren nálunk el lehet érni.” (p. 174.)

A fentiekben túl leszögezi: „A székhelyi értekezéshez méltó tárggyul kínálkozott Sándor Istvánnak élete ...” (p. 174.) „Szinnyei értekezésének igen becses része a Könyvesház ismertetése és bírálata. Mert minden kegyele mellett, a mit az első magyar bibliographus iránt érez, rámutat az első magyar könyvészeti kísérlet sok hiányosságára és kezdetlegességére is. De viszont kiemeli a munka jelességeit is, s ebből a kritikai elemzésből újra meggyőződhetünk arról, hogy a bibliográfia különböző kérdéseiben Szinnyeit mily szilárd alapelvek ... és széleskörű tájékozottság vezérlik.” (p. 175.)

T: - bibliográfiaelmélet

- elismerés

- ismertetés, „Az első magyar bibliographus”

- jutalmazás

- kritika, id. Sz. J. tollából

- kutatómunka

- „Magyar könyvesház”

- Sándor István

- székhelyi

- Szinnyei József, id. a bibliográfus

481. Évnegyedes jelentés a M. N. Múzeum Széchényi-Országos-Könyvtárának állapotáról : az 1904. év II. negyedében / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 12.köt. (1904.) p. 335. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Tárcza” rovatban megjelent írásban, a nemzeti könyvtár anyagát ajándékaikkal gyarapítók között szerepel Id. Szinnyei József neve.

T: - ajándékozás

- Jelentés, az OSZK-ról / általában

- könyvtár, nemzeti

482. A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonhatodik akadémiai ülés / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 15.köt. 11.füz. (1904. nov. 15.) p. 519. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A hetedik összes ülés (1904. okt. 3.) jegyzőkönyvéből megtudható, hogy id. Sz. J. jelen volt a gyűlésen, továbbá, hogy: 171. „A Péczely József és Tóth Lőrincz emléktáblájának október 12-ikén Komáromban végbemenendő leleplezésén az Akadémia képviselőit Thaly Kálmán oszt.-eln. rt., Konkoly-

Thege Miklós t. tag, Beöthy Zsolt ig. és rt. és id. Szinnyei József lt. kéretnek föl.” (p. 519.)

T: - akadémiai ülés

- Beöthy Zsolt
- emléktábla
- **helytörténet**, Komárom
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- Konkoly-Thege Miklós
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA képviselte
- Pétzely József
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- Thaly Kálmán
- Tóth Lőrinc

483. *Magyar írók álnevei a multban és jelenben : összegyűjtötte Székely Dávid / Naményi Lajos*

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 12.köt. (1904.) p. 350. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Szakirodalom” rovatban megjelent ismertető utal Szinnyei „Magyar írók...” című művére, melyet Székely Dávid meghatározó forrásként használt jelen munka létrehozásakor. Hozzáteszi továbbá, hogy: „Ellenben nem ismeri a gyűjtő Szinnyei József repertóriumának második kötetében megjelent álnevek java részét, a mi szintén becses anyagot nyújtott volna munkájához.” (p. 350.)

T: - **álnevek**, magyar íróké

- forrásgyűjtemény
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **ismertetés**
- **kritika**, Székely Dávidra vonatkozó
- „Magyar írók élete és munkái”
- Székely Dávid

484. *A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1903. évben / s. n.*

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 12.köt. (1904.) p. 145. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A könyvtár tisztviselőinek és alkalmazottainak az 1903. évben kifejtett társadalmi és irodalmi munkásságát mutató összeállításban *Id. Szinnyei József* kir. tanácsos, igazgató ör, a M. T. Akadémia lev. tagja neve alatt az alábbi információ áll: „1. „Magyar írók élete és munkái” 78-83. füz.

2. A magyar hírlapirodalom 1902-ben

3. Timár-ház. Naplójegyzetek VI-VIII. r. 1837-1839. (A Komáromi Lapokban és különlenyomatban 1903.)” (p. 145.)

T: - **biobibliográfia**

- **bibliográfia**, kurrens
- **bibliográfia**, sajtó
- hírlapirodalom

- **Jelentés** az OSZK-ról / általában

- „Komáromi Lapok”

- **könyvtár**, nemzeti

- különlenyomat

- **lexikon**, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”

- memoár

- naplójegyzetek

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

- **Szinnyei József, id.** a történész / kor

- „Timár-ház”

- magyar sajtótörténet

485. *A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára : 1802-1902. 1.köt. / írta Kollányi Ferencz*

Bp.: kiadja a M. N. Múzeum Széchényi Országos Könyvtára, 1905. – 485 p. – Szinnyeiről: p. 80, 337. – Lh.: OSZK: Ált. olv. (IV.) 02.421.1.

Kollányi Ferencz jáki apát, a Széchényi könyvtár nyomtatványi osztályának igazgató-öre a könyvtár megalapításának 100 éves évfordulója tiszteletére írta művét.

A Hírlaptárra külön nem tér ki, de utal Szinnyei „Magyar írók...” c. munkájára, ill. „Az első magyar bibliografus” c. tanulmányára.

T: - 1802.

- „Az első magyar bibliographus”

- Kollányi Ferenc

- **könyvtár**, nemzeti

- **könyvtártörténet**

- „Magyar írók élete és munkái”

- Magyar Nemzeti Múzeum

486. *A Budapesti Magyar Királyi Tudomány-Egyetem Könyvtára 1903-ban / s. n.*

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 13.köt. (1905.) p. 162-170. – Szinnyeiről: p.166. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Tárcza” rovatban közzétett jelentés arról informál, hogy id. Szinnyei József könyveket ajándékozott az egyetemi könyvtárnak. (p. 166.)

T: - ajándékozás

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**

- **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról

487. *Évnyegyedes jelentés a M. N. Múzeum Széchényi-Országos-Könyvtárának álla-*

potárról : az 1905. év első negyedében / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 13.köt. (1905.) p. 158-162. – Szinnyeiről: p. 160. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Tárcza” rovatban publikált jelentés arról tájékoztat, hogy id. Szinnyi József igazgató-ór ajándékával hozzájárult a levéltár gyarapodásához. (p. 160.)

A beszámoló közöl a hírlap-osztály gyarapodására és forgalmára vonatkozó adatokat is. (p. 160.)

T: - ajándékozás

- **Hírlaptár**
- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi

488. Magyar írók élete és munkái [ismertető] / -y-s [Váczy János]

= = Századok. – 39.évf. (1905.) p. 54-55. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.726.

A VII-IX. kötet megjelenése után közzétett ismertetőből megtudható, hogy „Mindegyik ugyanoly ritka szorgalommal s lankadatlan buzgalommal van írva és szerkesztve, mint az előbbi kötetek, s tegyük hozzá: ugyanoly szellemben is.” (p. 54.)

Kitér a művet ért kritikákra is (pl.: hogy nemcsak a magyar, hanem az idegen nyelvű magyarországi írók is helyet foglalnak a műben), majd leszögezi: „Ez mind igaz. De az is igaz, hogy Szinnyi munkájának becstét ez még inkább emeli.” (p. 54.)

Amit észrevételez a korábbi kötetekhez képest, az az, hogy „... az újabb kötetekben szigorúbban ragaszkodik a szerző az életrajzi adatokhoz, míg a régebbiekben az egyes írók jellemének fejlődését is vázolta helylyel-közzel.” (p. 54.)

„Ily rendkívüli adatkészletben, a melylyel Szinnyi dolgozik, óhatatlan, hogy bárki is ne ejtsen hibákat.” (p. 54.) – zárja írását a szerző.

T: - elismerés

- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyi József**, id. a történész / irodalom

489. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Orsz. Könyvtára az 1904. évben / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 13.köt. (1905.) p. 97-115. – Szinnyeiről: p. 102, 110. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A könyvtár nyomtatványi osztályát ajándékokkal gyarapítók között szerepel „id. Szinnyi József” (p. 102.) neve is.

A könyvtári tisztviselők és alkalmazottak tudományos és irodalmi munkásságát tartalmazó összeállításban Szinnyeiről az alábbi olvasható: „Id. Sziny-

nyi József kir. tanácsos, múzeumi igazgatóór. A M. Tud. Akadémia levelező tagja.

1. Magyar hírlapirodalmunk 1903-ban
2. Magyar írók élete és munkái 84-89. füzet
3. Timár-ház. Naplójegyzetek IX-XI. 1840-1842. (Komáromi Lapok 1904. 3-5., 12-14., 27, 28. sz. Átvette a Magyar Állam 59-62., 82-84., 177, 178. sz. teljesen; részben a Nyitra-megyei Közlöny 16-19., 31-34. sz.)

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, kurrens
- **bibliográfia**, sajtó
- hírlapirodalom
- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- „Komáromi Lapok”
- **könyvtár**, nemzeti
- különlenyomat
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- memoár
- naplójegyzetek
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyi József**, id. a történész / hely
- **Szinnyi József**, id. a történész / hírlap
- **Szinnyi József**, id. a történész / irodalom
- **Szinnyi József**, id. a történész / kor
- „Timár-ház”
- magyar sajtótörténet

490. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségének temesvári közgyűlése / T. II.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 13.köt. (1905.) p. 79-82. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Vegyes közlemények” rovatban megjelent beszámoló Szinnyi Közgyűlési taggá választásáról informál: „A közgyűlés ezután ... a megüresedett tagsági helyre id. Szinnyi József kir. tanácsost, nemzeti múzeumi igazgatóórt egyhangú lelkesedéssel megválasztotta.” (p. 82.)

T: - értekezlet

- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é szakmai szervezetekkel
- **könyvtárügy** / Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége
- **Szinnyi József**, id. a könyvtáros

491. Szinnyi József: Magyar írók élete és munkái. VIII. köt. 6-9. füz. IX. köt. és X. köt. 1-8. füz. Budapest, 1902-1904. [ismertető] / [g.]

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 13.köt. 1.füz. (1905. jan.-márc.) p. 61-62. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Szakirodalom” rovatban közzétett ismertető felhívja a figyelmet a X. kötet 6. és 7. füzetében megjelent *Petőfi-életrajzra*, mely „szinte napról-napra, egész naplószerűen követve hősét ... páratlanul gazdag összeállítását nyújtja a nagy lyrikus önállóan megjelent műveinek, azok fordításainak s a vele foglalkozó könyvek és cikkek szinte beláthatatlan sorozatának...” (p. 62.)

31 nyelvet sorol fel, melyen Petőfi versei olvashatók, majd jelzi, hogy megzenésítésük tekintetében is informál Szinnyei. Az írás arról is informál, hogy a költő szobrainak, emléktábláinak jegyzékét, álneveinek felsorolását, valamint a Petőfire vonatkozó irodalom bibliográfiáját is tartalmazza az életrajzi lexikon.

Az ismertető végén jelzi azt is, hogy „a Petőfi-monográfia külön Elzevier-alakú kötetként is megjelent” (p. 62.)

T: - biobibliográfia

- díszkiadás
- **életút**, Petőfi Sándoré
- Elzevier-alakú kötet
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **lexikon**, életrajzi
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- Petőfi Sándor
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom

492. Évnegyedes jelentés a Magyar Nemz. Múzeum Széchényi Országos Könyvtárának állapotáról : az 1906. év I. negyedében / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 14.köt. (1906.) p. 154-158. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A levéltári osztályt ajándékaikkal gyarapítók között szerepel id. Szinnyei József múzeumi igazgatóór neve. (p. 156.)

A jelentés informál a hírlaposztály gyarapodásáról és forgalmáról is. (p. 156.)

T: - ajándékozás

- **Hírlaptár**
- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi

493. Id. Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái : 100. füzet [ismertető] / Gulyás Pál

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 14.köt. 4.füz. (1906. okt.-dec.) p. 363-365. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.759.

Az ismertetőből megtudható, hogy megjelent a „Magyar írók...” 100. füzet. „Az eredetileg ...

négy kötetre, harminckét füzetre tervezett munkának e füzetrel a tizenegyedik kötete vált teljessé...” (p. 363.)

„... midőn jó magunknak kell néha napokig lótnunk-futnunk egy-egy rejtettebb adat után, ilyenkor látjuk csak igazán, hogy mily sokkal tartozunk a „Magyar írók” szerzőjének, a ki egész élete munkabírást arra szánta, hogy könnyűvé, kellemessé tegye a mások kutatását.” (p. 364.)

Gulyás Pál írása kitér a „Magyar írók...” keletkezésének történetére (folyamatában vázolja azt), végül pedig reményét fejezi ki a sikeres befejezéshez és a pótkötetek kiadásához is.

T: - biobibliográfia

- **bibliográfiatörténet**
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- kutatómunka
- **lexikon**, életrajzi

494. A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonkettedik akadémiai ülés / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 17.köt. 11.füz. (1906. nov. 15.) p. 653. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A hetedik összes ülés (1906. okt. 6.) jegyzőkönyvének 161. pontja: „Főtitkár jelenti, hogy ... az aradi vértanúk emlékére a budapesti ferenczrendiektől tartott gyászmisén f. évi okt. 6-án id. Szinnyei József és Hegedüs István I. tagok képviselték az Akadémiát.” (p. 653.)

T: - akadémiai ülés

- Hegedüs István
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA képviselő
- MTA levelező tag, id. Sz. J.

495. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Orsz. Könyvtára az 1905. évben / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 14.köt. (1906.) p. 89-108. – Szinnyeiről: p. 91, 100, 103. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A beszámolóból megtudható, hogy „Id. Szinnyei József kir. tanácsos igazgató ör irodalmi kötelezettségeinek teljesítésére egy évi szabadságot nyert” (p. 91.)

A „levéltári darabokat” ajándékozók között is szerepel Szinnyei neve. (p. 100.)

A könyvtári tisztviselők és alkalmazottak tudományos és irodalmi munkásságát prezentáló összeállítás Szinnyei vonatkozású része: „Id. Szinnyei József kir. tanácsos, múzeumi igazgató-ör, a M. Tud. Akadémia levelező tagja. 1. „Magyar írók élete és munkái” 90-95. füzet (X. köt. 8. 9. füz. XI. köt. 1-4. füz.) 2. „Timár-ház” Napló jegyzetek, XII-XIV. 1843-1845. (Komáromi Lapok 5-7, 11-13, 25-26. sz. Átvette a Magyar Állam 55, 61, 112, 115, 207. és 208. sz. és részben a Nyitramegyei Ellenőr 20. sz.) 3. „A magyar hírlapirodalom 1904-ben” ” (p. 103.)

- T:** - ajándékozás
 - hírlapirodalom
 - **Jelentés** az OSZK-ról / általában
 - **könyvtár**, nemzeti
 - **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
 - **Szinnyei József, id.** a történész / hely
 - **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
 - **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
 - **Szinnyei József, id.** a történész / kor
 - „Timár-ház”
- 496. E. Kovács Gyula levelezése a M. Nemzeti Múzeum Könyvtárában /** Vértessy Jenő
 = = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 15.köt. (1907.) p. 289-299. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.
 A tanulmányból megtudható, hogy E. Kovács Gyula, kolozsvári színész (kálvinista lelkész fia) levelezése a M. Nemz. Múzeum gyűjteményébe került. „Kovács Gyula a vidéki színpadot nemesítette meg s három évtizedig ragyogóvá tette a kolozsvári nemzeti színház történetét.” (p. 290.)
 A levél-gyűjtemény tartalmazza –többek között– id. Szinnyei József levelét is. (p. 290.)
T: - **helytörténet**, Kolozsvár
 - Kovács Gyula, E.
 - **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
 - Magyar Nemzeti Múzeum
 - nemzeti színház
 - **publikálatlan dokumentumok**, levelek
 - **történet**, magyar színeszet
 - **történet**, színház
- 497. Évnegyedes jelentés a Magy. Nemz. Múzeum Országos Széchényi Könyvtárának állapotáról /** s. n.
 = = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 15.köt. (1907.) p. 257-260. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.
 A „Tárcza” rovatban megjelent írásból megtudható, hogy Szinnyei József ajándékával gyarapította a nyomtatványi osztályt (p. 258.), továbbá a levéltár anyagát (p. 259.).
T: - ajándékozás
 - **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
 - **könyvtár**, nemzeti
 - **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
- 498. Évnegyedes jelentés a Magy. Nemz. Múzeum Széchényi Országos Könyvtárá-**
nak állapotáról : az 1906. év utolsó ne-
gyedében / s. n.
 = = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 15.köt. (1907.) p. 63-67. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.
 A „Tárcza” rovatban megjelent beszámolóból megtudható, hogy id. Szinnyei József ajándékkal gyarapította a kéziratárát (p. 64.) és a levéltárát (p. 66.).
T: - ajándékozás
 - **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
 - **könyvtár**, nemzeti
 - **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
- 499. Évnegyedes jelentés a Magy. Nemz. Múzeum Széchényi Országos Könyvtárá-**
nak állapotáról : az 1907. év első negye-
dében / s. n.
 = = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 15.köt. (1907.) p. 166-170. – Szinnyeiről: p. 167. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.
 A „Tárcza” rovatban megjelent írás arról informál, hogy id. Szinnyei József ajándékával gyarapította a könyvtár anyagát (p. 167.).
T: - ajándékozás
 - **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
 - **könyvtár**, nemzeti
- 500. Íróink életéhez /** Mokos Gyula. – Bp.: szerző, 1907. 87 p. – Szinnyeiről: p. 11-54. – Lh.: OSZK: 46.256.
 A dokumentum néhány hasznos kiegészítő adatot tesz közzé Szinnyei „Magyar írók élete és munkái” c. (közel 30.000 író életét tartalmazó) művéhez, pontosabban a *heidelbergi egyetem* egykori hallgatóinak életrajzához.
 A szerző célját jól tükrözik az alábbi sorok: „a temérdek helyes adat mellett bukkanunk nem egy téves állításra ... Egynehányra rámutathatunk, egy-szersmind megkíséreljük ki is igazítani, abban a biztos reményben, hogy ennek ő ..., a tudós kutató ... fog ... örülni leginkább.” (p. 5.)
 Szinnyei munkájának revíziója a 11-54. oldalon található. (Közismert nevet nem tartalmaz.)
T: - **korrigálás**, id. Sz. J. adatái
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - **téves adat**, életrajzi
- 501. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1906. évben /** s. n.
 = = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 15.köt. (1907.) p. 97-119. – Szinnyeiről: p. 102, 106, 109, 110, 114. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.
 A jelentésből megtudható, hogy id. Szinnyei ajándékával gyarapította a könyvtár nyomtatványi osztályát (p. 102.), a kéziratárát (p. 106.), a levéltárát (p. 109.), továbbá, hogy a gyászjelentések számát „id. Szinnyei József ajándéka több mint 2000 darabbal gyarapította.” (p. 110.)

A könyvtári tisztviselők és alkalmazottak tudományos és irodalmi munkásságát mutató összeállítás Szinnyeiről az alábbiakat közli: „Id. Szinnyei József kir. tanácsos, múzeumi igazgatóőr, a M. Tud. Akadémia I. tagja. 1. „Magyar írók élete és munkái” 96-101. füz. (XI. köt. 5-9. füz. XII. köt. 1. füz.) 2. „Timár-ház”. Napló jegyzetek XV-XVI. 1846. (Komáromi Lapok 1-2, 26-27. sz. Átvette a Magyar Állam 36-37. és 203. sz.)” (p. 114.)

T: - ajándékozás

- biobibliográfia
- **gyűjtemény, id. Sz. J.-é** / gyászjelentés
- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- „Komáromi Lapok”
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- naplójegyzetek
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- „Timár-ház”

502. A tagok munkálatai : id. Szinnyei József l. t. / s. n.

= = Magyar Tud. Akadémiai Almanach 1907-re. – Pest : Kiadja a Magyar Tud. Akadémia, **1907.** – p. 216-217. – Lh.: OSZK: 15.911/1907.

11 cím egyszerűsített leírását tartalmazó közlés: „Magyar írók...”, „A magyar hirlapirodalom 1899, 1900, 1901, 1902, 1903 és 1904-ben”, „Timár-ház”, „Petőfi”, „Pór Antal”, „Írók a Radvánszky-családban”, „A Rákosi [! Rákóczi]-család írói”, „Fazekas Mihály és Ludas Matyi”, „A Ludas Matyi költőjéről”, „Nekrológok a M. Történelmi Társulat elhalt tagjairól 1892-1895”, „Keszthely”

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, kurrens
- **bibliográfia**, sajtó
- **életút**, Petőfi Sándoré
- **életút**, Pór Antalé
- Fazekas Mihály
- hirlapirodalom
- különlenyomat
- „Ludas Matyi”
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Történelmi Társulat
- Magyar Tudományos Akadémia
- **nekrológ**, a Magyar Történelmi Társulat elhalt tagjairól
- Radvánszky-család

- Rákóczi-család
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely
- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **Szinnyei József, id.** a történész / kor
- **téves adat**, bibliográfiai
- „Timár-ház”
- magyar sajtótörténet

503. Magyar Könyvészet : 1886-1900. / szerk. Petrik Géza. 1. kötet. – Bp.: a MTA támogatásával kiadja a Magyar Könyvkereskedők Egyesülete, 1908. – 1107 p. – Az 1886-1900. években megjelent magyar könyvek, térképek és atlaszok összeállítása. – Tudományos szak- és tárgymutatóval. – Szinnyei: p. 820. – Lh.: KI KSZK: P 806.

p. 820.: „Szinnyei József, id. Könyvtári emlékek. Különlenyomat a „Fővárosi Lapok” 1887. évi 94-95. számaiból. (8-r. 20 l.) Bpest, 1887. Athenaeum r.-társ. Könyvny.

-Komárom 1848-49-ben. (Napló-jegyzetek.) (8-r. VIII, 518 l. és 2 melléklet.) Bpest, 1887. Szerző. 8.-Fazekas Mihály és a „Ludas Matyi”-ja. Különlenyomat a „Fővárosi Lapok” 1888. 300. számából. (8-r. 15 l.) Bpest, 1888. Athenaeum r.-társ. Könyvny.

Szinnyei József, id. Kossuth legújabb levele. Fogásban írt leveleiről. Közli -. Különlenyomat a „Budapesti Hírlap” 1888. 214. számából. (k. 8-r. 11 l.) Bpest, 1888. Rudnyánszky A. könyvny.

-Irodalmi viszonyaink 1845. és 1888-ban. Különlenyomat a „Nemzet” 1888. évi 49-50. Számaiból. (8-r. 20 l.) Bpest, 1888. Athenaeum r.-társ. Könyvny.

-Timárház. Naplójegyzetek. (8-r. 65 l.) Komárom, 1889.

-Magyar írók élete és munkái. A magyar tud. Akadémia megbízásából írta -. I-VII. kötet. (n. 8-r.) Bpest, 1891-1900. Hornyánszky Viktor. Félbőrbe kötve...(részletesen is leírja a köteteket)

-Jókai Mór. Jókai Mór arcképével és levelének hasonmásával. (16-r. 212 l.) Bpest, 1898. Hornyánszky Viktor könyvny. 2.-

-Lovász Sándor. Különlenyomat a Magyar Írók élete és munkái VII. kötetéből. (8-r. 4 l.) Bpest, 1900. Hornyánszky Viktor könyvny.”

T: - Fazekas Mihály

- Jókai Mór
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- Kossuth Lajos
- könyvészet
- különlenyomat
- Lovász Sándor

- „Ludas Matyi”
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar könyvészet”
- naplójegyzetek
- **publikálatlan dokumentumok**,
levelek
- „Timár-ház”

504. *Évnyegyedek jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtárának állapotáról : az 1908. év első negyedében / s. n.*

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 16.köt. (1908.) p. 166-171. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Tárcza” rovatban megjelent beszámolóból megtudható, hogy id. Szinnyei József ajándékával gyarapította a nyomtatványi osztályt (p. 167.) és a levéltárat (p. 168.)

A hírlaptár gyarapodásáról és forgalmáról is informál a jelentés (p. 168.).

T: - ajándékozás

- **Hírlaptár**
- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi

505. *A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1907. évben / s. n.*
= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 16.köt. (1908.) p. 97-118. – Szinnyeiről: p. 103, 110, 113. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A beszámolóból megtudható, hogy id. Szinnyei József ajándékával gyarapította a könyvtár nyomtatványi osztályát (p. 103.) és a levéltárat (p. 110.). Tudományos és irodalmi munkásságáról az alábbi információt közli: „Id. Szinnyei József kir. tanácsos, múzeumi igazgató-őr, a M. Tud. Akadémia I. tagja. 1. Magyar írók élete és munkái : 1907. 102-107. füzet (XII. köt. 2-7. füz.) 2. Timár-ház. Naplójegyzetek 1847-48. (Komáromi Lapok 2-3 és 27-30.sz. Átvette: Magyar Állam: 26., 27., 191-192., 194, 197. sz. Az egész különlenyomatban is megjelent.) 3. A régi Pest (Budapesti Hírlap 127. sz.)” (p. 113.)

T: - ajándékozás

- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
- „Magyar írók élete és munkái”
- naplójegyzetek
- „Timár-ház”

506. *A zene irodalma a könyvtárban / Kereszty István*

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 16.köt. (1908.) p. 319-341. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A nemzeti könyvtárban szakszerűen feltárt zenei gyűjteményt (osztályt) szorgalmazó tanulmány az alábbi gondolatokkal utal Szinnyeire: „... tudjuk, hogy id. Szinnyei József Repertórium, a mint ő azt kiadás végett a M. Tud. Akadémiához benyújtotta, nyolcz kötetre való volt – és csak három kötete jelent meg, igen kevés zenei (történeti, életrajzi) érdekű czikkkel; a többi kötet kéziratban, *hozzáférhető* az Akadémia levéltárában, de zenei érdekű czikkre legföljebb az „esztétika” rovatban utal; mégis jobb és több híján e csekély bibliografiai adatokat is meg kell szerezni legnagyobb könyvtárunk számára, a melynek mintegy tartalomjegyzékeül szolgál a Szinnyei-repertórium ... össze kell hasonlítani Szinnyei forrásainak jegyzékét a teljes hírlap- és folyóiratjegyzékkel, s az ő általa még fel nem használt hírlapanyagot valakinek fel kellene dolgoznia – mert nincs ma három ember sem, a ki csak felét is ismerné a magyar sajtóban megjelent zenei tárgyú czikkeknél!” (p. 331.)

T: - forrásgyűjtemény

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, akadémiai
- Magyar Tudományos Akadémia
- **publikálatlan dokumentumok**, repertórium

507. *Magyar Könyvészet : 1908. / a „Magyar Könyvkereskedők Egylete” megbízásából szerk. Steinhofér Károly. – Bp.: Kiadja a „Magyar Könyvkereskedők Egylete”, 1909. – LXXXV, 468 p. – In: Magyar könyvkereskedők évkönyve, 19. évf. I. – II. Könyvkereskedelmi üzletcímár. – III. Közhasznú üzleti tudnivalók. – Szinnyei: p. XLVI, 114. – Lh.: KI KSZK: P 807.*

p. 114.: „Magyar írók élete és munkái. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából. XII. kötet. Saád-Steinensis. (8-r. 719 l.) Bp., 1908. U. o. Vássonba kötve. 12 kor.”

T: - könyvészet

- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar Könyvészet”

508. *Írók – az irodalomról : Id. Szinnyei József / s. n.*

= = A Budapesti Ujságírók Almanachja 1909-re. – p. 208-233. – Szinnyeiről: p. 232-233. – Lh.: OSZK: P 942/1909.

Az Almanach körkérdest intézett néhány irodalmárhoz, annak tárgyában, hogy fejtsek ki véleményüket koruk irodalmáról. Eötvös Károly, Gyulai Pál, Kiss József, Lévy József, Mikszáth Kálmán és Riedl Frigyes után Szinnyei is nyilatkozott.

A riporter szemléletes képpel indít: lázas munka közben ábrázolja Szinnyeit és betekintést nyújt az idős tudós napirendjébe.

Az írásból megtudható továbbá, hogy Szinnyei: „A legújabb irodalomról kritikai vagy esztétikai szempontból nyilatkozni nem akart. –Ez nem az én fel-

adatom, -mondotta. –Nem is avatkozom a mások dolgaiba.” (p. 232-233.) Árnaltan azonban utal rá, hogy a művek mennyiségének ugrásszerű megnövekedése nem áll egyenes arányban a minőség emelkedésével.

T: - Eötvös Károly

- Gyulai Pál
- időbeosztás, id. Sz. J.-é
- Kiss József
- Lévy József
- Mikszáth Kálmán
- Riedl Frigyes
- **személyiség**, id. Sz. J.-é

509. *Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára állapotáról az 1908. év utolsó negyedében / s. n.*
 == Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 17.köt. (1909.) p. 72-75. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Tárcza” rovatban megjelent beszámolóból megtudható, hogy „idősb Szinnyi József kir. tanácsos” gyarapította a levéltárat. (p. 74.)

T: - ajándékozás

- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi

510. *Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára állapotáról az 1909. év III. negyedében / s. n.*
 == Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 17.köt. (1909.) p. 347-352. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Tárcza” rovatban közzétett beszámoló arról informál, hogy id. Szinnyi József ajándékával gyarapította a nyomtatványi osztályt. (p. 348.)

T: - ajándékozás

- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti

511. *Magyar írók élete és munkái [ismertető] / V. J. [Váczy János]*
 == Századok. – 43.évf. (1909.) p. 251-252. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.726.

Néhány gondolat a „Magyar írók...” 12. kötetének megjelenése apropóján közzétett ismertetőből:

„A munka kiváló fontosságát ismételni felesleges; régóta érzett hiányt pótol ... Épen ezért nem bánjuk, hogy az eredetileg tizenkét kötetre tervezett nagy vállalat többre fog terjedni s úgy –látszik, két kötetrel gyarapodik.” (p. 251.)

„Egy hangyaszorgalmú hosszú életnek széleskörű kutatásai, gyűjtései, följegyzései gazdag eredményekben tárulnak itt elének, s bizonyára jó ideig az egyetlen ilyen forrásmunkánk lesz, ...” (p. 251.)

„Ha hozzáértő író vállalkozik a magyar tudományos élet történetének encyklopaedikus összeállítására: rendkívül nagy segítségére lesznek Szinnyi

művének a forrásai...” (p. 251.)

„... ha egy és más apró tévedéstől vagy hiánytól nem lehet is ment e fontos vállalat: egészben véve megfelel annak a nagy várakozásnak, a melyet megindulásakor hozzá fűztünk. S tudományos életünk érdekében őszintén óhajtjuk, hogy a fáradhatatlan szerző művének hátralevő részét mennél előbb befejezhesse.” (p. 252.)

T: - biobibliográfia

- elismerés
- forrásgyűjtemény
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **lexikon**, életrajzi
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyi József**, id. a történész / irodalom

512. *A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1908. évben / s. n.*
 == Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 17.köt. (1909.) p. 97-116. – Szinnyeiről: p. 102, 108, 110. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A jelentésből megtudható, hogy id. Szinnyi József ajándékkal gyarapította a könyvtár nyomtatványi osztályát (p. 102.) és a levéltárat (p. 108.)

A könyvtári tisztviselők és alkalmazottak irodalmi munkásságát demonstráló összeállításban az alábbi információ szerepel: „Id. Szinnyi József kir. tanácsos, múzeumi igazgató-őr, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. 1. Magyar Írók élete és munkái. 108-113. füzet (XII. köt. 8., 9. XIII. köt. 1-3.) 2. Bach-korszak. (Naplójegyzetek) I-III. 1850-51. (Komáromi Lapok 3, 4, 11, 12, 28, 29. sz. Átvette a Magyar Állam 32, 34, 81, 177. sz. részben a Budapesti Hírlap 30, 90. sz. és A Budapesti Ujságírók Almanachja 1909-re. 83-90. l.) 3. Hogyan készülnek a „Magyar Írók” (A Budapesti Ujságírók Almanachja 1908-ra. 222-236. l.)” (p. 110.)

T: - ajándékozás

- „Bach-korszak”
- **Jelentés** az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
- „Magyar írók élete és munkái”
- **naplójegyzetek**
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyi József**, id. a történész / hely
- **Szinnyi József**, id. a történész / irodalom
- **Szinnyi József**, id. a történész / kor

513. *Vidéki könyvtáraink 1907-ben / s. n.*

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 17.köt. (1909.) p. 44-71. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének jelentése 1907. évi működéséről, melyből megtudható, hogy „Komáromban a Komárommegyei Könyvtár ... jóltevői sorában id. Szinnyei József, a könyvtár ... régi pártfogója vezet, a ki 1907-ben 224 mű, 468 drbjával gazdagította a könyvtárt.” (p. 57-58.)

T: - ajándékozás

- helytörténet, Komárom
- Könyvtár, Komárom Megyei
- könyvtártörténet
- könyvtárügy, Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége

514. Magyarország tiszti cím- és névtára : XXIX. évfolyam : 1910. / szerk. a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal
Bp.: Kiadja a MKKSH, 1910. – 932 p. – Szinnyeiről: p. 684, 686, 907. – Lh.: OSZK Tsk.: (1) 171/25.

p. 684.: MTA I. Nyelv- és széptudományi osztály / Levelező tagok: ... id. Szinnyei József, kir. tan., a magy. nemz. muzeum hírlapkönyvtárának igazgató öre. Budapesten, a nemz. muz. épületében
p. 686.: Állandó bizottságok / II. Irodalomtörténeti Biz. tagjai: ... id. Szinnyei József
p. 907.: Mutató

T: - bizottsági tagság

- Hírlaptár
- Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
- könyvtárvezetés
- Magyar Nemzeti Múzeum
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- munkakör
- tagság, akadémiai
- tiszti cím- és névtár

515. Fénykép id. Szinnyei Józsefről

= = Vasárnapi Ujság. – 57.évf. 13.sz. (1910. márc. 27.) p. 259. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A fotó alatt az alábbi szöveg olvasható: „Szinnyei József, lelkes bibliografusunk, kinek 80-ik születésnapját most ünnepelte a Nemzeti Muzeum.” (p. 259.)

T: - évforduló

- fénykép, id. Sz. J.-ről
- kapcsolat, id. Sz. J.-é a kollégákkal
- Magyar Nemzeti Múzeum
- megemlékezés, id. Sz. J.-ről
- Szinnyei József, id. a bibliografus

516. Id. Szinnyei József kir. tanácsos / s. n.

= = Ország Világ. – 31.évf. 10.sz. (1910. márc. 6.) p. 208-209. – Lh.: OSZK: FM 3/687.

Szinnyei fényképével (p. 208.) illusztrált írás, 80. születésnapja tiszteletére.

„Komáromi történetek” c. naplójegyzeteire utalva – többek között- az alábbi gondolatokat tartalmazza: „... naplótöredéket közöltünk, mely érdekesen világítja meg a szabadságharc utáni idők vidéki életét s egyúttal bepillantást enged a jeles tudós fiatalságába is...” (p. 208.)

„Alig van ember ebben az országban, aki annyit dolgozott volna, mint idősb Szinnyei József s különösen nagy munkája, a „Magyar írók élete és munkái”, melyet a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából ír, páratlan nagy adathalmazával becses forrásmunka lesz mindenkor.” (p. 208.)

„Idősb Szinnyei József tipikus alakja a tudósok ama már-már kihaló fajtájának, akik tudásukat egy hosszú emberéleten át gyümölcsöztetik nemzetüknek javára s akikben a nagy tudás még nagyobb szerénységgel párosul.” (p. 209.)

T: - évforduló

- fénykép, id. Sz. J.-ről
- forrásgyűjtemény
- királyi tanácsos, id. Sz. J.
- kortörténet, 19. sz. második fele
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- megemlékezés, id. Sz. J.-ről
- naplójegyzetek
- személyiség, id. Sz. J.-é

517. Id. Szinnyei József ünneplése / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 18.köt. 2.füz. (1910. ápr.-jún.) p. 187. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Vegyes Közlemények” rovatban közzétett írás id. Szinnyei József 80. születésnapjára ünnepségről tudósít: „A Magyar Nemzeti Múzeum tisztviselői kara ... március hó 18-án testületileg üdvözölte a kar nesztorát. Legelőször Szalay Imre miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója intézett az ünnepelthez meleg hangú beszédet, majd fölolvasta gr. Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter, Molnár Viktor államtitkár és Szász Károly miniszteri osztálytanácsos üdvözlő iratait. Ezután Fraknói Vilmos orsz. főfelügyelő ... a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa és Főfelügyelősége nevében köszöntötte Szinnyeit, a ki az orsz. tanácsnak megalapítása óta buzgó tagja. Végül Fejérfataky László udvari tanácsos, az országos Széchényi-könyvtár nevében tartott személyes visszaemlékezéssel átszótt, meleg szeretettől áthatott szavakat Szinnyei Józsefhez ... Szinnyei meghatott szavakkal mondott köszönetet ez ünneplésért...” (p. 187.)

T: - évforduló

- Fejérfataky László
- Fraknói Vilmos
- kapcsolat, id. Sz. J.-é / állami, társadalmi szervekkel

- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** / kollégákkal
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** / szakmai szervezetekkel
- **könyvtár, nemzeti**
- **könyvtárügy, Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelő-sége**
- **könyvtárügy, Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa**
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **megemlékezés, id. Sz. J.-ről**
- Molnár Viktor
- Szalay Imre
- Szász Károly
- **személyiség, id. Sz. J.-é**
- Zichy János, gr.

518. Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára állapotáról az 1910. év III. negyedében / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 18.köt. 4.füz. (1910. okt.-dec.) p. 359-362. – Szinnyeiről: p. 359-360. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A nyomtatványi osztályt ajándékaikkal gyarapítók között szerepel id. Szinnyi József neve is. (p. 359-360.)

T: - ajándékozás

- **Jelentés, az OSZK-ról / általában**
- **könyvtár, nemzeti**

519. Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára állapotáról az 1910. év első negyedében / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 18.köt. 2.füz. (1910. ápr.-jún.) p. 167-172. – Szinnyeiről: p. 171. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az évnegyedese jelentés III. alpontja a hírlaposztály gyarapodásáról és látogatottságáról közöl statisztikai adatokat. (p. 171.)

A IV. rész a levéltárról informál. A levéltár anyagát ajándékaikkal gyarapítók között olvasható id. Szinnyi József neve. (p. 171.)

T: - ajándékozás

- **Hírlaptár**
- **Jelentés, az OSZK-ról / általában**
- **könyvtár, nemzeti**
- **levéltár, magyar nemzeti múzeumi**

520. Kinevezések a m. n. múzeum Széchényi Orsz. Könyvtáránál / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 18.köt. 3.füz. (1910. júl.-szept.) p. 284. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Vegyes közlemények” rovatban közzétett információ arról tájékoztat, hogy „A lefolyt negyedév folyamán ő Felsége a király id. Szinnyi József m.

n. múzeumi igazgatóort osztályigazgatóvá méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni...” (p. 284.)

T: - 1910.

- **könyvtár, nemzeti**
- **könyvtárvezetés**
- **munkakör**

521. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1909. évben / s. n.
= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 18.köt. 2.füz. (1910. ápr.-jún.) p. 97-121. – Szinnyeiről: p. 102, 107, 114. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A könyvtár nyomtatványi osztályát ajándékkal gyarapítók névsorában olvasható id. Szinnyi József neve. (p. 102.)

A beszámoló 105-107. oldalán a Hírlapkönyvtárra vonatkozó információt olvashatunk.

A Kézirattár számára kéziratokat ajándékozók között szerepel id. Szinnyi József. (p. 107.)

A könyvtári tisztviselők és gyakornokok 1909. évi irodalmi munkásságát demonstráló összeállításban Szinnyeiről az alábbi információ olvasható (p. 114.):

„Id. Szinnyi József kir. tanácsos, igazgatóör, a MTA levelező tagja

1. Magyar írók élete és munkái 114-118. füzet (XIII. köt. 4-9. füz.)
2. Bach-korszak (Naplójegyzetek IV-VI. 1851.) Komáromi Lapok 2-3., 12., 13., 27. és különnyomat.
3. Szemerjai Szász-család írói (Különnyomat a „Magyar Írók”-ból)
4. Íróink és az olvasók (Budapesti Hírlap 44. sz.)
5. Vigyázz magyar! (Budapesti Hírlap 193. sz.)
6. Szinnyi-család írói. Öt fénykép. arcképpel (Külön nyomat a „Magyar Írók”-ból)

T: - ajándékozás

- „Bach-korszak”
- **fénykép, id. Sz. J.-ről**
- **Hírlaptár**
- **Jelentés az OSZK-ról / általában**
- **könyvtár, nemzeti**
- „Magyar írók élete és munkái”
- Szász-család, szemerjai
- Szinnyi-család

522. A nyárasdi csata / s. n.

= = Budapest. – 34.évf. 306.sz. (1910. dec. 24.) p. 10. – Lh.: OSZK: FM 3/729.

A közlemény tartalmazza Szinnyi levelét, melynek tárgya a „Budapest” dec. 21-i számában – Szinnyeire és a nyárasdi csatára vonatkozóan – közzétett írás helyreigazítása. (Szemtanúként újra felidézi a csata eseményeit.)

A szerkesztő Szinnyeinek a „Hazánk”-ban közreadott naplórészleteire hivatkozva védekezik.

Lásd még: 523. sz. bibliográfiai tétel

T: - **helytörténet, Nyárasd**

- **korrigálás, id. Sz. J. adatái**
- **kortörténet, 1848/49-es szab. harc**

- **téves adat**, kortörténeti

**523. A szabadságharc anekdota-kincse / Far-
kas Emőd**

= = Budapest. – 34.évf. 303.sz. (1910.
dec. 21.) p. 1-3. – Lh.: OSZK: FM 3/729.

„... Szinnyei József, a Nemzeti Múzeum igazgató-
őre s kir. tanácsos, mint győri jogász állt be hon-
védnek s Komáromban szolgált, mint közvitész, ti-
zedes, őrmester és őrnagy, egészen a vár feladásáig.
1849. január 13-án esett át a vérkeresztségen. Zász-
lójával Nyárasd felé vonultak kémszemlé-re. Mi-
kor süviteni kezdtek a golyók, többen lebuktak ...
Egy golyó egy Váczy nevű kisdobosnak átlötte a
dobját, amitől ez úgy megijedt, hogy hazafutott.
Szinnyeiről azt híresztelte, hogy a golyók elől egy
havasgödörbe bújt s onnan huzzák ki, hogy meg ne
fagyjon. Bajtársai aztán megkérdezték tőle, hogy
mi igaz e hírből? –Nevetséges, -mondta a nyugodt
vérű ifju, -nem vagyok én kisdobos, hogy csuffá te-
gyem a zászlóaljat...” (p. 3.)

Lásd még: 522. sz. bibliográfiai tétel

T: - **helytörténet**, Komárom

- **helytörténet**, Nyárasd

- **humoreszk**

- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc

524. Szinnyei József, Magyar írók élete és

munkái XIII. kötet [ismertető] / Gulyás Pál

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 18.köt.
1.füz. (1910. jan.-márc.) p. 79-80. – Lh.:
OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Néhány gondolat a XIII. kötet megjelenését jelző
ismertetőből: „Hosszas előkészület, egy egész em-
beröltöt megkivánó gyűjtőmunkásság után, oly
korban fogott hozzá nagy műve megvalósításához,
a melyben mások írói munkásságuk javarészt egy-
egy jól sikerült jubileum keretében mintegy lezárt-
nak tekintik, s fiatalos munkakedvvel dolgozik rajta
még most is, a mikor már szinte elérte a patriarchák
korát. A szellemi ellankadásnak, mely e korban oly
gyakori, nyomát sem látjuk...” (p. 79.)

T: - **adatgyűjtés**

- **ismertetés**, „Magyar írók élete és
munkái”

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész /
irodalom

525. Vidéki könyvtáraink 1908-ban / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 18.köt.
1.füz. (1910. jan.-márc.) p.40-74. – Sziny-
nyeiről: p. 59. – Lh.: OSZK: H. olv.
(szp.): HA 1.759.

A komáromi Vármegyei Könyvtár ajándékozái
között olvasható id. Szinnyei József neve is: „A
könyvtár jóltevői sorában idősb Szinnyey József
kir. tanácsos ... 1908. évben „224 mű 328 kötetet
gyarapította azt...” (p. 59.)

T: - **ajándékozás**

- **helytörténet**, Komárom

- **könyvtártörténet**

- Vármegyei **Könyvtár** (Komárom)

526. Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum
*Széchenyi Országos Könyvtára állapotá-
ról az 1911. év első negyedében / s. n.*

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 19.köt.
2.füz. (1911. ápr.-jún.) p. 161-165. –
Szinnyeiről: p. 164. – Lh.: OSZK: H. olv.
(szp.): HA 1.759.

A „Tárcza” rovatban közzétett jelentés II. pontja a
hírlaptárról informál (p. 162-163.), IV. részében
pedig a levéltár ajándékaikkal gazdagítók között
áll id. Szinnyei József neve is. („id. Szinnyey Jó-
zsef” p. 164.)

T: - **ajándékozás**

- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában

- **könyvtár**, nemzeti

- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi

527. Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum
*Széchenyi Országos Könyvtára nyomtat-
ványi osztályának állapotáról az 1910. év*
IV. negyedében / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 19.köt.
1.füz. (1911. jan.-márc.) p. 62-67. –
Szinnyeiről: p. 65. – Lh.: OSZK: H. olv.
(szp.): HA 1.759.

A „Tárcza” rovatban közzétett jelentés III. pontja a
hírlaptárról informál (p. 64-65.), IV. pontja pedig a
levéltár vonatkozó adatait közli. A levéltár anyagát
ajándékaikkal gyarapítók között található id. Sziny-
nyi József neve is (p. 65.)

T: - **ajándékozás**

- **Hírlaptár**

- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában

- **könyvtár**, nemzeti

- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi

528. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi
Országos Könyvtára az 1910. évben / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 19.köt.
2.füz. (1911. ápr.-jún.) p. 97-116. – Sziny-
nyeiről: p. 97, 101, 108, 110-111. – Lh.:
OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„A könyvtár hivatali személyzetében kinevezés
útján a következő változások történtek: Idősb
Szinnyei József igazgatóőr osztályigazgatóvá, ...
lépett elő” (p. 97.)

A könyvtár nyomtatványi osztályát gyarapítók
között szerepel id. Szinnyei József neve is. (p. 101.)

A levéltári darabokat ajándékozók listáján szintén
megtalálható Szinnyei (p. 108.)

A könyvtári tisztviselők és alkalmazottak irodalmi
munkásságát ismertető közlemény az alábbiakat
tartalmazza:

„Id. Szinnyey József osztályigazgató.

1. Magyar írók élete és munkái 119-122. füz.
(XIV. köt. 1-4. füz.)

2. Széki gróf Teleki-család írói. (Klly. a „Magyar írók”-ból)
3. Merényi (Müller) Matild meghalt! (Visszaemlékezések. Komáromi Lapok 5. sz.)
4. Bach-korszak. Naplójegyzetek 1852. VII-IX. (Komáromi Lapok 1-3., 9-10., 44-48. sz. Részben átvette az Ország Világ 7., 8. sz.)
5. A magyarság (Budapesti Hírlap 79. sz.)
6. A régi Komárom. (Komáromi Lapok 36. sz.)
7. A nyárasdi csata 1849. (Budapest 306. sz.)

T: - 1910.

- ajándékozás
- „Bach-korszak”
- **helytörténet**, Komárom
- **helytörténet**, Nyárasd
- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
- „Magyar írók élete és munkái”
- Merényi (Müller) Matild
- Teleki-család, széki gr.

- 529.** *A Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára az 1911. évben / s. n.*
 = = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 20.köt. 3.füz. (1912. júl.-szept.) p. 193-212. – Szinnyeiről: p. 204, 206-207. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A levéltárát ajándékkal gyarapítók között található id. Szinnyi József (p. 204.).

A könyvtári tisztviselők és alkalmazottak irodalmi munkásságát közzétevő összeállításban az alábbiak olvashatók:

„id. Szinnyi József osztályigazgató.

1. Magyar írók élete és munkái. 123-125. (XIV. köt. 5-7. füz.)
2. Veress-család írói (Klly. a Magyar Írókból)
3. Bach-korszak. (Naplójegyzetek.) X. XI. Komárom, 1852. aug. 16 - okt. 31. (Komáromi Lapok 61-62. sz.) Átvette az Ország-Világ 55. sz. az 1852. ápr. 1. - jún. 30. részt.
4. Végső küzdelmek. Naplójegyzetek 1849. jún. 20., 21. (Budapesti Hírlap 305. karácsonyi szám) (p. 206-207.)

T: - ajándékozás

- „Bach-korszak”
- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **könyvtár**, nemzeti
- **levéltár**, magyar nemzeti múzeumi
- „Magyar írók élete és munkái”
- naplójegyzetek
- Veress-család

- 530.** *Adalékok a szabadságharc hírlap-irodalmának bibliográfiájához és egy hozzáfűzött terv / Niklai Péter*
 = = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 21.köt. 2.füz. (1913. ápr.-jún.) p. 188-189. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Niklai Péter felhívást tesz közzé dicső szabadságharcunk monográfiájának megírására és az ehhez alapul szolgáló, teljességre törekvő bibliográfia összeállítására. Szinnyi „Hírlapirodalmunk 1848/49-ben” c. munkáját nagyon hasznosnak minősíti, de szükségesnek tartja kiegészítést és helyenkénti korrekcióját (néhány helyreigazítást tartalmaz is a közlemény): „... bátorodom javasolni Szinnyi említett munkájának kibővítését és kijavítását, minthogy megjelenése óta az anyag rendkívül gazdagodott...” (p. 189.)

T: - **bibliográfia**, retrospektív

- **bibliográfia**, sajtó
- „Hírlapirodalmunk 1848/49-ben”
- **korrigálás**, id. Sz. J. adatái
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **Szinnyi József**, id. a történész / hírlap
- **téves adat**, bibliográfiai

- 531.** *A Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchényi Könyvtára az 1912. évben / s. n.*
 = = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 21.köt. 3.füz. (1913. júl.-szept.) p. 193-208. – Szinnyeiről: p. 203. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A könyvtári tisztviselők és alkalmazottak 1912. évi irodalmi munkásságára vonatkozóan Szinnyeiről az alábbi információkat tartalmazza:

„Szinnyi József osztályigazgató, a M. Tud. Akadémia lev. tagja.

„Magyar írók élete és munkái” 126-127. füz. (XIV. köt. 8., 9. füz.) Bpest, 1912.

„Bach-korszak”, Naplójegyzetek XII., XIII. (Komárom, 1852. nov. 1. – 1853. febr. 28.), a „Komáromi Lapok”-ban 1912. évf. és klly.-ben.

„Komárom nagy napjai 1848-49.” (Budapesti Hírlap húsvéti száma 1912-ben. Átvette a Komáromi Lapok 37. és 38. sz.)

T: - „Bach-korszak”

- **Jelentés**, az OSZK-ról / általában
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **könyvtár**, nemzeti
- „Magyar írók élete és munkái”

- 532.** *Vidéki könyvtáraink 1911-ben / s. n.*
 = = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 21.köt. 1.füz. (1913. jan.-márc.) p. 29-65. – Szinnyeiről: p. 41. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A komáromi Vármegyei Könyvtárról informáló részben arról olvashatunk, hogy „Id. Szinnyi József, a könyvtár régi jóakarója, 744 darabbal gyarapította a könyvtárt, köztük a komáromi kalendárium legteljesebb sorozatával.” (p. 41.)

T: - ajándékozás

- **helytörténet**, Komárom
- **könyvtártörténet**
- **Vármegyei Könyvtár** (Komárom)

2.2. Id. Szinnyei József halála (1913. augusztus 9.) utáni irodalom

533. Figyelő : Idősb Szinnyei József : 1830 márc. 18. – 1913 aug. 9. / B[enedek] M[arcell]

= = Irodalomtörténet. – 2.évf. 8.füz. (1913.) p. 494-495. – Lh.: OSZK: HA 1.854.

Néhány gondolat a nekrológból: „Az irodalomtörténet-tudósok semmiféle típusába sem lehetett beskatulyázni ... A pygmaeusok munkáját végezte, ... de – egymaga. Egy életet szentelt annak, amire a többi gyűjtő-munkás csak szabad óráit szánta; és ezzel igazolta céljának nagy voltát: mert az a cél, amiért egy életet odaad valaki, lehet téves, lehet fantazmagória – de nem lehet nagyság nélkül való...”

Nem kellett válogatnia az anyagban: minden egyformán fontos volt az ő szempontjából, ... nem ítélte: a súlyos felelősség érzete nem bántotta. Nem foglalt össze, nem általánosított: elfogultsággal nem kellett küzködni. Egy ujjnyira volt a végtelenségtől, mint Faust, és nyugodtan merült el könyveibe, mint Wagner, a famulus...” (p. 494.)

„Ha van boldogság a földön, ez lehetett az: hatvan esztendőn át napról-napra közeledni a célhoz, biztosan, kétely és csüggedés nélkül megközelíteni és – meghalni, mint Mózes, egy pillantást vetve az ígéret földjére. Az ígéret földje! Ebben az esetben az utolsó Z betűs magyar író...” (p. 495.)

„... láttunk egy embert, aki a maga helyét józanul megtalálva, egész életében törhetetlenül dolgozott; aki frázisok nélkül, törtetés nélkül... tiszteséget szerzett nevének...” (p. 495.)

T: - 1913. 08. 09.

- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- „Faust”
- „Magyar írók élete és munkái”
- Mózes
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom
- Wagner

534. Id. Szinnyei József / Gulyás Pál.

= = Magyar Könyvszemle. – Úf. 21.köt. 3.füz. (1913. júl.-szept.) p. 257-259. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Szinnyei gyászjelentése (a temetési szertartáson elhangzott nekrológ), búcsú a nagy bibliográfustól.

„Az a nyájas humor, mely valódi őszi napsugárként az öreg úr egész lényéből szerteáradt s beárazta a hivatal komoly helyiségeit, az a mindenkit magához emelő atyai szeretet, mely a leg-

félénkebbel is elfeledtette azokat a különbségeket, melyeket különben a ranglétra a hivatali életben oly érezhetően jelez, az a jóindulatú, támogatóra kész érdeklődés, melyet a fiatalok tudományos törekvéseivel, ambícióival szemben tanusított, mind oly szálak, melyek a tisztelet- és nagyrabecsülésnél erősebb kötelék, a szeretet kötelékével fűzték hozzánk...” (p. 257-258.)

Az emlékbeszéd sorra veszi Szinnyei életének irodalmi munkásságának főbb állomásait, kiemelve a „Magyar írók élete és munkái” című monumentális művét: „A munka, melyhez fogható nincs a világirodalomban, örök időkre hirdetni fogja fáradhatatlan megteremtőjének nevét és dicsőségét, aki joggal mondhatta a költővel: Exegi monumentum aere perennius.” (p. 259.)

T: - 1913. 08. 11.

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- gyászjelentés, id. Sz. J.-é
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / a kollégákkal
- „Magyar írók élete és munkái”
- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről
- pályakép
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus

535. Id. Szinnyei József / Vértési Jenő.

= = Századok. – 47.évf. 7.sz. (1913.) p. 557-558. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.726.

Néhány gondolat a „Tárcza” rovatban közzétett nekrológból:

„Id. Szinnyei József azon emberöltő fiaihoz tartozott, a melyből már alig néhányan élnek. Ezek az emberek történelmi életet éltek végig, nagy rázkódásokat láttak, s látták maguk körül átalakulni a világot.

Polgáris, egyszerűbb egyéniségükben is volt mindig valami nagy vonás, nagy kor bélyege, mely nyomát hagyta rajtuk, a nagy idők tüze, mely föl villant szemükben, valahányszor a régmúlt idő került szóba.” (p. 557.)

Az írás rövid életrajzzal is szolgál, melyből meg tudható, hogy Szinnyei 1830. márc. 18-án, Rév-Komáromban született. A szabadságharc idején Klapka alatt szolgált a komáromi várban, s mint főhadnagy kapitulált. „Látta a Bach-korszakot, a nemzet elalvó, majd föléledő reményeit, majd a kiegyezést s azt a hatalmas szellemi föllendülést az irodalom és tudomány terén, mely ... beköszöntött.” (p. 557.)

Kitér az elhunyt szakmai pályafutására és hozzáteszi: „Közben állandóan tanult, dolgozott, beutazta Magyarországot és a külföldet, érdeklődött minden iránt, idejét szinte percről-percpre beosztván, hol részt juttatott a társaságnak és a szórakozásnak is.” (p. 558.)

„Hatvan év súlyával vállain, mikor más ember már pihenni készül, kezdett belé élete főművébe, a Magyar írók...-ba (1890.).” (p. 558.)
Végezetül arról informál, hogy id. Szinnyei József alapító, 1878-tól pedig igazgató választmányi tagja volt a Magyar Történelmi Társulatnak.

- T:** - 1830. 03. 18.
- 1913. 08. 09.
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **helytörténet**, Komárom
- időbeosztás, id. Sz. J.-é
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / tudományos társaságokkal, körökkel
- Klapka György
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Történelmi Társulat
- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről
- pályakép
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a történész / hely
- **Szinnyei József**, id. a történész / kor
- **tudományos társaság**

536. Id. Szinnyei József : 1830-1913 /
d'Isoz Kálmán.

= = Vasárnapi Ujság. – 60.évf. 33.sz. (1913. aug. 17.) p. 649. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HC 2.960.

Nekrológ id. Szinnyei József halála kapcsán.

„... őt mindenki szerette, mindenki becézte, mindenkinek Szinnyei bácsija vagy a közelebb állóknak kedves Papija volt. ... Gyakran mondta, hogy csak úgy lehet dolgozni, ha mindig jól osztjuk be időnket.” (p. 649.)

A Vasárnapi Ujságban megjelent cikk megrendülten összegzi az életművet és kegyeletteljes tisztelettel emlékezik meg a lap állandó munkatársáról, id. Szinnyei Józsefről.

- T:** - 1862.
- 1913. 08. 09.
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- időbeosztás, id. Sz. J.-é
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / a kollégákkal
- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről
- „Vasárnapi Ujság”

537. Id. Szinnyei József : (1830-1913) /
Lukinich Imre.

= = Történeti Szemle. – 2.évf. 4.sz. (1913.) p. 633. – Lh.: OSZK: HA 2.926

Néhány gondolat a nekrológból: „Szinnyei halálával történetirodalmunkat is érzékeny veszteség érte. Benne nem csupán a magyar szabadságharcz

egyik érdemes íróját veszítettük el, ki Komárom 1848-49-i ostromának közvetlen értesülés alapján való megírásával és a Bach-korszakra vonatkozó nagyérdekű naplójegyzeteinek közrebocsátásával a történetíróknak kezébe igen becses anyagot szolgáltatott, hanem a Magyar írók életének és munkáinak páratlan szorgalmú bűvárat is.” (p. 633.)

Lukinich Imre méltatja a „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumát” jelentőségét is, majd megjegyzi: „ilyen művek összeállításához a fanatikus tárgyszereteten kívül valóságos önfeláldozás is szükséges...” (p. 633.)

Az írásból megtudható, hogy Id. Sz. J. szívós akaratereje, kitartása elismerést váltott ki már kortársaiból is, továbbá „a bibliographiának nálunk is tudományos jelentőséget biztosított.” (p. 633.)

- T:** - 1913. 08. 09.
- „Bach-korszak”
- elismerés
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumát”
- **helytörténet**, Komárom
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- „Magyar írók élete és munkái”
- memoár
- naplójegyzetek
- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a történész / hely
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom
- **Szinnyei József**, id. a történész / kor

538. Id. Szinnyei József halálához / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Úf. 21.köt. 3.füz. (1913. júl.-szept.) p. 284-285. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Vegyes közlemények” rovatban közzétett írás id. Szinnyei József temetési szertartásáról informál. „1913. augusztus hó 11-én d. u. 4 órakor helyezték örök nyugalomra a Kerepesi-úti temetőben ... A halottasház bejáratánál a Magyar Nemzeti Múzeum díszbe öltözött szolgálói s a 48-as honvédek álltak sorfalat.” (p. 284.)

A beszámolóból megtudható, hogy a temetésen megjelentek között volt a kultusztárca államtitkára, egy miniszteri tanácsos, az egyetem rektora és több tisztviselő a Magyar Nemzeti Múzeumból, továbbá a Széchényi Könyvtár számos tisztviselője is.

A Magyar Nemzeti Múzeum képviselőjében Szalay Imre búcsúztatta: „Minden kutatóhoz volt egy szeretetteljes szava, pedig hányan fordultak

hozzá nap-nap után irodalmi adatokért, s Ő soha nem fáradva, szerényen, jóakarattal, szolgálatkészen adta mindenkor felvilágosításait.” (p. 284.) „A gyöngéket a saját gyöngeségével bátorította, a szilaj erőket csendes, de tervszerű munkásságának csodás eredményeivel szelidítette meg ... ez az egyszerű munkás bevilágított a tudomány mélységeibe és magasságaiba is.” (p. 285.) – mondta róla (a Széchényi Könyvtár tisztviselői kara nevében) dr. Sebestyén Gyula.

- T:** - 1913. 08. 09.
- 1913. 08. 11.
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** a kutatókkal
- **könyvtár, nemzeti**
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **nekrológ, id. Sz. J.-ről**
- Sebestyén Gyula, dr.
- Szalay Imre
- **személyiség, id. Sz. J.-é**

539. Idősb Szinnyei József / Sikabonyi Antal.

= = Magyar Figyelő. – 3.évf. 3.köt. 18.sz. (1913.) p. 476-478. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): H 50.143.

A „Följegyzések” rovatban közzétett nekrológ néhány gondolata: „Munkabírásaért –naponta átlag tíz órai írás, több mint hatvan éven át szünet nélkül!- Tóth Béla elnevezte gőzhangyának, de én inkább a régieknek ezt a három szavát olvasom rá: Laborare est orare. A munka volt neki nemcsak az imádsága, hanem poézise, hite, vallása, álma, lelkének legbensőbb szükséglete ... Ha ezt a munkát nem egy isteni adomány fűtötte volna egyre, hanem valami külső kényszer, kifáradt volna ... A tehetség: mindenkor talál magának megfelelő munkakört. A zseninek: mindenre van ideje...” (p. 477.) „... megmaradt különleges egyéniségnek, ki meg is valósította azt, amire törekedett. És ez volt benne a legszebb, legtökéletesebb vonás. Mert nemcsak az a fontos, mit végez valaki, hanem az is, mint végzi, amit végez.” (p. 478.)

- T:** - gőzhangya
- időbeosztás, id. Sz. J.-é
- **munkamódszer, id. Sz. J.-é**
- **nekrológ, id. Sz. J.-ről**
- **személyiség, id. Sz. J.-é**
- Tóth Béla

540. A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonkilencedik akadémiai ülés / s. n.
= = Akadémiai Értesítő. – 24.köt. 11.füz. (1913. nov. 15.) p. 686. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A nyolcadik *összes* ülésen (1913. október 27-én) kelt jegyzőkönyv 192. pontja a Szinnyei-émlékbeszédéről rendelkezik: „Főtitkár jelenti, hogy az

I. osztály az id. Szinnyei József I. t. fölött tartandó emlékbeszéd megtartására Riedl Frigyes I. tagot ... kérte föl.” (p. 686.)

- T:** - akadémiai ülés
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **nekrológ, id. Sz. J.-ről**
- Riedl Frigyes

541. A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonötödik akadémiai ülés / s. n.
= = Akadémiai Értesítő. – 24.köt. 11.füz. (1913. nov. 15.) p. 679. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A hetedik *összes* ülés (1913. okt. 6-án kelt) jegyzőkönyve rögzíti id. Sz. J. halálát: „159. Főtitkár mély megilletődéssel jelenti be az Akadémia újabb veszteségeit: f. é. aug. 9-én hunyt el id. Szinnyei József, 1899 óta I. tag, a nagyérdemű fáradhatatlan bibliographus, a magyar irodalomtörténetnek buzgó munkása ... Az összes ülés őszintén részvételt fogadja e jelentést, a mai ülés jegyzőkönyvében örökíti meg elhunyt jeleseinek emlékét és fölhívja az I. osztályt, hogy Szinnyei József ... emlékbeszéd megtartása iránt intézkedjék.” (p. 679.)

- T:** - 1913. 08. 09.
- akadémiai ülés
- elismerés
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- kérelem
- Magyar Tudományos Akadémia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **nekrológ, id. Sz. J.-ről**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

542. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége 1913. évi közgyűlése / s. n.
= = Magyar Könyvszemle. – Úf. 21.köt. 4.füz. (1913. okt.-dec.) p. 382-388. – Szinnyeiről: p. 388. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.759.

A „Vegyes közlemények” rovatban közzétett beszámolóból megtudható, hogy: „A szövetség ... jegyzőkönyvileg megörökítette 3 elhunyt tagja: ... és id. Szinnyei József emlékét” (p. 388.)

- T:** - értekezés
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** a szakmai szervezetekkel
- **könyvtárügy, Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége**
- **megemlékezés, id. Sz. J.-ről**

543. Nekrológ : Hegedüs István r. t. beszéde id. Szinnyei József l. t. ravatalánál 1913. augusztus 11-én / Hegedüs István.
= = Akadémiai Értesítő. – 24.köt. 8-9.füz. (1913. szept. 15.). – p. 533-536. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A MTA részéről Hegedüs István vett búcsút id. Szinnyei Józseftől.

A búcsúbeszéd rávilágít id. Sz. J. személyiségének főbb vonásaira is: „Átélt e nemzet nagy és fényes epikus küzdelmét, mély és szomorú tragikus bukását és midőn az új élet drámáját látta: csendes magányban ... összegyűjté áhitattal ... mindazt a nevet, melyet századok eltemettek, és lelkiismeretes gonddal igyekezett megmenteni, megörökíteni munkásságuk emlékét.” (p. 533.) „Önzetlenül dolgozott, mint a munkás méh” (p. 534.) „És mily nemes lélek volt! A koszorút, melyet az Akadémiától nyert, székfoglaló értekezésében az első magyar bibliographusnak: Sándor Istvánnak szentelte.” (p. 535.) „...szerényen vount meg dolgozószobájába czédulái közé. Nekrológokat gyűjtött mintegy 54.000-et, színi czédulákat mintegy 28.000-et. ... Mennyi szív, mennyi kedély volt benne és a sors csapásait mily bölcsen tűrte! A munkába vitte bele emlékeit.” (p. 536.)

Hegedüs István a MTA Irodalomtörténeti Társasága (melynek id. Sz. J. tiszteleti tagja volt) nevében leszögezi: „Már pedig a tudomány szempontjából az adatgyűjtő, ha megbízható, ha pontos: a valódi irodalomtörténet alapvető munkása.” (p. 535-536.)

A szónok id. Sz. J. munkásságának és személyiségének méltatása után, –a Magyar írók tekintetében– az Akadémia képviselőjeként, megkövette őt: „A Magyar Tudományos Akadémia tette lehetővé e nagyszabású mű létrejöttét. De mennyit futott, fáradozott, kért, esdekelt, míg meghallgatták és a hangya szorgalommal egybegyűjtött anyag rendezésére és feldolgozására a felhatalmazást megkapta. A Magyar Tudományos Akadémia késve adta meg az elismerés koszorúját... csak 1899-ben jutott be az Akadémiába, hol székét 1901.okt. 7-én foglalta el 71 éves korában!” –majd (ha megkésve is, de) kimondja: „Fogadd az Akadémia hála elismerését...” (p. 536.)

T: - 1899. 05. 05.

- 1901. 10. 07.

- 1913. 08. 11.

- **életút**, Szinnyei József, id.-é

- elismerés

- **gyűjtemény**, id. Sz. J.-é / gyászjelentés

- **gyűjtemény**, id. Sz. J.-é / színlap

- Hegedüs István

- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é az MTA-val

- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é tudományos társaságokkal, körökkel

- Magyar Irodalomtörténeti Társaság

- „Magyar írók élete és munkái”

- Magyar Tudományos Akadémia

- MTA képviselője

- MTA levelező tag, id. Sz. J.

- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről

- pályakép

- Sándor István

- székfoglaló

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom

- tagság, akadémiai

- **tudományos társaság**

544. Szemle : Idősb Szinnyei József : (1830 márcz. 18.-1913 aug. 9.) / Kéki Lajos.

= = Budapesti Szemle. – 155.köt. 441.sz. (1913.) p. 468-470. – Lh.: OSZK: 3.973.

A „Szemle” rovatban megjelent nekrológ „az első [! megtévesztő jelző, hiszen Sándor Istvánt tartjuk számon *elsőként*] magyar bibliographus”-nak (p. 468.) állít emléket.

Néhány gondolat az írásból: „... feladatát legjobb igyekezete szerint megoldott élet boldogító tudatával hunyhatta örök álmra szemét.” (p. 468.)

„Szinnyei hosszú életének bámulatos szorgalmú munkásságát elsősorban a szenvedélyes és avatott gyűjtő buzgósága ihlette ... Ezt a buzgóságát páratlan önfegyelmezés, kedv és energia támogatta.” (p. 469.)

A nekrológ kitér a –legértékesebb gyümölcsnek nevezett– hírlapkönyvtára és Toldy Ferenczre, a példaképre is, „kinek szép példája s pályájának értékes tradíciói ... egész életében vezetői voltak Szinnyeinek.” (p. 469.)

Végül tiszteletteljes hálával utal Szinnyei Repertóriumára, fiával közösen szerkesztett természet-tudományi- és matematikai könyvészetére és fő művére a „Magyar írók élete és munkái” című életrajzi lexikonra.

T: - 1830. 03. 18.

- 1913. 08. 09.

- **adatgyűjtés**

- **életút**, Szinnyei József, id.-é

- elismerés

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma”

- **Hírlaptár**

- kutatómunka

- **lexikon**, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”

- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvésze”

- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- **téves adat**, életrajzi

- Toldy Ferenc

545. Szinnyei bácsi / s. n.

= = Élet. – 5.évf. 33.sz. (1913.) p. 1068.

– Lh.: OSZK: ML 3/95.

A „Mozgó képek” rovatban megjelent írás így emlékezik vissza id. Szinnyei Józsefre: „... fázósan ült egy széken, ... és aszott, eres kezeivel boldogan kaparászott régi ringy-rongy papirosokon, ... rendezett, selejtezett, csoportosított, rostált, gyűjtött és mindig elfoglaltnak látszott ... Ő volt a régi tudós típusa ... meghatottságot éreztünk, valahányszor láttuk őt. Mennyi adat, évszám, könyvcédula tekint le róla, mennyi munka, mennyi gond és szeretet ... Idősb Szinnyei József a régi vágású tudós, a magyar tudományosság bácsija. Szerette a könyveket, de nem a tartalmukért, hanem a hatásukért, a kultúrjelentőségükért ... Még valahonnan a forradalomból hozta magával a magyar kultúra iránt való szeretetét és a magyar bötüt –kritika nélkül– feltétlenül szentnek tartotta ... Kemény és régi ember volt...” (p. 1068.)

T: - kultúrtörténet

- kutatómunka

- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

546. Szinnyei bácsi halálára / Schöpflin Aladár.

= = Nyugat. – 6.évf. 16.sz. (1913. aug.) p. 284-285. – Lh.: OSZK: FM 3/10057.

Az írás néhány gondolata: „Szikár, hajlott derekú, ritkás szakállú, szívós öreg ember volt, abból a fajtából, amely sohasem emésztí magát nagy gondolatokkal, nyugtalan kereséssel, belső izgalmaival. Folyton dolgozott, több mint hatvan évig: adatokat rakott adatok mellé, cédulát cédulára, neki minden adat egyforma fontos és egyforma kedves volt, nem ismert köztük különbséget.” (p. 284.)

„Az az aprólékos adatgyűjtő munka, amely másnak száraz, lélek nélkül való, neki az egész élete volt ... ezt szépnek találta és ezért szép volt neki az élet is.” (p. 284.)

T: - 1913. 08. 09.

- **adatgyűjtés**

- kutatómunka

- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

547. Vegyesek : Id. Szinnyei József / cs.

= = Egyetemes Philologiai Közlöny. – 37.évf. (1913.) p.626-627. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 4088.

Nekrológ Id. Sz. J. elhunytá alkalmából. „A kik személye szerint ismertük, megbecsültük egyéniségének értékes vonásait, puritán gondolkodását, jóindulatú szeretetreméltóságát, kedélyének a tisztes aggkor humorával csillogó derűjét.” (p. 626.) „... vannak, a kik tudják, hogy ... a Nemze-

ti Múzeum hirlapkönyvtárát az ő buzgalma teremtetette meg – a Magyar írók azonban nemcsak a szaktudósnak nélkülözhetetlen segédeszköze, hanem mindannyiunknak közös kincse.” (p. 626-627.) „... hatvanéves korában kezdett megírásához, erejébe, kitartásába vetett rendületlen bizalommal, s egy negyedszázadon át „küzdve kórral-bajjal” dolgozott rajta...” (p. 627.) „... önmegtadással, tudatosan az eredetiség és művészi szerkesztés fölé helyezte a teljességet és pontosságot. Az író dicsőségénél többre becsülte a tudós alaposságát, ... azt a hasznót, melyet munkája a tudománynak szerez.” (p. 627.)

T: - 1913. 08. 09.

- **Hírlaptár**

- „Magyar írók élete és munkái”

- Magyar Nemzeti Múzeum

- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus

548. Idősb Szinnyei József emlékezete : a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1914. évi közgyűlésén tartott emlébeszéd / Pintér Jenő.

= = Irodalomtörténet. – 3.évf. 4.füz.

(1914. április) p. 238-247. – Lh.: OSZK:

HA 1.854. – **Klny.**: Bp.: Franklin ny.,

1914. - 12 p. – Lh.: OSZK: 202.962.

Az igényesen megszerkesztett írás az alábbi részekből tevődik össze:

I. Életrajzi adatok (p. 238.)

II. Munkáinak címjegyzéke (p. 238-239.)

III. Az életére és munkáira vonatkozó irodalom (p. 239.)

IV. Gyászjelentése (p. 239-240.)

A fentieket Id. Sz. J. életútját, munkásságát és a „Magyar írók...” létrejöttének körülményeit feldolgozó *tanulmány* követi, melyből néhány gondolat: „Általában jellemző életére, hogy mindenhez későn jutott. Későn jött meg számára a fővárosba való felköltözés lehetősége, későn a könyvtári tisztségviselés, a tűrhetőbb anyagi helyzet és a tudományos elismerés. Élete fő munkájának, monumentális írói lexikonának, a „Magyar írók élete és munkái”-nak sajtó alá rendezését is későn érte meg: élete alkonyán.” (p. 242.)

„Szinnyei meg volt áldva azokkal a természetes előnyökkel, melyek a tudományos pályán nélkülözhetetlenek. Szervezete szinte a mértéktelen szellemi munkára volt berendezve. Mohó tanúlás-vággyal és vasszorgalommal dolgozott. Gyors felfogása, világos észjárása, értelmes stílusa elősegítették a kitűzött cél pontos elérésében. S bár azok közé tartozott, akiknek minden jó szót, minden bátorító kézzorítást, minden kis anyagi és erkölcsi előnyt úgyszólván ki kellett verekedniük, végeredményben mégis kedvezett neki a sors... Sikereinek egyik titka az volt, hogy jól ismerte tehetsége határait. Csak olyan munkára vállalkozott, melynek meg tudott felelni. Bibliográfus lett s neve így került tudományosságunk történetében a legértékesebbek közé. Ez annál nagyobb eredmény, mert nálunk, sajnos, nem szokás megbe-

csülni az irodalomtörténeti segédtudományok munkásait, holott nélkülük tulajdonképpen nem is képzelhető rendszeres, megbízható, komoly tudományos munka.” (p. 243-244.)

„Munkája értékét rendkívül emeli, hogy forrásairól mindenütt beszámol s ezzel igen megkönnyíti a további eligazodást és ellenőrzést.” (p. 244.)

„Csakis a tapasztalatlan kritikus, ... szűk látókörű tudós ütközhetik meg azokon a tévedéseken, melyek nélkül egy ilyen hatalmas alkotás el sem képzelhető. Tévedéseket böngészgetni ... és saját hibákat vetni a szerző szemére, s ezzel ... lenyomni megbízhatósága színvonalát: legalább is méltánytalanság...” (p. 244-245.)

T: - biobibliográfia

- célkitűzés, id. Sz. J.-é
- életút, Szinnyei József, id.-é
- értekezés
- gyászjelentés, id. Sz. J.-é
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- kapcsolat, id. Sz. J.-é tudományos társaságokkal, körökkel
- kritika, id. Sz. J.-re vonatkozó
- Magyar Irodalomtörténeti Társaság
- „Magyar írók élete és munkái”
- munkamódszer, id. Sz. J.-é
- nekrológ, id. Sz. J.-ről
- személyiség, id. Sz. J.-é
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- tanulmány, id. Sz. J.-ről
- tudománytörténet
- tudományos társaság

549. Könyvismertetés : Magyar írók élete és munkái / Váczy János

= = Irodalomtörténeti Közlemények. – 24.évf. 4.füz. (1914.) p. 491-496. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.791.

A „Magyar írók...” elkészülte kapcsán írt tanulmány, mely sorra veszi a biobibliográfia létrejöttének körülményeit, rávilágít Szinnyei módszereire, majd részletesen méltatja a monumentális munka értékeit. Pl.: „Nem utolsó érdeme a munkának, hogy összes könyvészeti segédeszközöinket egyesíti magában, a nélkül mégis, hogy a jelesebbeket (Szabó Károly, Hellebrant [Petrik] művei) feleslegessé tenné.” (p. 492.)

„... ez alapvető munkának második igen nagy érdeme, ... hogy sokszor oly forráshoz vezet, ... melyről eddig ... semmit sem tudtunk...” (p. 492.)

Az ismertető kitér a „Magyar írók...” bírálatára is: „Szinnyei József műve nem szorul arra, hogy az igazságos bírálatról is óvjuk, hogy helytálló kifogásainkat ... elhallgassuk. Annyi és oly nagy érdeme van, hogy hibái azt nem kibélelhetik.” (p. 493.)

T: - 1914.

- biobibliográfia
- bibliográfiatörténet

- elismerés
- forrásgyűjtemény
- Hellebrant Árpád
- kritika, id. Sz. J.-re vonatkozó
- ismertetés, „Magyar írók élete és munkái”
- munkamódszer, id. Sz. J.-é
- Szabó Károly

550. La bibliofilia / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Úf. 22.köt. 1.füz. (1914. jan.-márc.) p. 86. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.759.

Id. Szinnyei József külföldi elismertségét igazoló információ: A „Külföldi folyóiratok szemléje” rovatban ismertetett francia lap a magyarországi könyvtári eseményekről is informálja olvasóit (a Magyar Könyvszemle nyomán). Ezúttal „Külön cikkekét szentel id. Szinnyei József emlékeztetésének.” (p. 86.)

T: - egyetemes bibliográfiai szakirodalom id. Sz. J.-ről

- „Magyar Könyvszemle”
- nekrológ, id. Sz. J.-ről
- Szinnyei József, id. a bibliográfus

551. A magyar és a magyarországi sajtó időrendi áttekintése 1705-1849 / Kereszty István

= = Magyar Könyvszemle. – Úf. 22.köt. 1.füz. (1914. jan.-márc.) p. 111-130. – Szinnyeiről: p. 111-112. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.759.

Kereszty -Szinnyei munkatársaként- a hírlaptárban dolgozott. Az idős „mesterre” mindig nagy tisztelettel tekintett, jelen tanulmányában sem felejt el megemlíteni nevét: „Harminc éve, hogy 1884-ben a fölbecsülhetetlen érdemű id. Szinnyei József által kezdeményezett s éveken át a meggyőződés erejével szorgalmazott országos hírlaptárat ... Trefort Ágoston „legyen” szava megteremtette.” (p. 111.)

Jelen munka forrásaként újra Szinnyei nevét említi: „Aki egy-egy közlöny évhatárait egymás mellé állítva kívánja látni: azt főforrásomra utalom, id. Szinnyei „Hírlapirodalmunk...” című hosszú cikksorozatára (a Vasárnapi Ujság 1862-65. évi folyamaiban).” (p. 112.)

T: - 1884. 07. 23.

- bibliográfia, kurrens
- bibliográfia, sajtó
- elismerés
- forrásgyűjtemény
- hírlapirodalom
- Hírlaptár
- kapcsolat, id. Sz. J.-é a kollégákkal
- Kereszty István
- magyar sajtótörténet

- Trefort Ágoston
- „Vasárnapi Ujság”

552. Szinnyei József: Magyar Írók : 130. (befejező) füzet [ismertető] / -ts

= = Századok. – 48.évf. (1914.) p. 625-626. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.726.

„Június közepén jelent meg a Magyar Írók utolsó füzeté s vele befejeződött az a hatalmas mű, mely negyedszázaddal ezelőtt megindult s azóta a magyar tudományos irodalomban valóságos fogalommal vált. Nincs az a magyar kutató, a tudomány bármely ágában, a ki ne forgatná nap nap után „Szinnyei”-t; bárkiről legyen szó, első dolgunk, hogy „Szinnyei”-ben keressünk útmutatást. Ha életadatokra van szükségünk; ha egy író munkáit, megjelenésüket keressük; ha a róla szóló irodalomról akarunk értesülni: „Szinnyei”-t veszszük elő...” (p. 625.)

„Végtelenül sajnálnunk kell, hogy ... nem érhetette meg nagy műve legvégét ... Az utolsó negyedfél ívet följegyzései alapján fia, Szinnyei Ferencz fejezte be atyjához méltó lelkiismeretességgel és pontossággal...” (p. 626.)

Miután a szerző kifejezi igényét a pótkötetek megjelenésére, az alábbi mondattal zár: „A magyar tudomány ... mindig hálával és kegyelettel gondol Szinnyeire, a ki a más nemzetek Biographie Universelle, Allgemeine Biographie, Wurzbach s hasonló művei mellé megalkotta a Magyar Írók hatalmas lexikonát.” (p. 626.)

T: - 1914.

- „Allgemeine Biographie”
- **biobibliográfia**
- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- „Biographie Universelle”
- elismerés
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **lexikon**, életrajzi
- Szinnyei Ferenc
- Wurzbach

553. Szinnyei József, Magyar írók élete és munkái. XIV. (befejező) kötet [ismertető] / Gulyás Pál

= = Magyar Könyvszemle. – Úf. 22.köt. 3.füz. (1914. júl.-szept.) p. 272-273. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Szakirodalom” rovatban közzétett ismertető – többek között – az alábbi információt tartalmazza: „Szinte egy évvel a páratlan szorgalmú szerző elhunytá után jelent meg a *Magyar írók élete és munkái* c. monumentális bio-bibliográfiai mű befejező füzeté, melyet a tudós szerző kézirati hagyatéka felhasználásával s teljesen az ő megbízható módszerének szellemében állított össze fia, Szinnyei Ferenc egyetemi magántanár.” (p. 272.) Gulyás az alkotást „úgy a bel, mint a külföldi szakirodalomban páratlanul álló gigászi mű”-nek

nevezi (p. 272.), majd reményét fejezi ki, hogy lesz folytatója is, hiszen egy ilyen munka sohasem tekinthető befejezettnek.

T: - 1914.

- **biobibliográfia**
- Gulyás Pál
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- kéziratgyűjtemény
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- Szinnyei Ferenc

554. A Szinnyei-Lexikon utolsó füzeté / Elek Artúr

= = Nyugat. – 7.évf. 12.sz. (1914. dec.) p. 858-859. – Lh.: OSZK: FM 3/10057.

„Gyászkeretes borítékban jelent meg Szinnyei apó nagy művének, a magyar írók lexikonának utolsó füzeté ... elkészült végre a magyar irodalom Pantheonja, tizennégy vaskos kötet, melyekben mindenki, ... glédába állítva néz a jövőndöbe. 29 553 író és tollforgató.” (p. 858.)

„Kegyeletes dolog lett volna ehhez az utolsó füzetéhez az öreg Szinnyei Józsefnek azt a kis írását hozzáfűzni, melyben a repertóriumok hasznát magyarázta. (Szerda, 4.sz.) Abban az agg tudós a gyermeki lélek őszinteségével és igaz tudósi szerénységgel beszélt el úgyszólván életének történetét, amely lényegében nem egyéb mint nagy lexikonának története.” (p. 858.)

„Hány cím jelentett számára ... többet: embert, emberi alkotást, érzést, gondolatot? Erről ő sohasem beszélt...” (p. 858.)

T: - **lexikon**, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a történész / irodalom

555. Utószó [a „Magyar írók élete és munkái” c. műhöz] / ...Szinnyei Ferencz. = = Magyar írók élete és munkái / Szinnyei József, id. 14. kötet, (Telgárti-Zsutai). – Bp.: Kiadja Hornyánszky Viktor, 1914. – p. [1-2]. – Lh.: KI KSZK: 3-1336/11.

Az 1914. május 31-én kelt írásból megtudhatjuk, hogy id. Szinnyei József (1913. augusztus 9-én bekövetkezett) halálakor a biobibliográfia *Zichy Antal* életrajzáig készült el. A mű befejezésével a MTA a tudós legkisebb fiát, dr. Szinnyei Ferencz egyetemi magántanárt bízta meg, aki édesapja jegyzetei, utalásai alapján készítette el a Zichy Domonkos életrajzától (1814. hasáb) Zsutai Jánosig terjedő részt.

„a munkának nagy gondot, szakismeretet és figyelmet követelő revízióját mindvégig *Heinrich Gusztáv* végezte a M. Tud. Akadémia megbízásából.” (Utószó, p. 1.)

„Ezzel az utolsó füzetével tehát elkészült a Magyar Írók Élete és Munkái, három évtizeden át folyta-

tott gyűjtés után egy negyedszázadig tartó munka eredménye, mely tizennégy kötetben, ... 29553 író életrajzát s munkásságának könyvészeti jegyzékét tartalmazza. Az elkészülést természetesen csak viszonylagos értelemben mondhatjuk, mert az ilyenmű lexikon sohasem tekinthető egészen befejezettnek.

Atyám a tervezett pótlékkötetekhez nagy anyagot gyűjtött, ... e jegyzetanyagot a Magyar Nemzeti Múzeumra hagyta abban a reményben, hogy talán akadnak olyan hozzá hasonló önzetlen emberek, a kik folytatják ezt a soha véget nem érő, óriási türelmet és nagy önfeláldozást kívánó munkát, melynek jutalma sok gáncs és kevés elismerés. Adja Isten, hogy akadjanak!” (Utószó, p. 2.) – zárja gondolatait Szinnyei Ferencz.

T: - 1913. 08. 09.

- 1914.

- **adatgyűjtés**

- **biobibliográfia**

- elismerés

- **életút**, Zichy Antalé

- Heinrich Gusztáv

- kéziratgyűjtemény

- kéziratok hagyaték, id. Sz. J.-é

- **könyvtár**, nemzeti

- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó

- **lexikon**, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”

- Magyar Nemzeti Múzeum

- Magyar Tudományos Akadémia

- Szinnyei Ferenc

- Zichy Antal

556. Vidéki könyvtáraink 1912-ben / s. n.

= = Magyar Könyvszemle. – Ú.f. 22.köt. 1.füz. (1914. jan.-márc.) p. 10-53. – Szinnyeiről: p. 24. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az írásból megtudható, hogy a komáromi Vármegyei Könyvtár számára id. Szinnyei József 645 db. könyvet adományozott. (p. 24.)

T: - ajándékozás

- **helytörténet**, Komárom

- **könyvtártörténet**

- Vármegyei **Könyvtár** (Komárom)

557. Magyar Könyvészet : 1914. / szerk. Kóhalmi Béla és Pikler Blanka. – Bp.: kiadja a Magyar Könyvkereskedők Egyesülete, 1915. – LXV, 230.p. – In: Magyar Könyvkereskedők Évkönyve, 25. évf. I. – II. Könyvkereskedelmi üzleti címtár. – Szinnyeiről: p. XIII, 171. – Lh.: KI KSKZ: P 807.

p. 171.: „Sz. J., id. Magyar írók élete és munkái. 14. köt. (Telgárti-Zsutai.) (N. 8-r. 1958 I. (hasáb) 2 számozatlan lap.) [A mű befejező kötete] Bp., 1914. Hornyánszky. kötv. 16 k.

T: - **biobibliográfia**

- **bibliográfia**, kurrens

- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi

- könyvészet

- **lexikon**, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”

- „Magyar Könyvészet”

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

558. Jelentés a pályázatok eldöntéséről : I. jelentés a nagyjutalomról és Marczibányi-mellékjutalomról / Horváth Cyrill = = Akadémiai Értesítő. – 26.köt. 5.füz. (1915. máj. 15.) p. 316-317. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A jelentés 9 benyújtott pályamű értékelését tartalmazza, köztük a „Magyar írók...” utolsó három kötetét: „7. Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. XII-XIV. k. Budapest, 1908-1914. ... Egyes részeinek hibáiról, tévedéseiről, értékéről lehet bárminő a vélemény: maga az egész, a mint van, hatalmas méreteivel, bizonyára értékes forrásmunka. Szinnyei nemcsak az előző bibliographikus gyűjtemények anyagát dolgozta fel, hanem óriási szorgalommal minden hozzáférhető forrást felhasznált és rengeteg adalékot gyűjtött a kegyelet és a tudomány számára. Régebbi collectióink közül a leggazdagabbak sem tartalmaznak többet másfélezer biographiánál, holott a Magyar írók élete és művei [! munkái] ... 30.000 íróról és működéséről ad számot, az anyagnak nemcsak összefoglalásával, hanem a felhasznált és felhasználható forrásoknak is megjelölésével. Mint ilyen, bizonyára méltán számíthat a tudomány embereinek elismerésére.” (p. 316-317.)

T: - forrásgyűjtemény

- **Jelentés**, pályázatok eldöntéséről

- **lexikon**, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”

- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- pályamű

559. A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonnegyedik akadémiai ülés / s. n. = = Akadémiai Értesítő. – 26.köt. 11.füz. (1915. nov. 15.) p. 639. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

A hatodik összes ülés (1915. okt. 4.) jegyzőkönyve 158. pontjából megtudható, hogy: „Főtitkár jelenti, hogy a „Magyar Írók Élete és Művei” [! munkái] cz. nagy műnek, néhai Szinnyei József l. t. nagybecsű vállalatának folytatása immár biztosítva van. Az I. osztály megbízásából dr. Gulyás Pál nemzeti múzeumi ör vállalkozott reá, a ki máris serényen előkészíti a munkát.” (p. 639.)

T: - akadémiai ülés

- Gulyás Pál

- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Nemzeti Múzeum
- Magyar Tudományos Akadémia

560. *Magyar Írók élete és munkái* / s. n.
 = = Akadémiai Értesítő. – 26.köt.
 12.füz. (1915. dec. 15.) p. 679. – Lh.:
 OSZK: FM 3/218.

A cikkből megtudható, hogy a „Magyar írók...”
 kiegészítő sorozatának szerkesztésével a MTA dr.
 Gulyás Pál egyetemi magántanárt, nemzeti múze-
 umi könyvtárort bízta meg. Egyben „a M. Tud.
 Akadémia főtitkári hivatala felkéri nemzetünk
 minden irodalmi téren is működő tagját, hogy
 életrajzi adatait és irodalmi működésének jegyzé-
 két ... beküldeni szíveskedjék.” (p. 679.)

T: - Gulyás Pál
 - kérelem
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - Magyar Nemzeti Múzeum
 - Magyar Tudományos Akadémia

561. *Magyar írók élete és munkái* / s. n.
 = = Magyar Könyvszemle. – Úf. 23.köt.
 3-4.füz. (1915. júl.-dec.) p. 245-246. –
 Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Vegyes közlemények” rovatban közzétett írás
 arról informál, hogy a Magyar Tudományos Aka-
 démia dr. Gulyás Pál egyetemi magántanárt,
 nemzeti múzeumi könyvtárort bízta meg a „ma-
 gyar írók...” folytatásával. „A kiegészítő sorozat
 első sorban a szépirodalom, hirlapirodalom élő
 munkásait s a tudományos és gyakorlati élet toll-
 forgató, irodalmilag is működő egyéneit fogja
 felölelni, akik még vagy egyáltalán nem kerültek
 a Szinnyei-féle lexikonba, vagy akiknek e válla-
 latban megjelent életrajza kiegészítésre szorul.”
 (p. 245.)

T: - Gulyás Pál
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - Magyar Nemzeti Múzeum
 - Magyar Tudományos Akadémia

**562. *A „Sokféle” történetéhez* / Szily Kál-
 mán**
 = = Magyar Könyvszemle. – Úf. 23.köt.
 1-2.füz. (1915. jan.-jún.) p. 120. – Lh.:
 OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A „Vegyes közlemények” rovatban közzétett írás
 Sándor István „Sokféle” c. munkája kapcsán utal
 Szinnyeire: „Szinnyei megírta, mind Sándor Ist-
 ván életrajzában (M. Írók, XII. 131.), mind pedig
 „Az első magyar bibliographus” című akadémiai
 székfoglalójában..., hogy a „Sokféle” I. és II. kö-
 tete 1791-ben, a III. 1795-ben, a IV. 1796-ban, az
 V. 1798-ban, a VI. 1799-ben, a VII. és VIII.
 1801-ben Győrött, a IX-XII. pedig 1808-ban
 Bécsben jelent meg. Arról azonban sem Szinnyei,
 sem más meg nem emlíkezik, hogy az I. és II. kö-
 tetből két kiadás is napvilágot látott.” (p. 120.)
 Szily részletesen beszámol ezen kiadások jellem-
 zőiről (szedés, betűforma stb.), melyek egyébként

ugyanabban az évben és azonos szöveggel jelen-
 tek meg.

T: - bibliográfiatörténet
 - életút, Sándor Istváné
 - „Az első magyar bibliographus”
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - Sándor István
 - „Sokféle”
 - székfoglaló

563. *Vidéki könyvtáraink 1913-ban* / s. n.
 = = Magyar Könyvszemle. – Úf. 23.köt.
 1-2.füz. (1915. jan.-jún.) p. 46-98. –
 Szinnyeiről: p. 62. – Lh.: OSZK: H. olv.
 (szp.): HA 1.759.

A Komáromvármegyei Könyvtár gyarapodását
 adományaikkal segítők között szerepel Szinnyei
 neve: „A könyvtár régi jóltevője és második ala-
 pítója, néhai id. Szinnyei József utolsó láda
 könyvadományát 1913 július havában juttatta a
 vármegyei könyvtárhoz.” (p. 62.)

T: - ajándékozás
 - helytörténet, Komárom
 - Komárom Megyei Könyvtár
 - könyvtártörténet

564. *Magyar írók élete és munkái* / s. n.
 = = Századok. – 50.évf. (1916.) p. 206-
 207. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA
 1.726.

A „Vegyes közlések” rovatban megjelent írás
 arról informál, hogy Szinnyei „Magyar írók...”
 című művének folytatására –a M. Tud. Akad. tá-
 mogatásával- Gulyás Pál egyetemi magántanár
 vállalkozott.

A cikk egyben felhívást intéz az irodalmi téren is
 tevékenykedők felé, hogy adataikat és irodalmi
 listájukat juttassák el a Magyar Nemzeti Múzeum
 (G. P.) címére.

T: - Gulyás Pál
 - kérelem
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - Magyar Nemzeti Múzeum
 - Magyar Tudományos Akadémia

565. *Vidéki könyvtáraink 1914-ben* / s. n.
 = = Magyar Könyvszemle. – Úf. 24.köt.
 3-4.füz. (1916. júl.-dec.) p. 177-213. –
 Szinnyeiről: p. 189. – Lh.: OSZK: H.
 olv. (szp.): HA 1.759.

A komáromi Nyilvános Könyvtár vonatkozá-
 sában szerepel az írásban id. Szinnyei József ne-
 ve.

A cikkből megtudható, hogy Szinnyei magán-
 könyvtára szülővárosa gyűjteményébe került: „A
 Főfelügyelőség id. Szinnyei József könyvtárát
 10.000 K összegben megvásárolván, annak legna-
 gyobb részét a komáromi könyvtárnak szánta. A
 könyvtár ezidőszelre a Magyar Nemzeti Múze-
 umban van rendezés alatt.” (p. 189.)

- T:** - **helytörténet**, Komárom
 - Komáromi Nyilvános Közkönyvtár
 - **könyvtártörténet**
 - Magyar Nemzeti Múzeum
 - saját könyvtár, id. Sz. J.-é

566. *A magyar mémoire-irodalom 1848-tól 1914-ig* / Kacziány Géza. – Bp.: Kiadja Lantos A. Könyvkiadóhivatala, **1917.** – 96 p. – Szinnyeiről: (25.) p. 21. – Lh.: OSZK: 607.908.

Szinnyei –naplója és emlékiratai alapján- több, a memoire-irodalom műfajába tartozó „visszaemlékezés”-t publikált (folytatásokban) a sajtóban. Pl.: „Timár-ház”, „Bach-korszak”, „Komárom 1848-49-ben”.

Kacziány Géza munkája az alábbi gondolatokat tartalmazza: „Szinnyei József, az ismert bibliográfus, muzeumi osztályigazgató Abafi „Hazánk”-jában, később önálló kötetben adta ki komáromi naplóját „Komárom 1848-49-ben” cím alatt. E mű lelkiismeretes tükre az alantas tiszti rangban levő honvéd életének, ki mindent följegyez, még a piaci napi árakat is. A napi parancsokat s a megjelent lapok közleményeit is adja, amivel igazi szolgálatot tesz a történelemnek, mert e lapok ma már hozzáférhetetlenek. A mű függelékét jellemrajzok képezik a komáromi előkelőbb szereplőkről” (p. 21.)

- T:** - „Bach-korszak”
 - **helytörténet**, Komárom
 - **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
 - memoár
 - naplójegyzetek
 - „Timár-ház”

567. *Általános Magyar Könyvjegyzék* / szerk. Pikler Blanka, Braun Róbert. – Második bővített és javított kiadás, 37.sz. könyvjegyzék. – Bp.: ...?dianer F. és fiai Grafikai Intézet és Kiadóvállalat, **1927.** – VI, 806.p. – Az általam használt példányon hiányzik a kiadó teljes neve. – Szinnyeiről: 258., 259., 577., 588., 593. – Lh.: KI KSZK: P 828.

258.: „Hazai és külf. folyóiratok magy. tud. repertórium. á 7.- 1.oszt. Történelem és segédtudományai. 2.köt.

Hírlapok 1731-1880. XV, 1648 h.

2.oszt. Természettudomány és matematika. 1.köt. Hazai szaklapok, folyóiratok, évkönyvek, naptárak, iskolai évkönyvek repertórium 1778-1874. 1876. 1860 h.”

259.: „Magyar írók élete és munkái. 1891-1914. 14 köt. csak 4-14. kapható á 16.-”

577.: „Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. 4-14.köt. á 16.-

Folytatását lásd: Gulyás Pál.”

588.: „Szinnyei József: Jókai Mór 1898. 212 l.”

593.: „Szinnyei József: Petőfi 1905. 230 l.

- T:** - **bibliográfia**, retrospektív
 - **életút**, Petőfi Sándoré
 - **életút**, Jókai Móré
 - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
 - Jókai Mór
 - könyvészet
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - Petőfi Sándor

568. *Irodalmi lexikon* / szerk. Benedek Marcell

Bp.: Győző Andor kiadása, **1927.** – 1224 p. – Szinnyeiről: p. 1113. – Lh.: OSZK Tsk.: I. 102/470.

Néhány adat a szócikkből: Szinnyei József, id. (1830-1913). A szabadságharcban katona, aztán tisztviselő, könyvtárőr, végül muzeumi osztályigazgató. Nagyarányú bibliográfiai munkásságával elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar tudományos világban. Szerkesztette a „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumát, elkészítette Magyarország természettudományi és matematikai könyvészetét. Legfontosabb munkájának címe: Magyar írók élete és munkái. Nagyszámú, még kiadatlan kézírata maradt fenn (Napló 1848-1913; Komárom története stb.)

- T:** - **életút**, Szinnyei József, id.-é
 - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
 - **helytörténet**, Komárom
 - kéziratos hagyaték, id. Sz. J.-é
 - **lexikon**, irodalmi
 - „Magyar írók élete és munkái”
 - „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészet”
 - pályakép
 - **publikálatlan dokumentumok** / levelek
 - **publikálatlan dokumentumok** / napló(k)
 - **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

569. *Szinnyei József I. tag emlékezete : felolvasatott a M. T. Akadémiának 1927. március 21-én tartott összes ülésén* / Pintér Jenő.

Bp.: Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, **1927.** – 20 p.

Klly.: A MTA elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek / szerk. a főtítkár. – Bp.: kiadja a MTA, 1927. - XIX. köt. 14.sz. 20 p.

Lh.: OSZK: 13.627/19.14, ill. MTAK Kézirattár: Ksk. 8.001/19. ill. JAMK (Tatabánya): 920/P70.

Pintér Jenő írása kortörténeti képpel kezdődik, bepillantást nyújtva a 19. sz. első felének Komáromába, majd vázolja Szinnyei családi körülményeit, tanulmányait. Részletesen kitér a tudós könyvtáros egyetemi éveire, majd az 1848/49-es szabadságharcban tanúsított bátor helytállására is.

A tanulmányból kitűnik, hogy 1872. december 23. (amikor az egyetemi könyvtár alkalmazottja lett,) fordulópontot jelentett Szinnyei életében: ekkor, 42 évesen foglalta el az egyéniségének, szükségleteinek leginkább megfelelő munkakört, egyben valódi helyét a társadalomban.

A nagy bibliográfus jegyzetei, cédulái tekintetében Pintér az alábbi megállapítást teszi: „Kéziratnak tömegét tekintve csak a régi világ szerzetes-történetírói hasonlíthatók a nagy magyar bibliografushoz... Jegyzetei, kivonatai, levelei ládaszámra hevertek múzeumi lakásán... Naplója meghaladta a 60 kötetet, életrajzi és könyvészeti adatokat tartalmazó cédulái százezrével halmozódtak föl. Nyomatott munkáinak terjedelme több, mint húszezer oldalt töltött meg apró betűs szedéssel.” (p. 14-15.)

Pintér Jenő igényesen összeállított munkája kiemeli: „Munkái közül a *Magyar írók* 14 kötete teszi nevét halhatatlanná... Ehhez felhasználta régebbi életrajzírók munkáit, ill. önéletrajzokat, gyászjelentéseket, alkalmi megemlékezéseket, bölcsészeti jegyzőkönyveket, hírlapokat, folyóiratokat, egyetemi és múzeumi könyveket használt forrásul.” (p. 15.) Majd leszögezi: „Hogy ilyen munkában hiányok és tévedések is vannak, hogy egyes évszámok és könyvcímek hibásak, ez természetes... Egy-egy életrajzban is találni hibákat, nemhogy 30.000-ben.” (p. 15-16.)

A tanulmányból megismerhető a nagy bibliográfus szigorú napi beosztása (p. 16.) is.

„Az utódok bámulva állnak meg majd a mértéketlen méretű munka előtt, ... és dicsőíteni fogják a hajdankort, mely ilyen hallatlan szorgalmú férfiúnak és ilyen csodálatos arányú munkának tudott életet adni.” (p. 17.) zárja írását Pintér Jenő.

A tanulmány végén részletes bibliográfia (id. Szinnyei József munkáinak címjegyzéke; Szinnyei életére és munkáira vonatkozó irodalom jegyzéke) található, továbbá közli a tudós könyvtáros gyászjelentését is. (p. 19-20.)

T: - 1872. 12. 23.

- biobibliográfia
- életút, Szinnyei József, id.-é
- értekezés
- forrásgyűjtemény
- gyászjelentés, id. Sz. J.-é
- gyűjtemény, id. Sz. J.-é / cédula
- helytörténet, Komárom
- hivatalos irat(ok), id. Sz. J.-ről
- időbeosztás, id. Sz. J.-é
- kéziratgyűjtemény
- kortörténet, 1848/49-es szab. harc

- kortörténet, 19. sz. első fele
- könyvtárosi hivatás
- középiskolák
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- megemlékezés, id. Sz. J.-ről
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- munkakör
- munkamódszer, id. Sz. J.-é
- publikálatlan dokumentumok, levelek
- publikálatlan dokumentumok, napló(k)
- személyiség, id. Sz. J.-é
- Szinnyei József, id. a bibliográfus
- tagság, akadémiai
- tanulmány, id. Sz. J.-ről
- téves adat, bibliográfiái

570. Az Erdélyi Múzeum 1884-1917. évi folyamainak repertoriuma / kész. és bev. ellátta: Cs. Sándor Imre. – Bp.: gépirat gyanánt, 1928. – 276 p. – Szinnyeiről: p. 259. – Lh.: OSZK H.olv. (szp.): 631350, B 4407/1984.

p. 259.: „Szinnyei József kineveztetése. 1893. X. 419.”

T: - 1893. 01. 26.

- könyvtárvezetés
- repertórium
- magyar sajtótörténet

571. Magyar Könyvészet : 1901-1910. 2. kötet, L-Z. / szerk. Petrik Géza, Barcza Imre. – Bp.: a MTA támogatásával kiadja a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete, 1928. – 934.p. – Az 1901-1910. években jelent magyar könyvek, folyóiratok, atlaszok és térképek összeállítása. – Tudományos folyóiratok repertóriumával. – Szinnyei: p.609. – Lh.: KI KSZK: P 806. p. 609.: „Szinnyei József. (A Magyar Nemzeti Múzeum osztályigazgatója.) A Kisfaludy-Társaság első elnöke és a magyar regény halhatatlan érdemű atyja b. Jósika Miklós emlékeztét születése napjának (1794. ápr. 28.) alkalmából 1894. évi május 5-én külön ülésben ünnepli. (K. 8-r. 31 l., 4 képmell.) Bpest, 1894. Franklin-Társulat ny.

-Magyar írók élete és munkái. VIII-XIII. kötet. (8-r.) Bpest, 1902-1909. Hornyánszky Viktor. Félbőrbe kötve egy-egy kötet... (az egyes kötetek leírásait is megadja) (Az I. kötet 1891-ben jelent meg.)

-Pór Antal. (8-r. 20 l.) Bpest, 1905. U.o.

-Petőfi Sándor. (16-r. 4, 230 l. és 1 arckép.) Bpest, 1905. U.o.

-A Pongrácz-család írói. Különleny. – „Magyar írók élete és munkái” c. művéből. Kiadta és előszóval ellátta Pongrácz Elemér. (8-r. 19 l.) Bpest, 1905. Ny. u.o.

-Írók a Radvánszky-családban. Különleny. a „Magyar írók élete és munkái”-ból. (8-r. 42 l.) Bpest, 1906. U.o.

-A Rákóczi-család írói. (8-r. 47 l.) Bpest, 1906. U.o.

-A szemerjai Szász-család írói. (8-r. 60 l.) Bpest, 1909. U.o.

-A Szinnyei-család írói. (8-r. 63 l., 5 kép.) Bpest, 1909. U.o.

-A Széki gróf Teleki-család írói. (8-r. 83 l.) Bpest, 1910. U.o.

-Az első magyar bibliographus. Ld.: Értekez. A nyelvtud. Kör.-ből XVII. 10.

-A hirlapi könyvtár. Ld.: Nemzeti Múzeum multja és jelene.

-A hazai hirlapirodalom 1903-ban. (8-r. 60 l.) Bpest, 1904. Athenaeum kvny.”

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **bibliográfia**, retrospektív

- „Az első magyar bibliográfus”

- hirlapirodalom

- **Hírlaptár**

- Jósika Miklós

- Kisfaludy-Társaság

- könyvészet

- „Magyar írók élete és munkái”

- „Magyar könyvészet”

- Petőfi Sándor

- Pongrácz-család

- Pór Antal

- Radvánszky-család

- Rákóczi-család

- Szász-család, szemerjai

- Szinnyei-család

- Teleki-család, széki gr.

- magyar sajtótörténet

- **tudományos** társaság

572. Pintér Jenő magyar irodalomtörténete.

1. köt., *A magyar irodalom a XX. századig* / Pintér Jenő. – Bp.: Franklin-Társulat, 1928. – p. 192. – Lh.: NKAI és GK, ill. OSZK: 211.273.

„Szinnyei József (1830-1903) előbb a bp.-i egyetemi könyvtár, utóbb a M. N. Múzeum könyvtárának őre, a M. T. Akadémia tagja.

Buzgalmának köszönhető, hogy a M. N. Múzeum hírlapkönyvtára megnyílt a kutató tudomány számára.” (p. 192.)

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői

- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei

- **könyvtár**, nemzeti

- kutatómunka

- Magyar Nemzeti Múzeum

- MTA levelező tag, id. Sz. J.

- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

573. A M. Tud. Akadémia munkássága 1927-ben : összes ülés / Szinnyei József, ifj.

= = Akadémiai Értesítő. – 39.köt. 439.füz. (1928. jan.-máj.) p. 13. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

„Összes ülés: ... március 21. 2. Pintér Jenő l. t.: id. Szinnyei József l. t. emlékezete.” (p. 13.)

T: - Magyar Tudományos Akadémia

- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről

- MTA levelező tag, id. Sz. J.

- **tanulmány**, id. Sz. J.-ről

574. Magyar történeti forráskiadványok / szerk. Bartoniek Emma. – Bp.: kiadja a Magyar Történelmi Társulat, 1929. – 203 p. – Szinnyeiről: 16, 56, 57. tétel.

Sorozatszám: A Magyar Történettudomány Kézikönyve / szerk. Hóman Bálint. – 1.köt. 3/b. füzet.

Lh.: OSZK K és RKT.: 10.012/I.3 S.605.

A Szinnyei vonatkozású információ tételszámok szerint: „16. Szinnyei József id.: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tud. Repertoriuma. I. Történelem és annak segédtudományai. 1-2. Budapest, 1874-76.” (p. 2.) „56. Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. I-XIV.köt. Budapest, 1891-1923.” (p. 4.) „57. Gulyás Pál: Magyar életrajzi lexikon. Szinnyei József: Magyar írók... kiegészítő sorozata. I-V.füz. Budapest, 1925-1927.” (p. 4.)

T: - forrásgyűjtemény

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma”

- „Magyar írók élete és munkái”

575. Elnöki megnyitó beszédek : 3. Néhai id. Szinnyei József l. t. születésének centenáriuma alkalmával, 1930 március 24-én tartott összes ülésen / s. n.

= = Akadémiai Értesítő. – 40.köt. 445.füz. (1929. okt. – 1930. márc.) p. 285. – Lh.: OSZK: FM 3/218.

Széchenyi: Hitel c. műve megjelenésének 100. évfordulójáról 1930. márc. 24-én ünnepi ülésen emlékeztek meg az Akadémián. Mivel az időpont egybeesett id. Sz. J., néhai lev. tag születésének (1930. márc. 18.) centenáriumával, az elnöki megnyitó beszédek közül a 3. Szinnyei életművét méltatta: „idb. Szinnyei József ... mindenkorra példaszerűen fog tündökölni az e nagy mű létrehozására fordított, egy emberöltőre terjedő, minden életörömről lemondó vasszorgalom és odaadás képével ...” (p. 285.)

T: - 1830. 03. 18.

- elismerés
- évforduló
- Magyar Tudományos Akadémia
- megemlékezés, id. Sz. J.-ről
- MTA levelező tag, id. Sz. J.

576. *A hazai hirlap- és folyóiratirodalom történetéhez : harc a Magyar Kurir megindítása körül / Waldapfel József*
= Magyar Könyvszemle. – Úf. 37.köt. (1930.) p. 55-89. – Szinnyeiről: p. 57. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.
„... Szinnyei szerint (Vasárnapi Ujság 1862. 34.sz.) 1785-ben vette át a szerkesztést Viszkidenszky János, tőle pedig 1786 elején Kromp István...” (p. 57.)

T: - hírlapirodalom
- „Magyar Kurir”
- magyar sajtótörténet

577. *Id. Szinnyei József emlékezete / s. n.*
= Magyar Könyvszemle. – Úf. 37.köt. (1930. jan-jún.) p. 202. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A cikk arról tudósít, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum egykori osztályigazgatójának és Hírlap-osztálya megszervezőjének 100. születésnapján (1930. márc. 18-án) kegyeletteljes emlékünneppel folyt az elhunyt sírjánál. A megemlékezésen – *Hóman Bálint* főigazgató, a *Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság* képviselői és a könyvtár tisztviselői túl- megjelentek a nagy magyar bibliográfus hozzátartozói: *dr. Szinnyei József* ny. egyetemi tanár, a MTA főkönyvtárnoka feleségével és leányával, *dr. Szinnyei Ferenc* egyetemi tanár feleségével, *dr. Szinnyei József* központi főorvos leányával, valamint a *Papp* család tagjai. A *Nemzeti Múzeum* babérkoszorúját *dr. Rédey Tivadar*, a *Hírlaposztály* igazgatója helyezte el a síron. Emlékbeszédében leszögezte: Szinnyei József már életében szinte legendás alakjává lett a magyar könyvtári munkának és könyvészeti tudománynak. Gigantikus munkabírás és szinte szerzetesi önzetlenség, odaadás, alázat jellemezte.

Rédey a „*Magyar írók*”-at lexikális épületsodának nevezi, mely a magyar irodalomtudománynak valóságos bibliográfiájává, a kutatómunkának mindennapi kenyerévé vált, és megalkotójának a *legnagyobb magyar bibliográfus* nevet biztosítja. A szónok kitért a *Hírlaptár* jelentőségére is, majd bensőséges hangon idézte fel a könyvtáros kollégát, az embert, a példaképet: „...pályánkra az ő bátorító, jószágos tekintetétől kísérve léptünk! Legdrágább emlékeim közé számítom azt a pillanatot, melyben először kerültem színe elé, atyai kézszorítását és tréfálkozó szavát: „Itt sok port fog nyelni, fiatal barátom... Az ő könyvtárosi fanatizmusából legalább valamit mindnyájan lelünkbe fogadtunk...” (p. 202.)

(A cikk fotót is közöl id. Szinnyei József sírjáról, ami ma is látogatható a régi Kerepesi temető (ma: Fiumei úti sírkert) 34-es parcellájában.)

T: - 1830. 03. 18.

- elismerés
- évforduló
- fénykép, id. Sz. J. sírjáról
- Hírlaptár
- Hóman Bálint
- kapcsolat, id. Sz. J.-é a kollégákkal
- kapcsolat, id. Sz. J.-é tudományos társaságokkal, körökkel
- könyvtár, Akadémiai
- könyvtár, nemzeti
- könyvtáros portré, id. Sz. J.-é
- könyvtárosi hivatás
- Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Nemzeti Múzeum
- megemlékezés, id. Sz. J.-ről
- nekrológ, id. Sz. J.-ről
- Papp-család
- Rédey Tivadar
- személyiség, id. Sz. J.-é
- Szinnyei-család
- Szinnyei Ferenc
- Szinnyei József, id. a könyvtáros
- Szinnyei József, ifj.
- Szinnyei József, ifjb.
- tudományos társaság

578. *A Magyar Nemzeti Múzeum hírlaposztálya, fennállásának első félszázadában : 1884-1934. / Goriupp Alisz. – Bp.: Kiadja a M. N. Múzeum Orsz. Széchenyi Könyvtára, 1934. 23 p. – Lh.: OSZK: 10.125/3*

A kiadvány 3. oldalán Sz. arcképe látható: „Id. Szinnyei József a hírlapkönyvtár megszervezője és első igazgató-öre.” (p. 3.)

G. A. írásának célja: áttekintést nyújtani – megalapításának ötvenedik évfordulója tiszteletére – a Magyar Nemzeti Múzeum Hírlaposztályának félszázados fejlődéséről.

Rédey Tivadar, a hírlaptár igazgatójaként, a munka előszavában hálával adózik Id. Sz. J. emlékének: „A magyar könyvészeti tudomány atyámesterének, id. Szinnyei Józsefnek csakúgy a honalapítókat megillető tisztelettel tartozunk, mint az ő elgondolását lelkesen felkaroló nagy kultuszminiszternek, Trefort Ágostonnak” (p. 5.)

Goriupp Alisz, a hírlaposztály dolgozója – Szinnyei vonatkozásában- átfogó képet nyújt a hírlaptár létrejöttének körülményeiről: „Szinnyei-nek főleg két cikke volt az, ami a hírlapgyűjtés kérdését jelentős lépéssel előre vitte: „*A mi hírlapjaink*” (Reform, 1872. 149. sz.) és „*Alapít-*

sunk hírlapkönyvtárakat!" (A Hon, 1880. 271. sz.). Mindkét cikk egy-egy jajkiáltás a hírlapok megmentése érdekében az utókor számára." (p. 8.)

G. A. részletezi Trefort miniszter szerepét, az 1884. jún. 30-ára összehívott értekezlet célját, majd Szinnyi kinevezésének folyamatát is. A *Főigazgatósági irattár* dokumentumai alapján (1884. 287 (? 257.). sz.) betekintést nyújt az első öt év szervezési, rendezési munkálataiba. Informál arról is, hogy Váczy János és Kereszty István segítették Szinnyeit, majd beszámol az 1910-es évek elején jelentkező problémáról, a helyhiányról és annak kiküszöbölésére tett intézkedésekről is.

T: - 1884. 06. 30.

- **fénykép**, id. Sz. J.-ről
- Goriupp Alisz
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár**, rendezése
- **Hírlaptár**, története
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- **hivatalos irat(ok)** / egyéb
- Kereszty István
- **könyvtárvezetés**
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- Rédey Tivadar
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyi József**, id. a könyvtáros
- Trefort Ágoston
- Váczy János

579. *Uj lexikon : a tudás és a gyakorlati élet egyetemes enciklopédiája hat kötetben.* 6. köt., Reb-zsür / szerk. Dormándi László, Juhász Vilmos. – Bp.: „Pátria” Irodalmi Vállalat; Dante-Patheon Kiadás, 1936. – p. 3564. – Lh.: NKAI és GK, ill. OSZK: 34.693/6.

„Szinnyi József, id., bibliográfus, szül. 1830., megh. 1913. Résztvesz a szabadságharcban, ügyvédi irodában dolgozik, majd biztosítási tisztviselő lesz. 1872-88. az Egyetemi Könyvtárban, utána a Múzeumi Könyvtárban működik. Főműve a 14 kötetes Magyar írók élete és munkái, melyet 30 évi adatgyűjtés után 1890. indított meg és haláláig folytatott.” (p. 3564.)

- T:** - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői
- **életút**, Szinnyi József, id.-é
  - **könyvtár**, nemzeti
  - **lexikon**, általános
  - „Magyar írók élete és munkái”

580. *Adalékok a Gyöngyösi-kiadások történetéhez* / Kozocsa Sándor

= = Magyar Könyvszemle. – 62.évf. 3.füz. (1938. júl.-szept.) p. 317-319. – Szinnyeiről: p. 318. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„Ezt a kiadást sem ismeri Petrik, de Szinnyi sem...” (p. 318.)

T: - **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó

- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus

581. *Könyvek-Gyűjtők-Könyvtárak* / Mak-kai László

= = Magyar Könyvszemle. – 62.évf. 3.füz. (1938. júl.-szept.) p. 294-312. – Szinnyeiről: p. 308. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

A tanulmány –Irodalomtörténet és nyelvészet” alcím alatt- a legkiválóbb bibliográfiák és életrajzi lexikonok közé sorolja id. Szinnyi József: „Magyar írók élete és munkái” című művét: „... a legelőkelőbbek a Szabó, Petrik, Apponyi és Szinnyi, melyek már fogalommal váltak a magyar szellemi életben.” (p. 308.)

T: - Apponyi Sándor

- **biobibliográfia**
- elismerés
- **lexikon**, irodalmi
- „Magyar írók élete és munkái”
- Petrik Géza
- Szabó Károly
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyi József**, id. a történész / irodalom

582. *A Lúdas Matyi-kiadások története* / Kozocsa Sándor

= = Magyar Könyvszemle. – 62.évf. (1938. ápr.-jún.) p. 123-130. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az írás 123, 124, 126, 127, 182, 183. oldalán található id. Szinnyi József utalás, melyek közül csupán az első lábjegyzetes forma, a többi szövegközi előfordulás. A cikk említi Szinnyi „*Fazekas Mihály és a „Lúdas Matyi”-ja*” című –a *Fővárosi Lapok*ban, majd különlenyomat formájában is megjelent- publikációját és informál arról, hogy Fazekas művének két Nemzeti Múzeumi példánya is Szinnyi gyűjteményéből származik.

T: - ajándékozas

- Fazekas Mihály
- „Fazekas Mihály és a „Lúdas Matyi”-ja”
- „Fővárosi Lapok”
- **könyvtár**, nemzeti
- különlenyomat
- „Lúdas Matyi”
- saját könyvtár, id. Sz. J.-é

583. *Magyar írók élete és munkái.* 1. köt. (Aashs-Bálint Rezső) / írta és szerk. Gulyás Pál. – Bp.: Magyar Könyvtár-sok és Levéltárosok Egyesülete, **1939.** – XVI p. 1248 h. – Megindította: id. Szinnyei József. – Új sorozat. – A kiadás támogatói: a M. K. Vall. és Közokt. Minisztérium, az Orsz. Széchényi Könyvtár és a M. Tud. Akadémia. – Szinnyeiről: Előszó: p. V-XVI. – Lh.: OSZK Irod.olv. (szp.): M 14.325/1.

Gulyás Pál munkája (1939. április 25-én kelt) Előszavában utal rá, hogy „Szinnyei Józsefnek, amikor lexikona megírásába fogott, háromféle megoldási mód kínálkozott. Az egyik ..., hogy kizárólag befejezett életpályák megörökítésére szorítkozik. A másik ..., hogy az 1900-ig bezárólag megjelent irodalmat dolgozza fel, s ... a harmadik mód, melyet ... Jöcher is követett ... Allgemeines Gelehrtenlexikonában s amely mindmáig a legáltalánosabban elterjedt, egyformán figyelembe veszi a holtakat és az élőket, mégpedig a vállalat megjelenésének időpontjáig. Szinnyei ezt a harmadik módszert alkalmazta, ... azonban csakhamar rájött, hogy a jelen mily gyorsan válik múlttá, s hogy még az egyes kötetek címlapjára kitett évszám sem fedi teljesen a kötet időbeli tartalmát. Éppen ezért a III. kötettől kezdődőleg az egyes ívek végén ... jelezte nyomdába adásuk időpontját.” (p. V.) „Ez a dátum ... a *legvégső* időpont, melyre nézve egy-egy ív adatai felvilágosítással szolgálhatnak.” (p. VI., kiemelés általam Gy. J.) (Általában azonban elmondható, hogy Szinnyei eredeti adatgyűjtése 1890. körül lezárult.)

Az Előszó betekintést nyújt Szinnyei József információszerzési módszerébe is: „az általa egybehordott életrajzi és könyvészeti adalékokat (pl.: a felhívására beküldött önéletrajzokat) kiegészítette a nyomtatásban megjelent legújabb bibliográfiák és biográfiák (főleg lexikonok) adataival és ezt még kiegészítette az Orsz. Széchényi Könyvtár cédulakatalógusának címléírásaival.” (p. VI.)

Ezt követően G. P. részletesen beszámol a „Magyar írók...” folytatásának körülményeiről, nehézségeiről és az általa alkalmazott gyűjtési- és szerkesztési módszerekről is. Az írásból megtudható, hogy Gulyás –gyakorlott szerkesztőként– örömmel vállalta az áldozatos munkát, ám a kivitelezés körüli nehézségek minden előzetes elképzelését felülmúlták. „Meg kell ... vallanom, hogy a vállalkozás pillanatában sejtelmem sem volt arról, hogy mekkora fába vágtam a fejszemet s még kevésbé arról, hogy milyen már-már leküzdhetetlen akadályok fognak nemcsak az adatgyűjtés és megszerkesztés, hanem elsősorban és főképp a kiadás elé tornyosulni.” (p. VI.)

T: - adatgyűjtés

- „Allgemeines Gelehrtenlexikon”
- **biobibliográfia**
- Gulyás Pál
- gyűjtőkör

- Jöcher
- kutatómunka
- „Magyar írók élete és munkái”
- **módszertan**, bibliográfiakeresési
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus

584. *A magyar könyvgyűjtő kézikönyve : magyar könyvritkaságok és kézikönyvek 1888-1938. közt elért árainak jegyzéke /* összeáll. Makkai László, M. Horváth Magda. – Bp.: kiadja a Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchényi Könyvtára, **1939.** – 231 p. – Szinnyeiről: p. 200-201. – Lh.: OSZK: (IV.) 02.421.1.

A jegyzék „olyan magyar és magyar vonatkozású könyvritkaságokat és kézikönyveket [tartalmaz], melyeknek értéke kötetenként valaha legalább a 10 pengőt elérte.” (p. 1.)

3017. tételszám alatt szerepel „Szinnyey József: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” (p. 200.) 3 köt. Ár: 9, 18, 30, 50, 60, 36, 10 pengő; 3018. alatt „Szinnyey József: Komárom 1848-49-ben. Bp., 1887.” c. munkája (p. 201.) Ár: 6, 12, 5 pengő; és 3019. alatt „Szinnyey József: Magyar írók élete és munkái” 14 köt. Ár: 300, 350, 240, 360, 200, 180, 86, 72 pengő.

T: - bibliofil könyvek

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- „Komárom 1848-49-ben”
- „Magyar írók élete és munkái”

585. *Az Erdélyi Múzeum név- és szakmutatója : 1874-1917, 1930-1937 /* összeáll. Valentiny Antal és Entz Géza. – Kolozsvár : az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása, **1942.** – 186 p. – Szinnyeiről: 2662, 2700. tétel (a mutató szerint a 1096. és az E.24. t. is releváns, de vizsgálva látható, hogy *iffi*. Sz. J.-re vonatkoznak). – Lh.: OSZK H.olv. (szp.): 154.660, v. SR (szp.): C/24.

2662. t.: „Szinnyei József kinevezése. 1893. 419.”

2700.: „Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái (Ism. GY.) 1892. 67-68.”

T: - 1893. 01. 26.

- „Erdélyi Múzeum”
- „Magyar írók élete és munkái”

586. *Magyar Könyvészet : 1911-1920. /* Barcza Imre címanyagának felhasználásával összeállította az OSZK Bibliográfiai Osztálya, sajtó alá rendezte Dr.

Kozocsa Sándor. 2. kötet, L-Z. – Bp.: a M. Kir. Vallás-és Köznevelési Minisztérium támogatásával kiadja a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete, **1942.** – 558.p. – Az 1911-1920. években megjelent magyarországi könyvek, különlenyomatok, zeneművek és térképek betűrendes jegyzéke. – Szinnyei: p.441. – Lh.: KI KSKZ: P 806.

p.411.: „Sz. J., id.: -A békésmegyei Veress-család írói. Bp., 1912. Hornyánszky. 49 l.

-Magyar írók élete és munkái. 14. köt. (Telgárti-Zsutai.) U.o., 1914. 1958 h.”

T: - **bibliográfia**, retrospektív

- könyvészet

- „Magyar írók élete és munkái”

- „Magyar Könyvészet”

- Veress-család, Békés megyei

587. Sajtó és könyvészet / Dezsényi Béla. – Bp.: Kiadja a Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchényi Könyvtára, 1942. – 34 p. – Lh.: OSZK: 10.125/16.

„Szinnyei Józsefet méltán nevezhetjük a régi magyar hírlapok megmentőjének. Észrevette a hírlapok és folyóiratok cikkeinek forrásértékét s mindenekelőtt az időszaki sajtó termékeinek fennmaradását iparkodott biztosítani, hiszen az ő fellépéséig kedvező esetben könyvtárak félreeső termeinek padlóján, kedvezőtlen esetben dohos pincékben sorvadtak a halomba gyűlt régi újságok.” (p. 5.)

Dezsényi Béla utal Szinnyei 2 cikkére is (*A mi hírlapjaink; Alapítsunk hírlapkönyvtárakat*), melyekben igyekezett felhívni a figyelmet a kallódó, rendezetlen hírlapokra, majd a Hírlaptár létrejöttének körülményeit is említi. Vácsolja Id. Sz. J. sajtóbibliográfiai tevékenységét (Vasárnapi Ujságban, Magyar Könyvszemlében közölt publikációk), végül arra világít rá, hogy az időszaki sajtó forrásanyagának feltárását Szinnyei az alábbi 3 lépcsőben képzelte el: 1. Gyűjtés (Hírlaptár) 2. Hozzáférhetővé tétel (raktározás, katalogizálás) 3. Repertóriumok szerkesztése.

T: - forrásgyűjtemény

- **Hírlaptár**, katalógusai

- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei

- **Hírlaptár**, rendezése

- könyvészet

- **repertórium**, folyóirat

- **repertórium**, hírlapirodalmi

- **szervezés**, Hírlaptár

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a történész / hírlap

- magyar sajtótörténet

588. A hírlapkönyvtár gyűjtőköre / írta Dezsényi Béla. – Bp.: [Kiadja a] Magyar Sajtótudományi Társaság, 1943. 18 p. – Klny. a Magyar Könyvszemle 1943. évi II. füzetéből. – Lh.: OSZK: 20.968/4.

Néhány Szinnyeivel kapcsolatos információ: „... az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaposztálya ... anyagának viszonylagos teljessége és gazdagsága indította arra Trefort Ágost kultuszminisztert és id. Szinnyei Józsefet, hogy az „Országos Hírlapkönyvtár” alapjait az OSZK-ban gyűjtött hírlapok segítségével vessék meg ... Szinnyei nem szabott határozott gyűjtési tervet maga elé. Egyetlen elve az volt, hogy minél több magyar hírlapot gyűjtjön egybe, hogy a régi hírlapjainkat a további kallódástól megóvjá.” (p. 3.) „Az id. Szinnyei József elgondolása szerint létesült Országos Hírlapkönyvtár ... ezért símult kezdettől fogva az Országos Széchényi Könyvtárhoz: a nemzeti könyvtár gyűjtőkörével saját gyűjtőköre területileg egybeesett ... gyűjti ... az összes magyarországi és a bárhol megjelent magyarnyelvű hírlapokat. Szinnyei elgondolása szerint különben az Országos Hírlapkönyvtáron kívül még több helyi hírlapkönyvtárat is létesíteni kellett volna, amelyek egy-egy város, vagy megye, esetleg egy-egy országrész hírlapjait gyűjtik.” (p. 8-9.)

T: - **célkitűzés**, id. Sz. J.-é

- gyűjtőkör

- **Hírlaptár**

- **könyvtár**, nemzeti

- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

- Trefort Ágoston

589. Arany János kiadatlan levele / Szinnyei Ferenc

= = Irodalomtörténeti Közlemények. – 56.évf. 2.füz. (1948.) p.151. – Lh.: OSZK: H.olv. (szp.): HA 1.791.

[Id. Sz. J.-hez. Kelt: Pest 1867. szept. 18.]

Id. Sz. J. legkisebb fia, Szinnyei Ferenc által közölt írás: „Édes atyám, id. Szinnyei József iratai közt találtam Arany Jánosnak ezt az eddig ismeretlen levelét 1867-ből. Atyám már akkor gyűjtögette az adatokat nagy írói lexikona számára s Aranyt is felszólította életrajzának beküldésére. Erre válasz az alábbi levél, mely ez idő szerint a birtokomban van.” (p. 151.)

A levél nagyon rövid, de megtudható belőle, hogy Aranyt külföldről is többen felkérték adatszolgáltatásra, de ő ezen megkereséseknek nem tett eleget: „mindannyiszor elmellőztem a felhívásnak megfelelni ... az Ön szíves felszólítását hallgatva mellőzni nem kívánom: tehát álljon itt, hogy én születtem 1817. márcz. 2án ... biographiám elég bőven s eléggé szabatosan megoldható Toldy Ferencznél: „A Magyar Költészet Kézikönyve. II. d. kötet. Pest, 1857.” (p. 151.)

A levélíró fiára, Arany Lászlóra vonatkozó adatokat is közöl.

T: - **adatgyűjtés**

- Arany János

- Arany László
- „Magyar írók élete és munkái”
- **publikálatlan dokumentumok /**
levelek
- Szinnyei Ferenc
- Toldy Ferenc

590. *Kéziratos források az Országos Széchényi Könyvtárban : 1789-1867 /* összeáll. az OSZK Kézirattárának munkaközössége. – Bp.: kiadja az OSZK, **1950.** – 252 p. – Szinnyeiről: t. sz. 4, 248-250, 1133, 1209, 1388p, 2087, 2374-2376, 2389/a. – Lh.: OSZK Ált. olv.: (IV.) 02.421.1.

A katalógus csak a könyvalakú, összefüggő kéziratokat, valamint a kis terjedelmű kéziratokat („Analekta” gyűjtemény) tartalmazza. A levelestár anyagára nem terjed ki. (Ahhoz külön cédula-katalógus készült.)

A Szinnyei-vonatkozású tételszámok nem feltétlenül Szinnyei kéziratos hagyatékának 1-1 darabját jelzik, helyenként utalás történik a „Magyar írók...”-ban szereplő információra is.

- T:** - forrásgyűjtemény
- kéziratgyűjtemény
- **publikálatlan dokumentumok**

591. *Magyar történeti bibliográfia : 1825-1867. /* szerkesztette a Történettudományi Intézet Munkaközössége I. Tóth Zoltán vezetésével. I. kötet, ált. rész. – Bp.: Akadémiai Kiadó, **1950.** – 118, [1] p. – Mutató nélkül! - Szinnyeiről: p. 35. – Lh.: KI KSKZK: 4-106/1.

Mutató nélkül!

p. 35.: „Hazai és külföldi folyóir. magy. tud. rep. I. oszt. Tört. és annak segédtud. I. Hazai folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények rep. 1778-1873.

II. Hírlapok 1731-1880. II. oszt. Természettudomány és matematika. I. Hazai szaklapok, folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények rep. 1778-1874, XIVp. + 1680 h. Bp. 1874-85, XXVIp. + 1486 h., XVp. + 1648 h.

Ism. Angyal Dávid: BpSz. 42. 1885.”

- T:** - **bibliográfia**, retrospektív
- **szakbibliográfia**, történettudományi
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”

592. *Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába. I. /* szerk. Kosáry Domokos. – Bp.: Kiadja a MTA Történettudományi Intézete megbízásából a Közoktatásügyi Kiadóvállalat, **1951.** –

480.p. – Szinnyei: 8., 10., 40., 412.p. – Lh.: KI KSKZK: 3-172/1.

8.: folyóirat repertóriumai

10.: Magyar írók c. munkája.

40.: hadtörténelmi stb. repertórium

412.: Magyar írók c. munkája.

- T:** - **szakbibliográfia**, történettudományi
- gájd
- Kosáry Domokos
- „Magyar írók élete és munkái”
- **repertórium**, folyóirat
- **repertórium**, történeti

593. *Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába. II. (1711-1825) /* szerk. Makkai László. – Bp.: Kiadja a MTA Történettudományi Intézete megbízásából a Művelt Nép Könyvkiadó, **1954.** – 638.p. – Szinnyei: 66, 98, 140, 239, 267, 334, 339, 340, 377, 379, 400, 401, 404, 406, 511, 573, 606. 611.p. – Lh.: KI KSKZK: 3-172/2.

66.: Magyar írók c. munkája

98.: Magyar írók c. munkája

140.: term. tudományi könyvészete

239.: Rát Mátyásról

267.: Magyar írók c. munkája

334.: Magyar írók c. munkája

339.: a Magyar Hirmondóról

340.: az első bibliografusról (Sándor I.)

377.: Magyar írók c. munkája

379.: Magyar írók c. munkája

400.: Magyar írók c. munkája

401.: hírlapirodalmunkról a XVIII. században

404.: a Magyar Hirmondóról

406.: az első bibliografusról (Sándor I.)

511.: Magyar írók c. munkája

573.: Magyar írók c. munkája

606.: Csokonairól

611.: Magyar írók c. munkája

- T:** - **szakbibliográfia**, történettudományi
- Csokonai Vitéz Mihály
- „Az első magyar bibliographus”
- forrásgyűjtemény
- hírlapirodalom
- könyvészet
- „A Magyar Hirmondó”
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- Rát Mátyás
- Sándor István
- magyar sajtó**történet**

594. *A Magyar Könyvszemle írói és írásai : 1876-1945. /* szerk. Galambos Ferenc. – [Bp.], **1954.** – II, 340p. – 1. rész: M.

Kszle írói. – 2. rész: M Kszle írásai. – Szinnyeiről: p. 80-81., 100, 114, 123, 190, 201, 204, 220. – Lh.: KI KSKZ: P 444.

p. 80-81.: „Szinnyei József, idősb : Az Egyetemi könyvtár rendezéséről. 1876. 21-25 l.

-Hirlapirodalom 1876-ban. 1876. 43-52, 103-112, 160-166 l.

-Hirlapirodalom 1877-ben. 1877. 59-69 l.

-Hirlapirodalom 1848-49-ben. /Ujabb adalékok./ 1877. 105-127, 223-243 l.

-Egy „Magyar Írók Névtára”-nak terve. 1877. 353-371 l.

-Adalékok Szabó Károly „Régi Magyar Könyvtárához” a budapesti m. k. egyetemi könyvtárból. 1879. 35-41 l.

-Magyar hirlapirodalom 1895-ben. 1895. Mell. 1-28 l.

-Magyar hirlapirodalom 1896-ban. 1896. Mell. 1-26 l.

-A hazai hirlapirodalom 1897-ben. 1897. Mell. 1-29 l.

-A hazai hirlapirodalom 1898-ban. 1899. Mell. 1-26 l.

-A hazai hirlapirodalom 1899-ben. 1900. Mell. 1-25 l.

-A hazai hirlapirodalom 1900-ban. 1901. Mell. 1-26 l.

-A Magyar Nemzeti Múzeum hirlapkönyvtára. 1902. 347-351 l.

-A hazai hirlapirodalom 1901-ben. I. A magyar hirlapirodalom. 1902. Mell. 1-27 l.

-A hazai hirlapirodalom 1902-ben. I. A magyar hirlapirodalom. 1903. Mell. 1-29 l.

-A hazai hirlapirodalom 1903-ban. I. A magyar hirlapirodalom. 1904. Mell. 1-30 l.

-Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának állapotáról, gyarapodásáról és forgalmáról 1876-ban. 1876. 317-318 l.

-Észrevételek könyvtárrendezés tervvázlatára. 1879. 305-313 l.

-A magyar nyelvészeti irodalom bibliographiája Révai előtt. 1883. 148-163 l. (ifj. ? megnézni!)

-Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtáráról 1892/93-ban. 1892/93. 302-312. l.

-A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1899-ig. 1900. Mell. 54 l.

-A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1901-ig. 1902. Mell. 57 l.

-A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1902-ig. 1903. Mell. 59 l.

-A magyar nyelvű hirlapirodalom 1780-tól 1903-ig. 1904. Mell. 60 l.

-A hazai hirlapirodalom 1904-ben. I. A magyar hirlapirodalom. 1905. Mell. 1-31 l.

-A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1904-ig. 1905. Mell. 65 l.

-A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1907-ig. 1908. Mell. 21 l.

-A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok 1780-tól 1908-ig. 1909. Mell. 20 l.

-A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1910-ig. 1911. Mell. 91 l.

-A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1911-ig. 1912. Mell. 26 l.

-A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1912-ig. 1913. Mell. 23 l.”

p. 100. (Első fejezet „M. Kszle írásai” rész): „Id. Sz. J. ünneplése. 1910. 187 l.

-Id. Sz. J. halálához. 1913. 284-285 l.

-Id. Sz. J. emlékezete. 1830. 202-203 l.”

p. 114. Adalékok Szabó Károly „Régi Magyar Könyvtárához” 1879. 35-41 l.

p. 123. Egy „Magyar írók névtára”-nak terve 1877. 353-371 l.

p. 190. Adalékok Szabó Károly „Régi Magyar Könyvtárához” 1879. 35-41 l.

p. 201. „Sz. J., id.: A Magyar Nemzeti Múzeum hirlapkönyvtára. 1902. 347-351 l.

p. 203-204. „A magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok statisztikája” 1780-1899-ig stb.

p. 220. „Sz. J.: Észrevételek könyvtárrendezés tervvázlatára. 1879. 305-313 l.

p. 271. „Szinnyei József: Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtáráról 1892/93-ban. 1892/93. 312-312 l.”

p. 275. „Szinnyei József: Az Egyetemi Könyvtár rendezéséről. 1876. 21-25 l.

Szinnyei József: Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának állapotáról, gyarapodásáról és forgalmáról 1876-ban. 1876. 317-318 l.

Szinnyei József: Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának rendezéséről, gyarapodásáról és forgalmáról 1877-ben. 1877. 406-407 l.”

T: - bibliográfia, kurrens

- **bibliográfia**, retrospektív

- **bibliográfia**, sajtó

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, rendezése

- „Hirlapirodalom 1848-49-ben”

- hirlapirodalom

- **Hírlaptár**

- **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról

- **könyvtár**, nemzeti

- „Magyar Könyvszemle”

- Magyar Nemzeti Múzeum

- „Régi magyar könyvtár”

- **repertórium**, folyóirat

- statisztika

- Szabó Károly

- magyar sajtótörténet

595. Magyar írói álnév lexikon / Gulyás

Pál. – Bp.: Akadémiai Kiadó, **1956.**

706p. – Szinnyeiről: p. 636. – Lh.: OSZK Ált. olv. (szp.): 003, v. Irod. olv.

(szp.): 4.122 (MB 26.856).

„Szinnyei József (Id.): Borzas; D. J.; Don José; Philalet dr.” (p. 636.)

T: - álnevek, magyar íróké

- **álnevek**, Szinnyeié

- **lexikon**, álnév

596. *Magyar könyvtárosok és bibliográfusok : Szinnyei József (1830-1913) / Kunz Ferenc*

= = A Könyvtáros. – 6.évf. 5. sz. (1956. május) p. 329-331. – Lh.: KI KSZK: HA 1.645.

Mellékelve Tury Gyula „festménye” (1901.) Szinnyeiről.

A tanulmány I. részében átfogó képet kapunk id. Szinnyei József életútjáról (családi körülményeiről, tanulmányairól, szakmai pályafutásának meghatározó állomásairól).

„Az irodalmat korán megszerette, és hamarosan szokása lett, hogy olvasmányaiából tartalmi kivonatokat készítsen s azokat rendben elrakja. Ezt a természetében gyökerező, elhatároló- és csoportosító készséget apjától örökölt tulajdonságnak tartotta, aki mindig nagy gondot fordított arra, hogy kimutatásai és üzletkönyvei pontosak és áttekinthetők legyenek.” (p. 329.)

Pályakezdését –Szabó Károlyéhoz hasonlóan– Toldy Ferenc irodalmárunk egyengette: „Neki köszönhetjük, hogy 1872-ben az Egyetemi Könyvtárba került...” (p. 330.) „Nagy lendülettel és a könyvek iránti szeretetéből fakadó lelkesedéssel vetette bele magát a munkába.” (p. 330.)

Az írás kitér Szinnyei könyvészeti / bibliográfiai munkásságára (repertóriumok), a hírlaptár megalapítására, MTA-i tagságára és a Petőfi Társaság egyik alapítójaként is említi.

A tanulmány II. része Szinnyei fő művét, a „Magyar írók élete és munkái” c. biobibliográfiát elemzi. A Kunz által „30.000 címszavas lexikális épületsodának” (p. 330.) nevezett életrajzi lexikon máig egyedülálló irodalomtörténeti alkotás. Értékét jelentős mértékben növeli, hogy „Az életrajzok megírásánál igyekezett „eredeti kútforrások”-ra támaszkodni, mert tudta, hogy a másod-, harmad-kézből vett adatokba mennyi hiba csúszik bele. Lelkiismeretes pontosságára vall katalógizáló elve is: „a könyvek leczimzése lehetőleg magáról a könyvről történjék” ” (p. 331.)

„Szinnyei, a sokoldalú és vasszorgalmú tudós ritka szerény ember volt, akit munkatársai és a segítségért hozzáfutó fiatalok apjukként szerettek. Példaképe lehet ma is minden könyvtárosnak.” (p. 331.)

T: - 1872. 12. 23.

- autopszia
- biobibliográfia
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- festmény, Szinnyeiről
- **Hírlaptár**
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / a kollégákkal
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / tudományos társaságokkal, körökkel
- **könyvtáros** portré, id. Sz. J.-é
- **könyvtárosi** hivatás

- **lexikon**, életrajzi
- **lexikon**, irodalmi
- „Magyar írók élete és munkái”
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- pályakép
- Petőfi-Társaság
- **repertórium**, folyóirat
- **repertórium**, hírlapirodalmi
- Szabó Károly
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros
- **tanulmány**, id. Sz. J.-ről
- Toldy Ferenc
- **tudományos** társaság
- Tury Gyula (festő)

597. *Az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Nyelvű Újkori Kötetes Kéziratainak Katalógusa / összeállították az OSZK dolgozói, a MTA támogatásával működő munkaközösség részvételével. I.-III. köt. – Bp.: Kiadja az OSZK, 1956. – Kézirat gyanánt. – Tudományos kutatás céljaira készült, 300 sokszorosított példányban. – Szinnyei J., id.: Fol. H. 2227, Qu. H. 2522, 2763, Oct. H. 881-893, 900, 1024, 1178. – Lh.: OSZK K és RKT: S61/106/ 1, 2, 3.*

„-Fol. H. 2227.:

Bihari Péter: „Az időszaki sajtó” /Tanulmány/ (Budapest 1884.)

Egykorú kézirat. 40 f. 340x210 mm.

Poss.: OSZK 1950-108.

ff. 2-3. Szinnyei József bírálata.

-Qu. H. 2522.:

Szinnyei József vegyes, főleg színészettörténeti vonatkozású anyaggyűjtése. 19.sz. Eddig Komáromi színészet és naplójegyzetek címen.

-Qu. H. 2763.:

Id. Szinnyei József „Munkálataim” címmel ellátott jegyzetei a magyar hírlapirodalom évenként megjelenő repertóriumához. (1877-1881, 1885, 1895, 1897.)

Autogr. Fogalmazványok és lapkivágatok konvolutuma.

-Oct. H. 881.:

Szinnyei József M. Írók névtára, hírlapirodalmi és színészeti jegyzetek, családtörténeti följegyzések.

19. sz. vége. Magy., lat., ném.

Autogr. jegyzetek. I-XXIV. doboz 82, 159, 467, 483, 345, 334, 329, 292, 170, 91, 84, 60, 64, 449, 92, 191, 405+203, 402, 177, 211, 440, 627, 422 f.

-Oct. H. 882.:

Szinnyei József naplójegyzetei (1883-1903.)

Autogr. I-V. k.

Eddig: Szinnyei József: Noteszek címen.

-Oct. H. 883.:

Szinnyei József: Írók álnevei betűrendben. 19.sz.

-Oct. H. 900.:

Szinnyei József önéletrajzi gyűjteménye /Adatok a Magy. Írók élete és művei c. munkához. 1878-1908./

-Oct. H. 1024.:

Id. Szinnyei József: A Magyar Hirlapirodalom 1886-ban c. munkájának nyomtatott példánya, szerző kéziratossal bejegyzéseivel.

Nyomtatvány, autogr. bejegyzésekkel.

-Oct. H. 1178.:

Ferber /Szinnyei/ József jegyzőkönyvei.(1857-1861.)

I. k.: „Különlegességek jegyzéke”

(kijegyzések könyvekből és újságokból 1857-1859.)

II.k.: Chronológiai gyűjtemény.

(történelmi adatgyűjtemény)

III.k.: „Történelmi napló”

(adatgyűjtemény)”

T: - **álnevek**, magyar íróké

- **kötetkatalógus**
- **kéziratgyűjtemény**
- **kéziratos hagyatéka**, id. Sz. J.-é
- **könyvtár**, nemzeti
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- **naplójegyzetek**
- **önéletrajzi adatok**, id. Sz. J.-é
- **publikálatlan dokumentumok**
- **történet**, magyar színészet

598. *Az akadémiai könyvtár kéziratárának átalakulása* / Berlász Jenő. – Bp.: kiadja a MTA, **1957.** – 21p. – Szinnyeiről: p. 15. – Lh.: OSZK: Ált. olv. (IV.) 02.421. A kiadvány betekintést nyújt az 1948-49-től megvalósuló, új kéziratári rend elméleti és gyakorlati alapjaiba. Ismerteti a régi kéziratár működését, rendjét, továbbá az újító törekvések indítékait, majd informál a végrehajtott reformokról, melyek közül kiemelkedik az új gyűjtőkör meghatározása.

Szinnyei vonatkozásában az alábbi információt tartalmazza: „Hogy ki tekinthető írónak, szakírónak, tudósnak, arra nézve régebbi anyag esetében Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái* I-XIV. k. Bp. 1891-1914. c. művét tekintjük mértékadónak” (p. 15.)

T: - **gyűjtőkör**

- **kéziratgyűjtemény**
- **könyvtár**, Akadémiai
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- **publikálatlan dokumentumok**

599. *Az Egyetemi Könyvtár és a magyar tudományos élet 1849-1876.* / Tóth András

= = Tanulmányok Budapest múltjából : 12. – Bp.: Akad. K., **1957.** p. 459-493. – Lh.: OSZK: 10.241/19.

Szinnyei felvételéről így ír: 1872-ben „... Lányi Adolf II. tiszttel helyére a kiváló tudós és bibliográfus Szinnyei József került.” (p. 480.)

„1874. végén ... Szinnyei Józsefet I. tiszttel nevezték ki.” (p. 480.) (Közben Szinnyei könyvtári szakvizsgát tett magyar és egyetemes irodalomtörténetből, könyvészetből és könyvtartanból.)

T: - 1872. 12. 23.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tiszttviselői
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, története
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- **művelődéstörténet**
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

600. *Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába. III.* / szerk. Makkai László. – Bp.: Kiadja a MTA Történettudományi Intézete megbízásából a Bibliotheca Kiadó, **1958.** – Kiegészítések és névmutató. – Szinnyei: p. 9, 10, 19, 20, 22, 30, 31, 40, 50, 51, 52, 99, 104, 118, 122, 125. – Lh.: KI KSZK: 3-172/3.

9.: az első bibliografusról (Sándor I.)

10.: hadtörténelmi stb. repertórium

19.: pótlásai az RMK-hoz

20.: hadtörténelmi stb. repertórium

22.: folyóirat repertóriumai

30.: hadtörténelmi stb. repertórium

31.: term. tud.-i könyvészet

40.: hadtörténelmi stb. repertórium

50.: Magyar írók c. munkája

51.: Magyar írók c. munkája

52.: emlékezete

99.: Magyar írók c. munkája

104.: Magyar írók c. munkája

118.: Magyar írók c. munkája

122.: Magyar írók c. munkája

125.: Magyar írók c. munkája

T: - **szakbibliográfia**, történettudományi

- **forrásgyűjtemény**
- **gájd**
- **könyvészet**
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Régi magyar könyvtár”
- **repertórium**, folyóirat
- **repertórium**, történeti
- Sándor István

601. *Az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptára : fennállásának hetvenötödik évfordulója elé* / Dezsényi Béla

= = OSZK Évkönyve 1957. – Bp., 1958.
P. 84-107. – Szinnyeiről: p. 84-91, 94,
98, 103. – Lh.: OSZK: P35.018/1957.

Néhány id. Szinnyi Józsefre vonatkozó gondolat
a tanulmányból: „Szinnyeik ezek a régi hírlapok
nevelték bibliográfussá, majd könyvtárossá.” (p.
84.)

„Ifjúkorától kezdve élt Szinnyeiben az a tudat,
hogy történelmi múltunk egyik kincséből fedezte fel
régiságjainkat.” (p. 84.)

„Szinnyi cikkei tanúsítják, hogy a hírlapgyűjtés
és a hírlapkönyvtárak nemzetközi helyzetével is
foglalkozott...” (p. 85.)

T: - forrásgyűjtemény

- hírlapirodalom

- **Hírlaptár**

- **könyvtár**, nemzeti

- kutatómunka

- **Szinnyi József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyi József, id.** a könyvtáros

602. *Magyar történeti bibliográfia : 1825-1867.* 4. kötet, Nem magyar népek (Nemzetiségek) / szerkesztette Kemény G. Gábor, Katus László. – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1959. XXXV, 675.p. – Szinnyeiről: 27.383. – Lh.: KI KSZK: 4-106/4.

27.383. bibliográfiai tétel: A „Magyar írók...”-ra utal (XIII. 1. füzet /Skultéty József/ 1908. 510-511 l.)

T: - **bibliográfia**, retrospektív

- **szakbibliográfia**, történettudományi

- „Magyar írók élete és munkái”

603. *Nyugat repertórium : függelék: Magyar Génusz (1902-1903), Figyelő (1905), Szerda (1906) és Magyar Csillag (1941-1944) repertóriumai / összeáll. Galambos Ferenc.* – Bp.: kiadja a MTA Irodalomtörténeti Intézete, 1959. – 571 p. – Szinnyeiről: p. 239, 460, 461. – Lh.: OSZK H.olv. (szp.): MB 35432:6

p. 461.: „Szinnyi József, id.

[Ambrus Zoltán] A. Z.: 20982 magyar író. (Szinnyi „Magyar írók élete és munkái” című, készülő adattáráról.) 1906. 144-146. l.

Szinnyi József, id.: A repertóriumok haszná. [Ambrus Zoltán utószavával] 1906. 188-191. l.”

p. 239.: „Elek Artur: A Szinnyi-Lexikon utolsó füzet. 1914. I. 858-859. l.

Schöpflin Aladár: Szinnyi bácsi halálára. 1913. II. 284-285. l.”

p. 460.: Szinnyi József, id.: A repertóriumok haszná. [Ambrus Zoltán utószavával] 1906. 188-191. l.”

T: - „Magyar írók élete és munkái”

- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről

- **repertórium**, folyóirat

- **téves adat**, bibliográfiai

604. *75 éves az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptára / Kókay György*

= = A Könyvtáros. – 9.évf. 7.sz. (1959. júl.) p. 488-490. – Lh.: KI KSZK: HA 1.645.

„75 esztendővel ezelőtt, 1884 júliusában alakult meg a magyarországi hírlapok és folyóiratok legteljesebb gyűjteményét magába foglaló intézmény, az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptára. Létrehozása több évtizedes küzdelem eredménye volt. E harc nagy részben id. Szinnyi József nevéhez fűződik, aki a hírlapkönyvtár eszméjének is első felvetője volt hazánkban. Ő ismerte fel nálunk először a hírlapok fontosságát a történelmi és az irodalomtörténeti kutatások szempontjából.” (p. 488.)

Az írás átfogó képet nyújt a hírlaptár létrejöttének előzményeiről és körülményeiről, kitér Szinnyi József, Eötvös József és Trefort Ágost szerepére, az állomány összetételére, a könyvtár gyűjtőkörére. Megtudható belőle, hogy „1804-től helytartótanácsi rendelet, 1848-tól kezdve pedig törvény rendelte el a kötelespéldányok között az újságok beszerzését is.” (p. 488.)

Szinnyeiek 1884. júl. 23-án kezdték el az összegyűlt hírlap-tömeg rendezését. „Ekkor 6580 hírlap-kötet volt a Széchényi Könyvtárban. 1902-ben már 20540. A rendezett ... hírlapgyűjtemény iránt egyre jobban érdeklődtek az olvasók...” (p. 489.)

T: - 1804.

- 1848. évi XVIII. tv.

- 1884. 07. 23.

- Eötvös József

- évforduló

- **Hírlaptár**, gyűjtőkör

- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei

- **Hírlaptár**, rendezése

- **Hírlaptár**, története

- jogi szabályozás

- **könyvtár**, nemzeti

- **könyvtárügy**, statisztika

- kötelespéldány

- **Szinnyi József, id.** a könyvtáros

- Trefort Ágoston

605. *Gárdonyi Géza levelei id. Szinnyi Józsefhez / Fülöp Géza.*

= = Irodalomtörténet. – 47.évf. 2.sz. (1959.) p. 246-247. – Lh.: OSZK: HA 1.854.

A cikkből megtudható, hogy a MTA Könyvtárának Kézirattárában található id. Szinnyi József gazdag levelezése. (A „Magyar írók élete és munkái” című monumentális műve készítésekor levelet váltott korának szinte minden írójával, de családtagok, barátok stb.

levelei is megtalálhatók itt.) A gyűjteményben van *Gárdonyi* 3 levele is (1892, 1899, 1901.), melyek közül az egyik (1899.) különösen érdekes tartalommal bír: „az író valóságát tartalmazza a történelmi regény, ez esetben az „*Egri csillagok*” céljáról: „...azért írok tört. regényt, hogy felébresszem a nemzet múltja iránt az érdeklődést...” (p. 246.)

T: - adatgyűjtés

- **célkitűzés**, Gárdonyi Gézáé
- Gárdonyi Géza
- kéziratos hagyaték, id. Sz. J.-é
- **könyvtár**, Akadémiai
- „Magyar írók élete és munkái”
- **publikálatlan dokumentumok** / levelek

605/p. *Hetvenöt éves a Hírlaptár* / s. n.

= OSZK Híradó. – 2. évf. 11. sz.

(1959) p. 1. – Lh.: OSZK: HB 1.128

„Könyvtárunk [...] egyik legterjedelmesebb gyűjteménye, a HÍRLAPTÁR létrejöttét elsősorban annak a megkülönböztetett szeretetnek és figyelemnek köszönheti, mellyel a kiegyezés utáni időszak polgári baloldala a 48-as hagyományok emlékei felé fordult.

A magyar sajtó emlékeinek rendszeres és egységes gyűjtése ID. SZINNYEI JÓZSEF gondolata volt, aki nemcsak megalapozta gyűjteményünket, de fáradságot nem ismerő munkájával a fejlesztés útvonalát is kijelölte. [...] 1884 júliusában indult meg a munka a Hírlaptárban. Háromnegyed század alatt sok nehézséggel küzdött meg, sorsa talán könyvtárunk minden más osztályánál viszontagságosabb volt. [...]

Ma a hetvenöt éves évfordulón tisztelettel adózunk az alapító Szinnyi József emlékének, aki a 48-as szabadságharc legvéresebb napjaiban, a komáromi ostromzár alatt vetette meg a mai gyűjtemény alapját, példát mutatva ezzel is arra a megbecsülésre és gondoskodásra, mellyel könyvtárunknak is őriznie kell ezt az igen értékes gyűjteményét.” (p. 1.)

T: - évforduló

- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár**, története
- **Szinnyi József**, id. a könyvtáros

606. *Bibliográfia : (1.)* / Köhalmi Béla.

– Utánnny. – Bp.: [Kiadja az] Eötvös Loránd Tudományegyetem, 1961.

140 p. – Egyetemi jegyzet. – Szinnyieiről: p. 65-68., 103-106. – Lh.: OSZK: 28.695/1.

Néhány gondolat a jegyzetből: „Retrospektív nemzeti bibliográfiánk egyik fő kiegészítő segédkönyve a Szinnyi József: „Magyar írók élete és munkái” című 14 kötetes mű... Szinnyi munkája Czvittinger, Bod, Horányi, Veszprémi, Toldy Ferenc, Ferenczy Jakab és Danielik József munkái, illetőleg életrajzi gyűjteményei után nemcsak az első nagy összefoglaló mű, de teljességét tekintve mai napig az egyetlen is.” (p. 65.)

A jegyzet részletesen tárgyalja a „Magyar írók...” létrejöttének körülményeit (az Akadémia kifogásait, Szinnyi újabb és újabb próbálkozásait), majd kitér folytatására (Gulyás Pál) is.

A munka 103-106. oldalán – „A magyar repertoriumok” címszó alatt tárgyalja Szinnyi Repertóriumát (kötetenként részletezve) és (utalva Szinnyi mellett Szabó Károlyra és Petrik Gézára) leszögezi: „A múlt század 70-80-as éveinek magyar bibliográfiája ... egy vonalban haladt a nagy nemzetek bibliográfiájával” (p. 103.), majd hozzáteszi: „Szinnyi teljesen töretlen úton indult el, nem támaszkodhatott előmunkálatokra...” (p. 103.)

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, retrospektív
- **bibliográfiaelmélet**
- **bibliográfiatörténet**
- Bod Péter
- Czvittinger Dávid
- Danielik József
- Ferenczy Jakab
- Gulyás Pál
- Horányi Elek
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- Petrik Géza
- **repertórium**
- Szabó Károly
- Toldy Ferenc

607. *A magyar irodalom bibliográfiája : 1956-1957* / összeáll. Kozocsa Sán-

dor. – Bp.: Gondolat, **1961.** – p. 310.
– Lh.: OSZK: P 37.586.

p. 310.: „Kunz Ferenc: Szinnyi József (1830-1913) = = A Könyvtáros. 1956. 5. sz. 329-331. l.

T: - **szakbibliográfia**, irodalomtudományi

- **életút**, Szinnyi József, id.-é
- pályakép

608. *Az Akadémiai Értesítő és a Magyar Tudomány repertórium: 1840-1960* / összeáll. Gergely Pál, Molnár Zoltán. – Bp.: K. n. [szűk körben publ.], **1962.** – 377 p. – Szinnyeiről: 1640, 1785. tétel (a mutató szerint az 1261. t. is releváns, de visszakeresve látható, hogy *iff.* Sz. J.-re vonatkozik). – Lh.: OSZK H. olv. (szp.): 1108, MD 16701.

1640. t.: „Szinnyi József, id.: Magyar írók élete és munkái. [Kiadvány ismertetés] 1890. I. köt. 540-542 p.”

1785. t.: „Hegedűs István beszéde id. Szinnyi József ravatalánál [irodalomtörténész] 1913. 24. köt. 533-536 p.”

T: - 1913. 08. 11.

- „Magyar írók élete és munkái”
- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről
- **repertórium**, folyóirat

608/p. *Könyvtárhasználati vizsgálatok az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptárában* / Kókay György. = = Az OSZK Évkönyve 1960. – Bp., **1962.** p. 128-140. – Lh.: OSZK: P35.018/1960.

„Az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptára sorrendben a könyvtár második leglátogatottabb gyűjteménye: olvasótermében évenként kb. 25 ezer olvasó fordul meg, akik több mint 100 ezer kötet hírlapot és folyóiratot használnak.

A Hírlaptár e nagyfokú látogatottságáig [...] hosszú volt az út. Ismeretes, hogy noha a Széchényi Könyvtár már alapításától kezdve tartalmazott hírlapokat és folyóiratokat, mégis elsősorban *Szinnyi József* előrelátó felismerésének és tevékenységének köszönhető a magyar hírlapok gyűjteményének teljessé tétele és a Hírlaptár megalapítása. Szinnyi – mint azóta beigazolódott: valóban szinte korát megelőzve – Európában az elsők között ismerte fel azt a jelentős szerepet, amelyet a hírlapok játszanak a különbö-

ző történeti kutatások szempontjából.” (p. 129.)

Szinnyi bírálta a Széchényi Könyvtár hírlapgyűjteményének hiányossága mellett az állomány hozzáférhetetlen voltát is, és amikor 1884-ben a Hírlapkönyvtár élére állt, azonnal megkezdte a periodikák feltárását és szolgáltatását az olvasók felé. 1884/85-ben már 1070 hírlapolvasó használta a gyűjteményt. (p. 129.)

T: - **Hírlaptár**, működése

- **könyvtárhasználat**

- **Szinnyi József, id.**, a könyvtáros

609. *Új magyar lexikon.* 6. köt., S-Z / szerk. Berei Andor et. al. – Bp.: Akadémiai Kiadó, **1962.** – p. 242. – Lh.: NKAI és GK (Kalocsa), ill. OSZK Irod.olv. (szp.): 42.340/6.

„Szinnyi József, idősebb (1830-1913): könyvtáros, bibliográfus, az MTA levelező tagja.

Részt vett a szabadságharcban, s élményeiről naplót írt, amelyet később kiadott. [Részleteket publikált belőle. Gy. J.]

Mint könyvtáros felismerte a hírlapok és a folyóiratok jelentőségét a tudományos kutatásban, megszervezte az OSZK hírlaptárát és ennek vezetője lett.

Fő műve a *Magyar írók élete és munkái* (1-14. köt. 1890-1914) c. munka, amelyben kb. 30 ezer magyar író életrajzát és bibliográfiai adatait tette közzé.

Egyéb könyvészeti művei: *Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium* (1-3. köt. 1874-85.), *Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete 1472-1875.* (1878.) stb. Számos irodalomtörténeti tárgyú munkája is megjelent.” (p. 242.)

T: - **biobibliográfia**

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”

- **Hírlaptár**

- **lexikon**, általános

- **lexikon**, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”

- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”

- MTA levelező tag, id. Sz. J.

- **publikálatlan dokumentumok** / naplók)

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

610. Szinnyei József és Horvát Árpád : az Egyetemi Könyvtár története 1875-76-ban / Vértessy Miklós.

= = Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei : I. – Bp.: Tankönyvkiadó, **1962.** – p. 97-104. – Lh.: OSZK: P 38.432/4.

Vértessy Miklós tanulmánya a 19. sz. második harmadában működő egyetemi könyvtár demonstrálásával kezdődik:

„...nyomorúságos körülmények között tengődött. Épülete életveszélyes volt ... a személyzet kevés, az anyagi ellátottság a lehető legszegényesebb.” (p. 97.)

Az írás érinti Toldy Ferenc (a gyűjtemény nyugalmazott igazgatója) személyét és részletesen tárgyalja Horvát Árpád (a minisztérium által 1874. jan. 18-án kinevezett új igazgató), valamint Id. Sz. J. szakmai pályafutását, majd az állomány új épületbe költöztetésének folyamatát is: „A költözést 1875. október 11-én kezdték meg, három hónappal később, január 28-án mind a 200.000 kötet az új helyén sorakozott...” (p. 98.)

A cikkből megtudható, hogy a legkeresettebb művekből olvasótermi kézikönyvtárat hoztak létre, melyről Szinnyei nyomtatott kötetkatalógust is készített. Az olvasóterem március 26-án nyílt meg.

A teljes állományról címtárakból, ill. a szakkönyveket tartalmazó kötet formátumú szakkatalógusból (9 tudományszakba soroltan, de mélyebb tagolás nélkül) tájékozódhattak a használók.

Cédulakatalógus csak néhány különgyűjtemény-ről és a törzsanyag I-XXVII. és XXXVII-XXXIX. szekrényéről készült.

Az állomány tartalmi feltártsága tehát nem volt kielégítő, ám Horvát (hiába járt külföldi tanulmányúton) alkalmatlannak bizonyult a gyors és szakszerű rendezés megszervezésére, így annak kidolgozását Fraknói Vilmos múzeumi könyvtárosra és Id. Sz. J. első őrre bízta az egyetem vezetősége.

A rendezés alapelveit „Emlékirat” címen rögzítették, melyhez Szinnyei négy „Pótlás”-t csatolt („Első pótlék az Emlékirathoz” stb.), melyek sok konkrét javaslatot tartalmaztak. „Az értekezlet végül a futószám megoldás mellett döntött, de csak azért,

mert különben a könyvtárat be kellett volna hosszú időre zárni...” (p. 101.)

Új szerzői- és szakkatalógus építését kezdték meg (a régi katalógusokat nem folytatták). Közben Horvát –rektori rendre utasítás után– (1876. szeptember végén) lemondott. „A minisztérium ... 27.241. sz., 1876. dec. 16-án kelt rendeletével Horvátot felmentette állásából, és az igazgatói teendők vitelével ideiglenesen Szinnyeit bízta meg.” (p. 102.) „Horvátból hiányzott a könyvtár iránti áldozatos munkakészség, s ezért nem tudott elegendő erőt, energiát áldozni a vezetése alatt álló intézménynek.” (p. 103.) „Szerencsének mondhatjuk, hogy ezekben az években az első őr állást Szinnyei József töltötte be. Benne megvolt az a tehetség, ügyszeretet, képzettség és szorgalom, ami alkalmassá tette a könyvtári rendezés vezetésére. Elsősorban az ő érdeme, hogy a költözés zökkenő nélkül bonyolódott le ... Olyan katalógusokat, szakkendszert, raktári felállítást valósított meg, ... ami a kor követelményeinek megfelelt, és hosszú időre biztosította a könyvtár használhatóságát, zavartalan működését. Ezért méltánytalanságnak érezzük, hogy a minisztérium 1878. októberében Szinnyei mellőzésével Szilágyi Sándort nevezte ki az Egyetemi Könyvtár igazgatójának.” (p. 103.)

T: - 1876. 12. 17.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, díszterme**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, igazgatója**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, katalógusai**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, kézikönyvtára**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, költöztetése**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, osztályozási rendszere**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, rendezése**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, tisztviselői**

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, története**
- Fraknói Vilmos
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- Horvát Árpád
- **könyvtárepület**
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárosi hivatás**
- **kritika**, az Egyetemi Könyvtárra vonatkozó
- **munkakörülmények**, Egyetemi Könyvtár
- Szilágyi Sándor
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- Toldy Ferenc

611. *Útmutató a tudományos munka magyar és nemzetközi irodalmához.* / írta és szerk. Szentmihályi János, Vértessy Miklós. –Bp.: Gondolat, **1963.** – 730. p. – Szinnyeiről: p. 27. – Lh.: KI KSZK: 3-1372 Sz67.

p.27.: *Nemzeti életrajzi lexikonok* alcím alatt: „Sz. J.: Magyar írók élete és munkái. 1-14. köt. Bp. 1891-1914, Hornyánszky” Annotáció: „A 14 kötetes életrajzi lexikon eddig a legteljesebb ilyen irányú munka a magyar irodalomban, 29553 ír életrajzát és munkásságának bibliográfiáját tartalmazza ... Az író fogalmát igen tágan értelmezi (minden nyomtatásban megjelent mű szerzőjét ide sorolja) ... Ezért bátran tekinthetjük általános életrajzi lexikonnak.” Kiegészítése: Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái. Bp., 1939-1944, Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete. (A-tól D betűig részben kiegészíti Szinnyei adatait, részben új életrajzokat és bibliográfiai adatokat közöl.)

T: - biobibliográfia

- **szakbibliográfia** / irodalomtudományi
- Gulyás Pál
- kutatómunka
- **lexikon**, életrajzi
- **lexikon**, irodalmi
- „Magyar írók élete és munkái”

612. *Szinnyey József emlékezete* / s. n.

= = A Könyvtáros. – 13.évf. 8.sz. (**1963.** aug.) p. 454-455. – Lh.: KI KSZK: HA 1.645.

A Szinnyei halálának 50. évfordulójára megjelent cikk szemelvényt közöl a nagy bibliográfus „*Timár-ház*” című írásából, melyből megtudhatjuk, hogy „*Kulcsár István* ... nagy műveltségű, lelkes hazafi ... szülővárosát, Komáromot ... azzal is emlékeztetése tette, hogy 1827. október 4-én a megyének 3747 kötetből, nagyobb részt magyar munkákból álló könyvtárt ajándékozott, és gyarapítására alapítványt tett. Az ...adományozónak az volt a szándéka, hogy az szülővárosában nyilvános könyvtárrá alakíttassék.” (p. 454.) A naplójegyzet további jelentős komáromi könyvtárakról (*Sárkány Miklós* bencés tanár, *Radányi* tanár úr, *Siegler Antal* könyvkötő mesteré, aki *Heckenast Gusztáv* pesti könyvkereskedő bizományosaként működött és 1840. szeptember 1-jén nyitotta meg az első komáromi kölcsönkönyvtárat) is informál, melyeket Szinnyei rendszeresen látogatott: „Olvasási vágyam ... oly nagy volt, hogy nekem egy-két könyvtár kevés volt...” (p. 455.)

T: - 1913. 08. 09.

- ajándékozás
- **dokumentumállomány** gyarapítása
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- évforduló
- **helytörténet**, Komárom
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- **könyvtártörténet**
- Kulcsár István
- magánkönyvtár(ak)
- **megemlékezés** id. Sz. J.-ről
- naplójegyzetek
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- „Timár-ház”

613. *Adatok id. Szinnyei József életéhez : 1830-1913.* / Kozocsa Sándor.

= = Magyar Könyvszemle. – 80.évf. 1.sz. (**1964.** jan.-márc.) p. 66-70. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759. „Születése óta majdnem másfél, halála óta kerek félszázad múlt el.” (p. 66.) –indítja írását Kozocsa Sándor, majd betekintést nyújt Szinnyei életútjába, és utal gazdag kéziratok hagyatékára (naplóira és levelezésére), mely „alapján végigkísérhetjük szellemi fejlődését annak kibontakozásától élete végéig.” (p. 66.)

Számos levélből (pl.: Szinnyei levele Eötvös Lajosnak, Jakab Ödönnek, Réthy László levele Szinnyeinek) idéz is, a naplók hiányait (kihagyások) szintén jelzi.

A tanulmányt Szinnyei József fényképét (írástalanál dolgozószobájában) is tartalmazza.

T: - 1913. 08. 09.

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- évforduló
- **fénykép**, id. Sz. J.-ről
- kéziratos hagyaték, id. Sz. J.-é
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- **publikálatlan dokumentumok** / levelek
- **publikálatlan dokumentumok** / napló(k)
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **tanulmány**, id. Sz. J.-ről

614. Arany János kiadatlan önéletrajza
/ Kozocsa Sándor, ifj.

= = Magyar Könyvszemle. – 80.évf. 1.sz. (1964. jan.-márc.) p. 65-66. – Szinnyeiről: p. 65. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„1948-ban az Irodalomtörténeti Közleményekben sajtókészen állt, de nem jelent meg Szinnyei Ferenc hagyatékából Aranyak Szinnyei Józsefhez, a bibliográfushoz intézett kiadatlan önéletrajzi levele. (Kelt: Pest, 1867. szept. 18.)

Most közlése a szerző és jelzi, hogy az eredeti levél a MTA Kézirattárában bárki számára hozzáférhető.

T: - Arany János

- Magyar Tudományos Akadémia
- **publikálatlan dokumentumok** / levelek
- Szinnyei Ferenc
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

615. Idősb Szinnyei József hagyaték az Akadémia Könyvtára kéziratárában
/ M. Kondor Viktória.

= = Magyar Tudomány. - Úf. 9.köt. 12.sz. (1964.) p. 781-793. Lh.: OSZK: HA 1959.

Id. Szinnyei József publikálatlan szellemi hagyatékának legnagyobb hányada a MTAK Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményében található. M. Kondor Viktória tanulmá-

nya betekintést nyújt e gazdag és értékes örökség dokumentumaiba. A szerző célja az egyes forráscsoportok ismertetése, a kutatók érdeklődésének felkeltése.

Néhány gondolat a tanulmányból: „*Karacs Teréz*hez 1887-ben írott leveléből tudjuk, hogy amikor [Szinnyei] 1869-ben Pestre költözött, hét mázsa saját kézirata volt.” (p. 781.)

„Közel tízezer hozzá írt levél és kétezret meghaladó, általa írt levélfogalmazvány várja a kutatókat az Akadémiai Könyvtár kéziratárában.” (p. 781.)

„A levelezés kiegészítését s egyben új forráscsoportot is jelentenek Szinnyei Naplói, melyekből kéziratárunk 63 (! helyesen: 64) kötetet őriz.” (p. 782.)

Az írás néhány kultúrtörténeti érdekességű, Szinnyeihez írott levél és három Szinnyeitől származó levélfogalmazvány közreadásával zárul.

T: - kéziratos hagyaték, id. Sz. J.-é

- **könyvtár**, Akadémiai
- kultúrtörténet
- kutatómunka
- Magyar Tudományos Akadémia
- **publikálatlan dokumentumok** / levelek
- **publikálatlan dokumentumok** / napló(k)
- **tanulmány**, id. Sz. J.-ről

616. Köhalmi Béla / Mátrai László

= = Magyar Könyvszemle. – 80.évf. 4.sz. (1964. okt.-dec.) p. 289-291. – Szinnyeiről: p. 291. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Köhalmi Bélát –mint a Magyar Könyvszemle szerkesztőjét és munkabizottsági elnökét- 80. születésnapján köszöntő írás.

Szinnyeit az alábbi vonatkozásban említi a cikk: [Köhalmi] „A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtártudományi Bizottságának –ma Könyvtörténeti, Bibliográfiai és Dokumentációs Munkabizottság- alapításától (1954.) kezdve elnöke. A Bizottság munkáját megindító terjedelmes referátuma a magyar könyvtörténet és bibliográfia évtizedekre szóló feladattervét adta, és hozzákapcsolta azt az Akadémia legjobb hagyományaihoz, azokhoz, amelyek a Szinnyei Józsefek és Szabó Károlyok nagy bibliográfiai műveinek támogatásában nyilvánultak ... meg.” (p. 291.)

T: - „Magyar írók élete és munkái”

- Magyar Tudományos Akadémia
- „Régi magyar könyvtár”
- „Régi magyarországi nyomtatványok”
- Szabó Károly
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

617. *A könyvtáros kézikönyve* / Sallai István, Sebestyén Géza. – 2., átdolg., bőv. kiad.

Bp.: Gondolat, **1965.** – 831, [1] p. – Szinnyeiről: p. 508. – Lh.: NLVK (Kalocsa), ill. KI KSZK: 3-2627 : 24. A bibliográfiákat tárgyaló témakörben illusztrációként jelenik meg a „Magyar írók...” 1908-ban kiadott XII. kötetének címlapja.

T: - biobibliográfia

- „Magyar írók élete és munkái”

618. *Magyar Irodalmi Lexikon.* 3. köt., S-Z. / Benedek Marcell (főszerk.). – Bp.: Akadémiai Kiadó, **1965.** – p. 253-255. – Lh.: OSZK: Ált. olv.: 81.11.

A szócikk tartalmaz 2 fényképet id. Szinnyei Józsefről, továbbá közli fő műveit (*Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium; Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete; Magyar írók élete és munkái*) és utal rá, hogy Szinnyei évenként összeállította a Magyarországon megjelenő hírlapok címjegyzékét, amely a *Vasárnapi Ujságban* (1873 (! helyesen: 1861)-94), majd a *Magyar Könyvszemlében* (1895-1913) jelent meg.

Egyéb művei közül az alábbiakról tudósít: *Hírlapirodalmunk 1848-49-ben* (1877.); *Révai Miklós és Versey Ferenc életrajza* (1885.); *Magyar Nemzetiségi (! helyesen: Nemzetiségi) zsebkönyv* (Fejérfataky Lászlóval, 1888.); *A hazai hírlapirodalom 1904-ben* (1905.).

„... 1872-ben a pesti egyetemi könyvtár tisztjévé nevezték ki. Ő fedezte fel a hírlapok és folyóiratok rendkívüli történeti jelentőségét a tudományos kutatás számára, ... megszervezte a Nemzeti Múzeum könyvtárának hírlaptárát, 1888-tól ennek az őre lett. Alapító tagja volt több jelentős irodalmi és történettudományi társaságnak; 1899-től az MTA levelező tagja. Számos bibliográfiai munkájával elévülhetetlen érdemeket szerzett. A legrégibb időktől az 1880-as évekig

megjelent újságok és folyóiratok történettudományi és természettudományi cikkeiről készített címjegyzéket.” (p. 254.)

T: - 1872. 12. 23.

- 1888. 11. 09.

- 1899. 05. 05.

- **bibliográfia**, kurrens

- **bibliográfia**, sajtó

- **életút**, Révai Miklósé

- **életút**, Versey Ferencé

- **fénykép**, id. Sz. J.-ről

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”

- „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben”

- hírlapirodalom

- **Hírlaptár**

- kutatómunka

- **lexikon**, irodalmi

- „Magyar írók élete és munkái”

- „Magyar Könyvszemle”

- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”

- MTA levelező tag, id. Sz. J.

- pályakép

- **repertórium**, természettudományi

- **repertórium**, történeti

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **téves adat** / egyéb

- **tudományos társaság**

- „Vasárnapi Ujság”

619. *Hazai sajtónk történetéből : Id. Szinnyei József* / Kondor Viktória.

= = Magyar Sajtó. – 6.évf. 2.sz. (1965.) p. 61-62. – Lh.: OSZK: HA 1.724.

„Egyik barátja a „gözhenger” jelzővel illette idősb Szinnyei Józsefet, egyszerre jellemezve vele a szorgalmat, s a gyorsaságot, mely sajátja volt” (p. 61.) kezdi írását Kondor Viktória, majd sorra veszi Szinnyei életművének főbb állomásait a „Magyar írók...”-tól a Hírlaptárig. Informál Id. Sz. J. eredeti családnévéről (Ferber) és arról is, hogy „csak önmagából meríthetett”.

A szerző utal a MTA Könyvtárának kézirat-tárában őrzött publikálatlan Szinnyei-hagyatéokra is (napló és kb. 10.000 levél) az-

zal a nem titkolt szándékkal, hogy felhívja „a figyelmet egy eddig kiaknázatlan hagyatékok sajtótörténeti vonatkozásaira.” (p. 62.) Szinnyei ugyanis számos lapszerkesztővel állt munkakapcsolatban: „A vidéki szerkesztők adatokat küldtek ... [neki, ő] pedig tájékoztatta őket a fővárosi könyvtári, s egyéb, őket érdeklő viszonyokról.” (p. 62.)

T: - Hírlaptár

- kéziratos hagyatékok, id. Sz. J.-é
- **könyvtár**, Akadémiai
- „Magyar írók élete és munkái”
- pályakép
- **publikálatlan dokumentumok / levelek**
- **publikálatlan dokumentumok / napló(k)**
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- magyar sajtótörténet

620. Kislexikon : A-Z / szerk. Ákos Károly. – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1968. – p. 811. – Lh.: NKAI és GK (Kalcza), ill. OSZK: C 56.614.

„Szinnyei József, idősebb (1830-1913): könyvtáros, bibliográfus.” (p. 811.)

T: - lexikon, általános

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

621. Az egyetemi könyvtár a kapitalizmus kibontakozása korában / Vértess Miklós.

= = Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei : IV. – Bp.: [Egyetemi Könyvnyomda], 1968. – p. 115-164. – Szinnyeiről: p. 123-125., 159-160. – Lh.: OSZK: P 38.432/4.

A tanulmányból megtudható, hogy „az Egyetemi Könyvtár két felettes hatóságának, az egyetemnek, valamint a vallás és közoktatásügyi minisztériumnak az iratanyaga megsemmisült. Így ... két forrásra vagyunk utalva: a.) a könyvtár saját irattára (jelölése a jelzetekben: EK) b.) az igazgatók évi jelentéseire. Ezek folyamatosan nyomtatásban jelentek meg az évi gyarapodási jegyzékek elején. Címük: *A budapesti Királyi Magyar Tudomány Egyetem Könyvtárának címjegyzéke*. II-XXV. kötet. Bp., 1878-1901. A II. kötet az 1877. Évi gyarapodást és az 1877. Évről szóló jelentést tartalmazza, a XXV.

kötet ugyanezt 1900-ról. Jelölése a jelzetekben: Jelentés az ... évről.” (p. 115.)

A tanulmány külön pontban (II.) emlékezik meg Id. Sz. J.-ről: „Szinnyei[ben] ... az ügyszeretet és a tehetség a szorgalommal találkozott. Személyében Toldy és társai után új könyvtárostípus jelent meg, olyan, aki foglalkozik tudományos munkával, de munkaterülete nem az irodalomtörténet, nyelvészet vagy történelem, hanem a könyvtárosi hivatással szorosan összefüggő könyvtartan és bibliográfia.” (p. 125.)

„... nyelvismerete igen széleskörű volt, anyanyelvén kívül tudott latinul, németül, franciául, angolul, olaszul és spanyolul ... Szinnyei lett volna Horvát legméltóbb utóda az igazgatói tisztségben. Sajnos egyetemi végzettsége hiányzott [egyetemi tanulmányait az 1848/49-es szab. harc derékba törte], s emiatt nem nevezhették ki egy egyetemi könyvtár igazgatójává. Csak az igazgatói teendők ellátásával bízták meg, bár ez az ideiglenesség közel két évig tartott. Így a költözéstől kezdve 1878 végéig ő volt a könyvtár tulajdonképpeni irányítója.” (p. 125.)

A tanulmány VI. pontja „Országos hírlapkönyvtár” alcím alatt (p. 159-160.) tartalmaz Szinnyei-vonatkozású információt: „Az Országos Hírlapkönyvtár alapításának terve az Egyetemi Könyvtárban, illetve ennek első örökében, Szinnyei Józsefben fogamzott meg. Ő volt hazánkban az első, aki felismerte a folyóiratok és hírlapok fontosságát a különféle kutatásoknál.” (p. 159.) „A létesítendő intézményt Országos Hírlapkönyvtárnak nevezte el, ám ez a cím megtévesztő, mert gyűjtőkörébe a folyóiratok is beletartoztak.” (p. 159.)

„Szinnyei első ilyen célú propaganda cikke 1872-ben jelent meg, és tizenkét esztendővel később vezetett eredményre. Kezdeményezésére az Egyetemi Könyvtár 1884 elején felterjesztést küldött a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba és javasolta, hogy a három nagy budapesti –könyvtár anyagából állítsanak fel egy hírlapkönyvtárt. (EK: 294-1883/84.)” (p. 159.) „... a gyűjtemény 1889-re, mikor megnyílt a nagyközönség használatára, ... beolvadt a Széchényi Könyvtárba, s ennek egyik önálló osztályává vált.” (p. 160.)

T: - 1876. 12. 17.

- 1889.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, címjegyzéke(i)**

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, igazgatója
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, története
- **Hírlaptár**
- **Hírlaptár**, centralizálása
- **Hírlaptár**, gyűjtőköre
- Horvát Árpád
- **Jelentés**, az Egyetemi Könyvtárról
- **könyvtár**, nemzeti
- kutatómunka
- nyelvismeret, id. Sz. J.-é
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros
- Toldy Ferenc

622. *Hogyan készült id. Szinnyei József „Magyar írók élete és munkái” című műve? / M. Kondor Viktória*

= Magyar Könyvszemle. – 84.évf. 2.sz.(1968. ápr.-jún.) p. 171-187. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759. M. Kondor Viktória tanulmánya a MTAK-ban található kéziratos Szinnyei-hagyatékra (napló és levelezés) építve vázolja fel a nagy bibliográfus életművét, gazdagon idézve is a primér forrásokból.

Az írás részletesen feltárja a „Magyar írók”előzményeit, a szerző erőfeszítéseit, módszereit, próbálkozásait és kudarcait, kitér az *adatgyűjtő kérdőívekre* (1885. eleje) és Szinnyei *akadémiai tagságra* való jelöléseire is.

Megtudhatjuk, hogy Szinnyei elszántságát, 1889. október 21-én beterjesztett sokadik kérelmét végül siker koronázta! Az Akadémia hozzájárult a „Magyar írók...” kiadásához. 1890. jan. 13-án készült el az első füzet. M. Kondor Viktória cikke nyomon követi a nagy mű létrejöttének, Szinnyei kitartó, szívós munkájának folyamatát. Megtudjuk, hogy a nagy bibliográfus *jelmondata*: „Gutta cavat lapidem” / „A csepp kivájja a követ” szerint élt és dolgozott.

„Szinnyei jelmondatának igaza van. A polgári erény és szorgalom nívós, következetes, rendszeres, kitartó tevékenység, életében rangot, sikert, s halála után is megbecsülést

hozott számára.” (p. 186.) – zárja írását M. Kondor Viktória.

T: - 1889. 10. 21.

- 1890. 01. 12.

- **adatgyűjtés**

- elismerés

- forrásgyűjtemény

- jelmondat, id. Sz. J.-é

- kéziratos hagyatéka, id. Sz. J.-é

- „Magyar írók élete és munkái”

- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- pályakép

- **publikálatlan dokumentumok** / levelek

- **publikálatlan dokumentumok** / napló(k)

- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus

- tagság, akadémiai

623. *Magyar életrajzi lexikon. 2. köt., L-Z. / főszerk. Kenyeres Ágnes. – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1969. p.783-784. – Lh.: OSZK: 42.386/2.*

Id. Szinnyei József „a modern magyar tudományos biográfia és bibliográfiai irodalom megteremtője, az OSZK hírlaptárának megalapítója és első rendszeres továbbfejlesztője...” (p.783.)

Fénykép Id. Szinnyei Józsefről (p.783.)

Tévesen szerepel a szócikkben: „60 kötetnyi *naplója* kéziratban maradt fenn.” Helyesen: 64 kötetes!

A lexikon szerint id. Sz. J. *kéziratos hagyatéka* 3 nagy könyvtárunkban (MTAK, OSZK, ELTE Egyetemi Könyvtár) található. Szinnyei *művei* közül az alábbiakat közli: „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma I-II.; Hírlapirodalmunk 1848-49-ben; Komárom 1848-49-ben; Tímár-ház; Magyar írók élete és munkái; Az első magyar bibliographus Sándor István; Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete; Bach-korszak; Irodalomtörténeti repertórium; A jó Gisztl bácsi; Egy polgártemetés 1835-ben; Irodalmi viszonyaink 1845 és 1888-ban.”

Róla szóló irodalom: „Abafi Lajos: Id. Szinnyei József (1881.); Ambrus Zoltán: A repertoriumok haszna (1906.); Elek Artúr: A Szinnyei-Lexikon utolsófüzete (1914.); Kondor Viktória: Id. Szinnyei József (1965.); Kozocsa Sándor: Adatok id. Szinnyei József életéhez (1964.); Máder Béla: Az irodalomtörténet tanulmányozásának legfontosabb könyvészeti segédesszközei

(1974.); Pintér Jenő: Id. Szinnyei József emlékezete (1914.); Pintér Jenő: Id. Szinnyei József I. tag emlékezete (1927.); Schöpflin Aladár: Szinnyei bácsi halálára (1913.); Vértessy Miklós: Szinnyei József és Horváth Árpád (1962.)”

T: - „Bach-korszak”

- **biobibliográfia**
- „Az első magyar bibliographus”
- **fénykép**, id. Sz. J.-ről
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma”
- „Hírlapirodalmunk 1848-49-ben”
- **Hírlaptár**
- kéziratos hagyatéka, id. Sz. J.-é
- „Komárom 1848-49-ben”
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- **publikálatlan dokumentumok**
- **repertórium**, irodalomtörténeti
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **téves adat** / egyéb
- „Tímár-ház”

624. Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába. I. 1. Általános rész I-II. / írta és szerk. Kosáry Domokos. – Bp.: Tankönyvkiadó, 1970. – 889,[1] p. – 2000-ben újra kiadták! – Szinnyeire: p. 25, 34-35, 43, 47, 52, 57, 72, 87, 95, 99, 119-121, 332, 493, 528, 545, 671, 724. – Lh.: KI KSZK: 3-4447/1:1.

Szinnyei József címszó szerepel a műben, de két bibliográfiai tétel kivételével (93, 128) id. Szinnyei Józsefre vonatkozó információkat tartalmaz.

25.: „MI-vel rövidíti a gájd (K. D. munkája) a Magyar írókat.”

34.: „Az első magyar bibliographus (Bp.: 1901.)”

35.: „Egy magyar írók névtárának terve (MK, 1877.)”

43.: „Kiegészítéseket közölt az RMK-hoz a Magyar Könyvszemlében.”

47.: „Szinnyei József (utóbb Kereszty István és Horváth Ignác társaságában) a kurrens sajtóanyagáról is hozott évi tájékoztatót, amely 1895-től „A hazai hírlapirodalom ... (1895. stb.)-ben” cím alatt a MK mellékleteként látott napvilágot.”

52.: „Észrevételek könyvtárrendezés tervvázlatára. (MK, 1879., 305-313 p.)”

57.: „Vértessy Miklós: Szinnyei József és Horvát Árpád. Az egyetemi könyvtár története 1875-1876-ban. (Bp., 1962. kny. Évk: EK I. 97-104.)”

72.: „Szinnyei József: Történeti repertórium (kurrens anyag felsorolása 35 kisebb közleményen át: Hazánk 1884-1889. + történelmi folyóirat-repertórium (1874, 1885.)”

87.: „Hadtörténeti rep. Kapcsán”

95.: „Irodalomtörténeti bibliográfia kapcsán: Régebbi kurrens anyagot felsorolta: Irodalomtörténeti repert. (Figyelő 1876-1889, számos közlemény”

99.: „Genealógiai bibl. kapcsán: Szakirodalmi repertórium T(Turul) 2: 1884, 48, 88, 135-136 (Abbamaradt kurrens genealógiai és heraldikai bibliográfia.)”

119.: „Életrajzgyűjtemények kapcsán (M. írók I-XIV. köt.) A vége felé nem teljes és nem is mindig egyenletes (folyóiratcikkek terén) mégis alapvető mű „nagy monumentuma az odaadó egyéni munkának” (p.119.)”

121.: „Mokos Gyula: Íróink életéhez (Bp.: 1907.) Néhány hasznos kieg. igazítás Sz.-hez.”

332.: „utalás a Magyar írók-ra”

493.: „utalás a Magyar írók-ra”

528.: „Nyitra megye kapcsán. Sz. J.: Nyitra negyvenhat év előtt és most. (Nyitramegyei Közlöny, 1886. 34. sz.)”

545.: „Sz. J.: Ráth Mátyás (Figyelő, 1880. 161-164 és 286-296p.)”

671.: „A Gancs család levéltárából közölt Sz. J.: „A Gancs család monographiájához. XIV-XVI.sz. (TL2: 1875. 1178-1179; 3 db. oklevél)”

724.: „utalás a Magyar írók-ra”

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **bibliográfia**, sajtó
- **szakbibliográfia**, történettudományi
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, története
- „Az első magyar bibliographus”
- **forrásgyűjtemény**
- **gájd**

- Gancs-család
- **helytörténet**, Nyitra
- hírlapirodalom
- Horvát Árpád
- **korrigálás**, id. Sz. J. adatái
- Kosáry Domokos
- „Magyar írók élete és munkái”
- Rát Mátyás
- „Régi magyar könyvtár”
- **repertórium**, irodalomtörténeti
- **repertórium**, szakirodalmi
- **repertórium**, történeti
- magyar sajtótörténet

625. Bibliográfiai bevezető : történelem

/ szerk. Papp László, Varga Zoltánné
Bp.: Tankönyvkiadó, **1970.** – 432 p.
– Szinnyeiről: p. 72, 85, 89. – Lh.:
OSZK Tsk.: (1) 152/2010.

p. 72.: Szinnyei József: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium. Tört. és annak segéd tud. 1-2. Köt. Bp. 1874-1885.

p. 85.: Gulyás Pál: Magyar írói álnév lexikona kapcsán utal Szinnyeire: „Művéhez id. Szinnyei József „Magyar írók...” c. monumentális bio-bibliográfiai sorozatát vette alapul, melyet [G. P.] 1939-ben folytatott, egészített ki...”

p. 89.: Gulyás Pál: Magyar írók... Megindította: Szinnyei József ... részben kiegészíti Szinnyeit (A-D-ig), részben új ... adatokat közöl.

- T:** - **szakbibliográfia**, történettudományi
- Gulyás Pál
  - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
  - „Magyar írók élete és munkái”

626. A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében 2.köt. : 1849-től 1945-ig / Kovács Máté. – Bp.: Gondolat, 1970. – 723 p. – Szinnyeiről: p. 101, 103, 138, 186, 194, 196, 197-200, 206, 208, 212, 486, 633, 676-677. – Lh.: KI KSZK: 2-994 : 3, ill. OSZK: 38.754/2.

A munka informál Szinnyei könyvészeti, ill. kurrens sajtóbibliográfiai tevékenységéről és részletet közöl a "Magyar írók..." előszavá-

ból. A kötet II. fejezetének (A dualizmus fél évszázada 1867-1918) c. pontja (A magyar bibliográfia nagy alkotásai) 48. sz. alpontjaként „Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái : Budapest, 1891 : Előszó (Részlet)” alcímmel közölt írás az előszó III-VIII. oldalán található információt veszi át.

Szinnyeit lábjegyzetben mutatja be Kovács Máté: „Szinnyei József, id. (1830-1913) – bibliográfus, irodalomtörténész, az MTA tagja. Az Egyetemi Könyvtár, majd az Országos Széchényi Könyvtár könyvtárosa, az OSZK Hírlaptárának megszervezője. A magyar írók élete és munkái című művén kívül másik legjelentősebb munkája a Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium (1874-1885.)” (p. 200.)

„Országos hírlapkönyvtár : 1884” alcímmel foglalkozik a hírlaptár létrejöttének körülményeivel és Szinnyei foglalkoztatásának részleteivel. (p. 212-213.)

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **bibliográfia**, sajtó
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- könyvészet
- **könyvtártörténet**
- „Magyar írók élete és munkái”
- pályakép
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

627. A magyar hírlap- és folyóiratirodalom kezdetei (1780-1795). / szerk. Kókay György. – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1970. – 513.p. – Szinnyeiről: p. 12, 73, 84, 91, 157, 179, 215, 264, 283, 479(! fia). Lh.: KI KSZK: 2-3638.

12.: „Sz. J.: Hírlapirodalmunk a XVIII. sz.-ban. Vas. Újs. 1862. 33-34 sz. 391-392, 404-405, u. ő: Magyar Hírmondó, Vas. Újs. 1880. 57-59.u. ő: Ráth Mátyás. Figyelő 1880. 161-174, 286-296.”

73.: Magyar írókra ut.

84.: „Sz. J.: A Magyar Hírmondó (1780-1788) V. Ú. 1880. 57-59. l.”

91.: „Sz. J.: A Magyar Hírmondó (1780-1788) V. Ú. 1880. 57-59. l.”

157.: „Sz. J.: Az első magyar bibliográfus. Bp. 1901. (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. XVII. 10.sz.)”

179.: „Révaival kapcsolatban utal rá (nyugtalan természetű lángésznek nevezi Szinnyei Révait)”

215.: Magy. írókra ut.

264.: „Sz. J.: Rát Mátyás. Figyelő 1880. VIII. 29 l.”

283.: Magy. írókra ut.

T: - „Az első magyar bibliographus”

- hírlapirodalom

- „Magyar írók élete és munkái”

- „A Magyar Hirmondó”

- Rát Mátyás

- Révai Miklós

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- magyar sajtótörténet

628. *Adatok a hírlaptári állomány kialakulásának történetéhez 1884-től 1914-ig / Illyés Katalin*

= = OSZK Évkönyve 1970-1971. – Bp., 1973. p. 243-269. – Szinnyeiről: p. 244, 247. – Lh.: OSZK: P 35.018/1970-1971.

Tartalom:

I. A Hírlaptár gyarapítási feladatai és a gyarapítás módja

II. Kötelespéldány

III. Ajándék

IV. Vétel

V. Áttétel

VI. Az állománygyarapodás számadatai

„A tömegsajtó magyarországi kialakulása majd egy évszázaddal megelőzte a Széchenyi Könyvtár, illetve a Magyar Nemzeti Múzeum első, kifejezetten periodikák gyűjtésére hivatott részlegének, a Hírlaptárnak – eredeti nevén Hírlapkönyvtárnak – létrejöttét. Az a tény, hogy a Hírlaptár létrehozatala ilyen sokáig váratott magára, komoly nehézségek elé állította az 1884-ben megszervezett intézményt és annak munkatársait. Az új intézmény állománya rendkívül hiányos volt, s a hiányzó címek, évfolyamok, számok utólagos beszerzése nagy gondot okozott a Hírlaptár munkatársainak nemcsak az első években, hanem később is. A hírlaptári munkában mindig egyforma figyelmet kellett szentelni a kurrens és az inkurrens gyarapításra, sőt a pótlások lebonyolítása sokszor több időt és munkaerőt vett igénybe, mint a kurrens periodikák beszerzése, ami elsősorban a kurrens kötelespéldányok nyilvántartását és adminisztrálását jelentette.” (p. 243.)

„A Szinnyei József vezetése alatt megalakult új intézmény, amely eleinte a Nemzeti Mú-

zeum önálló osztályaként, 1889-től azonban már mint a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi Országos Könyvtárának egyik részlege működött, kezdettől fogva anyagi és személyi gondokkal küzdött. E nehézségek ellenére sikerült Szinnyei Józsefnek a Hírlapkönyvtár megszervezésével egy olyan gyűjtemény alapját megvetnie, amely ma is egyik büszkesége nemzeti könyvtárunknak és szinte kimeríthetetlen forrásanyaga a tudományos kutatásnak.” (p. 244.)

T: - **dokumentumállomány** gyarapítása

- forrásgyűjtemény

- **Hírlaptár**, gyűjtőköre

- **Hírlaptár**, története

- kutatómunka

- **szervezés**, Hírlaptár

- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

628/p. *A hírlap-állományvédelmi mikrofilmzés első öt éve (1969-1973) és annak további feladatai / s. n.*

= = OSZK Híradó. – 16. évf. 11-12. sz. (1973) p. 217-218. – Lh.: OSZK: HB 1.128

Az 1973. nov. 22-i főosztályvezetői értekezleten elhangzottak tömörítvénye.

„A Művelődésügyi Minisztérium 1969-ben hagyta jóvá az OSZK hírlap-állományvédelmi programját, melynek a mikrofilmzésre vonatkozó része kimondta: a.) A magyar nemzeti hírlapállomány veszélyeztetett anyagát tíz éven belül, teljes anyagát pedig tizenöt éven belül le kell fényképezni. b.) Lehetővé kell tenni egyben a filmsorozatok belföldi és külföldi forgalomba hozatalát is. [...] a mikrofilmlaboratórium [...] eddig összesen több mint tízmillió hírlapoldaltól készített mikrofelvételt. [...] 1971 óta a mikrofilmezett anyag évi mennyisége meghaladja a két és félmillió hírlapoldalt.”

T: - **dokumentumállomány** védelme

- **Hírlaptár**

628/k. *Hírlapok javítása és restaurálása / Kastaly Beatrix.*

= = OSZK Híradó. – 16. évf. 7-8. sz. (1973) p. 134-136. – Lh.: OSZK: HB 1.128

A mikrofilmzést előkészítő hírlap-restaurálásról szóló dolgozat.

„... hírlapállományunk állapota szükségessé teszi kisebb-nagyobb javítások elvégzését a mikrofilmre vétel előtt. E beavatkozások a papír anyagában kémiai változást általában nem okoznak, rendeltetésük az, hogy a hírlapokról készített mikrofilmfelvétel olvashatósága az adott lehetőségekhez képest maximálisan jó legyen. [...] A hírlaprestaurálás és –konzerválás területén a megoldatlan kérdések jóval nagyobb számban és nyugtalanítóbban jelentkeznek, mint a könyvrestaurálásban. [...] Magának a papírnak a tulajdonságai is alapvetően különböznek a régi könyvek és a múlt század utolsó harmadától megjelenő hírlapok esetében. A merített rongypapírt nem fenyegeti a rohamos pusztulás veszélye, ugyanakkor a túlnyomórészt facsiszolat-alapanyagú újságnymó papírok számára a használat és raktározás körülményeit lehetetlen olyan kedvezővé tenni, hogy a papír kémiai felépítését és ennek következtében fizikai állapotát a környezeti hatások ne változtassák meg.”

T: - dokumentumállomány védelme
- Hírlaptár

629. Szinnyei József : 1830-1913 / Szalay Károly.

= = Magyar Hírlap. – 36.évf. (1973. aug. 9.) p. 6. – Lh.: OSZK: FM 3/7282.

Id. Szinnyei József halálának 60. évfordulóján megjelenő cikk, melyben a szerző megemlékezik a nagy bibliográfus pályájának főbb állomásairól (tanulmányok, 1848/49-es honvédfőhadnagy, hivatalnok, könyvtáros, bibliográfus, a Hírlaptár megalapítója) és felvillant néhány epizódot is a tudós könyvtáros életéből. (pl.: „Egy Wigand nevű tollnok a pozsonyi Pressburger Zeitung melléklapjában német, szlovák, latin nyelvű lapokat ismertetett, s ... fitymálta, pocskondiázta –ha egyáltalán említette- a magyar lapokat ... divat volt akkoriban ... a levert forradalmas magyarságot szidalmazni...” (p. 6.) Szinnyei ekkor döbbsen rá, hogy mindezért „mi vagyunk a hibások, kulturális életünknek ezt a ... területét elhanyagoljuk.” (p. 6.), és ettől kezdve (1961.) kezdi el közölni hírlapirodalmi ismertetéseit!)

A cikk Szinnyei alábbi szavaival zárul: „Munkálkodásomat lélekölőnek tartják –vallotta be 1906-ban maga az öreg mester-, *élő repertóriumnak*, majd *gőzhangyának* neveztek el, én pedig gyönyörködöm abban, hogy még életemben látom munkáim felhasználását, és ez ad lelkesedést a folytatáshoz.” (p. 6.)

T: - 1913. 08. 09.

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- évforduló
- gőzhangya
- **Hírlaptár**
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- kultúrtörténet
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- pályakép
- **élő repertórium**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

630. Megalakult a Szinnyei-kör / k. t. [Koger Tamás].

= = Dolgozók Lapja. – 27. [! 29.] évf. (1974. szept. 11.) p. 4. – Lh.: OSZK: HC 2.783.

A helyi médiában megjelenő írás arról informál, hogy „A Könyvtári Hét programszorozata keretében ... a megyei könyvtárban megalakult a könyvbarátok és könyvgyűjtők *Szinnyei-köre*. A nagy számú érdeklődő jelenlétében *Pastinszky Miklós* tanár saját kutatásai alapján ... érdekes előadás keretében elevenítette fel a kör névadójának, a komáromi születésű, nagy magyar bibliográfus életét és munkásságát.”

Megtudhatjuk továbbá, hogy az előadáshoz kapcsolódó könyvanyag bemutatására is sor került, mely hatékonyan segítette elő Szinnyei munkásságának áttekintését.

- T: - életút**, Szinnyei József, id.-é
- **könyvtár**, József Attila Megegyei (Komárom)
  - pályakép
  - Pastinszky Miklós
  - **személyiség**, id. Sz. J.-é
  - **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
  - **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
  - **Szinnyei József, id.** a történész
  - Szinnyei-kör

631. Száz esztendeje jelent meg Szinnyei folyóirat-repertóriuma / Korompai Gáborné

= = Könyvtáros. – 24.évf. 11.sz. (1974. nov.) p. 654-655. – Lh.: KI KSKZ: HA 1.645.

Szinnyei tudta, hogy tartalmi feltárás nélkül a folyóiratokban lévő felbecsülhetetlen értékű információ idővel elvész, ezért indítványozta *cikkbibliográfiák* létrehozását. Ennek eredményeként 1872-ben megbízást kapott a MTA-tól a repertorizálási munka tervezetének kidolgozására, majd 1873-ban a „*hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium*” létrehozására is.

Szinnyei nyolckötetes repertóriumot tervezett, de ebből –finanszírozási okokból– csak 3 valósult meg. 1874-ben jelent meg az *első magyarországi cikkbibliográfia*!

Korompai Gáborné cikkéből azt is megtudhatjuk, hogy Szinnyei „a repertórium cím-anyagát a fővárosi nyilvános nagy könyvtárak mellett vidéki és magánkönyvtárak anyagából gyűjtötte össze.” (p. 654.)

A cikk végén arról is informál a szerző, hogy „Szinnyei művéhez mérhető cikkbibliográfia hazánkban azóta sem született ... a folyóiratok tartalmi feltárásának más módja honosodott meg. Részben a nélkülözhetetlen szakbibliográfiák tarták fel a periodikákban megjelent tanulmányokat, cikkeket, ismertetéseket, részben a periodikák retrospektív mutatói, repertóriumai. A kurrens anyagot pedig a Magyar Folyóiratok Repertóriumaközlő.” (p. 654.)

T: - adatgyűjtés

- **bibliográfia**, kurrens
- **szakbibliográfia**
- **dokumentumállomány feltárása / tartalmi**
- **évforduló**
- „**Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium**”
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **repertórium**, folyóirat
- **repertórium**, hírlapirodalmi
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

632. *Szinnyei-kör a megyei könyvtárban / ez [Györke Zoltán].*

= = Dolgozók Lapja. – 27. [! 29.] évf. (1974. aug. 29.) p.4. – Lh.: OSZK: HC 2.783.

Az írásból megtudható, hogy „A Szinnyei-kör első összejövetelére szeptember 9-én került sor ... a későbbiekben havonta egyszer jönnek össze a kör tagjai, a lelkes irodalombarátok, könyvgyűjtők.

A vezetést *Koger Tamás*, a megyei könyvtár igazgatóhelyettese vállalta.

A cikk arra is választ ad, hogy miért éppen Szinnyeit választották névadónak: „... Komáromban született ... több komáromi vonatkozású írást (naplójegyzetet) is publikált. Úgy gondoltuk, emléke előtt tisztelgünk azaz, hogy körünk az ő nevét veszi fel.”

T: - **helytörténet**, Komárom

- Koger Tamás
- **könyvtár**, József Attila Megyei (Tatabánya)
- Szinnyei-kör

633. *Szinnyei kör alakult a Tatabányai Megyei Könyvtárban / Koger Tamás*
= = Könyvtáros. – 24.évf. 11.sz. (1974. nov.) p.682. – Lh.: KI KSKZ: HA 1.645.

„... a Tatabányai Megyei Könyvtár és a helyi Bolyai Könyvesbolt elhatározta, hogy közösen felkutatják a városban élő könyvgyűjtőket, és lehetővé teszik számukra a klubszerű szervezeti keretek kialakítását. A megyei könyvtár ... havonta egy alkalommal helyet ad az érdeklődők közösségének, összejöveteleikre előadóról is gondoskodik. Ilyen előzmények után –Szinnyei-kör néven alakult meg Tatabányán a bibliofil kiadványok gyűjtőinek klubja.” (p. 682.)

A cikk informál arról is, hogy az első összejövetelen Szinnyei életével és munkásságával ismerkedhetett meg a közönség.

T: - **életút**, Szinnyei József, id.-é

- **helytörténet**, Tatabánya
- **könyvtár**, József Attila Megyei (Tatabánya)
- pályakép
- Szinnyei-kör

634. *Az Akadémiai Értesítő és a Magyar Tudomány Indexe : 1840-1970.* 3. köt, S-Z / szerk. Darabos Pál, Domsa Károlyné. – Bp.: MTA Könyvtára, 1975. – 1241, [3] p. – A repertóriumot összeállította: Pétervári Lászlóné, Sz. Garai Judit. – a MTAK kiad-

ványai 75. – Lh.: MTAK K és RKGy, ill. OSZK: H.olv. (szp.): MC 71.641.

A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője 1867-től jelenik meg. Az indexszámok közül az „első” az évfolyamot, a zárójelben lévő „második” a megjelenés évét és a „harmadik” az oldalszámo(ka)t jelzi.

A 3. kötet 932-933. oldalán az alábbi lista található: „Szinnyei József, id. (bibliográfus, 1830-1913)

6 (1872) 222

7 (1873) 122

8 (1874) 247

10 (1876) 155 a, 205

15 (1881) 214, 242

19 (1885) 84, 202, 212

20 (1886) 70, 189, 230

21 (1887) 83

22 (1888) 74

1 (1890) 114-115, 118, 403, 540-542

3 (1892) 484, 490, 682

6 (1895) 497

9 (1898) 198, 621

10 (1899) 252, 307, 311, 312

12 (1901) 344, 529-535, 553

13 (1902) 601

15 (1904) 519

17 (1906) 653

24 (1913) N 533-536, 679, 686

26 (1915) 316-317, 639, 679

39 (1928) 13

40 (1929-1930) 285

71 (1964) 781-793”

T: - index

- **könyvtár**, Akadémiai

- **könyvtár** kiadványai, Akadémiai

- Magyar Tudományos Akadémia

- **repertórium**, folyóirat

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

635. Könyvtári tájékoztatás : II : társadalomtudományok / Bényei Miklós

Bp.: Tankönyvkiadó, **1975.** – 345 p.

– Szinnyeiről: p. 286. – Lh.: KIKSZK: 3-6243.

„XIII. Történettudomány / 6. A történettudományi tájékoztatás kérdései és apparátusa, kiadványtípusok / 6.28 Bibliográfiák / 6.283 Magyar történelmi retrospektív bibliográfiák” alcím alatt: „Szinnyei József: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium. 1. oszt. Történelem és annak segédtudományai. 1-2. köt. Bp. 1874-1885,

MTA. 2 db. Annotáció: Világviszonylatban is úttörő jellegű kezdeményezés volt, hogy nemcsak a folyóirat-, hanem a hírlapanyagot is regisztrálta ... Beosztása szakrendi, amely nagyjából megfelel az OSZK régi szakrendjének. Szinnyei 10 főosztályt alakított ki, ezeket tovább bontja, s végül betű-, ill. időrendben közli a címléírásokat... Hatalmas informatív értéke miatt mindmáig használható.” (p. 286.)

T: - **bibliográfia**, retrospektív

- **szakbibliográfia**, történettudományi

- elismerés

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.

- **könyvtári** tájékoztatás

- **repertórium**, folyóirat

- **repertórium**, hírlapirodalmi

- **szakrend**, repertóriumé

636. A Magyar Tudományos Akadémia tagjai : 1825-1973 / összeáll. Fekete Gézané. – Bp.: kiadja a Magyar Tud. Akad. Könyvtára, 1975. – XII, 609 p. – Lezárva: 1974. április 30. – Lh.: MTA Könyvtára, Akadémiai Levéltár: Lsk. 254.

„Szinnyei József

Nyelv- és Széptudományi Osztály, Széptudományi Alosztály

bibliográfus

szül.: Komárom, 1830. III. 18.

megh.: Bp.: 1913. VIII. 9.

lev. tag: 1899. V. 5.

Székfoglaló: Az első magyar bibliographus. Bp. 1901, MTA. 29 p. /Értekezések a Nyelv- és Széptudományok köréből. 17. köt. 10./ Kivonatban: Akadémiai Értesítő, 1901. 12. köt. p. 529-535.

Felolv.: 1901. X. 7.

Megemlékezés: Akadémiai Értesítő, 1913. 24. köt. 533-536. p.

Emlékbeszédek, 19. köt. 14. sz.” (p. 271.)

T: - 1830. 03. 18.

- 1899. 05. 05.

- 1901. 10. 07.

- 1913. 08. 09.

- „Az első magyar bibliographus”

- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** az MTA-val
- Magyar Tudományos Akadémia
- **megemlékezés, id. Sz. J.-ről**
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **nekrológ, id. Sz. J.-ről**
- székfoglaló
- tagság, akadémiai

637. Domborműavatás és kiállítás Komáromban / s. n. [Koger Tamás].

= = Dolgozók Lapja. – 28. [! 30.] évf. (1975. dec. 23.) p. 1. – Lh.: OSZK: HC 2.783.

Az írásból megtudható, hogy „kedves, bensőséges avató ünnepség színhelye volt december 22-én ... a komáromi Jókai Mór Városi-Járási Könyvtár.” (p. 1.), melyen domborművet adtak át a komáromi születésű Szinnyei József bibliográfus és könyvtáros tiszteletére és emlékeztetére.

„A domborművet Bondor István Tatabányán élő szobrászművész készítette... Az avató ünnepség után dr. Kozocsa Sándor ny. egyetemi tanár tartott előadást – megemlékezést Szinnyei Józsefről. A könyvtárban Szinnyei József munkásságát bemutató kiállítás nyílt.” (p. 1.)

- T:** - Bondor István (szobrász)
- dombormű, id. Sz. J.-é
  - **helytörténet**, Komárom
  - **kapcsolat, id. Sz. J.-é** Komárom városával
  - kiállítás (Szinnyeiről)
  - Kozocsa Sándor, dr.
  - **könyvtár**, Jókai Mór Városi (Komárom)
  - **megemlékezés, id. Sz. J.-ről**
  - **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
  - **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

638. A magyar bibliográfia ünnepe Komárom megyében / Pastinszky Miklós.

= = Dolgozók Lapja. – 28. [! 30.] évf. (1975. dec. 20.) p. 4. – Lh.: OSZK: HC 2.783.

A cikk arról tudósít, hogy id. Szinnyei József tiszteletére a komáromi Jókai Mór Városi Könyvtár olvasótermében fadomborművet

helyeztek el. Komárom országszerte híres szülöttjéről, a legnagyobb magyar bibliográfusról készült műalkotás Bondor István tatabányai szobrászművész munkája.

Az ünnepségen dr. Kozocsa Sándor bibliográfus, ny. egyetemi tanár mondott avató beszédet.

Az írásból az is megtudható, hogy Komárom városa 1975-ben utcát is nevezett el Szinnyeiről (a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár indítványozására).

T: - Bondor István (szobrász)

- dombormű, id. Sz. J.-é
- **helytörténet**, Komárom
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** Komárom városával
- Kozocsa Sándor, dr.
- **könyvtár**, Jókai Mór Városi (Komárom)
- **könyvtár**, József Attila Megyei (Tatabánya)
- **megemlékezés, id. Sz. J.-ről**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- Szinnyei József utca

639. Szinnyei József : Komárom, 1830. márc. 18. – Budapest, 1913. aug. 9. / s. n.

= = Komárom Megyei Könyvtáros. – 8.évf. 23.sz. (1975.) p. 24-33. – Lh.: OSZK: HB 1.667.

Az „Örökségünk” rovatban közzétett tanulmány teljes terjedelmében tartalmazza Pastinszky Miklós tanár előadásának anyagát, mely a Szinnyei-kör alakuló ülésén hangzott el Tatabányán 1974. szept. 9-én, a megyei könyvtárban.

A Tatabánya és környéke könyvbarátait és bibliofil kiadványokat gyűjtő polgárait összefogó társadalmi szervezet névadójának (a komáromi születésű id. Szinnyei Józsefnek) részletes életútját, szakmai pályáját és portréját (tusrajz egy róla készült olajfestmény alapján) tartalmazó publikáció.

Az anyag rövid komáromi korszakkal indul, majd bemutatja id. Szinnyei József családi körülményeit, gyermek- és ifjúkorát. Utal a nagy bibliográfus névváltoztatására is: „A Ferber családi nevet 1848. július 29-én kelt miniszteri engedéllyel változtatta át „Szinnyeire”. Ekkor még –mint könyveinek possessor bejegyzései is bizonyítják– nevét „y”-nal írta, de a 48-as forradalom alatt, akár mint Jókai is, neve végződését „i”-re változtatta.” (p. 24-25.)

Szinnyei monumentális hírlapirodalmi és életrajzi bibliográfiáinak forrásairól az alábbiakat írja: „... legfőbb, kiapadhatatlan forrásul a hírlapok, napi- s hetilapok, folyóiratok kínálkoztak, azután a nagykönyvtárak katalogusai. Különösen a Széchényi Könyvtár katalogusait említi igen használhatóként. Valamennyi, -saját munkája megjelenése előtt, vagy közben- megjelent írói életrajzgyűjteményt átnézett. Használta Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárát és Petrik könyvészeteit is...” (p. 31.)

„Gutta cavat lapidem” – a csepp vájja a követ- volt Szinnyei jelmondata, és eszerint is élt és dolgozott. Rendszeresen, napról napra meghatározott napirenddel, nála valóban nem volt „üresjárat”. A szorgalom, a rendszeresség, a szivós, aprólékos munka mintaképe.” (p. 31.)

A szerző kitér Jacob Friedrich Reimman, német tudós 1708-ban, Hall in Magdeburgban kiadott művére is, melyben „úgy aposztrofálja a magyarságot, hogy a magyar ember egy ügyes paripát és egy fényes kardot többre becsül minden könyvnél, és, hogy íróink és tudósaink úgyszólván egyáltalán nincsenek, -Hunyadi ... idejét kivéve.” (p. 32.) Majd hozzátéti: „Rosszhiszeműség ilyen termékenynek soha még ... nem bizonyult: a magyar irodalomtörténetírás kerek száz esztendeig állandóan ott érzi maga mögött Reimmann nyilatkozatának ellentmondásra s elhárításra ösztönző erejét. Az első, akit megszólaltatott ez a rágalom, ... Cvittinger Dávid volt. 1711-ben Frankfurtban kiadott *Specimen Hungariae Literatae* című munkájában fényes cáfolatot ad ... azzal, hogy ... közel 300 magyar ... író sorol fel...” (p. 32.) Ezzel pedig „Cvittinger törvényesítette, polgárjogot szerzett a magyar irodalomnak az európai tudomány nemzetek fölötti köztársaságában...” (p. 32.) Cáfolatként jelentkeztek Bod Péter, Horányi Elek, Sándor István, Toldy Ferenc stb. művei is, de „a sorra Szinnyei hatalmas műve tette fel a koronát, a közel 30 ezer magyar író emlékeztetének felélesztésével, melynek megjelenésekor az egész világ irodalmárai, könyvtárosai felfigyeltek hazánkra.” (p. 32.)

T: - 1848. 07. 29.

- 1974. 09. 09.

- bibliofil könyvek

- **bibliográfiatörténet**

- Bod Péter

- Cvittinger Dávid

- **életút**, Szinnyei József, id.-é

- festmény, Szinnyeiről

- forrásgyűjtemény

- **helytörténet**, Komárom

- hírlapirodalom

- Horányi Elek

- jelmondat, id. Sz. J.-é

- katalógus

- **kortörténet**, 19. sz. első fele

- **kortörténet**, 19. sz. második fele

- könyvészet

- **könyvtár**, József Attila Megyei (Tatabánya)

- **könyvtár**, nemzeti

- „Magyar írók élete és munkái”

- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről

- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- névváltoztatás

- pályakép

- Pastinszky Miklós

- Petrik Géza

- „Régi magyar könyvtár”

- Sándor István

- „Specimen...”

- Szabó Károly

- Szinnyei-kör

- **tanulmány**, id. Sz. J.-ről

- Toldy Ferenc

- tusrajz, Szinnyeiről

640. *A magyar irodalom fejlődéstörténete* / Horváth János. – Bp.: Akadémiai Kiadó, **1976**. – 373 p. – Szinnyeiről: p. 31, 60, 156, 158, 181. – Lh.: OSZK: C 71.883.

p. 31, 60, 156, 158.: A „Magyar írók...”-ra vonatkozó információ. Pl.: „... csak nemrég fejeződött be Szinnei József 14 kötetes, megbecsülhetetlen írói lexikona, mely immár közel 30.000 magyar íróról számol be egy hangyamunkásságú életáldozat halhatatlan eredményeként.” (p. 158.)

p. 181.: „id. Szinnyei József: Csokonai és Lillája. Egyetemes Philológiai Közlöny 1892. p. 148-152.”

T: - Csokonai Vitéz Mihály

- **lexikon**, életrajzi

- **lexikon**, irodalmi

- „Magyar írók élete és munkái”

- Vajda Julianna

641. *Magyar nyelvű kézikönyvek a közművelődési könyvtárakban : címjegyzék* / szerk. Bényei Miklós

Bp., Debrecen: kiadja a Hajdu-Bihar Megyei Könyvtár az OSZK KSZK támogatásával: **1976.** – 424 p. – Szinnyeiről: b.t. 1161, 1166, 2661, 2937, 2960. – Lh.: OSZK: MB 84.050.

1161.: „Szinnyei József, id. – Szinnyei József, ifj.: Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete. 1472-1875. Bp. 1879. Természettud. Társ. VIII p. 1008 has.”

1166.: „Szinnyei József: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma. 2. oszt. Természettudomány és matematika. 1. köt. Hazai szaklapok, folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai évkönyvek repertóriuma. 1778-1874. Bp. 1876. MTA. 1860 has.”

2626.: ifj. Szinnyei munkája!

2661.: „(Szinnyei József: Irodalomtörténeti repertórium. 1876-1889.) [Bp. 1969.] 222 lev.” [Hasonmás kiad. a Figyelő 1876-1889. évi számaiból]

2937.: „Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. 1-14. Bp. 1891-1914. Hornyánszky. 14 db.”

2960.: „Szinnyei József: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma. 1. oszt. Történelem és annak segédtudományai. Bp. MTA.

1. köt. Hazai folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertóriuma. 1778-1873. 1874. XXVI, 1486 has.

2. köt. Hírlapok. 1731-1880. 1885. XV, 1648 has.”

T: - „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma”

- **könyvtári** tájékoztatás

- „Magyar írók élete és munkái”

- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”

- **repertórium**, irodalomtörténeti

642. Komáromból indult... : Emlékezés Szinnyei Józsefre / K.[oger] T.[amás].

= = Dolgozók Lapja. – 29. [! 31.] évf. (1976. szept. 17.) p. 4. – Lh.: OSZK: HC 2.783.

A cikkből megtudható, hogy „a könyv-és múzeumbarátok közös programját rendezték meg (szerdán este) Komáromban, a Jókai Mór Városi-Járási Könyvtárban.” (p. 4.)

Az írás utal az 1 évvel korábbi Szinnyei-emléktábla elhelyezésre és az utcanévadásra, melyek a város –Szinnyei iránti- nagyrabecsülését hivatottak fémjelezni, majd arról informál, hogy „Ezúttal a szép számban megjelent érdeklődők számára *Pastinszky Miklós* tanár, a megyei könyvtár helyismereti szaktanácsadója tartott előadást idős Szinnyei József életéről, munkásságáról ... A megemlékezés felidézte a „*Magyar írók élete és munkái*” című mű születésének körülményeit, a szerző munkamódszerét és a példásan rokonszenves emberi tulajdonságait.” (p. 4.) A cikkből az is megtudható, hogy erre az alkalomra a komáromi könyvtár kiállítást is rendezett Szinnyei műveiből, melyek ma már igazi könyvészeti ritkaságnak számítanak.

T: - bibliofil könyvek

- **életút**, Szinnyei József, id.-é

- emléktábla

- **helytörténet**, Komárom

- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é Komárom városával

- kiállítás (Szinnyeiről)

- **könyvtár**, Jókai Mór Városi (Komárom)

- „Magyar írók élete és munkái”

- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről

- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

- pályakép

- Pastinszky Miklós

- **személyiség**, id. Sz. J.-é

- Szinnyei József utca

643. Szinnyei dombormű Komáromban / Koger Tamás.

= = Könyvtáros. – 26.évf. 2.sz. (1976. febr.) p. 109. – Lh.: KI KSZK: HA 1.645

„Bensőséges hangulatú ünnepség keretében, 1975. december 22-én leplezték le szülővárosában, Komáromban Szinnyei Józsefnek, a magyar bibliográfiai irodalom kiemelkedő egyéniségének fali domborművét.

A Jókai Mór Városi-Járási Könyvtárban elhelyezett, faragású, 60x140 cm méretű alkotást ... Bondor István tatabányai szobrászművész készítette ... dr. Kozocsa Sándor bibliográfus méltatta Szinnyei József nagy jelentőségű munkásságát, bemutatva a fáradhatatlan szorgalmú embert is.” (p. 109.)

A cikk utal a tatabányai Szinnyei-körre, továbbá arról is informál, hogy 1975-ben, Komáromban utcát neveztek el Szinnyeiről. Végül felhívja a figyelmet Szinnyei elha-

nyagolt sírjára a Kerepesi temetőben. [Ma már rendezett!]

Az írás mellett, fényképfelvételen is látható a Szinnyi-dombormű (előtte dr. Kozocsa Sándor és Bondor István áll).

T: - Bondor István (szobrász)

- dombormű, id. Sz. J.-é
- **fénykép**, a Szinnyi-dombormű-ről
- **helytörténet**, Komárom
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é Komárom városával
- Kerepesi temető
- Kozocsa Sándor, dr.
- **könyvtár**, Jókai Mór Városi (Komárom)
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- nyugvóhely, id. Sz. J.-é
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- Szinnyi József utca
- Szinnyi-kör

644. Könyvtári tájékoztatás IV. : természet- és alkalmazott tudományok / Máderné Kiss Márta

Bp.: Tankönyvkiadó, **1978.** – 336 p. – Szinnyi-ről: p. 36, 86-88. – Lh.: KI KSKZ: 3-7211.

„4. Szakbibliográfiai tevékenység Magyarországon” alcím keretében említi Szinnyeit: „A dualizmus korában ... jelentős eredmények születtek, elsősorban a társadalomtudományok területén. Nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő kezdeményezés Szinnyi József Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium 1-2. r. (Bp. 1874-1885) c. munkája, amelynek első része a történelem és segédtudományai, második része a természettudományok és a matematika anyagát tartalmazza.” (p. 36.) Említi még a két Szinnyi közös művét, a „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete” c. bibliográfiát is. Mindkét műnek teljes leírását és annotációját adja a „4.8 Bibliográfiák / 4.81 Retrospektív nemzeti szakbibliográfiák” címszó alatt. (p. 86-88.)

T: - **bibliográfia**, retrospektív

- **szakbibliográfia**, természettudományi
- **szakbibliográfia**, történettudományi

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium 1-2. r.”

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium 1. oszt.”
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium 2. oszt.”
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- **könyvtári tájékoztatás**
- **repertórium**, természettudományi
- **repertórium**, történeti

645. Küzdelem, bukás, megtorlás : emlékiratok, naplók az 1848-49-es forradalom és szabadságharc végnapjairól. 1. köt. / szerk. Tóth Gyula

Bp.: Szépirodalmi Könyvkiadó, **1978.** p. 457-458. – Lh.: OSZK: B 87.102/1, v. Tört. olv.: 2.207.3, v. Ált. olv.: 96.35.

Életrajz Szinnyi naplójegyzetei előtt.

„... 1848 őszén Komáromban honvédnek állt, főhadnagyként vett részt a vár védelmében ... 1872-től a kormány megbízásából az országos hírlapkönyvtár megszervezésével foglalkozott, 1888-tól az OSZK hírlaptárának őre. A modern magyar tudományos bibliográfiai és bibliográfiai irodalom megeremítője és legnagyobb alakja. Írói életrajzgyűjteménye az 1900-as évekig élt írók munkásságának nélkülözhetetlen forrásmunkája. Akadémiai székfoglalóját ... 1901-ben tartotta.” (p. 457.)

A tanulmányból megtudható az is, hogy Szinnyi „Nemzetörként gyerekfejjel került a komáromi várba, honvéd akart lenni, de ebben először egy nagy tűzvész, majd gyenge testalkata akadályozta, míg végül Mészáros ezredes segítségével érte el célját.” (p. 457.)

Az írás informál Szinnyi naplójáról is, melynek írását 1848. okt. közepén kezdte el. „Nagyon értékes az ő naplóját, hogy a szabadságharc után közvetlenül elkezdett emlékiratokat is felhasználta, amelyek a kor leggyorsabb és a későbbi eseményektől még nem befolyásolt dokumentumai.” (p. 457.)

T: - 1901. 10. 07.

- **biobibliográfia**
- **bibliográfiatörténet**

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- forrásgyűjtemény
- **helytörténet**, Komárom
- **Hírlaptár**
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **könyvtár**, nemzeti
- **lexikon**, életrajzi
- naplójegyzetek
- **publikálatlan dokumentumok** napló(k)
- székfoglaló

646. Könyvtári tájékoztatás III. : Esztétika, művészetek, irodalom, nyelvtudomány / Bényei Józsefné

Bp.: Tankönyvkiad, **1980.** – 255 p. – Szinnyeiről: p. 148. – Lh.: KI KSZK: 3-7758.

„8. Az irodalom és az irodalom tudományok / 8.2. Az irodalom és irodalom tudományok tájékoztató eszközei / 8.22. A magyar irodalom tájékoztató eszközei / 8.223. Magyar irodalmi bibliográfiák / 8. 223.1. A retrospektív irodalmi bibliográfia”: „A hazai irodalomtörténeti bibliográfiák ősei azok az írói életrajzgyűjtemények, melyeket Czittinger Dávid, Bod Péter, Horányi Elek állítottak össze a 18. sz. különböző évtizedeiben. Ebbe a sorozatba tartozik Szinnyei József nagy műve, a „Magyar írók élete és munkái” című 14 kötetes életrajzi lexikon. Ez a munka ma is használható.” (p. 148.)

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, retrospektív
- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- **bibliográfiatörténet**
- Bod Péter
- Cvittinger Dávid
- Horányi Elek
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **könyvtári** tájékoztatás
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”

647. 150 éve született Szinnyei József bibliográfus / Andrassy Mária.

= = Eseménynaptár. - (**1980.** március 18.) p. 34-36.

Lh.: OSZK: P42.167/1980.

„Szinnyei József a modern magyar tudományos biográfia és bibliográfiai irodalom megteremtője, az Országos Széchényi Könyvtár hírlaptárának megalapítója és első rendszeres továbbfejlesztője. Írói életrajzgyűjteménye ma is alapvető forrásmunka.” Ezen bevezető gondolatok után részletesen vázolja a tudós könyvtáros *életútját*, munkásságát, munkamódszerét.

A megemlékezésből az is megtudható, hogy Szinnyei a MTA lev. tagja, számos tudós társaság (alapító) tagja és szülővárosa Komárom sz. kir. város díszpolgára volt.

A nagy bibliográfus arcképét is tartalmazó cikk végén megtalálható Szinnyei főbb műveinek jegyzéke, továbbá válogatást is közöl a róla szóló irodalomból.

T: - 1830. 03. 18.

- **bibliográfia**, rejtett
- **bibliográfiatörténet**
- díszpolgár, id. Sz. J.
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- évforduló
- **fénykép**, id. Sz. J.-ről
- forrásgyűjtemény
- **Hírlaptár**
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é, Komárom városával
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é, az MTA-val
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é, tudományos társaságokkal, körökkel
- **könyvtár**, nemzeti
- „Magyar írók élete és munkái”
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros

648. Emlékezés id. Szinnyei Józsefre :

Dr. Kozocsa Sándornak a komáromi városi könyvtárban 1975-ben elhangzott előadása / Kozocsa Sándor.

= = Komárom Megyei Könyvtáros. – 13.évf. 2. (38.)sz. (**1980.**) p. 22-27. – Lh.: OSZK: HB 1.667.

„...a legnagyobb magyar bibliográfus melegszívű barát, segítőnikész kolléga és művelt emberfő volt” (p. 22.) – kezdi beszé-

dét Kozocsa Sándor, majd sorbaveszi id. Szinnyei József életének főbb állomásait. Kitér Szinnyei *névváltoztatásának* részleteire is: „Naplójában 1848. július 19-én jelzi: német hangzású nevének (Ferber) „Szinnyei-re leendő megváltoztatása a *Magyar Királyi Belügyminisztérium* által megengedett.” (p. 23.)

Kozocsa rávilágít, hogy Szinnyei „kiadatlan levelezése és naplója alapján végigkísérhetjük szellemi fejlődését.” (p. 23.)

A cikkből az is megtudható, hogy „1852. július 1-től 1861. január 1-ig a naplóírásban bizonyos hézag van” (p. 24.) Az írás hitelességét fokozza, hogy számos Szinnyeitől származó gondolatot idéz (szó szerint) pl.: gyűjtési szenvedélyéről, szokásairól, a kritikákról, az emberi irigységről, rosszindulatról (pl.: „Én már abban a korban vagyok, midőn a csalódás csak mosolyt idéz arcomra és vanitatum vanitással nem sokat adok a rossz világ ítéletére.” p. 26.).

T: - 1830. 03. 18.

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- évforduló
- **gyűjtemény**, id. Sz. J.-é
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é, állami, társadalmi szervekkel
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é, a kollégákkal
- Kozocsa Sándor, dr.
- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó
- Magyar Királyi Belügyminisztérium
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- névváltoztatás
- pályakép
- **publikálatlan dokumentumok** / levelek
- **publikálatlan dokumentumok** / napló(k)
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus

649. *A gőzhangya* / Kelecsényi Gábor.

= = Magyar Hírlap. – 43.évf. 65.sz. (1980. márc. 18.) p. 6. – Lh.: OSZK: FM 3/7282.

Néhány gondolat a Szinnyei születésének 150. évfordulója előtt tisztelgő sorokból: „Mindenki használja, senki sem idézi – szokták mondani a filozofok „a Szinnyeiről”, vagyis a *Magyar írók élete és munkái* című

24 [! 14] kötetes műről, a múlt századi magyar könyvtartudomány egyik legjelentősebb alkotásáról ... Csak tisztelettel lehet kézbe venni ezeket a köteteket, amelyeknek megírására ma, az írógép, a xeroxmásoló, az adatbank és megannyi technikai fortély birtokában még munkaközösség is csak nagyon hosszú határidőre merne vállalkozni – ha merne.” (p. 6.)

Az írás vázolja Szinnyei szakmai életrajzát és érinti az általa létrehozott országos hírlapkönyvtár tárgykörét is: „... az ő munkásságának köszönhető e könyvtár páratlan hírlapgyűjteménye, tele egyedi, szinte „kódex-értékű” darabokkal.” (p. 6.)

A cikkből az is megtudható, hogy Szinnyeit egy közeli barátja nevezte el „gőzhangyának” „a régi barátság, szeretet, tisztelet és a méltó bámulat okán.” (p. 6.)

T: - 1830. 03. 18.

- elismerés
- évforduló
- gőzhangya
- **Hírlaptár**
- „Magyar írók élete és munkái”
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- pályakép
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros
- **téves adat**, egyéb

650. *Szinnyei József, a „Gőzhangya”* / Kemény István

= = Magyar Sajtó. – 21.évf. 3.sz. (1980. márc.) p. 84-85. – Lh.: OSZK: HA 1.724.

„Százötven évvel ezelőtt, 1830. március 18-án született Komáromban id. Szinnyei József, akit méltán nevezhetünk a magyar sajtótudomány és sajtótörténet tulajdonképpeni megteremtőjének.” (p. 84.) –indítja – „Hazai Sajtónk Történetéből” főcímen közzétett-írását Kemény István, majd vázolja Szinnyei életrajzát, különös tekintettel sajtótörténeti tevékenységére. Részletesen szól az országos hírlapkönyvtár létrehozásának körülményeiről is, hiszen id. Szinnyei József érdeme, hogy „Megkezdődött a sajtótermékek rendszeres gyűjtése” (p. 84.); „és hogy ez mit jelent a tudományos kutatás számára, azt mindenki tudja, akinek valaha is szüksége volt elmúlt korok eseményeinek egyik-másik adatára.” (p. 84.)

A cikkből megtudható, hogy munkabírása, érett korban is fiatalos energikussága miatt Szinnyeit kortársai „Gőzhangyának” nevezték. A név találóságát vaskos repertóriumain

és a hírlapkönyvtáron túl a 14 kötetes életrajzi lexikona („Magyar írók élete és munkái”) is bizonyítja.

T: - 1830. 03. 18.

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- évforduló
- gőzhangya
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- kutatómunka
- „Magyar írók élete és munkái”
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- **repertórium**, természettudományi
- **repertórium**, történeti
- **Szinnyei József**, id. a könyvtáros
- **Szinnyei József**, id. a történész / hírlap
- magyar sajtótörténet
- tudománytörténet

651. Szinnyei Józsefre emlékezünk / ...
Szénássy Zoltán.

= = Honismeret. – 8.évf. 3.sz. (1980.) p. 26-29. – Lh.: OSZK: HA 1.249.

Szinnyei születésének 150. évfordulója tiszteletére megjelent írás, melyből megtudható, ami a hiányos forrás miatt primer formában sajnos nem volt már elérhető: 1913. aug. 9-én gyászkeretes vezércikk hirdette a Komáromi Lapok c. folyóiratban Szinnyei elhunytát, azt, hogy: „Most már nincs naplójegyzet, nincs élő krónika...” (p. 26.)

Névváltoztatás: 1848. júl. 29-én kelt miniszteri engedéllyel.

Életrajz: „A hat esztendő korában már teljes árvaságra jutott kisgyermek visszahúzódóvá, magányossá vált. Az anyai szeretet hiánya lelki életét befelé fordította és magányosságának feloldását egyre inkább a könyvei és feljegyzései között kereste. Milyen kegyetlen csapása volt ez a sorsnak, és milyen áldása lett ez a magyar irodalomtörténetnek.” (p. 26.)

Adalékok Szinnyei kéziratos hagyatékához: „Naplója hatvankét kötetet töltött meg. Saját kezű másolatában, időrendben lévő leveleinek száma 10639 volt. Tíz kötetben gyűjtötte össze a Komárom történetéről szóló feljegyzéseit és ötven kötetben egyéb jegyzeteit.” (p. 26.)

Tanulóéveiről: „Gimnáziumi tanulmányai alatt két kiváló tanára irányította az irodalom felé. Komáromban Sárkány Miklós, aki di-

ákjainak könyveket kölcsönzött olyan feltétellel, hogy azokból írásbeli beszámolókat készítenek. Nyitrán pedig Wohlfahrt József ösztönözte, hogy elolvasott könyveit jegyeztelje és katalógusokat készítsen.” (p. 26.)

Az írás érinti Szinnyei egyetemi tanulmányait, az 1848/49-es magyar szabadságharc idején betöltött szerepét, majd a Bach-korszakot is. Kitér a nagy bibliográfus Pozsonyban, majd Pesten töltött éveire, vázolja szakmai életrajzát, kiemelten kezelve Toldy Ferenc szerepét, hatását.

Szénássy tanulmánya kiterjed a „Magyar írók...”-ra, Szinnyei társadalmi elismertségére, kitüntetéseire is, továbbá megtudható belőle, hogy a tudós-könyvtárost Kossa Albert nevezte először „gőz-hangyának”.

T: - 1830. 03. 18.

- 1848. 07. 29.
- 1913. 08. 09.
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- elismerés
- évforduló
- gőzhangya
- **helytörténet**, Komárom
- **helytörténet**, Nyitra
- **helytörténet**, Pest
- **helytörténet**, Pozsony
- kéziratos hagyaték, id. Sz. J.-é
- „Komáromi Lapok”
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- Kossa Albert
- középiskolák
- magánkönyvtár(ak)
- „Magyar írók élete és munkái”
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- névváltoztatás
- **publikálatlan dokumentumok / levelek**
- **publikálatlan dokumentumok / napló(k)**
- Sárkány Miklós
- Toldy Ferenc
- Wohlfahrt József

652. Az Országos Széchényi Könyvtár története : 1802-1867 / Berlász Jenő.
– Bp.: OSZK, 1981. – 555 p. – Szinnyeiről: p. 52, 170, 174-176,

178-180, 314-317, 319, 496. – Lh.: OSZK: Tört. olv. (III.) 2.343.

Id. Szinnyi József 1802-1867. közötti időintervallumban dolgozóként még nem érintett az OSZK történetében (az általa alapított hírlaptárban 1884 júliusától 1888 novemberéig részmunkaidőben, délelőttként látta el feladatait és csak 1888. november 9-én helyezték át teljes munkaidőben az OSZK-ba / a Magyar Nemzeti Múzeum hírlapkönyvtárába).

A fentiekből következik, hogy jelen munka Szinnyi-vonatkozású információi a történeti és bibliográfusi tevékenysége kapcsán (hivatkozásként) kerültek a könyvbe.

T: - 1888. 11. 09.

- **Hírlaptár**
- **könyvtár**, nemzeti
- **Szinnyi József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyi József, id.** a történész
- **könyvtártörténet**

653. *A budapesti egyetemi könyvtár története : 1561-1944* / Tóth András, Vértessy Miklós

Bp.: Egyetemi Könyvtár, **1982.** – 585 p. – Szinnyeiről: p. 260-261, 285-289. – Lh.: KI KSZK: 3-9093.

„A dolgozók” alcím keretében közli Szinnyi rövid életrajzát: „Az első ör, s mint ilyen az igazgató helyettese Szinnyi József volt ... naplójából és leveleiből tudjuk, a könyvekkel való foglalkozás szeretete ... hozta a pályára ... Munkájában nagy segítségére volt széleskörű nyelvismerete ... tudott latinul, németül, franciául, angolul, olaszul és spanyolul...” (p. 260.)

„6. Szinnyi József helyettes igazgató /1876-1878/” c. fejezet arról informál, hogy a könyvtári munka „zavartalan menetét ... hátráltatta az az ellentét, amely fennállt az igazgató [Horvát Árpád] és beosztottjai között. Horvát részéről ennek fő oka az a mellőzés volt, amely őt az egyetem részéről Szinnyeivel szemben érte, beosztottjai viszont azt sérelmezték, hogy Horvát saját munkáját is rájuk hárítja.” (p. 285.) Szinnyeinek – az Egyetemi Tanács kérésére – „Negyedik pótlék az Emlékirathoz” című, 1876. jún. 12-én kelt beadványában igazgatója tevékenységéről is véleményt kellett nyilvánítania. 1876. szept. végén Horvát lemond, 1876. dec. 16-án pedig a miniszter felmenti állásából ... „legméltóbb utóda Szinnyi lett volna, csak hogy egyetemi végzettsége hiányzott, e miatt nem nevezhették ki egy

egyetemi könyvtár vezetőjévé. Csak az igazgatói teendők ideiglenes ellátásával bízták meg, bár ez az ideiglenesség közel két évig tartott.” (p. 289.)

T: - 1876. 12. 17.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, igazgatója
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, története
- **életút**, Szinnyi József, id.-é
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- Horvát Árpád
- kéziratos hagyatéka, id. Sz. J.-é
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárosi hivatás**
- nyelvismeret, id. Sz. J.-é
- **Szinnyi József, id.** a könyvtáros

654. *75 éves az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptára.* – In: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában / Kókay György. – Bp.: Akadémiai Kiadó, **1983.** – p. 211-213. – Lh.: OSZK: C 83.365.

„75 esztendővel ezelőtt, 1884 júliusában alakult a magyarországi hírlapok és folyóiratok legteljesebb gyűjteményét magába foglaló intézmény, az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptára. Létrehozása ... id. Szinnyi József nevéhez fűződik, aki a hírlapkönyvtár eszméjének ... első felvetője volt hazánkban. Ő ismerte fel nálunk először azt a fontos szerepet, amelyet a hírlapok játsszanak a történelmi és az irodalomtörténeti kutatások szempontjából.” (p. 211.)

„Szinnyi érdeklődését a régi újságok iránt jelentősen befolyásolta lelkesedése az 1848-49-es forradalmi és szabadságharcos lapok iránt, amelyekben ő is, mint általában korának a kossuthi (!Kossuth-i) hagyományokhoz hű értelmisége, az ellenállás jelképeit látta. De éppen e korszak sajtótörténetével való foglalkozása során kellett rádöbbsennie arra a szomorú tényre, hogy még történelmünk oly jelentős eseményének a hírlapjai, mint amilyen a forr. és szab. harc volt, sem találhatók meg még a Nemzeti Múzeum Könyvtárában sem.” (p. 211.)

Szinnyei 1872-től kezdődően – hírlapcikkben- kezdeményezte (propagálta) az országos hírlapkönyvtár létrehozását. A terv megvalósításával már Eötvös József is foglalkozott, mégis csupán másfél évtized múlva (1884. júl. 2.-i rendelet) Trefort Ágoston közbenjárására racionalizálódhatott az elképzelés.

Az írás informál az állomány (alapításkori) összetételéről, gyűjtőköréről is.

T: - 1872.

- 1884. 07. 23.
- Eötvös József
- **Hírlaptár**, gyűjtőköre
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár**, története
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **könyvtár**, nemzeti
- kutatómunka
- **szervezés**, Hírlaptár
- magyar sajtótörténet
- Trefort Ágoston

655. Kovács Máté és a magyar könyvtárügy / Futala Tibor

= = Kovács Máté emlékkönyv / Szelle Béla (szerk.). – Bp.: Magyar Könyvtárosok Egyesülete, 1983. – 27-38. – Szinnyeiről: p. 29. – Lh.: NLVK (Kalocsa), ill. OSZK: C 85.253.

A tanulmány a Magyar Könyvtárosok Egyesületének könyv- és könyvtártudományi bizottsága által 1978-ban kezdeményezett –a magyar könyvtártörténet jeles alakjai tárgyában feltett- körkérdésre adott szavazatok összegzéseként az alábbiakat közli: „Széchényi Ferenc után a valóban nagy bibliográfiai-biográfiai életmű létrehozója, Szinnyei József következik. Őt követi Gulyás Pál, aki folytatta –de be nem fejezhette- Szinnyei nagy bibliográfiai művét...” (p. 29.)

T: - biobibliográfia

- elismerés
- Gulyás Pál
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárügy**
- „Magyar írók élete és munkái”
- Széchényi Ferenc, gr.
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

656. Szinnyei József ukrán kapcsolata / Sándor László

= = Magyar Nemzet. – 46.évf. 159.sz. (1983. júl. 7.) p. 4. – Lh.: OSZK: FM 3/8752.

„Jeles bibliográfusunk és irodalomtörténészünk –felismerve a hírlapok és folyóiratok történeti jelentőségét a tudományos kutatás számára- könyvészeti és irodalmi adatgyűjtő munkája mellett szenvedélyesen gyűjtötte a hazai sajtótermékeket ... a lehető legnagyobb teljességre törekedve, következetesen gyűjtötte a történelmi Magyarország valamennyi nemzetiségének nyelvén megjelenő hírlapokat és folyóiratokat is.” (p. 4.)

A cikkből megtudható, hogy e gyűjtőmunka során került kapcsolatba az Ungváron élő Fincicky Mihállyal.

Jelen írás kivonatot közöl Szinnyei – Finciczkyhez írt- leveléből is.

T: - adatgyűjtés

- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

657. Az Akadémiai Könyvtár iratai : 1831-1949 : K 801-K940 / Fráter Jánosné.

Bp.: MTAK, 1984. – 255 p. – Szinnyeiről: p. 17, 132, 177. – Lh.: MTA-n vásárolt saját példány, ill. OSZK: C 84.236.

K 801 : 1896/145. sz. ügyirat: „Szinnyei József kéziratkölcsönzési határidő-hosszabbítást kér.” (p. 17.)

K 843/4. sz. ügyirat: „Szinnyei József (1830-1903)-nek írt levelek régi, kiemelt katalóguslapjai.” (p. 132.)

RAL 1141/1876. sz. ügyirat: „Döbrentei Gábor „Tudós-társasági kéziratos alaprajza”-t adományozza a Könyvtárnak Szinnyei József.” (p. 177.)

T: - ajándékozás

- **hivatalos irat(ok)**, id. Sz. J.-ről
- **könyvtár**, Akadémiai

- **könyvtár** kiadványai / Akadémiai
- **könyvtártörténet**
- Magyar Tudományos Akadémia

658. *A bibliográfia kézikönyve : a legfontosabb bibliográfiai segédkönyvek* / Gulyás Pál. – Bp.: Könyvértékesítő Vállalat, **1984.** – 454 p. – *Eredeti kiad.*: Bp.: kiadja a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtára, 1942. – Szinnyei-ről (a Kozocsa Sándor által írt előszóban): p. XI. – Lh.: OSZK: C 84.866.

„Csodálatos szorgalmú emberként mert vállalkozni a Szinnyei József megindította Magyar írók élete és munkái című hatalmas könyvsorozat korrigálására és folytatására.” (Előszó, p. XI.)

Gulyás Pál utal Id. Szinnyei József: „Az első magyar bibliographus” (1901.), ill. „Egy magyar írók névtárának terve” (Magyar Könyvszemle, 1877.) című írásaira. (p. 51.)
197. *tétel*: „Szinnyei József (Id.): Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium. Bp., 1874-85. M. T. Akadémia. 8-r. 3 köt.

E nagyszabásúnak indult munka szerzőnek a M. T. Akadémiával közösen megállapított tervezete szerint valamennyi hazai bármely nyelven megjelent cikkek, továbbá a külföldi folyóiratok és gyűjteményes munkákban megjelent hazai érdekű közlemények címeit tartalmazta volna ... csupán a történetre és segédtudományaira vonatkozó rész két kötetes a természettudományokra és a matematikára vonatkozó rész egyetlen kötete jelent meg.” (p. 84.)

181. *tétel*: „A kurrens hírlapbibliográfia legkitartóbb munkása id. Szinnyei József, a M. N. Múz. Hírlaptára megszervezője volt...” (p. 79.) Itt utal szinnyeinek a Vasárnapi Ujságban, ill. a Magyar Könyvszemlében rendszeresen közreadott magyar hírlap-irodalmi kimutatásaira is.

192. *tétel*: A 83. oldalon, az 1848/49. évi hírlapirodalom bibliográfiájával foglalkozó tanulmányok között közli „Szinnyei József (Id.): Hírlapirodalmunk 1848/49-ben. (Magyar Könyvszemle 1877: 105/27, 223-43. 1.)

1131. *tétel*: „Szinnyei József (id. és ifj.): Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete. 1472-1875. Bibliotheca hungarica naturalis et matheseos. Bp., 1878. K. M. Term.-tud.

Társ. 8-r, VIII, 1008/2 1. Száz arannyal jutalmazott pályamunka.” (p. 265.)

T: - **bibliográfiaelmélet**

- **bibliográfia**, kurrens

- **bibliográfia**, sajtó

- Gulyás Pál

- „Hírlapirodalmunk 1848/49-ben”

- **Hírlaptár**

- **ismertetés**, „Az első magyar bibliographus”

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” I. oszt.

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” II. oszt.

- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”

- **könyvtár**, nemzeti

- **könyvtári** tájékoztatás

- „Magyar írók élete és munkái”

- „Magyar Könyvszemle”

- Magyar Nemzeti Múzeum

- pályamű

- **repertórium**, természettudományi

- **repertórium**, történeti

- magyar sajtótörténet

- „Vasárnapi Ujság”

659. *Haan Lajos levelei Márky Sándorhoz és Szinnyei Józsefhez* / [összeáll., az utószót és jegyzeteket írta Somlyó Tóth Tibor].

Békéscsaba : [Békés Megyei Könyvtár], **1984.** - [34] p. : ill.

Lh.: JAMK (Tatabánya): 930/H10, OSZK: C 84.152.

A kiadvány második fele tartalmaz Id. Sz. J.-re vonatkozó információt „Levelek Szinnyei Józsefhez” címmel.

Haan Lajos –Békés vármegye első monográfiusa, békéscsabai evangélikus lelkész és történész- 1885. és 1889-ben kelt –Id. Sz. J.-hez írt leveleit (teljes terjedelmükben) közli a munka. Megtudható belőlük, hogy Haan barátilag segített Szinnyeinek az egyes életrajzok összegyűjtésében, ugyanakkor rávilágítanak az információgyűjtés folyamatának nehézségeire, neuralgikus pontjaira is.

A kiadvány tartalmazza Id. Sz. J. fényképét, mely a századvég egyik leghíresebb hazai műhelyében, Ellingernél készült.

T: - **adatgyűjtés**

- **fénykép**, id. Sz. J.-ről
- Haan Lajos
- „Magyar írók élete és munkái”
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- **publikálatlan dokumentumok / levelek**

660. *A Történeti Szemle története és repertórium* (1912-1930) / Tóth Róbert. – Bp.: K.n. [belső használatra], **1984.** 105 p. – Szinnyeiről: 151. tétel (p. 23.). – Lh.: OSZK H. olv.: B 6892/1984.

p. 23.: „Különfélék: 151. Lukinich Imre: Id. Szinnyi József /1830-1913/ 2.évf. 1913. 4.sz. p. 633.”

T: - **nekrológ**, id. Sz. J.-ről

- **repertórium**, történeti
- magyar sajtótörténet

660/p. *Egy könyvtár hétköznapijai* / Kenyeres Ágnes. – Bp.: Szépirodalmi Kvk., **1985.** – 251 p. – Szinnyeiről: p. 77, [86-88], 97-104, 107-134. – Lh.: OSZK Ált. olv.: (IV.) 02.421.

„Toldy Ferenc munkáinak jegyzéke kissé zavarja cirkulusaimat, mert igen sok; de következetesnek kell lenni, és sok hálával is tartozom a páratlan buzgalmú és nagy tudományú jó szívű öreg úr iránt, ki felfedezett engemet, és ő tett igazán azzá, aki vagyok.” Nyolcvanéves születésnapja előtt egy héttel, 1910. március 10-én írta ezeket a sorokat Szinnyi József, amikor életrajzi lexikonja számára a Toldy Ferencről szóló cikket fogalmazta. [...] Kapcsolatuk nem akkor kezdődött, mikor Szinnyi József az Egyetemi Könyvtárba került 1872 telén. Toldy Ferenc már előbb felfigyelt a biztosítási tisztviselő bibliográfiai közleményeire, amelyek napilapokban és folyóiratokban jelentek meg. Minden befolyását latba vetette az egyetemi tanácsnál, sőt jószerint kicsikarta tőlük, hogy Szinnyeit másodőrnek kinevezzék. A folyamat nem volt egyetemi tanár, de még egyetemi végzettsége sem volt.” (p. 77.)

Id. Szinnyi József naplója „hatvanöt esztendő napjairól ad számot. 1848. október 15-én írta első sorait a tizenhét éves ifjú, és az utolsókat a nyolcvanhárom éves aggasztán 1913. augusztus 3-án, halála előtt hat nappal. Írása nem memoár, nem önéletrajz,

nem „visszapillantó tükör”, nem „pályám emlékezete”, hanem jegyzőkönyv inkább, kötelességszerűen naponta egy oldalt írt – nem többet, nem kevesebbet –, amelyben nyomot hagy minden, ami egy-egy nap történt [...] Ez a műfaj felelt meg lelki alkatának. [...] A napló követi az Egyetemi Könyvtár mindennapjait, [...] Fellapozom, mit ír Szinnyi naplójában Toldy haláláról (1875 december 10-én). „... Valóban nagy csapás a nemzetre, minden művelt ember veszített ezáltal, és a legtöbbet azok, akik közelálltak hozzá, úgy mint én, ki állásomat, egzisztenciámat, kényelmemet, mindent, de mindent neki köszönhetek. Ő volt, ki az Egyetemi Könyvtárhoz bejuttatott, ő volt az, aki a repertóriumot létesítette és tanácsaival is támogatott.” (p. 98-104.)

A könyv betekintést nyújt id. Szinnyi József és Horvát Árpád ellenséges viszonyába is (p. 107-134.).

T: - 1872. 12. 23.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** költöztetése
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** története
- Horvát Árpád
- naplójegyzetek
- Toldy Ferenc

661. *Komárom megye a (magyarországi) sajtóban : ... : válogatott repertórium.* – Tatbánya : kiadja a József Attila Megyei Könyvtár, **1985-1999.** – 4 db.

1., Komárom megye a sajtóban : 1970-1974 / szerk. Tapolcainé ...Sáray Szabó Éva. IV. köt. – **1985.**

2., Komárom megye a magyarországi sajtóban : 1975-1979 / szerk. Schmidt József. V. köt. – **1997.**

3., Komárom megye a magyarországi sajtóban : 1980-1984 / vál. és szerk. Schmidt József. VI. köt. – **1998.**

4., Komárom megye a magyarországi sajtóban : 1985-1989 / vál. és szerk. Schmidt József. VII. köt. – **1999.**

Lh.: JAMK (Tatabánya): 016 K66.

Releváns bibliográfiai tételek:

IV. kötet: 4766. (Szinnyei-kör a megyei könyvtárban / ez); 4768. (Megalakult a Szinnyei-kör / k. t).

V. kötet: 7351. (Szinnyei dombormű Komáromban / Koger Tamás); 8449. (A magyar bibliográfia ünnepe / Pastinszky Miklós); 8450. (Domborműavatás és kiállítás Komáromban / [Koger Tamás]; 8674. (Szinnyei József: Komárom, 1830-1913 / ?); 8703. (Komáromból indult... Emlékezés Szinnyei Józsefre / K. T.)

VI. kötet: 6177. (Emlékezés id. Szinnyei Józsefre / Kozocsa Sándor); 8249. (Szinnyei József emlékezünk / Szénássy Zoltán); 8250. (A gőzhangya / Kelecsényi Gábor)

VII. kötet: 8844. (Megmenteni a múltat a jövő számára : In memoriam Szinnyei József / Horváth Géza); Tévesen szerepel id. Sz. J. neve alatt a 7550. tétel (iff. Szinnyeire vonatkozik).

T: - **bibliográfia**, nemzeti

- dombormű, id. Sz. J.-é
- gőzhangya
- **helytörténet**, Komárom
- **könyvtár** kiadványai / József Attila Megyei
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- **repertórium**
- Szinnyei-kör
- **téves adat**, bibliográfiai

662. *Magyar könyvek könyve* / szerk. Bereczky László. – Bp.: OSZK-KMK, **1985**. – 477, [2] p. – Szinnyei-író: p. 341-342. – Lh.: OSZK Ált. olv.: (IV.) 02.421.1.

A szerkesztői előszóba foglaltak alapján, a cél egy a kor magyar kultúráját –friss kiadású könyvekben- tükröző válogatás létrehozása volt, továbbá „talán hasznos segédeszköz lesz külföldön a Magyarországot bemutató, s itthon a házi bibliotéka felállításához, beszerzéséhez.” (p. 5.)

A számos értékes, hasznos kiadvány között 1058. tételszám alatt található Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái c. műve hasonmás kiadásának teljes leírása (annotációval) is. „Szócikkeit, a szerző jó értelemben vett pozitívizmusa következtében ma is megbízhatóak ... A munka nemcsak megbízhatóságában, de méreteinél fogva is társtalán az azóta megjelent szakirodalomban: több ezer szócikke minden tájékoztatás egyik fő-fő forrása.” (p. 342.)

T: - elismerés

- forrásgyűjtemény

- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- könyvészet
- kultúrtörténet

663. *Orosházaiak és környékbeliek Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái című művében* / szerk., vál. és bev. Koszorús Oszkár

Orosháza: Üveggyár, **1985**. – 79 p. –

Lh.: OSZK: D 44.707.

Szinnyei „Magyar írók...” című művének 1980-81-ben kiadott változatlan utánnyomata apropóján készült összeállítás, melynek célja: „... hogy az érdeklődő egy kiadványból ismerje meg azokat, akik ... Orosháza és közvetlen környéke múltjának és fejlődésének szellemét, törekvéseit meghatározták ... Azt akarjuk, hogy ezáltal is gyarapítsuk az orosházaiak és a környékbeliek irodalomtörténeti műveltségét és helytörténeti ismereteit...” (p. 3.)

Gyűjtőkör: „Szinnyei nagy művéből mi csak az Orosházán és környékén született, vagy élt, itt elhalt vagy eltemetett alkotókra figyeltünk.” (p. 2.)

Jelen munka 110 életrajzot tartalmaz, továbbá kiegészítéseket közöl a „Magyar írók...” adataihoz.

Az előszóból az is megtudható, hogy Szinnyei biobibliográfiája kiindulópontként, biztos alapként funkcionált egy széleskörű helytörténeti kutatómunkához: „... Szinnyei csak a leglényegesebb adatokat és tudnivalókat közölte ... a további kutatómunka –a nagy magyar irodalmi topográfia- ... még várat magára ... Vizsgálódásainknak ki kell terjedniük az írók, költők, tudósok szülő- vagy lakóházára, síremlékére, emléktáblájára, az őket ábrázoló képzőművészeti alkotásokra is. A lappangó kéziratok összegyűjtését, az emléktárgyak számbavételét is meg kell oldanunk. Abban a szellemben, ahogyan ezt a Petőfi Irodalmi Múzeum feladatként kijelölte számunkra.” (p. 12-13.)

T: - forrásgyűjtemény

- **helytörténet**, Orosháza
- kutatómunka
- „Magyar írók élete és munkái”

664. *Magyar könyvtártörténet* / Csapodi Csaba, Tóth András, Vértesy Miklós.

- Bp.: Gondolat, **1987**. – p. 317-318.

- Lh.: KI KSZK: 3-10024.

A „Bibliográfiák” című (25.) fejezet Czvitinger Dávid, Szabó Károly, Hellebrant Árpád és Petrik Géza könyvészeti tevékenysége mellett részletesen tárgyalja Szinnyei József bibliográfiáit is: „Szinnyei nevét első sorban az a 14 kötetes munka öröközte meg, amelyet általában csak „A Szinnyei” néven emlegetnek...” (p. 318.)

T: - bibliográfiatörténet

- Cvittinger Dávid
- Hellebrant Árpád
- könyvészet
- **könyvtártörténet**
- „Magyar írók élete és munkái”
- Petrik Géza
- Szabó Károly
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

665. A Századok repertórium : 1867-1975 / Diószegi Mária és Kulcsár Erzsébet közreműködésével szerk. Pamlényi Ervin. – Bp.: Akadémiai Kiadó, **1987.** – 763 p. – Szinnyeiről: 13, 1079, 1181, 2457, 2496, 5127, 7168. tétel. – Lh.: OSZK: Szj: Ált.olv. 94.15.

13.t.: „Történelmi repertórium hazai hírlapokból. 1884-1889. [összeáll. Id. Szinnyei József]

1884 (18) 186-187, 283-284, 378-379, 465-466, 551-552, 636-637, 731-733, 822-823, 906,

1885 (19) 93, 183-185, 284-285, 379-380, 463-464, 544, 627-628, 697, 766-768,

1886 (20) 98-100, 202-203, 285-286, 380-382, 447-448, 556-558, 654-656, 844-847, 935,

1887 (21) 91-93, 184-185, 281-282, 482-484, 584-586, 680-681, 770-773, 868-869,

1888 (22) 87-88, 286-287, 383-384, 475-476, 583, 681, 775-776,

1889 (23) 86-87, 268-269, 446-447, 664,

1890 (24) 284-285.”

1079.t.: „Vértesi Jenő: Id. Szinnyei József, 1830. [márc. 18.]-1913. [aug. 9.] 1913 (47) 557-558.”

1181.t.: „[A Magyar Történelmi Társulat halottai] ... Szinnyei József, id.: Nekrológok a társulat elhalt tagjairól 1892-1895. 1895 (29) 119-140. /1895-ben/ 1896 (30) 291. /1896-ban/ 1897 (31) 290. /1897-ben/ 1898 (32) 288.”

2457.t.: „Szinnyei Repertórium. 1874. (8) 730-732.”

2496.t.: „Magyar írók élete és munkái. 1916 (50) p.206-207. [Gulyás Pál megbízása Szinnyei munkájának folytatására]

5127.t.: „Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. VI-IX. Bp. 1899-1904.

1456; 1440; 1446; 1450 h. – XII. Bp. 1908. 1438 h. – 130. /Befejező füz./ = [Váczy János] V. J. 1899 (33) 831-833. [VI.]; [Váczy János] –y –s. 1905 (39) 54-55. [VII-IX]; [Váczy János] V. J. 1909 (43) 251-252. [XII]; –ts 1914 (48) 625-626. [130. füz.]”

T: - bibliográfia, kurrens

- „Magyar írók élete és munkái”
- **nekrológ**, a Magyar Történelmi társulat elhalt tagjairól
- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről
- **repertórium**, történelmi
- „Századok”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

666. A „Petrik 1860-1875” kiadástörténete / Varga Sándor.

= Magyar Könyvszemle. – 103.évf. 1.sz. (1987.) p. 19-31. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Az írás 25. és 26. oldalán (lábjegyzetben) történik utalás id. Szinnyei Józsefre.

„Tetty Nándor (Heckenast Gusztáv gyakoronokaként) az 1850-es években összeállított egy a magyar irodalmat 1847-ig teljesen felölelő könyvjegyzéket, melyet Szinnyei és Petrik is felhasznált bibliográfiai munkáikhoz (Corvina 1885 / 9.)” (p. 25.)

A 26. oldalon pedig Szinnyei naplójának 1879. nov. 14-i bejegyzésére utal (MTAK Kézirattár Ms 18 / 29.).

T: - adatgyűjtés

- **bibliográfiatörténet**
- Heckenast Gusztáv
- könyvészet
- **könyvtár**, Akadémiai
- naplójegyzetek
- Petrik Géza
- **publikálatlan dokumentumok / napló(k)**
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- Tetty Nándor

667. In memoriam Szinnyei József / Horváth Géza.

= = Komárom Megyei Könyvtáros. – 21.évf. 2. (62.)sz. (1988.) p. 33-37. – Lh.: OSZK: HB 1.667.

Horváth Géza a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár könyvtárosaként és az intézményben működő –id. Szinnyi József nevét viselő,– művelődési kör (*Szinnyi-kör*) vezetőjeként emlékezett a tudós könyvtárosról, bibliográfusról halálának 75. évfordulóján.

Az írás elsősorban a szakbibliográfia (azon belül is a történettudományi ág) felől közelíti meg Szinnyi életművét. Méltatja a „*Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium*a” I. osztály 1-2. kötetének jelentőségét. Kiemeli: „Szakrendszerében megfigyelhetők a történettudomány jellegéből adódó megközelítési szempontok: tér-, idő-, tudományterület hármassága, rendszere, a források és feldolgozások kettőssége, a magyar- és világtörténet külön csoportban kezelése” (p.36.) (A Szinnyi által létrehozott alapstruktúra az utána keletkezett történettudományi szakbibliográfiákra is jellemző!)

T: - 1913. 08. 09.

- **szakbibliográfia**, történettudományi
- évforduló
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
- **könyvtár**, József Attila Megyei (Tatabánya)
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- **szakrend**, repertóriumé
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyi József**, id. a könyvtáros
- Szinnyi-kör

668. *Szinnyi, a „gőzhangya”* / H[omor] F[erenc].

= = OSZK Híradó. – 31.évf. 7/12.sz. (1988.) p.83-84. – Lh.: OSZK: HB 1.128.

A „Múltunk-örökségünk” rovatban megjelent írás id. Szinnyi József halálának 75. évfordulója alkalmából született megemlékezés. „... ma is lenne mit tanulnunk tőle: a fantasztikus szorgalmát, az igényességét, a könyvtár iránti elkötelezettségét, kitartását a küzdelmekben!... Találón és elismerően nevezték őt „Gőzhangyának”. De követésére

igen kevesen vállalkoztak!” (p.83.) –kezdi nekrológját a szerző, majd tömör áttekintést nyújt Szinnyi életútjáról: a Komáromban töltött gyermek- és ifjúkorról, a Pozsonyban végzett hírlapirodalmi kutatásokról, majd az 1869. évi Pestre költözésről: „A költözéskor gazdag hírlapgyűjteményén, naplói sokaságán kívül kb. félmillió cédulát hozott magával, valamennyit adatokkal teleírva. Ezeket ... a későbbi évtizedekben állandóan kiegészítette, javította, rendezte.” (p.83.)

Az írás érinti az Egyetemi Könyvtárban töltött éveket, Szinnyi publikációs tevékenységét és a Hírlapkönyvtár tárgykörét, majd a „Magyar írók élete és munkája” c. monumentális biobibliográfiával zárul.

T: - 1913. 08. 09.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, története
- **életút**, Szinnyi József, id.-é
- évforduló
- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- gőzhangya
- **gyűjtemény**, id. Sz. J.-é / cédula
- **gyűjtemény**, id. Sz. J.-é / hírlap
- **helytörténet**, Komárom
- **helytörténet**, Pest
- **helytörténet**, Pozsony
- **Hírlaptár**
- **könyvtárosi hivatás**
- kutatómunka
- „Magyar írók élete és munkái”
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről
- pályakép
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus
- **Szinnyi József**, id. a könyvtáros
- **tanulmány**, id. Sz. J.-ről

669. *A Hornyánszky Nyomda és az Akadémia Könyvkiadása* / M. Kondor Viktória. – Bp.: MTA, 1989. – 203, [11] p. -

Szinnyeiről: p. 55-118. – Lh.: OSZK: Ált.olv.: Szj: 02.421.

A munka III. fejezete tárgyalja az Akadémia támogatásával és a Hornyánszky cég kocká-

zatára kiadott műveket, köztük id. Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái című grandiózus alkotását.

M. Kondor Viktória külön fejezetben foglalkozik a „Magyar írók” előzményeivel, a kiadóra találás körülményeivel, az első füzet megjelenésének időszakával, továbbá a szerző (Szinnyei) és a kiadó között kialakult ellentétekkel. Mindezt -a szűkebb értelemben vett akadémiai források mellett- id. Szinnyei József naplójából és levelezéséből merített idézetekkel támasztja alá.

A könyv 118. oldalán megtalálható a tudós könyvtáros utolsó naplóbejegyzésének (1913. aug. 2.) másolata is. (1913. aug. 9-én hunyt el.)

T: - Hornyánszky Nyomda

- Hornyánszky Viktor
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é / Hornyánszky Viktorral**
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- naplójegyzetek
- **publikálatlan dokumentumok / levelek**
- **publikálatlan dokumentumok / napló(k)**

670. *A magyar irodalom és irodalomtudomány bibliográfiája : 1971-1975.* 2. köt., K-Z / szerk. Pajkossy György. – Bp.: OSZK, **1989**. p. 940. – Lh.: OSZK: SR: HA 1700.

Megemlékezés id. Szinnyei Józsefről.

„Id. Szinnyei József (1830-1913) hatvan éve halt meg. Szalay Károly = = M H, 1973. aug. 9. 6.” (p. 940.)

T: - 1913. 08. 09.

- **bibliográfia**, retrospektív
- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- évforduló
- **megemlékezés**, id. Sz. J.-ről

671. *Akadémiai kislexikon.* 2. köt., L-Z / szerk. Kulcsár Zsuzsa; kötetszerk. Rostás Sándor
Bp.: Akadémiai Kiadó, **1990**. – 979 p. – Szinnyeiről: p. 695. – Lh.: OSZK Tsk.: I. 100/55.

Szinnyeiről az alábbi információt tartalmazza a lexikon: „Szinnyei József (1830-1913):

bibliográfus, irodalomtörténész, az MTA tagja (1899.)

A modern m. tudományos bibliográfia megteremtője. Bibliográfiai tevékenységének eredménye az első m. cikkrepertórium (Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium I-III.) és a Magyar írók élete és munkái (I-XIV.).” (p. 695.)

T: - **bibliográfiatörténet**

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **lexikon**, akadémiai
- „Magyar írók élete és munkái”
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **repertórium**, folyóirat
- **repertórium**, hírlapirodalmi
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

672. *A magyar irodalomtörténet bibliográfiája / szerk. Vargha Kálmán, V. Windisch Éva. – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1972-1997. – 8 db. – 3. köt., 1849-1905 : személyi rész II. : H-Zs / H. Törő Györgyi, Nagy Miklós, Tóador Ildikó. – 1990. – p. 42-43, 45, 135, 162, 225, 237, 240-241, 243-244, 246, 248, 251-252, 293, 295-296, 306, 435, 441, 593, 651. – Lh.: OSZK: Ált.olv.: Szj: 81.13.*

p.42-43.: „*Kurrens bibliográfiák*: Sz. J., id.: Irodalomtörténeti repertórium 1876-[1889] = Figyelő 1876-1889. – Hasonmás kiad. Bp. 1969. 222 l.

Több szakterületet összefoglaló bibliográfiák: id. Sz. J.: Hazai és külf. F. m. tud. rep. 1884., 1885.”

p. 45.: „*Életrajzi lexikonok és életrajzi gyűjtemények*: Sz. J.: Magyar írók...”

p. 135.: „*Tanulmányok, cikkek, források*: Sz. J.: Irodalmi viszonyaink 1845 és 1888-ban. Bp. 1888. Klny. Nemzet febr. 18-19. 49-50.sz. Mell.”

p. 162.: „*Az irodalmi élet egyes kérdései : az írói szabadság kérdése : a cenzúra szerepe*: Sz. J., id.: Az elkobzott első humoristikus magyar naptár = Hazánk, 1884. I. 159-160. [„Népszerű naptár mindazok használatára, akik az 1850. év után Magyarhonban még magyarokul megmaradtak, 1851”. Szerk. Bulyovszky Gyula és Vas Gereben. Kiad.

Emich Gusztáv. – A naptárt a terjesztés előtt elkobozták.]”

p. 225.: „*Könyvkiadás : tanulmányok, cikkek*: Sz. J.: Irodalmi viszonyaink 1845 és 1888-ban. Bp. 1888. Klny. Nemzet febr. 18-19. 49-50.sz. Mell. [Foglalkozik a 80-as évek könyvkiadásával is.]”

p. 237.: „*Könyvtárak : tanulmányok, cikkek*: Sz. J., id.: Könyvtárrendezésről = ISZ 1879. 11.sz. 77-80., MKSZ 1879. 305-313. [Hozzászólás az ISZ 10. sz.-ban írott cikkhez és egy új tervvázlat közlése.]”

p. 240.: „*Egyetemi könyvtár : bibliográfiák, repertóriumok*: Sz. J.: A budapesti kir[ályi] magy[ar] Tudományegyetem könyvtárának címjegyzéke. 1-24. köt. 1876-1899. évi gyarapodás. Bp. 1877-1900.

Sz. J.: Folyóiratok és hírlapok 1902. december 31-ig a Bp.-i Egyetemi Könyvtár folyóirati szobájában. Bp. 1902. 101. l.”

p. 241.: „*Egyetemi könyvtár : irodalom*: Sz. J.: -Az Egyetemi Könyvtár rendezéséről = M. Könyvszemle 1876. 21-25. -Könyvtári emlékek = FL 1887. ápr. 5. 94. sz. 679-681. [Az Egy. Ktár az 50-es, 60-as években; az 1875-ös átköltözés az új épületbe.] -Az Athenaeum szerkesztőjéhez = Ath. 1874. 5. sz. 317-318. [Válasz a 4. sz.-ban megjelent cikkekre.]”

p. 243-244.: „*Hírlapkönyvtár*: Sz. J.: Alapítunk Hírlapkönyvtárakat! (= A Hon regg. 1880. okt. 16. 271. sz. Mell., Figy. 1880. dec., 345-350p.) Sz. J.: Hírlapirodalmunk és hírlapkönyvtár (= Nemzet 1884. máj. 11. 130. sz. 5.) [Szalády Antal: A magy. hírlapirod. statisztikája 1780-1880-ig c. könyvéről]” + számos, mások által írt cikk a hírlaptárról!

p. 246.: „*Nyitra*: Sz. J., id.: Nyitra negyvenhat év előtt és most. ...”

p. 248.: „*Sajtó, sajtótörténet / bibliográfiák, repertóriumok*: Sz. J., id.: Hazai és külföldi...”

p. 251-252.: „*Sajtó, sajtótörténet / irodalom: tanulmányok, cikkek*: Sz. J., id.: Hírlapirodalmunk a 19-ik században. V. A forradalom után 1850-1853. = V. U. 1866. okt. 28- dec. 2. 43-48. sz. p. 519-520, 530-531, 543-544, 561-562, 574-575, 583-584.

Sz. J.: Hírlapirodalmunk 1872-ben = Athenaeum 1873. 1.sz. p. 58-63.

Sz. J.: [A magyar hírlapirodalom.] = Magyar Szalon, 1888. 8. köt. 337-349. [Körkép a magyar sajtóról]

Sz. J.: Magyar hírlapirodalom = Magyar Szalon 1888. 8. köt. 354-439. ...”

p. 293.: „Sz. J., id.: A V. U. bibl. (1879)

Sz. J.: A V. U. dolg. Társainak rep. (1879)

A Vas. U. dolgozó társai = V. U. 1879. márc. 16. 11.sz. 170-176.

Sz. J.: Humorisztikus lapjaink. 1803-1873. = Magyarország és a Nagyvilág, 1873. márc. 2. 9. sz. 107. [48 lap adatait ismerteti]”

p. 295-296.: „Sz. J., id.: Az „Üstökös” bibliográfiája ...”

p. 306.: „Sz. J., id.: „Színészetünk története” ügyéhez...”

p. 435.: „Szinnyei Ferenc: A. J. kiadatlan levele = Irodalomtörténeti Közlemények, 1948. p.151. ...”

T: - bibliográfia, rejtett

- **bibliográfia**, kurrens

- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, címjegyzéke(i)

- **helytörténet**, Nyitra

- **hírlapirodalom**

- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei

- **lexikon**, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”

- **repertrium**, irodalomtörténeti

- **magyar sajtótörténet**

- **történet**, magyar színészet

673. Magyar írók élete és munkái / írta és összeállította Gulyás Pál, sajtó alá rendezte Viczián János. 7. kötet, (Ebeczky Béla-Ézsöl Mihály). – Bp.: Kiadja a MTA Irodalomtudományi Intézete, a MTA Könyvtára és a Petőfi Irodalmi Múzeum, 1990. – CI p., 846. h. – Megindította id. Szinnyei József. – Új sorozat. – Szinnyeiről: Előszó: I-XVI. p. – Lh.: OSZK: Irod.olv.: M 14.325/7.

A Viczián János által írt Előszó elsősorban *Gulyás Pál* érdemeit méltatja és az őt ért vádakat cáfolja, de rajta keresztül a nagy előd, *Szinnyei* is fel-felbukkan. Pl.: „Gulyásnak hatalmas életrajzi és könyvészeti anyagot kellett rendeznie és földolgoznia, s ... szakítania kellett Szinnyei olvasmányának is érdekes mesélő stílusával, hiszen anyaga ... több mint kétszerese Szinnyei 14 kötetének.” (p. VII.)

A művek kontinuitására vonatkozóan az alábbiakat közli: „Azon életrajzokat, amelyek Szinnyei köteteiben is megtalálhatók, Gulyás kiegészítette és lezárta, mégpedig úgy, hogy az életpályát ott folytatta, ahol Szinnyei abbahagyta. A foglalkozás után zárójelbe tette, hogy elődjének melyik kötete

hányadik hasábján található az ő szövegének előzménye (pl.: Sz. V: 98. h.)” (p. X.)

„A szerzők önálló kötet formájában megjelent műveit Szinnyeihez hasonlóan számokkal látta el. Ha a szerzőt Sz.-nél megtalálta, újabb művét Szinnyei sorszámozását folytatva közölte, ha ott már említett mű újabb kiadásáról értesült, akkor megtartva Sz. sorszámát, a szám előtt Sz betűvel jelölte, hogy a munka az elődnél is megtalálható. Ha a címet a megjelenés ideje miatt Szinnyeinek közölnie kellett volna, akkor „Sz. előtt ismeretlen műve”-ként jelölte.” (p. XI-XII.)

T: - Gulyás Pál

- kéziratos hagyaték, id. Sz. J.-é
- kontinuitás (Magyar írók...)
- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- Viczián János

674. Előfizetési fölhívás / s. n.

= = Könyvtári Figyelő. – 36.évf. 5-6.sz. (1990.) p. 522. – Lh.: KI KSZK: P 365.

Az MTA Könyvtára, az MTA Irodalomtudományi Intézete és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös kiadásában, Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái címmel megjelentetett műre vonatkozó felhívás, melyből megtudható, hogy: „Gulyás Pál műve kiegészítése és folytatása id. Szinnyei József 14 kötetben 1891 és 1914 között megjelentetett azonos című lexikonának. ... Szócikkeinek egy része Szinnyei József szócikkeit fejezi be, másik részük csupán folytatja azokat, míg egy harmadik részük olyan személyek, írók, publicisták, tudósok, politikusok stb. életpályájának tényeit, könyveik s más publikációik, arcképeik, valamint a róluk szóló íráskor adatait rögzíti, akiket Szinnyei József a maga munkájában nem említ vagy nem említett...” (p. 522.)

T: - Gulyás Pál

- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom

675. A szakbibliográfia helyzete / Szabó Sándor

= = Könyvtári Figyelő. – 36.évf. 5-6.sz. (1990.) p. 493-501. – Szinnyeiről: p. 500. – Lh.: KI KSZK: P 365.

Szabó tanár úr tanulmánya „Szakterületi biobibliográfiák” alcím alatt rávilágít, hogy „Személyi bibliográfiai feldolgozások dolgában hazai viszonylatban nagyon mostohán állunk, még az általános bibliográfia keretei között is, hiszen Szinnyei és Gulyás Pál félbemaradt munkája óta újabb életrajzi bibliográfia nem készült. Biográfiai munkánk is csak kettő van: a Magyar Életrajzi Lexikon és az időnként megjelenő Ki kicsoda?” (p. 500.)

T: - biobibliográfia

- szakbibliográfia
- bibliográfiatörténet
- Gulyás Pál
- lexikon, életrajzi
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

675/p. Fraknói Vilmos a Széchényi Könyvtár élén / Somkuti Gabriella.

= = OSZK Híradó. – 34.évf. 9/10. sz. (1991.) p. 23-28. – Lh.: OSZK: HB 1.128.

„Fraknóinak [...] a kezdeményező, ösztönző szerepe a hazai könyv- és könyvtári kultúra alakításában, a könyvészet műfajának kibontakoztatásában [...] több sikerrel járt. Ő volt az – Rómer Flóris és Toldy Ferenc mellett, - akinek közbenjárására a Magyar Tudományos Akadémia kiadta Szinnyei József korszakos jelentőségű repertóriumát. (Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumai. 1. köt. 1874.) Ő reflektált a Magyar Könyvszemlében Szinnyei Józsefnek a magyar írók életrajzi lexikonának tervezetére. Itt Fraknói világosan leszögezte, hogy nem elégedhetünk meg a magyar írók munkásságának pusztá bibliográfiájával, kiegészítve rövid életrajzi adatokkal, „nekünk többre és másra van szükségünk”, létre kell hozni a magyar Wurzbachot (Bibliografisches Lexicon des Kaisertums Österreich), vagyis részletes életrajzokat tartalmazó bibliográfiát kell készíteni. Szinnyei elfogadta ezt az álláspontot, s az életrajzok valóban jóval bővebbek lettek, mint ahogy azt tervezetében bemutatta. Az már valóban Szinnyei érdeme, hogy egymaga meg tudta ezt valósítani, jöllehet, Fraknói csak a budapesti tudományos intézetek összefogásától merte remélni a cél elérését.” (p. 26.)

T: - biobibliográfia

- Fraknói Vilmos

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma”
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- **repertórium**, folyóirat
- Rómer Flóris
- Toldy Ferenc
- Wurzbach

676. 3/1992. (III.6.) MKM sz. rendelet augusztus 20-a, az államalapító Szent István ünnepe alkalmából a művelődési és közoktatási miniszter által adományozandó kitüntető díjakról szóló 12/1991. (VIII.6.) MKM rendelet módosításáról / művelődési és közoktatási miniszter
 = = Művelődési Közlöny, 7. sz. (1992. ápr. 24.). – Lh.: OSZK: HB 1.102.

= = Törvények és rendeletek hivatalos gyűjteménye : 1992. 2.köt. – p. 1373-1374. – Lh.: OSZK: Ált. olv. (IV.) 34.4.

A művelődési és közoktatási miniszter 3/1992. (III. 6.) MKM sz. rendelete, amely a 12/1991. (VIII. 6.) MKM sz. rendelet módosítása, így intézkedett: „(1) A Szinnyi József-díj azoknak a könyvtárosoknak adományozható, akik hosszabb időn át kiemelkedő teljesítményt nyújtottak és tevékenységükkel, kezdeményezéseikkel szakterületük fejlődését segítik elő.

(2) A díjat –amelynek összege 50000 Ft/fő- évente hat személy kaphatja.

(4) A plakett kerek alakú, bronzból készült, átmérője 80, vastagsága 8 milliméter. A plakett egyoldalas, Szinnyi József domború arcképét és a SZINNYEI JÓZSEF-DÍJ feliratot ábrázolja. A plakett Szilágyi Bernadett szobrászművész alkotása.” (p. 1374.)

A Szinnyi József-díjat –minden év augusztus 20-án- a miniszter adományozza, szakmai kuratórium javaslata alapján. (Ennek tagjait a szakmai szervezetek javaslata alapján a miniszter kéri fel.)

T: - 3/1992. (III. 6.) MKM sz. rendelet

- elismerés
- jogi szabályozás
- jutalmazás
- Szinnyi József-díj

677. Az idei Szinnyi József-díjasok / Somkuti Gabriella

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 1.évf. 1.sz. (1992.) p. 22-24. – Lh.: KI KSK: P 2510.

Az írásból megtudható, hogy: „Államalapító királyunk, Szent István augusztus 20-i ünnepe alkalmával ez évben első ízben tüntették ki Szinnyi József-díjjal a kimagasló szakmai teljesítményt nyújtó könyvtárosokat.” (p. 22.) (A megjutalmazottak névsorát lásd: p. 23-24.)

A cikk tájékoztat a díj odaítélésének körülményeiről, jogszabályi háttéréről, a Szinnyi József-díj kuratóriumának összetételéről, valamint a kitüntetés névadójának szakmai tevékenységéről is.

„Az öt főből álló kuratórium tagjai az alábbi testületeket, illetve intézményeket képviselik: Könyvtári és Informatikai Kamara (Zalainé Kovács Éva), Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete (Varga G. Károlyné), Magyar Könyvtárosok Egyesülete (Somkuti Gabriella), Országos Széchényi Könyvtár (Berke Barnabásné), Művelődési és Közoktatási Minisztérium (Balog Mihály). Sóron László, az MKM Könyvtári osztályának vezetője a kuratóriumban a titkári teendőket látja el. A kuratórium tagjainak megbízása öt évre szól.” (p. 22.) Az első kuratóriumi ülésen (júl. 15.) elfogadott működési rend szerint a kuratórium évente kétszer ülésezik.

„... mivel a Szinnyi József-díj a könyvtárosi munka legmagasabb rangú elismerését jelenti, az csak kimagasló szakmai tevékenységért adományozható olyan személyeknek, akiknek hosszabb időn át tart munkásságát a könyvtárosi hivatás iránti elkötelezettség hitelesíti. A Szinnyi József-díj nem lehet egyszerűen a jól végzett könyvtárosi munka elismerése, mögötte az egész szakma által is ismert és elismert értéktéremtő szellemi tevékenységnek kell állnia.” (p. 22.)

„Szinnyi József (1830-1913) könyvtáros és bibliográfus, az eddigi legnagyobb magyar életrajzi lexikon létrehozója, a magyarországi hírlapok gyűjteményének megalapozója, példaértékű pályát mutat fel a magyar könyvtárosoknak. Hatalmas ívű életművét hihetetlen szorgalommal és következetességgel építette fel, jól tudva azt, hogy a tudományos kutatás a legeldugottabb forrásműveket, a legkisebb adatot sem nélkülözheti ... Szinnyi József élete és munkássága nélkülözhetetlen építőköve a hazai kultúrának, neve méltán fémjelzi a könyvtárosok legmagasabb szakmai kitüntetését.” (p. 23.)

T: - 3/1992. (III. 6.) MKM sz. rendelet

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- elismerés
- jogi szabályozás
- jutalmazás
- **könyvtárosi** hivatás
- kultúrtörténet
- **lexikon**, életrajzi
- pályakép
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- Szinnyei József-díj

677/p. *Mindennapjaink „főszereplői” a kurrens periodikumok / Kocsy Anikó.*

= OSZK Híradó. – 35.évf. 7/8. sz. (1992.) p. 7-9. – Lh.: OSZK: HB 1.128.

„Minden kornak fontos a maga sajtója, hiszen a periodikumok egész életünk, kultúránk, tudományunk, művészetünk stb. tükröképei. Fontosak a jelenben, fontosak voltak a múltban és fontosak lesznek a jövőben. [...] a Nemzeti Könyvtár számára kötelező ezek teljes körű gyűjtése és megőrzése. [...] Éppen ezért nőttön-nő szorongásunk, hogy feladatunkat az utókor megelégedésére tudjuk-e ellátni, hiszen olyanok nyomdokain lépdelünk, mint Szinnyei József, Kereszty István, Goriupp Alice, Dezsényi Béla.” (p. 7.)

- T:** - Dezsényi Béla
- Goriupp Alisz
  - Kereszty István

678. *Magyar irodalmi lexikon / szerk... Ványi Ferenc*

Bp.: Kiadja a „Studium” kiadása alapján a Kassák Kiadó, [1993.]. – 877, [2] p. – Szinnyeiről: p. 766. – Lh.: OSZK Tsk.: (1) 102/495.

A lexikon felsorolja Szinnyei életének fontosabb állomásait, főbb műveit, publikációit. Utal a kéziratos hagyatéokra, azon belül arra, hogy a „Magyar írók...” pótlékköteteinek kéziratos anyaga a Nemzeti Múzeumban található. (Életrajzi adatai között tévesen szerepel, hogy *ügyvédi oklevelet szerzett*. Helyesen: Szinnyei egyetemi (jogi) tanulmá-

nyait az 1848/49-es forradalom és szabadságharc derékba törte, oklevelet nem szerzett, de több éven át ügyvédi irodában állt alkalmazásban.)

A szócikkből megtudható, hogy Szinnyei „Alapító tagja volt a Kisfaludy-Társaságnak. 1907-ben a Petőfi-Társaság, 1911-ben a Magyar Irodalomtörténeti Társulat tiszteleti tagja lett.” (p. 766.)

A „Magyar írók...”-ból készült különlenyomatok sorában tévesen szerepel a „Rákosi” életrajz. Helyesen: Rákóczi!

Álnevei: Borzas, Don José, Dr. Philaleth.

A szócikk végén néhány Szinnyeiről szóló írás címét és lelőhelyét is közli.

T: - **álnevek**, Szinnyeié

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** / tudományos társaságokkal, körökkel
- kéziratos hagyatéka, id. Sz. J.-é
- Kisfaludy-Társaság
- **könyvtár**, nemzeti
- kutatómunka
- **lexikon**, irodalmi
- Magyar Irodalomtörténeti Társaság
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Nemzeti Múzeum
- pályakép
- Petőfi-Társaság
- **téves adat**, életrajzi
- **tudományos** társaság

679. *Új magyar irodalmi lexikon : P-Zs / főszerk. Péter László. – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1994. – Szinnyeiről: p. 2002. – Lh.: KJMK (Kecskemét), ill. OSZK: Szj: Ált.olv.: 81.11.*

A szócikkből megtudható, hogy Szinnyei a gimnáziumot szülővárosában és Pesten [!Nyitrán] végezte, 1845-46-ban a pesti egyetemen, 1846-48-ban a győri akadémián tanult. Részt vett Komárom védelmében, erről naplójában is írt.

1849-től ügyvédsegéd Komáromban, majd Pozsonyban és 1869-ig Pesten tisztviselő. Már ekkor megkezdte könyvészeti gyűjtőmunkáját.

A modern m. tudományos bibliográfia és bibliográfiai irodalom megteremtője.

1872-ben a pesti Egyetemi Könyvtár tisztviselője.

1884-től foglalkozott egy országos hírlap-könyvtár megteremtésével, 1888-tól a Nemzeti Múzeum hírlaptárának őre.

Folyóirat- és könyvbibliográfiákat, repertóriumokat készített, évenként összeállította a Magyarországon megjelenő hírlapok címjegyzékét és közzétette a Vasárnapi Újságban (1873 [! 1861]-1894), a Magyar Könyvszemlében (1895-1913 [! 1905]).

Fő műve: a Magyar írók élete és munkái (1-14, 1891-1914), amely 29553 „író” életrajzát és bibliográfiáját tartalmazza és ma is forrásmunka.

A M. Történelmi Társulat és a Kisfaludy Társaság alapító tagja volt, 1899-től az MTA levelező tagja

T: - 1888. 11. 09.

- **adatgyűjtés**
- **bibliográfia**, kurrens
- **bibliográfia**, sajtó
- **bibliográfiatörténet**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- forrásgyűjtemény
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / tudományos társaságokkal, körökkel
- Kisfaludy-Társaság
- **lexikon**, életrajzi
- **lexikon**, irodalmi
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar Könyvszemle”
- Magyar Történelmi Társulat
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **publikálatlan dokumentumok**, napló(k)
- **repertórium**, természettudományi
- **repertórium**, történeti
- **téves adat**, dokumentum lelőhelyéről
- **téves adat**, életrajzi
- magyar sajtótörténet
- **tudományos** társaság
- „Vasárnapi Újság”

680. Húsz éves a tatabányai Szinnyei Kör / Horváth Géza.

= = Téka-téma. – 5.évf. 5.sz. (1994.) p. 5. – Lh.: OSZK: HB 5.001.

Az írás áttekintést nyújt a tatabányai József Attila Megyei Könyvtárban működő Sziny-

nyi-kör tevékenységéről. Megtudható belőle, hogy 1974. szept. 9-én, a III. Komárom Megyei Könyvtári Hét keretében, azzal a céllal alakult meg, hogy „a könyvvel való ismerkedés fóruma” legyen. Akkori szervező-vezetője Koger Tamás volt.

Öt év után Tapolcainé Sáray Szabó Éva vette át a klub koordinálását, aki a könyvgyűjtés, a bibliofília egyes speciális területeit érintő előadások után helytörténeti tárgyú összejöveteleket is szervezett.

A kör működésének első tíz évéről önálló füzet is megjelent („Tíz éves a tatabányai Szinnyei kör : 1974-1984” címmel, Tapolcainé Sáray Szabó Éva szerkesztésében). Ezt követően Horváth Géza vette át a szervezési munkákat, akinek alapelve: csak minőségi irodalmat, neves előadókat meghívni!

Néhány előadás témája: Erdély története I-III., Magyarok Európában I-III. c. könyvek bemutatói, 1956 röplapjai és plakátjai, Konceptiós perek, politikai gyilkosságok a Szovjetunió történelmében stb.

Jelen cikk számos utalást tartalmaz további munkákra, írásokra a Szinnyei-kör témakörében és arról is informál, hogy rendszeresen magnószalagra rögzítették az előadások, beszélgetések anyagát.

(A Szinnyei-kör ma is működik, információ kérhető: Dr. Horváth Géza, József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya.)

T: - 1974. 09. 09.

- Horváth Géza
- Koger Tamás
- **könyvtár**, József Attila Megyei (Tatabánya)
- Sáray Szabó Éva, Tapolcainé
- Szinnyei-kör

681. Jegyzőkönyv, mely készült a Szinnyei József díj kuratóriumának 1994. július 7-én az MKM Könyvtári Osztályán tartott üléséről / s. n.

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 3.évf. 9.sz. (1994. szept.) p. 20-21. – Lh.: OSZK KSZK: P 2510.

A közleményből megtudható, hogy: „Jelen voltak: dr. Somkuti Gabriella, az MKE részéről; Berke Barnabásné, az OSZK részéről; Zalai Kovács Éva, a KIK részéről; Engel Tibor, a KKDSZ részéről; Balogh Mihály és Sóron László, az MKM részéről.

A beérkezett kitüntetési javaslatok száma 23.” (p. 20.)

Az írás tartalmazza a kuratórium által – Szinnyei díjra- javasoltak névsorát (indok-

lással), továbbá a bizottság kérelmét, „hogyan a Szinnyei díjra felterjesztettek névsorát a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros folyóirat közölje, valamint 1995. februári számában jelentesse meg a jövő évi díj kiírását a felterjesztési adatlappal együtt.

A kuratórium felhatalmazza a Könyvtári Osztályt, hogy a javaslatot a miniszterhez felterjessze.” (p. 21.)

T: - hivatalos iratok / egyéb

- jutalmazás
- **könyvtárosi** hivatás
- Szinnyei József-díj

682. Szinnyei József szülőháza / ...Szénássy Árpád.

= = A Hét. – 39.évf. 34.sz. (1994.) p.11. – Lh.: OSZK: HB 9632.

A cikk id. Szinnyei Józsefet, mint lokálpatriótát, Komárom szülöttét jeleníti meg, aki számos helytörténeti jellegű írás szerzője és a város díszpolgára is volt.

Az írásból megtudható, hogy a nagy bibliográfus egykori szülőháza –a szlovákiai Komárom-ban- „ma” is áll, sőt az épület (korabeli képek és metszetek alapján rekonstruált) állapotrajzát is közli a cikk.

„Nem csoda, hogy a „gőzhangya” jelzővel illették. Naplója hatvankét (!helyesen:64) kötetnyi anyagot tartalmaz. 10639 levelét sajátkezűleg rendezte kronológiai sorrendbe. Több mint tíz kötetben dolgozta fel és gyűjtötte össze a Komárom történetéről szóló eseményeket, és több mint ötven kötetben rendezte egyéb jegyzeteit.” (p.11.)

Az írás végén a szerző figyelmeztet: „... sajnos Szinnyei József emlékének a szürkeségbe burkolt szülőházán kívül sem szobor, sem utca nem őrzi, pedig a mai kutatók, helytörténészek naponta forgatják vaskos köteteket.” (p.11.)

T: - díszpolgár, id. Sz. J.

- elismerés
- gőzhangya
- **helytörténet**, Komárom (Szlovákia)
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / Komárom városával
- kéziratos hagyatéka
- **publikálatlan dokumentumok**, levelek
- **publikálatlan dokumentumok**, napló(k)
- rajz, id. Sz. J. szülőházáról
- **Szinnyei József, id.** a történész / hely

- **téves adat** / egyéb

683. A legnagyobb magyar bibliográfus / Lacza Tihamér.

= = Vasárnap (az „Új Szó” heti melléklete). – 28.évf. 12.sz. (1995. márc. 19.) p.4. – Lh.: OSZK: FM 3/1904.

A cikk rövidített változata a „Gondolatokból épült katedrális” c. tudománytörténeti gyűjteményben található írásnak. (Lásd: 252? sz. tétel)

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, sajtó
- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- elismerés
- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **tudománytörténet**

684. Általános tájékoztatás II. : A nemzeti bibliográfia / Szabó Sándor

Bp.: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996. – 92 p. – Szinnyeiről: p. 78-80. – Lh.: saját példány, ill. OSZK: JC 16.882/Raktár

A jegyzet II. fejezetének (A magyar nemzeti bibliográfia) 4. pontja (Nemzeti biobibliográfiák és biográfiák) 1. alpontjában (Biobibliográfiai vállalkozások) részletesen tárgyalja a „Szinnyei József munkásságát megelőző korszak” (4.11) után a „Magyar írók élete és munkái” (4.12) című életrajzi lexikont, majd kitér annak kiegészítésére (4.13 „Gulyás Pál biobibliográfiája”) is.

Szabó tanár úr kifejti: „A 19. század második felének pozitívista történet- és irodalomtörténetírásának szüksége volt egy megbízható és lehetőleg teljes életrajzi és bibliográfiai adattárra. Ezt az igényt elégítette ki Szinnyei József nagy életrajzi összeállításával.” (p. 79.)

A munka kitér a mű és azon belül az egyes életrajzok tartalmi felépítésére, továbbá Szinnyei érdemeire a hírlap- és folyóiratirodalom feltárása és a nemzeti könyvtár hírlaptárának létrehozása terén.

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, nemzeti
- Gulyás Pál
- hírlapirodalom

- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- **könyvtári** tájékoztatás
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- magyar sajtótörténet

685. A magyar könyvtári szaksajtó vázlatos története: 1. rész / Pogány György.

= = Könyvtári Figyelő. – 6. (42.) évf. 4.sz. (1996.) p. 585-596. – Lh.: KI KSK: P 365.

A tanulmány 587. és 588. oldalán található id. Szinnyei Józsefre való utalás: „A kiegyezés körüli évek, évtizedek a hazai társadalomtudományokban a pozitívizmus évei voltak. Ekkoriban indultak a nagy forrásközlő vállalkozások... Az Akadémia 1872-ben vette fel egy, a hazai sajtó cikkanyagát feltáró *Magyar Tudományos Repertórium* gondolatát: ez vezetett Szinnyei József repertóriumának elkészültéhez (1874-1885.), illetve valamivel később a Magyar írók 14 kötetéhez.” (p. 587.) „1876-ban Barna Ferdinánd számolt be a Széchényi Könyvtárban, Szinnyei József pedig az Egyetemi Könyvtárban folyó rendezési munkákról.” (p. 588.)

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, rendezése

- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” I. oszt.
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” II. oszt.
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról
- **könyvtári** szaksajtó
- Magyar Tudományos Akadémia
- **repertórium**, tudományos
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

- magyar sajtótörténet

686. Petrik Géza élete és munkássága / Kégli Ferenc

= = Petrik-életrajzi kötet / szerk. Nagy Anikó. – Bp.: kiadja az OSZK, 1996. – p. 13-24. – Szinnyeiről: p. 15. – Lh.: saját példány, ill. OSZK: MC 121.700.

„Az Akadémia Kézirattárában megtalálhatók az egyetemi könyvtár akkori első öréhez, idősebb Szinnyei Józsefhez írott, cégjelzésével ellátott üzenőcédlái. Ezek egyike 1878. július 4-én kelt, amikor Szinnyei már javában dolgozott a *Magyar írók élete és munkái*-in. Szövege így hangzik: „Arról értesülvén, hogy t. Uraságod gyűjt mindenféle halotti jelentéseket is, - van szerencsém ide mellékelve mintegy 40 dbot küldeni. Ha használhatók, szívesen följajánlom ingyen. Kiváló tisztelettel Petrik Géza. (MTA Könyvtára Kézirattár Ms 788/116.)” (p. 15.)

T: - ajándékozás

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**, tisztviselői
- **gyűjtemény, id. Sz. J.-é /** gyászjelentés
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é /** Petrik Gézával
- **kéziratgyűjtemény**
- „Magyar írók élete és munkái”
- Petrik Géza

687. Petrik könyvészetének helye a magyar művelődéstörténetben / Gazda István

= = Petrik-életrajzi kötet / szerk. Nagy Anikó. – Bp.: kiadja az OSZK, 1996. – p. 53-62. – Szinnyeiről: p. 53, 55, 58, 60-61. – Lh.: saját példány, ill. OSZK: MC 121.700.

„Nem sokan akadtak, akik 1888 előtt, tehát Petriknek az 1712 és 1860 közötti időszakot összegző nagy könyvésze első kötetének megjelenése előtt átfogó retrospektív bibliográfiai munkálatokba fogtak volna. Kivételt csak Sándor István 1803-as *Magyar Könyvesháza* jelent, amely munka okán őt már Szinnyei is az első valódi magyar bibliográfusnak tekintett (Szinnyei József: Az első magyar bibliographus. Bp. 1901. 29 p.)” (p. 53.)

„... a reformkorból két fontos, tudományos igényű készült kurrens bibliográfia is ren-

delkezésünkre áll (Toldy Ferencnek a *Tudománytárban* (1831 és 1843 között) megjelent éves könyvészete, ill. a Magyar Tudós Társaság éves *Névkönyveiben* közzétett jegyzékek az akadémikusok irodalmi munkásságáról.) ... az előbbi elsősorban Petriknek adott később segítséget, az utóbbi pedig Szinnyeinek, amidőn elkezdte összegyűjteni nagy bio-bibliográfiájának anyagát.” (p. 53.) „... többször fölmerült úgy a m. tud. Akadémia, mint a Történelmi Társulat ülésein egy általános magyar tudományos repertóriumnak már nagyon is érezhetővé vált szükségé ... Annak létrehozatalát az összes Akadémia is elfogadta, és a hírlapirodalmi kiterjedt gyűjtései- és szakismereteiről jelesen ismert Szinnyei József m. kir. egyetemi könyvtáristát urat hívta fel tervezet benyújtására. Szinnyei nemcsak a tervezet készíttette el, hanem magát a művet is – két vastkos kötetben. (Szinnyei József: *Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma*. 2. oszt. Természettudományok és matematika. Bp. 1876. 1680 has.) Ezzel egyidőben a könyvtáros Szinnyei és fia ... matematikai és természettudományi kiadványainkat foglalták önálló könyvészeti munkába, amellyel a Kir. M. Természettudományi Társulat díját nyerték el. Ez a könyvészet azért fontos, mert az egyik leghasznosabb előzménye Petrik munkájának, s természetesen fontos alapja lett a 14 kötetes Szinnyei-sorozatnak is.” (p. 55.) „1891-től Szinnyei József Petrik adatainak ezreit tudta hasznosítani a *Magyar írók* sorozatában, s tegyük hozzá, e két nagy összefoglaló csak mintegy párhuzamos életrajzként használható igazán sikerrel, hiszen Szinnyei nem ad a művekről túlságosan részletes címléírást, Petrik pedig nem ad a szerzőkről biográfiát. Megkockáztathatjuk azt a kijelentést is, hogy Szinnyei azért nem adta korábban nyomdába a nagy 14 kötetes bio-bibliográfiájának első kötetét, mert még nem volt a kezében a Petrik-féle könyvészeti összesítés. Állításunkat az is alátámasztja, hogy Szinnyei már a *Magyar írók* 1. kötete 1. füzetének (megjelent: 1890. január 12.) harmadik szócikkénél (Áaron Péter) hivatkozik Petriknek az 1712 és 1860 közötti időszakot feltáró könyvészetére, s így jár el még több ezer szócikkénél. Petrik művének első része 1888-ban látott napvilágot, így Szinnyeinek módjában állt, hogy az abban foglalt adatokat a következő évben összevesse sajátjaival ... Maga Szinnyei írja az első kötet előszavában: „... Petrik könyvészete és Bibliographiája pedig igen hasznos kézikönyvek.” (p. 58.)

A tanulmány végén pedig az alábbi gondolat sor olvasható: Petriket „Elsősorban könyvkereskedőként ismerték el ... kortársai nemigen óhajtották a tudósok sorába emelni ... csak afféle, sokat idézett, sokszor kiegészített gőzhangya maradt, mint tudós kortársa, id. Szinnyei József. Bizony még sok ilyen gőzhangyára lenne szükségünk...” (p. 60.)

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, kurrens
- **bibliográfia**, retrospektív
- **bibliográfiatörténet**
- „Az első magyar bibliographus”
- forrásgyűjtemény
- Gazda István
- gőzhangya
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” I. oszt.
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma” II. oszt.
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- **ismertetés**, „Magyarország természettudományi és mathematikai könyvészete”
- könyvészet
- „Magyar könyvesház”
- Magyar Tudományos Akadémia
- művelődéstörténet
- Petrik Géza
- **repertórium**, természettudományi
- **repertórium**, történeti
- **repertórium**, tudományos
- Sándor István
- **tanulmány**, a „Magyar írók...”-ról
- Toldy Ferenc

688. Retrospektív nemzeti bibliográfiák
Petrikől napjainkig / Szabó Sándor
 = = Petrik-émlékkötet / szerk. Nagy Anikó. – Bp.: kiadja az OSZK, **1996**.
 – p. 63-68. – Szinnyeiről: p. 63. – Lh.: saját példány, ill. OSZK: MC 121.700.

„A 19. század utolsó évtizedei kedvező feltételeket teremtettek nagylélegzetű bibliográfiai összegzések elkészítéséhez. A közérdeklődés ... hangsúlyozottan fordult a nemzeti múlt értékeinek megismerése felé. ... Emellett a kor uralkodó szellemi áramlata, a pozitívizmus is igényelte a nagy anyaggyűjtésre támaszkodó tényfeltáró tudományos összegzéseket, ... ugyanakkor már jelentős olvasóközönség is kialakult ... élénk könyvkiadói és könyvkereskedői tevékenység volt tapasztalható. Mindezek együttes hatására, valamint kiváló bibliográfusok áldozatkész munkájának köszönhetően ezekben az évtizedekben számos kiemelkedő, ma is nélkülözhetetlen könyvészeti munka készült el; ezek nemzeti bibliográfiai rendszerünknek máig meghatározó alkotásai, mint többek között Szabó Károly, Szinnyei József, Kiszlingstein Sándor, valamint Petrik Géza könyvészetei.” (p. 63.)

T: - bibliográfia, nemzeti

- **bibliográfia**, retrospektív
- **bibliográfiatörténet**
- Kiszlingstein Sándor
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- könyvészet
- Petrik Géza
- Szabó Károly
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

689. A „gőz-hangya” : egy nevezetes komáromi ember / [Kossa Albert] = Id. Szinnyei József komáromi históriái / Virág Jenő (szerk.). – Tatabánya: kiadja a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat, **1997.** – p. 31-33. – Lh.: OSZK: MC 123.278/Raktár

A cikk szerzője bemutatja id. Szinnyei József személyiségét, életútját, majd utal rá, hogy Szinnyei szeretné elkészíteni Komárom város monográfiáját. Néhány sor a cikkből: „hazánk városai közül csak Komárom dicsekedhetik avval, hogy egy gőzhangyát szült és e szülöttje, ki szülővárosát annyira szereti és annak multját minden élő emberek között a legalaposabban ismeri, megérdemli, hogy őt is megismerje minden komáromi ember.” (p. 1.) „32 évvel ezelőtt ... szakasztott olyan volt, mint most –egy hallgatag, elmerengő, kevés szavú, még kevesebb húsú, halavány, téglá szőke szakállú és bajuszú...” (p. 1.) „Láttatok-e embert a ki

10 éves kora óta hiven és pontosan feljegyezte, hogy mit olvasott el életében?” (p. 1.) „...milyen szép lenne, ha ráérne megírni, mint tervezé, Komárom város monográfiáját!” (p. 2.)

V. ö.: 353. sz. bibliográfiai tétel!

T: - életút, Szinnyei József, id.-é

- gőzhangya
- **helytörténet**, Komárom
- „Id. Szinnyei József komáromi históriái”
- **kapcsolat, id. Sz. J.-é** Komárom városával
- Kossa Albert
- **személyiség**, id. Sz. J.-é

690. Id. Szinnyei József komáromi históriái / Virág Jenő (szerk.). – Tatabánya : kiadja a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat, **1997.** – 236 p. – Lh.: OSZK: MC 123.278/Raktár

A mű „Kortársi emlékek Szinnyeiről” alcím alatt 2 írást közöl (1.) Alapi Gyula: Id. Szinnyei József élete és működése (p.7-31.) 2.) Kossa Albert: A „gőz-hangya” (p.31-33.) id. Szinnyei József életéről és munkásságáról, majd a tudós-könyvtáros naplójegyzeteiből tesz közzé Komárom helytörténetére vonatkozó részeket (p.35-164.) pl.: *Tímár ház (1835-1848)*; *Komáromi nagy napok I.; Hogyan került Komárom vára 1848-ban a magyarok kezére?*; *Komáromi nagy napok II.*; *Szinnyei József honvédfőhadnagy 1848-49-i naplójából*; *Komáromi nagy napok III.*; *Bach-korszak (1849-1853)* stb. címmel.

A primér források sajtó alá rendezésekor alapul volt a szöveghűség és az olvashatóság. A könnyebb olvashatóság érdekében a korabeli helyesírást (i-í, cz stb.) a maihoz igazították, de ez a vezetéknéveket, a korabeli lapcímeket és intézményneveket, valamint országnéveket nem érintette (itt megtartották az eredeti írásmódot).

A munka 235. oldalán gazdag *forrásgyűjtemény* található!

Lásd még: 55., 82., 97., 152., 188., 202-203., 353., 693. sz. bibliográfiai tételek!

T: - „Bach-korszak”

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- forrásgyűjtemény
- gőzhangya
- **helytörténet**, Komárom
- „Id. Szinnyei József komáromi históriái”

- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- naplójegyzetek
- pályakép
- **publikálatlan dokumentumok** / napló(k)
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- „Tímár-ház”

691. *A magyar irodalomtörténet bibliográfiája* / szerk. Kókay György, V. Windisch Éva. – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1972-1997. – 8 db. – 5. köt., 1905-1970 : általános rész / B. Hajtó Zsófia. – Bp.: Akadémiai Kiadó-Argumentum Kiadó, **1997**. – p. 5, 9, 95. – Lh.: OSZK: Ált.olv.: Szj: 81.13.

p. 5.: „*Sajtóbibliográfiák*: A hazai hírlapirodalom 1901-1914-ben. = MKsz 1902. 1-57., 1903. 1-59., 1904. 1-59., 1905. 1-65., 1906. 1-75., 1907. 1-110., 1908. 1-21., 1909. 1-20., 1911. 1-91., 1912. 1-29., 1913. 1-23., 1914. 1-24. [Összeáll. Id. Sz. J., Kereszty István stb. – Klny. is. – 1910-től „A hazai időszaki sajtó” címen!]

p. 9.: „*Életrajzi lexikonok*: Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái 1-14. köt. Bp. 1891-1914. **Ism.**: [Gulyás Pál] [g.], MKsz 1905. 61-62. – Gulyás Pál, MKsz 1906. 363-365. – Gulyás Pál, MKsz 1910. 79-80. – Gulyás Pál, MKsz 1914. 272-273. – Váczy János, ItK 1914. 491-496.”

p. 96.: „*A modern polgári irodalom kezdetei*: Szinnyei József, id.: Az irodalomról. = Bp. Újságírók Alm. 1909. 232-233.

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **bibliográfia**, sajtó
- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- Gulyás Pál
- hírlapirodalom
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- magyar sajtótörténet
- Váczy János

692. *A magyar irodalomtörténet bibliográfiája* / szerk. Vargha Kálmán és

V. Windisch Éva. – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1972-1997. – 8db.

4. [köt.], 1849-1905 : személyi rész II. : H-Zs / szerk. Tódor Ildikó. – **1997**. – XXXVII, 621p. – Lh.: JMVK (Komárom): 894/M14, ill. OSZK: Ált.olv.: Szj: 81.13.

Id. Szinnyei Józsefről: p.VII, 23, 33, 48, 49, 424, 425-427, 487, 508, 517.

T: - **bibliográfia**, rejtett

- **szakbibliográfia**, irodalomtudományi
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **Hírlaptár**
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- pályakép
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész

693. *Id. Szinnyei József élete és működése* / Alapi Gyula.

In: Id. Szinnyei József komáromi históriái / Virág Jenő (szerk.). – Tatabánya : kiadja a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat, **1997**. – p. 7-31. – Lh.: OSZK: MC 123.278/Raktár

A szintén komáromi születésű *Alapi Gyula* 1979-ben foglalta össze (gépirás formájában 33 oldalon) Szinnyei életútját; az értékes - levéltári kutatásokra, egykori gimnáziumi évkönyvek adataira és személyes ismeret-ségre, emlékekre épülő munka igazán rá-szolgál a publikálásra.

Az írásból megtudhatjuk, hogy „Tíz hatalmas, vaskos kötetet tesznek ki azok a feljegyzések, melyeket [Szinnyei] *Komáromról* összeírt” (p.2.), majd így folytatja: „Ennél értékesebb hagyaték nem juthat a *komáromi muzeum levéltárába*.” (p.2.) (Vagyis a komáromi vonatkozású kéziratot Szinnyei-hagyaték ide került!)

Alapi tanulmánya korképpel indul, a 19. század Komáromába vezeti olvasóját és ebben a környezetben helyezi el Szinnyei

(Ferber) József családját, gyermekkorát is. Ezt követően részletesen tájékoztat Szinnyei tanulmányairól (sikereiről, kudarcairól), majd az 1848/49-es szabadságharcban vállalt szerepéről, továbbá házasságkötéséről, családalapításáról.

Az írás harmadik harmadában Szinnyei szakmai pályaképe (irodalomtörténész, könyvtáros, bibliográfus) tárul elénk.

A tanulmány a tudós könyvtáros temetési szertartásának leírásával, az elhangzott nekrológok felidézésével zárul.

T: - 1913. 08. 11.

- **adat**, gimnáziumi évkönyveké
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **helytörténet**, Komárom
- hiteles (kor)történeti dokumentum
- **hivatalos iratok**, id. Sz. J.-ről
- „Id. Szinnyei József komáromi históriái”
- kéziratos hagyaték, id. Sz. J.-é
- **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- középiskolák
- **levéltár**, komáromi múzeumi
- **nekrológ**, id. Sz. J.-ről
- pályakép
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész
- **tanulmány**, id. Sz. J.-ről

694. Szinnyei-Gulyás-Viczián / Czigány Lóránt

= = Magyar Könyvszemle. – 113.évf. 1.sz. (1997.) p.104-108. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„Ha egy országban a kultúra fejlettségi fokát kívánjuk lemérni ..., erre... a XVIII. század óta nem a költők száma vagy a feltalálók sora a legalkalmasabb (mert egy Bolyai vagy egy Madách zsenije viszonylag szerény körülmények között is kivirágzik), hanem a kultúra háttérhálózata...” (p.104.) –kezdi tanulmányát Czigány Lóránt. Majd felsorolja és részletesen elemzi ezen háttérapparátus három alappillérét: a szótárak, lexikonok és bibliográfiák helyzetét napjainkban.

Az életrajzi lexikonok közül kiemelten foglalkozik id. Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái* c. monumentális alkotásával:

„nemcsak mint egyszemélyes vállalkozás párját ritkító teljesítmény, hanem aprólékos adatgazdagsága miatt is a kor európai színvonalán álló lexikon...”-írja.

A szerző kitér „Aszinnyei” folytatásának tekinthető *Gulyás Pál* által szerkesztett 6 kötetes munkára, majd ennek –1990-ben megindult- folytatásaként, *Viczián János* tevékenységére is. (Sajnos az eredetileg 20 kötetre tervezett munka kiadása -a 17. kötet megjelenése után- 1996-tól leállt és a mű máig befejezetlen...)

A Szinnyei-Gulyás- Viczián munkák nagy értéke a kontinuitás: az „utódok” tiszteletteljes kegyelettel folytatták a nagy előd (Szinnyei) által kitaposott utat pl: a nevek – fonetikai alapon történő- bokrosítása (Kovács, Kovách, Kováts), vagy a névváltoztatások kezelése tekintetében, továbbá a tipográfia és a betűtípusok is illeszkedtek a korábbi kötetekben használthoz.

T: - **bibliográfiatörténet**

- elismerés
- Gulyás Pál
- **ismertetés**, „Magyar írók élete és munkái”
- kontinuitás („Magyar írók...”)
- **könyvtári** tájékoztatás
- kultúrtörténet
- **lexikon**, életrajzi
- **módszertan**, bibliográfiászerkesztési
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **tanulmány**, a „Magyar írók...”-ról
- Viczián János

695. Szinnyei József Komáromi / Lukácsy Sándor.

= = Új Forrás. – 30.évf. 6.sz. (1998.) p.145-149. – Lh.: OSZK: HA 1.056.

Az írás –Szinnyei naplójából vett információk alapján- betekintést nyújt a 19. századi Komárom életébe, a szabadságharc előtti és utáni hétköznapijaiba: „Komáromnak a múlt század harmincas-negyvenes éveiben volt a fénykora. Virágzott a kézműves ipar és a kereskedelem; nagy tölgyfa hajók úsztak le a Dunán..., szállították a gabonát és a híres komáromi tulipános ládákat...” (p.145-146.)

A cikkből elénk tárul a komáromi családok életmódja, patriarchális rendje is: „Nagybátyámat mindenki tisztelte és úrnak nevezte,

csak neje tegezte; mi fiúk szinte féltünk tőle és vas markától...; ő viszont mindenkit tegezett a háznál..." (p.146.)

A híres komáromi konyha specialitásairól így ír: „Híres még most is Komáromban a molnár csusza. A szárnyast, nyulat szalonnával spékelték... nagy májra tömték ... a ludakat...” (p.147.) De említi a dödőllét (túróval vagy mákkal) és a komáromi halászlét is a specialitások között.

Röviden így összegzi az 1848/49-es szabadságharc előtti időket: „A bőség szétáradt az egész városban.” (p.147.)

A háború azonban véget vetett a gondtalan fényűzésnek: „romokat látunk, s a régi Komárom nem is támad fel többé... valami elmúlt, visszahozhatatlanul... A mindent nivelláló civilizáció megsemmisítette a patriarchális életet...” (p.149.)

T: - helytörténet, Komárom

- **kortörténet**, 19. sz. első fele
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- naplójegyzetek
- önéletrajzi adatok, id. Sz. J.-é
- **publikálatlan dokumentumok** / napló(k)

696. Fülöp Géza emlékkönyv : művelődéstörténeti és könyvtártudományi írások / Barátné Hajdu Ágnes (szerk.). – Bp.: ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszék, **1999.** – 225 p. – Szinnyeiről: p. 209. – Lh.: saját példány, ill. OSZK: Szj: Ált.olv.: 02.432.

A Dombiné Zs. Tóth Rita, Hangodi Ágnes és Nagy Ildikó által összeállított Fülöp Géza szakirodalmi bibliográfia 2. tétele: „Gárdonyi Géza levelei id. Szinnyi Józsefhez. Adalékok az Országos Széchényi Könyvtár történetéhez [Fülöp Géza] 1959. 2.sz. 246-247 p.” (p. 209.)

T: - adatgyűjtés

- **biobibliográfia**
- Fülöp Géza
- Gárdonyi Géza
- **könyvtár**, nemzeti
- „Magyar írók élete és munkái”
- **publikálatlan dokumentumok** / levelek

697. Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába : I. általános rész I. könyvtárak és bib-

liográfiák / Kosáry Domokos. – Bp.: Osiris Kiadó. – **2000.** – 362 p. – Szinnyeiről: p. 27-28, 40-41, 57, 68, 83, 129, 180, 195, 201-202, 212, 276, 278, 280. – Lh.: KI KSKZ: 3-12766.

„A jelen kötet harmadik kiadása s egyben harmadik változata indul útjára annak a vállalkozásnak, amelyet e sorok írja éppen fél évszázaddal ezelőtt, 1949 végén kezdett el ... Az első változat I. kötete 1951-ben, II. kötete ... 1954-ben látott napvilágot. A III. kötet pedig, kiegészítésekkel és analitikus hely- és névmutatóval, 1958-ban ... második kiadása ... 1970-ben...” (p. 9.) A fentieket egészíti ki az utolsó harminc év újabb termésével a harmadik kiadás, melyben Szinnyi vonatkozásában az alábbi információ található:

p. 27.: „Szinnyi József, Egy „Magyar írók névtára”-nak terve (MKSz 1877, 353-371). Erre reagált: F[raknói] V[ilmos], Visszhang Szinnyi József tervére (MKSz 1877, 372.)” (p. 27.)

p. 28.: A retrospektív magyar nemzeti bibliográfia alapjait (Szabó K., Petrik G.) tárgyalva, az alábbi információt közli: „S ha ehhez hozzávesszük Szinnyi József 1874-ben indult, befejezetlenül is impozáns szakrepertriuitait a történelmi és természet-tudományi folyóiratcikkekről, akkor az a benyomásunk támad, mintha a magyar bibliográfiai irodalom kezdte volna végre utolérni saját feladatait.” (p. 28.)

p. 40-41.: Az RMK-hoz a MKSz-ben pótlásokat közlők között szerepel: „Id. Szinnyi József (1879, 35-41)” (p. 40-41.)

p. 57.: „2.5. Általános folyóirat- és sajtórepertóriumok” alcím alatt utal Szinnyi: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumára, továbbá a Vasárnapi Újságban és a Magyar Könyvszemlében közzétett retrospektív és kurrens hírlapirodalmi munkáira. A Szinnyeiről szóló irodalom tárgyában viszonylag friss (1980, 1989, 1997-ből) irodalomjegyzéket közöl.

p. 68.: Könyvtárügyi tárgyú írását említi: „Sz. J.: Észrevételek könyvtárrendezés tervvázlatára (M Kszle, 1879. p. 305-313.)”

p. 83.: A bp.-i egyetemi könyvtárról szóló írására utal: „Sz. J.: Az egyetemi könyvtár rendezéséről (Mkszle, 1876, 21-25.), ill.: „Vértesy Miklós: Szinnyi József és Horvát Árpád. Az egyetemi könyvtár története 1875-1876-ban (Évk.: EKI. 1962, 97-104 és klny.)”

p.129.: Magyar történeti bibliográfiák alcím alatt: „Szinnyi József, Történeti repertórium (kurrens anyag felsorolása 35 kisebb

közleményen át Hazánk 1884-1889; uő, Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium (1-3. Bp., 1874-1885.)” (p. 129.)

p. 155.: Tévesen szerepel a könyv mutatjában id. Szinnyi nevénél! Gulyás Pál ifj. Szinnyi József életrajzát és irodalmi munkásságát készítette el.

p. 180.: „5.5. Hadtörténeti bibliográfiák: [Mangold Lajos és eleinte id. Szinnyi József], A hadtörténeti irodalom repertórium Hadtörténeti Közlemények 1888-1912, 35 közleményben).”

p. 195.: „6.5. Természettudományi és orvostörténeti bibliográfiák: ... Id. és ifj. Szinnyi József, Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete, 1472-1875 (Bp., 1878.)”

p. 201-202.: „6.7. Irodalomtörténeti bibliográfiák: A régebbi kurrens anyagot felsorolta Szinnyi József, Irodalomtörténeti repertórium (Figyelő, 1876-1889, számos közleményben, fotomechanikai másolata az OSZK-ban. Bp., 1969.)”

p. 212.: „7.3. Genealógiai bibliográfiák: „Id. Szinnyi József, Szakirodalmi repertórium (Turul 1884, 48, 88, 135-136). Abbamaradt kurrens genealógiai és heraldikai bibliográfia.”

p. 276.: „10. Lexikonok, térképek, szótárak / 10.1. Hazai életrajzyűjtemények: A nagy külföldi vállalkozásokhoz hasonló méretű ált. életrajzyűjteményünk még nincs. Ezt csak részben pótolja nagy írói lexikonunk: Szinnyi J.: Magyar írk...-ja. Ez ha nem is teljes (főleg a vége felé nem), és ha nem is mindig egyenletes (folyóiratcikkeket hol ad, hol nem), mégis mindmáig alapvető és nélkülözhetetlen, egyúttal nagy monumentuma az odaadó, egyéni munkának.”

(Utal a reprint kiadásra és M. Kondor Viktória cikkére, valamint Gulyás Pál és Viczián János kiegészítő köteteire is.)

p. 278.: Utalás a „Magyar írók...” adatára.

p. 280.: „Mokos Gyula, Íróink életéhez (Bp., 1907.) Néhány hasznos kiegészítés, igazítás Szinnyihez.”

V. ö.: 592-593., 600., 624. sz. bibliográfiai tétel!

T: - **bibliográfia**, kurrens

- **bibliográfia**, nemzeti

- **bibliográfia**, retrospektív

- **bibliográfia**, sajtó

- **szakbibliográfia**, történetudományi

- **bibliográfiatörténet**

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem**

Könyvtára, rendezése

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem**

Könyvtára, története

- elismerés

- forrásgyűjtemény

- gájd

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”

- hírlapirodalom

- **ismertetés**, „Egy magyar írók névtárának terve”

- **korrigálás**, id. Sz. J. adatái

- Kosáry Domokos

- **könyvtárügy**

- **kritika**, id. Sz. J.-re vonatkozó

- **lexikon**, életrajzi

- „Magyar írók élete és munkái”

- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”

- Petrik Géza

- „Régi magyar könyvtár”

- **repertórium**, irodalomtörténeti

- **repertórium**, természettudományi

- **repertórium**, történeti

- Szabó Károly

- **Szinnyi József**, id. a bibliográfus

- **téves adat**, életrajzi

- magyar sajtótörténet

698. Híres könyvtárosok és híres olvasók : Szinnyi József (1830-1913)

bibliográfus, irodalomtörténész,

könyvtáros. = = Az Egyetemi

Könyvtár : 1561-2000 : könyvtáris-

mertető / Farkas Gábor Farkas, Pet-

rovics Mária. – Bp.: kiadja az ELTE

Egyetemi Könyvtár, 2000. – p.33-35.

– Lh.: OSZK: MB 177.915/Raktár

A könyvtárismertető füzet informál arról, hogy id. Szinnyi József 1872-ben lett az Egyetemi Könyvtár tisztviselője. Később (2 éven át) helyettes igazgatóként állt az intézmény élén.

A kiadvány – „Könyvtári emlékek” címmel tartalmazza Szinnyei humoros visszaemlékezését pályakezdésére (= részlet a Fővárosi Lapok 1887. 94-95. sz.-ból) és képet közül az Egyetemi Könyvtár régi (19. századi) épületéről.

T: - 1872. 12. 23.

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára, igazgatója**
- **fénykép, a régi (19. sz.-i) Egyetemi Könyvtár épületéről**
- **könyvtárvezetés**
- **munkakör**
- **munkakörülmények, Egyetemi Könyvtár**
- **Szinnyei József, id. a könyvtáros**

699. Szerkesztők és szerzők kézikönyve / Gyurgyák János. – Bp.: Osiris Kiadó, **2000.** – 540, [1] p. – Szinnyeiről: p. 377-378., 383. – Lh.: saját példány, ill. OSZK: Szj: Ált.olv.: 02.56

„A szerkesztő és a szerző segédkönyvei” című fejezet „Időszaki kiadványok” témakörében „Sajtóbibliográfiák” és „Sajtórepertoriumok” címszó alatt találkozunk Szinnyei nevével: „Szinnyei József, majd Kereszty István éves listái 1861 és 1894 között a *Vasárnapi Újság*ban, majd 1895 és 1913 között a *Magyar Könyvszemle*ben jelentek meg. Ezek egybefűzött kötetei megtalálhatók az OSZK Hírlapolvasójában.” (p. 377.)

„A magyar folyóiratok retrospektív repertóriumait a következő kötetek tartalmazzák: Szinnyei József: *Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium*.”

I. osztály. Történelem és annak segédtudományai.

1. köt. *Hazai folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertórium*. 1778-1873. Budapest, 1874, MTA.

2. köt. 1. rész. *Hírlapok. 1731-1880.* Budapest, 1885. MTA.

II. osztály. Természettudomány és matematika.

1. köt. *Hazai szaklapok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertórium*. 1778-1874. Budapest, 1876, MTA.

E sorozatból több kötet nem jelent meg.” (p. 378.)

„Magyar életrajzi adattárak” témakörön belül az alábbi Szinnyei-vonatkozású információ található: „A magyar életrajzi lexiko-

nok közül kiemelkedik két ún. biobibliográfia: Szinnyei József és Gulyás Pál munkája.

Szinnyei József: *Magyar írk élete és munkái*. 1-14. köt. Budapest, 1891-1914, Hornyánszky. (Reprint: Budapest, 1980-1981, MKKE.)

Szinnyei hatalmas munkája közel 30000, 1900 előtt élt szerző (Szinnyei munkája tehát *nem* általános életrajzi lexikon!) életrajzi, valamint e szerzők műveinek –nem teljes-bibliográfiáját tartalmazza.” (p. 383.)

T: - **biobibliográfia**

- **bibliográfia, kurrens**
- **bibliográfia, sajtó**
- **szakbibliográfia, irodalomtudományi**
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **Hírlaptár**
- **könyvtár, nemzeti**
- **könyvtári tájékoztatás**
- **lexikon, életrajzi**
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar Könyvszemle”
- **repertórium, folyóirat**
- **repertórium, hírlapirodalmi**
- „Vasárnapi Ujság”

700. Új magyar irodalmi lexikon : P-Zs / főszerk. Péter László. – 2. jav., bőv. kiad. – Bp.: Akadémiai Kiadó, **2000.** – p. 2157. – Lh.: OSZK: Szj: Ált.olv.: 81.11.

Életrajzi adatok, életút, irodalomjegyzék id. Szinnyei József főbb műveiről és a róla szóló irodalomról.

„A modern magyar tudományos bibliográfia és bibliográfiai irodalom megteremtője.” (p. 2157.)

T: - **bibliográfiatörténet**

- **életút, Szinnyei József, id.-é**
- **lexikon, irodalmi**
- **pályakép**

701. A hírlapok, folyóiratok kurrens nemzeti bibliográfiái a dualizmus korában – különös tekintettel az Országos Széchényi Könyvtárra 1867-1918 / Kégli Ferenc

= az OSZK Évkönyve 1994-1998. – Bp., **2000.** – p. 257-298. – Sziny-

nyeiről: p. 263-281, 289; jegyzetek: p. 291-296. – kép róla: p. 263. – Lh.: OSZK: HA 6735 IV. 02.16. –vagy: <http://mek.oszk.hu/02300/02357/02357.pdf>

A tanulmány tárgyalja a Vasárnapi Újság kurrens sajtóbibliográfiáját (1861-1867), informál annak tartalmáról (gyűjtőköréről) és a leírások sémájáról. Külön kitér az Irodalmi Értesítő sajtóbibliográfiájára (1867.) az Aigner-féle Magyar Könyvészet –Szinnyei által szerkesztett- sajtóbibliográfiájára (1869-1870) és a Magyar Könyvszemle kurrens sajtóbibliográfiájára is.

A 263. oldalon fényképet, a 291-292. oldalon pedig életrajzot és bibliográfiát közöl id. Szinnyei Józsefről.

Szinnyei meghatározó szerepét mutatja a hazai kurrens sajtóbibliográfia terén, hogy a 41 oldalas tanulmány 25 oldalán megtalálható a neve.

Az írás részletesen foglalkozik a hírlap-könyvtár létrejöttével (p. 269-274.), különös tekintettel Szinnyei erőfeszítéseire, számos utalással az OSZK kéziratrában található kéziratok hagyatéka.

T: - Abafi Lajos

- **bibliográfia**, kurrens
- **bibliográfia**, rejtett
- **bibliográfia**, sajtó
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **fénykép**, id. Sz. J.-ről
- gyűjtőkör
- hírlapirodalom
- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- kéziratok hagyatéka, id. Sz. J.-é
- **könyvtár**, nemzeti
- „Magyar Könyvészet”
- „Magyar Könyvszemle”
- pályakép
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Újság”

702. Kitüntetett könyvtárosok névtára / Gerő Gyula (szerk.)

= = Könyvtári Figyelő. – Úf. 10. (46.) évf. Különszám (2000.) p. 141., 143-144., 146., 148-149., 151-153. – Lh.: KI KSK: P 365.

A dokumentum 1992-2000-ig, kronológikus elrendezésben tartalmazza a Szinnyei József-díjjal kitüntetett könyvtárosok nevét.

T: - elismerés

- jutalmazás

- Szinnyei József-díj

703. Könyvtárosok kézikönyve. 2. köt., Feltárás és visszakeresés / szerk. Horváth Tibor, Papp István. – Bp.: Osiris Kiadó, 2001. – 375 p. – Szinnyeiről: p. 12, 333-334, 346-347, 363, 366. – Lh.: saját példány, ill. KI KSK: 3-13404.

A szerkesztői előszó az alábbi vonatkozásban említi Szinnyei nevét: „... nehéz a mondanót úgy megfogalmazni, hogy még a manuálisan dolgozókhoz is szóljon, de a másik oldalon a szövegtárolás vagy automatikus osztályozás és referálás nehézségeivel birkózók számára is hasznos legyen. Az egyenlőtlen fejlődés feszítő erejére azt az esetet idézzük, melynek során az ALA chicagói konferenciáján 1956-ban egy kiváló kolléga azt javasolta, hogy a számbavétel tárgya ne csak a könyv legyen, hanem a közlés bármely műfaja, s akkor őt futurologusnak minősítették. (A mi Szinnyei Józsefünk egyébként ezt hirdette már bő száz esztendővel ezelőtt.)” (p. 12.)

A „Bibliográfiák és ikonográfiák” alcím (p. 333-334.) keretében foglalkozik a kézikönyv a „Magyar írók...”-kal (a legismertebb és legjobban használható hazai biobibliográfiának nevezi). A képi ábrázolások kapcsán kiemeli: „Magyarországra nézve: szinte kizárólag Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái* szócikkeinek végén található hivatkozás (többnyire) folyóiratokban található (fény)képekre.” (p. 334.)

A 4. fejezet „Az időszaki kiadványok bibliográfiái” alcímén belül „Sajtóbibliográfiák” ill. „Repertóriumok” címmel az alábbi információt találjuk: „Szinnyei József 1870 [! Helyesen: 1861 Gy. J.] és 1890 [! Helyesen: 1894. Gy. J.] között a *Vasárnapi Újság*-ban, 1895 és 1914 [! Helyesen: 1905. Gy. J.] között a *Magyar Könyvszemle*-ben közölt éves összefoglalókat a folyóiratokról.” (p. 346.)

„Szinnyei József: *Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma. I. Történelem és annak segédtudományai. 1-2. kötet. 1874-1876, II. Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete 1472-1875.* Budapest, 1879. [! Helyesen: II. Természettudomány és matematika : 1778-1874. Bp., 1876. Gy. J.] (Folytatása az Erdélyi Múzeum Egyesület Orvos-Természettudományi Szakosztály értesítőjének 1879 és 1898 közötti évfolyamaiban jelent meg.” (p. 347.)

„A nemzeti életrajzi lexikonok” (p. 363.) alcímhez tartozó információként szintén utal a „Magyar írók...”-ra (1891-1914, hasonmás kiad. 1980-1981) és jelzi, hogy CD-ROM-on is megjelent (2000.). „Legalaposabb életrajzi lexikonunk”-ként emlegeti, amely tágan értelmezi az író fogalmát ... és a nyomtatásban megjelent művek mellett a kéziratosokra is kitér; ... a tárgyalt személy képeinek forrását is megadja” (p. 363.)

A kézikönyv tárgyalja –a Szinnyei folytatásaként / kiegészítéseként számon tartott- Gulyás Pál és Viczián János munkáit is.

„Szakterületi életrajzi lexikonok” címszó keretében az alábbi említést teszi Szinnyeiről: „Az írók számbavétele –amint azt Szinnyei és Gulyás művében láttuk- sok esetben az írással, publikálással is foglalkozó személyek regisztrálására is kiterjed, tehát (igen helyesen) nem csak a szépirodalmat művelőkre.” (p. 366.)

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, sajtó
- Gulyás Pál
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **könyvtári** tájékoztatás
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar Könyvszemle”
- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete”
- **nem hagyományos dokumentum**, CD-ROM
- **repertórium**, tudományos
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész / irodalom
- **téves adat**, bibliográfiai
- **téves adat**, kortörténeti
- „Vasárnapi Ujság”
- Viczián János

704. *Könyvtárosok kézikönyve. 3. köt., A könyvtárak rendszere* / szerk. Horváth Tibor, Papp István. – Bp.: Osiris Kiadó, **2001.** – 356 p. – Szinnyeiről: p. 193. – Lh.: saját példány, ill. KI KSKZK: 3-13087.

„Időszaki kiadványok” címszó alatt utal a kézikönyv Szinnyeire: „A hírlapok és folyóiratok a 19. század elejétől kezdtek elkülönülni a könyvektől, ennek megfelelően az általános gyűjtőkörű és a szakkönyvtárak is megkezdték önálló gyűjteménnyé való szervezésüket. Magyarországon Szinnyei József kezdeményezte 1884-ben önálló Hírlapkönyvtár felállítását. A gyűjtemény néhány évvel később a Nemzeti Múzeum Könyvtára, vagyis a Széchényi Könyvtár különgyűjteményévé vált.” (p. 193.)

T: - Hírlaptár, létrejöttének körülményei

- **könyvtár**, nemzeti
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- magyar sajtótörténet

705. *A legnagyobb magyar bibliográfus : Szinnyei József : 1830-1913* / Lacza Tihamér. = = Gondolatokból épült katedrális : magyar orvosok, mérnökök, tudósok : tudománytörténeti arcképek és tanulmányok / Kiss László, Lacza Tihamér, Ozogány Ernő. – Komárno : Madách-Posonium, **2001.** – p. 368-371. – Lh.: Komárnói Városi Könyvtár (Okresná knižnica Komárno): N252546.

„A múlt század második felében élt Magyarországon egy ember, aki a MTA megbízásából arra vállalkozott, hogy az addig élt valamennyi magyar tollforgató ember életrajzát és irodalmi ténykedését számba veszi és könyvben közreadja. Ezt a férfit Szinnyei Józsefnek hívták.” (p.368.)

Az írás tömören ismerteti a nagy bibliográfus életútját, gyermek éveitől haláláig. Részletesen vázolja a „Magyar írók élete és munkái” létrejöttének körülményeit, majd kitér a szakterületi, könyvészeti és folyóirat-bibliográfiákra is.

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, sajtó
- **szakbibliográfia**
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **kapcsolat**, id. Sz. J.-é / az MTA-val
- **lexikon**, életrajzi
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

706. *Id. Szinnyei József emlékezete : művelődéstörténeti és sajtótörténeti írásai / összeáll. Gazda István.* – Piliscsaba : Kiadja a Magyar Tudománytörténeti Intézet, **2002.** – 323 p. – Lh.: KI KSZK: 13.4/I 13.

Nemzeti könyvtárunk, az Országos Széchényi Könyvtár alapításának 200. évfordulóján, a Magyar Millennium kiadásai program keretében, az MTA és a Magyar Könyv Alapítvány támogatásával megjelent munka.

A kötetet szerkesztő Gazda István, a Magyar Tudománytörténeti Intézet igazgatója válogatást közöl Szinnyei sajtótörténeti, könyvészeti, bibliográfia-történeti és művelődéstörténeti publikációiból.

A közel 300 tételes bibliográfiát „Id. Szinnyei József szakirodalmi munkássága” címmel (p. 269-298.), szintén Gazda István készítette. A könyv használatát folyóirat-cím mutató, továbbá személynév mutató segíti. A munka nem tartalmazza a Szinnyeiről szóló irodalmat, de az egyes írásaival vitatkozó cikkeket felveszi.

Az Előszóból megtudható, hogy jelen munka id. Szinnyei József helytörténeti írásaiból 1997-ben készült válogatás (Id. Szinnyei József komáromi históriái / összeáll. Hídvégi Violetta, Virág Jenő, Gazda István. – Tata-bánya) folytatása, továbbá, hogy tervezik a „Magyar írók”-kal kapcsolatos ismertetések, publikációk közlését és Szinnyei kéziratos naplójának, valamint legérdekesebb leveleinek megjelentetését is.

T: - biobibliográfia

- bibliográfia, rejtett
- bibliográfiatörténet
- Gazda István
- helytörténet, Komárom
- „Id. Szinnyei József emlékezete”
- kéziratos hagyaték, id. Sz. J.-é
- könyvészet
- könyvtár, nemzeti
- „Magyar írók élete és munkái”
- művelődéstörténet
- publikálatlan dokumentumok, levelek
- publikálatlan dokumentumok, napló(k)
- **Szinnyei József, id.** a történész
- magyar sajtótörténet

707. *Kincsek a nemzet könyvtárából / szöveg Monok István; fotók Hapák József.* – Bp.: kiadja a Magyar Könyvklub, **2002.** – 416, [2] p. – Szinnyeiről: p. 9. – Lh.: OSZK Ált. olv.: (IV.) 02.421.1.

Monok István, az OSZK főigazgatója történeti áttekintésében („A Nemzeti Könyvtár történetéről” p. 5-10.) az alábbi Szinnyei-vonatkozású információ olvasható: „Eötvös József koncepciózus kultuszminisztersége idején a könyvtár a kulturális politika számottevő részévé emelkedett, funkciója kibővült, a magyar vonatkozású dokumentumok beszerzése és őrzése mellett nagy hangsúlyt fektettek a tudományos feldolgozásra, illetve a kutatómunka folytatására is. Az új igazgatók, Fraknói Vilmos püspök, történész (1875-1879), Majláth Béla történész, régész (1879-1893), Szinnyei József irodalomtörténész, bibliográfus (1893-1894) és Fejérpataky László történész (1894-1919) már a könyvtár jelentős bővítésén, a nagyobb nyilvánosság számára való megnyitásán, illetve a tudományos munka elmélyítésén fáradoztak ... Szinnyei rövid igazgatósága alatt megszervezte a Hírlaptárat (1884.), amely több mint 330000 egységből áll, és a magyar kultúra nyilvánosságát kutatóknak alapvető forrásul szolgál, tükre minden korszak kulturális és tudományos életének.” (p. 9.)

T: - 1884. 07. 23.

- **Hírlaptár**, létrejöttének körülményei
- **könyvtár**, nemzeti
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárvezetés**
- kultúrtörténet
- **munkakör**
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **tudománytörténet**

708. *Az Országos Széchényi Könyvtár története : 1802-1918 / Somkuti Gabriella.* – Bp.: OSZK, **2002.** – 138 p. – Szinnyeiről: p. 53, 134; fénykép p. 49. – Lh.: OSZK Tört. olv. (III.) 2.343, v. Ált. olv. (IV.) 02.421.1.

Majláth Béla „Nem volt erőskezű vezető, működése alatt a hivatali fegyelem meglapult. Idő előtt kellett távoznia 1893 elején egy könyvtári botrány miatt (Csonatosi-ügy).

Ekkor bízták meg -ideiglenesen - Szinnyeit a könyvtár vezetésével. (p. 53.)

„id. Szinnyei József (1830-1913) A könyvtár megbízott igazgatója 1893-1894” (p. 48.)

T: - 1893. 01. 26.

- **könyvtár**, nemzeti
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárvezetés**
- **munkakör**
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

709. *Aere perennius = Ércnél marandóbb : az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Nemzeti Múzeum 200. éve : kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban 2002. november 22 – 2003. február 28.* / szerk. Ferenczy Endréné. – Bp.: kiadja az Országos Széchényi Könyvtár, **2003**. – 183, [9] p. – Szinnyeiről: p. 138 (fotó), 143, 145, [3]. – Lh.: OSZK Ált. olv. (IV.) 02.421.1.

A kiállításon –az OSZK különgyűjteményei tárgykör keretében- helyt kapott (D. folyosó, 98. tétel Hírlaptár) egy, id. Szinnyei Józsefet ábrázoló rézmetszet (p. 138.), felhívásai (hírlap) és azok visszhangja, továbbá egy kiállítás a 19. századi hírlapokból és folyóiratokból és az 1848/49-es szabadságharc komáromi lapjaiból (Komáromi Értesítő, Komáromi Lapok), melyeket a Haynau csapatai által körülzárt Komáromban számonként szedett össze. (p. 142.)

A hírlapkönyvtár történeti áttekintéséből (p. 141-142.) megtudhatjuk, hogy az 1804-es helytartótanácsi kötelezpéldány rendelet alapján, „A Nemzeti Könyvtár gyűjtésének köre már alapításától kezdve kiterjedt a hírlapokra és a folyóiratokra.” (p. 141.)

„Id. Szinnyei József (1830-1913) –minden idők egyik legnagyobb magyar bibliográfusa, életrajzi adattár gyűjtője- volt az, aki az akkor világszerte elhanyagolt kiadványtípusnak, az újságnak a történeti és tudományos jelentőségét elsőként felismerte. Munkásságával, hírlapi publikációival már az 1860-as, 70-es években felhívta a figyelmet a hírlapok fontosságára. Leveleivel, beadványaival Eötvös József, később Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter pártfogását is sikerült elnyernie a Nemzeti Múzeum hírlapgyűjteménye számára. Végül Trefort Ágoston jóváhagyásával ... 1884-ben lehetősége nyílt egy országos hírlapkönyvtár felállítására.” (p. 143.)

„Szinnyei, mint a Társaság miniszter által megbízott vezetője, hatalmas lelkesedéssel és hozzáértéssel végezte munkáját. Végtelen türelemmel és szorgalommal járta az ország könyvtárait ..., hogy az ismeretlen, vagy a gyűjteményből hiányzó hírlapszámokat felkutassa. ... A gyűjtemény gyarapodását a mindenkor kötelezpéldány-rendeletek biztosították, de ... A tulajdon-bélyegzők tanúsága szerint számtalan értékes kiadvány magának az alapítónak a magángyűjteményéből került a nemzeti könyvtár birtokába, sok közülük máig egyetlen példányban.” (p. 143.)

„Az Országos Hírlapkönyvtár megalapításakor –1884-ben- 1344 hírlapnak 8789 kötetét őrizte ... ma mintegy 70 ezer féle hungarikum, hozzávetőlegesen 400 ezer kötetét őrzi.” (p. 143.)

A bicentenáriumi évben leleplezett emléktáblán- a könyvtár igazgatói között- található Szinnyei neve is: „1893-1894 Szinnyei József” (p. [3].)

T: - 1802.

- 1804. évi helytartótanácsi rend.
- 1884. 07. 23.
- emléktábla
- Eötvös József
- évforduló
- folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
- **gyűjtemény, id. Sz. J.-é / hírlap**
- gyűjtőkör
- Haynau
- **helytörténet**, Komárom
- **Hírlaptár**, története
- kiállítás (Szinnyeiről)
- „Komáromi Értesítő”
- „Komáromi Lapok”
- **könyvtár**, nemzeti
- **könyvtárvezetés**
- kötelezpéldány
- Magyar Nemzeti Múzeum
- **rézkarc**, Szinnyeiről
- statisztika
- **szervezés**, Hírlaptár
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- magyar sajtótörténet
- Trefort Ágoston

710. *Könyvtárosok kézikönyve. 5. köt., Segédletek / szerk. Horváth Tibor, Papp István*

Bp.: Osiris Kiadó, 2003. – 454 p. – Szinnyeiről: p. 137, 210, 212. – Lh.: saját példány, ill. KI KSZK: 3-13374.

A 3. fejezetben (Kalauz a könyvtár- és tájékoztatótudományi szakirodalomhoz) „Szöveggyűjtemények” alcím alatt az alábbi Szinnyei-vonatkozású információ található: „Az *Id. Szinnyei József emlékezete* (2002) című összeállítás a nemzeti könyvtár hírlaptárát alapító tudós bibliográfus előtt tiszteleg egy művelődés- és sajtótörténeti írásaiból, valamint visszaemlékezéseiből készült válogatással, valamint közli életrajzát és szakirodalmi munkásságának annotált bibliográfiáját.” (p. 137.)

„Könyvtárosok adattárai” alcím alatt: „Az intézmények és adatbázisok stb. adattárai, címjegyzékei, szolgáltatások ismertetői mellett személyi adattárak is léteznek ... Könyvtárosokról és tájékoztató szakemberekről szóló információkat az általános életrajzi forrásokban is találhatunk (például Gulyás Pál, illetve Szinnyei József *Magyar írók élete és munkái* című kötetében ...” (p. 210.)

„Hazai névtárak” alcím alatt: „Fráter Jánosné munkája, *A Magyar Tudományos Akadémia könyvtárosai 1831-1949* (1987) első részében történeti összefoglalást ad a könyvtár fejlődéséről, elsősorban a könyvtárosok ki nevezésének, alkalmazásának és munkásságának szempontjából. A főkönyvtárnokok közül Hunfalvy Pál, Fröhlich Róbert, Heller Ágost, Szily Kálmán, Ferenczi Zoltán, Szinnyei József, Melich János és Keresztury Dezső tevékenységével foglalkozik.” (p. 212.)

T: - biobibliográfia

- **bibliográfia**, rejtett
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **Hírlaptár**, története
- „**Id. Szinnyei József emlékezete**”
- **könyvtár**, Akadémiai
- **könyvtár**, nemzeti
- **könyvtári** tájékoztatás
- **könyvtáros** portré, id. Sz. J.-é
- **lexikon**, életrajzi
- „**Magyar írók élete és munkái**”
- **megemlékezés** id. Sz. J.-ről
- pályakép
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

711. *Magyar Nagylexikon*. 16. köt., Sel-Szö.

Bp.: Magyar Nagylexikon Kiadó, 2003. – p. 793. – Lh.: KJMK (Kecskemét): 030 M14/16.

Id. Szinnyei József fényképével.

Néhány gondolat a lexikon szócikkéből: Bibliográfus, könyvtáros. Szinnyei Ferenc és ifj. Szinnyei József apja. 1845-46-ban a pesti bölcsészszakra, 1846-48-ban a komáromi [! helyesen: győri] akadémián tanult. 1848-ban Komáromban nemzetőr, a város kapitulálása-
kor hadnagy.

Komáromban (1849-53.), Pozsonyban (1854-től) ügyvédi irodáknál segéd, hivatalnok (1864-től). 1869-től Pesten banktisztviselő, 1872-től az Egyetemi Könyvtár könyvtártisztje, 1875-től ig.-ja.

Országos hírlapkönyvtár létrehozása céljából 1885-87-ben folyóiratokat gyűjtött Magyarországon egész területén. 1888-tól az MNM hírlapkönyvtárban könyvtárőr, 1901-től ig. 1862-től a Vasárnapi Ujság munkatársa. Folyamatosan jelentek meg szakcikkei, 1873 [! helyesen: 1861]-től évenkénti összesítései a Magyarországon megjelenő hírlapokról, könyvbibliográfiái, folyóirat rep.-kötetei.

A magyar írók életéről gyűjtött adatai feldolgozásának eredménye a „Magyar írók élete és munkái” (1-14., 1891-1914) c. nagyszabású, megbízható életrajzgyűjtemény.

A MTA tagja (l. 1899.)

T. M. Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium (1-3., 1874, 1876, 1885.)

Irod. Gazda I. (szerk.): Id. Szinnyei József emlékezete. Művelődéstörténeti és sajtótörténeti írásai (2002.)

T: - biobibliográfia

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- **fénykép**, id. Sz. J.-ről
- „**Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium**”
- **Hírlaptár**, története
- „**Id. Szinnyei József emlékezete**”
- **könyvtár**, nemzeti
- **lexikon**, általános
- **lexikon**, életrajzi
- „**Magyar írók élete és munkái**”
- Magyar Nemzeti Múzeum
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- pályakép
- **repertórium**, tudományos
- Szinnyei Ferenc

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- Szinnyei József, ifj.
- **téves adat**, életrajzi

712. Bibliográfia : a magyar nyomda-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténeti szakirodalom 2002-ben / Czövek Zoltán, Perger Péter

= Magyar Könyvszemle. – 119.évf. 4.sz. (2003.) p. 508-522. – Szinnyeiről: p. 516, 521-522. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

Sajtótörténet 15-19. század alcím alatt: „Id. Szinnyei József sajtótörténeti írásaiból. In: Szinnyei József emlékezete... 47-267. [Másodközlések]” (p. 516.)

A múlt neves bibliográfusai, könyvtárosai, újságírói alcím keretében: p. 521.: „Gazda István: Id. Szinnyei József szakirodalmi munkássága. In: Szinnyei József emlékezete... 269-298.”

p. 522.: „Kozocsa Sándor: Adatok id. Szinnyei József életéhez. In: Szinnyei József emlékezete. 9-16. [Másodközlés, eredeti megjelent: 1964.]

„Id. Szinnyei József: Az első magyar bibliográfus. In: Szinnyei József emlékezete... 17-36. [Másodközlés, eredetileg megjelent: ! 1866.; ! Czittinger Dávid]” A szögletes zárójelben közölt információ korrekciót igényel. Helyesen: Eredeti megjelenés ideje: 1901.; Sándor István. (Nem Czittingert, hanem S. I.-t tekinti az első magyar bibliográfusnak.)

T: - **szakbibliográfia**, történettudományi

- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- „Az első magyar bibliographus”
- „Id. Szinnyei József emlékezete”
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- **Szinnyei József, id.** a történész
- **téves adat**, bibliográfiai
- magyar sajtótörténet

713. Az időszaki kiadványok feltáró rendszerei az Országos Széchényi Könyvtárban / Kocsy Anikó
 = Könyvtári Kis Híradó. – 8.évf. 1. (29.) sz. melléklete (2003. márc.) p. 9-11. – Szinnyeiről: p. 9-10. – Lh.: KI KSZK: P 2592.

2002 szeptemberében megjelent Szabolcs-Szatmár-Bereg megye sajtóbibliográfiája. Ebből az alkalomból, „Megyei sajtóbibliográfiák a XXI. század küszöbén, sajtóhungarikumok határainkon túl” címmel, 2002. november 14-én nemzetközi tudományos konferenciát rendeztek a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban. A meghívott előadók az országos sajtóbibliográfiákról, a sajtóbibliográfiai kutatásokról és azok feltártságáról tartottak előadást. Jelen munka ezen előadások egyikének írásos változata, mely Szinnyei vonatkozásában az alábbiakat tartalmazza:

„Örülök, hogy ismét szép sajtóbibliográfia születését ünnepelhetem itt, Önökkel. Tisztelet és hála László Gézáné Ágotának, és valamennyiüknek, akik Szinnyei Józsefhez hasonló kitartással és szorgalommal gyűjtögetik a magyar sajtótermékeket és adataikat.” (p. 9.)

A Nemzeti Könyvtár hatalmas gyűjteményének feldolgozása, karbantartása, tárolása, megőrzése kapcsán az előadó kifejti: „Egy kicsit cinikusan mondhatnánk, hogy könnyű volt id. Szinnyei Józsefnek –az Országos Hírlapkönyvtár létrehozójának- és munkatársainak a hőskorban mindent nyelvek szerint csoportosítva, betűrendben felállítani ... Ez akkor – mondjuk 1887-ben 1344 hírlapnak 8789 kötetét jelentette. Nekünk alig-alig sikerül tartani az ütemet, hiszen a gyűjtemény ma egy év alatt gyarapszik mintegy 8000 raktári egységgel, ami majd annyi, mint 1802-1887 közötti időszak hírlapállománya összesen. Ez kb. 200 ezer db. időszaki dokumentumot jelent évente, amelyet egyenként katalogizálnunk kell. Állandó versenyfutásban vagyunk a feldolgozandókkal a hatalmas mennyiség és persze a periodikumok sokfélesége miatt is.” (p. 9.)

A Hírlapkönyvtár nyilvántartásait érintve az alábbi Szinnyei-vonatkozású információval gazdagodhatunk: „1.1. Müncheni katalógus Ez a legrégebbi, egészen a kezdeti időktől 1950-ig épített nyilvántartásunk. Rendkívül „viseltes” állapota ellenére nagy-nagy becsben tartjuk, ... hiszen a legrégebbi, legértékesebb anyagunkról származó, mai napig használatos leírások itt találhatók és ... mert olyan becses személyek készítették, mint id. Szinnyei József, Kereszty István, Goriupp

Alice stb., szép, kaligrafikus kézírásukkal.”
(p. 10.)

T: - adatgyűjtés

- sajtó**bibliográfia**
- értekezés
- Goriupp Alisz
- **Hírlaptár**, katalógusai
- **Hírlaptár**, rendezése
- **Hírlaptár**, története
- Kereszty István
- **könyvtár**, nemzeti
- statisztika
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- magyar sajtótörténet

714. *Kitüntetett könyvtárosok névtára 2001-2002* / Gerő Gyula (szerk.)

= = Könyvtári Figyelő. – Úf. 13. (49.) évf. Különszám (2003.) p. 89., 91. – Lh.: KI KSKZ: P 365.

A dokumentum kiegészítéseket, pótlásokat és javításokat közöl a Könyvtári Figyelő 2000. évi különszámához. A Szinnyei József-díjjal jutalmazottak névsora a kiadvány 89. és 91. oldalán olvasható.

V. ö.: 702. sz. bibliográfiai tétel!

T: - elismerés

- jutalmazás
- Szinnyei József-díj

715. *Magyar Örökség Díj Petrik Géza-nak* / Kégli Ferenc

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 12.évf. 4.sz. (2003. ápr.) p. 48-51. – Szinnyeiről: p. 49. – Lh.: KI KSKZ: P 2510.

Kégli Ferenc Petrikről írt laudációja Szinnyei vonatkozásában az alábbi információt tartalmazza: A 19. század utolsó harmadában „A hirtelen megnövekedett információ-igény kielégítésére egyéni vállalkozásban indultak meg a retrospektív nemzeti bibliográfiát megalapozó munkálatok, amelyeket erkölcsileg és anyagilag is támogatott az Akadémia, illetve a könyvkereskedő-egyesület. Az elhivatottságot, lankadatlan szorgalmat igénylő gyűjtő- és szerkesztőmunkát végzők között a könyvtárosok, Szabó Károly, id. –Szinnyei József, Hellebrant Árpád mellett ott találjuk a könyvkereskedő szakmából érkezett Petrik Gézát is.” (p. 49.)

T: - adatgyűjtés

- **bibliográfia**, retrospektív
- elismerés
- Hellebrant Árpád
- jutalmazás
- **kortörténet**, 19. sz. második fele
- Magyar Tudományos Akadémia
- művelődéstörténet
- Petrik Géza
- Szabó Károly
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

716. *A periodikumokra épülő könyvtári szolgáltatások, olvasói igények az Országos Széchényi Könyvtárban* / Elekes Irén Borbála

= = Könyvtári Kis Híradó. – 8.évf. 1. (29.) sz. melléklete (2003. márc.) p. 12-14. – Szinnyeiről: p. 12. – Lh.: KI KSKZ: P 2592.

2002 szeptemberében megjelent Szabolcs-Szatmár-Bereg megye sajtóbibliográfiája. Ebből az alkalomból, „Megyei sajtóbibliográfiák a XXI. század küszöbén, sajtóhungarikumok határainkon túl” címmel, 2002. november 14-én nemzetközi tudományos konferenciát rendeztek a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban. A meghívott előadók az országos sajtóbibliográfiákról, a sajtóbibliográfiai kutatásokról és azok feltártságáról tartottak előadást. Jelen munka ezen előadások egyikének írásos változata, mely Szinnyei vonatkozásában az alábbiakat tartalmazza:

„A Nemzeti Könyvtárban jött létre a Hírlapkönyvtár s ezzel az alapító nagy bibliográfusnak, id. *Szinnyei Józsefnek* közel két évtizedes álma vált valóra. ... Szinnyei kitartása, szervezőkészsége, felkészültsége nyomán és az ő vezetésével 1884-ben kezdte meg működését a Hírlapkönyvtár, irányítjának személye, addigi szakmai múltja garantálta, hogy a benne folyó munka hosszú távon magas színvonalú maradjon. A nagy tudós életműve előtt emlékkönyv tiszteleg, mely könyvtárunk alapításának ideit, kétszázadik évfordulójára jelent meg. (Id. Szinnyei József emlékezete. Művelődéstörténeti és sajtótörténeti írásai. Összeállította, sajtó alá rendezte és a Szinnyei-bibliográfiát készítette: Gazda István. Piliscsaba, 2002. Magyar Tudománytörténeti Intézet.)

A kötet egyéb értékei mellett olyan portrét rajzol Szinnyeiről, amelyen keresztül megismerhetjük a tudós könyvtáros azon típusát, aki elhivatottan, áldozatkészen végzi a sokszor mehanikus munkát is, tevékenysége hasznosságának biztos tudatában. Az ilyen egyéniségek emléke nem csak a művekben él tovább, munkatársi környezetében is hagyományozódik. Azon túl, hogy tovább működtetik az általa alapított műhelyt, egyéniségének hatása sem múlik el nyomtalanul." (p. 12.)

T: - 1884. 07. 23.

- **bibliográfia**, rejtett
- **bibliográfia**, sajtó
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- elismerés
- értekezéslet
- **Hírlaptár**, története
- „Id. Szinnyei József emlékezete”
- **könyvtár**, nemzeti
- **könyvtárvezetés**
- **könyvtári** tájékoztatás
- **könyvtárosi** hivatás
- **munkakör**
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- magyar sajtótörténet

717. A sajtóbibliográfia „gyalogos gőzhangyái” – visszaemlékezés az elmúlt 30 évre / Nagy Anikó

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 12.évf. 7.sz. (2003. júl.) p. 45-51. – Szinnyeiről: p. 45. – Lh.: KI KSK: P 2510.

Az írás elhangzott a „Nemzedékek kézfogása” című ünnepi emlékülésen 2003. május 29-én az OSZK-ban.

Szinnyei vonatkozásában az alábbi információt tartalmazza: „Gőzhangyának id. Szinnyei Józsefet, a tudós bibliográfust, az Országos Hírlapkönyvtár megalapítóját nevezték kortársai. Ezt a megtisztelő címet Petrik Géza is megkapta Gazda István tudománytörténésztől. ... Idén a könyvtáros-bibliográfus szakmát nagy megtiszteltetés érte: 2003. március 22-én a Magyar Nemzeti Múzeumban a Magyarországért Alapítvány kurátorainak döntése alapján Petrik Géza életműve MAGYAR ÖRÖKSÉG minősítést kapott. ...

Úgy érezzük, e kitüntetéssel szakmánk, ... hivatásunk kapott olyan elismerést, amely buzdítást ad ahhoz, hogy követve nagy elődeinket, amolyan gyalogos gőzhangyai eltökéltséggel folytassuk bibliográfiai tevékenységünket.” (p. 45.)

T: - **bibliográfia**, sajtó

- elismerés
- értekezéslet
- Gazda István
- gőzhangya
- **Hírlaptár**
- jutalmazás
- **könyvtár**, nemzeti
- Magyar Nemzeti Múzeum
- Petrik Géza
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

718. Szinnyei szorgalmát tartja követendőnek / M. Tóth Sándor

= = Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. – 14.évf. (2003. szept. 1.) p. 4.

= = Téka Téma. – 14.évf. 4.sz. (2003. júl.-aug.) p. 1. – Lh.: KI KSK: P 2490.

A címdalonn közlített írás a legmagasabb könyvtáros-szakmai kitüntetés, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma vezetője (Hiller István miniszter) által adományozott Szinnyei József-díj tárgyában íródott.

A díj névadjáról dióhéjban az alábbiakat közli: „Szinnyei József múlt századi híres bibliográfus volt. Gőzhangyának nevezték szorgalma miatt. Követendő elődnek tartom minden könyvtáros számára.” (p. 1.)

T: - elismerés

- gőzhangya
- jutalmazás
- **könyvtárosi** hivatás
- Szinnyei József-díj
- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

719. A tervezéstől a bibliográfia megjelenéséig... / ... László Gézáné

= = Könyvtári Kis Híradó. – 8.évf. 1. (29.) sz. melléklete (2003. márc.) p. 1-3. – Szinnyeiről: p. 2-3. – Lh.: OSZK: HB 9.556/x.

2002 szeptemberében megjelent Szabolcs-Szatmár-Bereg megye sajtóbibliográfiája. Ebből az alkalomból, „Megyei sajtóbibliográfiák a XXI. század küszöbén,

sajtóhungarikumok határainkon túl” címmel, 2002. november 14-én nemzetközi tudományos konferenciát rendeztek a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban. A meghívott előadók az országos sajtóbibliográfiákról, a sajtóbibliográfiai kutatásokról és azok feltártságáról tartottak előadást. Jelen munka ezen előadások egyikének írásos változata, mely Szinnyi vonatkozásában az alábbiakat tartalmazza:

A most elkészült megyei sajtóbibliográfia anyaggyűjtése kapcsán kifejti, hogy „... a visszakeresés egyetlen lehetséges szempontja a földrajzi név, a megjelenés helye, lehetett. Az időszaki kiadványokhoz földrajzi katalógus egyedül az OSZK-ban készült. Nagy hasznát vettük a sajtóbibliográfiák földrajzi mutatóinak (úm. Busa Margit: Magyarország sajtóbibliográfiája (1705-1867. Bp., 1986., 1996.), a megyei sajtóbibliográfiák, Monoki István: A magyar időszaki sajtó a román uralom alatt 1920-1940. Bp., 1941.), a Magyar Nemzeti Bibliográfia, Időszaki Kiadványok bibliográfiája földrajzi mutatóinak, majd ez utóbbi számítógépes változata földrajzi keresési lehetőségeinek.

Minden más közgyűjteményben a hírlapok és folyóiratok cím szerinti betűrendes katalógusából dolgozhattunk. Ebben az esetben a bibliográfiai leírások földrajzi elemei alapján választhattuk ki a számításba jöhető címeket. Ehhez hasonló módszerrel kereshettünk a földrajzi mutatót nélkülöző hírlapbibliográfiákból (Szinnyi), Lakatos Éva: Magyar irodalmi folyóiratok bibliográfiája (Bp., 1972-2000), továbbá az OSZK kéziratban lévő, valamint azt kiegészítő, cédula formátumú lelőhelykatalógusából.” (p. 2.)

A hivatkozási jegyzék 4. pontjában Szinnyi alábbi hírlapirodalmi összeállításaira utal: „Szinnyi József, id.: A magyar hírlapirodalom 1869-1894. In.: Vasárnapi Újság 1864-1894. ; A Magyar hírlapirodalom 1895-1909. Összeáll. id. Szinnyi József, Kereszty István et. al. 1-19. füz. Bp. 1895-1913. Klny. a Magyar Könyvszemléből.” (p. 3.)

T: - bibliográfia, kurrens

- bibliográfia, sajtó
- értekezés
- hírlapirodalom
- kutatómunka
- „Magyar Könyvszemle”
- magyar sajtótörténet
- „Vasárnapi Ujság”

720. Sikersajtó a századfordulón : sajtótörténeti megközelítések / Lakatos

Éva. – Budapest: Balassi : OSZK, 2004. – 232 p. 56 t. – Lh.: OSZK: MC 147.087. – (Ism. Kókay György In: Magyar Könyvszemle, 2004. 3. sz. p. 308.)

Kókay György ismertetőjéből megtudható, hogy „A múlt megőrzése” című rész azokról az európai gyűjteményekről nyújt ismertetést, amelyek az újságok megőrzését és feldolgozását tűzték ki feladatuk. Ezek között ismerteti az 1884-ben Szinnyi József által alapított Hírlaptár történetét is, amelynek – megszüntetése előtti – utolsó kiemelt vezetője Dezsényi Béla volt, akit a hatvanas évek elején szűk prakticista és dilettáns elképzelések nyomán váltottak le, felszámolva ezzel az Európa-szerte is szinte egyedülálló hírlapgyűjtemény önállóságát.” (p. 308.)

T: - Dezsényi Béla

- Hírlaptár centralizálása
- Hírlaptár története
- sajtótörténet

721. Hírlapmúzeumok, újsággyűjtemények / Lakatos Éva. In: Sikersajtó a századfordulón : sajtótörténeti megközelítések / Lakatos Éva. – Budapest: Balassi : OSZK, 2004. – p. 213-228. Lh.: OSZK: MC 147.087 – vagy: Magyar Könyvszemle, 1985. 2. sz. p. 115-132.

„Magyarországon – ellentétben a német gyakorlattal – a nemzeti könyvtár vállalta a sajtótermékek módszeres és retrospektív összegyűjtését. Felkarolta Szinnyi József kezdeményezését, aki 1880-ban felhívást tett közzé a különféle könyvtárakban fellelhető sajtótermékek egybegyűjtésére (lásd: Szinnyi József: *Alapítsunk hírlap-könyvtárakat!* A Hon, 1880. okt. 16. regg. kiad. – lásd még a kezdeményező negyed-századdal későbbi visszaemlékezését a mozgalom elindulásáról és beteljesüléséről: *Íróink és az olvasók.* Budapesti Hírlap, 1909. február 21. 44. sz. p. 31-32.)

A teljesség kedvéért el kell mondanunk, hogy a hírlapok összegyűjtése és történelmi forrásként való megbecsülésének a gondolata a kor levegőjében volt. Lásd pl.: K. Papp Miklós, a *Magyar Polgár* szerkesztőjének kezdeményezését, aki 1848-1849-es gyűjteményének a kiegészítésére tett közzé felhívást *Az első magyar hírlap-könyvtár* címmel (Hölgyfutár (Kolozsvár), 1877. ápr. 19. 16. sz. p. 128.” (p. 227.)

„Szinnyi sürgetésére hamarosan rendelet írta elő a nemzeti könyvtárban fel nem lelhe-

tő évfolyamok, sorozatok központosítását. Az így létrejött (1884) s a továbbiakban módszeresen gyarapított Hírlaptár megközelítő teljességgel reprezentálja a magyar sajtó két évszázadát. (Szinyei Hírlaptáráról nagy elismeréssel írt a korabeli sajtó. Kiemelkedően szép és meghatározó KERESZTY István, a gyűjtemény későbbi munkatársának szemléje „Zsurnalotheke” címmel (Pesti Hírlap, 1896. április 5. p. 45-46.); egy későbbi megemlékezés: Tamás Ernő: *Ötven éve kezdték meg a Nemzeti Múzeumban a hírlapkönyvtár szervezését*. Pesti Hírlap, 1934. július 25. p. 6.; a gyűjtemény létrejöttéről, módszeres gyarapításáról és arculatának kialakulásáról lásd ILLYÉS Katalin: Adatok a hírlaptári állomány kialakulásának történetéhez. In: Az OSZK Évkönyve 1970-1971, p. 243-269.” (p. 227.)

T: - Hírlaptár sajtóviszhangja

- jogi szabályozás
- kérelem
- kötelespéldány
- könyvtár, nemzeti
- sajtótörténet

722. Az akadémiai könyv- és folyóiratkiadás szervezési kérdései a múltban / Voit Krisztina. In: *Fejezetek a közgyűjtemények és a könyvkiadás történetéből : tanulmányok* / Voit Krisztina. – Budapest: Argumentum Kiadó, [2005]. p. 105-114, 213-214. – Lh.: OSZK: 629.957

„... a Franklin nyomdában láttak napvilágot olyan közhasználatú kötetek, mint Szabó Károly *Régi Magyar Könyvtára* (1879-1898 között), Szinyei József *Hazai és külföldi folyóiratok repertóriuma* (1874), hogy csak néhány jelentős példát említsünk.” (p. 107.)

„Még egy könyvkereskedő és kiadó volt ebben az időszakban, akinek nem sikerült elismertetnie magát az Akadémiánál. A [...] ma méltatlanul alig emlegetett Abafi-Aigner cég vezetőjére, Abafi Lajosra gondolunk. Nemcsak a megrendelésekből szorult ki, hanem, mint Szinyei József visszaemlékezéseiből tudjuk, még a nevét is [...] alig volt tanácsos kejezni. A magyar írók élete és munkáinak tervét többször is benyújtotta az Akadémiának, utoljára 1886-ban. Ekkor – emlékszik vissza Szinyei – „... az Akadémia egyik tekintélyes tagja azt jegyezte meg, hogy Abafi (Aigner) Lajossal csak nem lehet egy Lexikont kezdeni; kerestem hát egy kezdetnek megfelelő író (Aachs) és így nyújtottam be 1889. október 21-én folyamo-

dásomat, [...] Ekkor az Akadémia elhatározta a segélyezését, de kiadásáról magamnak kellett gondoskodnom.” (Lásd: Szinyei József: *Hogyan készülnek a „Magyar írók?”* In: Budapesti Újságírók Almanachja 1908-ra. Budapest: kiadja a Budapesti Újságírók Egyesülete, 1908. – p. 232-233.)” (p. 109., 214.)

T: - Abafi Lajos

- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma”
- kérelem
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadémia
- „Régi magyar könyvtár”
- Szabó Károly
- Szinyei József, id. a bibliográfus
- magyar sajtótörténet

723. Domanovszky Ákos (1902-1984) és a feldolgozási reform a Budapesti Egyetemi Könyvtárban / Pogány Rózsa Gabriella. In: Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei 2005. – p. 227-248. Lh.: OSZK: HA 6327

Az Egyetemi Könyvtár ma is meglévő cédulakatalógus-hálózatának kiépülése a XIX. század utolsó harmadára vezethető vissza: a gyűjteményben átfogó rendezési és feldolgozási munkálatok az új (a mai) épületbe költözéssel (1876) párhuzamosan zajlottak le. Ekkor indult az új beszerzések adataiból és az állomány rekatalogizálásával létrehozott betűrendes címtár illetve a szakkatalógus, amely a folyóiratokról, a ritkaságokról, valamint néhány másodrendűnek tekintett speciális anyagon kívül a könyvtár teljes anyagáról” (idézet: Domanovszky Ákos – Pál-völgyi Endre: Az Egyetemi Könyvtár katalógusai. 1956. – p. 2. Egyetemi Könyvtár Kézirattára, J. 157.) tájékoztatást nyújtott. Tervbe vették a szakrendi elhelyezés (lásd: Szinyei József, id.: Az Egyetemi Könyvtár rendezéséről. In: Magyar Könyvszemle, 1876. – p. 21-25.) miatt fontos helyrajzi katalógus építését is, de ez – akkor még – nem készült el. Ezek a nyilvántartások több szempontból sem voltak igazán megfelelőek: a formai adatok közül az 1876-os tanácskozások határozatai alapján kihagyták a kevésbé fontosnak tartottakat, nem egészítették ki a szerzők rövidített formában feltüntetett neveit (lásd: Tóth András – Vértesy Miklós:

Az Egyetemi Könyvtár története. – Bp.: kiadja az Egyetemi Könyvtár, 1982. p. 417.), „a címfelvételek minősége, adatgazdagsága és egységessége fokozatosan fejlődött” – olvasható a diplomatikus kijelentés a katalógusról (lásd: Domanovszky Ákos – Pálvolgyi Endre: Az Egyetemi Könyvtár katalógusai. 1956. – p. 6. Egyetemi Könyvtár Kézirattára, J. 157.).

A tartalom szerinti visszakeresést biztosító nyilvántartásról maga Ferenczi Zoltán könyvtárigazgató is elismerte, hogy „nemcsak a mai kor tudományos követelményeinek nem felelt meg, de már elkészültekor [...] sem volt a tudományos kutatás céljainak előmozdítására való (lásd: Jelentés az 1913. évről. – p. 13-14. idézi Tóth András – Vértessy Miklós: Az Egyetemi Könyvtár története. – Bp.: kiadja az Egyetemi Könyvtár, 1982. p. 426.). Az 1920-30-as évek fordulója hozta meg [...] a formai és tartalmi feltárás módszereinek, munkamenetének és az egész katalógusrendszernek első jelentős fejlesztését.” (p. 237.)

T: - állomány-nyilvántartás

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** címjegyzéke(i)
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** katalógusai
- **dokumentumállomány** feltárása
- **dokumentumállomány** nyilvántartása
- **dokumentumállomány** rendszerezése
- **katalógus**
- **könyvtártörténet**
- **szakrend**, könyvtaré

724. *Elképzelések a retrospektív nemzeti sajtóbibliográfiáról* / Kégli Ferenc

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 14. évf. 3. sz. (2005. márc.) p. 40-44.
– Lh.: KI KSKZ: P 2510 vagy:
<http://www.epa.oszk.hu/01300/01367/00063/kegli.html>

„125 évvel ezelőtt annak a Szinnyi Józsefnek, akiről a délelőtti folyamán két előadás is szólt (Gazda István: Szinnyi József, az Országos Hírlapkönyvtár megalapítója; Kocsy Anikó: Hírlaptárolni pedig muszáj), merész

elképzelése támadt: folyóiratot, egy szakközlönyt kíván indítani a hírlapirodalomtörténet és a hírlapkönyvtárak érdekében. Előfizetési felhívást fogalmazott meg, amelyben a következőkkel indokolta elhatározását: „Száz éves nemzeti hírlapirodalmunk oly kiterjedést nyert, hogy azt figyelemmel kísérni, áttekinteni csaknem a lehetlenséggel határos. Hogy azt ismerjük, mindenekelőtt az anyagot kell összegyűjteni, [...] az anyagot előbb jegyzékbe kell szednünk, és azután feldolgoznunk. Hazánkban eddigilé már tízezer évfolyam [...] hírlap és folyóirat jelent meg. Irodalmunk ezen jelentékeny ágának elhanyagolása nemzeti bűn; annál is inkább, mert szellemi termékeink jelentékeny része ebben van mintegy elrejtve, eltemetve.” Az előfizetési felhívás végül is nem született meg – lapkiadásban járatos barátai lebeszélték Szinnyeit eleve gazdasági kudarcra ítélt ötletéről.” (p. 40-41.)

„Az 1880-ban meglévő „nemzeti bűnünket” azóta nagyrészt már jóvátettük. Létrejött az Országos Hírlapkönyvtár, amely részleg később a nemzeti könyvtárba olvadt: az Országos Széchényi Könyvtárban gyűjtjük, feldolgozzuk és szolgáltatjuk az időszaki kiadványok hazai termését, őrzük, konzerváljuk, mikrofilmezzük az anyagot. [...] a nemzeti könyvtár kurrens nemzeti bibliográfiát tesz közzé, analitikus sajtórepertóriumot jelentetett meg, illetve fog megjelentetni, továbbá támogatta egyes korszakok retrospektív nemzeti sajtóbibliográfiáinak közreadását.” (p. 41.)

„Mindössze egyetlen terület az, ahol még nem valósítottuk meg Szinnyi programját: ez a teljes anyag ’jegyzékbe szedése’, azaz: még nem készítettük el a retrospektív nemzeti általános sajtóbibliográfiát. [...] most arról számolhatok be, hogy bekövetkezik ennek is az ideje.” (p. 41.)

„Úgy gondolom, hogy a bibliográfia is tulajdonképpen műalkotás. A munkát itt a keret [...] meghatározásával kell kezdeni. [...] Meg kell szabnunk a gyűjtőkört, fel kell mérnünk a dokumentumok várható mennyiségét, számba kell vennünk az anyaggyűjtés lehetséges forrásait, a nemzetközi katalógizálási alapelvek figyelembevételével meg kell határoznunk a bibliográfiai rekordok tartalmát, számba kell vennünk erőforrásainkat...” (p. 41.)

„A leendő adatbázist nem regisztratív bibliográfiaként képzelem el. A leíró bibliográfiai rekordokhoz hozzáilleszteném a megjelent sajtóbibliográfiák értékes annotációit; Kertész Gyulabibliográfiája és a további gyűjtés alapján feltüntetném a dokumentumról készített egyedi repertóriumokat.

Amennyiben ezek elektronikus formában előfordulnak a webwn (mint például a *Tudománytár* repertóriuma a MEK-ben), úgy ugrópontot helyeznék el hozzá a tétel megfelelő helyén. A tételbe illeszteném a Petrik-könyvészet CD-ROM-ján található tartalmi analízist, vagy Lakatos Éva *Magyar irodalmi folyóiratok* című bibliográfiai sorozatából a főbb munkatársak felsorolását. Úgyszintén megmutatnám, hozzátenném a tételhez a dokumentumra vonatkozó legfontosabb sajtótörténeti irodalmat. A felhasználó [...] sok esetben a példányt is látni kívánja. Ezért célként tűzhető ki az is, hogy a bibliográfiai rekordhoz kapcsolódják hozzá az eredeti dokumentum mikrofilmről képként digitalizált, szabad szöveges kereséssel ellátott teljes anyaga, amelyet az Elektronikus Periodika Adatbázis (EPA) Archívum tárol majd a weben. Pl.: az 1897-99 között Mikszáth Kálmán főszerkesztésével megjelenő *Országos Hírlap* már most lapozható a weben [...] ez a weben megjelenő dokumentum-együttes már nem is egy hagyományos bibliográfia, hanem „webbiográfia” lehetne nevezni.” (p. 3-4.)

„Mind a koncepció kidolgozásának időszakában, mind pedig a munkálatok idején igen fontosnak tartom az összehangolt együttműködést az MTA Művelődéstörténeti Bizottságának Sajtótörténeti Munkabizottságával, az OSZK különböző munkacsoportjai között, illetve más könyvtárakkal, intézményekkel.” (p. 4.)

T: - sajtóbibliográfia

- kurrens bibliográfia
- nemzeti bibliográfia
- retrospektív bibliográfia
- dokumentumállomány védelme
- Hírlaptár története
- repertórium, folyóirat
- repertórium, hírlapirodalmi
- terv, nemzeti általános sajtó-bibliográfia

725. A hely szellemének humora (ELTE Egyetemi Könyvtár, 1865-1965) / Fabó Edit

= = Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei **2005.** – p. 145-192. – Lh.: OSZK Ált. olv.: HA 6327

„A 19. század karikírozott Egyetemi Könyvtára” alcímmel: [...] A fővárosi könyvtárügy két alkalommal került terítékre a *Borsszem Jankó*ban. Mindkétszer 1874-ben és 1876-ban, sem előbb, sem később nem fordult elő

sem az adott, sem más élclapban. A paródiák szerzősége kérdéses, viszont annyi bizonyos, hogy jól ismerte az akkori könyvtári viszonyokat.

Horvát Árpád 1867 áprilisától volt az Egyetemi Könyvtár öre, majd 1874 januárjától 1876 decemberéig volt annak igazgatója. [...] Az 1874 és 1876 közötti időszakban Horvát nem volt a helyzet ura [...] Szinnyei-nek is kellemetlen volt ez a néhány év, mert rátermettsége miatt vele végeztették el a – feletteséhez tartozó – feladatokat. Tudását diplomájának hiányában nem tudták előléptetéssel elismerni. Horvát munkássága nem valószínűsít könnyed élclapi kitérőt, Szinnyei publikált ugyan irodalmi lapokban, de nem tudni, hogy elmerészkedett-e az élclapok szerkesztőseibe. (Egy adomázó irodalmi forrás szerzője, a két egykori rivális mindennapos riposztjainak felidézésekor a parodizált szabályzatot – tévesen – Horvát-nak tulajdonítja [...] Érdemes lenne alaposabban megvizsgálni a két ellenfél érveit, motivációit, [...] lehet, hogy revideálásra szorulnak a Horvátot elmarasztaló kritikák. (lásd: Kenyeres Ágnes: Egy könyvtár hétköznapijai. – Bp.: Szépirodalmi Kvk., 1985. p. 118-119.)” (p. 156.)

A Borsszem Jankó 1874. 362. sz. (dec. 6.) 9. oldalán *Budapest könyvtáraiból (Nem Pulszky Ferencztől)* c. írás Horváth Álmos íg. „aláírásával” jelent meg (lásd: p. 157-164.)

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem

Könyvtára tisztviselői

- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára története

- Horvát Árpád
- humoreszk
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

726. Hírlaptárolni pedig muszáj. Az Országos Hírlapkönyvtár és utódai. Történeti áttekintés / Kocsy Anikó
= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 14.évf. 3.sz. (**2005.**) p. 30-40. – Lh.: KI KSZK: P 2510.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Bibliográfiai Szekciójának és az MTA Művelődéstörténeti Bizottságának 2005. január 12-én tudományos ülészeket rendezett az OSZK-ban a fenti címmel, a Nemzeti Könyvtár 120 évvel ezelőtt alakult Országos Hírlapkönyvtárára emlékezve. Jelen tanulmány az itt elhangzott előadás szerkesztett változata.

„Hallhattuk, tudjuk mi mindennel írta be Szinnyei József a nevét szakmánk történetébe. A mai kor embere számára szinte hihetetlenek az olyan teljesítmények, melyeket ő élete során véghez vitt. Hatalmas [...] szorgalmával, céltudatosságával, kitartásával és áldozatosságával valamennyiünk példaképévé válhatna.” (p. 31.)

„A Hírlapkönyvtár megalapításával Szinnyei élen járt Európában is, mert a már említett Bibliothèque Nationalon és a British Libraryn kívül nem sok könyvtár büszkélkedhetett hasonló intézménnyel és hasonlóan gazdag gyűjteménnyel.” (p. 34.)

„A hírlap-könyvtár anyagát tekintve rendkívül becsesnek mondható, mert a legritkább régi és 1848-1849-ki hírlapok teljesen megvannak itt; így csak néhányat említve: a Magyar Hírmondó 1780-ik évtől, Magyar Kurír 1787-1834, Hazai és Külföldi Tudósítások (Nemzeti Újság) 1806-1848, [...] Még azt is megjegyezhetjük, hogy a mi hírlapkönyvtárunk, a maga teljességében páratlan a kontinensen.” – idézi Kocsy Anikó Szinnyeit (Id. Szinnyei József: A hírlapkönyvtár. In: A Magyar Nemzeti Múzeum Múltja és Jelené. Budapest: OSZK, 1902. – p. 52.)

„Szinnyei rendkívüli „menedzseri” képességeinek köszönhetően [...] az állomány örvendően gyarapodott. A rendezés megkezdésekor a könyvtár 6.580 hírlapévfolymnak 472.328 hírlapszámával, 1902-ben, a könyvtár centenáriumának évében már 3910 hazai hírlap 20.540 évfolyamával, 1.520.342 számával rendelkezett. E gyarapodást a nyomdai köteles példányokról intézkedő 1897. évi XLI. törvénycikk is serkentette, amely már mulasztás esetére pénzbírság kiszabását is kilátásba helyezte. A hazai kiadványok gyűjtése a teljesség igényével történt. Nagy súlyt helyeztek a vidéken, kis példányszámban megjelenő, jelentéktlenebb lapok, valamint alkalmi kiadványok beszerzésére is.” (p. 35.)

T: - akadémiai ülés

- „Hazai és külföldi tudósítások”
- **Hírlaptár** állománya
- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár** története
- „A Magyar Hírmondó”
- „Magyar Kurir”
- **megemlékezés** az Országos Hírlapkönyvtárról

727. „Könyvek között éltem” Kozocsa Sándor emlékezete / Pogány György

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 14.évf. 3.sz. (2005.) p. 45-51. – Lh.: KI KSKZ: P 2510.

„Az „irodalom” fogalma nála már nem teljesen azt jelenti, mint akár csak egy-két emberöltővel korábbi elődeinél, például Szinnyei Józsefnél [...] Az irodalomnak az a tág, historia litteraria jellegű értelmezése, pontosabban annak egy személy általi művelése a XX. század első negyedében [...] már egyre több nehézségbe ütközött; az „irodalom” jelentése a XX. századi magyar bibliográfia korszakos egyéni életműveiben egyre inkább valamely terület szakirodalmát jelenti. A XIX. század magyar bibliográfusa többnyire még szűkítő jelző nélkül, egységében foghatta fel a nemzeti művelődés valamennyi irodalmi jellegű, vagyis írásos megnyilvánulását [...], a XX. századi már rákényszerült fókuszának szűkítésére. Ha valóban tudományos értékű és jelentőségű bibliográfiát akart készíteni, akkor szükségszerűen nem az egészszel, hanem a résszel kellett foglalkoznia.” (p. 45-46.)

T: - bibliográfia történet

- Kozocsa Sándor, dr.

728. *A legenda vége* / Voit Krisztina.

In: Fejezetek a közgyűjtemények és a könyvkiadás történetéből : tanulmányok / Voit Krisztina. – Budapest: Argumentum Kiadó, [2005]. p. 180-192., 224. – Lh.: OSZK: 629.957

„Egymás után aratta a babérokat a különböző nemzetközi és hazai kiállításokon. Az elragadtatott kortársi emlékezések közül hadd idézzük Szinnyei Józsefét: „Ráth kiadói tevékenysége éveken át páratlan volt; kiadványainak mind száma, mind értéke túlhaladta a legtöbb magyar könyvkiadót s különösen a magyar klasszikus írók kiadásával elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar irodalom körül.

Az írói tiszteletdíjat oly fokra emelte, hogy egy magyar könyvkiadó sem volt képes vele versenyezni; kiadványainak külső kiállítására is a legnagyobb gondot fordította. Az 1873. bécsi világkiállításon az ő áldozatkészsége révén volt a magyar irodalom fényesen képviselve...” (Lásd: Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. XI. Bp.: Hornyánszky ny., 1906. p. 590.)” (p. 405-406.)

Szinnyei és Ráth kapcsolatáról árulkodó levél: „.... Szinnyei átküldötte nekem a „Jókai” skatulyát a melyben te szőröstül bőrostül cédulákra vagy feldarabolva. Ezen cédulák alapján könnyen lehetne egy 3-ik

kötetet összeállítani, melyre 200 f tiszteletdíj mellett szívesen vállalkozom.” (Ráth Mór levele Jókai Mórnak 1886. ápr. 14. OSZK Kézirattár Fond V./476.)” (p. 411.)

T: - Jókai Mór
- Rát Mátyás

- 729.** „Nincs új a nap alatt” avagy: gondolatok sokadszor a retrospektív magyar nemzeti sajtóbibliográfiáról / Ferenczy Endréné. In: Emlékkötet Szabó Sándor 70. születésnapjára / szerk. Hangodi Ágnes, Ládi László. – Budapest: ELTE BTK IKI Főiskolai Könyvtárinformatikai Központ, **2005.** – p. 47-56. – Lh.: OSZK: MC 151.756

„... a könyvtári-bibliográfiai szakma több mint fél évszázada (nem számítva hozzá Szinnyi József 125 éve megfogalmazott vágyát a hírlapok „jegyzékbe szedése”-nek szükségességéről) időszakonként újabb és újabb felbuzdulással, kritikusan és önkritikusan felveti a sajtó könyvészetének fájó hiányait, majd különböző koncepciók keretében, ismét újból és újból kidolgozza a megvalósítás stratégiáját, módszerét. [...] De többnyire a teljes bibliográfiai rendszer kiépítése megmarad a koncepciók szintjén. Ezért [...] a retrospektív magyar nemzeti sajtóbibliográfiát, a magyar nemzeti bibliográfiai rendszer „fehér foltjaként” tartjuk számon.” (p. 47.)

T: - sajtó**bibliográfia**
- nemzeti **bibliográfia**
- retrospektív **bibliográfia**
- Szabó Sándor
- **terv**, nemzeti általános sajtó-bibliográfia

- 730.** Sándor István és a Magyar Könyvesház / Pogány György. In: Szíj Rezso 90 éves : írások az ünnepelt tiszteletére. 2 db. / szerk. Csohány János. – Budapest: kiadja a Szenci Molnár Társaság, **2005.** – 747 p. – Lh.: OSZK: MC 157.437/1, MC 157.437/2.

„... természetesen ő – Szinnyi József meghatározása szerint – az első magyar bibliográfus.” (p. 462.)

Többször utal Szinnyi József: Az első magyar bibliographus. Bp., 1901. c. munkájára (lásd: 3, 19, 22, 27. sorszámú idézet)

T: - „Magyar Könyvesház”

- Sándor István

- 731.** Id. Szinnyi József (1830-1913) könyvtártudós akadémikus életműve : a tudósok bibliográfusa. / az anyaggyűjtést végezte Perjámosi Sándor ; a kutatást vezette, [a bev. Tanulmányt írta] A. Szála Erzsébet ; sajtó alá rend. Gazda István. – Sopron [etc.], **2006.** – 216 p. – Lh.: OSZK: Szj: I.151/1854/Központi Tájékoztató I. Bibliográfia id. Szinnyi Józsefről, amelynek Bevezetője új kutatási irányokat is kijelöl pl.: „Naplójának teljes feldolgozása még hosszú időt vesz igénybe, s abból további vitáik, hozzászólásai is előkerülhetnek.” (p. 13.)

Ism.: Lakatos Éva. = Magyar Könyvszemle. – 123. évf. 2. sz. (2007.) p. 251-252.

T: - biobibliográfia
- naplójegyzetek
- **Szinnyi József, id.** a bibliográfus
- **Szinnyi József, id.** a történész

- 732.** Id. Szinnyi József szakmai pályaképe / Gyurcsó Júlia. **2006.** – 10 p. – Lh.: <http://epika.web.elte.hu/doktor/> „A legnagyobb magyar bibliográfusként emlegetett id. Szinnyi József monumentális életműve, számos kitüntetése és címe („királyi tanácsos, a Magyar Nemzeti Múzeum osztályigazgatója, nyugalmazott 1848/49-iki honvédfőhadnagy, az 1848/49-iki honvédegyletek igazgató választmányi tagja, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, a Múzeumok és Könyvtárak Országos tanácsának tagja, a Petőfi – Társaság, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság és a komáromi Jókai – Egyesület tiszteletbeli tagja, a Magyar Történelmi Társulat alapító és választmányi tagja, a Kisfaludy – Társaság alapító tagja, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság igazgató-választmányi tagja, a Komárom – vármegyei és városi Múzeum – Egyesület tiszteletbeli tagja, Komárom szabad királyi város díszpolgára” – lásd: Id. Szinnyi József gyászjelentése. MTAK Kézirattár: Ms 805/174) klasszikus tudományos életpályát, fiatalon elnyert elismertséget, majd folyamatosan felfelé ívelő szakmai karriert sejtet, és senki sem gondolná, hogy id. Szinnyi József közel negyvenhárom évesen (1872. december 23-án az Egyetemi Könyvtár másodtiszteként) foglalhata csak

el [...] valódi helyét a társadalomban.” (p. 1.)

- T:** - 1872. 12. 23. (id. Sz. J. alkal-
mazásának kezdete az Egye-
temi Könyvtárban)
- díszpolgár, id. Sz. J.
- **életút**, Szinnyei József, id.-é
- jutalmazás
- királyi tanácsos, id. Sz. J.
- Kisfaludy-Társaság
- Magyar Nemzeti Múzeum
- pályakép

733. *A könyvszakma segédkönyvei /*
Pogány György. – Budapest: kiadja a
Hatágú Síp Alapítvány, **2006.** p. 43,
53, 69, 100-101, 145-147, 152. –
Lh.: OSZK: MB 207.617

„Sándor István a felvilágosodás korának
embere volt [...] – Szinnyei meghatározása
szerint – az első magyar bibliográfus [...] Sándor István a *Magyar Könyvesház*sal már
elszakadt a biobibliográfiától, mai értelem-
ben felfogott igazi bibliográfiát készített.”
(p. 43.)

„A kiegyezés körül azonban a retrospektív
magyar nemzeti bibliográfia is kialakult és
ekkoriban tevékenykedett a magyar biblio-
gráfiai szakirodalomban összefoglaló néven
„a nagy bibliográfus triász”-ként emlegetett
három személy: Szabó Károly, Szinnyei Jó-
zsef és Petrik Géza. Hármójuk működése vi-
tathatatlanul fordulópont a magyar könyvé-
szet történetében, az előttük keletkezett bib-
liográfiák napjainkra jórészt tiszteletreméltó
tudománytörténeti források és nem a napi
gyakorlati munka alapvető segédletei. A há-
rom nagy bibliográfus által készített köny-
vek viszont nélkülözhetetlen eszközei ma is
a tájékoztatásnak...” (p. 53.)

„Szinnyei József az elsők között ismerte fel
a sajtó történeti forrásértékét, az 1860-as
évektől különböző lapokban rendszeresen
tett közzé sajtótörténeti cikkeket és biblio-
gráfiai összeállításokat. Az 1880-as években
sürgette a hírlapok gyűjtésének és megörzé-
sének intézményesülését; neki köszönhető,
hogy 1884-ben létrejött a *Hírlapkönyvtár*,
amely néhány évi önálló működés után az
Országos Széchényi Könyvtár egyik szerve-
zeti egysége, különgyűjteménye lett.” (p.
100.)

- T:** - **bibliográfiatörténet**
- nemzeti **bibliográfia**
- retrospektív **bibliográfia**
- **Hírlaptár**

- **könyvtár**, nemzeti
- „Magyar Könyvesház”
- Petrik Géza
- Sándor István
- Szabó Károly
- **Szinnyei József**, id. a biblio-
gráfus
- **sajtótörténet**

734. *A magyarországi német nyelvű
sajtó feltárásának helyzete /* Rózsa
Mária

= = Magyar Könyvszemle. – 122.
évf. 3. sz. (**2006.**) p. 381-387. – Lh.:
OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„A sajtótörténeti kutatások helyzete Ma-
gyarországon” c. konferencián (Bp., OSZK,
2004. dec. 10.) elhangzott előadás szerkesz-
tett változata.

„1869-70 során a *Magyar Könyvészet* című
havi folyóirat Szinnyei József összeállításá-
ban közölte a Magyarország területén meg-
jelenő kurrens periodikumok jegyzékét, a
nem magyar nyelvűeket is beleértve. Meg-
említhető még a *Vasárnapi Újságban* 1870-
tól 1894-ig rendszeresen megjelenő kurrens
sajtóbibliográfiája, amely tartalmazta a né-
met nyelvű periodikumok bibliográfiai ada-
tait is, és hírt adott a lapok indulásáról és
megszűnéséről. [...] a *Magyar Könyvszemle*,
a Széchényi Könyvtár szakfolyóirata szintén
regisztrálta a hírlapokat és folyóiratokat
ugyancsak Szinnyei összeállításában, először
csak 1876/77-ben, majd 18 év múlva 1895-
től 1913-ig.” (p. 383.) Bővebben lásd: Kégli
Ferenc: A hírlapok, folyóiratok kurrens
nemzeti bibliográfiái a dualizmus korában –
különös tekintettel az Országos Széchényi
Könyvtárra 1867-1918. In: Az OSZK év-
könyve 1994-1998. p. 257-298.

- T:** - **sajtóbibliográfia**
- kurrens **bibliográfia**
- nemzeti **bibliográfia**
- értekezlet
- **könyvtár**, nemzeti
- „Magyar Könyvészet”
- „Magyar Könyvszemle”
- **sajtótörténet**
- „Vasárnapi Újság”

735. *Szinnyei József alapítása, a hírlap-
könyvtár /* Sonnevend Péter

= = Könyvtári Figyelő 17 [!16]. (53[!54]. évf. 2. sz. (2006.) p. 285- (288) 292. – Lh.: KI KSKZ: P 365.

Másodközlés formájában (p. 288-292.): *Alapítsunk hírlap-könyvtárakat!* / Szinnyei József. [Megjelent A Hon 1880. évi okt. 16-i, 271. számának mellékletében.]

„Ősszel múlt 125 éve, hogy idősb Szinnyei József korszakos jelentőségű cikke – *Alapítsunk hírlapkönyvtárakat!* – napvilágot látott [...] A nemzeti könyvtár munkatársai az elmúlt években kiemelkedő figyelmet szenteltek Szinnyeinek és kezdeményezésének: különösen Kocsy Anikó buzgalmáért mondhatunk köszönetet.” (p. 285.)

„A Hon szívesen közölt könyvtári témájú írást: egy évvel Szinnyei hírlapkönyvtári felhívása előtt adta közre Salamon Ferenc (1825-1892) véleményét arról, hogy hozzanak létre egy „teljesen nyilvános és ingyenes városi könyvtár”-at.” (p. 286.)

„... Szinnyei utódai közül [...] vezetőként jelentős munkát végeztek a Hírlapkönyvtár életében: Kereszty István, Rédey Tivadar, Goriupp Alíz, Trócsányi Zoltán, Dezsényi Béla, Németh Mária.” (p. 287.)

T: - Dezsényi Béla

- évforduló
- Goriupp Alisz
- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- „A Hon”
- Kereszty István
- Rédey Tivadar
- munka szervezés
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

- 736.** Horvát Árpád néhány szava az Egyetemi Könyvtár rendezése ügyében. Szilágyi Sándor igazgató kinevezésének előzményei / Klimes-Szmik Katalin. In: Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei XIII., 2007. p. 9-25. Lh.: OSZK: Ált. olv. HA 6327
- Horvát Árpád egyetemi tanár 1874. január 18. – 1876. december 31. között volt az Egyetemi Könyvtár igazgatója. A tanulmány célja H. Á. könyvtárrendezésre vonatkozó nézeteinek feltárása, bemutatása. „Horvát Árpád nem engedett a szakszerű könyvtárrendezés és katalógus készítés elveiből.” (p. 13.) „1876. [...] júniustól az egyetemi tanács már Szinnyeit tekinti partnerének, a könyvtárrendezés határidejére tőle kér javaslatot, Horvát Árpád munkájának megítélésére is,

az ő jelentését tekinti érvényesnek. Gyakorlatilag ő irányítja a beosztott könyvtárőröket, díjnokokat [...] Ugyanakkor Horvát Árpád 1876 végéig marad könyvtár igazgatói székhelyén, [...] és szeptemberben, még mint könyvtárigazgató megjelenteti az Athenaeumnál a *Néhány szó a budapesti magyar kir. Egyetemi könyvtár rendezése és címtározása ügyében* címmel igazgatói működése alatt szerzett tapasztalatainak summáját...” (p. 15.)

„Horvát Árpád és Szinnyei József nézetei között áthidalhatatlan szakadék keletkezett már az olvasóterem és a kézikönyvtár „katalógusának” a kinyomtatása alkalmával [...] amely még az antikváriusi ajánló jegyzékek színvonalát sem érte el (terjedelm és pontos kötettség nélkül, mint például 4-6. köt. helyett mindössze 3 köt. stb.) Szinnyei vezetésével „Az új ’könyvtárrendezés’ zavart keltő jelzetadással kezdődött. Az olvasótermi kézikönyvtár kötetei olyan jelzeteket kaptak, ami topográfiai jellegű, a tároló szekrényre utal, míg a raktár, ahová a kézikönyvtárból lecserélt kötetek majdan, a szakjuk szerint egyszer átkerülnek, szakrend szerinti jelzetet kaptak. Az olvasóterem és a raktárak köteteinél alkalmazott jelzet, ugyanakkor alakilag nem különbözött egymástól.” (p.16.)

Szinnyei „Attól sem riadt vissza, hogy Horvát Árpádot becsúszta, a könyvtári munkában megkövetelt alaposágát [...] körültekintő eljárását kárhóztassa, mint haszontalan, a többiek hátráltató mihasznát jellemezze!” (p. 22.)

Klimes-Szmik Katalin lábjegyzetben idézi Vértessy Miklóst: „Bevallom, Szinnyei naplóját olvasva, néha már sajnáltam Horvát Ádámot [sic!]. Egyre meghasonlottabbá vált a sztár tulajdonságokat mutató Szinnyei mellett.” (p. 22.)

Pedig Horvát Árpád „elsőként írta meg magyar nyelven a rendszerezett könyvtár alapelveit” (p. 23.) és kora legképzettebb könyvtárnoka volt.

T: - „Athenaeum”

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** rendezése
- Horvát Árpád
- **katalógus**
- **könyvtárvezetés**
- Szilágyi Sándor
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros

737. Id. Szinnyei József a Nemzeti Könyvtár élén, 1893-1894 / Perjámosi Sándor

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 16. évf. 5. sz. (2007.) p. 39-44. – Lh.: KI KSKZ: P 2510.

„... Szinnyei névéhez a Nemzeti Könyvtáron belüli működése idején nemcsak a hírlaptár vezetése kapcsolódik, hanem magáé a teljes könyvtaré is.” (p. 39.)

Bár a *Magyar írók élete és munkái* nem említi, „Az Országos Széchényi Könyvtárban található egy márványtábla, amelyen a Magyar Nemzeti Könyvtár igazgatói vannak feltüntetve. E tábla szerint id. Szinnyei József 1893-1894 között a könyvtár igazgatója volt.

Nem tudható, hogy elhallgatása önéletrajzában állítólagos szerénysége lett volna. Ebben mindenképpen kételkedhetünk, mivel ennek ellentmondani látszanak naplóbejegyzései. Tény azonban, hogy Csáky Albin, az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter Szinnyei József hírlapkönyvtári-ört 1893. január 26-i hatállyal a „műzeumi könyvtár ideiglenes vezetésével” bízta meg.

Előzménye egy 1892 őszén a Nemzeti Múzeum és a Könyvtár körül kipattanó, majd egyre dagadó botrány volt. Ennek folyományaként a könyvtárban, de azon belül is elsősorban a kéziratárban revíziót tartottak, amelynek során hanyag kezelést, hiányokat, visszaéléseket állapítottak meg. Ezért Csontos János kéziratári ör ellen fegyelmi vizsgálatot folytattak, aminek következtében Csontosit fölfüggesztették a hivatalából. Végzetül menesztették őt és a könyvtár akkori vezetőjét, Majláth Bélát is, aki 1879-től volt a Magyar Nemzeti Könyvtár igazgatója. Majláthot a felsoroltakban ugyan nem tartották vétkesnek, viszont abban igen, hogy elmulasztotta az ellenőrzést. Hogy ez a vizsgálat jogos volt-e, nekem nem tisztem értékelni. Valószínűleg a könyvtár történetének egyik legsötétebb ügye és legnagyobb korrupciós botránya volt, melynek hátterében egyes elképzelések szerint Pulszky Ferenc, a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatójának politikai szerepvállalása állott, a támadás valójában őt irányozta volna.” (p. 40.) (A „Csontos ügy”-ről lásd bővebben: Pálvolgyi Endre: A Csontos János elleni fegyelmi vizsgálat és annak politikai háttere. In: Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei 2. (1964) p. 163-192.)

„Naplója szerint váratlanul érte Szinnyeit, hogy [1893] január 27-én, tehát a hivatalos kinevezés dátumát követő napon Pulszky behívta magához és felolvasta a miniszteri

rendelet reá vonatkozó részét. [Mindenki Fejérpataky kinevezésére számított.] Fejérpatakyt ekkor a kéziratár vezetésével bízták meg. Szinnyei ezt úgy értékelte, hogy az elmúlt időszakban őt ért sérelmek (ilyet ő sokszor gondolt!) végre megtoroltattak. Ekkor ezt írta Naplójába: „[...] ezzel megmutatták oda fönn, hogy Majláth mily igazságtalan volt, midőn nem engemet, kit megilletett volna, de Csontosit, ha ez nem volt ott, Fejérpatakyt bízta meg a helyettesítéssel. Még legutóbb is! Ez aztán a nemezis! Az Isten keze! Mint rendesen mentem föl, gratuláltak; Fejérpataky sietett a kulcsokat átadni, utalványozási naplót; kisebb fizetéseket utalványoztam, izgatott voltam, szóval igen keveset dolgoztam [...] Ugyanitt pár sorral lejjebb azt is lejegyzí, hogy „... eljött Szűry Dénes, Csáky miniszter úr titkárja; elmondta, hogy ő csinálta az ítéletet, hogyan fogadták a könyvtárban? „Jól!” De a Pulszky levért; ő is azt tartja t.i. Szűry, hogy kár az öreget 78 éves [korában] bántani.” (MTA KK Ms 18. Szinnyei József: Napló. 1893. január 27. péntek.)

Másnap tele volt a sajtó az ítélettel. „Megindul a hajsza, minden lapban benne van az az egész miniszteri ítélet, végén megbízatásunkkal! Ez már sok is a büntetésből. [...] Fejérpataky [...] Szalaynál elúszthatott, mert csak félre vonulva nézi megbízatásomat; [...] de Fejérpataky igazgatásától is félek...” (MTA KK Ms 18. Szinnyei József: Napló. 1893. január 28. szombat.)

A fegyelmi ügy végleges lezárásáig hónapok teltek el. 1893. október 22-én a könyvtár igazgató-óri állására pályázatot írtak ki. Ezen Szinnyei már nem indult, és csak sejteni lehet az okát. [...] a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1893. december 24-én kelt elhatározásával Fejérpataky Lászlót nevezte ki a könyvtár igazgatójává. [...] 1894. január 4-én letett esküjével hivatalosan is a könyvtár vezetőjévé vált, ezt a tisztségét 1919-ig viselte.” (p. 40-41.)

„Összegezve a fentieket: id. Szinnyei József a Nemzeti Könyvtár élén körülbelül kicsit több mint 11 hónapot töltött el. De mit is tehetett 11 hónap alatt ebben a pozícióban, főleg úgy, hogy anyagilag nagyon is meg van kötve a keze és szinte minden nagyobb kiadásnál engedélyhez kellett folyamodnia? [...] például ekkor láttak hozzá Horváth Mihály irodalomtörténész irodalmi hagyatékának feldolgozásához is, amely 1879 óta, azaz Majláth Béla igazgatóságának kezdetétől ládáiban hevert, gyakorlatilag felbontatlanul. [...] Mindezeket túl Szinnyei rövid ideig tartó vezetése alatt három olyan dolog is tör-

tént, ami mellett nem mehetnek el észrevétel nélkül a könyvtár- és művelődéstörténések. Az *első a könyvtár átszervezése*. Eszerint 1893. július 7-étől a könyvtár gyakorlatilag is három, egymástól elkülönülő szervezeti egységből áll [...]: a) nyomtatványok osztálya b) kézirat-, levéltári- és ősnymtatványok osztálya c) hírlapkönyvtár. Az osztályok élére egy-egy könyvtári őrt neveztek ki [...] A második a Magyar Könyvszemle újjászervezése. Ez [...] megindulásától kezdve a korábban már említett csontosai János vezetése alatt állt. Csontosai bukásával e lap is magára maradt [...] az 1892-1893-as évet összevonva új folyamot indítottak. [...] A lap tartalmilag is megváltozott, bővítették, ugyanakkor a *Magyarországi Könyvészet* című bibliográfiai rovatot [...] megszüntették [...] A harmadik a köteles példányok ügye. [...] A korábbi 1804. február 28-án kelt helyhatósági rendelet, majd az 1840. évi VI. tc., illetve az 1848. évi XVIII. tc. a köteles példányok beszolgáltatásáról nem rendezte pontosan annak menetét és elmulasztását sem szankcionálta. 1893 márciusában az ügynek sikerült megnyerni Zichy Jenő grófot is, aki a képviselőházban előadta az ügyet [...] Az új kötelespéldány törvényt végül 1897 novemberében fogadták el, [...] a kérdés minden tárgykörével foglalkozott és a szankcionálásra is kitért.” (p. 42-43.)

T: - Csáky Albin

- Csontosai János
- Fejérpataky László
- Horváth Mihály
- **könyvtár**, nemzeti
- **könyvtárvezetés**
- kötelespéldány
- „Magyar Könyvszemle”
- Majláth Béla
- naplójegyzetek
- Pulszky Ferenc
- **Szinnyei József, id.**
- a könyvtáros
- Szűry Dénes

738. Komáromi főhajtás id. Szinnyei József életműve előtt / Kégli Ferenc = = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 16. évf. 5. sz. (2007.) p. 34-38. – Lh.: KI KSK: P 2510.

„... a 2006. év vonatkozásában semmilyen „kerek” évfordulót nem lehet megállapítani id. Szinnyei József életével, működésével kapcsolatban. [...] Nem is ezért, nem is egy évforduló okán került ki 2006 végén a rév-

komáromi NecArte nyomdából *Id. Szinnyei József (1830-1913) könyvtártudós, akadémikus életműve* című, *A tudósok biobibliográfiája* főcímmű, a címtoldal előfejeiben *Akadémiatörténeti kutatások* megnevezést viselő kötet. Egyszerűen csak azért, mert egy OTKA-program keretében most fejeződött be id. Szinnyei életművének, kiterjedt levelezésének, kéziratának, naplójának és nyomtatásban megjelent írásainak az összegzése, most vált az A. Szála Erzsébet által vezetett kutatás eredménye közreadhatóvá.

A kötet nem előzmény nélküli: mások is állítottak már össze id. Szinnyei József-műjegyzéket. [...]” (p. 34.), pl.: Gyurcsó Júlia szakdolgozata 2005 tavaszától elérhető a Széchényi Könyvtárban (*Id. Szinnyei József-bibliográfia : A nyomtatásban megjelent teljes Szinnyei-irodalom rendszerezett, annotált jegyzéke (1848-2003)* / Gyurcsó Júlia. Debreceni Egyetem, 2004. 315 p.)

T: - biobibliográfia

- kutatómunka
- OTKA program

739. Az egyetemi könyvtár egy évszázada 1874-1980 / szerk. Szögi László. – Budapest: kiadja az ELTE Egyetemi Könyvtára, 2008. – 265 p. Lh.: OSZK: Szj:IV. 02.421 / Ált. olv.

Id. Szinnyei József 1872-1888 között állt alkalmazásban az Egyetemi Könyvtárban. Ezt az időszakot a könyv első fejezete tárgyalja: *Klimes-Szmik Katalin: Az új könyvtárpalota felépítésétől a századfordulóig 1874-1899.* (p. 5-55.) A fejezet alcímei: A könyvtár működését meghatározó törvények és rendeletek (p. 5-7.) – Könyvtári állománygyarapítás és költségvetés (p. 7-12.) – A könyvtár működésének belső szabályzatai és utasításai, olvasóterem használati szabályok (p. 12-14.) – A könyvtár állománya és személyzete (p. 14-17.) – A könyvtár vezetése (p. 17-20.) – Az új könyvtárpépület (p. 20-24.) – Horváth [! helyesen: Horvát] Árpád igazgatóságának korszaka (p. 24-34.) – Szilágyi Sándor korszaka (p. 35-53.)

T: - Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem

- Könyvtára gyarapodása
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára igazgatója
- Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára tisztviselői

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** története
- Horvát Árpád
- jogi szabályozás
- **könyvtárépület**
- Szilágyi Sándor

740. *Az Egyetemi Könyvtár története és gyűjteményei* / szerk. Szögi László. – Budapest: kiadja az ELTE Eötvös Kiadó, **2008.** – 312 p. – Lh.: OSZK: MC 168.269

Id. Szinnyei József 1872-1888 között az Egyetemi Könyvtár tisztviselője, 1875-től első öre. Erre vonatkozóan releváns információ található a történeti rész 3. fejezetében: *Klimes-Szmik Katalin: A modern tudományos könyvtár kialakulása (1843-1899)* (p. 57-89.), továbbá *Bakos József: Az Egyetemi Könyvtár vezetői 1597-2008 között* című összeállítás 285-286. oldalán.

- T:** - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** dokumentumállománya
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** rendezése
  - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** tisztviselői
  - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** története

741. *Könyvek, könyvtárak, olvasók a felvilágosodás idején és a reformkorban* / Sáray Szabó Éva, T. In: A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat József Attila Megyei Könyvtára évkönyve. **2008.** – p. 140-157. – Lh.: OSZK: HA 4.383

„Néhány komáromi alkalmi nyomtatvány példányszámáról Szinnyei József naplójegyzetei tájékoztatnak.” (p. 150.) – utal a *Timár-ház. 1835-1848. Naplójegyzetek* címmel publikált írásokra.

„Szinnyei József Sárkány Mihály könyvtárát említi, [...] ahol a magyar irodalom, főleg a szépirodalom szinte teljességgel képviselve van [...] szívesen adja kölcsön azokat a városbeli polgároknak, leginkább a tanuló ifjúságnak.” (p. 154-155.)

Szintén Szinnyei közlésére hivatkozik Siegler Antal komáromi könyvkötőmester vonatkozásában: „a város piacán nyitotta meg könyvkereskedését [...] a kor igényeinek és többek kívánságára.” (p. 156.)

Siegler kölcsönzött is könyveket. „Naplójának tanúsága szerint a könyvtár gyakori látogatója volt Szinnyei József is.” (p. 157.)

T: - naplójegyzetek

- Sárkány Mihály v. Miklós
- Siegler Antal
- „Timár-ház”

742. *A könyvkultúra kutatásának kútfoi. A könyv-, az írás-, a nyomdászattörténet, a könyvtártudomány és a könyvkereskedelem szakirodalmi forrásai.* / Pogányné Rózsa Gabriella. – Budapest: kiadja a Hatágú Síp Alapítvány, **2008.** – Szinnyeire vonatkozó: p. 14, 16, 124. – Lh.: OSZK: MB 219.474

„... általános tartalmú *Szinnyei József: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium* című cikkbibliográfiája, melynek I. osztálya a *Történelem és segédtudományai* cikkirodalmát veszi lajstromba (Bp. 1874-1885.) (p. 14.)

„Az általános bibliográfiai, pontosabban biobibliográfiai források között a nyomdászattörténet és könyvtörténet tekintetében is haszonnal forgatható a XIX. század végéig terjedően *id. Szinnyei József Magyar írók élete és munkái*. (1-14. kötet Bp. 1890-1914; hasonmás kiadásban: Bp. 1980-1981), ennek folytatása *Gulyás Pál* azonos című munkája...” (p. 16.)

„A sajtót már önmagában szemlélve alkotta meg kiterjedt életművét *Szinnyei József* gyakorló könyvtárosként a nemzeti könyvtár Hírlapkönyvtárának megszervezésében (1884), valamint bibliográfusi és történészi tevékenységében. *Szinnyei* számos történeti tanulmánya mellett a *Vasárnapi Újságban* tette közzé [...] Hírlapirodalmunk a 18-ik században [...] Hírlapirodalmunk a 19. században 1801-1830 [majd] 1831-1840 [...] 1841-1847 [...] 1848-1849 [...] 1850-1853” címmel retrospektív hírlapkimutatásait „1869-től pedig kurrens összeállításokat bocsátott közre a *Vasárnapi Újságban* az 1869-es tárgyévától kezdődően 1894-ig, 1895-1914-ig pedig a *Magyar Könyvszemle*ben. Emellett más helyeken is napvilágot láttak tőle kurrens összeállítások, illetve repertóriumok. Az időszak kiadványok tudományos igényű analitikus feldolgozása szintén *Szinnyei*eknek köszönhető...” (p. 124.)

T: - biobibliográfia

- kurrens **bibliográfia**
- **sajtóbibliográfia**
- Gulyás Pál
- **Hírlaptár**
- „Magyar írók élete és munkái”
- „Magyar Könyvszemle”
- folyóirat **repertórium**
- szakirodalmi **repertórium**
- történeti **repertórium**
- tudományos **repertórium**
- **Szinnyei József, id.** a könyvtáros
- „Vasárnapi Ujság”

- 743.** *A magyar nyelv- és irodalomtudomány kútfoi* / Szabó Sándor. – Budapest: kiadja a Hatágú Síp Alapítvány, **2008.** – 108 p. Lh.: OSZK: MB 218.757

Szinnyeivel kapcsolatos információk lásd: 4. fejezet: *Életrajzi gyűjtemények, irodalmi lexikonok* (4.1. Biobibliográfiák, biográfiák. – 4.2. Irodalmi lexikonok.)

T: - biobibliográfia

- **Szinnyei József, id.** a bibliográfus

- 744.** *Magyar könyvtártörténeti kronológia 996-2007. 1-3 köt. / szerk. Gerő Gyula.* – Budapest: OSZK, **2009.** – 960 (I-II. köt.), 357 p. (Mutató). – Lh.: OSZK: Szj: IV. 02. 42 / Ált. olv. Ism.: Tóth Gyula: Egy életmű koronája : a kronológia = = Könyvtári Levelező/lap. 2010. 3. sz. p. 32-35. Ism.: Pogány György: Könyvtártörténet napról napra = = Könyvtári Figyelő. 2010. 2. sz. p. 305-311. – Lh.: KI KSZK: P 365

Idézet Tóth Gyula ismertetőjéből: „bár Bereczky László közölte az első könyvtári kronológiát 1970-ben a Könyvtári Figyelőben, - Gerő Gyula [...] a kronológiai munkálatok legfőbb szervezője és közreadója.” (p. 32.) „Jóleső érzés számomra, hogy néha adatközlő, egyszer-kétszer pontosító lehettem. Ennek kapcsán bepillantottam a műhelymunkába, az előálló nehézségek megoldásába. Szinnyei, Gulyás, Szabó Károly és más nagy elődök munkáját más módon folytató műhelyben adatszerző trükköket, a kronológiához elengedhetetlen pontos, [...] feszes fo-

galmazást, a többoldalú megerősítés módjait is tőle tanulhattam. Ez a 32 éves sziszifuszi munka, meg [...] az utókor számára a történekek megörökítésének szenvedélye, az 1950-től írt feljegyzések tették [...] a kronológia letéteményesévé.” (p. 33.)

„Mostantól kezdve nélkülözhetetlen és kötelező a Magyar könyvtártörténeti kronológia használata [...] Használjuk ismereteink (meg)erősítésére, cáfolatára, kiegészítésére, használjuk bizonyításra, érvelésre.” (p. 35.)

Id. Szinnyei József-re vonatkozó információk: 3. köt. p. 84. (Személynevek mutatója) 46 tétel 1790. november vége – 2007. márc. 9. között, p. 305. (Tárgymutató / Hírlaptárak) 3 tétel 1880. okt. 1. – 1884. júl. 23. között.

T: - Bereczky László

- Gulyás Pál
- **Hírlaptár**
- **könyvtártörténet**
- „Könyvtári Figyelő”
- kutatómunka
- **módszertan**, kronológiaszerkesztési
- Szabó Károly

- 745.** *Szinnyei József [...] -díjban részesültek kollégáink [A Szinnyei József-díj fényképe]*

= = Mercurius (Budapest). – (**2008.**) p. 46-47. – Lh.: KI KSZK: P 2672

„2008. augusztus 20-án [...] A Szinnyei József-díj azoknak a könyvtárosoknak adományozható, akik hosszabb időn át kiemelkedő teljesítményt nyújtottak, és tevékenységükkel, kezdeményezéseikkel szakterületük fejlődését segítik elő.” (p. 46.)

T: - elismerés

- **fénykép**, a Szinnyei József-díjról
- Szinnyei József-díj

- 746.** *125 éves a Hírlap- és Folyóirat Gyűjtemény / Kocsy Anikó*

= = Mercurius (Budapest). – (**2009.**) p. 37-38. – Lh.: KI KSZK: P 2672

„Szinnyei Hírlapkönyvtára még csupán a hírlapokról szólt, tehát az egy hónapnál gyakrabban megjelenő sajtótermékekről. Mivel a lapok periodicitás szerinti szétválasztása egyre nehezebbé vált, a Hírlaptár gyűjtőköre kibővült az ennél ritkábban megjelenő folyóiratokkal.”

T: - évforduló

- **Hírlaptár** gyűjtőköre**747. Id. Szinnyei József „hírlapkönyvtára” / Kocsy Anikó**

In: Gyűjtők és gyűjtemények : a Nemzeti Könyvtár gyűjteményes kincsei és történetük / [szerk. Boka László és Ferenczsné Wendelin Lídia] ; [közread. Az] ... OSZK ... - [Budapest] : Kossuth : OSZK, cop. **2009.** p. 104-115. – Lh.: OSZK KSZK: 4-11983

Lásd: *Hírlaptárolni pedig muszáj. Az Országos Hírlapkönyvtár és utódai. Történeti áttekintés* / Kocsy Anikó

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 14.évf. 3. sz. (2005.) p. 30-40.

T: - akadémiai ülés

- „Hazai és külföldi tudósítások”
- **Hírlaptár** állománya
- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- **Hírlaptár** története
- „A Magyar Hírmondó”
- „Magyar Kurir”
- **megemlékezés** az Országos Hírlapkönyvtárról

748. In memoriam Busa Margit (1914-2009) / s. n.

= = Mercurius (Budapest) – (**2009.**) p. 19. Lh.: KI KSZK: P 2672

„Busa Margit hatalmas gyűjtését 71 hazai és 22 határon túli könyvtárban végezte, neve – Szinnyei Józsefhez és más nagy bibliográfusokéhoz hasonlóan – fogalommal vált a témát kutatók körében. Háromkötetes hírlap-bibliográfiája tartalmazza a Magyarországon magyar és idegen nyelven, továbbá a külföldön megjelent magyar vonatkozású hírlapok és folyóiratok lelőhelyeit, szakirodalmát. A Szinnyei-díj után 2006-ban, több mint félszázados könyvtárosi szolgálat után méltán nyert Bibliothecarius Emeritus címet az Országos Széchényi Könyvtártól!” (p. 19.)

T: - sajtó**bibliográfia**

- retrospektív **bibliográfia**
- Bibliothecarius Emeritus cím
- Busa Margit
- **könyvtár**, nemzeti
- Szinnyei József-díj

749. Szinnyei József Repertórium és tiszteletdíja / Dörnyei Sándor

= = Magyar Könyvszemle. – 125. évf. 2. sz. (**2009.**) p. 245-250. – Lh.: OSZK: H. olv. (szp.): HA 1.759.

„A Szinnyei”, vagyis Szinnyei József *Magyar írók élete és munkái* című, bámulatra méltó [...] műve már egy évszázada a tudományos kutatók nélkülözhetetlen segédkönyve. Ugyanakkor szinte teljesen feledésbe merült előző [...] vállalkozása: a *Hazai és külföldi folyóiratok tudományos repertórium* [...] Értékelése, félbemaradása és feledésbe merülése külön elemzést érdemelne. Szinnyei pályafutásában azonban mindenestre mérföldkőnek tekinthetjük: ezzel tette nevét [...] elismertté.” (p. 245.) A Repertórium első kötetének megjelenésekor a Századokban közzétett ismertető (1874. 730.), az Előszó, a MTA I. és II. osztály üléseinek, továbbá az összes-ülések jegyzőkönyvei (RAL K 1487, 1523, 1457) és az igazgatótanács jegyzőkönyvei (RAL K 1323) alapján ismerteti a Rep. I. kötetének keletkezéstörténetét. A cikk másolatot közöl a II. szállítmány elszámolásáról 1873. május 26. keltezéssel, Arany János főtktár aláírásával, amely „nemcsak a végzett munkáról, az azért járó munkadíjról, hanem a kifizetés módjáról, a korabeli ügyintézésről is érdekes és tanulságos helyzetképet nyújt.” (p. 250.)

T: - akadémiai ülés

- **aláírás**, Arany Jánosé
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- **ismertetés**, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium”
- Magyar Tudományos Akadémia
- **munkabér**
- első magyarországi **repertórium**
- történeti **repertórium**
- Arany János
- „Századok”
- **Szinnyei József, id** a bibliográfus

750. Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, 2010. 153 p. – Lh.:

saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

A Jókai-díjat 2006 júniusában alapította a rév-komáromi (Szlovákia) Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület és a budapesti székhelyű Falvak Kultúrájáért Alapítvány Jókai Emlékbizottsága.

A Jókai-díj elnyerésére minden évben irodalmi pályázatot írnak ki, melynek célja: irodalmi múltunk kiemelkedő személyiségeinek megismertetése. A korábbi évek témái: Jókai Mór, Esterházy János, Beöthy Zolt, 2009-ben pedig id. Szinnyei József munkássága és élete. (2010-ben: *Széchenyi István, a nemzet lámpása* címmel írtak ki pályázatot.) Jelen kötet a Szinnyeiről szóló legsikerültebb írások antológiája. Jókai-díjat kapott: Berecz Ágnes Gabriella (Budapest).

Arany díszoklevélben részesült: Feczkó Gyöngyi (Debrecen), Gyurcsó Júlia (Kalocsa), Kocsy Lászlóné (Budapest), Perlai Andor (Balatonfüred), J. Simon Aranka (Miskolc), Mátrai Katalin (Devecser), Radnai István (Budapest).

Díszoklevél: Rácz Lajos (Ecsed), Tokaji Márton (Debrecen), Bakonyvári Krisztina (Solymár), Pozsonyi Gabriella (Kisújszállás), Katona Horváth Réka (Székesfehérvár). Oklevélben részesült: Pierzdiala József (Tornal'á), Varga Lajos (Dombóvár), Mihalovics Éva (Budapest), Kálnay Adél (Dunaújváros), Csula Emil (Pécs).

T: - Beöthy Zolt

- Esterházy János
- Falvak Kultúrájáért Alapítvány
- Jókai-díj
- Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület
- Széchenyi István, gr.

751. A magyar sajtótörténet válogatott bibliográfiája. 1705-1944. 1. köt. A-J / összeáll. Lakatos Éva. – Budapest: OSZK, 2010. – 372 p. – Lh.: KI KSK: 3-14941 / KSK Olvasóterem

Szinnyeiről lásd: 3712, 4221. tétel (p. 279, 314.)

Részlet az Előszóból: „Ennek az előszónak nem feladata, hogy elméleti kérdésekkel foglalkozzon. Röviden mégis érintenünk kell a sajtónak azt a meghatározását, hogy az élet tükré. Valóban, az időszaki kiadványok arra töreksenek, hogy hírt adjanak társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális élet különféle eseményeiről, általánosabb kérdéseiről is. Mindez azonban rendszerint a szerkesztő,

vagy a kiadó nézőpontját tükrözi, s ennek megfelelően – szubjektív, az életnek csak egy bizonyos oldalát tükrözi. Ugyanakkor arra is fel kell hívnunk a figyelmet, hogy általános szabály ellenére voltak és vannak olyan időszaki kiadványok is, amelyek objektívek igyekeztek lenni. S ez az objektivitás még inkább érvényes egy-egy időszak sajtótermékeinek egészére, amelyek [...] összességükben kiegészítik és teljessé teszik egymást. Egy-egy korszak sajtója, tehát gyakorlatilag készen kínálja a kutatásnak a jelzett kor egészének életszerű és közvetlen megismertetését.”

T: - retrospektív bibliográfia

- sajtóbibliográfia

- sajtótörténet

752. Ahol az elhivatottság lakozik / J. Simon Aranka

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, 2010. p. 48-58. – Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Arany díszokleveles pályamű. Valós életrajzi elemekkel átszőtt, szépirodalmi jellegű dolgozat (az idős Szinnyei visszaemlékezése ifjú korára). „1853-ban elvettem Gancs Klementinát [...] Klementina volt életem egyik legjobb választása...” (p. 49.)

„Klementina egyenes derékkal állt a szalon utcára néző ablaka előtt [...] Költözzünk Pestre? Minek? Miért nem jó magának Pozsonyban? [...] Beszélt mindenfélét a társasági életről, a fiúk előmeneteléről, na meg úgy mellékesen megemlítette, hogy milyen jó lenne, ha bejuthatna valamelyik nyilvános könyvtárba. [...] Szóval innen fú a szél! Könyvtáros akar lenni. Kecskére a káposztát!

Mint mindig, most is fején találta a szöveget, de nem kellett sok idő, és a fiúkra tekintettel beadta a derekát. 1869-ben költözött a család [...] A fővároshoz fűzött reményei azonban hamarosan szertefoszlottak. [...] A mindig kiegyensúlyozott Klementina hangjában nyoma sem volt az aggodalomnak. Egyszerű tárgyilagossággal foglalta össze a megváltozott helyzetet.

- Ha nincs állás, jövedelem sincs. A hét fiúnak enni kell. Bízom magában, hogy megoldja ezt a helyzetet.” (p. 53.)

A fenti sorok jól érzékeltetik az írás jellegét és információs értékét, különösen akkor, ha az olvasó ismeri Szinnyei naplóját (melyben

az „igazat” mondja, nem csak a „valódit”): az évszámok és a feleség neve helyes, de a (Szinnyei egyik cikkében említett) 7 gyerek helyett csak hárommal költöztek Pestre, akik közül a legkisebb meg is halt. A hetes szám annyiban valós, hogy Szinnyeinek összesen 7 fia született, de közülük négy sajnos gyermekbetegségben meghalt.

„Klementina rendkívül okos asszony volt, mindig tudta, hogyan kell vigasztalni. [...] Sokszor elgondolkodott azon, mi lenne vele Klementina nélkül. Ő volt az, aki csüggedéseiben mindig erőt öntött belé. Egy szerető hitves, egy biztos pont az életben. Klementina képes volt a lehetetlen helyzetekben is bizalommal tekinteni a jövőbe...” (p. 55.)

T: - **életút**, Szinnyei József, id.-é

- Gancsházi Gancs Klementina
- Jókai-díj
- pályamű

753. *Egy úr a bibliotékából* / Katona Horváth Réka

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010**. p. 126-132. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Díszokleveles pályamű. „Olyan művet akartam alkotni, mely maradandó, mely a nemzet minden fia számára hasznos, s amivel tehetségem szerint hozzájárulhatok a szabadságharc kudarca nyomán megtört nemzeti önbecsülés megerősítéséhez.” (p. 128.)

„... minden hálám és köszönetem Toldy Ferencet illeti, kinek segédelmével elnyertem e posztot az Egyetemi Könyvtárnál, [...] kutatásaimban nagy előrelépést tehettem e posztjának köszönhetően.

- Milyen tekintetben?

- Az Egyetemi Könyvtár, rendelkezésemre álló bőséges anyaga volt segítségemre, tervezett életrajzi lexikonom megvalósításának előmozdításában. Másod-könyvtárőri posztom betöltését követő évben kaptam megbízást az Akadémiától egy a hazai és külföldi folyóiratokból összeállított tudományos repertórium megszerkesztésére is, mely anyagának összegyűjtésével is személyemet bízták meg.” (p. 129.)

„... kutató- és gyűjtőmunkám mellett a gondos rendszerezés is szenvedélyeim sorába tartozott.” (p. 129.)

„Amit tettem, azt a közjóért tettem, egy porszem az közművelődésünk nagy épületéhez, melynek fölépítéséhez minden jó haza-

finak, tehetsége szerint hozzá kell járulnia.” – mondta lelkes határozottsággal. [...] – ... sose feledje: „Gutta cavat lapidem!” [...] A csepp kivájja a követ.” (p. 132.)

T: - **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**

- **célkitűzés**, id. Sz. J.-é
- „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma”
- Jókai-díj
- kutatómunka
- Magyar Tudományos Akadémia
- pályamű
- **repertórium**, tudományos
- Toldy Ferenc

754. *Főhajtás. Id. Szinnyei József, a legnagyobb magyar bibliográfus szakmai pályaképe* / Gyurcsó Júlia

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010**. p. 38-47. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Arany díszokleveles pályamű. A tanulmányból – többek között – megtudhatjuk Szinnyei sikerének titkát: „a kudarccok ellenére is kitartott elképzelése mellett és tovább dolgozott. Tevékenységéhez kiapadhatatlan forrásul szolgáltak a hírlapok (napi- és hetilapok), a folyóiratok, valamint a nagy könyvtárak (különösen a Széchényi Könyvtár) katalógusai. Átnézte továbbá az összes addig megjelent bibliográfiát, életrajzgyűjteményt, használta Szabó Károly „Régi magyar könyvtár”-át és Petrik Géza könyvészeit is.” (p. 42-43.)

A tudományos igényességgel felépített tanulmány betekintést nyújt Szinnyei bibliográfiai és egyéb publikációs tevékenységébe, az Egyetemi Könyvtárnál töltött éveibe, ismerteti a hírlapkönyvtár és a „Magyar írók élete és munkái” c. tizennégy kötetes biobibliográfia létrejöttének körülményeit, továbbá Szinnyei kitüntetéseit, címeit (királyi tanácsos, MTA levelező tagja, Komárom díszpolgára stb.).

T: - díszpolgár, id. Sz. J.

- **életút**, Szinnyei József, id.-é

- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**
- **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
- Jókai-díj
- jutalmazás
- királyi tanácsos, id. Sz. J.
- **könyvtár**, nemzeti
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- pályakép
- pályamű
- Petrik Géza
- „Régi magyar könyvtár”
- Szabó Károly

755. *Gutta cavat lapidem* / Pozsonyi Gabriella

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010.** p. 133-139. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Díszokleveles pályamű. „Gutta cavat lapidem!” S milyen igaz. Id. Szinnyei József állhatatos, következetes munkájával [...] Évtizedeket ölelő gyűjtése, kutatása által nyert bizonyítást idézete: a csepp kivájja a követ! Igen. Tudjuk, nem egy csepp, és nem ritkán, hanyagul hulló gyenge cseppek, hanem azok, melyek kitartással, meghátrálást nem ismeréssel, következetességgel bírnak.” (p. 133.)

- T:** - Jókai-díj
- pályamű
  - **munkamódszer**, id. Sz. J.-é

756. *Id. Szinnyei József, a legnagyobb magyar bibliográfus* / Feczko Gyöngyi

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010.** p. 21-37. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Arany díszokleveles pályamű. „Az 1848-49-i dicső korszak lezajlásával mintha eltemeték volna a nemzetet, nem hitt, nem remélt; önkéntelenül ragaszkodott egyedül megma-

radt kincséhez a nyelvéhez.” (p. 24.) Szinnyei „nem tudta, mihez fogjon, Győrbe ment, hogy jogi tanulmányait folytassa, de ott Klautz professzor kijelentette, hogy ő lenne az egyetlen növendék, tehát az akadémián nem tartanak előadásokat. [...] Komolyan foglalkozott az emigrálás gondolatával: „Tűrhetetlennek találtam az állapotokat, elhatároztam magamban, hogy vagy Párizsba megyek, vagy megnősülök...”, végül mégis maradt [...] 1853 [...] májusában ismerkedik meg aranyosi ismerős családok révén egy kedves teremttel, akiben feltalált mindent, amit eddig nélkülözött: hamisítatlan báj, szépséget, megértő lelket. Június 18-án tesz látogatást Gancsházán, másnap megkéri Gancs Klementin kezét. Két hónap múlva az esküvőt is megtartják. [...] egy évet eltöltött felesége gancsházi birtokán, de nem érezte jól magát [...] így 1854-ben családjával együtt Pozsonyba költözött, ahol tíz éven át Samarjay Károly pozsonyi ügyvéd irodájában dolgozott.” (p. 25.)

„Pozsonyi évei alatt [...] indul meg Nagy Iván hatalmas munkája: „Magyarország családai”. Szinnyei is kedvet kap az adatgyűjtésre...” (p. 26.) „többször leutaztam a fővárosba és kutatás céljából fölkerestem a Múzeumi és az Egyetemi Könyvtárat. [...] nagy volt a könyvtárak rendezetlensége, elhanyagoltsága. [...] Jegyzeteimet több könyvbe írtam és azokhoz név- és tartalommutatót készítettem [...] csak Komáromra, szülővárosomra vonatkozó jegyzeteim tíz kötetre terjednek [...] Azonban Fáy András 'Házi jegyzetei'-ben olvastam, hogy az adatok feljegyzésére sokkal célszerűbb a cédularendszer” (p. 26-27.)

A dolgozat informál a hírlapkönyvtár és a „Magyar írók” létrejöttének körülményeiről is, majd válogatott bibliográfiával zárul.

- T:** - **adatgyűjtés**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára**
  - Gancsházi Gancs Klementina
  - **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
  - Jókai-díj
  - **könyvtár**, nemzeti
  - „Magyar írók élete és munkái”
  - „Magyarország családai”
  - **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
  - Nagy Iván
  - pályamű
  - Pozsony
  - Samarjay Károly

757. *Igaz téglahordója volt a tudománynak* / Mátriné Mester Katalin
In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010.** p. 72-84. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Arany díszokleveles pályamű. Számos eredeti gondolatot, felfedező kérdést és alkalmazott módszert tartalmazó dolgozat. Pl.: „Felvetődik a kérdés, egyáltalán értékelik-e napjainkban a könyvtárhasználók azt a következetes figyelmet igénylő munkát, melyet el kell végezni ahhoz, hogy bármely területen a kutató hozzájuthasson az általa feltárható területen a szükséges szakirodalomhoz, egy-egy régebben megjelent cikkhez.

Kíváncsi voltam [...] ma a diplomások közül, hányan ismerik id. Szinnyei József nevét, illetve tudják azt a könyvtár, a bibliográfia fogalmához kapcsolni. [...] A megkérdezettek 22%-a [...] rávágták: „A festő!” [...] A megkérdezettek 34%-a „nem tudja, de nem a festő, mert...” választ adta. [...] A megkérdezettek 20%-a „abszolút nem tudom!” - felelt [...] A megkérdezettek 24%-a [...] helyes választ adott, leginkább „a könyvtáros Szinnyei”, illetve „a bibliográfus” jelzővel illetve Szinnyei József munkásságát.” (p. 72-73.)

„... itt a kitűnő alkalom, hogy id. Szinnyei József születésének 180. évfordulóján kicsit ismét reflektorfénybe kerüljön személyisége, az a munka, melyet elvégzett, s nem utolsósorban az az emberi kitartás, céltudatosság, elkötelezettség és rendíthetetlen erő, mellyel a gigantikus bibliográfiai munkáit véghezvitte.” (p. 73.)

„Izgató, miféle tulajdonságokkal kell rendelkeznie annak az embernek, aki Szinnyei Józsefhez hasonló, nagy volumenű munkát szeretne letenni bármely tudományos terület asztalára [...] Érdekel az, hogy milyen ember lehet az, aki segítség, érdemei elismerése és szolidaritás helyett gyakran intrikát, megmosolygást, sőt gáncsoskodást kap, s mégis töretlenül gyűjt, céduláz, jegyzetel, rendez anyagain. Érdekel, milyen kollegális viszonyok között dolgozott. Fordulhatott-e bizalommal valakihez, felettesei támogatták-e tevékenységét.

Mai társadalmi és morális helyzetünkre is kivetítve, izgat a kérdés, hogy érdemes-e oly keményen dolgoznia a „Szinnyeiknek”? Érdemes volt-e dolgoznia neki, a bibliográfus-

nak? Érdemes-e manapság is olyan hosszú távú, alapos munkát végezni, amit gyakran idegenül szemlél a környezetünk, és nem értékes tevékenységnek, hanem inkább felesleges buzgólkodásnak tart? Értékeli-e majd az utókor?

Vagy kinek és minek megfelelően kell, hogy dolgozzunk életünk során?” (p. 73.)

T: - évforduló

- Jókai-díj
- kutatómunka
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- pályamű
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus

758. *„Az irodalomtörténet két szeme a bibliográfia és a biográfia” : Szinnyei József (1830-1913) bibliográfus, könyvtáros, irodalomtörténész tudományos és szellemi öröksége (történeti értekezés)* / Tokaji Márton

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010.** p. 140-152. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Díszokleveles pályamű. „Művelődési és sajtótörténeti naplójegyzeteit, biográfiáit, visszaemlékező írásait, emlékeit, értekezéseit, fordításait évtizedeken keresztül közlik a Komáromi Lapok, Fővárosi Lapok, a Vasárnapi Újság, a Figyelő, a Budapesti Hírlap, a Budapesti Visszhang, a Hölgyfutár, a Reform, a Természettudományi Közlöny, a Történeti Lapok Kolozsvár, a Magyar Polgár, a Magyar Könyvszemle, a Pesti Napló, az Egyetemes Philológiai Közlöny, a Magyar Szalon, (Képes Irodalomtörténet Beöthy szerkesztésében), a Századok, a Szerda stb.” (p. 145.)

„Kortársai szorgalmáért és kitartásáért „Gőzhangya” jelzővel illették, amire rászolgált, mert munkáját hangyaszigorral végezte. [...] Egész életét nyomtatott papírok között tölti és a nyomdafesték szaga pótolja neki az élet minden örömét és szépségét. Az aprólékos adatgyűjtő munka, mely más számára száraz, lélek nélküli [...], neki egész életet jelentett.” (p. 147.)

T: - Beöthy Zsolt

- „Budapesti Hírlap”

- „Budapesti Visszhang”
- „Egyetemes Philológiai Köz-
löny”
- „Figyelő”
- „Fővárosi Lapok”
- gőzhangya
- „Hölgyfutár”
- Jókai-díj
- „Komáromi Lapok”
- „Magyar Könyvszemle”
- „Magyar Polgár”
- „Magyar Szalon”
- pályakép
- pályamű
- „Pesti Napló”
- „Reform”
- „Századok”
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- „Szerda”
- „Természettudományi Köz-
löny”
- „Történeti Lapok (Kolozsvár)”
- „Vasárnapi Ujság”

759. A jó polgár felér egy hadvezérrel /
Kocsy Lászlóné

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010.** p. 59-71. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Arany díszokleveles pályamű. Valós adatokat (is) tartalmazó, szépirodalmi jellegű írás, a szerző képzeletbeli riportja id. Szinnyei Józseffel.

„- Samu bácsi, rosszul jár az óra a bejáratnál, mert háromnegyed ötöt mutat, pedig az öreg Szinnyei még meg sem érkezett.

- Jól van fiam, majd visszaállítom, ha megjön. Látja, már itt is van.” (p. 59.)

A fenti párbeszéd alapja Szinnyei legendás pontossága: mindennap pontban háromnegyed 5-kor érkezett a kávéházba, de bibliográfusi pontossággal végezte egyéb napi teendőit is (felkelés, naplóírás, repertórium-, vagy életrajz írás, séta, ebéd, könyvtárba menés, vacsora, felolvasás, olvasás stb.)

A szerző – a Széchényi Könyvtár nyugalmazott osztályvezetőjeként – jól ismeri a hírlapkönyvtár történetét, így dolgozata szakirodalmi hivatkozások nélkül is forrásértékűnek tekinthető. Például a hírlapkönyvtár-

ról így ír: „Kezdetben megosztva dolgoztam, délelőtt a Nemzeti Múzeumban, délután pedig az Egyetemi Könyvtárban. A Nemzeti Múzeumban nehezen boldogultam. Mivel nem tartoztam a személyzethez, amolyan betolakodónak tartottak. Volt aki folyamatosan áskálódott ellenem, és amikor megfenyegettem, panasza ment Pulszkyhoz, aki aztán nyíltan megmondta, hogy ellene van a hírlapcsarnoknak. Később – amikor Barna Ferdinánd akadémikusnak javasolt – ugyanez a személy végigjárta az akadémikusokat, hogy ne fogadjanak el, szavazzanak a felvételem ellen. [...] Eh, a gáncsoskodás, a kenyér-irigység, a kicsinyeskedés nálunk már megszokott dolog!” (p. 59.)

„... nem érek rá megöregedni. Aki a munkába merül, talán a halál is ott felejt!” (p. 59.) – vallotta Szinnyei.

A „Magyar írók” anyaggyűjtési módszeréről is informál: „Egy alkalommal rábukkantam Ajtay Sámuel gyászjelentésére. megtudtam róla, hogy 1881. január 8-án 107 éves korában halt meg Szatmárnémetiben. Kikerestem a helyi lapokat, ezekből pedig megtudtam, hogy 1814-ben kiadott egy kétkötetes Világtörténetet, valamint 1807 és 1816 között Pesten több szépirodalmi munkát is írt és fordított. A helyi lapokból azt is megtudtam, hogy hajdan ügyvéd volt és egy nagyon vidám öregúrként ismerte környezete.

- Nahát, ez már aztán tudomány a javából!

- Ó, a tudomány nem más, még a legdolyfőbb sem, mint eligazodás!

- No de Mester a Nemzeti Múzeumban csupa tudós dolgozik! Segédőri kinevezést is csupán doktori fokozattal lehet szerezni! [...] Ez ma már nem szempont! Nagyon sok az alacsonyabb végzettségű, szakmai tanfolyamokon szerzett ismerettel rendelkező munkatárs is a könyvtárakban. A doktorátushoz ugyanis több fizetés dukál, pénz az meg sosincs!” (p. 59-60.)

Kocsy Anikó beleszövi személyes hangvételű történetébe a Hírlaptár megszűnésének körülményeit (a Múzeumból a Várba költözést) és a hírlapok kötelezpéldányainak beszolgáltatása körüli jelenlegi problémákat is. Megtudhatjuk továbbá, hogy a II. világháború alatt „A Hírlaptár munkatársai napokig mentették a hírlapköteteket a Nemzeti Múzeum pincéjébe. Húszezer kötetet! Aztán az ostrom után meg vissza. Emberfeletti munka volt...” (p. 64.) Részletesen beszámol a Dezsényi Béla irányítása alatti (1943-1962) fénykoráról is: „Nagyszerű ember volt, nagy tudású sajtótörténész! Igazi sajtóműhelyé varázsolta a Hírlaptárat!” (p. 64.) „Dezsényi Béla érdeme volt, hogy a napi munka mellett, a munkatársak bibliográfusi és sajtótör-

téneti kutatómunkát is folytattak. [...] Kol-
légáitól elvárta a szakirodalomban való nap-
rakésztséget, a kutatómunkát és a publikáció-
kat. [...] Az eredmény: 1946-tól megkezdő-
dött a *Magyar Folyóiratok Repertóriumának*
a megjelentetése, a cikkek katalógusának
építése, valamint [...] a hiányzó korszak-
bibliográfiák anyagának a cédulázása. Meg-
jelent *A magyar sajtóbibliográfia 1945-
1954*, majd *A magyar sajtó 250 éve* c. sajtó-
történeti munka. 1958-ban első ízben, meg-
jelent a *Magyar hírlapok és folyóiratok jegy-
zéke*, valamint elkészült a lelőhely-
bibliográfia OSZK-ra vonatkozó része, és
megkezdődött az országos felmérés is. [...] Dezsényi Béla tudományos terveinek meg-
valósítását meggátolta a politikai légkör,
amely gyanakvással figyelte a sajtóval kap-
csolatban még a tudományos kutatómunkát
is. [...] Dezsényit 1962-ben eltávolították a
Tár éléről, majd nem egész másfél évtized
múlva megtalálták annak módját is, hogy a
Hírlaptárat – mint önálló intézményt – telje-
sen megszüntessék, persze szigorúan „szak-
mai indokok” alapján” (p. 65.)
A „beszélgetés” részletesen kitér a katalo-
gizálás folyamatára és neuralgikus pontjaira is.
Végül megtudhatjuk, hogy „A könyvtárban
létrejött egy sajtótörténeti osztály [...] és a
sajtótörténeti kutatás is beindult, mégpedig
úgy, hogy a Széchényi Könyvtár és a Ma-
gyar Tudományos Akadémia közösen létre-
hozott egy sajtótörténeti kutatócsoportot.”
(p. 70.)

T: - Ajtay Sámuel

- Barna Ferdinánd
- sajtó**bibliográfia**
- retrospektív **bibliográfia**
- **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyv-
tára**
- Dezsényi Béla
- **Hírlaptár** története
- Jókai-díj
- Kocsy Lászlóné
- **könyvtár**, nemzeti
- kötelempéldány
- kutatómunka
- „Magyar írók élete és munkái”
- Magyar Tudományos Akadé-
mia
- MTA levelező tag, id. Sz. J.
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- pályamű
- Pulszky Ferenc
- folyóirat**repertórium**

- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- **történet**, sajtó

760. *Képzelt riport a Gőzhangyával* / Bakonyvári Krisztina

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh Jó-
zsef. – Rév-Komárom ; Budapest:
kiadja a Jókai Közművelődési és
Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrá-
jáért Alapítvány, **2010**. p. 119-125. -
Lh.: saját példány (az OSZK-ban
nem elérhető).

Díszokleveles pályamű. „Hogy miért válasz-
tottam Szinnyeit? [...] Talán a titokzatossá-
ga fogott meg [...] Valahogy vonzott a
megmagyarázhatatlan komolysága, vonzott a
rengeteg homályos folt, mindaz ami az élet-
rajzokból kimaradt. Így utólag azt mondha-
tom csak, hogy a véletlen és valami különle-
ges megérzés folytán ismerhettem meg, és
egy kivételes szerencsének köszönhetem
mindazt, amit általa kaptam.” (p. 120.)

„Rabja volt annak, amit csinált, s én elindul-
tam [...], hogy megtudjam miért.” (p. 121.)

„Életem legnagyobb csodája, a fiam. [...] nélkü-
lözhetetlen segítségnek bizonyult a
munkámban.” (p. 121.)

„1848-ban, a forradalom kitörésének idején,
18 évesen én is gyakran eljártam a Pilvaxba.
[...] A forrongó, hazafias beszédek hallva
felébredt bennem valami, olyan érzés ez tud-
ja, mint mikor hirtelen rájön az ember, hogy
van választása, s hogy szabad. Szabadon
dönthet. Nehéz ezt elmagyarázni, de hirtelen
olyan erő áradt szét bennem, hogy saját ke-
zemmel egymagam legyőztem volna az
egész Habsburg birodalmat, igen, egyedül
felépítettem volna a Lánchidat, s aztán [...] egymagam megküzdöttem volna egy egész
hadsereggel. [...] mindenki így érezte, nem
csak én.” (p. 122.)

„Miután megkaptam az örökségem, nem volt
szükségem többé arra a biztos anyagi forrás-
ra, amelyet az ügyvédi pálya jelentett, emiatt
nem fejeztem be félbehagyott ügyvédi ta-
nulmányaimat. A kutatás vonzott, a könyvtá-
ri munka. [...] Tudtam, hogy nekem ezt kell
csinálnom, [...] s mindent megtettem azért,
hogy a saját területemen maradandót alkot-
sak.” (p. 122.)

„A szabadságharc leverése után [...] Min-
denki úgy tiltakozik és lázad, ahogy tud. S
én akkor eldöntöttem, hogy [...] Életben tar-
tom a magyar irodalmat, nem hagyom, hogy
fontos adatok eltűnjenek...” (p. 123.)

„... a feleségem a legönzетlenebb nő volt a
világon. Sosem magát tartotta fontosnak, sa-
ját érdekeit, saját kívánságait háttérbe he-

lyezve élte le az egész életét egy olyan férj mellett, aki elsősorban a könyvekbe volt szerelmes, s csak másodsorban szerethette a feleségét, [...] Mégis végigdolgozta az egész életét mellettem, s megértette, mekkora jelentősége van annak, amit csinálok. Közösek lettek a céljaink, az ambícióink, s társakká váltunk [...] Sosem sikerült volna mindazt, amit elértem létrehozni anélkül a kitartó, támogató és lelkesítő család nélkül, amely Isten kegyelméből nekem jutott az életben.” (p. 123-124.)

„Amit tettem a hazámért és saját ambícióim miatt tettem, s nem érdemlek érte semmi különös elismerést, hiszen a munkámat végeztem, Isten segítségéből jól.” (p. 124.)

„- Van olyan esemény, döntés vagy bármi egyéb, amit megbánt az életében?

- ... rengeteg dolog van, amit helytelenül tettem [...] Korántsem vagyok tökéletes, kifejezetten nehéz természetű embernek tartom magam, [...] mégis úgy gondolom, hogy senki nem képes tökéletes életet élni, s a hibáink elengedhetetlenek abban, hogy jellemünk kifejlődjön. Így bár megbántam dolgokat, mégis hozzám tartoznak [...] hitem és meggyőződésemet azt mondhatja velem, hogy bűneimet Isten megbocsájtotta, s lelkiismeretem tiszta. – [...] nyugodt volt és békés, s szerintem az egyik legszebb ajándék, ha az ember lelkiismerete tiszta.” (p. 124-125.)

„- ... Voltaképpen ki maga Szinnyi József? - Hogy ki vagyok? [...] Maga kinek lát? És vajon kinek lát a világ? Azt hiszem a Gözhangya vagyok én.” (p. 125.)

T: - 1848/49-es forr. és szab. harc

- Gancsházi Gancs Klementina
- gözhangya
- Jókai-díj
- pályamű
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- Szinnyi József, ifj.

761. Kormos egek alatt : id. Szinnyi József, a legnagyobb magyar bibliográfus / Radnai István

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010**. p. 106-118. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Arany díszokleveles pályamű. Szinnyi (ügyvédjelölt) gyakornoki éveit idéző, szépirodalmi jellegű elbeszélés. „Az ifjú jogász meggyőződéssel vallotta, hogy beletörődés

helyett a csendes munkálkodás, mint csepp a követ kivájjja és a nemzet életereje legyőzi az idegen hatalom minden törekvését, amellyel megalázni, beolvasztani, megsemmisíteni akarta.” (p. 114-115.)

„Mint minden korabeli honorácior vagy megyei hivatalnok, természetesen deákul is tudott, hiszen a művelt emberek ezen a nyelven társalogtak, vagy legalábbis belekeverték a mondandójukba. A római birodalom történetét ismerte. Minden birodalom sorsának, tündöklésének és bukásának törvényszerű bekövetkeztében és az Isten igazságában töretlenül hitt. Józán, mértékletes és szeretetteljes cselekedeteinek, erényeinek és következetességének mindvégig ez volt az alapja.” (p. 115.)

T: - Jókai-díj

- pályamű

762. Kutak : gondolatok az információs forradalmakról id. Szinnyi József módszertana és munkássága tükrében / Berecz Ágnes Gabriella

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010**. p. 11-20. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

2010-ben Jókai-díjjal kitüntetett pályamű. „... vajon eltanulható-e a munkamódszer, az akarat, s a teljesítmény, amely műkedvelők és tudósok számára eleven kúttá képes tenni egy embert? [...] Szinnyi munkásságához fogható nincs a magyar kultúrtörténetben, az bizonyos, mert egyetlen tudományág sincs, amely ne meríthetne belőle.” (p. 11.) „... hogyan férhet el ennyi munka egyetlen ember életében [...] hol az emberi teljesítőképesség határa.” (p. 12)

„Az internet világának megjelenését a XX. század végén divatos kifejezéssel információs forradalomnak nevezzük [...] ez nem az első információs forradalmunk. A kiegyezés utáni ötven évet sokan hajlamosak ma is valamiféle békebeli állóvízként ábrázolni, azonban ha valaki alaposabban elmélyül a könyvészet, a könyvtárügy és a lapkiadás történetében, hihetetlen fejlődést fedezhet fel. A fejlettebb európai országokban ez jó részt lezajlott már a XVIII. században, egyszerűen a kinyomtatott könyvek lényegesen nagyobb mennyisége miatt. A XIX. század második felében már nálunk is választ kellett adni arra, miként lehet úrrá lenni a reformkorban megnövekedett hazai és nemzetközi

nyomtatott ismeretanyagokon, az ipari fejlődés hatására keletkezett műszaki és tudományos művek, s [...] a polgárosodás következtében egyre szélesebb körben hódító hírlapirodalom káoszában. Természetesen ettől még nem feltétlenül emelkedhetett volna a hazai könyvészet és könyvtárügy pár évtized alatt európai színvonalra. Nagy segítségül szolgált ehhez, hogy Magyarországon az irodalom-hírlapírás-politika [...] szorosan összefüggött. [...] Mikszáth Kálmán húsz év távlatából így írt az 1870-es évekről: „Státusférfiak, a közélet kimagasló alakjai állottak össze, hogy egy-egy irodalmi munkát ki nyomtathassanak; politika és irodalom egy-ugyanazon kemencében sült, azon egy tűznél.” [forrás: Nemeskürty István: A kőszívű ember unokái. Bp. 1987.] Oly korban élt tehát Szinnyei, mikor a *könyv* szó érték volt, s a könyvtárak fejlesztése közügy, s így hihetetlen áttörés keletkezhetett a könyvészet minden egyes területén. Forradalom volt ez a javából, információs forradalom, s Szinnyei József volt a kor egyik legelkeltebb forradalmára.” (p. 16-17.)

„A könyvtárügy fejlődése és a könyvészeti szakajtó megjelenése mellett a XIX. századi információs forradalomnak a bibliográfia forradalma is jelentős eleme volt. [...] A bibliográfia hazánkban akkor még alig több mint százötven éves múltat tekintett vissza. [...] az első bibliográfiai munkák (német lekcicsinylő nyilatkozatok nyomán) nemzeti kultúránk bizonyítására jöttek létre. A ki egyezést követő nemzeti önazonosság-keresés fokozott figyelmet irányított a nemzet múltjára is, s ez kedvezett a bibliográfia fejlődésének. [...] óriási viták zajlottak a könyvészeti szakemberek között: milyen a jó bibliográfia [...] Szinnyei [...] legjelentősebb felismerése [...] az volt, hogy [...] a tudományos életnek égető szüksége van egy átfogó, minden tudományág szerzőit felsorakoztató forrásmunkára.” (p. 17-18.)

T: - „A kőszívű ember unokái”

- **bibliográfia** elmélet
- **bibliográfia** történet
- információs forradalom
- Jókai-díj
- könyvészet
- **könyvtártörténet**
- **könyvtárügy**
- kultúrtörténet
- Mikszáth Kálmán
- **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- Nemeskürty István
- pályamű
- **sajtótörténet**

763. Rosinante tudós lovasa : Id. Szinnyei József ismeretlen cikke / Kocsy Anikó

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. – 19. évf. (2010) 9. sz. p. 51-53. – Lh.: KI KSKZ P 2510

„Ez év március 18-án ünnepelte a könyvtáros társadalom Szinnyei József 180. születésnapját. Országszerte különbözőképpen emlékeztek (már ha emlékeztek?!) a nagy bibliográfusra, sajtótörténészre és könyvtár-alapítóra. [...] Nemrégiben Lakatos Éva hívta fel figyelmemet a *Tisza-forrás* című szerény, kis alkalmi lapra az 1888. esztendőből. Sajtótörténetileg, történetileg is hordoz némi érdekességet, de számunkra, könyvtárosok számára igazi újdonsággal is szolgál a „Gőzhangya” egyéniségének még teljesebb megismeréséhez.

„A kirándulások mindenkor legkellemesebben tükröződnek vissza a különben sokszor igen egyhangú életünk tükrén: [...] életünk legnehezebb részeiben egy-egy kirándulás [...] emléke vagy bohókás élménye üdítőleg és vidámítólag hat, fölfrissíti a kedélyt és az élet viszonyosságainak eltűrésére edz. [...] a 'Tisza-forrás' turista lap, melynek munkatársai maguk a kirándulók, előfizetők és olvasói ismét csak ugyanazok a kirándulók! [...] – írta Fehérvári István szerkesztő és laptulajdonos, a Tisza-forrás című lap 1888. augusztus 27-ei első és egyedüli száma elé.” (p. 51-52.)

„A bizonyára igen kellemes hangulatú ötnapos máramarosi kirándulás 76 résztvevője, a Magyarországi Kárpát Egyesület tagjai voltak. [...] Emlékezéseikben, beszámolóikban megelevenedik a Turbát völgye, a kövesdi Micbán vára, Királyháza, a feketehegyi kőbányák, [...] Szébbnél-szebb természeti helyek, a Tisza forrása [...] a mi számunkra azonban a legnagyobb élményt mégis a „mi Szinnyeink” írása jelentheti, amelyből személyiségének egy újabb színterületével ismerkedhetünk meg születésének évfordulójára emlékezve. Szinnyei írása elé magyarázatul csak annyit, hogy a kirándulók az út egy részét – a Tisza forrásához – lovon tették meg, már aki vállalta [...] Szinnyei – aki ekkor már 59. évét taposta, természetesen (természetesen?) vállalta. Hogy élte meg, avagy túl? Lássuk:

„... Előszedtem 45 évvel ezelőtt Nyitrán szerzett tudományomat és biztattam az én rusznákomat, hogy 'dajtye pozor' 'Czu, czu!' [...] igazgattam az én Rosinantém fejét, de csakhamar meggyőződtem arról, hogy az rám se hederitt, [...] lovam búsan nézett

felém, mintha mondta volna, te ehhez nem értesz. [...] ügyesen rakta lábait, a nagyobb köveket kerülve, jól megfigyelve a süppedékeket, nehogy elmerüljünk. [...] Így jutottunk föl [...] a Tisza forrásához. [...] nekem volt a legrosszabb nyergem, legkésőbb értem a célhoz, mégis talán én voltam a legbóldogabb ember mikor lovacskámról leszáltam.” (p. 52-53.)

T: - évforduló

- gőzhangya
- Lakatos Éva
- **személyiség**, id. Sz. J.-é
- „Tisza-forrás”
- **sajtótörténet**

764. Solferino-indulója avagy: Egy gőzhangya históriája : esszé-dráma id. Szinnyei József irodalmár-tudósról / Perlawi Andor

In: Jókai-díj 2010 / szerk. Végh József. – Rév-Komárom ; Budapest: kiadja a Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesület : Falvak Kultúrájáért Alapítvány, **2010.** p. 85-105. - Lh.: saját példány (az OSZK-ban nem elérhető).

Arany díszokleveles pályamű. Játsszódik: 1848-49-ben Győrben, Komáromban és 1859-ben Pozsonyban.

Néhány gondolat a drámából: „Városunk szülötte, gyenge vézna termet / De amit csinált, írt, megtölt'né e termet. [...] Munkálkodjunk télen, dolgozzunk is nyáron / Így leszünk híresek, hetedhét határon.” (p. 85.)

„SZINNYEI: Sokan azt mondták, azért viselek kardot, hogy a szél ne fújjon el! Hát nem fújt el. Kibírtam mindent. Ha beteg lettem, rendbetett a prófont meg a katonakoszt. Ha elfáradtam, pihentetett a jó anyaföld. Tőle kaptam vissza az erőm.” (p. 94.)

„A türelmetlenség, a zsarnokság, csakis a műveletlen gyávák fegyvere!” (p. 98.)

T: - 1848/49-es forr. és szab. harc

- Jókai-díj
- pályamű
- színmű, id. Sz. J.-ről

765. Szükség van-e nyomtatott bibliográfiákra? : hozzászólás Bényei Miklós előadásához / Perjámosi Sándor

= = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 19. évf. (**2010**) 12. sz. p. 29-31. – Lh.: KI KSKZ: P 2510

„Mára kétségtelenné vált a különböző elektronikus megjelenő bibliográfiák és a különféle adatbázisok haszna és előnye. [...] meggyorsították [...] egyszerűsítették a keresési folyamatot és [...] a feltárási munkákat. [...] Sokan jósolják, vagy inkább szeretnék jósolni a könyv és a nyomtatott megjelenési formák halálát [...] Bényei Miklós [...] inkább az „és”-re, az egymás mellett élésre helyezi a hangsúlyt” (p. 29.), amivel egyetért Perjámosi is: „szükséges, hogy az elektronikus mellett nyomtatott bibliográfiák továbbra is készüljenek [...] De szükséges az eddig csak papír alapon megjelent különféle repertóriumok, rész- és egész, illetve rejtett, önálló, lokális stb. bibliográfiák elektronikus feldolgozása és azok hozzáférhetőségének megkönnyítése is.” (p. 31.)

P. S. a nyomtatott bibliográfia előnyei között kiemeli a *bizonyítottan* hosszú élettartamot, hogy korlenyomatot ad (mivel lezárt). „Mindezekén túl számos művelődés- és kultúrtörténeti értéket, érdekességet hordoznak magukban, gondolhatunk itt – többek között – a fentiekkel való összefüggésekben Wespri István és Szinnyei József munkáira.” (p. 30.)

T: - Bényei Miklós

- elektronikus **bibliográfia**
- nyomtatott **bibliográfia**
- **Szinnyei József**, id. a bibliográfus
- Wespri István

766. Fiumei úti sírkert : Kerepesi temető / s. n. – Budapest : kiadja a Budapesti Temetkezési Intézet Részvénytársaság, é.n. - [15p.]. – Lh.: saját példány.

A temető főbejárata melletti virágboltban megvásárolható tájékoztató füzet tartalmazza a Fiumei úti sírkert (régii Kerepesi temető) rövid történetét, térképvázlatát és (betűrendben) a nevezetesebb sírok lelőhelyét.

Id. Szinnyei József (és fia Dr. Szinnyei József) szerény, de rendezett sírja a 34-es parcellában ma is felkereshető!

T: - 1913. 08. 11.

- Kerepesi temető
- nyugvóhely, id. Sz. J.-é

3. Mutatóapparátus

3.1. Névmutató (szerzők, szerkesztők)

A. Szála Erzsébet *lásd* Szála Erzsébet, A.
Abafi Lajos **3, 6, 8, 141, 337**
Actuarius **371**
Acsády Ignác **363, 381**
Aigner Lajos *lásd* Abafi Lajos
Ákos Károly **620**
Alapi Gyula **693**
Andrássy Mária **647**
Angyal Dávid **370**
Arany János **230**

B. Hajtó Zsófia **691**
B. M. *lásd* Benedek Marcell
Badics Ferenc **184**
Bakonyvári Krisztina **760**
Ballagi Aladár **249**
Barátné Hajdu Ágnes **696**
Barcza Imre **571, 586**
Bartoniek Emma **574**
Bedő A. *lásd* Bedő Albert
Bedő Albert **299**
Benedek Marcell **533, 568, 618**
Bényei Józsefné **646**
Bényei Miklós **635, 641**
Beöthy Zsolt **184**
Berecz Ágnes Gabriella **762**
Bereczky László **662**
Berei Andor **609**
Berlász Jenő **598, 652**
Boka László **747**
Braun Róbert **567**

Constant von Wurzbach *lásd* Wurzbach,
Constant von
Czigány Lóránt **694**
Czövek Zoltán **712**

cs. **547**
Cs. Sándor Imre **570**
Csapodi Csaba **664**
Csohány János **730**

-d. *lásd* Angyal Dávid
d'Isoz Kálmán *lásd* Isoz Kálmán, d'
D. J. *lásd* Szinnyei József, id.
Darabos Pál **634**
Dezsényi Béla **587-588, 601**

Diószegi Mária **665**
Domsa Károlyné **634**
Don José *lásd* Szinnyei József, id.
Dormándi László **579**
Dörnyei Sándor **749**

e. **473**
(e.) **442, 450**
e. l. **472**
Elek Artúr **554**
Elekes Irén Borbála **716**
Entz Géza **585**
Eötvös Lajos **246**
ez *lásd* Györke Zoltán

F. V. *lásd* Fraknói Vilmos
Fabó Edit **725**
Farkas Emőd **523**
Farkas Gábor Farkas **698**
Feczkó Gyöngyi **756**
Fejérpataky László **145,**
Fekete Gézné **636**
Ferber József *lásd* Szinnyei József, id.
Ferenczy Endréné *lásd* Ferenczyné
Wendelin Lília
Ferenczyné Wendelin Lília **709, 729, 747**
Fraknói Vilmos **300**
Fráter Jánosné **657**
Futala Tibor **655**
Fülöp Géza **605**

[g.] *lásd* Gulyás Pál
Galambos Ferenc **594, 603**
Gazda István **687, 706, 731**
Gergely Pál **608**
Gerő Gyula **702, 714, 744**
Glück Soma **424**
Goriupp Alisz **578**
Gulyás Pál **491, 493, 524, 534, 553, 583,**
595, 658, 673

Gy. **428**
György A. **269**
Györke Zoltán **632**
Gyulai Pál **174,**
Gyurgyák János **699**

Gyurcsó Júlia **732, 754**

H F *lásd* Homor Ferenc

H. G. **352**

Hajdu Ágnes, Barátné *lásd* Barátné Hajdu Ágnes

Hajtó Zsófia, B. *lásd* B. Hajtó Zsófia

Hangodi Ágnes **729**

Hapák József **707**

Hegedüs István **543**

Homor Ferenc **668**

Horváth Cyrill **558**

Horváth Géza **667, 680**

Horváth Ignác **351, 398-399, 413, 429**

Horváth János **640**

Horváth Magda, M. *lásd* M. Horváth Magda

Horváth Tibor **703-704, 710**

I. Tóth Zoltán *lásd* Tóth Zoltán, I.

Idősb Szinnyi József *lásd* Szinnyi József, id

Illyés Katalin **628**

Isoz Kálmán, d' **536**

J. Simon Aranka *lásd* Simon Aranka, J.
Juhász Vilmos **579**

K. Á. *lásd* Kanitz Ágost

K. B. **405**

K. Nagy Sándor **355**

K. P. M. *lásd* Kis Papp Miklós

K. Papp Miklós *lásd* Kis Papp Miklós

K. T. *lásd* Koger Tamás

K-t. *lásd* Kossa Albert

k. t. *lásd* Koger Tamás

Kacziány Géza **566**

Kanitz Ágost **302**

Kastaly Beatrix **628/k**

Katona Horváth Réka **753**

Katus László **602**

Kégli Ferenc **686, 701, 715, 724, 738**

Kéki Lajos **544**

Kelecsényi Gábor **649**

Kemény G. Gábor **602**

Kemény István **650**

Kenyeres Ágnes **623, 660/p**

Kereszty István **434, 437, 440, 506, 551**

Kis Papp Miklós **258, 290**

Kislingstein Sándor **417**

Klimes-Szmik Katalin **736**

Kocsy Anikó **677/p, 713, 726, 746-747, 759, 763**

Kocsy Lászlóné *lásd* Kocsy Anikó

Koger Tamás **630, 633, 637, 642-643**

Kókay György **604, 627, 654, 691, 608/p, 720**

Kollányi Ferencz **485**

Kondor Viktória **615, 619, 622, 669**

Korompai Gáborné **631**

Kosáry Domokos **592, 624, 697**

Kossa Albert **353, 689**

Koszorús Oszkár **663**

Kovács Máté **626**

Kozocsa Sándor **580, 582, 586, 607, 613, 648**

Kozocsa Sándor, ifj. **614**

Kőhalmi Béla **557, 606**

Kulcsár Erzsébet **665**

Kulcsár Zsuzsa **671**

Kunz Ferenc **596**

Lacza Tihamér **683, 705**

Lakatos Éva **720, 721, 751**

László Gézáné **719**

Lendvay Benő **275**

Lukácsy Sándor **695**

Lukinich Imre **537**

M. 316

M. Horváth Magda **584**

M. J. tdr. **281**

M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal *lásd* MKKSH

M. Kondor Viktória *lásd* Kondor Viktória

M. Tóth Sándor **718**

Máderné Kiss Márta **644**

a Magyar Nemzeti Múzeum tisztviselői **175,**

Makáry Gerő **287, 301, 318**

Makkai László **581, 584, 593, 600**

Márki Sándor **19**

Mátrai László **616**

Mátrainé Mester Katalin **757**

Mátray Lajos **412**

MKKSH **444, 466, 514**

Moenich Károly **270**

Mokos Gyula **500**

Molnár Zoltán **608**

Monok István **707**

a művelődési és közoktatási miniszter **676**

N. K. 330

Nagy Anikó **686-688, 717**

Nagy Iván **49-52, 54, 57, 60, 242**

Naményi Lajos **483**

Náményi T. Lajos **383**

Niklai Péter **530**

-ó. **478**

Ompolyi M. Ernő **327**
 OSZK Bibliográfiai Osztálya **586**
 OSZK dolgozói **597**
 az OSZK Kézirattárának munkaközössége
590

Pajkossy György **670**
 Pamlényi Ervin **665**
 Papp István **703-704, 710**
 Papp László **625**
 Papp Miklós, K. *lásd* K. Papp Miklós
 Pastinszky Miklós **638**
 Perger Péter **712**
 Perjámosi Sándor **731, 737, 765**
 Perlawi Andor **764**
 Péter László **679, 700**
 Petrik Géza **368, 503, 571**
 Petrovics Mária **698**
 Pikler Blanka **557, 567**
 Pintér Jenő **548, 569, 572**
 Pogány György **685, 727, 730, 733, 744**
 Pogányné Rózsa Gabriella **723, 742**
 Pongrácz Elemér **179**
 Pozsonyi Gabriella **755**
 Pruzsinszky János **443**
 Puky Miklós **386**

-r.- **474**

r. l. *lásd* Szinnyei József, id.

-r-ó. **480**

Radnai István **761**

Rostás Sándor **671**

Rózsa Mária **734**

s. n. **241, 245, 247-248, 251-257, 259-268, 271-274, 276-280, 282-286, 288-298, 303-307, 309-315, 317, 319-326, 328-329, 331-332, 334-336, 339-350, 354, 356-362, 364-367, 369, 372-374, 377-379, 382, 384-385, 387-389, 391-397, 400-403, 406-411, 414-416, 418-423, 426-427, 430, 432-433, 435, 438-439, 441, 446-449, 451-453, 455-457, 459-462, 464-465, 467-471, 475, 477, 479, 481-482, 484, 486-487, 489, 492, 494-495, 497-499, 501-502, 504-505, 508-510, 512-513, 516-522, 525-529, 531-532, 538, 540-542, 545, 550, 556, 559-561, 563-565, 575, 577, 605/p, 612, 628/p, 637, 639, 674, 681, 720, 745, 748,**

Sallai István **617**

Sándor Imre, Cs. *lásd* Cs. Sándor Imre

Sándor László **656**

Sáray Szabó Éva, Tapolcainé **661, 741**

Schmidt József **661**

Schönherr Gyula **436, 463**

Schöpfli Aladár **546**

Sebestyén Géza **617**

Sikabonyi Antal **539**

Simon Aranka, J. **752**

Somkuti Gabriella **677, 708, 675/p**

Somlyói Tóth Tibor **659**

Sonnevend Péter **735**

Steinhofer Károly **507**

Sz. J. *lásd* Szinnyei József, id.

Szabó Sándor **675, 684, 688, 743**

Szála Erzsébet, A. **731**

Szalay Károly **629**

Szana Tamás **33**

Székely Dávid **483**

Szelle Béla **655**

Szénássy Árpád **682**

Szénássy Zoltán **651**

Szénássy Zoltán, dr. *lásd* Szénássy Zoltán

Szentilonai Jenő **243**

Szentmihályi János **190, 193, 611**

Szerdahelyi Sándor **190, 193**

Szilágyi Ferencz **244**

Szily Kálmán **445, 454, 562**

Szinnyei Ferenc **37, 555, 589**

Szinnyei J. *lásd* Szinnyei József, id.

Szinnyei József *lásd* Szinnyei József, id.

Szinnyei József, id. **1-240, 555**

Szinnyei József, ifj. **28, 573**

Szinnyey József *lásd* Szinnyei József, id.

Szögi László **739-740**

T. II. 490

Tapolcainé Sáray Szabó Éva *lásd* Sáray

Szabó Éva, Tapolcainé

Th. K. **250**

Tipray Tivadar **308**

Tódor Ildikó **692**

Tokaji Márton **758**

Tóth András **599, 653, 664**

Tóth Gyula **204, 645, 744**

Tóth Róbert **660**

Tóth Sándor, M. *lásd* M. Tóth Sándor

Tóth Tibor, Somlyói *lásd* Somlyói Tóth

Tibor

Tóth Zoltán, I. **591**

Történettudományi Intézet Munkaközössége **591**

-ts **552**

V. J. *lásd* Váczy János

V. Windisch Éva *lásd* Windisch Éva, V.

V-y J. **476**

Váczy János **376, 380, 425, 431, 458, 488, 511, 549**

Váczy János, dr. *lásd* Váczy János

Vahot Imre **55,**

Valentiny Antal **585**

Váli Béla, dr. **404**

Ványi Ferenc **678**

Varga Sándor **666**

Varga Zoltánné **625**

Vargha Kálmán **672, 692**

Végh József **750, 752-762, 764**

Vértesi Jenő *lásd* Vértesy Jenő

Vértesy Jenő **496, 535**

Vértesy Miklós **610-611, 621, 653, 664**

Viczián János **673**

Virág Jenő **689-690, 693**

Voit Krisztina **722, 728**

Vutkovich Sándor **270**

Waldapfel József **576**

Windisch Éva, V. **672, 691-692**

Wurzbach, Constant von **333**

x-y. **375**

-y-s *lásd* Váczy János

Zunft Antal **390**

3. 2. Tárgymutató*

- 3 / 1992. (III. 6.) MKM sz. rendelet (augusztus 20-a, az államalapító Szent István ünnepe alkalmából a művelődési és közoktatási miniszter által adományozandó kitüntető díjakról szóló 12 / 1991. (VIII. 6.) MKM rendelet módosításáról) 676-677
1802. (Magyar Nemzeti Múzeum (OSZK) alapítása) 436, 485, 709
1804. (helytartótanácsi rendelet a kötelespéldányok beszolgáltatásáról) 604, 709
1830. 03. 18. (id. Sz. [Felber] J. születésnapja) **37, 49, 194, 535, 544, 575, 577, 636, 647-651**
1835. (id. Sz. J. elveszíti édesapját, Ferber Alajost) **37, 139, 152, 161, 194, 199** lásd még Ferber Alajos
1836. (id. Sz. J. édesanyja is meghal, az árvák apai nagynénjükhöz kerülnek a „Tímár-ház”-ba) **37, 135, 152, 161, 194, 199**
1838. (Sz. elkezd gyűjteni a komáromi színlapokat) **152**
1839. (Sz. a komáromi benedekrendi gimnázium első osztályos tanulója) **37, 152, 194**
1840. 09. 1. (az első komáromi kölcsönkönyvtár megnyitása) **152**
- 1840/42. (Sz. a gimn. 2. és 3. osztályát Nyit-rán, a piaristáknál végzi, itt kezdi el feljegyezni olvasmányai címét és tartalmát) **37, 152, 178, 194**
- 1842/44. (Sz. újra Komáromban gimnazista) **37, 152, 194**
1845. (meghal Sz. nagynénje is, gyámságát sógora, Amtmann János veszi át; Pestre költöznek, Sz. az egyetem bölcsészhallgatója) **37, 152, 160, 171, 187, 194**
1846. (Sz. matematikából megbukik, Amtmann lemond gyámfelügyeletéről, másik sógora, Beöthy Zsigmond veszi át képviselői tisztségét; Sz. sikeresen pótvizsgázik és a győri egyetem 2. évfolyamán folytatja tanulmányait) **37, 152, 187, 194**
1847. (Sz. első éves joghallgató a győri egyetemen) **152, 194**

1848. 07. 29. (Ferberről „Szinnyei”-re magyarosítja nevét) **37, 55, 194, 241, 639, 651**
1848. 10. 16. (Sz. Naplóírásának kezdete) **55, 142**
1848. 10. 21. (Sz. Komáromban jelentkezik/beáll honvéddnek) **37, 55, 82, 194**
1848. évi XVIII. tv. (a hazai sajtótermékekről) **175, 434, 604**
- 1848/49-es forr. és szab. harc lásd **kortörténet** 1848/49-es szab. harc
1849. 08. 29. (Sz.-t főhadnaggyá léptetik elő) **37, 82, 194**
1849. 10. 03. (kapituláció: főhadnagyként teszi le a fegyvert) **37, 82, 194, 202-204**
1853. 08. 28. (Sz. házasságot köt) **37, 50, 92, 194** *vesd össze* Gancsházi Gancs Klementina
- 1854-1869. (a család Pozsonyban él; Sz. Nagy Iván kérésére genealógiai kutatásokat folytat) **37, 49-52, 54, 57, 60**
- 1860-as évek (Sz. hely-, család-, periodika-, irodalom- és bibliográfiatörténeti kutatásokat folytat) **51-52, 54, 56-57, 60**
1861. (megjelenik Sz. első sajtóbibliográfiái cikke a Vasárnapi Ujságban) **1**
1862. (Sz. első hírlaptörténeti írása a Vasárnapi Ujságban, a hetilap állandó munkatársa lett) **2, 37, 194, 536**
1869. (Sz. J. családjával, kb. félmillió cédu-lával, levelek, naplók és hírlapok sokaságával Pestre költözik) **37, 190, 194**
1872. (Sz. felhívja a figyelmet a repertóriumok szükségességére, megbízást kap a MTA-tól tervezet kidolgozására; megjelenik első cikke a hírlapkönyvtár tárgyában) **217, 226, 248, 261, 654**
1872. 12. 23. (id. Sz. J. alkalmazásának kezdete az Egyetemi Könyvtárban) **37, 96, 144, 194, 569, 596, 599, 618, 660/p, 698, 732**
1873. (a MTA ápr. 28-i ülésén megbízzák a „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” anyagának összegyűjtésével és szerkesztésével) 251-252, 261, 372
1874. (a repertóriumok történetének kezdete Magyarországon: az I. Osztály 1. köt. megjelenése; Sz. és fia felkérést kap az uralkodó, József főherceg alcuthi könyvtárának összeállítására) **13, 186, 254, 256, 261, 372**
1875. 04. 26. (Sz.-t kinevezik ideiglenes első könyvtárőrnek az Egyetemi Könyvtárban) **37, 96, 194**

* Az **id. Szinnyei József által írt** dokumentumok **tételszámai félkövér**, a róla szóló írások normál karakterrel szerepelnek a tárgymutatóban.

1876. (a Repertórium II. Osztály 1. köt. megjelenése) **13, 186**, 271, 274-275, 277-279, 281-284, 372
- 1876-1889. (Sz. irodalomtörténeti repertóriumot közöl a „Figyelő”-ben) **24**, 334
1876. 12. 17. (Sz. felkérést kap az Egyetemi Könyvtár igazgatói teendőinek ideiglenes ellátására és a gyűjtemény rendezésének felügyeletére) **37, 144, 194**, 289, 610, 621, 653
1877. („Egy magyar írók névtárának terve”c. publikációja a „Magyar Könyvszemlé”-ben) **37, 42, 154**, 300
1878. (id. és ifj. Szinnyi 100 arany díjas pályamunkájának megjelenése) **28**, 296, 306, 311-317
1878. 12. 05. (Sz. a M. Történelmi Társulat igazgató választmányi tagja) **37, 194**
1879. (Sz.-t véglegesítik első őr állásában az Egyetemi Könyvtárban) **37, 194**
- 1880-81. (Sz. újra felveti a hírlapkönyvtár szükségességét; kezdeményezi a „Magyar írók” megjelentetését a MTA-nál) **37, 154, 226**, 335
1883. (Sz. a M. Heraldikai és Genealógiai Társaság alapító és Választmányi tagja) **37, 194**
- 1884-1889. (Sz. történeti repertóriumot közölt a „Hazánk”-ban) **35**
1884. 06. 30. (Trefort Á. kezdeményezésére döntés születik egy országos Hírlapkönyvtár létrehozásáról, melynek vezetésével és felállításával id. Sz. J.-et bízzák meg) **176**, 356, 578
1884. 07. 23. (a Hírlaptár megnyitása) **175**, 551, 604, 654, 707, 709, 716
1885. (megjelenik a Repertórium I. Osztály 2. köt.) **13, 186**, 383
- 1885-86. (Sz. újra az Akadémiához fordul a „Magyar írók” ügyében) **37, 154**, 393
- 1885-87. (Sz. kormánytámogatással, Mo. és Erdély egész területére kiterjedő hírlapgyűjtést végez) **37, 194**
1888. 11. 09. (Sz. J. végleges áthelyezése az Egyetemi Könyvtárból –teljes munkaidőben, őr munkaságban- a M. Nemzeti Múzeum Hírlapkönyvtárba.) **37, 176, 194**, 618, 652, 679
1889. (a hírlaptári anyag kiegészítésének és rendezésének befejezése, a gyűjtemény megnyitása) 621
1889. 10. 21. (újabb és ezúttal sikeres!) kérelem terjesztése a MTA elé a „Magyar írók” kiadatása tárgyában **37, 154**, 622
1890. 01. 12. (napvilágot lát Sz. fő műve, a „Magyar írók élete és munkái” c. biobibliográfia első kötetének *I. füzet*; az adatgyűjtés szakasza lezárul) **154**, 420, 622
1891. (A „Magyar írók...” *első kötetének* megjelenése) **37, 154**, 424
1893. 01. 26. (Ideiglenesen Sz.-t bízzák meg az OSZK/nemzeti könyvtár vezetésével) **159**, 570, 585, 708
1896. 09. 21. (Sz.-t kinevezik az Ezredéves Országos Kiállítás II. (közművelődés csoport) zsűri tagjának) **37, 166, 194**
1897. évi XLI. tv. a hírlapok kötelező beszerzéséről a M. Nemz. Múzeumba **175-176**
1897. 04. 29. (Sz.-t királyi tanácsosi címmel tüntetik ki) **37, 194**, 442, 448
1899. 05. 05. (Sz.-t a MTA levelező tagjává választják) **37, 194**, 454, 456, 460, 543, 618, 636
1901. 10. 07. (megtartja székfoglaló beszédét az Akadémián) **173-174**, 469, 474, 543, 636, 645
1901. 10. 30. (Sz.-t igazgató örré léptetik elő a Hírlapkönyvtárban) **37, 176, 194**, 479
1902. 03. 23. (Sz.-t az 1848/49. Honvéd Egyletek Országos Központi Bizottsága rendes tagjának választják) **37, 194**
1904. 07. 07. (teljes napfogyatkozás) **178**
1905. 05. 17. (Sz.-t a Komárom Vármegyei és Városi Múzeum Egyesület tiszteletbeli tagjává választják) **37, 194**
1908. 01. 06. (Sz.-t a Petőfi Társaság tiszteletbeli tagjává választják) **37, 194**
1910. (id. Sz. J.-et „Komárom szabad királyi város díszpolgára” címmel tüntetik ki; a Hírlapkönyvtár osztályigazgatójává léptetik elő) 520, 528
1913. 08. 09. (Id. Sz. J. halála) 533, 535-538, 541, 544, 546-547, 555, 612-613, 629, 636, 651, 667-668, 670
1913. 08. 11. (Id. Sz. J. temetése) 534, 538, 543, 608, 693, 766 *vesd össze* Kerepesi temető
1914. (A „Magyar írók” utolsó kötetének megjelenése) **37**, 549, 552-553, 555
1974. 09. 09. (a tatabányai Szinnyi-kör alakuló ülése) 639, 680
- „A köszívű ember unokái” 762
- Abafi Lajos **42**, 337, 701, 722
- Abday Asztrik **138**
- Abdul Hamid, II. (szultán) **101, 104**

„Acta Diurna” **115**

adat

~, Egyetemi Könyvtárról *lásd* **Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtára** *lásd még* **Jelentés** az Egyetemi Könyvtárról

~, gimnáziumi évkönyveké **13**, 693

~, Hírlapkönyvtárról *lásd* Magyar Nemzeti Múzeum OSZK Hírlaptára *lásd még* **Jelentés** az OSZK-ról

~, téves *lásd* téves adat *lásd még* korrigálás

~gyűjtés **1-12**, **14-41**, **47**, **49-52**, **54**, **57-60**, **63**, **66-71**, **75-79**, **83**, **86**, **88-89**, **92**, **97**, **102-103**, **107-108**, **110-111**, **114-115**, **117-118**, **120-125**, **127-129**, **134**, **138**, **145**, **149-150**, **157**, **167-168**, **170**, **172**, **179-180**, **182-183**, **191-192**, **194**, **196**, **201**, **210**, **229**, **237**, 269, 280, 293, 297, 310, 339-343, 345-350, 352, 369, 382, 431, 474, 524, 544, 546, 555, 583, 589, 605, 622, 631, 656, 659, 666, 679, 696, 713, 715, 756 *lásd még* kutatómunka

bibliográfiai ~ *lásd* **bibliográfia** *lásd még* **repertórium**

életrajzi ~, id. Sz. J.-é *lásd* **életút**, Szinyyei József, id.-é *lásd még* önéletrajzi adatok, id. Sz. J.-é

adoma *lásd* humoreszk

Afrika *lásd* **helytörténet**, Afrika

hírlapirodalmi ~ *lásd* sajtó**bibliográfia**

Aigner Lajos *lásd* Abafi Lajos

ajándékozás **101**, **104**, **176**, 268, 273, 291, 419, 421, 430, 432, 439, 441, 446, 448, 453, 457, 459, 461, 464, 467, 470, 475, 477, 479, 481, 486-487, 492, 495, 497-499, 501, 504-505, 509-510, 512-513, 518-519, 521, 525-529, 532, 556, 563, 582, 612, 657, 686

Ajtay Sámuel 759

akadémiai tagság *lásd* tagság, akadémiai

akadémiai ülés 248, 251-252, 254, 273, 276, 335-336, 373, 392-393, 396, 418-419, 426-427, 433, 447, 457, 469, 477, 482, 494, 540-541, 559, 726, 747, 749

aláírás

~, Arany Jánosé 749

~, id. Sz. J.-é 338

~, Jókai Móré **168**

~, Petőfi Sándoré **41**

~, Rát Mátyásé **118**, **184**

Alcsuth *lásd* **helytörténet**, Alcsút

Alföldi nemzeti-játszó-társaság **127**

alkalmazás *lásd* **munkakör**

„Allgemeine Biographie” 552

„Allgemeines Gelehrtenlexikon” 583

állomány *lásd* **dokumentumállomány**

állományalakítás *lásd* gyűjtőkör

állomány-gyarapítás *lásd* **dokumentumállomány** gyarapítása

állomány- nyilvántartás **20**, **39**, **43-46**, 723

állományvédelem *lásd* **dokumentumállomány** védelme

álnevek

~, magyar íróké 483, 595, 597

~, Szinnyeie **31**, **233**, **235-236**, 270, 595, 678

egyéb ~ **223**

Amerika *lásd* **helytörténet**, Amerika

Amtmann János **137**, **152**

Anglia *lásd* **helytörténet**, Anglia

Apponyi Sándor **28**, 581

Arany János 328, 589, 614, 749

Arany László 589

Ásvay Jókay József **127**, **152**, **168**, **219**, 343

„Athenaeum” **218**, 259, 736

Ausztrália *lásd* **helytörténet**, Ausztrália

autopszia **37**, **42**, **131**, **210**, **223**, 596

Ázsia *lásd* **helytörténet**, Ázsia

„Bach-korszak” **188-189**, **198**, 293-294, 512, 521, 528-529, 531, 537, 566, 623, 690

Badics Ferencz 449, 452

Ballagi Mór 249

Balogh István **125**

„Bánk bán” **125**

Bankos Károly **153**

Barna Ferdinánd 389, 406, 414-415, 759

Batthyány Ignác **215**

Batthyány József könyvtára (Gyulafehérvár) **109**

békésmegyei Veress-család *lásd* Veress-család, Békés megyei

Bél Mátyás **56**, 250

Benke József **121**, **126**, **231**

Bényei Miklós 765

Beöthy László **136**, **152**

Beöthy Zsigmond **152**

Beöthy Zsolt **146**, **152**, 449, 482, 750, 758

bér *lásd* **munkabér**

Bereczky László 744

berendezés, könyvtaré *lásd* **könyvtár-berendezés**

Bessenyei György **120**, **184**

beszámoló *lásd* **Jelentés**

beszerzés *lásd* **dokumentumállomány** gyarapítása

bibliofil könyvek **29**, 463, 584, 639, 642

bibliográfia

~elmélet **42**, **154**, 465, 480, 606, 658,
762 *lásd még módszertan*, biblio-
gráfia szerkesztési

~történet **37**, **42**, **154**, 400, 450, 493,
549, 562, 606, 639, 645-647, 664,
666, 671, 675, 679, 687-688, 694,
697, 700, 706, 727, 733, 762

bio~ **16**, **33**, **37**, **41**, **128**, **134**, **138**, **154**,
168, **172-174**, **179-180**, **182-183**,
191-192, **194**, **196**, **201**, 270, 333,
337, 382, 400-403, 416-417, 420,
422, 424, 428-429, 431, 450, 458,
462, 464, 470, 472-473, 479, 484,
489, 491, 493, 501-502, 511, 548-
549, 552-553, 555, 557, 569, 581,
583, 596, 606, 609, 611, 617, 623,
645-646, 655, 675, 675/p, 683-684,
687, 696, 699, 703, 705-706, 710-
711, 731, 738, 742, 743 *lásd még*
„Magyar írók élete és munkái” *lásd*
még „Specimen...”

cikk~ *lásd* **repertórium**

elektronikus ~ 765

sajtó~ **1-12**, **14-15**, **18**, **21-23**, **25-27**, **30**,
32, **38-40**, **118**, **131**, **167**, 250, 292-
293, 295, 297, 307, 394-395, 397,
407-411, 434, 440, 445, 448, 464,
470, 479, 484, 489, 502, 530, 551,
594, 618, 624, 626, 658, 679, 683,
691, 697, 699, 701, 703, 705, 713,
716-717, 719, 724, 729, 734, 742,
748, 751, 759,

kurrens ~ **1**, **3-11**, **14-15**, **18**, **21-24**, **26**,
32, **38-40**, 279, 307-308, 310, 321-
326, 334, 351, 354, 394-395, 397-
399, 407-411, 413, 429, 434, 440,
448, 464, 470, 479, 484, 489, 502,
551, 557, 571, 594, 618, 624, 626,
631, 658, 665, 672, 679, 687, 691,
697, 699, 701, 719, 724, 734, 742

nemzeti ~ 661, 684, 688, 697, 724, 729,
733, 734

nyomtatott ~ 765

rejtett ~ **128**, **159**, **167**, **173-174**, 371,
647, 672, 692, 701, 706, 710, 716

retrospektív ~ **2**, **12-13**, **16-17**, **19**, **25**,
27-31, **33-37**, **41**, **154**, 274-275, 277-
278, 281-284, 296, 302, 305-306,
311-317, 417, 462, 530, 567, 571,
586, 591, 594, 602, 606, 635, 644,
646, 670, 687-688, 697, 715, 724,
729, 733, 748, 751, 759

szak~ **12**, 631, 675, 705,

irodalomtudományi ~ **16**, **24**, **27**, **29**-
30, **33**, **37**, **41**, **154**, 420, 422, 424,
428-429, 431, 458, 472-473, 552,
557, 607, 611, 646, 670, 672, 683,
691-692, 699

természettudományi ~ **13**, **17**, **19**, **28**,
271, 274-275, 277-279, 281-284,
296, 299, 302, 305-306, 311-317,
644

történettudományi ~ **13**, **25**, **34-36**,
254-255, 261, 281-283, 368, 370,
372, 374-375, 381, 384-385, 387-
388, 399, 417, 591-593, 600, 602,
624-625, 635, 644, 667, 697, 712

bibliográfiai

~ irodalom, egyetemes *lásd* egyetemes
bibliográfiai szakirodalom, id. Sz.
J.-ről

~ leírás *lásd* **dokumentumállomány**
feltárása / formai

„Bibliotheca hungarica naturalis et
matheseos” *lásd* „Magyarország termé-
szettudományi és matematikai könyvé-
szete”

Bibliothecarius Emeritus cím 748

biográfia *lásd* biobibliográfia

„Biográfiai lexikon” **223**, 333, 425 *vesd*
össze Wurzbach

„Biographie Universelle” 552

bizottsági tagság 418, 427, 433, 444, 447,
462, 466, 468, 514

Bod Péter **42**, **154**, 400, 402, 606, 639, 646

Bodó Lipót **140**

Bondor István (szobrász) 637-638, 643

British Museum **169**, **226**, 437

búcsúbeszéd *lásd* **nekrológ**

búcsúztató *lásd* **nekrológ**

budai egyetem *lásd* Budapesti Királyi Ma-
gyar Tudomány-Egyetem

„Budapesti Hírlap” 758

Budapesti Királyi Magyar Tudomány-
Egyetem **20**, **39**, **43-46**, **91**, **95-96**, **98**-
99, **100-101**, **104**, **113**, **132**, **137**, **144**,
194, **221**, 538, 723

**Budapesti Királyi Magyar Tudomány-
Egyetem Könyvtára** **48**, **218**, 435, 486,
753, 756, 759

~ Értesítője **91**, 263

~ címjegyzéke(i) **20**, **39**, **43-46**, **98**,
101, **104**, 279, 285-287, 318,
337, 417, 438, 621, 672, 723

~ díszterme **221**, 610

~ dokumentumállománya **102**, **104**-
106, **143-144**, **175**, 253, 740

~ forgalma **98-101**, **104**, **222**

- ~ gyarapodása **39, 91, 98, 101, 104**, 263, 318, 739
 ~ igazgatója **222**, 272, 289, 610, 621, 653, 698, 739
 ~ katalógusai **20, 43-46, 91, 95-96, 98, 101, 104**, 253, 285-286, 610, 723
 ~ kézikönyvtára **20, 96, 98, 221-222**, 285-286, 610
 ~ kódexei **101, 104**
 ~ költöztetése **96, 144**, 610, 660/p
 ~ nyitvatartása **98-100**
 ~ olvasóterme *lásd* ~ díszterme
 ~ osztályozási rendszere **44, 46, 98, 222**, 610
 ~ rendezése **29, 44-46, 95-96, 98, 101, 104-105, 144, 221-222, 239**, 253, 594, 610, 685, 697, 736, 740
 ~ tisztviselői 251-253, 256, 261, 263-264, 272-273, 276, 292, 295, 297, 317, 335, 356, 391, 393, 572, 579, 596, 599, 610, 653, 660/p, 679, 686, 725, 739, 740
 ~ története **91, 95-96, 98, 144, 190, 221**, 285-286, 413, 599, 610, 621, 624, 653, 660/p, 668, 697, 725, 739, 740
 „Budapesti Visszhang” 758
 Busa Margit 748
 bútor *lásd* **könyvtár**-berendezés
- céh-szabályok 143**
célkitűzés
 ~, Gárdonyi Gézaé 605
 ~, id. Sz. J.-é **37, 42, 44, 46-47, 154, 190, 195, 217**, 257, 281, 283, 288, 300, 303, 309, 335, 337, 361-362, 383, 385, 396, 400-403, 420, 425, 434, 438, 533, 548, 588, 753
 centralizálás, hírlapkönyvtár *lásd* **Hírlaptár**
 centralizálása
 cikkbibliográfia *lásd* **repertórium**
 címleírás *lásd* **dokumentumállomány** feltárása / formai
 colligátum **44, 46, 106**
 Cornides-könyvtár **173-174**
 Corvinák *lásd* Mátyás (király) kódexei
 Czvittinger Dávid **42, 154**, 606, 639, 646, 664 *vesd össze* „Specimen...”
- Csáky Albin 737
 családfa, id. Sz. J.-é **49**, 242
 csíksomlyói zárda könyvtára *lásd* Ferences könyvtár (Csíksomlyó)
- Csokonai Vitéz Mihály **56, 156, 189, 193, 214**, 443, 593, 640 *vesd össze* „Diétai Magyar Músa”
 Csontos János 737
- Danielik József **42, 154**, 606
 Deák Ferenc **93, 148, 220**, 265-266
 Debreczen-Nagyvárad Értesítő **107**
 Déryné **125, 127, 129**, 343, 345, 355
 Dezsényi Béla 677/p, 720, 735, 759
 „Diario d’Ungheria” **102**
 „Diétai Magyar Músa” **56** *vesd össze* Csokonai Vitéz Mihály
 díj, Szinnyei József *lásd* Szinnyei József-díj
 díszkiadás 491
 díszpolgár, id. Sz. J. 647, 682, 732, 754
dokumentumállomány
 ~ alakítása **44-46**,
 ~ feltárása **95**, 434, 723
 formai ~ **45**,
 tartalmi ~ **43-46, 101**, 631 *lásd még*
szakrend
 ~ gyarapítása **159, 175**, 612 *lásd még*
 ajándékozás
 ~ költöztetése **96, 144**
 ~ nyilvántartása **20, 43-46, 176**, 723
 ~ rendelkezésre bocsátása **144**
 ~ rendszerezése **44-46, 95-96, 176**, 434, 723
 ~ revíziója **43**
 ~ tárolása **44-46, 95-96, 144, 176, 217**
 ~ védelme **217**, 628/p, 628/k, 724
 dokumentumleírás *lásd* **dokumentumállomány** feltárása / formai
 dombormű, id. Sz. J.-é 637-638, 643, 661
 Döbrentei Gábor 267, 273
 Dumas **160**
 Duna (folyó) **58, 181**
 duplumok *lásd* többes-példányok
- E. Kovács Gyula *lásd* Kovács Gyula, E.
 egyetemes bibliográfiai szakirodalom, id. Sz. J.-ről 450, 465, 550
 „Egyetemes Philológiai Közlöny” 443, 758
 Egyetemi Könyvnyomda *lásd* Királyi Magyar Egyetemi Könyvnyomda
 Egyetemi Könyvtár *lásd* **Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem Könyvtára**
 „Egy „Magyar írók névtára”-nak terve” **42**, 318, 337, 417 *vesd össze* **ismertetés**, ~
 Egyiptom *lásd* **helytörténet**, Egyiptom
 ékírás **66**
életút
 ~, Abday Asztriké **138**

- ~, Abonyi Lajosé 403
 ~, Fazekas Mihályé **146, 238, 412**
 ~, Jókai Móré **168, 450, 567**
 ~, Jósika Miklóssé **162**
 ~, Klapkái **141**
 ~, Petőfi Sándoré **16, 33, 41, 150, 491, 502, 567**
 ~, Pór Antalé **180, 502**
 ~, Rát Mátyásé **117-118, 120, 332**
 ~, Révai Miklóssé **134, 618**
 ~, Rózsafy Mátyásé **161**
 ~, Sándor Istváné **173-174, 474, 562**
 ~, Szinnyei Ferencé **192**
 ~, Szinnyei József, id.-é **37, 55, 82, 152, 192, 194, 280, 328, 337, 353, 355, 383, 434, 438, 448, 476, 533-536, 543-544, 548, 568-569, 579, 596, 607, 612-613, 629-630, 633, 639, 642, 645, 647-648, 650-651, 653, 668, 677-679, 683, 689-690, 692-693, 700-701, 705, 710-712, 716, 732, 752, 754 lásd még** önéletrajzi adatok, id. Sz. J.-é
 ~, Szinnyei József, ifj.-é **192**
 ~, Szinnyei Otmáré **192**
 ~, Versegly Ferencé **134, 618**
 ~, Virág Benedeké **110, 327**
 ~, Zichy Antalé 555
 életrajzi bibliográfia *lásd* biobibliográfia
 életrajzi lexikon *lásd* biobibliográfia
 elismerés 261, 269, 271, 274-275, 277-278, 282-283, 286, 306, 311-313, 316-317, 319, 337, 340-341, 346-347, 349, 352, 363, 370, 375, 381, 383-385, 387-389, 400, 404-406, 414-415, 422, 425, 428, 431, 437, 442, 452, 454, 456, 458, 460, 465, 468, 472-473, 480, 488, 511, 537, 541, 543-544, 549, 551-552, 555, 575, 577, 581, 622, 635, 649, 651, 655, 662, 676-677, 682-683, 694, 697, 702, 714-718, 745 *lásd még* jutalmazás
 élő repertórium *lásd* repertórium, élő
 elrendezés *lásd* szakrend
 „Az első magyar bibliographus” **173-174, 469, 479, 485, 562, 571, 593, 623-624, 627, 636, 687, 712 vesd össze ismertetés, ~**
 Elzevier-alakú kötet 491
 emlékirat *lásd* memoár
 emléktábla 482, 642, 709 *lásd még* dombormű, id. Sz. J.-é
 Eötvös József **175, 604, 654, 709**
 Eötvös Károly 508
 Eötvös Loránd, b. 427
 épület, könyvtár *lásd* könyvtárépület
 Erdély **17, 109, 121, 148, 217, 230, 290-291**
 „Erdélyi Múzeum” 585
 értekezlet **162, 356-357, 435, 451, 468, 471, 490, 542, 548, 569, 713, 716-717, 719, 734 lásd még** akadémiai ülés
 Erzsébet (királyné) 451
 Esterházy János 750
 Esztegár László, dr. 448
 Európa *lásd* helytörténet, Európa
 évforduló 515-517, 575, 577, 604, 605/p, 612-613, 629, 631, 647-651, 667-668, 670, 709, 735, 746, 757, 763
 Ezredéves Országos Kiállítás (1896.) *lásd* Országos Kiállítás, Ezredéves (1896.)
 Falvak Kultúrájáért Alapítvány 750
 „Faust” 533
 Fáy András **42**
 Fazekas Mihály **238, 412, 502-503, 582**
 „Fazekas Mihály és a „Lúdas Matyi”-ja” **146, 582**
 Fejérpataky László **145, 517, 737**
 fejlesztési terv *lásd* könyvtárügy / fejlesztési terv
 feldolgozás *lásd* dokumentumállomány feltárása
 felhívás *lásd* kérelem
 fénykép
 ~, az új Egyetemi Könyvtár olvasóteréről **221**
 ~, a régi (19. sz.-i) Egyetemi Könyvtár épületéről 698
 ~, a Szinnyei József-díjról 745
 ~, a Vasárnapi Ujság munkatársairól 328
 ~, id. Sz. J.-ről **192, 328, 515-516, 521, 578, 613, 618, 623, 647, 659, 701, 711 lásd még** festmény, Szinnyeiről *lásd még* rézkarc, Szinnyeiről, *lásd még* tusrajz, Szinnyeiről
 ~, id. Sz. J. sírjáról 577
 ~, a Szinnyei-domborműről 643
 Ferber Alajos **122, 139, 152, 199**
 Ferber-család **49, 152, 199, 242**
 Ferenc, I. (király) **123**
 Ferences könyvtár (Csíksomlyó) **109**
 Ferenczy Jakab **42, 154, 606**
 Festetics György **185**
 festmény, Szinnyeiről **194, 338, 476, 596, 639**
 „Figyelő” 329, 334, 337, 758
 Fiumei úti sírkert *lásd* Kerepesi temető
 folyóiratbibliográfia *lásd* bibliográfia, sajtó

folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é **217**, 246-247, 251, 257, 269, 290-291, 293, 337, 434, 656, 668, 709

folyóiratrepertórium *lásd* **repertórium**

fordítás, magyar nyelvre **205-209**

forrásgyűjtemény **37, 41, 47, 94, 97, 140, 223, 229**, 270, 305, 346, 350, 355, 363, 371, 400-401, 438, 483, 506, 511, 516, 549, 551, 558, 569, 574, 587, 590, 593, 600-601, 622, 624, 628, 639, 645, 647, 662-663, 679, 687, 690, 697

foto *lásd* **fénykép**

fő mű, id. Sz. J.-é *lásd* „Magyar írók élete és munkái” *lásd még* **Hírlaptár**

földregés **59, 152**

„Fővárosi Lapok” 582, 758

Fraknoi Vilmos 251-252, 254-255, 300, 303-304, 310, 319, 517, 610, 675/p

Franciaország *lásd* **helytörténet**, Franciaország

Frankl Vilmos *lásd* Fraknoi Vilmos

Fülöp Géza 696

gájd 592, 600, 624, 697

Gancs-család **50, 92**, 270, 624

Gancsházi Gancs-család *lásd* Gancs-család
Gancsházi Gancs Klementina **92**, 752, 756, 760 *vesd össze* 1853. 08. 28.

Gárdonyi Géza 605, 696

Gazda István 687, 706, 717

„Gazdasági Lapok” **107**

genealógia **34, 49-52, 54, 57, 60, 92, 145, 242**

gépirat *lásd* **publikálatlan dokumentumok**

Ghyczy Kálmán **93**

Gisztl János **135, 181**

Goriupp Alisz 578, 677/p, 713, 735

gőzhangya 353, 539, 629, 649-651, 661, 668, 682, 687, 689-690, 717-718, 758, 760, 763

Gulyás Pál 553, 559-561, 564, 583, 606, 611, 625, 655, 658, 673-675, 684, 691, 694, 703, 742, 744

gyarapítás *lásd* **dokumentumállomány**
gyarapítása

gyarapodási jegyzék **91, 159**

gyászjelentés, id. Sz. J.-é 534, 548, 569

gyémántkiadás 463

gyulafehérvári Batthyány Téka *lásd* Batthyány József könyvtára (Gyulafehérvár)

Gyulai Pál 328, 449, 508

gyűjtemény, id. Sz. J.-é 648

cédula~ **186**, 288, 337, 569, 668

folyóirat~ *lásd* folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é

gyászjelentés~ **144**, 419, 421, 501, 543, 686

hírlap~ 668, 709

kézirat~ *lásd* kézirategyűjtemény

szabadságharcról dok.~ 268-269

színlap~ **47, 152**, 543

gyűjtőkör **154**, 256, 382, 428, 583, 588, 598, 701, 709

Haan Lajos 659

halászat **58**

Hamary Dániel **234**

„Hamlet” **125**

hasonmás kiadás *lásd* reprint

használati szokások *lásd* **könyvtárhasználat**
Haynau **189, 193, 202, 204**, 709

„Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium” **13, 175-176, 186**, 248, 251-252, 263, 270, 279, 287, 302, 306, 316, 333, 336-337, 368, 371, 390, 399, 417, 423, 452, 465, 483, 506, 537, 544, 567-568, 574, 584, 591, 609, 618, 623, 625-626, 631, 635, 641, 644, 671, 675/p, 692, 697, 699, 703, 711, 722, 749, 753 *vesd össze ismertetés*, ~

„Hazai és Külföldi Tudósítások” **93, 166, 184**, 726, 747 *vesd össze* Kulcsár István

„Hazai Tudósítások” **88, 184** *vesd össze* Kulcsár István

„Hazánk” 386

Heckenast Gusztáv 328, 666

Hegedüs István 494, 543

Heinrich Gusztáv 392, 420, 469, 555

Hellebrant Árpád **28**, 549, 664, 715

helyben használat *lásd* **dokumentumállomány** rendelkezésre bocsátása

helyesbítés *lásd* **korrigálás**

helyreigazítás *lásd* **korrigálás**

helytörténet

~, Afrika **83**

~, Alcsút **90**, 256

~, Amerika **61-62, 69-70, 78, 83, 124**

~, Anglia **83, 115, 124, 217, 226**, 423

~, Ausztrália **83**

~, Ausztria **83, 115**

~, Ázsia **83-84**

~, Budapest **129**

~, Debrecen 323

~, Egyiptom **84**

~, Erdély **230**, 290-291

~, Európa **62, 83**

~, Franciaország **71, 83, 124, 226**

~, Keszthely **185**

- ~, Kína **67-68, 84, 115**,
~, Kolozsvár **129**, 496
~, Komárno (Szlovákia) 682
~, Komárom **53, 55, 58-59, 63, 97, 119, 121-122, 125, 127-128, 135, 137, 139, 141-143, 151-152, 156, 160-161, 177, 188-189, 193, 195, 197, 199, 202-204, 214, 219, 228-229, 235, 339-353, 355, 363-365, 380, 404, 413, 482, 513, 523, 525, 528, 532, 535, 537, 556, 563, 565-566, 568-569, 612, 632, 637-639, 642-643, 645, 651, 661, 668, 689-690, 693, 695, 706, 709**
~, Lengyelország **83**
~, Németország **115, 124, 217**
~, Nyárasd 522-523, 528
~, Nyitra **140, 152, 178**, 337, 624, 651, 672
~, Nyitra megye **173-174, 181**
~, Olaszország **115, 124, 217**
~, Orosháza 663
~, Oroszország **77, 83, 89, 124**
~, Pest **123, 132, 136-137, 160, 171, 187**, 651, 668
~, Pozsony **49-52, 54, 56-57, 60, 64-65, 72-75, 80-81, 85, 87, 102, 117, 166, 184, 213**, 250, 337, 445, 651, 668
~, Rudnó **181**
~, Svájc **83, 124**
~, Tatabánya 633
~, Törökország **76**
Heraldikai és Genealógiai Társaság *lásd* Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság
Herman Ottó 328
hírlap, legrégebbi *lásd* legrégebbi hírlap
hírlapgyűjtemény *lásd* folyóiratgyűjtemény, id. Sz. J.-é
„Hirlapirodalmunk 1848-49-ben” **25, 109**, 301, 337, 417, 530, 594, 618, 623, 658
vesd össze ismertetés, ~
hírlapirodalom **1-15, 18, 21-23, 25-26, 27, 30, 32, 38-40, 56, 68-71, 76-78, 83, 86, 88-89, 102-103, 107-108, 115-118, 120, 124, 131, 149, 163-164, 166-167, 175, 184, 210-212, 215-217, 226, 239**, 245, 258, 270, 290-294, 297-298, 307, 320-325, 331, 354, 358, 360-361, 366, 372, 374-376, 378, 381, 384-385, 387-388, 394-395, 397-398, 407-411, 417, 432, 434, 438, 448, 459, 464, 470, 476, 479, 484, 489, 495, 502, 551, 571, 576, 593-594, 601, 618, 624, 627, 639, 672, 684, 691, 697, 701, 719
hírlapkönyvtár *lásd* **Hírlaptár**
Hírlaptár 166, 217, 358, 360-361, 371, 376, 383, 398, 405, 416-417, 419, 421, 437, 441, 444, 448, 452, 464, 466, 487, 492, 504, 514, 519, 521, 527, 544, 547, 551, 571, 577, 588, 594, 596, 601, 609, 618-619, 621, 623, 628/p, 628/k, 629, 645, 647, 649, 652, 658, 668, 692, 699, 717, 733, 742, 744
~ állománya 726, 747
~ centralizálása **175-176**, 356-357, 377, 621, 720
~ gyűjtőköre **175**, 604, 621, 654, 746
~ katalógusai **176**, 587, 713
~ létrejöttének körülményei **131, 167, 175-176, 186, 226**, 257-258, 290-291, 329, 356-357, 359, 362, 378-379, 423, 434, 572, 578, 587, 604, 605/p, 626, 650, 654, 672, 679, 684, 701, 704, 707, 726, 735, 747, 754, 756
~ megnyitása 423
~ működése **167, 175**, 378, 423, 434, 608/p *lásd még* **Jelentés**, az OSZK-ról / a Hírlaptárról
~ rendezése **175-176**, 377, 379, 423, 434, 578, 587, 604, 713
~ sajtóviasszhangja 721
~ szervezése *lásd* **szervezés**, Hírlaptár
~ története **131, 175-176, 226, 239**, 356, 478, 578, 604, 605/p, 628, 654, 709-711, 713, 716, 720, 724, 726, 747, 759 *lásd még* ~ létrejöttének körülményei
~i munkakörülmények *lásd* **munkakörülmények** / Hírlaptár
hírlaptörténet *lásd* **történet**, sajtó „Hirmondó” **164, 167**
hiteles (kor)történeti dokumentum **55, 58, 82, 94, 112, 119, 123, 127, 132, 135-137, 139-143, 148, 150, 157, 225, 229**, 421, 457, 477, 548, 578, 610, 645, 653, 693,
hivatalos irat(ok)
~, egyéb **238**, 578, 681
~, id. Sz. J. családjáról **92**
~, id. Sz. J.-ről **159**, 569, 657, 693
Hodosi Karácson család *lásd* Karácson-család
Hóman Bálint 577
„A Hon” 735
„Honvédek könyve” **119**
Horányi Elek **42, 154**, 606, 639, 646
Hornyánszky Nyomda 669
Hornyánszky Viktor **154**, 422, 424, 669

Horvát Árpád **144, 222**, 251-252, 255, 272,
610, 621, 624, 653, 660/p, 725, 736, 739

Horvát István **132, 194**

Horváth Géza 680

Horváth Mihály 737

„Hölgyfutár” 758

humoreszk **233, 235-236**, 367, 523, 725

Hungária Biztosító Bank **213**

hungaricák **48, 169**

időbeosztás, id. Sz. J.-é 508, 535-536, 539,
569

id. Szinnyei József *lásd* **Szinnyei József, id.**

„Id. Szinnyei József emlékezete” 706, 710-
712, 716

„Id. Szinnyei József komáromi históriái”
689-690, 693

incunabulum ^{**} *lásd* ősnymtatvány

index **131, 141**, 261, 264, 281, 634

információs forradalom 762

írásmódok **66**

írástörténet *lásd* **történet**, írás

iratok *lásd* **hivatalos iratok**

irodalmi lexikon *lásd* **lexikon**, irodalmi

irodalomkutatás *lásd* kutatómunka

Irodalomtörténeti Bizottság, MTA 418,
427, 433, 444, 447-448, 462, 466, 468,
514

irodalomtörténeti repertórium *lásd* **repertó-
rium**, irodalomtörténeti

Irodalomtörténeti Társaság *lásd* Magyar
Irodalomtörténeti Társaság

írói álnév *lásd* **álnevek**, magyar íróké

ismertetés 266, 332, 394-395, 397, 407-
411, 478, 483

~, „Egy „Magyar írók névtára”-nak ter-
ve” 288, 303-304, 309-310, 697
vesd össze „Egy „Magyar írók
névtára”-nak terve”

~, „Az első magyar bibliographus” 480,
658 *vesd össze* „Az első magyar
bibliographus”

~, „A komáromi magyar színészet törté-
nete” 339-343, 345-350, 352, 355,
363-365, 380, 404, 443 *vesd össze*
„A komáromi magyar színészet
története”

~, „Hazai és külföldi folyóiratok magyar
tudományos repertórium”
- I. osztály, 1-2. köt. 254-255,
259, 261, 277, 281-283, 368,

370, 372, 374-375, 381, 383-
385, 387-388, 390, 399, 443,
606, 635, 644, 658, 667, 685,
687, 749

- II. osztály, 1. köt. 271, 274-275,
277-279, 281-284, 287, 299,
606, 644, 658, 685, 687

vesd össze „Hazai és külföldi fo-
lyóiratok magyar tudományos
repertórium”

~, „Hirlapirodalmunk 1848-49-ben”
103, 292-295, 297-298 *vesd össze*
„Hirlapirodalmunk 1848-49-ben”

~, „Magyar írók élete és munkái” 369,
400-403, 416, 420, 422, 425, 428,
431, 443, 458, 472-473, 488, 491,
493, 511, 524, 549, 552-553, 646,
662, 685, 687, 694 *vesd össze*
„Magyar írók élete és munkái”

~, „Magyarország természettudományi
és matematikai könyvészete”
296, 302, 305-306, 308, 311-317,
644, 658, 687 *vesd össze* „Ma-
gyarország természettudományi és
ma-thematikai könyvészete”

„János vitéz” **171, 239**

Jelentés

~, az akadémiai választásokról 454, 456

~, az Egyetemi Könyvtárról **43-46, 48,
98, 101, 104**, 486, 594, 621, 685

~, a Magyar Nemzeti Múzeum Könyv-
táráról *lásd* ~, az OSZK-ról

~, az OSZK-ról

- általában **48, 159**, 430, 432,
439, 441, 446, 448, 453,
459, 461, 464, 467, 470,
475, 479, 481, 484, 487,
489, 492, 495, 497-499,
501, 504-505, 509-510,
512, 518-519, 521, 526-
529, 531

- a Hírlaptárról **175**

~, a pályázatok eldöntéséről 558

jelmondat, id. Sz. J.-é 622, 639

jogi szabályozás **159, 175-176**, 356-357,
379, 434, 604, 676-677, 721, 739

Jókai-díj 750, 752, 753, 754, 755, 756, 757,
758, 759, 760, 761, 762, 764

Jókai Közművelődési és Múzeum Egyesü-
let 750

Jókai Mór **27, 127, 136, 152, 160, 168, 171,
187, 219, 231**, 328, 343, 503, 567, 728

Jókainé Laborfalvi Róza *lásd* Laborfalvi
Róza

^{**} 1501. előtt megjelent, betűszedéssel készült
nyomtatványok

- Jósika Miklós **148, 162, 571**
 József, II. (császár; király) **53, 184, 198**
 József Károly Lajos (főherceg) **90, 256**
 Jöcher 583
 jubileum *lásd* évforduló
 jutalmazás 442, 448, 454, 456, 460, 468, 480, 676-677, 681, 702, 714-715, 717-718, 732, 754
- „Kalocsai Lapok” **14**
 kapcsolat, id. Sz. J.-é
 ~ állami, társadalmi szervekkel 442, 448, 517, 648
 ~ a kollégákkal 442, 476, 515, 517, 534, 536, 551, 577, 596, 648
 ~ a „Magyar írók...” kiadójával *lásd* ~ Hornyánszky Viktorral
 ~ az MTA-val **37, 144, 154, 173-174, 186, 248, 252, 254, 335-336, 373, 382, 389, 392-393, 396, 406, 414-415, 418-421, 427, 433, 447-449, 452, 454-457, 460, 462, 468-469, 477, 482, 494, 540-541, 543, 631, 636, 647, 705**
 ~ Hornyánszky Viktorral **37, 41, 154, 669**
 ~ Komárom városával 353, 637-638, 642-643, 647, 682, 689
 ~ a kutatókkal 538
 ~ Petrik Gézával 686
 ~ szakmai szervezetekkel 471, 490, 517, 542
 ~ tudományos társaságokkal, körökkel **28, 34, 109, 145, 162, 314-317, 448, 535, 543, 548, 577, 596, 647, 678-679**
- Karácson-család **51, 270**
 katalogizálás *lásd* **dokumentumállomány** feltárása
 katalógus 639, 723, 736
 ~ típusok **43-46**
 kiállítási ~ **166** *vesd össze* Országos Kiállítás, Ezredéves (1896.)
 kötet~ **43, 154, 597**
 magánkönyvtári ~ 256
 nyomtatott ~ **91, 173-174**
 országos ~ *lásd* országos katalógus
- Katona József **125**
 Kazinczy Ferenc **56, 126, 146, 148, 156, 173-174, 238**
 Keleti Károly **80**
 Kemény János **121**
 képirás **66**
 képviselő, Akadémiáé *lásd* MTA képviselő
- Kerekes Ferenc 453
 kérelem **229, 276, 290-291, 305, 309, 369, 382, 393, 418-419, 421, 541, 560, 564, 721, 722**
 Kerepesi temető 643, 766 *vesd össze* 1913. 08. 11.
 Kereszty István **176, 434, 440, 551, 578, 677/p, 713, 735**
 Kertbeny Károly **42**
 kézikönyvtár *lásd* **Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem Könyvtára, ~a**
 kéziratgyűjtemény **140, 148, 157, 190, 267, 273, 453, 457, 461, 464, 470, 553, 555, 569, 590, 597-598, 686**
 kéziratok hagyaték, id. Sz. J.-é 555, 568, 597, 605, 613, 615, 619, 622-623, 651, 653, 673, 678, 682, 693, 701, 706
 kiállítás (Szinnyeiről) 637, 642, 709
 Kilényi Dávid **127, 345**
 Kína *lásd* **helytörténet**, Kína
 „King Pao” **67**
 Királyi Magyar Egyetemi Könyvnyomda **20, 39**
 Királyi Magyar Természettudományi Társulat **28, 305-306, 314-317**
 királyi tanácsos, id. Sz. J. 442, 448, 452, 466, 471, 516, 732, 754
 kirándulás **109, 152, 181, 194, 367**
 Kisfaludy Károly **129**
 Kisfaludy-Társaság **47, 147, 162, 168, 341, 571, 678-679, 732**
 kisnyomtatvány **58, 92, 94, 140, 143, 457**
 Kiss József 508
 Kiszlingstein Sándor **48, 688**
 kitüntetés *lásd* jutalmazás
 Klapka György **202-204, 535**
 Kocsy Anikó 759
 Kocsy Lászlóné *lásd* Kocsy Anikó
 kódex *lásd* Mátyás (király) kódexei
 Koger Tamás 632, 680
 Kollányi Ferenc 485
 Komárom *lásd* **helytörténet**, Komárom
 „Komárom 1848-49-ben” 584, 623
 Komárom szabad királyi város díszpolgára *lásd* díszpolgár, id. Sz. J.
 „Komáromi Értesítő” **161, 249, 709**
 „Komáromi Lapok” **121, 339-343, 345-350, 352, 364-365, 484, 489, 501, 651, 709, 758**
 „A komáromi magyar színészet története” **128-129, 351, 355, 417** *vesd össze ismertetés, ~*
 komáromi vár *lásd* vár, komáromi
 konferencia *lásd* értekezlet

kongresszus *lásd* értekezlet

Konkoly-Thege Miklós 482

Kont Ignác 450

kontinuitás (Magyar írók...) 673, 694

korrigálás

- ~, id. Sz. J. adatái **220, 227, 232, 238,**
243-245, 255, 265, 327, 330, 352,
386, 412, 500, 522, 530, 624, 697
- ~, nem Sz.-re vonatkozó **105, 155, 161,**
228, 231

kortörténet 371

- ~, 11. sz.-tól **58**
- ~, 15-17. sz. **143**
- ~, 18. sz. második fele **53, 59, 113, 118,**
120, 123, 156, 173-174, 184, 198,
343, 445
- ~, 1848/49-es szab. harc **25, 55, 63, 82,**
94, 97, 119, 140-142, 148, 175,
184, 193, 195, 200, 202-204, 268,
290-291, 298, 413, 503, 522-523,
529-531, 535, 537, 566, 569, 645,
651, 654, 690, 693, 760, 764
- ~, 19. sz. első fele **59, 121-122, 125-129,**
132, 136-137, 139-140, 148, 152,
160, 177-178, 187, 198, 341-343,
345, 348-349, 363, 365, 376, 569,
612, 639, 690, 693, 695
- ~, 19. sz. második fele **13, 35-36, 72-75,**
80-81, 85, 87, 90, 109, 122, 130,
133, 140, 144-145, 147, 188-189,
197-198, 376, 391, 444, 516, 535,
537, 599, 629, 639, 651, 688, 695,
715

Kosáry Domokos **13,** 592, 624, 697

Kossa Albert 353, 651, 689

Kossuth Lajos **141-142, 148, 160-161, 166-**
167, 184, 453, 503

Kovács Gyula, E. 496

Kozocsa Sándor, dr. 637-638, 643, 648,
727

Kölcsey Ferenc 453

kölcsönzés *lásd* **dokumentumállomány**
rendelkezésre bocsátása

könyvbarátok köre *lásd* Szinnyei-kör

könyvészet **19-20, 28-29, 48, 154, 230,** 252,
262, 270, 296, 298, 302-304, 306, 311-
317, 368, 383, 390, 398-399, 413, 417,
424, 429, 503, 507, 557, 567, 571, 586-
587, 593, 600, 626, 639, 644, 662, 664,
666, 687-688, 706, 762 *lásd még* **bib-**
liográfia

könyvtár

- Akadémiai ~ **48, 175,** 358, 360-361,
577, 598, 605, 615, 619, 634, 657,
666, 710

Egyetemi ~ *lásd* **Budapesti Királyi**
Magyar Tudomány-Egyetem Könyv-
tára

Komáromi Nyilvános ~ 565

Komárom Megyei ~ 513, 563

~, Jókai Mór Városi (Komárom) 637-
638, 642-643

~, József Attila Megyei (Tatabánya)
630, 632-633, 638-639, 667, 680

~, kiadványai

- Akadémiai ~ **48,** 634, 657
- Egyetemi ~ **43, 48, 91, 96,** 263
- József Attila Megyei ~ 661
- Országos Széchényi ~ **48,**

~, létrehozása 256

~, Mátyás királyé **101, 104**

~, nemzeti ~ **48, 131, 154, 159, 166-167,**
173-175, 217, 281, 356-361, 430,
432, 434, 436, 439, 441-442, 444,
446, 453, 459, 461, 464, 467, 470,
475, 479, 481, 484-485, 487, 489,
492, 495, 497-499, 501, 504-506,
509-510, 512, 517-521, 526-529,
531, 538, 555, 572, 577, 579, 582,
588, 594, 597, 601, 604, 621, 639,
645, 647, 652, 654, 658, 678, 696,
699, 701, 704, 706-711, 713, 716,
717, 721, 733, 734, 737, 748, 754,
756, 759

~berendezés **96**

~építés *lásd* **dokumentumállomány**
alakítása / feltárása / gyarapítása / tá-
rolása

~épület **96, 144,** 379, 405, 610, 739

~használat **96, 98-100, 104,** 608/p

~történet **43-46, 96, 140, 144, 147, 152,**
159, 175-176, 423, 434, 436, 485,
513, 525, 532, 556, 563, 565, 610,
612, 626, 652-653, 655, 657, 664,
707-708, 723, 744, 762 *lásd még*
Budapesti Királyi Magyar Tuda-
mány-Egyetem Könyvtára, történe-
te

~ügy 655, 697, 762

- fejlesztési terv **44-46, 48**
- helyzetkép **48, 140, 159, 239**
- könyvtárpolitika **48, 176, 239,** 435
- ~i rendelet *lásd* jogi szabályozás
- Múzeumok és Könyvtárak Orszá-
gos Főfelügyelősége 513, 517
- Múzeumok és Könyvtárak Orszá-
gos Szövetsége 490, 542
- Múzeumok és Könyvtárak Orszá-
gos Tanácsa 471, 517

- Országos Múzeum- és Könyvtár-
bizottság 471
- statisztika **98-101, 104, 159, 604**
- tájékoztatási politika *lásd* **Jelentés**
- ~ügyi rendelet *lásd* jogi szabályozás
- ~ügyi törvény *lásd* jogi szabályozás
- ~vezetés **96, 101, 104, 144, 159, 175-
176, 423, 435, 452, 479, 514, 520,
570, 578, 698, 707-709, 716, 736,
737**
- Országos Széchényi ~ *lásd* **könyvtár,**
nemzeti
- Vármegyei ~ (Komárom) 525, 532, 556
- „Könyvtári Figyelő” 744
- könyvtári**
- ~ munkafolyamat **43-46, 95**
- ~ szaksajtó 685
- ~ személyzet **91, 253**
- ~ szolgáltatások *lásd* **dokumentumál-
lomány** rendelkezésre bocsátása
- ~ tájékoztatás 635, 641, 644, 646, 658,
684, 694, 699, 703, 710, 716
- könyvtáros**
- ~ portré, id. Sz. J.-é **43-46, 144, 423,
577, 596, 710** *lásd még* **Szinnyei
József, id.** a könyvtáros
- ~i hivatás **91, 144, 190, 569, 577, 596,
610, 653, 668, 677, 681, 716, 718**
- kör *lásd* Szinnyei-kör
- kör, könyvbarát *lásd* Szinnyei-kör
- kötelezpéldány **48, 175, 217, 356-357, 434,
604, 709, 721, 737, 759** *lásd még* jogi
szabályozás
- középiskolák **152, 161, 171, 178, 194, 337,
569, 651, 693**
- „Közlöny” 241, 249, 262, 443
- kritika**
- ~, az Egyetemi Könyvtárra vonatkozó
218, 253, 610
- ~, Henri Stein-ra vonatkozó 465
- ~, hírlapjaink megőrzésére vonatkozó
258
- ~, id. Sz. J. tollából **131, 155, 161, 212,
223-224, 228, 234, 238, 480**
- ~, id. Sz. J.-re vonatkozó **131, 210-212,
216, 220, 224, 234, 238, 243-244,
255, 260, 265, 300, 302, 306, 313,
316, 386, 425, 458, 488, 548-549,
555, 580, 597, 648, 697**
- ~, sajtó 405
- ~, Székely Dávidra vonatkozó 483
- Kulcsár István **88, 128, 184, 612**
- Kulcsár István *lásd* Kulcsár István
- kultúrtörténet **184-185, 187-188, 198, 215,
226, 246-247, 362, 376, 380-381, 545,
615, 629, 662, 677, 694, 707, 762** *lásd
még* művelődéstörténet
- kutatómunka **42, 47, 49-52, 54, 57, 60, 92,
131, 154, 173-174, 184, 186, 210, 223,
229, 231, 251-252, 255, 261, 276, 280,
306, 337, 339-343, 345-350, 352, 371,
375, 385, 388-389, 400, 406, 414-415,
431, 452, 480, 493, 544-546, 572, 583,
601, 611, 615, 618, 621, 628, 650, 654,
663, 668, 678, 719, 738, 744, 753, 757,
759** *lásd még* **adatgyűjtés**
- különlenyomat **24-25, 40, 42, 105, 122,
131, 133, 135, 141, 144, 146-148, 152,
161, 168, 172, 174, 179-180, 182-183,
188, 191-192, 196, 201, 292, 295, 301,
303-304, 318, 326, 337, 339-343, 345-
350, 352, 364-365, 380, 398, 413, 417,
438, 484, 489, 502-503, 582**
- Laborfalvi Róza **121, 126**
- Lakatos Éva 763
- Laurenty-család **52, 270**
- „Le Bibliographe Moderne” 450, 465
- legkisebb hazai régi nyomtatvány 463
- legrégebbi hírlap **68**
- legrégebbi komáromi okirat **143**
- Lévay József 508
- levelezés *lásd* **publikálatlan dokumentu-
mok, levelek**
- levéltár**
- ~, akadémiai **186, 419, 421, 506**
- ~, komáromi múzeumi 344, 693
- ~, magyar nemzeti múzeumi 430, 453,
461, 464, 470, 487, 492, 495-498,
501, 504-505, 509, 512, 519, 526-
529
- ~, pozsonyi **49-52, 54, 57, 60, 92, 194**
- lexikon**
- ~, akadémiai 671
- ~, álnév 595
- ~, általános **158, 163-164, 438, 579,
609, 620, 711**
- ~, életrajzi **37, 42, 154, 223, 300, 303-
304, 310, 333, 337, 369, 400, 416,
420, 425, 428, 458, 464, 470, 472-
473, 479, 484, 489, 491, 493, 501,
511, 544, 552, 554-555, 557-558,
596, 609, 611, 623, 640, 645-646,
672, 675, 677, 679, 684, 691, 694,
697, 699, 703, 705, 710-711**
- ~, irodalmi **37, 42, 154, 270, 300, 303-
304, 420, 568, 581, 596, 611, 618,
640, 678-679, 700**
- Lilla *lásd* Vajda Julianna
- Liszt Ferenc **93, 266**

- Lovassy-család **172**
 Lovász Sándor **503**
 „Lúdas Matyi” **238**, 412, 502-503, 582
- M. N. Múzeum könyvtára *lásd* **könyvtár**, nemzeti
- Madva Ferenc **181**
 magánkönyvtár(ak) **128, 152, 173-174**, 249, 256, 337, 612, 651, *lásd még* saját könyvtár, id. Sz. J.-é
- Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság **34, 145**, 448, 577
- „A Magyar Hirmondó” **56, 88, 115-118, 120, 131, 166-167, 170, 184, 215, 227**, 330, 332, 593, 627, 726, 747
- „Magyar Hirvivő” **166**
- Magyar Horatius *lásd* Virág Benedek
- Magyar Irodalomtörténeti Társaság **543**, 548, 678
- „Magyar írók élete és munkái” **37, 42, 134, 138, 144, 153-154, 168, 172, 175-176, 179-180, 182-183, 186, 190-192, 194, 196, 201, 237**, 333, 335, 337, 373, 382, 392-393, 396, 424, 429, 438, 448, 450, 452, 459, 464-465, 470, 476, 479, 483-485, 489, 495, 500-503, 505, 507, 512, 516, 521, 528-529, 531, 533-535, 537, 543-544, 547-548, 554-555, 557-562, 564, 567-569, 571, 574, 577, 579, 581, 583-586, 589, 592-593, 596, 598, 600, 602-603, 605-606, 608-609, 611, 616-619, 622-627, 639-642, 646-647, 649-651, 655, 658-659, 663-665, 668-669, 671-674, 675/p, 678-679, 683-684, 686, 691-692, 696-697, 699, 703, 705-706, 710-711, 722, 742, 756, 759 *vesd össze ismertetés*, ~
- „Magyar írók névtára” **270**
- Magyar Királyi Belügyminisztérium **648**
- Magyar Királyi Tudományegyetemi Nyomda *lásd* Királyi Magyar Egyetemi Könyvnyomda
- „Magyar Könyvesház” **173-174**, 463, 474, 480, 687, 730, 733
- „Magyar Könyvészet” **48, 154**, 287, 301, 318, 368, 390, 417, 424, 459, 503, 507, 557, 571, 586, 701, 734
- „Magyar Könyvszemle” **38, 40, 42**, 292, 294-295, 298, 301, 303-304, 310, 314, 417, 450, 550, 594, 618, 658, 679, 699, 701, 703, 719, 734, 737, 742, 758
- „Magyar Kurir” **56, 88, 166, 184**, 249, 576, 726, 747
- „Magyar Merkurius” **114, 166, 170**
- „Magyar Muzeum” **56**
- Magyar Nemzeti Múzeum **169, 175-176, 217**, 356-361, 419, 442, 444, 451, 466, 478, 485, 496, 514-515, 517, 538, 547, 555, 559-561, 564-565, 572, 577-578, 594, 658, 678, 704, 709, 711, 717, 732 *vesd össze* **könyvtár**, nemzeti
- Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára *lásd* **könyvtár**, nemzeti
- Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára Hírlaptára *lásd* **Hírlaptár** *lásd még* **Jelentés** az OSZK-ról / a Hírlaptárról
- magyar nyelvemlék *lásd* nyelvemlék
- magyar nyelvtörténet *lásd* **történet**, magyar nyelv
- „Magyar Plutarch” **223**
- „Magyar Polgár” **758**
- „Magyar Szalon” **758**
- Magyar Történelmi Társulat **109, 165**, 250, 448, 502, 535, 679
- Magyar Tudományos Akadémia **13, 144, 186**, 258, 261, 267, 273, 276-278, 282, 306, 319, 335-336, 373, 392-393, 396, 403, 418-422, 424, 426-427, 433, 447, 449, 452, 454-457, 460, 462, 468-469, 474, 477, 482, 494, 502, 506, 514, 516, 540-541, 543, 555, 559-561, 564, 569, 573, 575, 598, 606, 614-616, 631, 634, 636, 657, 669, 675/p, 685, 687, 705, 715, 722, 749, 753, 759
- Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára *lásd* **könyvtár**, Akadémiai
- „Magyar Újság” **445**
- „Magyarország Bibliográfiája” **48, 154** *vesd össze* Petrik Géza
- „Magyarország családai” **49-52, 54, 57, 60, 92, 194, 238**, 242, 337, 756
- „Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete” **28**, 318, 333, 337, 417, 544, 568, 593, 609, 618, 623, 641, 692, 697, 703 *vesd össze ismertetés*, ~
- Majláth Béla **737**
- Mária Terézia (királynő) **113, 120, 184, 198**
- Márki Sándor **42**
- marosvásárhelyi Teleki Téka *lásd* Teleki Téka (Marosvásárhely)
- Mátray Lajos **412**
- „Mátyás király” **123**
- Mátyás (király) kódexei **101, 104**
- megemlékezés**
 ~, id. Sz. J.-ről 515-517, 542, 569, 573, 575, 577-578, 612-613, 629, 631, 636-639, 642-643, 647-651, 661, 667-668, 670, 710

- ~, az Országos Hírlapkönyvtárról 726, 747
- ~, Virág Benedekről **110-112**
- megyei könyvtár, Tatabánya *lásd* József Attila Megyei **Könyvtár** (Tatabánya)
- memoár **72, 90, 97, 109, 135-136, 139, 151-152, 161, 178, 181, 187-189, 195, 197, 199-200, 202-203**, 484, 489, 537, 566
- „Mercurius Veridicus ex Hungaria” **115-116, 166-167**
- Merényi (Müller) Matild **240**, 528
- Mikszáth Kálmán 508, 762
- „Mindenek gyűjtemény” **53, 166** *vesd össze* Pétzeli József
- minikönyv *lásd* gyémántkiadás
- módszertan 27** *lásd még* **munkamódszer**, id. Sz. J.-é
- bibliográfiakeresztési ~ **37, 42, 131, 154, 173-174, 186, 223**, 275, 282, 288, 302, 335, 370, 583, 694
- katalógusszerkesztési ~ **43-46, 48**
- könyvtárápítási ~ **44-45, 176**
- kronológiaszerkesztési 744
- nevelési/oktatási ~ **178**
- történetírási ~ **47**
- Moenich Károly **42**, 270
- Molnár Viktor 517
- monográfia **92**
- Mózes 533
- MTA *lásd* Magyar Tudományos Akadémia
- MTA Irodalomtörténeti Bizottsága *lásd* Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
- MTA képviselője 319, 482, 494, 543
- MTA levelező tag, id. Sz. J. **194**, 449, 452, 454-457, 460, 462, 466, 469, 471, 494, 514, 540-541, 543, 569, 572-573, 575, 596, 609, 618, 636, 647, 671, 679, 711, 754, 759
- MTA Széchényi-múzeuma 457, 477
- MTAK *lásd* **könyvtár**, Akadémiai
- munka**
- ~bér **91**, 749
- ~folyamat, könyvtári *lásd* **könyvtári munkafolyamat**
- ~hely, id. Sz. J.-é *lásd* **munkakör**
- ~idő
- ~kör **96, 159, 176**, 253, 289, 391, 423, 436, 442, 444, 448, 459, 464, 466, 514, 520, 569, 698, 707-708, 716
- ~**körülmények**
- Egyetemi Könyvtár **91, 96, 144, 190**, 253, 610, 698
- Hírlaptár **175**
- ~módszer, id. Sz. J.-é **42-47, 154, 176, 186, 210, 229, 237**, 346, 352, 358, 360-361, 364-365, 370, 372, 377-378, 380, 382, 387, 400, 404, 428, 431, 434, 472, 474, 488, 491, 511, 533, 539, 545-546, 548-549, 553, 558, 569, 583, 596, 622, 631, 639, 642, 647, 659, 755-757, 759, 762
- lásd még* **adatgyűjtés**
- Murányi Zsigmond **129**
- Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége *lásd* **könyvtárügy**, Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége
- Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége *lásd* **könyvtárügy**, Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége
- Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa *lásd* **könyvtárügy**, Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa
- Müncheni-katalógus *lásd* **Hírlaptár** katalógusai
- művelődéstörténet **1-2, 5, 13, 38, 47-48, 56, 89, 109, 113, 115-116, 118, 120-130, 133, 147, 152, 155-156, 160, 166-167, 169, 178**, 314-315, 339-343, 345-350, 352, 371, 375, 434, 599, 687, 706, 715
- Nagy család *lásd* Udvarnok-család
- Nagy Iván **49-52, 54, 57, 60, 92, 194, 238**, 242, 337, 756
- Nagybritannia *lásd* **helytörténet**, Anglia
- naplójegyzetek **82, 119, 127, 132, 135-137, 139, 141-142, 152, 171, 178, 181, 188-189, 193, 195, 197, 200, 202-204, 232, 234**, 270, 413, 484, 489, 501, 503, 505, 512, 516, 529, 537, 566, 597, 612, 645, 660/p, 666, 669, 690, 695, 731, 737, 741
- Napóleon, III. (császár) 423
- NEC ARTE / NEC MARTE*** **203**
- nekrológ 165, 240**
- ~, id. Sz. J.-ről 533-541, 543-548, 550, 577, 603, 608, 636, 660, 665, 693
- ~, a Magyar Történelmi Társulat elhalt tagjairól 502, 665
- ~, Virág Benedekről **110-112**
- nem hagyományos dokumentum**
- ~, CD-ROM **37**, 703
- ~, hártya *lásd* pergamen
- ~, képanyag *lásd* **fénykép**
- nem publikált dokumentum *lásd* **publikálatlan dokumentumok**
- Nemeskürty István 762

*** A komáromi vár bástyakövére vésett jelmondat. Jelentése: Sem csellel / sem erővel

nemzeti bibliográfia *lásd* **bibliográfia**,
nemzeti

nemzeti könyvtár *lásd* **könyvtár**, nemzeti
Nemzeti Múzeum *lásd* Magyar Nemzeti
Múzeum

nemzeti színház **47, 126, 152, 187, 193**, 496

nemzetközi megítélés, id. Sz. J.-é 450, 465

névmutató *lásd* index

névváltoztatás 241, 639, 648, 651

„*Newe Zeitung*” **166-167**

„*Nova Posoniensia*” **56, 102, 184**, 250

nyelvemlék **105-106, 143**

nyelvismeret, id. Sz. J.-é **152, 161, 178,**
205-209, 337, 438, 621, 653

nyilvántartás, állomány *lásd* **dokumen-**
tumállomány nyilvántartása
nyugvóhely, id. Sz. J.-é 643, 766

okmányok *lásd* **hivatalos irat(ok)**

Olgyai-család **57**, 270

Oroszország *lásd* **helytörténet**, Oroszor-
szág

olvasók ellátása *lásd* **dokumentumállo-**
mány rendelkezésre bocsátása

országos katalógus **48, 176**, 459

Országos Múzeum- és Könyvtár-Bizottság
lásd **könyvtárügy**, Országos Múzeum-
és Könyvtár-Bizottság

Országos Kiállítás, Ezredéves (1896.) **166**

Országos Széchényi Könyvtár *lásd* **könyv-**
tár, Országos Széchényi *lásd* **még**
könyvtár, nemzeti

OSZK *lásd* **könyvtár**, nemzeti

osztályozás *lásd* **dokumentumállomány**
feltárása / tartalmi

OTKA program 738

„Otthon” írói kör 448

önéletrajzi adatok, id. Sz. J.-é **37, 131-132,**
135-137, 139, 141-142, 144, 152, 161,
171, 178, 187-188, 190, 192, 194, 199,
203, 554, 597, 695 *lásd* **még** **életút**,

Szinnyei József, id.-é

örök nyugalomra helyezés *lásd* 1913. 08.
11. *lásd* **még** **nekrológ**

ösnyomtatvány **46, 109**

Pákh Albert **30, 131, 171, 187**

„*A Pallas nagy lexikona*” **158, 163-164,**
167, 438, 448, 459-460

pályakép **154**, 434, 534-535, 543, 568, 596,
607, 618-619, 622, 626, 629-630, 633,
639, 642, 648-649, 668, 677-678, 690,
692-693, 700-701, 710-711, 732, 754,
758

pályamű **28**, 305-306, 308, 312-313, 316-
318, 417, 558, 658, 752-762, 764

„*Pannónia*” **131**

papiros **84**

Papp-család 577

Pasteiner Gyula 449

Pastinszky Miklós 630, 639, 642

Patacsics Ádám (érsek) **113**

Paulay **47**

Péczely József *lásd* Pétzeli József

pénzügyi támogatás *lásd* támogatás, pénz-
ügyi

pergamen **84, 143**

periodikumgyűjtemény **47** *lásd* **még**
folyóiratgyűjtemény id. Sz. J.-é

„*Pesti Hirlap*” **160, 166-167, 184, 187**

„*Pesti Napló*” **107**, 758

Pethe Ferenc 445

Petőfi Sándor **16, 33, 41, 94, 150, 153, 157,**
160, 171, 187, 239, 464, 491, 567, 571

Petőfi-Társaság **168**, 596, 678

Petrik Géza **48, 154**, 450, 465, 581, 606,
639, 664, 666, 686-688, 697, 715, 717,
733, 754 *vesd össze* „Magyar könyvé-
szet”, *vesd össze* „Magyarország biblio-
gráfiája”

Pétzeli József **53**, 482 *vesd össze* „Minde-
nes gyűjtemény”

Pilvax kávéház **160, 171, 187, 239**

Pongrácz-család **179**, 571

Pór Antal **180**, 571

Pozsony 756 *lásd* **még** **helytörténet**, Po-
zsony

„*Pozsonyi levelek*” 270

„*Privilegirten Anzeigen*” **116**

primér forrás *lásd* hiteles (kor)történeti
dokumentum

proklamáció **94**

publikálatlan dokumentumok 154, 157,
197, 214, 345, 350, 352, 590, 597-598,
623 *lásd* **még** kéziratos hagyatéék id.
Sz. J.-é

~, levelek **148, 152, 194, 219, 229**, 453,
496, 503, 568-569, 589, 605, 613-
615, 619, 622, 648, 651, 659, 669,
682, 696, 706

~, napló(k) **148, 152, 194, 229, 231**,
568-569, 609, 613, 615, 619, 622,
645, 648, 651, 666, 669, 679, 682,
690, 695, 706 *lásd* **még** napló-
jegyzetek

~, repertórium 506

Puky Miklós 386

Pulszky Ferenc 737, 759

- Radvánszky-család **182**, 502, 571
 rajz, id. Sz. J. szülőházáról 682
 Rákóczi-család **183**, 502, 571
 raktározás *lásd* **dokumentumállomány**
 tárolása
 Rát Mátyás **56, 88, 115-118, 120, 131, 166, 170, 184**, 332, 593, 624, 627, 728
 Rédey Tivadar 577-578, 735
 „Reform” 758
 régi és ritka könyvek *lásd* bibliofil könyvek
 „Régi magyar könyvtár” **29, 48, 131, 154**, 463, 594, 600, 616, 624, 639, 697, 722, 754 *vesd össze* Szabó Károly
 „Régi magyarországi nyomtatványok” **105**, 616 *vesd össze* Szabó Károly
 rendezés *lásd* **dokumentumállomány** alakítása
 repertórium **131, 154, 186, 194**, 337, 423, 428, 443, 570, 606, 661
 ~, élő 629
 ~, első magyarországi **13**, 749
 ~, folyóirat **167, 176**, 255, 258, 261, 450, 587, 592, 594, 596, 600, 603, 608, 631, 634-635, 671, 675/p, 699, 724, 742, 759
 ~, hírlapirodalmi 255, 450, 587, 596, 631, 635, 671, 699, 724
 ~, irodalomtörténeti **24, 31, 37, 168**, 334, 623-624, 641, 672, 697
 ~, szakirodalmi **13, 17, 24, 34-35**, 624, 742
 ~, természettudományi **13, 17**, 262, 271, 274-275, 277-279, 281-284, 299, 618, 644, 650, 658, 679, 687, 697
 ~, történeti **13, 34-36**, 254-255, 261, 281-283, 368, 370, 372, 374-375, 381, 384-385, 387-388, 399, 417, 592, 600, 618, 624, 644, 650, 658, 660, 665, 679, 687, 697, 742, 749
 ~, tudományos 251-252, 254-255, 476, 685, 687, 703, 711, 742, 753
 reprint **37, 141**
 Révai Miklós **120, 134, 173-174**, 390, 417, 627
 rézkarc
 ~, Petőfiről **41**
 ~, Szinnyeiről 709
 Riedl Frigyes 452, 508, 540
 RMK *lásd* „Régi magyar könyvtár”
 RMNy *lásd* „Régi magyarországi nyomtatványok”
 Rómer Flóris 255, 310, 675/p
 Rózsafty Mátyás **152, 159, 161**
 Ruzsicska Matyi *lásd* Rózsafty Mátyás
 saját könyvtár, id. Sz. J.-é **152, 171**, 463, 565, 582
 sajtótörténet *lásd* **történet**, sajtó
 Samarjay-család **60**, 270
 Samarjay Károly 756
 Sándor István **42, 56, 154, 173-174**, 474, 480, 543, 562, 593, 600, 639, 687, 730, 733 *vesd össze* „Sokféle”
 sapa *lásd* tinta
 Sáray Szabó Éva, Tapolcainé 680
 Sárkány Miklós v. Mihály 651, 741
 Sebestyén Gyula, dr. 538
 segédkönyvtár *lásd* **Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem Könyvtára**, kézikönyvtára
 Siegler Antal 741
 signum **178**
 Simai Kristóf **155**
 sírhely *lásd* nyugvóhely, id. Sz. J.-é
 „Sokféle” **56, 173-174**, 562
 Somogyi Könyvtár **176**
 „Specimen Hungariae Literatae” **42, 124**, 639 *vesd össze* Czvittinger Dávid
 statisztika **1-2, 7, 9, 11, 14-15, 17-18, 21-23, 25-27, 30, 32, 38, 62, 67, 69, 71, 75, 83, 86, 88-89, 98-101, 103-104, 108, 114, 124, 149, 167, 170, 198, 216**, 246-247, 275, 277-278, 282, 292, 294-296, 299, 306-307, 311-317, 320-325, 331, 354, 366, 370, 372, 374-375, 380, 383-385, 387-388, 394-395, 397, 407-411, 423, 432, 594, 709, 713 *lásd még* **könyvtárügy**, statisztika
 Stein, Henri 465
 Sue **160**
 szabadságharc, 1848/49-es *lásd* **kortörténet**, 1848/49-es szab. harc
 Szabó Károly **28-29, 42, 48, 105, 131, 154**, 310, 328, 450, 463, 465, 549, 581, 594, 596, 606, 616, 639, 664, 688, 697, 715, 722, 733, 744, 754
 Szabó Sándor 729
 szakrend
 ~, katalógusé 281
 ~, könyvészeté 390
 ~, könyvtaré **44-46, 101**, 723
 ~, repertóriumé **13**, 255, 281, 384-385, 387-388, 635, 667
 ~, sajtóbibliográfiáé **1, 7, 15, 25-26, 38, 149**, 294
 Szalády Antal **131**, 366
 Szalay Imre 517, 538
 származás, id. Sz. J.-é **37, 49, 152**, 242
 Szász-család, szemerjai **191**, 521, 571

Szász Károly 449, 517
 „Századok” 665, 749, 758
 Széchenyi-család 457
 Széchenyi Ferenc, gr. **154, 239, 655**
 Széchenyi István, gr. **148, 187, 434, 477, 750**
 Széchenyi-könyvtár *lásd* **könyvtár**, nemzeti
 Széchenyi-múzeum *lásd* MTA Széchenyi-múzeuma
 Széphalmi Vincze *lásd* Kazinczy Ferenc
 Székely Dávid 483
 Székesfehérvári Társaság **129**
 székfoglaló **173-174, 469, 474, 479-480, 543, 562, 636, 645**
 széki gr. Teleki-család *lásd* Teleki-család, széki gr.
 személyi bibliográfia *lásd* **biobibliográfia**
személyiség
 ~, id. Sz. J.-é **37, 144, 152, 167, 171, 186-187, 197, 202-203, 210, 218, 224, 227, 232, 252, 269, 275, 283, 335, 337, 353, 355, 383, 388, 404, 458, 472, 476, 508, 516-517, 524, 533-535, 537-539, 543-548, 554, 569, 577, 596, 612-613, 619, 621, 627, 630, 642-643, 648, 668, 689, 716, 757-760, 763**
 ~, Jókai Mór **187**
 ~, Petőfi Sándor **41, 150, 171, 187**
 ~, Sándor Istváné **173-174**
 személyzet, könyvtári *lásd* **könyvtári** személyzet
 szemerjai Szász-család *lásd* Szász-család, szemerjai
 Szentilonai Jenő **210, 243**
 Szentjóni Szabó László **123** *vesd össze* „Mátyás király”
 Széppataky Róza *lásd* Déryné „Szerda” 758
szerkesztés
 - bibliográfia ~ *lásd* **módszertan**, bibliográfiakeresztési
 - katalógus ~ *lásd* **módszertan**, katalógusszerkesztési
szervezés
 - Hírlaptár **131, 175, 356-362, 376, 378, 405, 578, 587, 628, 654, 709** ~ *lásd még* **Hírlaptár** létrejöttének körülményei
 - munka~ **45-47, 144, 735**
 Szilágyi Ferenc **211-212, 244**
 Szilágyi Sándor **109, 230, 610, 736, 739**
 Szily Kálmán **28, 445**
 színház, nemzeti *lásd* nemzeti színház

színházstörténet *lásd* **történet**, színház
 színmű, id. Sz. J.-ről 764
 Szinnyei-család **192, 521, 571, 577**
 Szinnyei Ferenc **37, 552-553, 555, 577, 589, 614, 711**
 Szinnyei József-díj 676-677, 681, 702, 714, 718, 745, 748
Szinnyei József, id. 241-242 *lásd még* **életút**, Szinnyei József, id.-é
 ~, a bibliográfus **1-42, 48, 134, 154, 167-168, 172, 179-180, 182-183, 186, 191-192, 194, 196, 201, 210, 223, 248, 251-252, 254-255, 258, 260-263, 269, 271, 274-275, 277-279, 280-284, 288, 293-299, 302, 305-308, 310-318, 328, 333-337, 363, 366, 368, 370-372, 374-375, 381-385, 387-389, 392-397, 399-403, 406-411, 414-417, 420, 422, 424-425, 428-429, 431-432, 438, 440, 442-443, 445, 450, 452, 454, 456, 458, 464-465, 469-470, 472-474, 476, 479-480, 484, 488-489, 491, 495, 501-502, 511-512, 515, 524, 534, 537, 541, 547-548, 550, 554, 557, 568-569, 580-581, 583, 587, 596, 601, 609, 614, 616, 618, 620-623, 629-631, 634, 637-638, 643, 647-648, 652, 655-656, 664-668, 671, 673-675, 677, 683-685, 688, 691-694, 697, 703, 705, 709-713, 716-718, 731, 722, 731, 733, 743, 749, 757, 765**
 ~, a könyvtáros **20, 29, 39, 43-46, 48, 95-96, 98, 104, 144, 159, 175-176, 218, 222, 239, 253, 256-257, 263-264, 272, 279, 285-286, 289, 337, 356-362, 376-378, 391, 398, 413, 419, 423, 434-438, 444, 466, 471, 478, 490, 572, 577-578, 588, 596, 599, 601, 604, 605/p, 608/p, 609, 610, 620-621, 626, 628-630, 637, 647, 649-650, 653, 655, 667-668, 677, 685, 690, 692-693, 698, 703-704, 707-708, 710-713, 715-716, 725, 735-737, 742**
 ~, a történész **109, 165, 169, 173-174, 333, 337, 438, 443, 630, 652, 692-693, 706, 712, 731**
 - család~ **34, 49-52, 54, 57, 60, 92, 127, 145, 152**
 - hely~ **20, 58-59, 64-65, 97, 121-124, 128-129, 132, 135-137, 139-144, 151-152, 156, 171, 177-178, 187-189, 197, 228,**

- 328, 339-350, 352, 363, 413, 484, 489, 495, 501-502, 512, 535, 537, 682
- hírlap~ **1-12, 14-15, 18, 21-23, 25-27, 30-32, 36, 38-40, 56, 61-62, 67-71, 76-79, 83, 86, 88-89, 93, 102-103, 107, 115-118, 120, 124, 131, 149, 158, 163-164, 166-167, 170, 184, 215, 217, 243-247, 249-250, 269, 290-291, 293-295, 297-298, 307, 328, 332, 366, 389, 394-395, 397, 407-411, 432, 440, 445, 470, 476, 479, 484, 489, 495, 502, 530, 587, 650**
  - írás~ **66, 84**
  - irodalom~ **2, 16-17, 24, 29, 33, 37, 41-42, 105-106, 147-148, 150, 153, 156, 160, 162, 168, 171-172, 179-180, 182-183, 187, 190-192, 194, 196, 201, 214, 231, 237-239, 288, 298, 326, 334-335, 373, 382, 392-393, 396, 400-403, 416-418, 420, 422, 424-425, 427-429, 431, 433, 442, 444, 450, 454, 456, 458, 464, 469-470, 472-473, 476, 479, 482, 484, 488-489, 491, 495, 501-502, 511-512, 524, 533, 537, 541, 543, 554, 557, 581, 609, 655-656, 671, 674, 684, 694, 703**
  - kor~ **13, 25, 35-36, 53, 55, 63, 82, 90, 97, 121-123, 125, 129, 143, 148, 151-152, 156, 160, 171, 177-178, 187-189, 195, 197-198, 268, 290-291, 293-295, 297, 328, 413, 484, 489, 495, 501-502, 512, 535, 537**
  - színészet~ **47, 121-123, 125-129, 133, 155, 188, 229, 259, 339-352, 355, 363-365, 380, 404**
  - természettudomány~ **13, 17, 19, 28, 274-275, 277-279, 281-284, 296, 299, 302, 305-306, 308, 311-317**
- Szinnyei József, ifj. **28, 296, 305-306, 308, 311-318, 417, 437, 577, 711, 760** *lásd még életút*, Szinnyei József, ifj.-é
- Szinnyei József utca 638, 642-643
- Szinnyei-kör 630, 632-633, 639, 643, 661, 667, 680
- Szinnyei-monográfia *lásd* monográfia szolgáltatás *lásd* **dokumentumállomány** rendelkezésre bocsátása
- Szűry Dénes 737
- tagság, akadémiai **194, 389, 406, 414-415, 421, 449, 452, 454, 456, 460, 462, 466, 469, 474, 479, 514, 543, 569, 622, 636** *lásd még* MTA levelező tag, id. Sz. J.
- tájékoztatás *lásd* **Jelentés** *lásd még* **könyvtári** tájékoztatás
- támogatás, pénzügyi **154**
- tanulmány**
- ~, a Hírlaptárról 434
  - ~, id. Sz. J.-ről 337, 548, 569, 573, 596, 613, 615, 639, 668, 693
  - ~, a „Magyar írók...”-ról **154, 687, 694**
  - ~, Sándor Istvánról 474
- tanulmányút **109, 434**
- Tapolcainé Sáray Szabó Éva *lásd* Sáray Szabó Éva, Tapolcainé
- tárgymutató *lásd* index
- Teleki-család, széki gr. **196, 528, 571**
- Teleki Levéltár (Marosvásárhely) **109**
- Teleki Téka (Marosvásárhely) **109, 173-174, 281**
- temetés *lásd* 1913. 08. 11. *lásd még* **nekrológ**
- „Természettudományi Közlöny” 758
- Természettudományi Társulat *lásd* Királyi Magyar Természettudományi Társulat
- terv**
- könyvtárfejlesztési ~ *lásd* **könyvtár-ügy**, fejlesztési terv
  - életrajzi lexikon ~ **42, 300, 396, 400-403**
  - nemzeti általános sajtóbibliográfia 724, 729
- Tetty Nándor 666
- téves adat**
- ~, bibliográfiai **105, 183, 210, 425, 470, 502, 530, 569, 603, 661, 703, 712**
  - ~, dokumentum lelőhelyéről 679
  - ~, egyéb **155, 161, 194, 227-228, 243-244, 330, 618, 623, 649, 682**
  - ~, életrajzi **238, 327, 377, 412, 431, 500, 544, 678, 679, 697, 711**
  - ~, kortörténeti **232, 234, 333, 386, 522, 703**
- Thaly Kálmán 482
- Thege Miklós, Konkoly- *lásd* Konkoly-Thege Miklós
- „Timár-ház” **152, 484, 489, 495, 501-503, 505, 566, 612, 623, 690**
- „Times” **226, 423, 741**
- tinta **84**
- „Tisza-forrás” 763

tiszti cím- és névtár 264, 391, 444, 466, 514

Toldy Ferenc **28, 42, 93, 144, 154, 186,** 251-252, 255, 266, 306, 316, 544, 589, 596, 606, 610, 621, 639, 651, 660/p, 675/p, 687, 753

Tóth Béla 539

Tóth Lőrincz 482

többs-példányok **176, 358, 360-361**

Törökország *lásd* **helytörténet**, Törökország

történet

- bibliográfia~ *lásd* **bibliográfiatörténet**
- család~ *lásd* genealógia
- hely~ *lásd* **helytörténet**
- hirdetés~ **79**
- írás~ **66, 84**
- kor~ *lásd* **kortörténet**
- könyvtár~ *lásd* **könyvtártörténet**
- kultúra~ *lásd* művelődéstörténet
- magyar nyelv ~ **106**
- magyar színészet~ **47, 121-123, 125-129, 133, 152, 155, 219, 229, 239,** 259, 339-352, 355, 363-365, 380, 404, 496, 597, 672
- művelődés~ *lásd* művelődéstörténet
- nyomdászat~ **228**
- papírgyártás~
- repertórium~ **186, 372, 374-375, 381,** 383, 387
- sajtó~ 720-721, 733-734, 751, 759, 762-763
- egyetemes**** ~ **7-9, 13, 23, 61-62, 67-71, 76-79, 83, 107, 115-116, 124, 163, 376, 423**
- magyar~ **1-6, 10-15, 17-18, 21-22, 25-27, 30-32, 36, 38-40, 56, 79, 83, 86, 88-89, 102-103, 107-108, 114-118, 120, 131, 149, 158, 160, 163-164, 166-167, 170, 175, 184, 215-217, 226, 245, 250, 292-294, 297-298, 320-325, 331-332, 354, 366, 376, 378, 394-395, 397-398, 407-411, 432, 434, 438, 440, 445, 459, 470, 476, 479, 484, 489, 502, 551, 570-571, 576, 587, 593-594, 619, 624, 627, 650, 654, 658, 660, 672, 679, 684-685, 691, 697, 701, 704, 706, 709, 712-713, 716, 719, 722**
- színház~ **47, 81, 122-123, 125-126, 129, 155, 193, 348-349, 496**

- tudomány~ **13, 16-17, 19, 24, 28-29, 33, 37, 41-42, 147, 169, 371, 375,** 388, 548, 650, 683, 707

„Történeti Lapok” (Kolozsvár) 758

törvény *lásd* jogi szabályozás

tudományos

- ~ akadémia *lásd* Magyar Tudományos Akadémia
- ~ kutatás *lásd* kutatómunka
- ~ társaság **28, 34, 47, 109, 145, 147, 162, 165, 168,** 250, 305, 314-317, 341, 448, 535, 543, 548, 571, 577, 596, 618, 678-679
- ~ testület *lásd* Magyar Tudományos Akadémia *lásd még* Irodalomtörténeti Bizottság, MTA
- ~ tevékenység *lásd* kutatómunka

Trefort Ágoston **144, 159, 175-176,** 356-357, 362, 376, 379, 405, 423, 434, 551, 578, 588, 604, 654, 709

Tury Gyula (festő) 476, 596

Tusrajz, Szinnyeiről 639

Udvarnokycsalád **54, 270**

unicum **105-106, 463**

utcanév (Szinnyeiről) *lásd* Szinnyi József utca

úti élmények **109**

ülés *lásd* értekezés

ülés, akadémiai *lásd* akadémiai ülés

„Üstökös” **27**

Váczy János **176, 578, 691**

Vahot Imre **119, 150, 152, 187**

Vajda János 328

Vajda Julianna **156, 189, 193,** 443, 640

válasz, id. Sz. J.-től **210-212, 216, 218, 220, 222, 224, 227, 232, 238, 260**

vár, komáromi **97**

„Vasárnapi Ujság” **30-31, 38, 107, 119, 131, 184,** 266, 321-325, 328, 330, 354, 366, 394-395, 397, 409-410, 434, 476, 536, 551, 618, 658, 679, 699, 701, 703, 719, 734, 742, 758

Veress-család, Békés megyei **201, 529, 586**

Verseghy Ferenc **134, 390, 417**

vezércikk 280

Viczián János 673, 694, 703

Virág Benedek **110-112, 224-225,** 327

„Vizsgálódó Magyar Gazda” 445

Vörösmarty Mihály **110, 112**

Vutkovich Sándor **42, 270**

Wagner 533

**** a magyaron kívül bármely (német, szláv stb.) nyelven

Wesselényi Miklós, br. **148**

Weszprémi István **154**, 765

Wigand **131**

Wohlfahrt József **152**, **178**, 337, 651

Wurzbach **223**, 300, 333, 425, 552, 675/p
vesd össze „Biográfiai lexikon”

zárda könyvtára (Csíksomlyó) *lásd* Ferenc-
es könyvtár (Csíksomlyó)

Zichy Antal 555

Zichy János, gr. 517

zsebkönyv **145**

3.3. Címmutató I.

(önálló-, összefoglaló művek, segédkönyvek, gyűjteményes munkák, egyetemi jegyzetek, évkönyvek, almanachok, monográfiák, különlenyomatok)

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás általános Katalogusa : II. csoport : közművelődés **166**

Aere perennius = Ércnél maradandóbb : az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Nemzeti Múzeum 200 éve : kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban 2002. november 22 – 2003. február 28. **709**

Az Akadémiai Értesítő és a Magyar Tudomány Indexe : 1840-1970 **634**

Az Akadémiai Értesítő és a Magyar Tudomány repertóriuma : 1840-1960 **608**

Az Akadémia Könyvtár iratai : 1831-1949 : K 801-K 940 **657**

Az akadémiai könyvtár kéziratárának átalakulása **598**

Akadémiai Almanach *lásd* Magyar Tud. Akadémiai Almanach ...-ra

Akadémiai kislexikon. 2. köt., L-Z **671**

Album Szilágyi Sándor városmajori birtokfoglalása emlékére **230**

Általános Magyar Könyvjegyzék **567**

Általános tájékoztatás : II. : a nemzeti bibliográfia **684**

Bach-korszak : naplójegyzetek **188**

Báró Jósika Miklós a magyar irodalomban **162**

A békésmegyei Veress-család írói **201**

Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába : I. **592**

Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába : II. (1711-1825) **593**

Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába : III. **600**

Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába (1970.) **624**

Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába : I. általános rész : 1. könyvtárak és bibliográfiák **697**

Bibliográfia **606**

A bibliográfia kézikönyve : a legfontosabb bibliográfiai segédkönyvek **658**

Bibliográfiai bevezető : történelem **625**

Biográfiai lexikon. 42. köt. **333**

Bibliographia Hungarica : 1885 = Magyar Könyvészet : 1885. **390**

Bibliotheca hungarica historiae naturalis et Matheseos *lásd* Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete

A budapesti egyetemi könyvtár története : 1561-1944. **653**

A Budapesti Királyi Egyetemi Könyvtár értesítője **263**

A Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtárának czimjegyzéke : I. : kézi-könyvtár **20**

A Budapesti Királyi Magyar Tudomány-Egyetem Könyvtárának címjegyzéke : II. : 1877-dik évi gyarapodás **104**

A Budapesti Ujságírók Almanachja 1908-ra : a Magyar Bohémvilág **190**

A Budapesti Ujságírók Almanachja 1909-re **508**

A Budapesti Ujságírók Egyesülete 1909-ik évi Almanachja **193**

Egy könyvtár hétköznapijai 660/p

Egy „Magyar írók névtára”-nak terve **42**

Egy polgár-temetés 1835-ben : naplójegyzetek **139**

Az Egyetemes Philologiai Közlöny I-XX. kötetének név- és tárgymutatója **443**

Az Egyetemi Könyvtár : 1561-2000 : könyvtárismertető **698**

Az egyetemi könyvtár egy évszázada 1874-1980 **739**

Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei **610, 621, 723, 725, 736**

Az Egyetemi Könyvtár története és gyűjteményei **740**

- Az első magyar bibliographus : székfoglaló értekezés id. Szinnyei József lev. tagtól **174**
 Emlékkötet Szabó Sándor 70. születésnapjára **729**
 Ércnél maradandóbb : az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Nemzeti Múzeum 200 éve
lásd Aere perennius...
 Az Erdélyi Múzeum 1884-1917. évi folyamainak repertoriuma **570**
 Az Erdélyi Múzeum név- és szakmutatója : 1874-1917, 1930-1937. **585**
 Értekezések a Nyelv- és Széptudományok Köréből **174**
- Fazekas Mihály és a „Ludas Matyi”-ja **146**
 Fejezetek a közgyűjtemények és a könyvkiadás történetéből **722, 728**
 Fiumei úti sírkert : Kerepesi temető **766**
 Folyóiratok, hírlapok : 1902. december 31-ig : a Budapesti Egyetemi Könyvtár folyóirati szobájában **39**
 Fülöp Géza emlékkönyv : művelődéstörténeti és könyvtártudományi írások **696**
- Gondolatokból épült katedrális : ... : tudománytörténeti arcképek és tanulmányok **705**
 Gyűjtők és gyűjtemények. A Nemzeti Könyvtár gyűjteményes kincsei és történetük **747**
- Haan Lajos levelei Márky Sándorhoz és Szinnyei Józsefhez **659**
 Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium **13**
 A hazai hírlapirodalom 1903-ban **40**
 Hírlapirodalmunk 1848-49-ben **25**
 Hírlapirodalmunk és hírlapkönyvtár **131**
 A hírlapkönyvtár gyűjtőköre **588**
 Honvédek Könyve **55**
 A Hornyánszky Nyomda és az Akadémia könyvkiadása **669**
- Id. Szinnyei József (1830-1913) könyvtártudós akadémikus életműve : a tudósok bibliográfusa **731**
 Id. Szinnyei József emlékezete : művelődéstörténeti és sajtótörténeti írásai **706**
 Id. Szinnyei József komáromi históriái **689-690, 693**
 Idősb Szinnyei József **337**
 Idősb Szinnyei József emlékezete : a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1914. évi közgyűlésén tartott emlékbeszéd **548**
 Irodalmi lexikon **568**
 Irodalmi viszonyaink : 1845- és 1888-ban **147**
 Irodalomtörténeti repertórium **24**
 Íróink életéhez **500**
 Írók a Radvánszky-családban **182**
- A jó Gisztl bácsi : naplójegyzetek **135**
 Jókai-díj 2010 **750, 752-762, 764**
 Jókai Mór **168**
- Képes Magyar Irodalomtörténet. 1. köt. **184**
 Két verses krónika a XVI. [! Helyesen: XVII.] századból **105**
 Kézírtos források az Országos Széchényi Könyvtárban : 1789-1867. **590**
 Kincsek a nemzet könyvtárából **707**
 Kislexikon : A-Z **620**
 Komárom 1848-49-ben : naplójegyzetek **141**
 A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat József Attila Megyei Könyvtára évkönyve **741**
 Komárom megye a (magyarországi) sajtóban : ... : válogatott repertórium **661**
 A komáromi magyar színészet története **122**
 Kossuth legujabb levele **148**
 Kovács Máté emlékkönyv **655**

- A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében. [2.] : 1849-től 1945-ig **626**
 Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában **654**
 A könyvkultúra kutatásának kútfői. A könyv-, az írás-, a nyomdászattörténet, a könyvtártudomány és a könyvkereskedelem szakirodalmi forrásai **742**
 A könyvszakma segédkönyvei **733**
 Könyvtári emlékek **144**
 Könyvtári tájékoztatás II. : társadalomtudományok **635**
 Könyvtári tájékoztatás III. : esztétika, művészetek, irodalom, nyelvtudomány **646**
 Könyvtári tájékoztatás IV. : természet- és alkalmazott tudományok **644**
 A könyvtáros kézikönyve **617**
 Könyvtárosok kézikönyve. 2. köt., Feltárás és visszakeresés **703**
 Könyvtárosok kézikönyve 3. köt., A könyvtárak rendszere **704**
 Könyvtárosok kézikönyve 5. köt., Segédletek **710**
 Küzdelem, bukás, megtorlás : emlékiratok, naplók az 1848-49-es forradalom és szabadságharc végnapjairól. 1. köt. **204, 645**
- Lovassy család 172**
- A M. Történelmi Társulat Évkönyve **165**
 Magyar életrajzi lexikon. 2. köt. **623**
 A magyar hírlap- és folyóiratirodalom kezdetei (1780-1795) **627**
 Magyar Irodalmi Lexikon. 3. köt. **618**
 Magyar irodalmi lexikon **678**
 A magyar irodalom bibliográfiája : 1956-1957. **607**
 A magyar irodalom és irodalomtudomány bibliográfiája : 1971-1975. **670**
 A magyar irodalom fejlődéstörténete **640**
 A magyar irodalomtörténet bibliográfiája. 3. köt., 1849-1905 : személyi rész II. : H-Zs **672**
 A magyar irodalomtörténet bibliográfiája. 4. köt., 1849-1905 : személyi rész II. : H-Zs **692**
 A magyar irodalomtörténet bibliográfiája. 5. köt., 1905-1970 : általános rész **691**
 Magyar írói álnév lexikon **595**
 Magyar írók élete és munkái (id. Szinnyei József) 1-14. köt. **37**
 Magyar írók élete és munkái (id. Szinnyei József) 1. köt. **154**
 Magyar írók élete és munkái (id. Szinnyei József) 5. köt. **168**
 Magyar írók élete és munkái (id. Szinnyei József) 7. köt. **172**
 Magyar írók élete és munkái (id. Szinnyei József) 10. köt. **179**
 Magyar írók élete és munkái (id. Szinnyei József) 11. köt. **134, 180, 182, 183**
 Magyar írók élete és munkái (id. Szinnyei József) 13. köt. **191-192, 194, 196**
 Magyar írók élete és munkái (id. Szinnyei József) 14. köt. **134, 201, 555**
 Magyar írók élete és munkái (Gulyás Pál) **583, 673**
 Magyar írók élete és munkái (Viczián János) **673**
 Magyar írók névtára : életrajzi és könyvészeti adatok gyűjteménye **270**
 Magyar könyvek könyve **662**
 Magyar Könyvészet / Aigner **3, 6, 8**
 Magyar Könyvészet : 1860-1875. **368**
 Magyar Könyvészet : 1876. **287**
 Magyar Könyvészet : 1876-1885. **417**
 Magyar Könyvészet : 1877. **301**
 Magyar Könyvészet : 1878. **318**
 Magyar Könyvészet : 1885. *lásd* Bibliographia Hungarica : 1885.
 Magyar Könyvészet : 1886-1900. **503**
 Magyar Könyvészet : 1890. **424**
 Magyar Könyvészet : 1901-1910. **571**
 Magyar Könyvészet : 1908. **507**
 Magyar Könyvészet : 1911-1920. **586**
 Magyar Könyvészet : 1914. **557**

- Magyar Könyvészet : országos katalógus **48**
 A magyar könyvgyűjtő kézikönyve **584**
 A Magyar Könyvszemle írói és írásai : 1876-1945. **594**
 Magyar könyvtártörténet **664**
 Magyar könyvtártörténeti kronológia 996-2007 **744**
 A magyar memoire-irodalom 1848-tól 1914-ig **566**
 Magyar Nagylexikon. 16. köt. **711**
 A Magyar Nemzeti Múzeum hírlaposztálya, fennállásának első félszázadában : 1884-1934. **578**
 A Magyar Nemzeti Múzeum múltja és jelene : alapításának századik évfordulója alkalmából **175**
 A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára : 1802-1902. 1. köt. **485**
 Magyar nemzetségi zsebkönyv : 1. köt., főrangú családok **145**
 A magyar nyelv- és irodalom kútfői **743**
 Magyar nyelvű kézikönyvek a közművelődési könyvtárakban : címjegyzék **641**
 A magyar sajtótörténet válogatott bibliográfiája 1705-1944 **751**
 Magyar történeti bibliográfia : 1825-1867. 1. köt. **591**
 Magyar történeti bibliográfia : 1825-1867. 4. köt. **602**
 Magyar történeti forráskiadványok **574**
 A Magyar Tudományos Akadémia tagjai 1825-1973. **636**
 Magyar Tudományos Akadémiai Almanach 1900-ra **462**
 Magyar Tudományos Akadémiai Almanach 1907-re **502**
 Magyarország családai. 4. köt. **49-50, 242**
 Magyarország családai. 6. köt. **51**
 Magyarország családai. 7. köt. **52**
 Magyarország családai. 8. köt. **54, 57**
 Magyarország családai. 10. köt. **60**
 Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete = Bibliotheca hungarica historiae naturalis et Matheseos : 1472-1875. **28**
 Magyarország tiszti czim- és névtára : 1875. **264**
 Magyarország tiszti czim- és névtára : 1886. **391**
 Magyarország tiszti czim- és névtára : 1898. **444**
 Magyarország tiszti czim- és névtára : 1901. **466**
 Magyarország tiszti czim- és névtára : 1910. **514**
 Az MTA elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek **569**
- Nyugat repertórium 603**
- Orosháziak és környékeliek Szinnyi József: Magyar írók... c. művében 663**
 Az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Nyelvű Újkori Kötetes Kéziratainak Katalógusa **597**
 Az Országos Széchényi Könyvtár története : 1802-1867. **652**
 Az Országos Széchényi Könyvtár története : 1802-1918. **708**
 OSZK Évkönyve / 1957. **601**
 OSZK Évkönyve / 1970-1971. **628**
 Az OSZK Évkönyve 1994-1998. **701**
- A Pallas Nagy Lexikona. 1-18. köt. 158**
 A Pallas Nagy Lexikona. 9. köt. **163-164**
 A Pallas Nagy Lexikona. 12. köt. **167**
 A Pallas Nagy Lexikona. 15. köt. **438**
 A Pallas Nagy Lexikona. 18. köt. **460**
 Petőfi Sándor **41**
 A Petőfi-Társaság Évkönyve 1879-re **33**
 Petrik-emlékkötet **686-688**
 Pintér Jenő magyar irodalomtörténete. 1. köt., A magyar irodalom a XX. századig **572**
 A Pongrácz-család írói **179**

Pór Antal **180**

A Rákóczi-család írói **183**

Révai Miklós és Verseggy Ferenc életrajza **134**

Rózsafy Mátyás : visszaemlékezés **161**

Sajtó és könyvészet **587**

Sikersajtó a századfordulón **720**

A Századok repertórium : 1867-1975. **665**

A Széki gróf Teleki-család írói **196**

A szemerjai Szász-család írói **191**

Szerkesztők és szerzők kézikönyve **699**

Szj Rezső 90 éves. Írások az ünnepelt tiszteletére **730**

Szilágyi Sándor-album *lásd* Album Szilágyi Sándor városmajori birtokfoglalása emlékére

Szinnyei József I. tag emlékezete : felolvastatott a M. T. Akadémiának 1927. március 21-én tartott összes ülésén **569**

A Szinnyei-család írói **192**

Tagajánlások 1899-ben **452**

Tanulmányok Budapest múltjából : XII. **599**

Timár-ház : naplójegyzetek **152**

A Történeti Szemle története és repertórium (1912-1930) **660**

Törvények és rendeletek hivatalos gyűjteménye : 1992. 2. köt. **676**

Új lexikon. 6.köt., Reb-zsűr **579**

Új magyar irodalmi lexikon : P-Zs (1994.) **679**

Új magyar irodalmi lexikon : P-Zs (2000.) **700**

Új magyar lexikon. 6. köt. **609**

Útmutató a tudományos munka magyar és nemzetközi irodalmához **611**

3.4. Címmutató II. (folyóiratok, közlönyök, értesítők és hírlapok)

Akadémiai Értesítő 173, 248, 252, 273,
276, 335-336, 373, 389, 392-393, 396,
406, 414-415, 418-421, 426-427, 433,
447, 449, 454-457, 468-469, 477, 482,
494, 540-541, 543, 558-560, 573, 575

Athenaeum 10-11, 89, 218, 253-254

Arad és Vidéke 383

Balatonvidék 171

Bihar 355

Budapest 522-523

Budapesti Hírlap 133, 136, 148, 161, 187,
189, 195, 198, 200, 202, 232, 239, 358,
362, 379, 386, 405

Budapesti Szemle 370, 425, 544

Budapesti Viszhang 205

Corvina 316

Debrecen 323

Dolgozók Lapja 630, 632, 637-638, 642

Egyetemes Philologiai Közlöny 149, 155-
156, 352, 388, 422, 547

Egyetértés 126, 294, 312, 324, 339, 346-
347, 374, 397, 400, 409

Élet 545

Ellenőr 114, 255, 260, 283, 304, 310, 340

Erdélyi Múzeum 428

Erdészeti Lapok 299

Eseménynaptár 647

Figyelő 24, 88, 120, 247, 337-338

Fővárosi Lapok 47, 144, 146, 219, 238,
259, 277, 292, 317, 341, 384, 395, 401,
403, 407, 412

Független Hírlap 322

Független Polgár 281

Függetlenség 410

Győri Közlöny 325

Harmonia 380

Hazánk 35, 130, 234

A Hét 682

A Hon 45, 100, 102, 109, 111, 121, 123-
124, 222-226, 228, 231, 256, 267-269,
272, 278, 288-289, 295, 313-314, 319,
321, 327, 331, 345

Honismeret 651

Hölgyfutár 103, 206-209, 290

Irodalmi Értesítő 19

Irodalmi Szemle 46, 282, 387, 402

Irodalomtörténet 533, 548, 605

Irodalomtörténeti Közlemények 549, 589

Kelet Népe 297, 305

Keszthelyi Hírlap 185

Komárom 97

Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra 718

Komárom Megyei Könyvtáros 639, 648,
667

Komáromi Lapok 122, 135, 137, 139, 142,
151-152, 161, 177, 188, 199, 203, 229,
240, 344, 353

Komárommegyei Közlöny 143

Koszorú 354

Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 677, 681,
715, 717, 724, 726, 727, 737, 738, 763,
765

Könyvtári Figyelő 674-675, 685, 702, 714,
735, 744

Könyvtári Kis Híradó 713, 716, 719

Könyvtári Levelező/lap 744

Könyvtáros 631, 633, 643

A Könyvtáros 596, 604, 612

Köszeg és Vidéke 138

Közlöny 241

Közvélemény 320

Magyar Állam 152

Magyar Figyelő 539

Magyar Hírlap 629, 649

Magyar Könyv-Szemle *lásd* Magyar
Könyvszemle

Magyar Könyvszemle 21-23, 25-26, 29, 38,
40, 42-44, 95-96, 98-99, 101, 159, 170,
176, 279, 285-286, 296, 300, 306, 308,
326, 351, 398-399, 413, 429-432, 434-
436, 439-442, 445-446, 448, 450-451,
453, 459, 461, 463-465, 467, 470-475,
478-481, 483-484, 486-487, 489-493,
495-499, 501, 504-506, 509-510, 512-
513, 517-521, 524-532, 534, 538, 542,
550-551, 553, 556, 561-563, 565, 576-
577, 580-582, 613-614, 616, 622, 666,
694, 712, 734, 749

Magyar Nemzet 656

Magyar Növénytani Lapok 302

Magyar Nyelvőr 106

Magyar Paedagogiai Szemle 237

Magyar Polgár 90, 291

Magyar Sajtó 619, 650

Magyar Szalon **48, 160, 169**
 Magyar Tudomány **615**
 Magyar Ujság **80**
 Magyarország és a Nagyvilág **12, 14-15, 221, 280, 332**
 Mercurius (Budapest) **745-746, 748**
 A MTA Értesítője *lásd* Akadémiai Értesítő
 Művelődési Közlöny **676**

Nemzet **131, 147, 356, 361, 364, 366, 371-372, 377-378, 394, 404**
 Nemzeti Hírlap **108**
 Nyitramegyei Ellenőr **152, 178, 181**
 Nyitramegyei Közlöny **140**
 Nyugat **546, 554**

Ország Világ **113, 119, 197, 516**
 Az OSZK évkönyve **608/p**
 OSZK Híradó **668, 605/p, 628/p, 628/k, 675/p, 677/p**

Pécsi Lapok **245**
 Pesti Hírlap **359-360, 367, 382, 411, 437**
 Pesti Napló **63, 74, 100, 284, 293, 307, 309, 311, 329, 342, 357, 363, 369, 376, 381, 408, 416, 423**
 Petőfi Múzeum **150, 153, 157**
 Politikai Ujdonságok **72-73**
 Pozsonyvidéki Lapok **275**
 Protestáns Egyh. és Isk. Lap *lásd* Protestáns Egyházi és Iskolai Lap

Protestáns Egyházi és Iskolai Lap **303, 348**

Reform **217, 249, 265-266**
 Századok **36, 250-251, 261, 458, 488, 511, 535, 552, 564**
 Szegedi Napló **375**
 Szerda **186**
 Színészeti Közlöny **47, 125, 127-128**
 Szinpad **129**

Téka-Téma **680**
 Természettudományi Közlöny **17, 274**
 Történeti Lapok **16, 92, 94, 257-258**
 Történeti Szemle **537**
 Turul **34**
 Typographia **115, 117**

Ung **85, 87**
 Új Forrás **695**
 Urambátyám **233, 235-236**

Az Üstökös **27**

Vasárnap **683**
 Vasárnapi Ujság **1-2, 4-5, 7, 9, 18, 30-32, 53, 56, 58-59, 61-62, 64-71, 75-79, 81-84, 86, 91, 93, 107, 110, 112, 116, 118, 132, 210-216, 220, 227, 243-244, 246, 262, 271, 295, 298, 315, 328, 330, 334, 343, 349-350, 365, 385, 476, 515, 536**

3.5. Címmutató III. (tanulmányok, cikkek, rendeletek, szócikkek)

3/1992. (III. 6.) MKM rendelet augusztus 20-a, az államalapító Szent István ünnepe alkalmából a művelődési és közoktatási miniszter által adományozandó kitüntető díjakról szóló 12/1991.

(VIII. 6.) MKM rendelet módosításáról **676**

75 éves az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptára **604**

125 éves a Hírlap- és Folyóirat Gyűjtemény **746**

150 éve született Szinnyi József bibliográfus **647**

1869-ki Magyarországi hírlapirodalom **3**

[Az 1870-ki magyar hírlapirodalomról : kiegészítések] **4**

1873-ban keletkezett magyar hírlapok és folyóiratok **10**

1874-ben keletkezett és megszűnt hírlapok és folyóiratok **14**

1874-ben keletkezett hírlapok és folyóiratok **15**

30000 író **369**

Abday Asztrik **138**

Adalékok a Gyöngyösi-kiadások történetéhez **580**

Adalékok a szabadságharc hírlapirodalmának bibliográfiájához és egy hozzáfűzött terv **530**

Adalékok Szabó Károly „Régi Magyar Könyvtára”-hoz : a Budapesti M. K. Egyetemi Könyvtárból **29**

Adatok a hírlaptári állomány kialakulásának történetéhez 1884-től 1914-ig **628**

Adatok id. Szinnyi József életéhez : 1830-1913. **613**

Adatok Petőfi műveinek megjelenéséhez **150**

Adatok Rév-Komárom halászatához **58**

Ahol az elhivatottság lakozik **752**

Az Akadémia jegyzőkönyvei : huszonkettedik akadémiai ülés **418**

Az Akadémia jegyzőkönyvei : negyedik akadémiai ülés **419**

Az akadémiai könyv- és folyóiratkiadás szervezési kérdései a múltban **722**

Alapítsunk hírlap-könyvtárakat! **226**

Az általános magyar irodalmi repertorium **251**

Amerikában **61**

Arany János kiadatlan levele **589**

Arany János kiadatlan önéletrajza **614**

Az Athenaeum szerkesztőjéhez **218**

Atya és fiu **208**

Bach-korszak : naplójegyzetek **188**

A Bach-korszakból [kivonat] **189**

Balogh István társasága 1816-ban **125**

Bankos Károly, Petőfi barátja **153**

Báró Jósika Miklós a magyar irodalomban **162**

Becses kézikönyv **271**

A békésmegyei Veress-család írói **201**

Benke József életrajzához **231**

Bibliográfia : a magyar nyomda-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténeti szakirodalom 2002-ben **712**

Bibliotheca Hungarica historiae naturalis et matheseos *lásd* Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete : 1472-1875 : [ismertető] (Magyar Növénytani Lapok)

A budai egyetem felavatása 1780-ban **113**

A budapesti egyetemi könyvtár **272**

A Budapesti Magyar Királyi Tudomány-Egyetem Könyvtára 1903-ban **486**

A budapesti tudomány-egyetemi könyvtár **95**

Cabello negro y perro blanco *lásd* A fekete ló és a fehér eb
Cherubino és Celestini **209**

Csokonai és Lillája **156**

Dalárda-kert : visszaemlékezés **151**

Deák Ferencz ifju korára **220**

Domanovszky Ákos (1902-1984) és a feldolgozási reform a Budapesti Egyetemi Könyvtárban **723**

Domborműavatás és kiállítás Komáromban **637**

E. Kovács Gyula levelezése a M. Nemzeti Múzeum Könyvtárában **496**

Egész Európában **62**

Egy XVI. századbeli nyelvmélt **106**

Egy az uttorók közül : Benke József emlékezetére **126**

Egy életmű kronológiája **744**

Egy érdekes nap Alcsuthon : Alcsuth, szep. 19. 1874. **90**

Egy kis észrevétel **244**

Egy kis hírlapirodalmi statisztika **83**

Egy kisvárosi cukrász elbeszéléseiből **233**

Egy „Magyar írók névtára”-nak terve **42**

Egy „magyar írók névtára”-nak terve : [ismertető] (A Hon) **288**

Egy „Magyar írók névtára”-nak terve : [ismertető] (Prot. Egyh. és Isk. Lap) **303**

Egy öreg ujságíró naplójából **193**

Egy polgár-temetés 1835-ben : naplójegyzetek **139**

Egy titok **206**

Egy úr a bibliotékából **753**

Az egyetemi könyvtár a kapitalizmus kibontakozása korában **621**

Az egyetemi könyvtár címjegyzékeinek fölülvizsgálata, doublettek kiselejtezése, a munkák részeinek egyesítése, helyrajzi címjegyzék írása és a catalogue raisonné előkészítésének tervrajza **43**

Az egyetemi könyvtár díszterme Budapesten **221**

Az egyetemi könyvtár értesítője **91**

Az Egyetemi Könyvtár és a magyar tudományos élet 1849-1876. **599**

Az egyetemi könyvtár igazgatóságát **289**

Az egyetemi könyvtár olvasótermét **100**

Az egyetemi könyvtár rendezéséhez **253**

Az egyetemi könyvtár rendezéséről **96**

Az éjszaki hadsereg összes vesztesége tisztekben : Königrácsi csata **63**

Elképzelések a retrospektív nemzeti sajtóbibliográfiáról **724**

Az elkobzott első humoristikus magyar naptár **130**

Ellenészrevétel és czáfolat **212**

Elnöki megnyitó beszédek : 3. Néhai id. Szinnyi József l. t. születésének centenáriuma alkalomával, 1930 március 24-én tartott összes ülésen **575**

Előfizetési fölhívás **674**

Előszó a „Magyar írók élete és munkái”-hoz **154**

Az első magyar bibliographus : id. Szinnyi József lev. tag 1901. október 7. székhelylőjából **173**

Az első magyar bibliographus : székhelylő értekezés id. Szinnyi József lev.[elező] tagtól **174**

Az első magyar gazdasági folyóirat **445**

Az első magyar hírlap-könyvtár **290**

Első magyar hírlapkönyvtár **291**

Az első magyar szini előadás Komáromban **121**

Az első orosz hírlap **77**

- Emlékezés id. Szinnyi Józsefre : Dr. Kozocsa Sándornak a komáromi városi könyvtárban 1975-ben elhangzott előadása **648**
- Az én vitéz főnököm **236**
- Értesítő : Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos Repertoriuma : történelem és segédtudományai : készítette Szinnyi József, a budapesti egyetemi könyvtár első őrje : [ismertető] **370**
- Értesítő : Magyar írók élete és munkái : a m. t. akadémia megbízásából írta Szinnyi József : első kötet **425**
- Az északamerikai Egyesült-Államokban **78**
- Észrevételek könyvtárrendezés tervvázlatára **44**
- Évnyelvi jelentés a M. N. Múz. Könyvtárának állapotáról **461**
- Évnyelvi jelentés a M. N. Múz. Könyvtárának állapotáról : 1900 (! Helyesen: 1901. jan. 1-től március 31-éig) **467**
- Évnyelvi jelentés a M. N. Múzeum Könyvtárának állapotáról **432**
- Évnyelvi jelentés a M. N. Múzeum Széchényi-Országos-Könyvtárának állapotáról : az 1904. év II. negyedében **481**
- Évnyelvi jelentés a M. N. Múzeum Széchényi-Országos-Könyvtárának állapotáról : az 1905. év első negyedében **487**
- Évnyelvi jelentés a M. N. Múzeum Könyvtárának állapotáról : 1897 október 1-től december 31-éig **446**
- Évnyelvi jelentés a Magyar Nemz. Múz. Könyvtárának állapotáról **439**
- Évnyelvi jelentés a Magyar Nemz. Múzeum Országos Széchényi Könyvtárának állapotáról **497**
- Évnyelvi jelentés a Magyar Nemz. Múzeum Széchényi Országos Könyvtárának állapotáról : az 1906. év I. negyedében **492**
- Évnyelvi jelentés a Magyar Nemz. Múzeum Széchényi Országos Könyvtárának állapotáról : az 1906. év utolsó negyedében **498**
- Évnyelvi jelentés a Magyar Nemz. Múzeum Széchényi Országos Könyvtárának állapotáról : az 1907. év első negyedében **499**
- Évnyelvi jelentés a Magyar Nemz. Múzeum Széchényi Országos Könyvtárának állapotáról : az 1908. év első negyedében **504**
- Évnyelvi jelentés a Magyar Nemz. Múzeum Könyvtárának állapotáról : 1902. április 1-től június 30-ig **475**
- Évnyelvi jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának állapotáról : 1894. **430**
- Évnyelvi jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának állapotáról : 1899. **453**
- Fazekas Mihály és a „Ludas Matyi”-ja **146**
- A fekete ló és a fehér eb **205**
- A felállítandó hirlap-könyvtár **356**
- A felállítandó hirlapkönyvtár **371**
- Fénykép id. Szinnyi Józsefről **515**
- Ferber (pinkafői) család leszármazási táblázata **49**
- Figyelő **329**
- Figyelő : Idősb Szinnyi József : 1830 márc. 18. - 1913 aug. 9. **533**
- A fogyasztók egylete Pozsonyban **64**
- Folyóiratok **334**
- Folyóiratok a könyvtárban **440**
- Folyóiratok magyar tudományos repertoriuma : [ismertető] **372**
- Főhajtás. Id. Szinnyi József, a legnagyobb magyar bibliográfus szakmai pályaképe **754**
- Főszólítás a tanügyi írók életrajzai ügyében **237**
- Fraknói Vilmos a Széchényi Könyvtár élén 675/p
- Fraknói Vilmos apáttá avatása **319**
- A Gancs család monográfiájához **92**
- Gancsházi Gancs család leszármazási táblázata **50**

Gárdonyi Géza levelei id. Szinnyei Józsefhez **605**

A „gőz-hangya” : egy nevezetes komáromi ember (Komáromi Lapok) **353**

A „gőz-hangya” : egy nevezetes komáromi ember **689**

A gőzhangya **649**

Gutta cavat lapidem **755**

Harminczharmadik akadémiai ülés : 1874. nov. 30-án : összes ülés **254**

Harminczhatodik akadémiai ülés : összes ülés : 1886. november 29-én **392**

Harminczkilencedik akadémiai ülés : összes ülés : 1885. december 21. **373**

Harmincznegyedik akadémiai ülés : összes ülés : 1881. november 28-án **335**

Harmincznyolczadik akadémiai ülés : összes ülés : 1881. december 19-én **336**

Harminczötödik akadémiai ülés : összes ülés : 1876. december 18-án **273**

Harminczötödik akadémiai ülés : összes ülés : 1885. november 23-án **393**

Hatezer hirlap (Figyelő) **247**

Hatezer hirlap (Vasárnapi Ujság) **246**

A hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma : [ismertető] (Egyetértés) **374**

Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma : [ismertető] (Ellenőr) **255**

Hazai és külföldi folyóiratok Magyar Tudományos Repertóriuma : [ismertető] (Természettudományi Közlöny) **274**

A hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma : természettudomány és matematika : [ismertető] **275**

A hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma : történelem és segédtudománya : [ismertető] **375**

A hazai hirlap- és folyóiratirodalom történetéhez : harc a Magyar Kurir megindítása körül **576**

A hazai hirlapirodalomról **394**

Hazai sajtónk történetéből : Id. Szinnyei József **619**

A hely szellemének humora (ELTE Egyetemi Könyvtár, 1865-1965) **725**

Helyreigazítás (A Hon) **228**

Helyreigazítás (Vasárnapi Ujság) **227, 330**

Helyreigazító jegyzetek **243**

Hetven évvel ezelőtt **53**

Hetvenöt éves a Hírlaptár **605/p**

Híres könyvtárosok és híres olvasók : Szinnyei József (1830-1913) bibliográfus, irodalomtörténész, könyvtáros **698**

Hirlap **163**

Hirlap statisztika **320**

A hirlap-állományvédelmi mikrofilmezés első öt éve (1969-1973) és annak további feladatai **628/p**

A hirlaphirdetésekről **79**

Hirlapirodalmunk a 18-ik században **56**

„Hirlapirodalmunk 1848-49-ben” : [ismertető] (Fővárosi Lapok) **292**

Hirlapirodalmunk 1848-49-ben : [ismertető] (Pesti Napló) **293**

Hirlapirodalmunk 1848-49-ben : újabb adalékok **25**

Hirlapirodalmunk 1868- és 69-ben : a magyar birodalom korona-országáiban megjelent hirlapok és folyóiratok statisztikai kimutatása **86**

Hirlapirodalmunk 1872-ben **89**

Hirlapirodalmunk 1873-ban **11**

Hirlapirodalmunk 1875-ben [kiegészítés] **18**

Hirlapirodalmunk 1876-ban : magyar nyelven, Budapest **21**

Hirlapirodalmunk 1876-ban : magyar nyelven : vidéken **22**

Hirlapirodalmunk 1876-ban : német nyelven : Budapest **23**

Hirlapirodalmunk 1877-ben : magyar nyelven : Budapest **26**

Hirlapirodalmunk 1880-ban : [kiegészítés] **32**

Hirlapirodalmunk a 19-ik században **2**

Hirlapirodalmunk és hirlapkönyvtár **131**

- Hirlapirodalmunk fejlődése **184**
Hirlapirodalmunk történetéből I. **376**
Hirlapirodalmunkról 1879. és 1880. év elején **114**
Hirlapjaink **331**
Hirlapjaink száma 1879-ben [kivonat] **321**
A hírlap-könyvtár **175**
A hírlap-könyvtár ügyében **357**
Hírlapkönyvtár (Pesti Hírlap) **359**
A hírlapkönyvtár (Budapesti Hírlap) **358**
A hírlapkönyvtár (Nemzet) **377**
A hírlapkönyvtár (Nemzet) **378**
A hírlapkönyvtár (Pesti Hírlap) **360**
A hírlapkönyvtár érdekében **361**
A hírlapkönyvtár ügye **379**
Hírlapmúzeumok, újsággyűjtemények **721**
A hírlapok, folyóiratok kurrens nemzeti bibliográfiái a dualizmus korában – különös tekintettel az Országos Széchényi Könyvtárra 1867-1918. **701**
Hírlapok javítása és restaurálása **628/k**
A hírlapok keletkezéséről (Typographia) **115**
A hírlapok keletkezéséről (Vasárnapi Ujság) **116**
A hírlapok megőrzése **362**
Hírlap-statisztika **395**
Hírlapstatistika **88**
Hírlaptárolni pedig muszáj. Az Országos Hírlapkönyvtár és utódai. Történeti áttekintés **726**
Hirmondó **164**
Hodosi Karácson család története és leszármazási táblázata **51**
Hogyan került Komárom vára 1848-ban a magyarok kezére? **97**
Hogyan készülnek a „Magyar írók”? **190**
Hogyan készült id. Szinnyei József „Magyar írók élete és munkái” című műve? **622**
Horvát Árpád néhány szava az Egyetemi Könyvtár rendezése ügyében. Szilágyi Sándor igazgató kinevezésének előzményei **736**
Horvát István és az egyetemi élet 1845-46-ban : naplójegyzeteim **132**
Hosszu életű hírlapok **107**
Humorisztikus lapjaink : 1803-1873 **12**
A Hungaria biztosító bank **80**
A „Hungaria biztosító bank” rendkívüli közgyűlése **65, 213**
Húsz éves a tatabányai Szinnyei Kör **680**
Huszonkettedik akadémiai ülés : az I. (nyelv és széptudom.) osztály hatodik ülése : 1876. jun. 19. **276**
Huszonnyolczadik akad. ülés : A II. osztály hetedik ülése : 1872. október 14-én **248**
Huszonnyolczadik akadémiai ülés : összes ülés : 1886. október hó 4-én **396**
- Id. Szinnyei József a Nemzeti Könyvtár élén, 1893-1894 **737**
Id. Szinnyei József (Magyar Könyvszemle) **534**
Id. Szinnyei József (Századok) **535**
Id. Szinnyei József : 1830-1913 (Történeti Szemle) **537**
Id. Szinnyei József : (1830-1913) (Vasárnapi Ujság) **536**
Id. Szinnyei József, a legnagyobb magyar bibliográfus **756**
Id. Szinnyei József élete és működése **693**
Id. Szinnyei József emlékezete **577**
Id. Szinnyei József halálához **538**
Id. Szinnyei József „hírlapkönyvtára” **747**
Id. Szinnyei József kir. tanácsos **516**
Id. Szinnyei József : Magyar írók élete és munkái : 100. füzet (ismertető) **493**
Id. Szinnyei József szakmai pályaképe **732**

- Id. Szinnyei József ünneplése **517**
 Az idei Szinnyei József-díjasok **677**
 Idősb Szinnyei József (Ellenőr) **304**
 Idősb Szinnyei József (Figyelő) **337**
 Idősb Szinnyei József (Magyar Figyelő) **539**
 Idősb Szinnyei József (Vasárnapi Ujság) **476**
 Idősb Szinnyei József arcképe **338**
 Idősb Szinnyei József emlékezete : A Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1914. évi közgyűlésén tartott emlékbeszéd **548**
 Idősb Szinnyei József hagyatéka az Akadémia Könyvtára kéziratárában **615**
 Idősb Szinnyei József „Repertóriumá”-ból **277**
 Az időszaki kiadványok feltáró rendszerei az Országos Széchényi Könyvtárban **713**
 Időszaki sajtó **166**
 Igaz téglahordója volt a tudománynak **757**
 In memoriam Busa Margit (1914-2009) **748**
 In memoriam Szinnyei József **667**
 Az írás és eszközei **84**
 Az írás történetéből **66**
 Irodalmi viszonyaink : 1845 és 1888-ban **147**
 „Az irodalomtörténet két szeme a bibliográfia és a biográfia”. Szinnyei József (1830-1913) bibliográfus, könyvtáros, irodalomtörténész tudományos és szellemi öröksége **758**
 Irodalomtörténeti repertórium : ... **24**
 Íróink és az olvasók **239**
 Írók a Radvánszky-családban **182**
 Írók az irodalomról : Id. Szinnyei József **508**
 Ismertető : Magyar írók élete és munkái **420**
- Jegyzőkönyv, mely készült a Szinnyei József díj kuratóriumának 1994. július 7-én az MKM Könyvtári Osztályán tartott üléséről **681**
 Jegyzőkönyvi mellékletek : Id. Szinnyei József ajándéka **421**
 Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának állapotáról, gyarapodásáról és forgalmáról 1876-ban **98**
 Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának rendezéséről, gyarapodásáról és forgalmáról 1877-ben **104**
 Jelentés a budapesti tudomány-egyetem könyvtárának rendezéséről, gyarapodásáról és forgalmáról 1877-ben (Magyar Könyv-Szemle) **101**
 Jelentés a M. N. Múzeum könyvtáráról 1892/93-ban **159**
 Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára állapotáról az 1908. év utolsó negyedében **509**
 Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára állapotáról az 1909. év III. negyedében **510**
 Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára állapotáról az 1910. év III. negyedében **518**
 Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára állapotáról az 1910. év első negyedében **519**
 Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára állapotáról az 1911. év első negyedében **526**
 Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára nyomtatványi osztályának állapotáról az 1910. év IV. negyedében **527**
 Jelentés a pályázatok eldöntéséről : I. Jelentés a nagyjutalomról és Marczibányi-mellékjutalomról **558**
 Jelentés az akadémiai választásokról **454**
 [Jeleseink kora ifjúságából] **266**
 [„Jeleseink kora ifjúságából”] **265**
 A jó Gisztl bácsi : naplójegyzetek **135**

- A jó polgár felér egy hadvezérrel **759**
 Jókai atyjának egy levele **219**
 Jókai Mór **168**
 József főherceg könyvtára Alcsuton **256**
- Képzelt riport a Gözhangyával **760**
 Kérelem **229**
 Keszthely **185**
 A két Szinnyey Józseftől **305**
 Kilényi Dávid társasága 1819. és 1820-ban **127**
 Kinevezések a m. n. múzeum Széchényi Orsz. Könyvtáránál **520**
 King Pao azaz „főváros hírnöke” **67**
 Kisértet a vastag tölgy alatt **207**
 Kitüntetett könyvtárosok névtára **702**
 Kitüntetett könyvtárosok névtára 2001-2002. **714**
 Komárom 1848-49-ben : napló-jegyzetek **141**
 Komárom első cernirozása : részlet id. Szinnyei József „Komárom 1848/49-ben” című művéből **142**
 Komárom védői között **204**
 Komáromból indult... : emlékezés Szinnyei Józsefre **642**
 Komáromi főhajítás id. Szinnyei József életműve előtt **738**
 A komáromi magyar színészet **345**
 A komáromi magyar színészet története **122**
 „A komáromi magyar színészet története” : [ismertető] **343**
 A komáromi magyar színészet története : [ismertető] (Egyetértés) **339**
 A komáromi magyar színészet története : [ismertető] (Egyetértés) **346**
 A komáromi magyar színészet története : [ismertető] (Egyetértés) **347**
 A komáromi magyar színészet története : [ismertető] (Ellenőr) **340**
 A komáromi magyar színészet története : [ismertető] (Fővárosi Lapok) **341**
 A komáromi magyar színészet története : [ismertető] (Harmonia) **380**
 A komáromi magyar színészet története : [ismertető] (Nemzet) **364**
 A komáromi magyar színészet története : [ismertető] (Pesti Napló) **342**
 A komáromi magyar színészet története : [ismertető] (Pesti Napló) **363**
 A komáromi magyar színészet története : 1811-1821 : [ismertető] **348**
 A komáromi magyar színészet története : Kulcsár István színigazgató **128**
 „A komáromi magyar színészet történetéből” : [ismertető] **349**
 „A komáromi magyar színészet történetéből” : [ismertető] **350**
 Komáromi nagy napok (Budapesti Hírlap) **202**
 Komáromi nagy napok : visszaemlékezés (Komáromi Lapok) **203**
 A komáromi ötvösök céhszabályai 1529-ből : a legrégebb komáromi okirat **143**
 A komáromi színészet története **365**
 Komáromi történetek **197**
 Kormos egek alatt. Id. Szinnyei József, a legnagyobb magyar bibliográfus **761**
 Kossuth legújabb levele **148**
 Kovács Máté és a magyar könyvtárügy **655**
 Köhalmi Béla **616**
 Könyvek – Gyűjtők – Könyvtárak **581**
 Könyvek, könyvtárak, olvasók a felvilágosodás idején és a reformkorban **741**
 „Könyvek között éltem” Kozocsa Sándor emlékezete **727**
 Könyvészeti mozzanatok hazánkban : II. **306**
 Könyvismertetés : Magyar írók élete és munkái **549**
 Könyvtárhasználati vizsgálatok az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptárában **608/p**
 Könyvtári emlékek **144**
 Könyvtárrendezésről (A Hon) **45**
 Könyvtárrendezésről (Irodalmi Szemle) **46**

Könyvtártörténet napról napra **744**

Kutak. Gondolatok az információs forradalmakról id. Szinnyi József módszertana és munkássága tükrében **762**

La bibliofilia **550**

Lapunk szerkesztője **257**

Laurenty család leszármazási táblázata **52**

A legelső, Magyarországot illető hirlap **102**

A legenda vége **728**

A legnagyobb magyar bibliográfus **683**

A legnagyobb magyar bibliográfus : Szinnyi József : 1830-1913. **705**

A legrégebb hirlap **68**

Lovassy család **172**

A Lúdas Matyi-kiadások története **582**

A „Ludas Matyi” költőjéről : helyreigazítások **412**

A „Ludas Matyi” költőjéről : válasz a helyreigazításokra **238**

A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : LIX. Nagygyűlés : második nap **456**

A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : harminczharmadik akadémiai ülés **447**

A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : harminczkettedik akadémiai ülés **426**

A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonegyedik akadémiai ülés **457**

A M. T. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonhatodik akadémiai ülés **427**

A m. t. akadémia keletkezése történetéhez **267**

Az M. T. Akadémia tagjainak munkálatai : Id. Szinnyi József l. t. : 1852-1899. **462**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : LIX. Nagygyűlés : első nap **455**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : LXI. Nagygyűlés **468**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : harminczkettedik akadémiai ülés **477**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonhatodik akadémiai ülés **482**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonhetedik akadémiai ülés **469**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonkettedik akadémiai ülés **494**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonkilencedik akadémiai ülés **540**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonnegyedik akadémiai ülés **433**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonnegyedik akadémiai ülés **559**

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei : huszonötödik akadémiai ülés **541**

A M. Tud. Akadémia munkássága 1927-ben : összes ülés **573**

A magy. hirlapirodalomról **322**

A magy. tud. repertorium második kötete : [ismertető] **278**

A magyar bibliográfia ünnepe Komárom megyében **638**

A magyar és a magyarországi sajtó időrendi áttekintése : 1705-1849. **551**

A magyar / hazai hirlapirodalom : ... **38**

Magyar hirlap-irodalom 1888-ban : [kivonat] **149**

„A magyar hirlap-irodalom statisztikája 1780-1880-ig” **366**

Magyar hirlapirodalmi statisztika **108**

Magyar hirlapirodalmi statisztika : [ismertető] **323**

Magyar hirlapirodalom (Fővárosi Lapok) **407**

Magyar hirlapirodalom (A Pallas Nagy Lexikona) **167**

A magyar hirlapirodalom (Pesti Napló) **408**

Magyar hirlapirodalom 1848-49-ben : [ismertető] **294**

A magyar hirlapirodalom 1848-49-ben : [kivonat] **103**

A magyar hirlapirodalom 1878-ban **324**

A magyar hirlapirodalom 1879-ben **325**

A magyar hirlapirodalom 1883-ban **354**

A magyar hirlapirodalom 1886-ban **397**

A magyar hirlapirodalom 1887-ben **409**

A magyar hirlapirodalom az év elején **410**

- A magyar hirlapirodalom ...-ben / Az ...-diki magyar hirlapirodalomról [kiegészítések és hírlapstatisztika] **5**
- A magyar hirlapirodalom ... elején / ...-ben (Vasárnapi Ujság) **1**
- A magyar hirlapirodalomról **307**
- Magyar hirlapok és folyóiratok 1870-ben **6**
- A magyar hirlapok repertoriuma : [ismertető] **381**
- A „Magyar Hirmondó” : 1780-1788 (Typographia) **117**
- A „Magyar Hirmondó” : 1780-1788 (Vasárnapi Ujság) **118**
- A magyar irodalom 1876-ban **279**
- A magyar irodalom 1878-ban : negyedik közlemény **308**
- A magyar irodalom 1879-ben : második közlemény **326**
- A magyar irodalom 1882-ben **351**
- A magyar irodalom 1884-ben **398**
- A magyar irodalom 1885-ben **399**
- A magyar irodalom 1887-ben **413**
- A magyar irodalom 1891-ben **429**
- Magyar írók álnevei a multban és jelenben : összegyűjtötte Székely Dávid : [ismertető] **483**
- Magyar Írók élete és munkái **560**
- Magyar írók élete és munkái : [ismertető] (Egyetemes Philológiai Közlöny) **422**
- Magyar írók élete és munkái : [ismertető] (Erdélyi Múzeum) **428**
- Magyar írók élete és munkái : [ismertető] (Magyar Könyvszemle) **561**
- Magyar írók élete és munkái : [ismertető] (Pesti Napló) **416**
- Magyar írók élete és munkái : [ismertető] (Századok) **488, 511, 564**
- Magyar írók élete és munkái ... 6. köt. (ismertető) **458**
- Magyar írók névtára **382**
- Magyar írók névtára : [ismertető] (Egyetértés) **400**
- Magyar írók névtára : [ismertető] (Fővárosi Lapok) **401**
- Magyar írók névtára : [ismertető] (Irodalmi Szemle) **402**
- A magyar írók névtára : [ismertető] (Pesti Napló) **309**
- A „Magyar írók névtára”-ból **403**
- Magyar Könyvesház : adalékok Szabó Károly Régi magyar könyvtárához : II. : a legkisebb hazai régi nyomtatvány **463**
- A magyar könyvészet és Szinnyi József **383**
- Magyar könyvészet : országos katalógus **48**
- A „Magyar Könyvszemle” **295**
- A magyar könyvszemle **310**
- A magyar könyvtári szaksajtó vázlatos története : 1. rész **685**
- Magyar könyvtárosok és bibliográfusok : Szinnyi József (1830-1913) **596**
- A Magyar Nemz. Múzeum Könyvtárának hírlaposztálya **434**
- A Magyar Nemzeti Múz. könyvtára az 1898. évben **459**
- A Magyar Nemzeti Múzeum **169**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Hírlap-könyvtára **176**
- A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára az 1896. évben **441**
- A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára az 1897. évben **448**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára az 1899. évben **464**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Multja és Jelene (ismertető) **478**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára az 1911. évben **529**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchényi Könyvtára az 1912. évben **531**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi (! helyesen: Széchényi) Országos Könyvtára az 1900-ik évben **470**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Orsz. Könyvtára az 1903. évben **484**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Orsz. Könyvtára az 1904. évben **489**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Orsz. Könyvtára az 1905. évben **495**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1901. évben **479**
- A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1906. évben **501**

- A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1907. évben **505**
A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1908. évben **512**
A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1909. évben **521**
A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1910. évben **528**
A magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól ...-ig **170**
Magyar Örökség Díj Petrik Gézának **715**
Magyar Plutarch **223**
A magyar színészet multjáról **404**
A magyar történelmi társulat kirándulásáról **109**
A „Magyar tudományos repertorium” : [ismertető] (Fővárosi Lapok) **384**
Magyar tudományos repertorium : [ismertető] (Vasárnapi Ujság) **385**
Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete : [ismertető] (A Hon) **313**
Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete : [ismertető] (Pesti Napló) **311**
Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete 1472-1875 : [ismertető] (Egyetértés) **312**
„Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete : 1472-1875” : [ismertető] (Magyar Növénytani Lapok) **302**
A magyarországi német nyelvű sajtó feltárásának helyzete **734**
A „Magyarországi természettudományi és matematikai könyvészet : 1472-1875” : [ismertető] (A Hon) **314**
A „Magyarországi természettudományi és matematikai könyvészet : 1472-1875” : [ismertető] (Magyar Könyv-Szemle) **296**
A „Magyarországi természettudományi és matematikai könyvészet : 1472-1875” : [ismertető] (Vasárnapi Ujság) **315**
A magyarság **198**
Megalakult a Szinnyei-kör **630**
Még egy pár meghiusult jövődölés **214**
Még egyszer és utóljára Virág Benedek halála napjáról **224**
Még egyszer Virág Benedek halála napjáról **327**
Megjegyzések Krivácsy cikkéhez **234**
Megjelent **297**
Mennyi hírlapunk van? **411**
Merényi (Müller) Matild meghalt! **240**
[„A mi hírlapjaink”] **249**
A mi hírlapjaink **217**
Mikor került először színre Szentjóni Szabó László „Mátyás királya?” **123**
Mikor lesz hírlapkönyvtárunk? **258**
Mindennapjaink "főszereplői" a kurrens periodikumok **677/p**
Muzeumi hírlap-könyvtár (Pesti Napló) **423**
A Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége 1913. évi közgyűlése **542**
A Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségének temesvári közgyűlése **490**
- Nagy, másképp Udvarnok család leszármazási táblázata **54**
Nagy-Britannia és Olaszország hírlapirodalma **124**
Naplójegyzetek 1849-ből **119**
Nekrológ : Hegedüs István r. t. beszéde id. Szinnyei József l. t. ravatalánál : 1913. augusztus 11-én **543**
Nekrológok a társulat elhalt tagjairól : 1892-1895. **165**
A német hírlapirodalom Magyarországon 1870-ben **7**
Német hírlapok és folyóiratok 1870-ben **8**
Névváltozások **241**
New-yorkban **69**
„Nincs új a nap alatt” avagy: gondolatok sokadszor a retrospektív magyar nemzeti sajtóbibliográfiáról **729**
„Nova Posoniensia” **250**

A nyárasdi csata 522 Nyilatkozat (Vasárnapi Ujság) **216**Nyilatkozat az öt akasztófa tárgyában (Puky) **386**Nyilatkozat az öt akasztófa tárgyában (Szinyei) **232**Nyitra negyvenhat év előtt és most. - A nyitra-egyházmegyei könyvtár. - Bodó gyűjteménye Nagy-Szelezsényben **140**Nyitrai emlékeim **178****Olgyai Olgyay család leszármazási táblázata 57**Óriási lap **70**Az országos hírlapkönyvtár **405**Az Országos Múzeum- és Könyvtár-bizottságnak és a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsának újjáalakulása **471**Az Országos Széchényi Könyvtár Hírlaptára : fennállásának hetvenötödik évfordulója elé **601****Öregeink fiatal korából 93****Párisban 71**A periodikumokra épülő könyvtári szolgáltatások, olvasói igények az Országos Széchényi Könyvtárban **716**Petöfi Sándor a magyar irodalomban : 1838-1874. **33**Petőfi **171**Petőfi az „Ellenzéki kör” pénztárkönyvében **157**Petőfi proclamatiója 1848-ból **94**Petőfi Sándor : a magyar irodalomban **16**A „Petrik 1860-1875” kiadástörténete **666**Petrik Géza élete és munkássága **686**Petrik könyvészetének helye a magyar művelődéstörténetben **687**A Pongrácz-család írói **179**Pór Antal **180**A Pozsony melletti csata **72**Pozsonyi hírek **81**[Pozsonyi levelek] (Pesti Napló) **74**[Pozsonyi levelek] (Politikai Ujdonságok) **73**[Pozsonyi levelek] (Ung) **85****A Rákóczi-család írói 183**Rát Mátyás : [ismertető] **332**Rát Mátyás : (1749-1810) : I-II. **120**Régi dolgok a hírlapírás első korszakából **215**Régi időkből **160**A régi Komárom **199**A régi Pest **187**A repertoriumok haszna **186**Retrospektív nemzeti bibliográfiák Petriktől napjainkig **688**Révai Miklós és Verseghy Ferenc életrajza **134**A rév-komáromi földrengésekről : emlékeztetésül az első földrengés 100-ik évfordulójára **59**Rosinante tudós lovasa. Id. Szinyei József ismeretlen cikke **763**Rózsafi Mátyás : visszaemlékezés **161**A rudnói csodadoktor **181**A sajtóbibliográfia „gyalogos gőzhangyái” – visszaemlékezés az elmúlt 30 évre **717**Samarjay család leszármazási táblázata **60**Sándor István és a Magyar Könyvesház **730**

Simai Kristóf **155**

A „Sokféle” történetéhez **562**

Solferino-indulója avagy egy gőz-hangya históriája. Esszé-dráma id. Szinnyei József irodalmár-tudósról **764**

Statistikai adatok Pozsonyból **75**

A szabadságharc anekdota-kincse **523**

Szabadságharczunk emlékei **268**

A szakbibliográfia helyzete **675**

A szakfolyóiratokból **298**

Szakirodalmi repertórium **34**

Szakirodalom (Magyar Könyvszemle) **431, 465, 472-473**

Szakirodalom : Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertoriuma **299**

Szakirodalom : Id. Szinnyei József : Az első magyar bibliografus : [ismertető] **480**

Száz esztendeje jelent meg Szinnyei folyóirat-repertóriuma **631**

A székesfehérvári társaság : 1821. **129**

A széki gróf Teleki-család írói **196**

A szemerjai Szász-család írói **191**

Szemle : Idősb Szinnyei József : (1830 márcz. 18-1913 aug. 9.) **544**

Szilági-Könyvészet **230**

„Színészetünk története” ügyéhez **47**

Szinnyei, a „gőzhangya” **668**

Szinnyei bácsi **545**

Szinnyei bácsi halálára **546**

A Szinnyei-család írói **192**

Szinnyei dombormű Komáromban **643**

Szinnyei és a színészet **355**

Szinnyei-Gulyás-Viczián **694**

Szinnyei József (Fővárosi Lapok) **259**

Szinnyei József (Magyarország és a Nagyvilág) **280**

Szinnyei József : 1830-1913. **629**

Szinnyei József, a „Gőzhangya” **650**

Szinnyei József alapítása, a hírlapkönyvtár **735**

Szinnyei József [...] -díjban részesültek kollégáink **745**

Szinnyei József és Horvát Árpád **610**

Szinnyei József. Hazai és külföldi folyóiratok tudományos repertoriuma : történelem és segéd-tudományai : [ismertető] **387**

Szinnyei József honvéd-főhadnagy 184⁸/₉. évi naplójából **55**

Szinnyei József honvédfőhadnagy 184⁸/₉-ki naplójából : 1849. július 1-jétől – október 5-ig ...
82

Szinnyei József, idősb **194**

Szinnyei József kincsei **269**

Szinnyei József : Komárom, 1830. márc. 18. - Budapest, 1913. aug. 9. **639**

Szinnyei József Komárom **695**

Szinnyei József: Magyar Írók : 130. (befejező) füzet **552**

Szinnyei József : Magyar írók élete és munkái VIII., IX., X. köt. [: ismertető] **491**

Szinnyei József : Magyar írók élete és munkái XIII. köt. [: ismertető] **524**

Szinnyei József : Magyar írók élete és munkái XIV. (befejező) köt. [: ismertető] **553**

Szinnyei József nagy Repertóriumából **388**

Szinnyei József „Repertoriuma” **281**

Szinnyei József Repertórium és tiszteletdíja **749**

Szinnyei József szülőháza **682**

Szinnyei József ukrán kapcsolata **656**

Szinnyei Józsefre emlékezünk **651**

Szinnyei Józseftől, a „Repertorium” szerkesztőjétől **260**

- Szinnyei-kör a megyei könyvtárban **632**
 Szinnyei-kör alakult a Tatabányai Megyei Könyvtárban **633**
 A Szinnyei-Lexikon utolsó füzeté **554**
 Szinnyei Repertoriuma **261**
 Szinnyei szorgalmát tartja követendőnek **718**
 Szinnyey bácsi új könyve **367**
 Szinnyey József emlékezete **612**
 Szinnyey József: Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos Repertoriuma [: ismertető] **282**
 Szives figyelmébe **344**
 A szláv és román hírlapirodalom Magyarországon 1870-ben **9**
 Szükség van-e nyomtatott bibliográfiákra? Hozzászólás Bényei Miklós előadásához **765**
- A táblabíró : krónikás adoma **235**
 Tagajánlások 1885-ben : az I-ső osztály részéről **389**
 Tagajánlások 1886-ban : az I-ső osztály részéről **406**
 Tagajánlások 1887-ben : az I-ső osztály részéről **414**
 Tagajánlások 1888-ban : az I-ső osztály részéről **415**
 A tagok munkálatai : id. Szinnyei József l. t. **502**
 Tagsági kijelölések : I. **449**
 [Távirat] **87**
 Természettudományi és matematikai irodalom 1778-tól 1873-ig **17**
 Természettudományi és matematikai könyvészet [: ismertető] **316**
 Természettudományi könyveink : 1869-1875. **19**
 A „Természettudományi Közlöny” **262**
 [A természettudományi társulat] [: ismertető] **317**
 A tervezéstől a bibliográfia megjelenéséig... **719**
 Timár-ház : naplójegyzetek **152**
 Tizenhetedik akadémiai ülés : összesülés : 1873. április 28-án **252**
 Török hírlap **76**
 Történeti repertórium **35**
 Történeti / történelmi repertórium összeállítva a hazai hírlapokból **36**
 A Tudomány-egyetem könyvtáráról : az egyetemi könyvtár forgalma 1876-ban **99**
 Tudományos Repertórium : [ismertető] **283**
- Új bibliographiai munka **284**
 Úrnapja Komáromban : 1843. jún. 4. **177**
 Az utolsó 25 év hatása vidéki színészetünkre **133**
 Utószó [a „Magyar írók élete és munkái” c. műhöz] **555**
- Az „Üstökös” bibliographiája **27**
- Válasz a „Helyreigazító jegyzetekre” **210**
 Válasz Horvát Árpád röpiratára **222**
 Válasz Szilágyi Ferencz urnak **211**
 A Vasárnapi Ujság bibliographiája : 1854. márcz. 5. – 1879. márcz. 2. **30**
 A Vasárnapi Ujság dolgozó társai **328**
 A Vasárnapi Ujság dolgozó társainak repertoriuma **31**
 [A „Vasárnapi Ujság” utolsó számai egyikében] **245**
 Végső küzdelmek : naplójegyzetek : 1849. jún. 20, 21. **200**
 Vegyes közlemények : (Magyar Könyvszemle) **285-286**
 Vegyes közlemények : Id. Szinnyei József székfoglalója a M. Tud. Akadémiában **474**
 Vegyes közlemények : könyvtárnokok értekezlete **435**
 Vegyes közlemények : A magyar bibliographiai irodalomról **450**

Vegyes közlemények : A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának tisztviselői 1803-tól 1896-ig **436**

Vegyes közlemények : rendkívüli igazgatósági ülés jegyzőkönyve **451**

Vegyes közlemények : Szinnyi József kitüntetése **442**

Vegyesek : Id. Szinnyi József **547**

Vegyesek : A komáromi magyar színészet története **352**

Vidéki könyvtáraink 1907-ben **513**

Vidéki könyvtáraink 1908-ban **525**

Vidéki könyvtáraink 1911-ben **532**

Vidéki könyvtáraink 1912-ben **556**

Vidéki könyvtáraink 1913-ban **563**

Vidéki könyvtáraink 1914-ben **565**

Vigyázz magyar! **195**

Virág Benedek halála napjára **225**

[Virág Benedek : halála, temetése, életrajza] **110**

Virág Benedek halálanapja **111**

Visszaemlékezések **136**

Visszaemlékezések : 1846 **137**

Visszhang Szinnyi J. tervére **300**

Vörösmarty Mihály két levele **112**

A zene irodalma a könyvtárban **506**

„Zsurnálothéka” **437**

3.6. Évmutató

1848: 241	1880: 1, 24, 32-33, 113-120, 226-227, 329-332
1852: 205	1881: 1, 24, 47, 121-124, 228-230, 333-344
1853: 206-207	1882: 1, 24, 122, 125-128, 231, 345-352
1854: 208-209	1883: 1, 24, 122, 129, 353-355
1858: 49-50, 242	1884: 1, 24, 34-36, 122, 130-133, 135, 356-367
1860: 51-52	1885: 1, 13, 24, 35-36, 134-137, 232, 368-389
1861: 1, 53-55	1886: 1, 24, 35-36, 138-140, 233-234, 390-406
1862: 1, 56-57	1887: 1, 24, 35-36, 141-144, 235, 407-411
1863: 1-2, 58-60	1888: 1, 24, 35-36, 145-149, 236-238, 412-415
1864: 1-2, 210, 243	1889: 1, 24, 35-36, 150-152, 416
1865: 1-2, 211	1890: 1, 36, 153, 417-423
1866: 1, 61-76, 212-215, 244	1891: 1, 37, 154-155, 424-425
1867: 1, 73, 77-82	1892: 1, 156-157, 426-428
1868: 73, 83-85	1893: 1, 37, 158-161, 429
1869: 1, 3, 86-87, 245	1894: 1, 37, 162, 430-431
1870: 1, 4-9, 216	1895: 38, 163-165, 432-435
1871: 1, 5, 88, 246-247	1896: 37-38, 166-167, 436-437
1872: 1, 5, 217, 248-250	1897: 37-38, 438-442
1873: 1, 5, 10-12, 89, 251-252	1898: 48, 168-169, 443-451
1874: 1, 5, 13-17, 90, 218-219, 253-262	1899: 37-38, 170-171, 452-459
1875: 1, 18-19, 91-94, 220-221, 263-269	1900: 37-38, 170, 172, 460-465
1876: 1, 13, 20-24, 95-99, 222, 268, 270-286	1901: 38, 170, 173-174, 466-474
1877: 1, 24-27, 42, 100-103, 268, 287-300,	1902: 37-39, 170, 175-177, 475-480
1878: 1, 5, 24, 28, 104, 301-317	
1879: 1, 24, 29-31, 43-46, 105-112, 223-225, 318-328	

1903: 37-38, 152, 170,	1951: 592
1904: 38, 40, 152, 170, 178, 481-484	1954: 593-594
1905: 37-38, 41, 152, 170, 179-181, 485-491	1956: 595-597
1906: 37, 152, 182-186, 492-495	1957: 598-599
1907: 152, 187, 496-502	1958: 600-601
1908: 37, 188-190, 503-506	1959: 602-605, 605/p
1909: 37, 188, 191-195, 239, 507-513	1961: 606-607
1910: 188, 196-199, 240, 514-525	1962: 608-610, 608/p
1911: 188, 200, 526-528	1963: 611-612
1912: 188, 201-203, 529	1964: 613-616
1913: 188, 530-547	1965: 617-619
1914: 37, 548-556	1968: 620-622
1915: 557-563	1969: 623
1916: 564-565	1970: 624-627
1917: 566	1973: 628-629, 628/p, 628/k
1927: 567-569	1974: 630-633
1928: 570-573	1975: 634-639
1929: 574-575	1976: 640-643
1930: 576-577	1978: 204, 644-645
1934: 578	1980: 37, 646-651
1936: 579	1981: 37, 652
1938: 580-582	1982: 653
1939: 583-584	1983: 654-656
1942: 585-587	1984: 657-660
1943: 588	1985: 660/p, 661-663
1948: 589	1987: 664-666
1950: 590-591	1988: 667-668

1989: 669-670	2001: 703-705
1990: 671-675	2002: 706-708
1991: 675/p	2003: 709-719
1992: 676-677/p	2004: 720, 721
1993: 678	2005: 722-730
1994: 679-682	2006: 731-735
1995: 683	2007: 736-738
1996: 684-688	2008: 739-743
1997: 661, 689-694	2009: 744-749
1998: 661, 695	2010: 750-765
1999: 661, 696	é. n.: 766
2000: 697-702	

Kronológia

- 1830. 03. 18.** Id. Szinnyei *Ferber* József néven, Komáromban született.
- 1835.** 43 évesen meghal édesapja, Ferber Alajos.
- 1836.** Elveszíti édesanyját, Hicker Juliannát is. 3 nővérével együtt apai nagynénje családjába kerül, akinek férje, Feichtmayer János lesz a gyámja.
- 1838.** Megkezdte a komáromi színlapok gyűjtését.
- 1839.** A komáromi benedekrendi gimnázium első osztályos tanulója.
- 1840-41.** A gimnázium 2. és 3. osztályát Nyitrán, a piaristáknál végezte. Ekkor kezdte el feljegyezni olvasmányai címét (és tartalmát).
- 1842-43-44.** A gimnázium 4., 5. és 6. osztályába ismét Komáromban járt.
- 1845.** ..... Meghal a nagynénje is. Sógora, Amtmann János lesz a gyámja. Pestre költöznek és bölcsész hallgató az egyetemen (filozófia 1. o.).
- 1846.** Matematikából elégtelen, Amtmann lemond gyámságáról; ősszel sikeres vizsgákat tesz, majd folytatja tanulmányait (filozófia 2. o.) a győri egyetem bölcsész karán. Ekkor másik sógora, Beöthy Zsigmond vállalja gyámfelügyeletét.
- 1847.** Első éves joghallgató a győri egyetemen.
- 1848.** Tavasszal Pesten, a Parlamentben hallgatja Kossuth beszédeit.
- 1848. 07. 29.** Magyarosítja nevét Szinnyeire.
- 1848. 10. 16.** Elkezdi írni naplóját, amit ezután élete végéig vezet.
- 1848. 10. 21.** Jelentkezik honvédnek (felveszik a 18. zászlóaljhoz), majd november 26-tól a 37. zászlóalj közhonvéde.
- 1849. 06. 21.** Előléptetik hadnaggyá.
- 1849. 08. 29.** A 203. zászlóalj főhadnagyává nevezik ki.
- 1849. 10. 03.** Kapituláció: főhadnagyként teszi le a fegyvert.
- 1852.** Novellafordítását közli a Budapesti Visszhang.
- 1853.** Újabb novella átültetése jelenik meg a Hölgyfutárban.
- 1853. 08.28.** Feleségül veszi Gancs Klementinát és földbirtokos apósához költözik Gancsházára.
- 1854.** Újabb novella átültetése jelent meg, a Hölgyfutárban.

- 1854-1869.** Pozsonyban élnek, ahol tíz éven át Samarjai Károly ügyvédi irodájában, majd 1864-től a Hungária Biztosító Társaságnál állt alkalmazásban. Nagy Iván kérésére genealógiai kutatásokat végez. (Az egyetemet nem fejezte be.)
- 1859-60.** Elkötelezi magát a rendszeres adatgyűjtés mellett, megkezdí a „Magyar írók” anyagának rendszeres gyűjtését: A 60-as években lázas helytörténeti, periodika-, irodalom- és bibliográfiatörténeti kutatásokat folytat.
- 1861.** A Pannonia c. lap (= a Pressburger Zeitung melléklapja), egyik 1848-as számában, a pozsonyi hírlapirodalmat ismertető cikke bukkan, ami alig említi az első magyar hírlapot (1780: január 1-jén jelent meg Ráth Mátyás szerkesztésében, Pozsonyban „A Magyar Hirmondó” címmel.). Ez ösztönzi Szinnyeit hírlapirodalomtörténeti kutatásokra.
- Megjelenik első cikke a Vasárnapi Újságban (= jegyzék az 1861. elején megjelenő magyar lapokról). Ezt követően, 1894-ig, évente közöl hasonló kimutatást.
- 1862.** Első hírlaptörténeti cikke is megjelenik a Vasárnapi Újságban.
- 1863.** A pozsonyi Hungária Biztosító Társaság tisztviselője lesz.
- 1869.** Pestre költöznek, mert a biztosító egyesült a Nemzeti Biztosító Társasággal. (Ekkor már kb. félmillió cédulával, levelek, naplók, hírlapok sokaságával rendelkezett.)
- 1872.** Csődbe ment a biztosító. Az Egyetemi Könyvtárba kerül, mint másod-könyvtártiszt. (Toldy Ferencz támogatásával.)
- Felhívja a figyelmet a repertóriumok szükségességére; Megbízást kap a repertorizálási munka tervezetének kidolgozására a MTA-tól. Megjelenik első cikke a hírlapkönyvtár tárgyában (Reform: „A mi hírlapjaink”).
- 1873.** A MTA április 28-i ülésén megbízzák a „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriumá” anyagának összegyűjtésével és szerkesztésével.

- 1874.** A repertóriumok történetének kezdete Magyarországon: Megjelenik a „Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertóriuma” I. Osztály. Történelem és annak segédtudományai. 1. kötete „Hazai folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertóriuma 1778-1873.” alcímmel.
Szinyeyi felkérést kap – fiával együtt – az uralkodó (József főherceg) alcsuthi könyvtárának összeállítására.
- 1875.** Ideiglenes első könyvtárőrnek nevezik ki (ápr. 26.).
- 1876.** Megjelenik a Repertórium II. Osztály. Természettudomány és matematika, 1. kötete „Hazai szaklapok, folyóiratok, évkönyvek, naptárak és iskolai értesítvények repertóriuma, 1778-1874.” alcímmel.
Fiával (József) együtt indul a Természettudományi Társulat által, – a természettudományi és matematikai szakirodalom bibliográfiájának elkészítésére – kiírt pályázaton; az ő tervezetük nyer, jutalmuk 100 arany.
Felkérlik (dec. 17.) az Egyetemi Könyvtár igazgatói teendőinek ideiglenes ellátására, és a könyvtár rendezésének felügyeletére.
1876-1889-ig irodalomtörténeti repertóriumot közöl a Figyelőben.
- 1877.** Közzéteszi a Magyar Könyvszemlében „Egy magyar írók névtárának tervé”-t.
- 1878.** A győztes pályamunka megjelenése „Bibkiotheca Hungarica Naturalis et .Matheseos = Magyarország természettudományi és matematikai könyvészete 1472-1875.” címmel.
A M. Történelmi Társulat alapító és 1878. december 5. óta igazgató választmányi tagja.
- 1879.** Véglegesítik első őri állásában az Egyetemi Könyvtárban.
- 1880.** Újra felveti a hírlaptár szükségességét. (A Hon: „Alapítsunk hírlapkönyvtárat!”).
Kezdeményezi a „Magyar írók” megjelentetését a MTA-nál, de az engedélyezésre még 9 évet várnia kell.
- 1883.** A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság alapító és Választmányi tagja.

- 1884.** Június 30-án döntés születik egy országos hírlapkönyvtár létrehozásáról, melynek vezetésével és felállításával a kezdeményező id. Szinnyei Józsefet bízzák meg.
1884. júliusától 1888. novemberéig délelőtt a múzeumi könyvtárban, délután pedig az egyetem gyűjteményében végezte feladatait.
- 1884-1889-ig történeti repertóriumot közölt a Hazánkban.
- 1885.** Megjelenik a Repertórium I. Osztály. Történelem és annak Segédtudományai, 2. kötete „Hírlapok, 1731-1880.” 1.része.
- 1885-86.** Újra az Akadémiához fordul a „Magyar írók” ügyében.
- 1885-87.** Magyarország (és Erdély) egész területére kiterjedő hírlapgyűjtést végez (kormánytámogatással utazik).
- 1888.** November 9-én áthelyezik (teljes munkaidőben, őri minőségben) a Magyar Nemzeti Múzeum hírlapkönyvtárába.
- 1889.** Befejezi a hírlaptári anyag rendezését és kiegészítését.
- Újabb kérelmet terjeszt a MTA elé (okt. 21.) a „Magyar írók” kiadásának engedélyezése céljából. Ezúttal sikerrel járt, az Akadémia hozzájárult a mű publikálásához! Szinnyei azonnal hozzálát a munkához!
- 1890.** Január 12-én napvilágot lát Szinnyei fő műve, a „Magyar írók élete és munkái” c. biobibliográfia első kötetének 1. füzetek. (Az adatgyűjtés kora gyakorlatilag lezárul.)
- 1896.** Szeptember 21-én kinevezték az Ezredéves Országos Kiállítás II. (közművelődés csoport) zsűri tagjának.
- 1897.** Királyi tanácsosi címmel tüntették ki.
- 1899.** A MTA levelező tagjává választotta. (május 5.)
- 1901.** Október 7-én tartotta székfoglaló beszédét az Akadémián
- Igazgató örré léptetik elő a Múzeum hírlapkönyvtárában.
- 1902.** Az 1848-49. Honvéd Egyletek országos Központi Bizottsága rendes tagjának választották.
- 1905.** A Komárom Vármegyei és Városi Múzeum Egyesület tiszteletbeli tagjává választották.
- 1908.** A Petőfi Társaság tiszteleti tagjának választotta.

- 1910.** Komárom szabad királyi város díszpolgára címmel tüntették ki.
A hírlaptár osztályigazgatójává léptették elő.
- 1911.** A Jókai Egyesület tiszteleti elnökévé választotta.
- 1913.** Augusztus 9-én elhunyt. (Sírja a Kerepesi úti temetőben található.)
- 1914.** Megjelent a „Magyar írók” utolsó kötete (Id. Szinnyei József által írt utolsó életrajz: Zichy Antalé.)

Rövidítések jegyzéke

ált.	általános
Ált. olv.	Általános olvasóterem (OSZK)
ápr.	április
átdolg.	átdolgozott
aug.	augusztus
b.	báró
bizt.	biztosító
bold.	boldogult
böv.	bővített
Bp.	Budapest
bp.-i	budapesti
b.t.	bibliográfiai tétel
c.	című
cs.	császári
db.	darab
dec.	december
evang.	evangélikus
évf.	évfolyam
f. évi	folyó évi
febr.	február
fejed.	fejedelem
folyt.	folytatás
frt.	forint
füz.	füzet
gr.	gróf
h.	hasáb
H. olv.	Hírlapolvasó (OSZK)
id.	idősb
Id. Sz. J.	id. Szinnyi József
ifj.	ifjabb
ig.	igazgató(ja)
ill.	illetve
ind.	indulás
irod.	irodalom
Irod. olv.	Irodalomtudományi olvasóterem (OSZK)
JAMK	József Attila Megyei Könyvtár
jan.	január
JMVK	Jókai Mór Városi Könyvtár
jún.	június
júl.	július
K. M.	Királyi Magyar
k.a.	kisasszony
képv.	képviselő
KI	Könyvtári Intézet
KI KSZK	Könyvtári Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtára
kiad.	kiadás / kiadja

kir.	királyi
KJMK	Katona József Megyei Könyvtár
Klny.	különlenyomat
K.n.	kiadó nélkül
köt.	kötet
közl.	közlés / közlemény
KRKT	Kézirattár és Régi Kiadványok Tára
KSZK	Könyvtártudományi Szakkönyvtár
ld.	lásd
ld. m.	lásd még
lev.	levelező
Lh.	lelőhely
lt.	levelező tag
m. (M.)	magyar (Magyar)
m. n.	magyar nemzeti
máj.	május
márc.	március
megh.	meghalt
MKKE	Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete
MKKSH	Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal
MNM	Magyar Nemzeti Múzeum
Mo.	Magyarország
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MTAK	Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
MTAK K és RKG	Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye
M. tár	Mikrofilmtár (OSZK)
n. (N.)	nemzeti (Nemzeti)
nemz.	nemzetség(e)
NKAI és GK	Nagyasszonyunk Katolikus Általános Iskola és Gimnázium könyvtára
NLVK	Nagy Lajos Városi Könyvtár
nov.	november
ny.	nyomda
nyug.	nyugállományú, nyugalmazott
okt.	október
orsz.	országos
OSZK	Országos Széchényi Könyvtár
OSZK K és RKT	Országos Széchényi Könyvtár Kézirattár és Régi Kiadványok Tára
oszt.	osztály
oszt.-eln.	osztály elnök
p.	pagina / oldal
pl.	például
r. kat.	római katolikus
RAL	Régi Akadémiai Levéltár
ref.	református
rekat.	rekatalogizált

rt.	rendes tag
S. I.	Sándor István
s. n.	szerző(i név) nélkül
soksz.	sokszorosítás
SR	segédkönyvtár / referenz (OSZK)
stb.	s a többi
sz.	szám
Sz.	Szinnyi
Sz. J.	Szinnyi József
sz. kir	szabad királyi
s. n.	szerző(i)/szerkesztő(i név) nélkül
szab.	szabadság
száz.	százados
szept.	szeptember
szerk.	szerkesztő
szp.	szabadpolc
Szt.	szent
szül.	született
t.	tisztelt
T.	tárgyszavak
t. i.	tudniillik
T. M.	további művei
t. tag	tisztelet(bel)i
társ.	társaság, társulat
tört.	történelem
Tört. olv.	Történettudományi olvasóterem (OSZK)
tud.	tudomány(os)
tud. rep.	tudományos repertórium
u.a.	ugyanaz
udv.	udvari
Ú.f.	új folyam
U.o.	ugyanott
u.ő	ugyanő
ú. m.	úgy, mint
ú.n.	ügynevezett
út.	utal(ás)
v.	vagy
vál.	választmányi
V.ö.	vesd össze
V.Ú.	Vasárnapi Újság

Értesítjük a
látott. Amolyi megindítja
a postán; ^{ő ajánlások} ~~entékeket~~ ^{az} ~~hagy~~
bátor egy tétel, megmutat
az; Horán Egzes nyom
Kodását. Különben Thall
a gömöri út kedvőnk
Amár különben behajto
+ (de

ISBN 978-963-284-202-8

9 789632 842028